

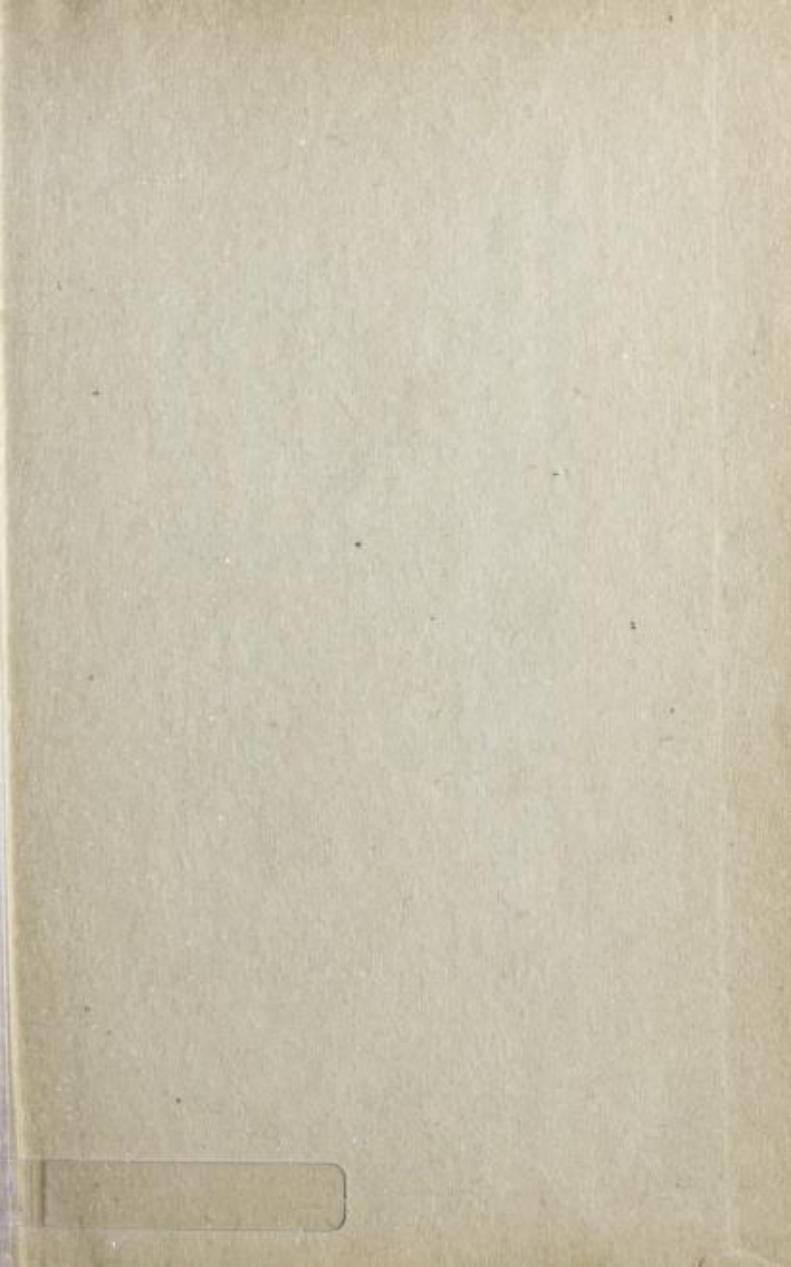
STRAFFELOVEN

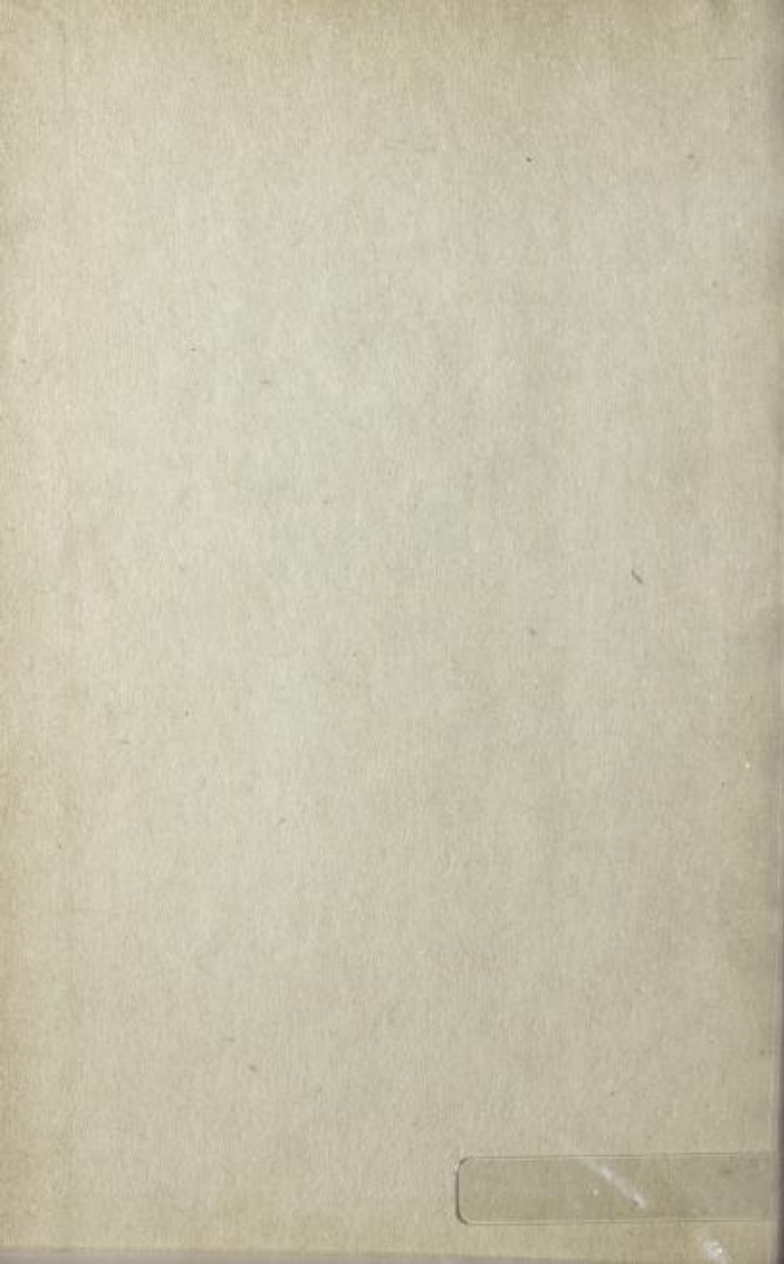
VED

FRANCIS HAGERUP

Anden udgave

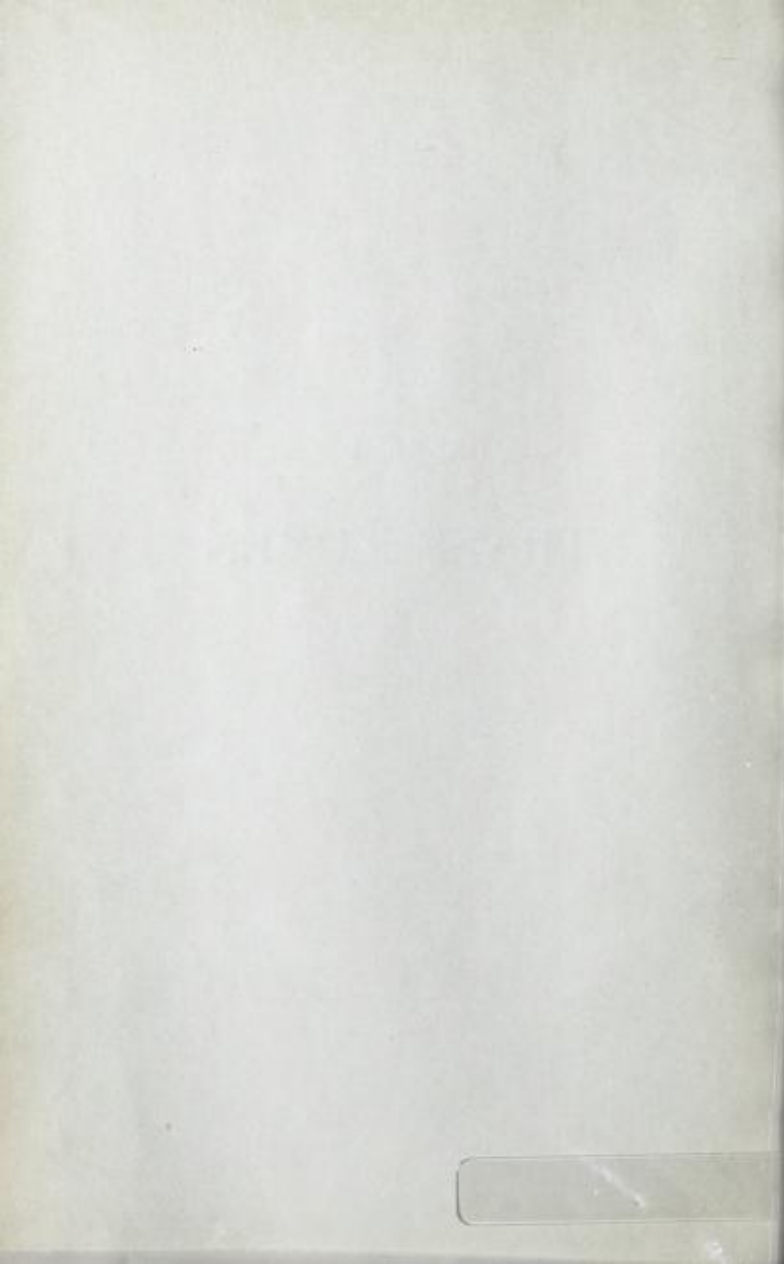
17.60

HAGERUP

STRAFFELOVEN

Ingenbilsen, aug. 1920.

ALMINDELIG

BORGERLIG STRAFFELOV

OG

LOV OM DENS IKRAFTTREDEN

UDGIVET MED OPLYSENDE ANMÆRKNINGER
OG HENVISNINGER

AF

FRANCIS HAGERUP

ANDEN UDGAVE GJENNEMSEET OG FORØGET
UNDER MEDVIRKNING AF

P. I. PAULSEN

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

KRISTIANIA

FÖRLAGT AF H. ASCHÉHOUG & CO. (W. NYGAARD)

1916

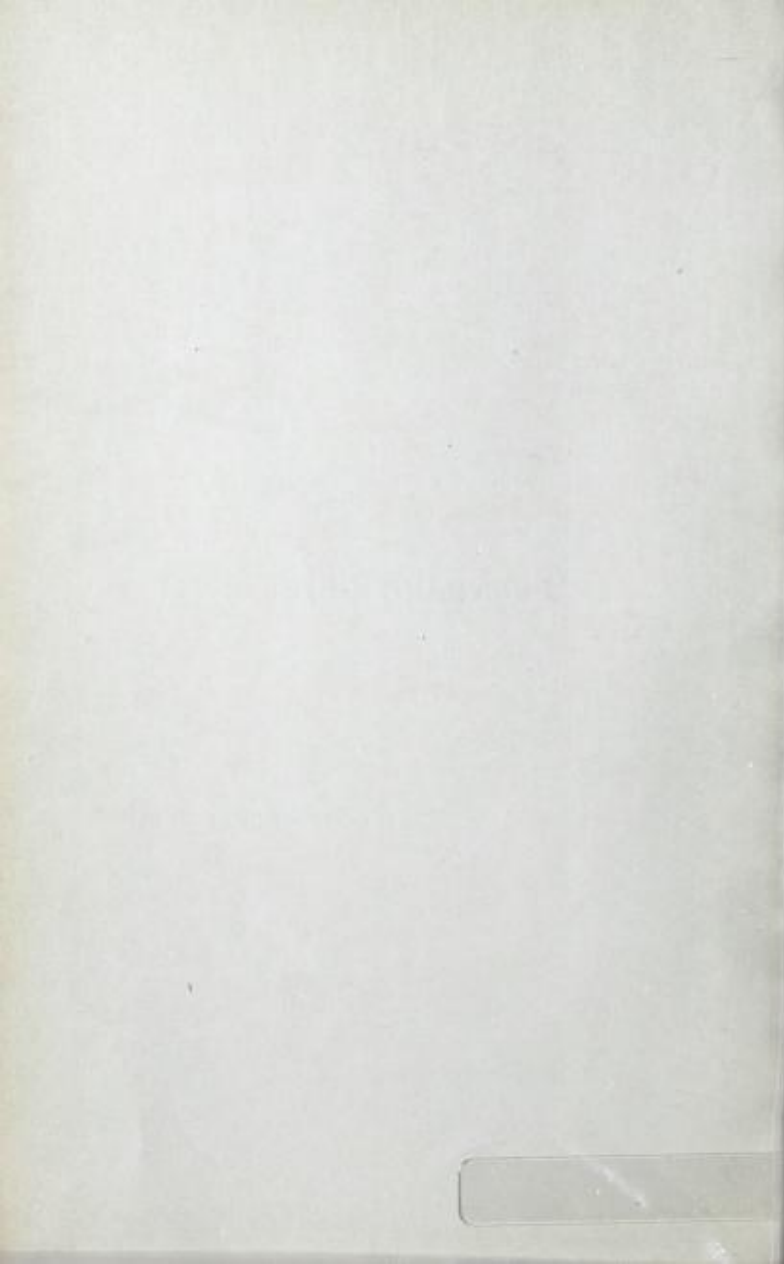
21835

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

MINDET OM

BERNHARD GETZ

TILEGNES DETTE SKRIFT

Forord til første udgave.

Den foreliggende anmærknings-udgave af straffeloven er udarbejdet efter samme plan som den af forfatteren i forbindelse med afdøde Rigsadvokat Getz foranstaltede udgave af straffeprocelsesloven. Dens hensigt er ikke at give en udtømmende kommentar, der søger at løse alle opstaaende spørgsmaal, men væsentlig at yde særlig den praktiske jurist en kortfattet og oversigtlig vejledning ved besvarelsen af de nærmestliggende spørgsmaal, som den nye straffelovs anvendelse vil fremkalde. En hovedvagt er herved naturlig lagt paa en belysning af den nye lovs forhold til den gamle; og en særlig opmærksomhed er viet de bestemmelser i den nye lov, som ikke har sidestykker i den gamle, medens der for de deles vedkommende, som væsentlig stemmer med den ældre ret, i stor udstrækning er henvist dels til forf.s fremstilling i skriftet Om formuesindgreb og dokumentforbrydelser (2den udg. 1898) dels til den righoldige præjudikatsamling, der findes i Kjerschows fortræffelige udgave af den gamle straffelov (1896), og som fremdeles ogsaa under den nye lov vil bevare en stor del af sin betydning.

Det siger sig selv, at jeg har ladet mig det være særlig magtpaaliggende at udnytte de rige bidrag til den nye lovs forståelse, der findes i dens forarbejder. Af størst

betydning er i denne henseende naturligvis straffelovkommissionens motiver, et værk, som det ikke noksom kan anbefales enhver jurist, der faar nogen befattning med den nye lov, at anskaffe sig og flittig benytte. Ved siden af dette kommer fortrinsvis i betragtning den kongelige proposition (Odelst. prop. nr. 24) for 1898—99 og justitskomiteens indstilling (Indst. O. I) for 1901—02. Hvor forarbeidernes udtalelser har forekommet mig at besidde en autentisk vægt, har jeg overalt anført dem ordlydende.

Lovtexten er meddelt i den skikkelse (med den ortografi), hvori lovbeslutningen fra stortinget er oversendt til regjeringen.

Ved manuskriptets gjennemsyn har jeg havt fortrinlig hjælp af hr. sekretær i justitsdepartementet Einar Hansen, hvem jeg navnlig skylder stor tak for hans medvirkning til at fuldstændiggjøre og berigtige de mange loveitater.

Det havde været tanken, at nærværende skrift ligesom udgaven af straffeprocenloven skulde have været foranstaltet af Getz og mig i fællesskab. Hvad skriftet har tabt ved, at denne plan ikke har kunnet gennemføres, ved ingen bedre end jeg. Men som forfatter ikke blot af loven, men af dens beundringsværdige motiver har Getz alligevel en hovedandel i arbeidet. Og jeg har troet at turde give udtryk herfor ved gennem tilegnelsen at knytte hans navn til bogen.

Christiania i september 1903.

F. Hagerup.

Forord til anden udgave.

I nærværende udgave er indarbejdet den siden første udgave indtil udgangen af 1915 foreliggende lovgivning, retspraxis og norske litteratur. Fremmed litteratur er alene taget i betragtning, forsaavidt den direkte belyser bestemmelser i den norske straffelov. Dette er i det væsentlige kun tilfældet med et udenlandsk værk, nemlig *Vergleichende Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts*, der er udgivet som forarbejde til den tyske straffelovsreform, og som i vid udstrækning kommenterer ogsaa den norske straffelov.

Paa enkelte punkter har en fornyet drøftelse, foranlediget dels ved afvigende opfatninger, som er kommet til orde i litteratur eller retspraxis, dels ved min medudgivers bemærkninger, ledet til, at jeg har ændret de i første udgave udtalte meninger. I det store og hele er dog ingen væsentligere forandringer foretaget, ligesom ogsaa den i forordet til 1ste udgave optrukne ramme for det kommentatoriske stof er bibeholdt, om end en fyldig hensyntagen til det senere lovstof ligesom til litteratur og retspraxis har medført, at den nye udgave er blevet adskillig omfangsrigere end den ældre; men forhaabentlig tillige praktisk nyttigere.

Ved gjengivelse af lovtexterne er bibeholdt den retskriv-

ning, hvormed den officielle text er gjengivet i «Løvtidende». Denne udviser uoverensstemmelse mellem den oprindelige lovtæst, som benytter den ældre retskrivning, og de senere forandringer, hvori den nye er gennemført. Denne uoverensstemmelse er det selvfølgelig ikke en udgivers sag at søge fjernet.

Kjøbenhavn i marts 1916.

F. Hagerup.

Anvendte forkortelser.

- Getz Udk. 1887 betyder B. Getz Foreløbigt udkast til alm. borgerlig straffelov 1 del med motiver (1887).
- Getz Udk. 1893 betyder B. Getz Udkast til alm. borgerlig straffelov (1893).
- G. og H. betyder Lov om rettergangsmaaden i straffesager af 1ste juli 1887, udg. med oplysende anmærkninger og henvisninger af B. Getz og Fr. Hagerup (2den udg. 1890).
- Gl. str.l. betyder Straffeloven af 20 august 1842 med senere ændringer.
- Gr.l. betyder Grundloven.
- Hagerup Alm. del betyder Hagerup Strafferettens almindelige del (1911).
- Hagerup Formuesindgreb betyder Hagerup Formuesindgreb og Dokumentforbrydelser (2den udg. 1898).
- Ikr.l. betyder Lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden.
- Indst. O. I betyder Justitskomiteens Indstilling O. I for 1901—2 i Stortingsforhandlingerne for samme aar bd. 6 b.

- Indst. O. VII betyder Justitskomiteens Indstilling O. VII for 1899—1900 i Stortingsforh. for samme aar bd. 6 b.
- Kjerschow betyder Lov ang. forbrydelser af 20 aug. 1842 m. v. udgivet af P. Kjerschow (1896).
- Lagtingstid. betyder Forhandlinger i lagtinget 1901—02 i Stortingsforh. for samme aar bd. 8.
- Mil. str.l. betyder Militær straffelov 22 maj 1902.
- Mil. str.pl. betyder Militær straffeproc.eslov 29 marts 1900 med ændringer af 22 maj 1902.
- N. L. betyder Christian V norske lov.
- Odelstingstid. betyder Forhandlinger i odelstinget 1901—02 i Stortingsforh. for samme aar bd. 8.
- O. prop. nr. 24 betyder O. prop. nr. 24 for 1898—99 i Stortingsforh. for samme aar, bd. 3.
- Retst. betyder Norsk Retstidende.
- Schweigaard betyder Schweigaard Kommentar over den norske kriminallov, 3dje udg. 1882.
- Skeie betyder Skeie Afhandlinger om forskjellige retsspørgsmaal (1913).
- S. K. 1888 betyder straffelovkommissionens forslag af 1888 til forandringer i straffeloven af 1842.
- S. K. I. M. betyder Straffelovkommissionens motiver til »Udkast til lov om den borgerl. straffelovs ikrafttræden» (1896).
- S. K. M. betyder Straffelovkom.s motiver til Udk. til alm. borgerl. straffelov (1896).
- S. K. U. betyder Straffelovkom.s Udk. til alm. borgerl. straffelov (1896).
- Str.l. betyder Den almindelige borgerlige straffelov.
- Str.pl. betyder Lov om rettergangsmaaden i straffesager (straffeproc.esloven) af 1 juli 1887 med senere ændringer.

- Tidsskr. f. retsv. betyder Tidsskrift for retsvidenskab, udg.
af den Stangske stiftelse.
- Ugebl. betyder Ugeblad for Lovkyndighed.
- Urbye betyder Urbye Norsk Strafferet (1909).
- Vergl. Darst. A. T. betyder Vergleichende Darstellung des
deutschen und ausländischen Strafrechts. All-
gemeiner Teil (1908—9).
- Vergl. Darst. B. T. samme værk, Besonderer Teil (1906—8).

INDHOLD.

Almindelig borgerlig straffelov.

Første del.

Almindelige bestemmelser.

	Side.
<i>Indledende bestemmelser</i>	3
§ 1. Lovens almindelige del anvendelig paa alle strafbare handlinger	3
» 2. Forbrydelser, forseelser	4
» 3. Straffelovens tilbagevirkende kraft	4
» 4. Handling, unkladelse	7
» 5. Forklaring af udtrykket nærmeste	7
» 6. Løsøregenstand	8
» 7. Forkl. af udtrykket offentlig	8
» 8. Forkl. af udtrykket krigstid	9
» 9. Forkl. af udtrykket betydelig skade	9
» 10. Forkl. af udtrykket trykt skrift	10
» 11. Forkl. af udtrykkene maaned og dag	10
1ste kapitel. <i>Den norske strafferets virkekreds</i>	10
§ 12. Straffelovens virkekreds i rummet	11

	Side.
§ 13. Særlige bestemmelser om i udlandet foretagne strafbare handlinger	16
• 14. Folkeretslige undtagelser	17
2det kapitel. <i>Straffene</i>	18
§ 15. Strafarterne	18
• 16. Tillægsstraffe	19
• 17. Fængsel	20
• 18. Skjærpet fængsel	20
• 19. Skjærpet fængsel	21
• 20. Straf for livstidsfanger	21
• 21. Udsættelse af heftets fuldbyrdelse, naar nogen, der udstaar hefte, dømmes til fængsel	22
• 22. Hefte	22
• 23. Omsættelse af hefte til fængsel	22
• 24. Idømmelse af hefte istedetfor fængsel, naar handlingen ikke er udsprungen af fordervet sindelag	22
• 25. Hvorledes frihedsstraf fastsættes	23
• 26. Nærmere regler for straffuldbyrdelsen ved særskilt lov	23
• 27. Bodestraffen	23
• 28. Afdragsvis betaling af bøder. Subsidiær idømmelse af fængselsstraf	24
• 29. Hvilke rettigheder kan tabes som straf	25
• 30. I hvilke tilfælde rettigheder kan tabes som straf	27
• 31. Fra hvilket tidspunkt rettighedstabet indtræder	29
• 32. Rettighedstabet, naar der er afsagt udenlandsk straffedom	30
• 33. Forvisning fra bestemt sted	30
• 34. Inddragning som straf	31
• 35. Inddragning af forbryderske midler	33

	Side.
§ 36. Inddragning af en strafbar handlings ud- bytte	34
» 37. Til fordel for hvem inddragning sker	35
» 38. Udvisning af riget	36
» 39. Sikkerhedsforanstaltninger mod utilregnelige og formindsket tilregnelige	37
3dje kapitel. <i>Betingelserne for strafbarhed</i>	40
§ 40. Forsæt kræves som regel undtagen ved for- seelser, der bestaar i unkladelse	40
» 41. Ansvar for underordnede	41
» 42. Vildfarelse	44
» 43. Uforudseelig følge tilregnes ikke	46
» 44. Utilregnelighed	48
» 45. Forsætlig og uagtsom hensættelse i utilreg- nelig tilstand	51
» 46. Den strafferetslige lavalder	52
» 47. Nødstilstand	52
» 48. Nødverge	55
4de kapitel. <i>Forsøg</i>	59
§ 49. Forsøgets strafbarhed	59
» 50. Tilbagetræden	62
» 51. Straffen for forsøg. Uforsætlig følges be- tydning	63
5te kapitel. <i>Grunde, hvorfor straffen kan nedsættes eller forhøies</i>	64
§ 52. Betinget straffedom	65
» 53. Betinget straffedom. Senere domfældelse .	68
» 54. Forkyndelse af betinget straffedom. Appel .	70
» 55. Personer mellem 14 og 18 aar	71
» 56. Formindsket tilregnelighed	71
» 57. Retsvildfarelse	72
» 58. Fleres samvirken	75
» 59. I gjerning bevist anger	79

	Side.
§ 60. Udstaaet varetægtsarrest	80
» 61. Skjærpet straf i gjentagelsestilfælde	80
» 62. Frihedsstrafs beregning ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser	82
» 63. Beregning af bødestraf ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser	85
» 64. Efterskudsdomme	86
» 65. Ubestemte straffedomme	86
6te kapitel. <i>Strafbarhedens ophor</i>	88
§ 66. I hvilke tilfælde strafbarheden ophører	88
» 67. Forældelsesfristerne	89
» 68. Forældelse hindrer ikke inddragning m. v.	90
» 69. Begyndelse af forældelsens løb	90
» 70. Afbrydelse af forældelsens løb	93
» 71. Domfældtes død	94
» 72. Forældelse af idømt straf	94
» 73. Forældelse af idømt straf. Forældelsens løb ¹	95
» 74. Forældelse af idømt straf. Forældelsens af- brydelse	97
» 75. Æresopreisning	97
» 76. Behandlingen af æresopreisningsbegjæringen	98
7de kapitel. <i>Paatalen</i>	99
§ 77. Offentlig paatale er regel	99
» 78. Hvem der er paataleberettiget	102
» 79. Paatalebegjæring af overovrigheden	103
» 80. Forældelse af paataleret	103
» 81. Hvorvidt paatalebegjæringen kan begrænses	105
» 82. Tilbagetagelse af paatalebegjæring	106

Anden del.

Forbrydelser.

Sde kapitel. <i>Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed</i>	108
--	-----

	Side.
§ 83. Norges indlemmelse i fremmed rige	108
» 84. Paaførelse af krig	109
» 85. Neutralitetsstridig adfærd	110
» 86. Bistand, ydet fienden	110
» 87. I krigstid farlige handlinger	111
» 88. Misligholdelse af kontrakter angaaende krigsmagtens forsyning eller befordring i krigstid	112
» 89. Troløshed fra underhandlers side	112
» 90. Robelse af statshemmeligheder	113
» 91. Retsstridig erhvervelse af kjendskab til statshemmeligheder	114
» 92. Offentlig meddelelse i krigstid af forbudte oplysninger	114
» 93. Forfalskning, ødelæggelse af statspapirer o. lign.	115
» 94. Indgaaelse af forbund og andre forberedende handlinge til forøvelse af de i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnte forbrydelser	115
» 95. Forhaanelse af fremmed stats høihedstegn	116
» 96. Forbrydelser mod fremmed statsoverhoved og sendebud	116
» 97. (Ophævet)	117
9de kapitel. <i>Forbrydelser mod Norges statsforfatning og statsoverhoved</i>	117
§ 98. Angreb paa forfatningen	117
» 99. Angreb paa statsmagterne	117
» 100. Drab af konge eller regent	118
» 101. Vold, legemsfornærmelser og ærekrænkelser mod konge eller regent	118
» 102. Forøvelse af de i kap. 19, 20, 21, 22 eller 23 nævnte forbrydelser mod medlemmer af det kongelige hus	119

	Side.
§ 103. Paatale af arekriænkelser mod kongen, regenten eller medlemmer af det kongelige hus	119
104. Forberedende handlinger	120
10de kapitel. <i>Forbrydelser med hensyn til udøvelsen af statsborgerlige rettigheder</i>	120
§ 105. Utilbørlig paavirkning med hensyn til andres stemmegivning etc.	120
106. Salg af stemme etc.	121
107. Uberettiget deltagelse i stemmegivning etc.	122
108. Forvoldelse af, at udfaldet af stemmegivning forvanskes eller forspildes	123
109. Tab af stemmeret	124
11te kapitel. <i>Forbrydelser i den offentlige tjeneste</i>	124
§ 110. Domme etc. mod bedre vidende	127
111. Ulovlig sportulering o. lign.	128
112. Modtagelse af bestikkelse	129
113. Modtagelse af bestikkelse for at begaa uret	130
114. Dommers, lagrettemands, skjønsmands eller sagkyndigs modtagelse af bestikkelse	130
115. Ulovlig opnaelse af forklaring eller tilstaaelse i straffesag	131
116. Ulovlig ransagning eller beslaglæggelse	132
117. Ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf, frihedsberøvelse, udvisning o. lign.	132
118. Ulovlig undladelse eller hindring af strafforfølgning	133
119. Ulovlig begunstigelse af straffeldt person	134
120. Løgnagtige protokoltilforsler og erklæringer	134
121. Aabenbarelse af tjenestehemmeligheder	135
122. Brevbrud	138
123. Misbrug af tjenestestilling til retskriænkelser	138

	Side.
§ 124. Ulovlig tvang	139
» 125. Overordnedes ansvar. Medvirkning til tjenesteforbrydelser	140
» 126. Anvendelse af tjenestens tab som straf for andre i tjenesten forevode forbrydelser end de i dette kapitel nævnte	141
12te kapitel. <i>Forbrydelser mod den offentlige myndighed</i>	141
§ 127. Vold mod tjenestemænd	141
» 128. Ulovlig paavirkning paa tjenestemænd med hensyn til tjenestehandlinger	143
» 129. Uhjemlet udøven af offentlig myndighed	144
» 130. Usandfærdige beskyldninger mod offentlige myndigheder	144
» 131. Hjælp til fængslet persons undvigelse	146
» 132. Modarbejdelse af undersøgelse i straffesag	146
» 133. Ulovlig hvervning af mandskab	147
» 134. Lemhæstelse for at undgaa værnepligt. Medvirkning til visse militære forbrydelser. Ophidselse til uvilje mod militær tjeneste m. v.	148
13de kapitel. <i>Forbrydelser mod den almindelige orden og fred</i>	149
§ 135. Forvoldelse af fare ved offentlig ophidselse til had mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller en del af befolkningen mod en anden	149
» 136. Opløb for at forevode forbrydelser	150
» 137. Ulovlig tilstedeværelse eller medvirkning til andres tilstedeværelse i saadanne opløb	150
» 138. Forstyrrelse af offentlige forretninger, gudstjeneste etc.	151
» 139. Undladelse af at hindre visse større forbrydelser	152

	Side.
§ 140. Offentlig opfordring til og tilbud om at forøve strafbare handlinger	155
» 141. Forledelse til at udvandre ved falske forespørgslinger	156
» 142. Bespottelse og forhaanelse af troesbekjendelse	156
» 143. Mishandling og borttagelse af lig etc.	157
» 144. Aabenbarelse af hemmeligheder, der er sagførere, læger, præster m. fl. betroede i stillings medfør	157
» 145. Brevbrud og aabning af andres gjemmer	159
» 146. Tilintetgjørelse, tilbagekaldelse o. lign. af skriftlige meddelelser, rettede til andre	159
» 147. Indbrud o. lign.	160
14de kapitel. <i>Almenfarlige forbrydelser</i>	162
§ 148. Forsætlig forvoldelse af ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, jernbane- og sjøulykke	163
» 149. Forsøg paa at hindre forebyggelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt	164
» 150. Fremkaldelse af fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt ved undladelse af at udføre en særlig pligt eller paa visse andre maader	165
» 151. Uagtsom forvoldelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt	167
» 152. Forurensning af vandløb m. v.	168
» 153. Forgiftning, udbredelse af sundhedsfarlige varer	169
» 154. Forvoldelse af smitsom syge	172
» 155. Forvoldelse af eller udsættelse for venerisk smitte	173
» 156. Forsætlig overtrædelse af forskrifter til beskyttelse mod smitsomme sygdomme	175

	Side
§ 157. Falske lægemidler og kure	175
» 158. Forvoldelse af hungersnød og dyrtid	177
» 159. Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser	177
» 160. Offentlig opmuntring til forøvelse af forbrydelser ved hjælp af sprængstoffer eller gift og vejledning i disses brug	177
» 161. Ulovlig anskaffelse, tilvirkning m. v. af sprængstoffer	178
» 162. Fradømmelse af retten til at udøve næringsvei	178
15de kapitel. <i>Falsk forklaring</i>	179
§ 163. Mened	179
» 164. Forklaringer, der ansees lige med edelige forklaringer	180
» 165. Medvirken til afgivelse af urigtig, edelig forklaring	180
× » 166. Falsk, ubeediget forklaring	181
» 167. Forklaring i egen sag og til gunst for nærmeste	184
16de kapitel. <i>Falsk anklage</i>	185
§ 168. Falsk anklage	185
» 169. Strafskjærpelse, naar nogen paa grund af den falske anklage er fældet til frihedsstraf eller dødsstraf	186
» 170. Uagtsom anklage	186
» 171. Angivelse af opdagede forbrydelser o lign. Falsk selvangivelse o lign.	187
» 172. Undladelse af at forebygge urigtig fældelse eller afstraffelse	187
» 173. Bekjendtgjørelse af dommen	188
17de kapitel. <i>Pengefalsk</i>	188
» 174. Eftergjørelse af gangbare penge	188

	Side.
§ 175. Forfalskning af gangbare penge	190
» 176. Udgivelse af eftergjorte eller forfalskede penge	190
» 177. Forfærdigelse af redskaber til eftergjørelse eller forfalskning af penge	191
» 178. Trykte værdipapirer, ligestillede med penge	192
18de kapitel. <i>Dokumentfalsk</i>	192
§ 179. Begrebet dokument	193
» 180. Begrebet dokumentfalsk	194
» 181. Begrebet dokumentfalsk, fortsat	195
» 182. Benyttelse af falsk dokument	196
» 183. Skjærpet straf for visse tilfælde af benyttelse af et falsk dokument	197
» 184. Formildet straf for benyttelse af visse arter falske dokumenter	198
» 185. Dokumentfalsk	199
» 186. Anskaffelse af redskaber til dokumentfalsk	200
» 187. Tilintetgjørelse af dokument. Fragaelse af underskrift	200
» 188. Borttagelse af grænseskjel. Anbringelse af falsk grænseskjel	201
» 189. Usand skriftlig bevidnelse	201
» 190. Benyttelse af usand bevidnelse	202
19de kapitel. <i>Forbrydelser mod sedeligheden</i>	202
§ 191. Utugtig omgængelse under trusler	204
» 192. Voldtægt	205
» 193. Utugtig omgængelse med utilregnelige	206
» 194. Tilsneget samleie	207
» 195. Utugtig omgængelse med barn under 13 aar	207
» 196. Utugtig omgængelse med barn under 16 aar	208
» 197. Utugtig omgængelse med person under 18	

	Side.
aar, der staar under den skyldiges myndig- hed eller opsigt	209
§ 198. Forførelse ved underfundig adfærd eller misbrug af afhængighedsforhold	210
» 199. Utugtig omgjængelse, forskaffet ved mis- brug af offentlig eller betroet stilling, med egne børn, stedbørn m. fl.	211
» 200. Forførelse til utugt med en anden	212
» 201. Fremme af utugt med personer under 16 aar	212
» 202. Forledelse til erhvervsmæssig utugt	213
» 203. Afholden fra at ophøre med at hengive sig til prostitutionen	213
» 204. Strafskjærpelse i tilfælde af vindesyg hen- sigt, sædvansmæssighed og i visse andre tilfælde	214
» 205. Fremme af utugt ved misbrug af stilling	214
» 206. Vindesyg fremme og udnyttten af andres utugt	215
» 207. Blodskam med beslegtede	217
» 208. Blodskam med besvogrede	217
» 209. Egteskabsbrud	218
» 210. Brud paa egteskabsløfte efter tidligere be- svangrelse	219
» 211. Utugtige foredrag, skrifter o. lign.	220
» 212. Offentlig foretagelse af utugtige handlinger o. lign. — Utugtige handlinger med børn	222
» 213. Unaturlig utugt	223
» 214. Egteskabsindgaaelse i visse tilfælde straffe- befriende	224
20de kapitel. <i>Forbrydelser med hensyn til familiefor- hold</i>	225
§ 215. Forrykkelse af familiestand	225

	Side.
§ 216. Unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg	226
» 217. Skjærpende omstændigheder ved unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg	227
« 218. Anvendelse af børn og umyndige paa skadelig maade	228
» 219. Unddragelse af forsørgelsespligt. Vanrøgt	231
» 220. Bigami og anden indgaaelse af ugyldigt ægteskab	233
» 221. Indgaaelse af omstodeligt ægteskab	235
21de kapitel. <i>Forbrydelser mod den personlige frihed</i>	235
§ 222. Strafbar tvang	236
» 223. Frihedsberøvelse	238
» 224. Frihedsberøvelse under skjærpende omstændigheder, menneskerov	238
» 225. Hensættelse i trældom. Slavehandel	239
» 226. Uagtsom ulovlig frihedsberøvelse og foretagelse af en lovlige paagribelse med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade	240
» 227. Strafbare trusler	240
22de kapitel. <i>Forbrydelser mod liv, legeme og helbred</i>	242
§ 228. Legemsfornærmelse	243
» 229. Legemsbeskadigelse	245
» 230. Gjentagelsestilfælde	246
» 231. Grov legemsbeskadigelse	247
» 232. Legemsfornærmelse og -beskadigelse under skjærpende omstændigheder	247
» 233. Drab	248
» 234. Moders drab af uægte barn	249
» 235. Legemsfornærmelse og drab af samtykkende. Drab af medlidenhed	250

§ 236.	Medvirken til selvmord eller selvbeskædigelse	252
» 237.	Uagtsom legemsbeskædigelse	252
» 238.	Uagtsom forvoldelse af betydelig legems-skade	253
» 239.	Uagtsomt drab	253
» 240.	Faderens ansvar for moderens forbrydelse mod barn	253
» 241.	Faderens undladelse af at afværge moderens forbrydelse mod sit uægte barn	255
» 242.	Udsættelse. Forladen i hjælpeløs tilstand	256
» 243.	Udsættelse etc. forbunden med øiensynlig fare for liv eller helbred	258
» 244.	Moders udsættelse etc. af uægte barn	258
» 245.	Fosterfordrivelse	258
23de kapitel. <i>Ærekrænkelser</i>		260
§ 246.	Ærekrænkelser	260
» 247.	Bagtalelse	263
» 248.	Bagtalelse mod bedre vidende	265
» 249.	Strafudelukkende omstændigheder	265
» 250.	Retorsion	270
» 251.	Paatalen	271
» 252.	Ærekrænkelser mod afdøde	272
» 253.	Mortifikation	273
» 254.	Kundgjørelse af dommen	274
24de kapitel. <i>Underslag, tyveri og naskeri</i>		274
§ 255.	Underslag	275
» 256.	Straffen for underslag	278
» 257.	Tyveri	279
» 258.	Grovt tyveri	281
» 259.	Grovt tyveri	284
» 260.	Grovt tyveri	284
» 261.	Straffen for grovt tyveri	284

	Side.
§ 262. Naskeri	285
» 263. Gjentagelse	286
» 264. Paatale af naskeri og underslag	287
» 265. Paatale af visse tilfælde af underslag og tyveri	287
25de kapitel. <i>Udpresning og ran</i>	288
§ 266. Udpresning	288
» 267. Ran	290
» 268. Skjærpet straf for visse tilfælde af ran	292
» 269. Strafbar forberedelse til ran	293
26de kapitel. <i>Bedrageri og utroskab</i>	293
§ 270. Bedrageri	296
» 271. Kvalificerede tilfælde af bedrageri	297
» 272. Svig mod forsikringsgiver	298
» 273. Forsøg paa at paavirke priser ved løgnagtige beretninger. Falske opgaver ved indbydelser til stiftelse af aktieselskaber eller ang. disses stilling eller lignende	299
» 274. Kreditbedrageri	300
» 275. Utroskab	301
» 276. Retslige forføininger over gjenstande i strid med andres ret	303
» 277. Skjærpet straf ved fremkaldelse af fare	304
» 278. Gjentagelse	304
» 279. Paatale	304
27de kapitel. <i>Forbrydelser i gjeldsforhold</i>	305
§ 280. Unddragelse af gods, hvori en anden har pant eller anden sikkerhed	305
» 281. Unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgørelse for gjæld	307
» 282. Kvalificerede tilfælde af unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgørelse for gjæld	308
» 283. Begunstigelse af fordringshaver	308

	Side.
§ 284. En skyldners forvoldelse af tab for sine fordringshavere ved ødsel levemaade o. lign. forhold	310
» 285. Forværrelse af boets stilling ved stiftelse af ny gjæld m. v.	310
» 286. Undladt bogførsel	311
» 287. Urigtig bogførsel o. lign.	312
» 288. Medvirkning. Handlen paa andres vegne	312
» 289. Paataale. Virkningerne af konkurs	313
» 290. Uredelighed af bestyrere i boer	314
28de kapitel. <i>Tilføielse af skade paa eiendom og formue</i>	315
§ 291. Forsætlig skadetilføielse	315
» 292. Kvalificerede tilfælde af forsætlig skadetilføielse	316
» 293. Uagtsom skadetilføielse	317
» 294. Skadetilføielse ved leden bag lyset og ved aabenbarelse af forretningshemmeligheder .	318
29de kapitel. <i>Aager og lykkespil</i>	320
§ 295. Aager	320
» 296. Kvalificerede tilfælde af aager	322
» 297. Kvalificerede tilfælde af aager	322
» 298. Lykkespil som næringsvei	323
» 299. Hvad der forstaaes ved lykkespil	323
» 300. Inddrivelse af ugyldige krav	325
30te kapitel. <i>Forbrydelser i sjofartsforhold</i>	325
§ 301. Undladelse af at tiltræde tjenesten	326
» 302. Rømning	327
» 303. Medvirken til undladelse af at tiltræde tjenesten og til rømning	328
» 304. Retsstridig gaaen tilsjøs med usjodygtigt skib	328
» 305. Klage over usjodygtighed, fremført mod bedre vidende	330

	Side.
§ 306. Efterladelse i land af nogen medfarende	330
» 307. Retsstridig behandling af medfarende	331
» 308. Retsstridig anvendelse af straf — negtelse af adgang til at søge konsul — utilbørlig handling af medfarende	331
» 309. Undladelse af at vise lydighed	332
» 310. Undladelse af at vise lydighed under farefulde omstændigheder	333
» 311. Fleres undladelse af at vise lydighed	333
» 312. Mytteri	334
» 313. Bevirken af og medvirken til mytteri	335
» 314. Pligtstridig opgivelse af skibet	335
» 315. Pligtstridig undladelse af hjælp ved sammenstød	336
» 316. Urigtig og falsk førelse af dagbog	336
31te kapitel. <i>Hæleri og efterfølgende bistand</i>	337
§ 317. Hæleri	337
» 318. Straffen for hæleri	339
» 319. Straffrit hæleri	340
» 320. Efterfølgende bistand	340
» 321. Paatalen	341
32te kapitel. <i>Forbrydelser i trykt skrift</i>	342
§ 322. Udgiverens ansvar	343
» 323. Om inddragning af trykt skrift	345

Tredje del.

Forseelser.

33te kapitel. <i>Forseelser i den offentlige tjeneste</i>	346
§ 324. Undladelse og overtrædelse af tjenestepligt, forsømmelse og skjødesløshed i offentlig tjeneste	347
» 325. Uforstand i offentlig tjeneste, Embeds- eller	

	Side
bestillingsmands foretagelse af forbudt handling. Utilbørlig optræden af en saadan	348
34te kapitel. <i>Forsøelser mod den offentlige myndighed</i>	351
§ 326. Ulovlig optræden mod offentlig tjenestemand	351
» 327. Undladelse af at bistaa offentlig tjenestemand	352
» 328. Ulovlig bæren af uniform, af ærestegn eller titel. Foregiven af at besidde offentlig myndighed o. lign. Misbrug af genferkorset m. v.	354
» 329. Ulovlige opløb	355
» 330. Ulovlige foreninger	356
» 331. Ulovlig afbildning o. lign. af fæstninger m. v. (1. 18 aug. 1914)	356
» 332. Ulovlig udøvelse af virksomhed, hvortil kræves offentlig tilladelse	357
» 333. Negtelse af at opgive navn o. s. v. og urigtig opgivelse af saadant	359
» 334. Undladelse af at føre fortegnelse over reisende	360
» 335. Undladelse af at føre fortegnelse over tjenestesøgende og udvandrere	361
» 336. Forsøelser af pantelaanere o. lign.	361
» 337. Ulovlig navneforandring	362
» 338. Forsøelser ved egteskabs indgaaelse	363
» 339. Undladelse af lovbehandlede anmeldelser. Overtrædelse af i henhold til lov under trusel med straf givne forskrifter	367
» 340. Undladt anmeldelse af fund af bortkomne børn	367
» 341. Overtrædelse af de om begravelser og behandling af lig givne regler. Hemmelig tilintetgjørelse eller tilsidebringelse af	

	Side.
lig og vægring af at opgive børns opholds- sted	368
§ 342. Ulovlig tilbagevenden af udviste eller for- viste	370
» 343. Forrykkelse af udlagt gods. Overtrædelse af arrest og forbud o. lign.	370
» 344. Vægren af at efterkomme udkastelsesbe- slutning. Udøvelse af ved dom frakjendt ret	371
» 345. Ødelæggelse af offentlige opslag	372
» 346. Ulovligt samkvem med fanger og personer, der er anbragte i opdragelsesanstalter, sindssygeasyler o. lign. Fremme af und- vigelse	373
35te kapitel. <i>Forseelser mod den almindelige orden og fred</i>	374
§ 347. Overordnedes undladelse af at hindre under ordnedes forseelser	374
» 348. Helligbrøde	374
» 349. Rolighedsforstyrrelse ved forvoldelse af skræk, forbitrelse o. lign.	375
» 350. Slagsmaal og anden fredsforstyrrelse. For- styrrelse af nattero og fredsforstyrrelse paa privat sted	375
» 351. Forvolden af fare for færdselen paa offent- lig vei m. v.	377
» 352. Uforsigtig adfærd m. h. t. sprængstoffer, skydevaaben o. lign. Uforsigtig forvolden af ildsfare	378
» 353. Betræden af steder, hvortil adgang er for- budt	380
» 354. Forsømmelig bevogtning m. v. af sinds- syge. Farevoldende handlinger ligeover-	

	Side.
	for dyr, forsømmelig bevogtning af saadanne 380
§ 355.	Indbrud og indsnigelse i fremmed hus. Ulovlig forbliven dersteds 380
» 356.	Forfærdigelse og afhændelse af falsk nøgle og dirik 382
36te kapitel.	<i>Forsæelser med hensyn til den almindelige sundhed</i> 382
§ 357.	Overtrædelse af sundhedsforskrifter 382
» 358.	Uagtsomhed m. h. t. syfilitisk sygdom 383
» 359.	Falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige næringsmidler, beklædningsgjenstande 384
» 360.	Falholdelse af skadelige eller virkningsløse lægemidler 386
» 361.	Overtrædelse af forskrifter om lægemidler og gift 387
» 362.	Falholdelse som ægte af næringsmidler, der er eftergjorte eller forringede i værdi m. v. Forfærdigelse af saadanne i falholdelseshensigt 387
» 363.	Falholdelse som naturlige af kunstige næringsmidler 389
» 364.	Hensættelse i hypnotisk tilstand 390
» 365.	Overtrædelse af sundhedsregler m. h. t. fabriker o. s. v. 391
» 366.	Inddragning af sundhedsskadelige gjenstande. Fradømmelse af ret til næringsvei 391
37te kapitel.	<i>Forsæelser mod den almindelige tillid</i> 392
§ 367.	Eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af penge m. v. 392
» 368.	Uderettiget forfærdigelse af segl, stempler m. m. 392

	Side.
§ 369. Udspredelse af gjenstande, der let kan forveksles med penge	393
» 370. Offentliggjørelse af urigtige angivelser af varers sammensætning, industriel retsbeskyttelse o. lign. Ueberrettiget anbringelse paa varer af merke, der vækker formodning om industriel retsbeskyttelse	393
» 371. Falsk udgivelse af en skriftlig udtalelse for at hidrøre fra en bestemt person	394
» 372. Usand skriftlig bevidnelse. Retsstridig brug af bevidnelser	395
» 373. Forseelser m. h. t. aktieselskaber, boer o. lign.	396
» 374. Urigtig bogførsel. Undladelse af pligtig bogførsel	397
» 375. Falsk eller urigtig stempning af metalarbejder	398
38te kapitel. <i>Forseelser mod sedelighed</i>	399
§ 376. Offentlig uanstændighed	399
» 377. Anstødelige udstillinger, forevisninger og falbydelser, veiledning m. v.	400
» 378. Opfordring og indbydelse til utugt	401
» 379. Konkubinat	402
» 380. Udsættelsen af underordnede m. v. for forhold, der medfører fare for sedelighed og retskaffenhed	403
» 381. Benyttelse af børn ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed. Farlige eller unaturlige legemsøvelser med børn	405
» 382. Dyrplageri	408
» 383. Lykkespil	410
39te kapitel. <i>Forseelser mod person</i>	411
§ 384. Deltagelse i slagsmaal, hvorved nogens	

	Side.
død eller betydelig legemsbeskadigelse voldes	411
§ 385. Brug af farligt redskab under slagsmaal	412
» 386. Overskridelse af revselsesret	412
» 387. Undladelse af at hjælpe under livsfare og at afhjælpe almenfarlige ulykker	413
» 388. Forældres og husbondsfolks undladelse af at bistaa svangre	414
» 389. Forældres og husbondsfolks undladelse af at afholde svangre fra at foreve forbyrdelse	415
» 390. Krænkelſe af privatlivets fred	416
40de kapitel. <i>Forſeelser mod fornuesrettigheder</i>	417
§ 391. Smaa eiendomsbeskadigelſer	417
» 392. Retsſtridig beſiddelſeſtagelſe af løſore	417
» 393. Retsſtridig brug af andres ting	419
» 394. Undladelſe af at anmeldſe fund	419
» 395. Retsſtridig beſiddelſeſtagelſe af faſt eiendoms dom	420
» 396. Retsſtridig raaden over faſt eiendom	420
» 397. Overskridelſe af raadighedsret til faſt eiendom	422
» 398. Retsſtridige handlinger m. h. t. rindende vand. Forſeelser i naboforhold	423
» 399. Viſſe mindre eiendomsindgreb	423
» 400. Plukning af bær m. v. paa uindhegnet ſted ſom regel ſtraffrit	424
» 401. Ulovligt forhold m. h. t. auktioner o. lign.	425
» 402. Undladelſe af at betale paa gæſtgiverier o. lign.	425
» 403. Indſnigelſer til foreſtillinger o. lign. Forſog paa at benytte befordringsmidler uden billet	426
» 404. Retsſtridig behandling af betroede penge	426

	Side.
§ 405. Overtrædelse af satte taxter. Betingelse af forbudte taxter	427
» 406. Besvigelse m. h. t. afgifter	428
» 407. Ulovlig jagt og fiskeri	429
» 408. Paatalen	429
41de kapitel. <i>Forseelser med hensyn til privat tjenesteforhold</i>	430
§ 409. Retsstridig undladelse af at tiltræde tjeneste og forluden af saadan	430
» 410. Vægning af at modtage i tjeneste. Afskedigelse	431
» 411. Negtelse af at optage tjenere i huset, bortvisning	432
» 412. Slet forhold fra tjeners eller husbonds side	432
» 413. Pantale	433
42de kapitel. <i>Forseelser i sjofartsforhold</i>	433
§ 414. Forskjellige undladelser af skibsfører og reder	433
» 415. Undladelse af at opgive navn m. v. ved sammenstød	435
» 416. Skibsføreres og rederes undladelse af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv	435
» 417. Skibsføreres undladelse af at foretage det paabudte i anl. af begaaede forbrydelser — af at medtage personer, som hjemsendes — af at efterkomme konsuls afgjørelse	436
» 418. Forseelser m. h. t. forskrifterne om signaler m. v. Forseelser m. h. t. indseilingen i rigets krigshavne	436
» 419. Undladelse af registrering, merkning m. v. Undladelse af at have ombord søf.l. m. v.	437

	Side.
§ 420. Misbrug af straffemyndighed	438
» 421. Undladelse af at føre dagbog m. v.	438
» 422. Beruselse, grov eller gjentagen uagtsomhed m. h. t. tjenesten	439
» 423. Forseelser m. h. t. førelse af flag. Ulov- lig kystfart	439
» 424. Uberettiget tjenstgjøring som skibsfører, styrmand, maskinist el. lign.	440
» 425. Udsættelse af skibet for fare ved smug- ling o. lign.	440
» 426. Forskjellige forseelser af mandskabet	441
» 427. Forholdet mellem disciplinær og juridicel afstraffelse	442
43de kapitel. <i>Forseelser, forevæde ved trykt skrift</i>	443
§ 428. Undladelse af at angive trykkested o. lign.	443
» 429. Undladelse af at angive og urigtig angiv- else af udgiver af periodisk skrift	443
» 430. Vægning af at optage berigtigelse	444
» 431. Uagtsom indtagelse af strafbare artikler	446
» 432. Forvrængt gjengivelse af offentlige myn- digheders forhandlinger	447
» 433. Forseelser m. h. t. beslaglagt skrift	447
» 434. Undladelse af at afgive et exemplar af blade etc. til politiet	448
» 435. Inddragning af skriftet. Forbrydelse af næringsret	448

Lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden.

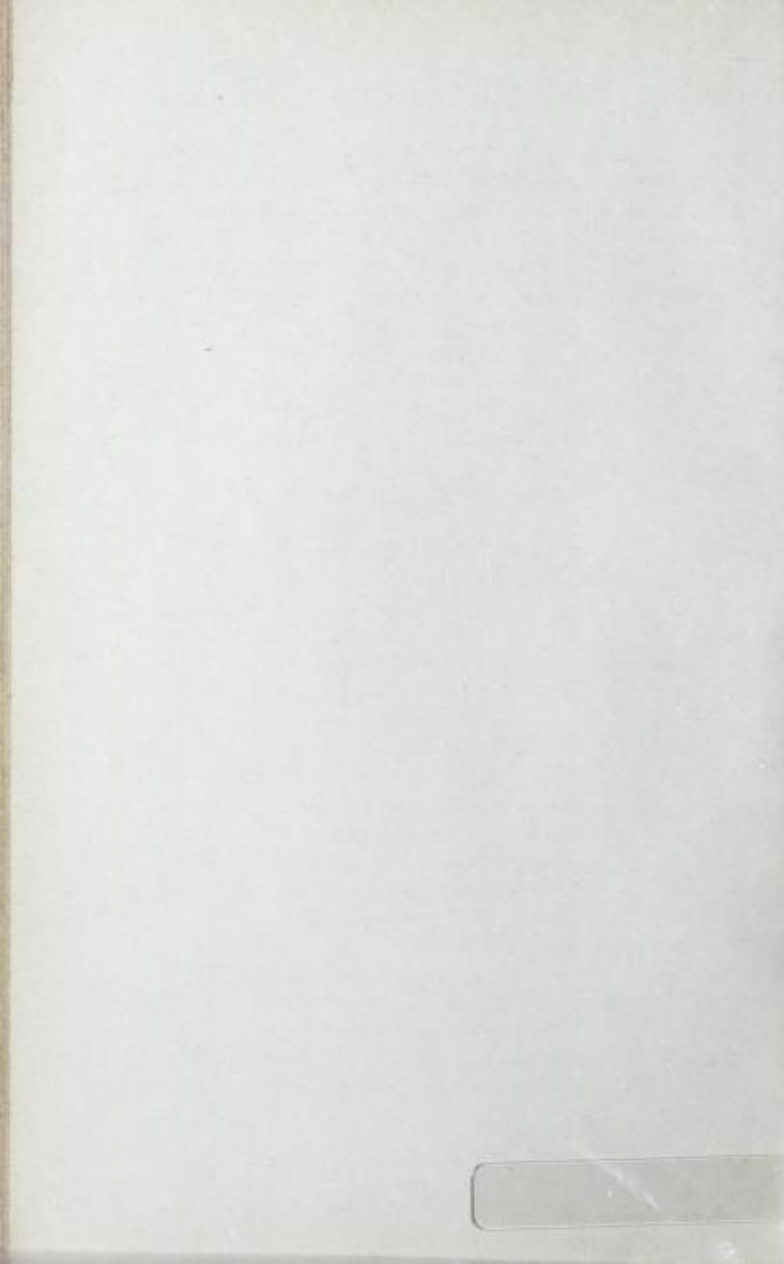
	Side.
1ste kapitel. <i>Straffelovens ikrafttræden og indflydelse paa den ældre straffelovgivning</i>	451
§ 1. Straffelovens ikrafttræden	451
» 2. Hvilke ældre love ophæves	451
» 3. Strafferetslige bestemmelser i ældre love. — Militærlovgivning, disciplinærbestemmelser	452
» 4. Uophævede straffebestemmelser	454
» 5. Anvendeligheden af str.l.s alm. del. — For- brydelser, forseelser	464
» 6. Henvisninger til ældre love	464
» 7. Frihedsstraf og bødestraf i ældre love	465
» 8. Pengestraffe, der kan paadrages uden egen skyld. Gjenstandes heften for bøder. Un- derordnedes ansvar	466
» 9. Tillægsstraffe	468
2det kapitel. <i>Om forandringer i den øvrige lovgivning</i>	468
§ 10. Adgang til at fjerne embeds- og bestillings- mænd	468
» 11. Ophævelse af frdn. 5 marts 1734	471
» 12. Spil og væddemaal. — Krav af utugtig op-	

	Side.
rindelse. — Ophævelse af N. L. 5—13—53 og frdn. 6 oktober 1753	471
§ 13. (Ophævet)	473
» 14. Forandring i arvelovens §§ 69 og 70	473
» 15. Politivedtægter. — Alm. regler for transport m. v. af dyr	474
» 16. Forandring i nabolovens § 17, 2det led	478
» 17. Ugyldighed af aagerretshandler. — Ophæ- velse af frdn. 14 mai 1754	478
» 18. Ophævelse af folkeskolelovenes §§ 63 og 56, 2det og 3dje led	479
3dje kapitel. <i>Enkelte bestemmelser angaaende skades- erstatning</i>	480
§ 19. Erstatning og opreisning	480
» 20. Erstatning af begravelsesomkostninger	484
» 21. Erstatning for liv	485
» 22. Børns erstatningspligt	486
» 23. Erstatning for skade voldt af utilregnelige	486
» 24. Erstatning for skade, voldt under nødstil- stand eller nødværge	487
» 25. Følger af den skadelidendes egen medvirk- ning ved skaden, <i>compensatio culpe</i>	487
» 26. Ansvar for flere erstatningspligtige. Regres	489
» 27. Arv og overdragelse af krav paa opreisning	490
» 28. Forældelse af erstatningskrav	491
4de kapitel. <i>Overgangsbestemmelser</i>	492
§ 29. Gjentagelsesstraf	492
» 30. Fuldbyrdelse af straf, ilagt ved ældre dom	493
» 31. Æresopreisning	494
» 32. Nye straffelovs anvendelse paa ældre hand- linger i lagmandsretssager	494
» 33. Hvorvidt str.l. § 328,4 er anvendelig paa lovlig registreret varemerke	495

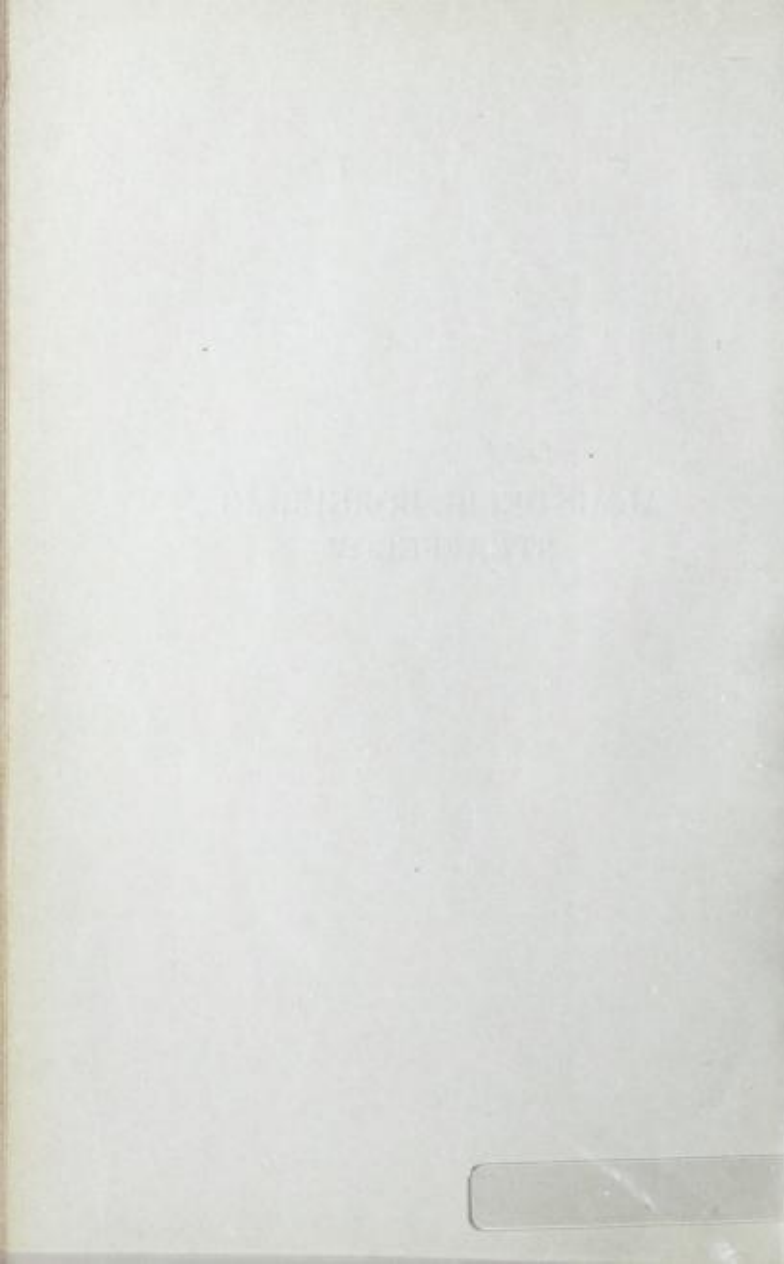
Side.

Sammenstilling

<i>af den gamle straffelovs enkelte paragrafer med de tilsvarende bestemmelser i den nye</i>	<i>497</i>
Ordregister	508

ALMINDELIG BORGERLIG
STRAFFELOV

Første del.

Almindelige bestemmelser.

Indledende bestemmelser.

§ 1. Lovens almindelige del anvendelig paa alle strafbare handlinger.

Denne lovs første del finder, forsaavidt intet modsat er bestemt,¹ anvendelse paa alle strafbare handlinger.²

¹ En saadan bestemmelse kan være indeholdt 1) i straffeloven selv (jfr. saaledes alle de bestemmelser, hvis gyldighed begrænses til «denne lov», f. ex. §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 40), hvorved bemærkes, at en speciallov, der udtrykkelig gjør den borg. str.l.s regler anvendelige inden sit omraade, ogsaa medtager disse bestemmelser, forsaavidt intet afvigende er udtalt (deri ligger den særlige betydning af mil. str.l. § 1 ved siden af str.l. § 1); 2) i den særlige lovgivning (se f. ex. mil. str.l. kap. 2 og de i anm. 3 a og 6 til § 27, anm. 5 til § 49 og anm. 2 i. f. til § 66 nævnte love).

² Jfr. ikr.l. § 5 (der udtaler den samme regel for de i den ældre lovgivning indeholdte straffebud; jfr. imidlertid anm. 2 til nævnte paragraf); mil. str.l. § 1. Ogsaa paa de i ansvarlighedsloven af 7 juli 1828 (jfr. ikr.l. § 4, 1) omhandlede strafbare handlinger finder straffelovens første del anvendelse (jfr. derimod gl. str.l. 28—1).

§ 2.¹ (Forbrydelser, forseelser.)

De strafbare handlinger, som omhandles i denne lovs anden del, er forbrydelser. Hvor intet modsat er bestemt, gjælder det samme om de strafbare handlinger, som omhandles i andre love, forsaavidt de kan medføre fængsel over 3 maaneder, hefte over 6 maaneder eller fradømmelse af offentlig tjeneste som hovedstraf.²

De strafbare handlinger, som omhandles i denne lovs tredje del, er forseelser; ligesaa de, som omhandles i andre love,³ forsaavidt de ikke ifølge det ovenstaaende er forbrydelser.⁴

¹ Jfr. mil. str.l. § 2.

² Jfr. ikr.l. § 5 (jfr. § 7), der bestemmer, hvilke af de i den ældre lovgivning omhandlede strafbare handlinger er forbrydelser, medens nærværende paragraf tager sigte paa den fremtidige lovgivning.

³ Jfr. om den praktiske betydning af søndringen mellem forbrydelser og forseelser §§ 12, 4, b. 20, 2det led, 27, 34, 40, sidste led, 49, sidste led, 58, 59, 61, 74, 126 og 320; str.pl. §§ 75, 90, 287, 377, 400, 404, 3dje led.

§ 3.¹ (Straffelovens tilbagevirkende kraft.)

Har straffelovgivningen ^{1a} undergaaet forandring i tiden¹ efter en handling^{1b} foretagelse,² kommer, forsaavidt intet modsat er bestemt ^{2a}, de ved foretagelsen² gjældende strafferetslige bestemmelser til anvendelse paa handlingen.

De ved ethvert sporsmaals afgjørelse gjældende strafferetslige bestemmelser kommer til anvendelse, naar de fører til en for sigtede gunstigere afgjørelse end de ved foretagelsen gjældende.² Dog skal ved anke, kjæremaal og begjæring om gjenoptagelse ikke tages hensyn til bestemmelser, der først er bleve gjældende, efterat den afgjørelse blev truffen, i anledning af hvilken der ankes, kjæres eller begjæres gjenoptagelse.⁴

Er forfølgning eller strafs fuldbyrdelse lovlig² paa-begyndt,³ kommer ikke i betragtning, at efter en senere i kraft traadt lov adgangen til at paatale eller til at fuldbyrde straffen er forældet eller paatalen blevet afhængig af fornærmedes begjæring eller overladt ham.

Den i en ny lov bestemte frist for fornærmedes adgang til at paatale eller begjære paatale begynder i intet tilfælde sit løb før fra lovens ikrafttræden.

¹ Jfr. gr.l. § 97; ikr.l. §§ 29—32. — Om nærv. paragrafs anvendelse paa toldlovgivningen se cirk. 14 febr. 1905. — Hagerup Alm. del p. 89 ff.

^{1a} Jfr. Hagerup l. c. p. 95 ff.

^{1b} Se § 4.

² Regelen i § 69, 2det led jfr. § 12, sidste led kan ikke anvendes her.

^{2a} Se nærv. paragrafs 2det led.

³ Er handlingen ikke længer strafbar, maa følgelig findes; Retst. 1905 p. 639, 1906 p. 459. Hvor handlingen fremdeles er strafbar, maa følgende synspunkt lægges til grund for regelens anvendelse: Den for sigtede gunstigere lov er den, som i det konkrete tilfælde giver det for ham gunstigste resultat; og ved bedømmelsen heraf maa hele den ældre lov stilles op mod hele den nye. Jfr. Retst. 1905 pp. 286, 454, 459, 811; 1906 p. 270. Man kan saaledes ikke alene se hen til, om strafferammen i vedkommende specielle lovbud er udvidet eller indskrænket, men maa tillige tage i betragtning, om den nye lov f. ex. ved sine regler om adgangen til anvendelse af tillægsstraffe, om straffens beregning ved sammenstød af flere forbrydelser eller i gjentagelsestilfælde, om præskription eller om paatale i sin helhed leder til et for tiltalte gunstigere eller strengere resultat. Jfr. S. K. M. p. 9—10; S. K. I. M. p. 65; Stort. dok. nr. 87 for 1889. — Som det fremgaar baade af lovens udtryksmaade og af forudsætningen i paragrafens

3dje led, finder bestemmelsen i 2det led ogsaa anvendelse paa nye regler, der indfører en tidligere ukjendt forældelse (se saaledes reglerne i kap. 6, der bliver at anvende paa handlinger, begaaede før lovens ikrafttræden, saaledes at straffen for disse vil være præskriberet ogsaa, hvor hele den nye frists løb falder i tiden før nævnte tidspunkt) eller forkorter forældelsesfristerne, ligesom ogsaa paa nye regler, der forandrer paatalen fra ubetinget offentlig til betinget offentlig eller privat. Gaar forandringen ud paa, at en før betinget offentlig paatale undergivet strafbar handling ubetinget skal kunne paatales af det offentlige, kan den nye regel ikke anvendes paa handlinger, begaaede før den nye lovs ikrafttræden. Det samme gjelder nye regler, der indfører offentlig i stedet for privat paatale. Dog sees det at have været S. K. M.s mening, at den nye lov i sidste tilfælde skal kunne anvendes, saafremt den fornærmede begjærer paatale (p. 10); jfr. forudsætningen i str.pl. §§ 95, 1ste led og 96, 2det led. Se iøvrigt Skeie i Retst. 1912, p. 340—1. At retten har forsomt at prøve forholdet mellem den ældre og den nye straffelov, er annullationsgrund, se Retst. 1906 p. 62. — Med hensyn til nye regler om straffuldbyrkelse se ikr.l. § 30; jfr. særlig om bødestraf cirk. 29 decbr. 1904, 9de stykke. — Om den processuelle afgjørelse af hidhørende spørgsmaal i lagmandsretssager se ikr.l. § 32.

⁴ Derimod altsaa ved fornyet behandling ved lagmandsret af en ved meddomsret eller forhørsret paadomt sag, ligesom ogsaa ved ny behandling af sagen i henhold til en afgjørelse af ankeinstansen, hvorved den tidligere sagsbehandling ophæves. Lovens princip er, at den nye lov ikke anvendes ved retsmidler, hvis oicmed netop er at prøve, om den gjældende ret rigtig er anvendt paa det faktum, som er fundet bevist (anke, kjæremaal), eller at rette en fejl, der er begaaet i retsanvendelsen paa grund af urigtige faktiske forudsætninger (gjenoptagelse). I disse tilfælde saavel som

naar den nye lov først træder i kraft, efterat endelig dom er falden, maa stodende uoverensstemmelser fjernes ved benaadning, jfr. S. K. M. p. 9.

⁵ Hvor altsaa domstolen afviser et ved den indledet forfølgningsskridt, eller hvor beslutning om eller iværksættelse af beslag, ransagning eller paagribelse ophæves ved kjeremaal, fordi de lovlige betingelser ikke var tilstede, vil disse skridt ikke komme i betragtning i den heromhandlede henseende. Men saalænge en saadan forholdsregel ikke ved noget retsmiddel er angreben, maa den ret, der har at afgjøre spørgsmaalet om anvendelsen af § 3, 3dje led, betragte forholdsregelen som lovlig. Paa lignende maade bliver de til straffens fuldbyrdelse af den kompetente autoritet (jfr. strpl. § 479) foretagne skridt at betragte som lovlige, saafremt ikke retslig afgjorelse er truffen overensstemmende med strpl. §§ 481 og 482.

⁶ Forfølgningen maa ansees paabegyndt ved enhver mod vedkommende som sigtet truffet forholdsregel af den i strpl. § 97 omhandlede art. Se det tilsvarende udtryk i strpl. § 87 jfr. G. og H. anm. til sidstanførte paragraf.

§ 4. (Handling, undladelse.)

Overalt, hvor denne lov benytter ordet handling, er, medmindre det modsatte udtrykkelig er sagt eller fremgaar af sammenhængen, derunder ogsaa indbefattet undladelse af at handle.¹

¹ Hagerup Alm. del § 36, jfr. § 18, IV; Skeie i Retst. 1912 p. 342 ff.; sammes Afhandlinger p. 6 ff.

§ 5. (Forklaring af udtrykket nærmeste.)

Hvor denne lov benytter udtrykket nogens nærmeste,¹ er herunder indbefattet hans egtefælle, beslegtede i lige linje, søskende og lige nær besvogrede, fosterforældre og fosterbørn samt forlovede. Er ægteskabet opløst, begrundes det fremdeles

anvendelse af de om de nærmeste givne regler, forsaavidt angaar begivenheder før opløsningen.

Som besvoret ansees ogsaa den besvoredes ektefælle.

¹ Jfr. §§ 82, 132, 139, 167, 172, 265 og 279; mil. str.l. §§ 51 og 93, 2det led, jfr. § 1.

§ 6. (Løsøre-gjenstand.)

Under udtrykket løsøre-gjenstand indbefattes i denne lov ogsaa enhver til frembringelse af lys, varme eller bevægelse fremstillet eller opbevaret kraft.¹

¹ Jfr. §§ 150, 255, 257 (jfr. 262), 267, 291, 317, 392, 393; mil. str.l. §§ 104 og 105. Bestemmelsen rammer enhver kraft (energi), baade de kjendte naturkræfter og dem, som fremtidig maatte opdages. Sin hovedanvendelse vil denne bestemmelse for tiden faa ved retsstridig tilegnelse eller odelæggelse af elektricitet. Tilegnelse af elektrisk kraft vil rammes af §§ 255 og 257, naar tilegnelsen er skeet i hensigt at tilvende nogen en uberettiget vinding (udelukket fra straf efter disse paragrafer er derfor en uretmæssig, men ikke vindesyg benyttelse f. ex. af et telefonanlæg jfr. Odels-tingstid. p. 433 ff.). Tilegnelsen er tyveri (§ 257), naar den sker fra et anlæg, der er i fremmed besiddelse, underslag, naar den sker fra anlæg, der er i gjerningsmandens egen besiddelse. — Jfr. forøvrigt anm. 4 til § 393. — Bestem-melsens anvendelse er betinget af, at kraften er «fremstillet eller opbevaret.» Den gjælder ikke naturkræfter, der findes fri i naturen, selv om de er knyttede til en bestemt eien-domsgjenstand. Tilegnelse af vandkraft vil rammes af § 255 eller § 257, hvis den tillige medfører en tilegnelse af vandet, og af § 291, hvis den medfører en beskadigelse eller ubrugbargjorelse eller spilden af vandet; jfr. ogsaa §§ 392 og 393.

§ 7. (Forkl. af udtrykket offentlig).

1. Ved offentligt sted forståes i denne lov¹ ethvert for almindelig færdsel bestemt eller almindelig befærdet sted.

2. *En handling ansees forøvet offentlig,² naar den er forøvet ved udgivelse² af trykt skrift³ eller i overværelse af et større antal personer eller under saadanne omstændigheder, at den let kunde iagttages fra et offentligt sted² og er iagttaget af nogen der eller i nærheden værende.*

¹ Jfr. §§ 10, 351, 376, 378 og 383.

² Jfr. §§ 92, 94, 95, 104, 130, 134, 3dje led, 135, 140, 142, 160, 211, 212, 249 nr. 2, 273, 2det led nr. 2, 328, 332, 349, 377, 381.5, 390; mil. str.l. § 81.

³ Jfr. § 10, 2det led.

⁴ Jfr. § 10, 1ste led.

⁵ Se nr. 1.

§ 8. (Forkl. af udtrykket krigstid.)

Hvad der i denne lov¹ er foreskrevet for krigstid, gjælder ogsaa, naar den væbnede magt eller nogen del af samme² er besluttet² sat paa krigsfod.

¹ Jfr. §§ 87, 88 og 92.

² Jfr. mil. str.l. § 3 (mil. str.pl. § 3), hvorefter det afgjørende er, om «vedkommende afdeling» af den væbnede magt er sat paa krigsfod, og hvorefter saaledes den ene afdeling kan ansees at være paa krigsfod, medens dette ikke er tilfældet med den anden, jfr. Udk. til mil. str.l. med motiver (1898) p. 60.

³ Det afgjørende er altsaa, at beslutning er fattet; det kræves ikke, at ordre er udgaaet; jfr. derimod den tilsvarende bestemmelse i mil. str.l. § 3 (mil. str.pl. § 3).

§ 9.¹ (Forkl. af udtrykket betydelig skade).

Ved betydelig skade paa legeme eller helbred forstaaes i denne lov¹ skade, hvorved nogen mister eller faar væsentlig svækkelse paa syn, hørsel, taleevne eller evne til at forplante sin slekt, bliver vanfør, udygtig til at fortsætte sit erhverv eller i høj grad vansiret, falder i livsfarlig eller langvarig sygdom eller bliver sindssyg.

Som betydelig skade ansees det ogsaa, naar forbrydelsen aues mod en svanger kvinde og fosteret som følge heraf faar skade eller gaar tilgrunde.²

¹ Urbye p. 60 ff.

^{1a} Jfr. §§ 88, 101, 148, 152, 153, 154, 156, 157, 192, 217, 219, 223, 229, 231, 234, 235, 236, 238, 242, 243, 244, 256, 261, 267, 277, 292, 304 og 384; mil. str.l. §§ 42, 44, 59, 104 og 105.

² Jfr. § 245, 2det led.

§ 10. (Forkl. af udtrykket trykt skrift).

Under trykt skrift henregnes skrift, afbildning eller lignende, der mangfoldiggjores ved trykken eller paa anden kemisk eller mekanisk maade.¹

Under udgivelse forstaaes ogsaa opslag, ullæggelse og lignende paa offentligt sted.²

¹ Jfr. l. om forfatterret 4 juli 1893 (tillægslov 25 juli 1910 nr. 5) § 1. — Se nærv. Ls kap. 32 og §§ 247, 390, 428, 432 og 433; mil. str.l. §§ 32, 47 og 86.

² Jfr. § 7, 1.

§ 11. (Forkl. af udtrykkene maaned og dag.)

Ved 1 maaned forstaaes en kalendermaaned; ved 1 dag forstaaes 24 timer.¹

¹ Jfr. særlig §§ 17, 19, 20, 22, 25, 28, 3dje og 4de led, 64, 2det led og 223, 2det led; mil. str.l. §§ 13, 15 og 18.

1ste kapitel.

Den norske strafferets virkekreds.

Sammenligner man de i dette kapitel indeholdte regler med den ældre lov, vil man finde, at den norske strafferets virkekreds navnlig forsaavidt er udvidet, som den i langt

videre udstrækning rammer ogsaa forbrydelser, begaaede af udlændinge i udlandet (§12, 4), men indskrænket forsaavidt, som der for de i udlandet begaaede handlinger baade ligeoverfor nordmænd og udlændinge tages hensyn til, om handlingen er strafbar ogsaa efter det lands lov, i hvilket handlingen er foretaget (§ 12, 3, c og 4, b jfr. § 13. 2det led). Det sidste hensyn kommer ikke i betragtning ved de i § 12, 3 a og b og 4 a nævnte strafbare handlinger, der dels er rettede mod Norge og norske myndigheder, dels er saadanne, som i alle civiliserede stater er belagte med straf og ikke bør være straffrie, om de er begaaede udenfor disse staters omraade.

§ 12.¹ (Straffelovens virkekreds i rummet).

Norsk straffelov finder, forsaavidt intet andet særlig er bestemt^{1a} eller ved overenskomst med fremmed stat vedtaget,² anvendelse paa handlinger, der er foretagne

1. i riget,³ herunder indbefattet norsk⁴ fartoi^{5a} i aabne sø;^{4b}
2. paa norsk fartoi,^{5a} hvor det end befinder sig, af nogen af dets besætning eller af andre, der medfølger fartoiet;⁵
3. i udlandet af norsk statsborger⁶ eller nogen i Norge hjemmehørende person,⁷ naar handlingen
 - a) hører blandt de i denne lovs kap. 8,^{3a} 9, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 25 eller 33 eller §§ 135, 141, 142, 144, 169, 191—195, 199, 202, 204 jfr. 202, 205—209, 223—225, 228—235, 242—245, 270—272, 275, 277, 291, 292, 294 nr. 2, 318, 326—328, 330, sidste led, 331, 338, 367—370, 380, 381 eller 423 omhandlede,⁸ og i hvert fald, naar den
 - b) er en forbrydelse eller forseelse⁹ mod den norske stat eller norsk statsmyndighed¹⁰ eller
 - c) er strafbar ogsaa efter det lands lov, i hvilket den er foretaget;¹¹

4.¹² i udlandet af udlænding, naar handlingen enten

- a) hører blandt dem, der omhandles i denne lovs §§ 83, 88, 89, 90, sidste led, 93, 98—104, 110—132, 148, 149, 152, 1ste og 2det led, 153, 1ste, 2det, 3dje og 4de led, 154, 159, 160, 161, 169, 174—178, 182—185, 187, 189, 190, 191—195, 202, 217, 220, 221, 223—225, 229, 231—235, 243, 244, 261, 267—269, 277, 292, 324, 325, 328, 331, 415 eller 423, eller
- b) er en forbrydelse,¹³ strafbar ogsaa efter det lands lov, i hvilket den er foretagen, og den skyldige har bopæl i riget eller opholder sig her.¹³

I tilfælde, hvor en handling's strafbarhed afhænger eller påvirkes af en indtraadt eller tilsigtet virkning¹⁴, betragtes handlingen som foretagen ogsaa der, hvor virkningen er indtraadt eller tilsigtet fremkaldt.¹⁴

¹ Hagerup Alm. del p. 107 ff.; Skeie i Retst. 1912 p. 341—2. — Lov om udlevering af forbrydere 13 juni 1908.

^{1a} Se mil. str.l. §§ 9, 10 og 11, l. 24 juli 1827 om straf for overtrædelse af 8de artikel i grænsekonventionen med Rusland af ¹⁴/₂ mai 1826 (jfr. ikr.l. § 4, II), l. om forbud mod anvendelse af sprængstof til fangst af saltvandsfisk m. v. 21 juli 1911 § 4. Se ogsaa anm. 7 a.

² Traktater paa det heromhandlede felt pleier ikke at udvide selve den enkelte stats straffeløvs anvendelsesomraade, men alene at tilsikre gjensidig bistand til udøvelse af staternes straffemyndighed (international retshjælp, udleveringstraktater). Se B. Getz Juridiske afhandlinger (1903) p. 233 ff.; Hagerup Alm. del § 12. — Medens gl. str.l. 1—6 angav nærmere betingelser for adgangen til at afslutte disse traktater, er dette opgivet i den nye lov (jfr. dog anm. 13). Der kræves saaledes ikke længer, at traktaten skal hvile paa fuld gjensidighed. Af statsborgerretsl. 21 april 1888 § 7 og l. om udlevering af forbr. 13 juni 1908 § 1 flyder, at traktat, hvorved udleverelse af norsk borger

tilsikres, ikke kan afsluttes. — For tiden har Norge udleveringstraktater med følgende stater: Portugal (17 decbr. 1863, Italien (20 septbr. [30 oktbr.] 1866 jfr. dekl. 28 mai 1878), Østerrige-Ungarn (2 juni [31 juli] 1868 jfr. noter 9 marts og 18 mai 1904), Frankrige (4 juni [27 decbr.] 1869 jfr. dekl. 5 mai [11 septbr.] 1897, hvorved den udstrækkes til at gjælde Tunis, samt noter 5 marts og 5 april 1904), Belgien (26 april [15 juli] 1870 jfr. protokol 15 juli 1870 og dekl. 6 nov. 1877), Storbritannien og Irland (26 juni [26 august] 1873 jfr. dekl. 18 februar 1907), Det tyske Rige (19 januar [31 mai] 1878 jfr. tillægstraktat 7 marts 1907), Nederlandene (11 marts [10 juni] 1879), Luxemburg (21 juli 1883 [11 januar 1884]), Spanien (15 mai [14 juli] 1885 jfr. noter 6 april og 10 december 1904), Amerikas Forenede Stater (7 juni [8 november] 1893 jfr. traktat 10 december 1904), Sverige (21 februar [5 april] 1907), Danmark (1 december 1909 [22 januar 1910]); jfr ogsaa handels- og søfartstraktat med Kina 20 marts 1847 art. 29 og med Siam af 18 mai 1868 (9 novbr. 1869) art. 6 samt konv. om undertrykkelse af slavehandelen af 2 juli 1890 (30 marts 1892) art. 5 jfr. art. 12 og 89. Traktat med Rusland af 27 decbr. 1860 angaar ikke udlevering af forbrydere til tiltale og straf, men alene tilbagesendelse af straffede forbrydere (jfr. art. 1 i. f.). Forsaavidt disse traktater knytter udleveringen til den betingelse, at vedkommende lovsted indeholder en vis straffeart, der ikke har samme betydning i den nye som i den gamle straffelov (saaledes som tilfældet er med fængsel), synes ikr. l. § 7 at maatte kunne gives tilsvarende anvendelse. — Som hidhørende traktater se endvidere de ved § 302 anførte overenskomster om paagribelse og udlevering af rømte sømænd. — I denne forbindelse mærkes, at norsk straffemyndighed undtagelsesvis kan udøves paa fremmed statsterritorium i kraft af de med visse særlig orientalske lande afsluttede saakaldte kapitulationer. Se om denne jurisdiktion, der regelmæssig ndøves ved konsulerne, traktater med Tyr-

kiet 25 februar 1757, med Tripolis 22 januar 1752, med Marokko 25 juli 1767, jfr. dekl. 5 mai 1914 og 9 marts 1915, med Kina af 20 marts 1847, med Siam af 18 mai 1868, med Persien 17 novbr. 1857, med Kongostaten 11 juni 1885 jfr Hagerup Civilproces I (2den udg.) p. 88—90; l. om den konsulære retspleie 29 marts 1906.

² Herunder gaar ogsaa søterritoriet; jfr. cane. pr. 25 (res. 22) februar 1812; traktat med Mexiko af 29 juli 1885 art. 7; Aschehøng Norges nuværende statsforfatning I p. 90 ff.; fakultetsbetænkning i Retst. 1898 p. 705 ff.; Ræstad Kongens Strømme (1912); Indstilling fra sjøgrænsekommisjonen af 1911 I Almindelig del (1912).

⁴ Søf.l. 20 juli 1893 § 1 jfr. l. om registrering af skibe 4 mai 1901.

^{4a} Se § 315, hvorefter dette udtryk omfatter saavel baad som skib. Jfr. Retst. 1904 p. 776.

^{4b} Altsaa ikke paa fremmed søterritorium, selv om fartøiet alene passerer dette.

² Altsaa ogsaa f. ex. udenlandske passagerer.

⁶ Jfr. lov om statsborgerret 21 april 1888 med tillægslove 27 juli 1896, 29 marts 1900 og 11 juni 1906 nr. 2 III. Det afgjørende er statsborgerretsforholdet paa den tid, den strafbare handling blev foretaget.

¹ D. e. en person, som har fast bosted i Norge. Domicilspørgsmaalet bliver her at bedømme efter samme regler som i andre anvendelser, hvor det har retslig betydning; jfr. f. ex. Retst. 1890 p. 70 ff. Det i slutningen af forrige anm. udtalte finder tilsvarende anvendelse paa bostedet.

^{7a} For straf efter § 95, saaledes som denne lyder efter lov 5 juni 1909, er dog betingelsen, at handlingen er foretaget i her i riget.

⁸ Ved siden af bestemmelsen i litra c har opregningen navnlig den betydning, at de opregnede forbrydelser og forseelser bliver at straffe efter norsk lov, selv om de begaaes

udenfor ethvert ordnet statssamfunds territorium. — Forøvrigt bemærkes, at et straffebud ikke altid i udlandet faar samme indhold som i indlandet, idet spørgsmaalet om handlingens retsstridighed vil blive at bedømme efter gerningsstedets lov, hvilket i mange tilfælde vil kunne lede til andre resultater end hjemlandets lov; jfr. S. K. M. p. 16.

⁹ Jfr. § 2; ikr.l. § 5, 2det led.

¹⁰ Herunder gaar ogsaa de i ansvarlighedsloven 7 juli 1828 omhandlede straffbare handlinger. Om militære forbrydelser se mil. str.l. §§ 9—11. — §§ 127, sidste led og 128, sidste led kan her ikke anvendes analogisk; jfr. imidlertid § 12, 3 a, hvor kap. 12 er særlig nævnt.

¹¹ Jfr. paragrafens sidste led. — Naar handlingen af gerningsstedets lovgivning er truet med straf, kommer det ikke her (som i det i § 12 nr. 4 b omhandlede tilfælde jfr. § 13, 2det led) i betragtning, at efter dette lands lov straf ikke i det konkrete tilfælde kan anvendes, fordi betingelserne for paatale (klage) mangler, eller fordi forældelse³ er indtraadt, eller fordi vedkommende er frifunden ved retskraftig dom eller straffen er eftergivet ved benaadning. Om det tilfælde, at straf i udlandet er udstaaet, se § 13, sidste led jfr. S. K. M. p. 16.

¹² Jfr. ved nr. 4 § 13, 1ste og 2det led.

¹³ Som følge af denne bestemmelse vil en udlænding, som ikke har bopæl i riget, ikke ved udlevering kunne bringes ind under norsk straffemyndighed. Jfr. forøvrigt S. K. M. p. 19.

^{13a} Jfr. § 43 med anm. 1; § 51, 2det led. Regelen omfatter ikke de virkninger af en handling, som kun har betydning som gennemgangsstadier til den strafferetslig relevante virkning, f. ex. at et fra et land til et andet afsendt brev passerer et tredje land (transitdelikter). — Jfr. anm. 3 til § 69.

¹⁴ F. ex.: Forfatteren af et injurierende brev, afsendt fra Kjøbenhavn til en adressat i Christiania kan forfølges

her i riget efter regelen i paragrafens nr. 1. Det samme gjælder en person, der fra førstnævnte by har afsendt en helvedesmaskine, beregnet paa at explodere i sidstnævnte by, men stanset under forsendelsen. For strafbare handlinger ved trykt skrift leder regelen til, at de ansees forøvet baade der, hvor vedkommende har gjort det første skridt til offentliggjørelsen, og der, hvor skriftet er blevet udbredt. Bestaar den strafbare handling i fremkaldelsen af en varig tilstand, hvis opretholdelse maa betragtes som en stadig fornyet forbrydelse (f. ex. frihedsberøvelse), vil ethvert sted, hvor denne tilstand har bestaaet, blive at betragte som gjerningssted. Derimod gjælder det samme ikke tyvens fortsatte besiddelse af kosterne eller forføininger over dem, da disse handlinger er irrelevante for forbrydelsens gjerningsindhold. Hvor flere har samvirket til en strafbar handling, bliver som gjerningssted at betragte saavel det sted, hvor hver enkelt af de samvirkende opholdt sig, da han udførte sin del af medvirkningen, som det sted, hvor den af ham paavirkede medskyldige har handlet, og det sted, hvor den ydre virkning er indtraadt eller tilsigtet fremkaldt. — Med hensyn til unkladelsesforbrydelser udtaler S. K. M. p. 19, at «de ansees begaaede, hvor vedkommende skulde have handlet.» Jfr. § 69, 2det led med anm. 3. — Se forøvrigt nærmere Hagerup Alm. del p. 121 ff.

§ 13. (Særlige bestemmelser om i udlandet foretagne strafbare handlinger).

I de i § 12 nr. 4 omhandlede tilfælde kan forfølgning alene reises efter kongens bestemmelse.

I de i § 12 nr. 4 b omhandlede tilfælde kan forfølgning ikke finde sted, medmindre der ogsaa efter det lands lov, i hvilket handlingen er foretagen, er adgang til at anvende straf.¹ Heller ikke kan strengere straf idømmes end efter dette lands lov hjemlet.²

I ethvert tilfælde, hvor nogen, der i udlandet er straffet, her i landet dømmes for den samme handling, bringes den udstaaede straf saavidt muligt i fradrag i den, som idømmes.¹

¹ Altsaa ikke, naar straffen efter vedkommende fremmede lands lov er præskriberet eller forfølgningen betinget af en begjæring, der ikke foreligger, eller naar den skyldige er frifunden ved endelig dom eller straf er eftergivet ved benaadning eller udstaaet: jfr. anm. 11 til § 12.

² En særegen bestemmelse indeholder l. om renbete i Finmarken 7 septbr. 1854 § 4 med tillægslov af 17 juni 1869 § 1 jfr. ikr.l. § 4, II., hvorefter straf her i riget bortfalder, naar handlingen er straffet i udlandet.

³ § 64, 2det led synes her at maatte kunne anvendes analogisk. — Det bør i dommen anføres, hvilken straf der, bortset fra fradraget, vilde have været at idømme; men det er ikke her som i § 60 foreskrevet, at dette regnestykke skal foretages i selve domsslutningen, jfr. S. K. M. p. 109. — S. K. M. p. 20 udtaler, at paatale her i landet overhovedet ikke bør reises undtagen, hvor den i udlandet idømte straf er urimelig lav. Se imidlertid ogsaa § 32.

§ 14. (Folkeretslige undtagelser).

Anvendelsen af ovenstaaende regler begrænses ved de i folkeretten anerkjendte undtagelser.¹

¹ Herved sigtes først og fremst til de folkeretslige regler om exterritorialitet (jfr. reskr. 4 febr. og 13 marts 1688, 2 decbr. 1741; 8 april 1771; cano. prom. 23 febr. 1813); jfr. Hagerup Alm. del p. 135—6. Men dernæst omfatter paragrafen ogsaa de tilfælde, hvor en handling, der frembyder de i straffeloven fremhævede mærker, efter folkeretten er retmæssig, jfr. f. ex. flere af de i 8de kap. nævnte forbrydelser, hvor imidlertid i selve de specielle bud ved ordet «retsstridig» er taget særligt forbehold i nævnte retning.

2det kapitel.

Straffene.

§ 15. (Strafarterne).

De almindelige straffe¹ er:

fængsel,²

hefte³ og

bøder.

I særlige tilfælde anvendes:

fradømmelse af offentlig tjeneste.⁴

¹ Særlige straffe findes, foruden i str.l. §§ 16, 18—20, 33 og 34, i mil. str.l. § 12 jfr. § 14 dødsstraf, arrest, revselse, i ansvarlighedsl. 7 juli 1828 (livsstraf § 3 jfr. l. 3 juni 1874 om forandringer i str.l. 1842, 2det afsn. § 1, fæstningsarrest §§ 11, 12, 15 og 19, tab af pension § 20), og i toldlovgivningen (forbrydelse af varer eller deres værdi, der er hovedstraf efter l. om toldvæsenet 20 septbr. 1845 § 137 jfr. § 139), og tab af toldoplagsret efter samme lovs § 137, sidste led og l. 7 mai 1904 §§ 41 og 55). Om disciplinerstraffe se ikr.l. § 3 med anm. 3. De i arvel. 31 juli 1854 §§ 69 og 72 jfr. 70 (jfr. ikr.l. § 14) omhandlede følger af en forbrydelse er af civilretslig, ikke strafferetlig art (bortfalder derfor ikke ved benaadning). Som straf bliver heller ikke at opfatte hensættelse i tvangsarbeidshus eller kuranstalt efter lov om løsgjængerer, betleri og drukkenskab 31 mai 1900, eller hensættelse i arbejde efter l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre 10 april 1915 § 31 og l. s. d. om forældre og egtebarn § 6, 2det led; se F. Woxen i Retst. 1908 p. 561; Hagerup Alm. del p. 477; se ogsaa Retst. 1910 p. 752 og 878.

² Fængsel svarer i det hele til den ældre rets strafarbeide (jfr. ikr.l. § 7), men træder dog ogsaa for en del i stedet for den ældre rets fængsel. — Jfr. § 26.

² Hefte er tænkt at være et slags *custodia honesta*, uændeligt hvor det gjælder mindre grove strafbare handlinger og i det hele, hvor den strafbare handling ikke kan antages udsprunget af et særligt uhæderligt motiv (se § 24). Jfr. S. K. M. p. 41: «Det er meningen, at hefte ikke alene skal idømmes den, der besidder midler og evne til at nyde de dermed forbundne beneficier, men i det hele dem, hvem man ikke i dommen vil stemple som almindelige forbrydere.» Jfr. § 26.

⁴ Jfr. §§ 111, 112, 115, 116, 117, sidste led, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 324 og 325, 2det led, l. om mandtal og stortingsvalg 29 marts 1906 § 57, sidste led. Ansvarlighedsloven 7 juli 1828 har som tilsvarende straf dels tab af embede, dels det, at kjendes uværdig til at beklæde noget embede, ombud eller bestilling (jfr. f. ex. § 5, der har begge alternativer). Jfr. ogsaa toldl. 20 sept. 1845 § 128.

§ 16.¹ Tillægsstraffe.

Med de i § 15 nævnte straffe kan følgende tillægsstraffe forbindes:

1. Fortabelse af visse rettigheder (§ 29).
2. Forvisning fra bestemte steder (§ 33).
3. Bekjendtgjørelse af dommen (§§ 130, 173 og 254)^{1 a}.
4. Inddragning af bestemt gjenstand (§ 34)².

¹ Jfr. mil. str.l. § 12, 2; ikr.l. § 9. Jfr. l. om håndverksmæring 25 juli 1913 § 42 (frakjendelse af adgang til at antage lærlinger).

^{1 a} Retst. 1911 p. 800, 1912 p. 312; Hagerup Alm. del p. 395 og 517; Urbye p. 187.

² Derimod er inddragning efter §§ 35 og 36 ikke at betragte som straf. — Forskjellig fra den i str.l. omhandlede inddragning, der i alle tilfælde kun kan anvendes efter dom (jfr. str.pl. § 2), er den beslaglæggelse, der som en præventiv foranstaltning i visse tilfælde kan iværksættes af

politiet; jfr. f. ex. l. om smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 § 27, l. om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909 §§ 16, 17, 20 og 21, forsaavidt de handler om tilintetgjørelse af visse gjenstande eller drab af dyr.

§ 17.¹ (Fængsel).

Fængsel kan idømmes

1. fra 21 dage² indtil 15 aar eller i de i § 62 omhandlede tilfælde indtil 20 aar;³
2. paa livstid.⁴

Hvor loven bestemmer fængsel, menes dermed tidsbegrænset, medmindre det modsatte udtrykkeligt er sagt.

Den til fængsel dømte kan løslades paa prøve overensstemmende med de i særskilt lov (§ 26) derom givne regler.⁵

¹ Jfr. ikr.l. § 7; fængselsl. 12 decbr. 1903, sat i kraft ved res. 9 marts 1904 og 1 juli 1907, ændret ved l. 26 marts 1907; regl. 12 decbr. 1904 og 12 dec. 1911; Hagerup Alm. del p. 374 ff.

² § 11.

³ Jfr. § 25. Jfr. ogsaa § 64, 2det led og anm. 3 til § 13.

⁴ Jfr. § 55.

⁵ Se fængselsl. 12 dec. 1903 §§ 21—25, res. 9 marts 1904 punkt 3.

§ 18.¹ (Skjærpet fængsel).

I dommen kan bestemmes, at idømt fængsel helt eller delvis bliver at omsætte til skjærpet fængsel. Saadan omsætning kan ogsaa besluttes² ved fuldbyrdelsen efter domfældtes begjæring eller med hans samtykke.

¹ Mil. str.l. § 13, fængselsl. 12 dec. 1903 § 34.

² Af den myndighed, der besorger fuldbyrdelsen; jfr. Indst. O. I p. 30; jfr. instr. for paatalemyndigheden 24 dec. 1904 §§ 27 og 37, cirk. 3 juli 1905.

§ 19.¹ (Skjærpet fængsel).

Skjærpet fængsel er enten fængsel paa vand og brød² indtil 30 eller fængsel med haardt natteleie³ indtil 30 dage,⁴ og svarer 1 dag af den første og 2 dage⁵ af den sidste art til 3 dages almindeligt fængsel.

Kvinder, som giver die, maa ikke underkastes skjærpet fængsel⁶ og personer under 18 aar⁶ ikke fængsel paa vand og brød. Heller ikke kommer skjærpet fængsel til anvendelse, hvor det findes at kunne medføre fare for helbroden.

¹ Jfr. fængselsl. 12 dec. 1903 § 34.

² Jfr. fængselsl. 12 dec. 1903 § 35; regl. 12 dec. 1904 kap. 14 § 5 jfr. cirk. 16 juni 1911; Hagerup Alm. del p. 379.

³ Jfr. fængselsl. 12 dec. 1903 § 35, 2det led.

⁴ § 11.

⁵ Jfr. fængselsl. 12 dec. 1903 § 36.

⁶ Det afgjørende er alderen paa afsøningstiden.

§ 20 (Straf for livstidsfanger).

Forøver den, som udstaar eller skal udstaa fængsel paa livstid, en strafbar handling, kan han dømmes til en eller flere af de i loven om fængselsvæsenet bestemte reverser.¹ Fængsel med haardt natteleie kan i saa fald anvendes i indtil 30 dage,² fængsel paa vand og brød i indtil 20 dage² og mørkt fængsel i indtil 10 dage.²

Er den strafbare handling en forbrydelse,³ kan forøveren ogsaa dømmes til indsættelse i curum indtil 6 aar.⁴ De i 1ste led omhandlede straffe kan i saa fald idømmes ved siden af curumsstraffen.

Bestemmelserne i § 16 og § 19, 2det led, kommer ogsaa i de her omhandlede tilfælde til anvendelse.

¹ Jfr. fængselsl. 12 dec. 1903 § 30.

² § 11.

³ § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

⁴ Fængselsl. 12 dec. 1903 §§ 17 og 18.

§ 21. (Udsættelse af heftets fuldbyrdelse, naar nogen, der udstaar hefte, dømmes til fængsel).

Dømmes nogen, der udstaar hefte, til fængsel, bliver som regel fuldbyrdelsen af denne straf straks at paabegynde og den anden midlertidig at stille i bero.

§ 22.¹ (Hefte).

Hefte kan idømmes fra 21 dage^{1a} indtil 20 aar.²

2 dages^{1a} hefte ansees at svare til 1 dags fængsel.

¹ Fængselsl. 12 dec. 1903 § 2, 2. b, og kap. III: Hagerup Alm. del p. 374 ff.

^{1a} § 11.

² Jfr. §§ 25, 64. 2det led og anm. 3 til § 13. Se ogsaa §§ 23 og 24.

§ 23.¹ (Omsættelse af hefte til fængsel).

Hefte kan efter domfældtes begjæring² eller med dennes samtykke ved fuldbyrdelsen omsættes til fængsel eller med den i § 19 nævnte begrænsning til skjærpet fængsel.

¹ Mil. str.l. § 13, fængselsl. 12. dec. 1903 § 34; instr. for paatalemyndigheden 24. dec. 1904 §§ 27 og 37.

² Forudsætningen er, at en saadan begjæring ikke i almindelighed skal afslaaes; jfr. O. prp. nr. 24 p. 8—9. Det ligger dog i den valgte udtryksmaade, at domfældte ikke (som efter S. K. U. § 23, sidste p.) har nogen ligefrem ret til konversionen; og hvor der f. ex. undtagelsesvis er tale om fængselsstraf paa mindre end 21 dage, bør der vises nogen varsomhed med en konversion, der kan gjøre straffens effektivitet illusorisk paa grund af kortvarighed.

§ 24.¹ (Idømmelse af hefte istedetfor fængsel, naar handlingen ikke er udsprungen af fordærvet sindelag.)

Hvor fængsel er nævnt som eneste frihedsstraf, kan tilsvarende hefte idømmes, saafremt særlige omstændigheder

gjør det antageligt, at handlingen ikke er udsprunget af et fordæret sindelag.

¹ Ikr.l. § 9, sidste p.

§ 25. (Hvorledes frihedsstraf fastsættes).

Frihedsstraf indtil 4 måneder fastsættes i dage, frihedsstraf over 4 måneder fastsættes i måneder¹ og aar.

¹ Jfr. § 11, hvoraf flyder, at dommen ikke kan lyde paa brøkdeler af en måned, hvor det ikke er udtrykkelig lovhjemlet (§ 28, 3dje led).

§ 26. (Nærmere regler for straffuldbyrdelsen ved særskilt lov.)

De nærmere regler, som udfordres til gennemførelse af ovenstaaende bestemmelser saavel som angaaende fængslernes indretning og bestyrelse og fangernes behandling forøvrigt, gives ved særskilt lov.¹

¹ Se fængselsl. 12 decbr. 1903 med tillægsl. 26 marts 1907, jfr. reglementer 12 decbr. 1904, 1 marts 1905 og 12 decbr. 1911.

§ 27.¹ (Bødestrafen.)

For forbrydelser² kan idømmes³ bøder fra 3 kroner indtil 10000 kroner og for forseelser² fra 1 krone indtil 5000 kroner^{2a}. Der bør tages særligt hensyn til den dømtes formuesforhold,⁴ og hvad han efter sine livsforhold antages at kunne udrede.⁵

Bøden tilfalder statskassen.⁶

¹ Jfr. ikr.l. §§ 4, II og 7, sidste led; cirk. 29 decbr. 1904 og 14 febr. 1905 p. 2; Hagerup Alm. del § 53.

² Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil.str.l. § 2.

³ Jfr. str.pl. §§ 287 og 288, sidste led.

^{2a} Se som undtagelser de i ikr.l. § 4, II nr. 1 nævnte love samt følgende efter str.l. udkomne love: 1. om forandr. i postloven 9 juni 1903 § 50, 1. om toldopl. 7 maj 1904 §

19, jfr. § 61 i f., l. om erhvervelse af vandfald m. v. 18 sept. 1909 § 10, l. til forebyggelse af smughandel med alkohol-drikke 31 juli 1912 § 8, l. om arbejdstvister 6 aug. 1915 § 40.

⁴ Gl. str.l. 6—3 bestemte alene, at der ved bødernes fastsættelse (foruden andre omstændigheder tillige) skulde tages hensyn til den skyldiges formuesforfatning. Den nye lov kræver, at dette hensyn særlig skal tages i betragtning. Derfor bør i enhver sag, hvor der er spørgsmaal om bødernes anvendelse, den skyldiges formue og indtægt søges bragt paa det rene, ialfald ved et til ham selv rettet spørgsmaal, saafremt indhentelse af andre oplysninger derom vil volde uforholdsmæssigt tidsspilde. Jfr. Retst. 1906 p. 766.

⁵ Herved vil særlig forsørgelsesbyrden komme i betragtning.

⁶ Se som undtagelser l. 24 juli 1827, jfr. ikr.l. § 4, II, nr. 2. l. om brandvæsenet 15 aug. 1908 § 63 i f., skattelov for landet 18 aug. 1911 § 118 i f. og for byerne s. d. § 110 i f.

§ 28. Afdragsvis betaling af boder. Subsidier idømmelse af fængselsstraf.)

Efter normere regler, givne af kongen, kan den ilagte bod tilstedes betalt afdragsvis eller optjent i statens eller kommunens tjeneste.¹

Betales eller optjenes den ikke, bliver den at indrive,^{2a} medmindre domfældtes formuesomstændigheder eller livs-erhverv derved findes at ville lide føleligt skaar.^{3b}

I dommen fastsættes en fængselsstraf fra 1 dag² indtil 3 maanedes² eller i de i § 63 omhandlede tilfælde indtil 4^{1/2} maaned, hvilken straf indtræder, saafremt boden ikke paa nogen oven nævnt maade erlægges.⁵

Har domfældte betalt en del af boden, men resten maa

blive at omsætte til frihedsstraf, bliver denne forholdsvise at nedsætte, dog saaledes, at del af en dag regnes lige med en hel dag. Er en del af boden afsonet ved frihedsstraf, men resten tilbydes betalt, tages der ved beregningen heraf alene hensyn til de hele dage, hvori frihedsstraf er udstaaet.

¹ Se res. 3 dec. 1904; cirk. 29 dec. s. a.

² Str.pl. § 479, 2det led.

³ Str.pl. § 477 er ophævet. — Den ældre lovs regel om, at bod ikke inddrives hos den paa grund af ødselhed umyndiggjorte, er ikke opretholdt i den nye lov.

⁴ Jfr. § 11.

⁵ Jfr. mil. str.l. §§ 13 i. f., 111 og 112; mil. str.pl. § 227, 2det led; instr. for paatalemyndigheden 24 dec. 1904 §§ 27 og 37; cirk. 29 dec. 1904 og 14 febr. 1905. Det er saaledes overladt dommeren at fastsætte konverteringen, uden at loven — som den ældre lov — opstiller nogen bestemt maalestok. Med et effektivt hensyn til den skyldiges formuesforfatning ved bodens fastsættelse er en fast maalestok ikke forenelig, idet den, der paa grund af rigdom har faaet en mangedobbelt saa høi bod som en fattig medtalt, ikke derfor skal have en mangedobbelt fængselsstraf. — Jfr. Retst. 1911 p. 315; 1913 p. 483; Skeie i Retst. 1913 p. 99 (Afhandlinger p. 221 ff); Hagerup Alm. del p. 363. — Jfr. om forelæg str.pl. § 288, sidste led. — Jfr. endvidere str.l. § 64, sidste led og ikr.l. § 8, str.pl. § 475, 2det led.

§ 29.¹ (Hvilke rettigheder kan tabes som straf).

Den i § 16 nr. 1 omhandlede fortabelse af visse rettigheder omfatter

1. tab af offentlig tjeneste, som den skyldige indehar;²
2. tab for en tid af 10 aar af stemmeret i offentlige anliggender³ og af adgang til at opnaa offentlig tjeneste;
3. tab for en tid af 10 aar af retten til tjenestgjøring i rigets krigsmagt;⁴

4. tab for en bestemt tid af indtil 5 aar eller for bestandig af ret til at indehave stilling som sagfører,² læge,³ dyrlæge,⁴ apoteker,⁵ jordmoder,⁶ prest eller menighedsforstander,¹⁰ bestyrer af eller lærer ved undervisningsanstalt, opdragelsesanstalt eller barnehjem eller som skibsfører;¹¹
5. tab for en bestemt tid af indtil 5 aar eller for bestandig af ret til at drive visse næringsveie,^{11a} som i dommen bliver særlig at nævne. Den, der er fradømt retten til at drive en næringsvei, kan heller ikke forestaa saadan for en anden.¹²

¹ Jfr. §§ 30, 32, 75 og 76; ikr.l. §§ 9 og 31; mil. str.l. §§ 12, nr. 2 a—d og 20; str.pl. § 395, sidste p.; cirk. 27 oktbr. 1904, 6te stykke. — Retst. 1914 p. 97 (de i § 29 omhandlede rettigheder kan frakjendes ogsaa andre end norske statsborgere, forsaavidt de kan indehaves af andre).

² Jfr. om saadant tab som hovedstraf § 15 med anm. 4.

³ Herunder ikke blot statsborgerlig og kommunal stemmeret, men ogsaa f. ex. stemmeret i skoleanliggender (skolelovene 26 juni 1889), ved afgjorelse af brændevinssamlags oprettelse og nedlæggelse (l. 17 maj 1904 § 6, nr. 1), ved valg af bestyrelse for statsalmenning (l. 3 aug. 1897 nr. 7, jfr. l. 25 juli 1913 nr. 8), af fisketilsynsmænd (se ll. 3 aug. 1897 nr. 4, jfr. l. 3 juli 1914 nr. 1, 3 aug. 1897 nr. 5, jfr. l. 9 juni 1905 nr. 2, 6 aug. 1897 nr. 4, jfr. l. 19 juli 1912 nr. 2, 1 juli 1907, 3 juli 1909 og 28 juni 1913 samt res. 1 april 1911), af bygningsrepræsentanter (l. 17 juni 1869 § 2 jfr. l. 20 aug. 1915 nr. 10). — Jfr. § 322, 3, gr.l. §§ 52 a og 53 a, ll. om forandringer i formandskabslovene 17 maj 1904 § 2, l. om universitetet 9 oktbr. 1905 § 40, l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 §§ 10 nr. 3 og 27, l. om domstolene 13 aug. 1915 § 53, 1ste led, l. om rettergangsmaaten for tvistemaal af s. d. § 453, 2det led.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 12, 2 c.

⁵ Jfr. l. om sagførere af 12 aug. 1848 og l. om høieste-
retsadvokaters beskikkelse 28 septbr. 1857; l. om kvinders
adgang til at opnaa autorisation som sagfører og advokat
20 febr. 1904. Disse love vil avløses af l. om domstolene
13 aug. 1915 kap. 11.

⁶ Jfr. frdn. 4 decbr. 1672; univ. fund. 28 juli 1824 § 34
med tillægslove 17 septbr. 1845 § 11 og 14 mai 1915; l. om
forandr. i kvaksalverlovgivningen 29 april 1871 med tillægs-
lov 6 juni 1889.

⁷ Jfr. l. om foranstaltn. mod smitsomme husdyrsygd.
14 juli 1894 §§ 25, 27, 1ste led og 28.

⁸ Jfr. l. om drift af apothek af 4 aug. 1909 jfr. l.
20 aug. 1915 nr. 4 §§ 4—6 og 25; l. om farmaceuters ud-
dannelse 18 juni 1884 §§ 17 og 18.

⁹ Jfr. l. om jordmødre 19 decbr. 1898 § 1.

¹⁰ Jfr. dissenterl. 27 juni 1891 § 2 med tillægslov 27
juli 1896.

¹¹ Jfr. l. om adg. til at fore fartoi m. v. af 7 april 1906
kap. 1 med tillægsl. 14 juli 1911, jfr. str.l. § 424.

^{11a} Dette udtryk omfatter næringsveie af enhver art,
ikke blot saadanne, hvis udøvelse er afhængig af bevilling
eller særlig tilladelse, jfr. Retst. 1907 p. 384.

¹² Ved nr. 4 og 5 se § 332.

§ 30.¹ (I hvilke tilfælde rettigheder kan tabes som straf.)

1. Dom paa fængsel i 6 maaneder eller derover medfører tab af enhver offentlig tjeneste, som den skyldige indehar.² Til kortere tids fængsel saavel som til hefte og fradømmelse af offentlig tjeneste bliver at knytte tab af offentlig tjeneste, hvortil den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uskikket eller uærdig.³
2. Dom paa fængsel i 1 aar eller derover medfører tab af de i § 29,² nævnte statsborgerlige^{2a} rettigheder.^{2b} Til dom paa kortere tids fængsel eller paa hefte i 3 aar

eller derover eller paa tjenestens tab knyttes tab af disse rettigheder, forsaavidt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uærdig til dem.

3. Til dom paa fængsel eller paa borte i 3 aar eller derover eller paa tjenestens tab kan knyttes tab af retten til tjenestgjoring i rigets krigsmagt, forsaavidt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uærdig dertil.¹
4. Til dom paa fængsel eller tjenestens tab kan knyttes tab af de i § 29, nævnte rettigheder eller nogen enkelt af disse, saafremt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uærdig til den for stillingen fornødne tillid, eller saafremt han har krænket pligter, som paahvilede ham i kraft af stillingen, og der foreligger fare for gjentagelse.²
5. Ellers kan frakjendelse af de i § 29 nævnte rettigheder alene finde sted i de i lovgivningen særlig nævnte tilfælde.³

¹ Jfr. §§ 16, 29 med anm. 1; mil. str.l. § 20; ikr.l. § 9; cirk. 27 oktbr. 1904. 6te stykke. — Jfr. § 62, 2det led. — De i nærv. paragraf omhandlede tillægsstraffe bliver at anvende ved siden af hverandre, hvor betingelserne for hver enkelt foreligger.

² Jfr. anm. 2 til § 29.

³ Vedkommende tjeneste maa særlig nævnes i dommen. — Jfr. § 325, 5.

^{2a} Se anm. 1 til § 29.

^{2b} Dette rettighedstab bør omtales i domskonklusionen; jfr. de i Retst. 1914 p. 542 anførte kjendelser af høiesterets kjæremålsudvalg.

¹ Jfr. mil. str.l. § 20, nr. 3; skr. 28 mai 1910.

² Jfr. str.pl. § 346.

³ Jfr. saaledes §§ 88, 109, 140, 141, 162, 204, 206, 211, 217, 218, 225, 278, 297, 298, 336, 366, 2det led, 383, 422.

435; toldl. 20 sept. 1845 §§ 131 og 142; l. om sindssyges behandling og forpleining 17 aug. 1848 § 21, 2det led; l. om jernveie 7 sept. 1854 § 10, 2det led; l. om forandring i kvaksalverlov, 29 april 1871 § 2; løsgjængerl. 31 mai 1900 § 25; l. om salg og udskjænkning af brændevin, øl og vin m. m. 17 mai 1904 § 55; l. om tilvirkning af brændevin 15 aug. 1908 § 51, 2det led; l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 36, 2det led; l. til forebyggelse af smughandel med spirituose drikke 31 juli 1912 § 4 jfr. § 6; l. om tilvirkn. og beskatn. af fyrstikker 29 april 1915 § 22, sidste led; l. om stempelafgift af eigarer m.v. 29 april 1915 § 24, 2det led. — At en næringsret paa grund af strafbart eller uretskaffent forhold kan tilbagekaldes af den myndighed, der har meddelt retten (se f. ex. l. om skydsvæsenet 14 juli 1893 § 68, jfr. lov ang. renskydsen 31 mai 1900 § 28; l. om fæstekontorer 12 juni 1896 § 2), bevirker ikke i og for sig, at den kan frakjendes ved straffedom.

§ 31.¹ (Fra hvilket tidspunkt rettighedstabet indtræder.)

En fradomt ret^{1a} tabes fra den dag, dommen bliver endelig.² Ved fradømmelse paa bestemt tid regnes tiden fra hovedstraffens udstaaelse.³ Udstaaes ikke denne, regnes tiden fra dens eftergivelse ved benaadning eller forældelse.⁴ Ved løsladelse paa prøve regnes den fra den dag, løsladelsen er blevet endelig.⁵ Er hovedstraffens fuldbyrdelse udsat (§ 52), regnes den uden hensyn til, om hovedstraffen senere kommer til fuldbyrdelse, fra den dag, dommen bliver endelig.

¹ Jfr. mil. str.l. § 20,5; ikr.l. § 31. Hagerup Alm. del p. 393.

^{1a} § 29.

² Jfr. str.pl. §§ 399 og 402 jfr. G. og H. anm. 1 til § 473; mil. str.pl. §§ 207 og 211.

³ Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 39, 45 og 58.

⁴ Jfr. §§ 72—74.

⁵ Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 22, 23 og 24.

§ 32.¹ (Rettighedstab, naar der er afsagt udenlandsk straffedom.)

Er nogen i udlandet dømt skyldig i en strafbar handling,² der efter norsk lov kan medføre tab af nogen i § 29 nævnt rettighed, kan efter derom af paaalemyndigheden nedlagt paastand rettigheden frakjendes ham ved forhørsrettens³ kjendelse.⁴

¹ Jfr. mil. str.l. § 20,3, 2det led, hvis regel gaar foran regelen i nærv. paragraf.

² Uden hensyn til, om handlingen efter reglerne i § 12 vilde have kunnet forfølges i Norge.

³ Jfr. str.pl. § 16.

⁴ Denne maa kunne paakjæres efter str.pl. § 407. — Kjendelsen har at lægge den udenlandske dom til grund, forsaavidt det faktiske angaar.

§ 33. (Forvisning fra bestemt sted.)

Findes det i betragtning af den handlingens art eller drivfjær, hvorfor nogen dømmes, at hans nærværelse paa bestemt sted er forbunden med særlig fare for person eller eiendom, kan det i dommen forbydes ham at bo eller at indfinde sig paa dette sted eller inden en i dommen bestemt afstand fra samme.¹

Naar forbudet ikke længere findes nødvendigt, kan det af kongen eller den, han dertil bemyndiger, hæves med eller uden betingelse for bestandig eller for bestemt tid.

¹ Jfr. § 39; mil. str.l. § 12, 2 f. — Jfr. § 16, 2, sammenholdt med § 15, hvoraf sees, at forvisning altid kun kan anvendes som tillægsstraf (jfr. S. K. M. p. 52, 2den sp.) — Jfr. str.pl. § 395, sidste p.; mil. str.pl. § 205.

Med hensyn til forvisningsstraffens naturlige anvendelsesomraade udtaler S. K. M. p. 52, at den vil kunne træde i stedet for den sikkerhedsarrest, der før anvendtes i henhold til N. L. 1—21—1, ligesom ogsaa i andre tilfælde, hvor paa-gældendes forbliven paa bestemte steder indeholder en trusel.

Om straf for overtrædelse af en af retten anordnet forvisning se § 342, 2det led.

§ 34.¹ (Inddragning som straf.)

Gjenstande, som er frembragte ved en strafbar handling,² eller som har været benyttede eller bestemte til at benyttes ved en forsætlig forbrydelse,³ kan, naar de tilhører^{2a} nogen i den strafbare handling skyldig,⁴ ved dom inddrages⁵.

¹ -Jfr. gl. str.l. 2—40. — Jfr. str.pl. §§ 212, 221, 287, 377, 5te led og 395, sidste p. — Mil. str.l. §§ 12, 2 g, 23 og 112, 4; mil. str.pl. §§ 105, 106 og 205. — Hagerup Alm. del § 54.

² Altsaa uden hensyn til, om det er en forseelse eller forbrydelse; mærk modsætningen til det følgende.

³ Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2. Jfr. som undtagelse § 383, 4de led, ligesom ogsaa speciallovgivningen i flere tilfælde anordner inddragning ogsaa af gjenstande, der har været benyttede eller er bestemte til at benyttes ved forseelser; se saaledes l. om maal og vægt 28 juli 1824 § 23 jfr. l. om forandringer i denne lov 11 april 1863 § 3; toldl. 20 septbr. 1845 § 140; l. om lotterier m. v. 14 juni 1851 § 4 jfr. l. 27 juli 1895; l. om skovvæsenet 22 juni 1863 §§ 21, 2det led, 37, 2det led, 43 og 53; l. om tilvirkning og stempning af spillekort 6 marts 1869 § 8 d; l. om metrisk maal og vægt 22 mai 1875 § 41; l. om retten til fiskeri i Tanavasdraget 23 juni 1888 § 2; l. ang. straf for ulovlig indførsel af skydevaaben og ammunition til visse dele af Afrika 19 juni 1891 §§ 1 og 2; l. om Norges Bank 23 april 1892 § 6; l. om forfatter- og kunstnerret 4 juli 1893 jfr. l. 25 juli 1910 §§ 16 og 33; l. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 § 27; l. om tilvirkn. af æthylæther 19 decbr. 1898 § 7; l. om jagt og fangst 20 mai 1899 § 38; l. om kontrol med margarin m. v. 8 marts 1902 § 11; l. om indførsel af

apothekerverer m. v. 16 mai 1904 § 4; l. om salg og skjenkning af brændevin m. v. 17 mai 1904 § 52, nr. 5 (jfr. Retst. 1903 p. 607; 1911 p. 924); l. om laks- og søoret-fiskerierne 8 april 1905 § 38; l. om fredning af fortidslevninger 13 juli 1905 § 11; l. om forbud mod udlændingers fiskeri paa norsk soterritorium m. v. 2 juni 1906 § 4; l. om vaartorskefiskeriet ved Romsdals amt 1 juli 1907 § 27, 2det led; l. om forbud mod fiske med bundslæpenot (*trawl*) 13 mai 1908 § 4; l. om vernskog 8 aug. 1908 § 14 jfr. § 15; l. om tilvirka, etc. af brændevin 15 aug. 1908 jfr. tillægslov 12 juli 1910 §§ 49 i. f. og 51 i. f.; l. om ret til fotografier 11 mai 1909 § 13; l. om erhvervelse af skog 18 septbr. 1909 § 25, 2det led og § 35, 2det led; l. om fiskerier i Søndre og Nordre Trondhjems amter 3 juli 1909 § 24, 2det led; l. om patenter 2 juli 1910 § 40; l. om varemerker 2 juli 1910 § 27; l. om mønstre s. d. § 27; l. om naturfredning 25 juli 1910 § 6; l. om forbud mod brug af sprængstof til fangst af saltvandsfisk 21 juli 1911 jfr. l. 21. juni 1912 § 3; l. om skærefiskerierne i Lofoten 6 aug. 1897 jfr. l. 19 juli 1912 § 32, 2det led; l. om tønder for saltet sild m. v. 23 mai 1913 § 9; l. om torskefiskerierne i Stavanger m. d. amter 28 juni 1913 § 17; l. om indskrenkning i brugen af redskaber til saltvandsfiske 31 juli 1914 § 3; l. om salg og udførsel af fødevarer etc. 18 aug. 1914 § 6, jfr. tillægslov 11 juni 1915 §§ 1 og 2; l. om smaabruk og boliglaan 23 juli 1915 § 68, 2det led; l. om udmaling af brødkorn og brødbagning m. v. 30 juli 1915 § 5, 2det led; l. om forbud mod udførsel af trævirke fra Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter 20 aug. 1915 § 3; l. om forbud mod indførsel af brændevin, vin og øl m. v. af 20 aug. 1915 § 2, 2det led.

² D. e. som eneeie. — Det afgørende er eiendomsforholdet paa det tidspunkt, da inddragningen besluttes.

⁴ Jfr. anm. 4 til § 36, der viser forskjellen mellem be-

tingelserne for inddragning efter denne paragraf og § 36. Enkelte af de i speciallovgivningen indeholdte, ved ikr.l. § 4 opretholdt bestemmelser om inddragning af gjenstande af den heromhandlede art, opstiller ikke denne betingelse; se saaledes l. om Norges Bank 23 april 1892 § 6; l. om forfatterret 4 juli 1893 (tillægsl. 25 juli 1910) § 16 jfr. § 33. Jfr. l. om ret til fotografier 11 mai 1909 § 13; l. om udliedingers fiskeri paa norsk søterritorium 2 juni 1906 § 4, l. om forbud mod fiskeri med bundsløbenot 13 mai 1908 § 4 og fiskerilove 1 juli 1907 § 27, 2det led, 3 juli 1909 § 24, 2det led, 19 juli 1912 § 32, 2det led og 28 juni 1913 § 17, 2det led. Jfr. her ogsaa toldl. 20 sept. 1845 § 138. — «Skyldig» er ikke en medvirkende, som er under den strafferetslige lavalder eller utilregnelig eller iøvrigt straffri af nogen af de i kap. 3 omhandlede grunde. — Om virkningen af den skyldiges død se §§ 66 og 71.

³ Jfr. § 37; str.pl. §§ 212 og 377, sidste led. — Da inddragning efter § 16 kun kan anvendes som tillægsstraf, er der ikke adgang til at anlægge sag kun for at faa iværksat inddragning efter nærv. paragraf. Efter speciallovgivningen finder derimod i enkelte tilfælde inddragning anvendelse som eneste straf, se anm. 1 til § 15. — Hvor inddragning kan ske uafhængig af, om der findes nogen skyldig (se anm. 4), gjælder selvfølgelig i henseende til adgangen til særskilt sagsanlæg det samme som, hvor inddragning er hovedstraf.

§ 35.¹ (Inddragning af forbryderske midler.)

Gjenstande, hvis egentlige bestemmelse er at tjene som middel ved forøvelsen af en strafbar handling,² kan, forsaavidt det findes at være i det offentliges interesse, ved dom inddrages,³ i hvis eie de end er,⁴ og uden at straffesag behøver at være reist eller at kunne reises mod nogen.⁵

¹ Jfr. mil. str.l. §§ 23, 112, nr. 4.

² — Alm. borgerlig straffelov.

² Herunder gaar saaledes ikke enhver gjenstand, der overhovedet har været benyttet som middel til en forbrydelses forøvelse, eller som af tilvirkeren er bestemt til saadant formaal. Det afgjørende er her gjenstandens egentlige bestemmelse; d. e. dens egen objektive beskaffenhed maa betegne den som bestemt til at tjene et forbrydersk formaal, f. ex. forgiftede varer (§ 153), falsk nøgel (§ 356), en helvedesmaskine. Derimod kan ikke inddragning efter nærværende paragraf (men vel efter § 34) anvendes paa gjenstande, der kan anvendes til et legitimt brug, selv om deres tilvirkning i det foreliggende tilfælde er strafbar [jfr. f. ex. § 161]. Jfr. ogsaa § 366, der særlig hjemler adgang til inddragning efter § 35 af gjenstande, der i og for sig ikke vilde gaa ind under paragrafen. Om inddragning af trykt skrift se §§ 323, 390 og 435.

² Jfr. §§ 37, 68, 71.

⁴ Jfr. anm. 3 til § 36.

⁵ Jfr. str.pl. §§ 2,2 og 377, sidste led; mil. str.pl. § 14.

§ 36.¹ (Inddragning af en strafbar handlings udbytte.)

Det ved en strafbar handling vundne udbytte eller et beløb, svarende til det antagelige udbytte² af samme, kan ved dom inddrages³ hos den skyldige eller hos den, paa hvis vegne han har handlet,⁴ uden at straffesag behøver at være reist eller at kunne reises mod nogen.⁵

Er en strafbar virksomhed drevet sedvansmæssig, kan det beløb, som inddrages, bestemmes efter det antagelige udbytte af den hele virksomhed.

¹ Jfr. mil. str.l. § 23. — Retst. 1910 p. 283.

² Retst. 1907 p. 551.

³ Jfr. §§ 37, 298, 383, 406; ikr.l. § 28, sidste led.

⁵ Retst. 1908 p. 138. — Saaledes ogsaa hos juridiske personer, som ikke kan idømmes straf; jfr. S. K. M. p. 44 og 53.

¹ Jfr. §§ 68 og 71; str.pl. §§ 2,2 og 377, sidste led; mil. str.pl. § 14. — Da inddragning efter denne paragraf saaledes kan finde sted uden samtidig tiltale, maa ogsaa, hvor saadan har fundet sted, inddragningen kunne omfatte det af den hele strafbare virksomhed vundne udbytte, selv om tiltalen eller straffedommen kun omfatter en del af denne virksomhed (se 2det led); jfr. S. K. M. p. 53. — De i speciallovgivningen omhandlede tilfælde af inddragning af udbytte (se saaledes toldl. 20 septbr. 1845 §§ 137 og 138; 1. ang. lotterier 14 juni 1851 § 4 (tillægsl. 27 juli 1895); 1. om skovvæsenet 22 juni 1863 §§ 21, 37, 43 og 53, jagtloven 20 mai 1899 § 38, 1. om laks- og sjørrættfiskerierne 8 april 1905 § 38, 1. om fredning af fortidslevninger 13 juli 1905 § 11, 1. om erhvervelse af skog 18 septbr. 1909 §§ 25 og 35, 1. om naturfredning 25 juli 1910 § 6, tillægsl. til lov om udførsel af fødevarer 11 juni 1915 § 1 i. f. og § 2, 1. om smaabruk- og boliglaan 23 juli 1915 § 68, 2det led, 1. om forbud mod indførsel af brændevin m. v. 20 aug. 1915 § 2, 2det led, samt de nyere fiskeriloves inddragningsbestemmelser) maa opfattes som straf; og de forudsætter derfor anlæg af straffesag. Se ogsaa 1. om forsikringsselsk. 29 juli 1911 § 104, 2det punktum.

§ 37. (Til fordel for hvem inddragning sker.)

Inddragning sker, forsaavidt intet andet er bestemt,¹ til fordel for statskassen.^{1a}

Kan den ved en strafbar handling skadelidende ikke hos den skyldige erholde erstatning,^{1b} bliver, saavidt det lader sig gjøre, de inddragne gjenstande at tilstede anvendt til hans skadestøsholdelse.²

¹ Jfr. § 406 og fra speciallovgivningen 1. om maal og vegt 28 juli 1824 § 23, toldl. 20 septbr. 1845 §§ 188 og 189 jfr. tillægsl. 12 oktbr. 1857 § 9, 1. ang. lotterier 14 juni 1851 § 5, 1. om skovvæsenet 22 juni 1863 §§ 37 og 43, 1. om tilvirkning m.

v. af spillekort 6 marts 1869 § 8 sidste led, l. om metrisk maalt og vegt 22 mai 1875 § 41 jfr. § 39, l. om fiskeri i Tanavasdraget 23 juni 1888 § 2, l. om straf for ulovlig indførsel af skydevaaben m. v. til Afrika 19 juni 1891 § 2, l. om forfatterret og kunstnerret 4 juli 1893 (tillægsl. 25 juli 1910) § 16, 4de og 5te led, jagtlov 20 mai 1899 § 38, l. om verneskog m. v. 8 august 1908 § 14 jfr. § 15, l. om ret til fotografier 11 mai 1909 § 13, 2det led, l. om erhvervelse af skog 18 septbr. 1909 §§ 25 og 35, l. om smaabruk og boliglaan 23 juli 1915 § 68, 2det led.

^{1a} Imidlertid sker efter reglerne for gjældsexekution.

^{1b} Dette udtryk synes her at burde forståes som ogsaa omfattende opreisning efter ikr.l. § 19.

² Jfr. §§ 298, sidste led, 383, 5te led; ikr.l. kap. 3 og mil. str.l. § 23.

§ 38. Udvisning af riget.

Forsaa vidt intet modsat ved overenskomst med fremmed stat er vedtaget,¹ kan personer, der ikke er norske statsborgere,² naar de er dømt til fængsel over 6 maaneder eller hofte over 3 aar, udvises af riget overensstemmende med nærmere forskrifter, som gives af kongen,^{2a} og om fornødent ved politiets foranstaltning føres ud af riget.³ Dog gælder ikke dette den, som er født her i riget og i de 3 sidste aar har haft fast bopæl eller stadig ophold her.⁴

¹ Jfr. traktat med Rusland 27 decbr. 1860.

² Jfr. statsborgerretsl. 21 april 1888 med tillægslove 27 juli 1896 og 29 marts 1900 jfr. lov 11 juni 1906 nr. 2 III.

^{2a} Instr. for paatalemyndigheden 24 dec. 1904 §§ 28, 2det til 4de led og 37, 2det led.

³ Om straffen for tilbagevenden se § 342, 1ste led. — Denne regel afløser pl. 19 april 1805; jfr. forøvrigt l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 med tillægsl. 24 juni 1915 §§ 6 og 13 samt sidstnevnte lovs afsnit III;

dept.skr. 21 juni 1901 post 4—7. — Den her omhandlede foranstaltning er af administrativ art og forudsætter ikke judiciel afgjørelse.

⁴ Jfr. anm. 7 til § 12.

§ 39.¹ (Sikkerhedsforanstaltninger mod utilregnelige og formindsket tilregnelige).

Naar retten finder, at en tiltalt, der enten frifindes eller i henhold til §§ 45 eller 56 idømmes nedsat straf, er farlig for retssikkerheden^{1a} paa grund af utilregnelighed eller formindsket tilregnelighed, kan den beslutte,^{1b} at han efter ørrighedens nærmere bestemmelse² bliver at anvise eller forbyde et bestemt opholdssted³ eller, forsaavidt dertil efter almindelige forskrifter, udfærdigede af kongen eller den, han dertil bemyndiger, er adgang,⁴ at anbringe i sindssygeasy⁵ eller kur- eller pleieanstalt⁶ eller arbejds hus^{7a}. Den trafne forholdsregel bliver igjen af vedkommende regjeringsdepartement⁸ at ophæve, naar den efter indhentet lægeklæring ikke længere findes nødvendig.

I lagmandsretssager skal retten, inden den fatter saadan beslutning som i forrige led omhandlet, forelægge lagretten spørgsmaal, om tiltalte paa grund af utilregnelighed eller formindsket tilregnelighed er farlig for retssikkerheden.² Alene et for tiltalte gunstigt svar er bindende for retten.

¹ Hagerup Alm. del § 76; Forhandlinger paa den norske kriminalistforenings syvende møde (1913) p. 148 ff.

^{1a} Dette er ikke det samme som, at vedkommende er farlig for nogens personlige sikkerhed, hvad navnlig bliver klart ved at sammenholde udtryksmaaden i nærv. paragraf med den i § 65 anvendte. § 39 kan derfor ogsaa finde anvendelse paa personer, som kan befrygtes at ville begaa gjentagne formuesindgreb eller forstyrre den offentlige orden.

^{1b} Se str.pl. § 167 og G. og H. anm. 4 til § 167. Beslutningen behøver ikke at afgives i form af begrundet

kjendelse. Den kan fattes i umiddelbar forbindelse med selve dommen eller senere, hvorved imidlertid for lagmandsretssager bemærkes paragrafens sidste led. Beslutningen kan paakjæres efter str.pl. § 407. Den kan ogsaa omgjøres af retten selv (str.pl. § 168, 2det led).

² Forholdet mellem rettens og øvrighedens afgjørelser vil være følgende: Retten kan enten i almindelighed beslutte, at en af de i paragrafen nævnte forholdsregler skal anvendes uden at angive, hvilken; eller den kan give anvisning paa en bestemt enkelt af disse. I sidste tilfælde vil «øvrighedens nærmere bestemmelse» indskrænke sig til at træffe de forholdsregler, som fornødiges for at bringe forholdsreglen til anvendelse (f. ex. bestemme, i hvilken anstalt vedkommende skal anbringes). Derimod kan øvrigheden ikke i sidste tilfælde erstatte den af retten anviste forholdsregel med en anden (f. ex. anstaltanbringelse i stedet for bopælindskrænkning eller omvendt, jfr. Odelst.-tid. p. 561 ff. Adgang til anbringelse i sindssygeasyl vil imidlertid ogsaa i dette tilfælde uden hensyn til, hvad retten har bestemt, staa aaben, saafremt betingelserne for en saadan efter sindssygeloven 17 aug. 1848 § 10 foreligger. Om forholdsreglernes ophævelse se 2det p.).

³ Til overtrædelse af denne anvisning er ikke knyttet nogen straf. Jfr. anm. 4 til § 342.

⁴ Res. 20 decbr. 1905, just.dept.s forskrifter af 11 januar 1906 og 22 juli 1910 jfr. skrr. 19 juli 1907 og 9 dec. 1908.

⁵ Jfr. O.prop. nr. 14 p. 4—5. «Den bestemte forudsætning, for at nogen i medhold af denne bestemmelse skal kunne indlægges i sindssygeasyl, er den, at vedkommende i sindssygelovens (l. 17 aug. 1848) forstand er sindssyg d. v. s. i den tilstand, at hans indlæggelse i asyl efter nævnte lov er berettiget. En foranstaltning af denne art vil derfor alene kunne træffes ligeoverfor helt utilregnelige personer.»

Jfr. sindssygeloven 17 aug. 1848 § 10, l. om kriminalasylet 30 april 1898 og regul. for dette af 1 juli s. a.; res. om forvaring af farlige sindssyge 7 novbr. 1908; res. om politiets befattning med sindssyge 15 marts 1912; P. Winge i Tidsskr. f. den norske lægeforening 1906 nr. 12. — For forbrydere med formindsket tilregnelighed haves for tiden ingen anden anbringelsesmaade end indsættelse i arbejds- eller kuranstalt for alkoholister efter de i anm. 4 anførte bestemmelser.

² Se det i anm. 4 anførte og anm. 5 i. f. — Jfr. eksempelvis Retst. 1908 p. 735.

⁶ D. e. justitsdepartementet.

⁷ Til en bekræftende besvarelse af dette spørgsmaal, paa hvilket str.pl. § 344 ikke kan anvendes, bør kun udkræves simpelt flertal (6 stemmer). Hovedregelen i str.pl. § 351 kan alene antages at gjælde indeu straffeprocelseslovens eget omraade. Vilde man udvide denne regel ogsaa til de i str.l. § 39 omhandlede spørgsmaal, vilde dette kunne føde til, at en tiltalt ikke kan dømmes til straf, fordi 4 lagrettemænd finder ham utilregnelig, og at retten heller ikke kan beslutte anvendelsen af de i paragrafen omhandlede sikkerhedsforanstaltninger, fordi 4 andre lagrettemænd anser ham fuldt tilregnelig. De i str.l. § 39 omhandlede spørgsmaal maa nærmest stilles i klasse med de i str.pl. § 346 nævnte, for hvilke str.pl. § 351 udtrykkelig gjør undtagelse fra hovedregelen. Den betryggelse for tiltalte, som de strengere fordringer til stemmetal medfører, er i disse tilfælde søgt deri, at et for tiltalte ugunstigt lagrettesvar ikke er bindende for retten.

3dje kapitel.

Betingelserne for strafbarhed.

§ 40. (Forsæt kræves som regel undtagen ved forseelser, der bestaar i undladelse).

Paa den, der ei har handlet med forsæt,¹ kommer ikke denne lovs² straffebestemmelser til anvendelse, medmindre det udtrykkelig³ er bestemt⁴ eller utvetydig forudsat,⁵ at ogsaa den naagtsomme⁶ handling er strafbar.

Forseelse,⁶ der bestaar i undladelse,⁷ straffes, ogsaa naar den er forevet af naagtsomhed, medmindre det modsatte er udtrykkelig bestemt⁸ eller utvetydig forudsat.⁹

¹ Loven har intetsteds defineret begrebet forsæt. At den imidlertid ikke kan anse forsæt som ensbetydende med hensigt, fremgaar til trods for udtrykkene i §§ 45 og 49 af, at den modsatte fortolkning vilde trække urimelig snevre grænser for det strafbares omraade (bestemmelsen i § 233 vilde da f. ex. ikke ramme den, der i den hensigt at vinde et assurancebeløb sender en helvedesmaskine med et skib og derved bereder baade dette og de medfarende mennesker undergang). Jfr. § 43, hvor ordet «uforsætlig» udtrykkelig blev valgt istedetfor det i lovudkastet anvendte «tilsigtet» for at undgaa sammenblanding af disse begreber (jfr. Indst. O. I p. 32). Forsæt skal efter S. K. M. p. 57—8 antages at foreligge ligeoverfor en handlings følge, hvor denne maatte fremstille sig for gjerningsmanden som nødvendig eller sandsynlig, og hensigten skal kun forsaavidt tillegges betydning, som man ikke vil tage den større eller mindre sandsynlighed af folgens indtræden i betragtning, hvor der er handlet netop for at fremkalde denne. Retst. 1902 p. 261; 1911 p. 559. Jfr. anm. 5; Urbye p. 15 ff. note 1; Hagerup Alm. del § 42; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold (1909) p. 8 ff.

² I den udenfor «denne lov» liggende straffelovgivning

vil derimod naagtsomhed og forsæt blfve at ligestille i samme udstrækning som tidligere (se f. ex. toldl. 20 sept. 1845 § 147); jfr. Indst. O. I p. 31; Schweigaard Kommentar I p. 198; Retst. 1907 p. 504 jfr. 1906 p. 506, 1914 p. 955 jfr. 968. Mil. str.l. § 1 udvider imidlertid regelen i nærv. paragraf til at gjælde ogsaa indenfor den mil. str.l.s omraade. Enkelte love har udtrykkelig ligestillet forsæt og naagtsomhed, se saaledes l. ang. lapperne og rensdydriften 25 juli 1897 § 1, 2det led og § 6, l. om kontrol med margarin o. s. v. 8 marts 1902 § 11, l. om ret til fotografier 11 mai 1909 § 11, l. om tillæg til forfatterloven 25 juli 1910 §§ 17, 18 og 20, l. om tillæg til udførselsloven 11 juni 1915 § 1. Andre love kræver forsæt eller grov naagtsomhed (se saaledes l. ang. lapperne 2 juni 1883 §§ 9 og 19, l. om fæstekontorer 12 juni 1896 § 10 nr. 1, skattelove 18 ang. 1911 henholdsvis § 118 og § 110 og l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 59; jfr. anm. 5), og atter andre straffer kun den forsættelige forseelse (se saaledes fiskerilove 24 septbr. 1851 § 12, 26 juni 1893 § 22, 3 august 1897 nr. 4 § 22 og nr. 5 § 25 samt love 2 juli 1910 om patenter § 37, om varemærker §§ 22, 23, 24 og om mønstre § 25).

² Jfr. §§ 88, 89, 90, 130, 2det led; 150, 151, 152, 153, 226, 237, 238, 239, 293, 324, i. f., 325, 1, 359, 360, 362, 386 (se Urbye p. 74), 391, 422, 426, 4.

³ Jfr. f. ex. §§ 247 (jfr. 249, 2), 317 (se anm. 6 ved denne, Hagerup Alm. del p. 316, note 31), 322 (jfr. dens andet led), 431 (jfr. dens tredje led).

⁴ Loven har ligesaa lidt bestemt begrebet naagtsomhed som forsæt; jfr. Hagerup Alm. del § 45; Urbye p. 34 ff. note 1. Sitje paa det i anm. 1 anførte sted. I de tilfælde, hvor følgen ikke har været tilsigtet, vil begreberne paa grænsen flyde over i hinanden. Er følgen isaafald forudseet som mulig, vil forsæt foreligge, naar den handlende med fuld bevidsthed

har valgt at handle som han gjorde, uden hensyn til om følgen vilde indtræde — (*dolus eventualis*) —, nagtsomhed, naar han har handlet i tillid til, at følgen ikke vilde indtræde; Hagerup l. c. p. 305; S. K. M. p. 58; jfr. anm. 1. — Hvad angaar grænsen mellem nagtsomhed (*culpa*) og hændelig skade (*casus*), bliver ligeledes de før str.l. 1902 gennem teori og praxis udviklede regler gjældende, hvorefter denne grænse ikke nødvendigvis bliver at trække paa samme maade, hvor spørgsmaalet er om straf, som hvor talen er om de civilretslige følger; der kræves mere i førstnævnte end i sidstnævnte henseende; jfr. S. K. M. p. 61—2; Indst. O. I p. 31; Schweigaard Kommentar I p. 192 fl.; Retst. 1898 p. 536; Hagerup l. c. p. 337 og 499. I enkelte anvendelser lægger loven afgjørende vægt paa, at nagtsomheden er grov; se saaledes §§ 130, 2det led, 325, 1, 422, 1, mil. str.l. § 78, 2det led, samt de i anm. 2 anførte love, der kræver forsæt eller grov nagtsomhed som betingelse for straf; jfr. ogsaa ikr.l. § 19, 2det led, II, om ulykkesforsikring for industriarbejdere m. v. af 13 august 1915 § 32 og for sømand af 18 august 1911 § 32. Men loven har ikke som gl. str.l. 4—2 gjort forsøg paa at bestemme dette begreb, der væsentlig beror paa en konkret, skjønsmaassig bedømmelse, jfr. Hagerup l. c. p. 338 med note 13. — Af nærv. paragrafs affatning fremgaar, at straf efter denne lov aldrig kan anvendes, hvor ikke skyld enten som forsæt eller nagtsomhed foreligger; jfr. dog § 45, 2det led med anm. 4; jfr. om andre love ikr.l. § 8, 1ste led (se S. K. M. p. 59, S. K. I. M. p. 37—38).

⁶ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led, mil. str.l. § 2.

⁷ Herved sigtes alene til de tilfælde, hvor forseelsen i selve lovstedet er betegnet som undladelse (f. ex. §§ 334, 339, 1), ikke til saadanne undladelser, paa hvilke § 4 finder anvendelse. Se ogsaa anm. 9. Jfr. Urbye p. 109, note 10.

⁸ Jfr. f. ex §§ 324, 347; mil. str.l. §§ 38 og 94.

⁹ Herunder gaar de tilfælde, hvor vedkommende lovbestemmelse benytter en aktiv form for betegnelsen af forseelsen (f. ex. «negter» i § 333, «udsætter for» i § 380, «vægrer sig» i §§ 336.2, 430 o. fl.).

§ 41.¹ (Ansvar for underordnede).

I tilfælde, hvor den overordnede ikke kan straffes for en af en anden i hans tjeneste forøvet forseelse,² kan strafansvar altid³ gøres gjældende mod den underordnede, uanset om straffebudet efter sin ordlyd alene er rettet mod den overordnede.⁴

¹ Jfr. ikr.l. § 8, 3dje led.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

³ Selvfølgelig ikke, naar der for den underordnedes vedk. foreligger en strafudelukkelsesgrund, men vel heller ikke, naar grunden til, at den overordnede ikke kan straffes, er, at han er utilregnelig, og den underordnede, da han udførte hans befaling, var uvidende herom; jfr. Verghl. Darst, A. T. I p. 318, note 2.

⁴ Jfr. f. ex. §§ 332, 334, 335, 359—365, 370, 374, 375, 377, 380, 381, 388, 389, 414—417, 419—421, 428—431, 434 (jfr. S. K. M. p. 108). Jfr. ann. I til § 58, hvoraf sees, at den nye lovs sprogbrug vilde medføre, at de underordnede bliver straffri, hvor vedkommende straffebestemmelse efter sin ordlyd udelukkende er rettet mod den overordnede eller mod den umiddelbare gerningsmand, uden at medvirkning udtrykkelig er medindbefattet under straffetruselen. «I hvilken udstrækning dette er tilfældet, vil vistnok kunne være tvivlsomt, uden at dog dette som regel vil afstedkomme ulempe, saalænge det dog er givet, at man ialfald kan holde sig til den overordnede. Er derimod denne uden skyld, og kan som følge deraf ansvar overhovedet ikke gøres gjældende mod ham, vil der opstaa en følelig lakune, hvis ikke heller her straffen skulde

kunne ramme den underordnede¹ (S. K. M. p. 61). Jfr. anm. 2 a, Hagerup Alm. del p. 211. — I speciallovgivningen findes en række straffebestemmelser, som udtrykkelig udtaler sig om, hvorvidt den underordnede har ansvar ved siden af den overordnede; se saaledes l. om fredning af sæl 18 mai 1876 § 2; l. om hvalfangst 6 juni 1896 § 13, 3dje led; l. om forbud mod udlændingers fiskeri paa norsk søterritorium m. v. 2 juni 1906 § 4, 2det p.; l. om forbud mod fiskeri med bundskebenot (trawl) 13 mai 1908 § 4; l. om tilvirkning m. v. af brændevin 15 aug. 1908 § 52; l. om forbud mod brug af sprængstof til fangst af saltvandsfisk m. v. 21 juli 1911 (jfr. l. 21 juni 1912 n. 3) § 3; l. om tilvirkning og beskatning af øl 28 juni 1912 § 38, l. om tilvirkning af fyrstikker af 29 april 1915 § 23 og l. s. d. om stempelafgift af cigarer m. v. § 26. — Jfr. med flere af disse bestemmelser str. l. § 347.

§ 42. (Vildfarelse).

Har nogen ved foretagelsen af en handling befundet sig i uvidenhed¹ angaaende omstændigheder ved denne, der betinger strafbarheden² eller forhoier straffskylden², bliver disse omstændigheder ikke at tilregne ham.³

Saa fremt uvidenheden selv kan tilregnes som uagtsom, kommer i de tilfælde, hvor uagtsomhed er strafbar, den herfor bestemte straf til anvendelse.⁵

Vildfarelse med hensyn til en gjenstands værdi eller til det beløb, hvortil en voldt skade maa ansættes, kommer alene i betragtning, hvor strafbarheden betinges deraf.⁶

¹ Med uvidenhed angaaende omstændigheder af den i paragrafen omhandlede art maa ligestilles feilagtig antagelse af, at der foreligger omstændigheder, som vilde berøve handlingen dens retsstridighed eller formindske straffeskylden, f. ex. feilagtig antagelse af, at de i § 249, nr. 2 (om § 249, nr. 1 se anm. 3 til § 249) eller § 319 nævnte om-

stændigheder er tilstede. Ogsaa feilagtig antagelse af nødstilstands eller nødverges tilstedeværelse kommer her i betragtning, dog med de af anm. 7 til § 47 og anm. 8 til § 48 flydende begrænsninger. Tvivl maa blive at bedømme efter synspunktet for *dolus eventualis* (anm. 5 til § 40); jfr. anm. 5 til nærv. paragraf.

² Med nærværende paragraf maa sammenholdes § 57. Den sidste handler alene om vildfarelse med hensyn til selve de bud, hvorved en handling af en vis beskaffenhed betegnes som retsstridig (f. ex. uvidenhed om, at samleie mellem nærbesvogrede eller med personer under en vis alder er ulovligt, uvidenhed om de bud, hvorved den opstilles fredningsregler o. s. v.), medens nærværende paragraf handler om vildfarelse med hensyn til de omstændigheder, der betinger, at en konkret handling gaar ind under hine almindelige bud (f. ex. uvidenhed om slegtskabsforholdet i tilfælde af de i § 207 nævnte handlinger; jfr. Retst. 1906 p. 506. Jfr. forøvrigt anm. 3 til § 249 og anm. 3 til § 250. Den i § 42 tilsigtede vildfarelse kan være af saavel retslig som faktisk art (den, der tilegner sig en gjenstand, bliver f. ex. ikke at straffe efter § 255, naar han tror, at denne gjenstand er hans, hvad enten denne vildfarelse beror paa en forveksling af tvende gjenstande eller paa en urigtig opfatning af hans retsforhold til tingen). Jfr. Hagerup Alm. del p. 324 ff.; Skeie Afhandlinger p. 74 ff. jfr. p. 191; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold p. 14 ff.

³ F. ex. uvidenhed om, at en person, som fornærmes paa legeme, er medlem af det kongelige hus (§ 102), feilagtig antagelse af, at der foreligger et saadant samtykke som i § 235, 2det led omhandlet.

⁴ D. e. de omstændigheder, hvorom gjerningsmanden har været uvidende, bliver at sætte ud af betragtning. Som undtagelser fra denne regel se dog foruden nærværende paragrafs sidste led §§ 197, sidste p. og 198, 1ste ledes sidste p.,

samt lov om forbud mod at overlade skydevaaben og ammunition til barn under 15 aar af 26 april 1912 § 1 i: f. Hvis de omstændigheder, som gjerningsmanden vildfarende antager at være tilstede, vilde gjøre handlingen til en forbrydelse, kan efter § 49 forsøgsstraf anvendes i. ex. hvor gjerningsmanden vel er uvidende om, at den, med hvem han har samleje, er under 16 aar (§ 196), men feilagtig antager, at det er en gift kvinde (§ 209). Derimod vil efter § 49, sidste led straffrihed indtræde, hvor den handling, gjerningsmanden tror at forøve, kun udgjør en forseelse (i. ex. hvor han dræber et menneske i den tro, at han i den lovbestemte fredningstid skyder paa en ren). Jfr. Indst. O. I p. 31.

^b Se § 40 med anm. 3 — Denne bestemmelse finder anvendelse, hvor gjerningsmanden efter omstændighederne burde have kunnet indse, hvorledes det virkelige forhold var. Maa det antages, at han ligesaagodt kan have tænkt sig det ene som det andet og har handlet uden hensyn til, hvilket forhold er det sande (i. ex. har samleie med en ung kvinde, uagtet han maatte gaa ud fra, at hun ligesaa godt kunde være under som over 16 aar), vil han kunne straffes for forsetlig forbrydelse (*dolus eventualis*). Jfr. Urbye p. 17—19 i noten; Hagerup Alm. del p. 314 ff.

^c Jfr. i. ex. hvor en funden gjenstand antages værdiløs. Derimod omfatter regelen ikke de tilfælde, hvor værdien alene er bestemmende for anvendelsen af en højere straf end den ordinære; i. ex. §§ 183, 256, 260, 271, 275, 292, 391. Jfr. S. K. M. p. 63—4; Skeie Afhandlinger p. 92 ff.

§ 43. (Uforudseelig følge tilregnes ikke).

Hvor loven bestemmer en forholdet straf i tilfælde af, at en strafbar handling medfører nogen uforudseelig følge,¹ indtræder denne straf dog alene, hvor den handlende kunde have indset muligheden af en saadan følge,² eller saafremt han

har undladt efter øene at afværge den, efterat han er bleven opmærksom paa faren.²

¹ Se §§ 51, 2det led, 88, 90, 93 i. f., 110, 3dje led, 137, 145, 2det led, 146, 2det led, 148, 150, 2det p., 152, 2det led, 153, 3dje led, 154, 2det led, 156, 157, 169, 192, 2det led, 217, 3dje led, 219, 2det p., 223, 2det led, 228, 2det led, 229, 241, 2det p., 242, 3dje led, 243, 245 i. f., 256, 2det led i. f., 261, 2det led, 267, 268, sidste led, 277, 2det led, 292, 3dje led, 302, 2det led, 304, 2det led i. f., 387, sidste led, 396. Jfr. endvidere mil. str.l. §§ 41, 42, 44, 46, næst sidste p., 52, sidste led, 59, 60, 69, 71, 2det led, 75 i. f., 77, 2det led, 78, 3dje led, 81, 94, 99, 104 og 105, kvaksalverl. 29 april 1871 §§ 2 og 4, løsgjængerl. 31 mai 1900 § 24 (jfr. ikr.l. § 5). De udtryk, loven benytter for at betegne forholdet mellem en strafbar handling og dens følge, er forskellige og er tildels i og for sig egnet til at fremkalde tvivl om, hvorvidt loven kræver forsæt i forhold til foigen som betingelse for straf (se f. ex. «volder» i §§ 90, 145, 2det led, 146, 2det led, 229, 302, «tilføier» i § 217, 3dje led). For at finde lovens mening maa man dels se hen til straffesatserne dels sammenholde de tilsigtede paragrafer med andre bestemmelser i loven, jfr. Hagerup Alm. del p. 281 med note 5. — Regelen i § 43 synes ogsaa at maatte finde analogisk anvendelse, hvor selve strafbarheden er betinget af en uforsætlig følge (se saaledes §§ 240 og 284, 274, 388; jfr. Urbye p. 102 med note 4; se dog Skeie i Tidsskr. f. retsv. 1906 p. 28—29, Afhandlinger p. 89), ikke derimod, hvor paatalen er betinget af en saadan følge (se saaledes §§ 289 og 303, sidste led).

² Jfr. anm. 1 og 5 til § 40. Den nye lov tilsteder saaledes ikke som f. ex. gl. str.l. 15—4, 18—1, 20—4 at forhøje straffen ud over den ordinære strafferamme, hvor den indtraadte følge ikke paa nogen maade kan tilregnes gjerningsmanden, men der vil kunne tages hensyn til fol-

gen ved strafudmålingen inden denne ramme. — Forat den forhøiede straf skal kunne anvendes i tilfælde af uforsettlig følge, kan det ikke kræves, at der i forhold til denne foreligger egentlig strafbar uagtsomhed. Ogsaa en mindre grad af dette forhold vil komme i betragtning; jfr. Hagerup Alm. del p. 282—3 med note 8. Hvor loven sætter en særskilt straf for den uagtsomme forvoldelse af følgen, maa denne blive at anvende ved siden af den forhøiede straf efter de i nærv. paragraf tilsigtede lovbud (f. ex. § 238 el. § 239 ved siden af § 228, 2det led eller § 229, 1ste led i. f.; jfr. dog Urbye p. 37.

⁵ Herved maa fastholdes, hvad der flyder af forsættets begreb (anm. I til § 40) i forbindelse med regelen i § 4: Har vedkommende undladt at afværge faren med fuld bevidsthed om, at følgen var nødvendig eller overveiende sandsynlig (f. ex. at et i en kjælder med ildsfarlige gjenstande efterglemt lys vil volde antændelse), er han ansvarlig for forsætlig forvoldelse, jfr. Hagerup Alm. del p. 283.

§ 44.¹ (Utilregnelighed).

En handling er ikke strafbar, naar den handlende ved dens foretagelse var sindssyg,² bevidstløs³ eller iøvrigt⁴ utilregnelig⁵ paa grund af mangelfuld udvikling af sjælsevnerne⁶ eller svækkelse⁷ eller sygelig forstyrrelse af disse⁸ eller formedelst trang⁹ eller overhængende fare.¹⁰

¹ Jfr. § 56; ikr.l. § 23; Hagerup Alm. del §§ 39 og 41; Sitje Forbr. og fors. i sjofartsforhold p. 11.

² Herved sigtes, som det fremgaar af den særlige fremhæven i paragrafens slutning af «sygelig forstyrrelse af sjælsevnerne», ikke til enhver saadan, men væsentlig til den fuldt udviklede sindssygdom af den art, at indlæggelse paa asyl i henhold til l. 17 aug. 1848 § 9 vilde kunne anordnes. Jfr. Odelstingstid. p. 462. Jfr. forøvrigt den i slutning af note 5 anførte litteratur.

² Herunder gaar ogsaa hypnotisk suggestion saavel som bevidstløshed paa grund af beruselse (jfr. § 45 med anm. 3 og 4 og anm. 4 til § 56) eller søvn (somniaambulisme), febersygdøm o. lign.

⁴ Ved dette ord er tilkjendegivet, at det i alle tilfælde — ogsaa de særlig udhævede — kommer an paa tilregnelighed, hvis tilstedeværelse maa bedømmes konkret efter det enkelte tilfældes beskaffenhed (jfr. ogsaa ikr.l. § 23, der alene henviser til tilregneligheden). Den særlige fremhæven af sindssygdøm og bevidstløshed har imidlertid den betydning, at loven derved har tilkjendegivet, at utilregnelighed uden videre vil kunne forudsættes, naar disse tilstande foreligger.

⁵ Ved tilregnelighed forståes det normale gennemsnitsmenneskes evne til at lade sig bestemme af motiver; og denne forstyrres dels ved mangel paa den normale evne til at forestille sig de forskellige momenter, der kan påvirke de menneskelige handlinger, dels ved mangel paa normal evne til at træffe et valg mellem de forskellige mulige handlingsalternativer. Man vil vistnok ved retsbelæring for lagretten komme det rigtige saa nær, som videnskabens nuværende standpunkt overhovedet tillader det, ved at forklare tilregneligheden med de udtryk, der var benyttede i S. K. U. og prop., som udelukkede tilregneligheden, naar vedkommende «ikke har kunnet forstå handlingens væsen og retsstridige beskaffenhed» eller «ikke var sig selv mægtig» jfr. S. K. M. p. 70 ff. Imidlertid maa man bemærke, at loven ikke som S. K. U. udtrykkelig har tilkjendegivet, at der for at udelukke strafbarhed skal kunne påvises et bestemt årsagsforhold mellem den sygelige sjælstilstand og den forbryderske handling. Dette har navnlig betydning ved sindssygdomme, der ytrer sig i vrangforestillinger i særlige retninger eller i særlige monomanier. Idet loven her ikke kræver, at handlingen skal

fremtræde som et udslag af disse, og lader enhver form af virkelig typisk sindssygdom skabe formodning om utilregnelighed, giver den plads for den rette vurdering af sammenhængen i sjælelivet i dets helhed; jfr. S. K. M. p. 68 og Indst. O. I. p. 32. — Loven opretholder i det væsentlige den ældre rets tilregnelighedsbegreb, saaledes som dette var udviklet ved teori og praxis (Indst. O. I. p. 33); jfr. Schweigaard Kommentar I p. 341—2; Retst. 1874 p. 353 ff.; 1885 p. 135 ff., 421 ff. og 696 ff. — Ogsaa i henseende til forholdet mellem retten og det sagkyndige lægeskøn ved bedømmelsen af tilregnelighedsspørgsmaalet bliver den ældre ret opretholdt, jfr. Lassen Straffeprocessen 1868) p. 56—8. Dette leder til, at tilregneligheden altid maa bedømmes af domstolen (i lagmandsretssager af lagretten), men at denne afgørelse maa bygges paa den lægekyndiges redegjørelse for de foreliggende abnormiteter og for de virkninger, som lægen antager, at disse har paa vedkommendes almindelige sjælstilstand; jfr. Indst. O. I. p. 34. Gaar lægeerklæringen ud paa, at tiltalte er sindssyg i den oven i anm. 2 omhandlede forstand, vil frifindelse være givet. Men spørgsmaalet til den sagkyndige læge bør aldrig direkte være rettet paa, om sigtede er »tilregnelig». Jfr. med det i denne og de foregaaende anmærkninger forklarede P. Winge Den retsmedicinske undersøgelse af den sindssyge lovovertræder (1896); Samme: Samfundet og den sindssyge lovovertræder (1898); Forhandlinger ved den norske kriminalistforenings 4de møde (1897) p. 37 ff.; R. Vogt Samfundssygdomme (1906); H. Dediczen Hvem er sindssyg? (1910).

¹⁰ Herved sigtes ikke blot til de høiere grader af mangelfuld sjælsudvikling (kretinisme), der af psykiaterne henføres under sindssygdom, men til enhver form af idioti, der fremkalder den i anm. 5 beskrevne virkning; jfr. Holmboe i Forh. ved den norske kriminalistforenings fjerde møde

p. 39—40. Bestemmelsen omfatter saaledes ogsaa mangelfuld sjælsudvikling paa grund af døvstumhed (gl. str.l. 7—4), om saadan endnu maatte forekomme.

⁷ Herunder ogsaa alderdomssløvhed (gl. str.l. 7—2 i. f.)

⁸ Herved sigtes bl. a. til degenerative, epileptiske eller hysteriske tilstande, der ikke henføres til sindssygdом i snevrere forstand.

⁹ Direkte fysisk tvang ophæver selve handlingsbegrebet; der sigtes derfor her væsentlig til den ved trusler fremkaldte psykiske tvang af saadan styrke, at tilregneligheden derved ophæves.

¹⁰ Jfr. § 47 og anm. 12 til § 48. — Selvstændig betydning faar den i § 44 givne bestemmelse, naar man opofrer fremmede retsgoder, uden at betingelserne efter § 47 foreligger (hvor kannibalisme er øvet af et skibsmandskab, som holder paa at lide hungersdød, eller hvor af to, som har reddet sig paa et hvælvet, den ene dræber den anden, idet hvælvet ikke kan bære begge).

§ 45.¹ (Forsætlig og uagtsom hensættelse i utilregnelig tilstand.)

Har nogen i den hensigt² at foreøve en strafbar handling hensat sig i en forbigaaende tilstand af nogen i § 44 omhandlet art,³ bliver denne tilstand uden indflydelse paa strafbarheden.

Er han ellers ved egen skyld kommen i en saadan tilstand, og foretager han paa grund af denne nogen handling, der er strafbar, ogsaa naar den foreøves af uagtsomhed, anendes den for uagtsomhed bestende straf.⁴

¹ Jfr. §§ 39 og 56.

² Jfr. anm. 1 til § 40, hvoraf sees, at dette udtryk ikke maa tages bogstavelig.

³ Sin hovedanvendelse vil denne bestemmelse selvfølgelig faa ligeoverfor beruselse.

⁴ Denne bestemmelse gaar forsaavidt noget videre, end det vilde flyde af de almindelige regler om uagtsomhed, som det ikke skal komme an paa, om vedkommende, da han berusede sig, havde nogen anledning til at — og derfor burde have kunnet — tænke sig, at han vilde forøve en strafbar handling; jfr. v. Liszt i Tidsskr. f. retsv. 1889 p. 379. — Er handlingen ikke strafbar, naar den be-gaaes af uagtsomhed, kan straf i henhold til nærv. paragraf ikke anvendes; se Retst. 1912 p. 592.

§ 46. (Den strafferetslige lavalder.)

Ingen kan straffes for handling, foretaget før det fyldte 14de aar.¹

¹ Jfr. l. om forsømte børn 6 juni 1896; res. 9 juni 1900; ikr.l. § 22; jfr. ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 § 138 (kr.l. § 4, 1).

§ 47.¹ (Nødtilstand.)

Ingen kan straffes² for handling, som han har foretaget for at redde nogens³ person eller gods⁴ fra en paa anden maade⁵ uafvendelig⁶ fare,⁷ naar omstændighederne berettigede ham⁸ til at anse denne⁹ som særdeles betydelig i forhold til den skade, som ved hans handling kunde forvoldes.⁸

¹ Gl. str.l. 7—5. — Jfr. § 56; anm. 10 til § 44; mil. str.l. §§ 25 og 26; lov om maskinister 26 juni 1889 § 11, 2det p.; lov om stranding og vrug 20 juli 1893 § 5 jfr. § 2 (tillægslov 21 juni 1913 nr. 5) jfr. søf.l. 20 juli 1893 § 101; konvention om beskyttelse af undersøiske telegrafkabler 14 marts 1884 (16 april 1885) art. 2, 2det led; bøsgjængerl. 31 mai 1900 § 12. — Hagerup Alm. del § 33; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold (1909) p. 12—3.

² Loven har saaledes alene udtalt sig om strafbarheden af den i nødtilstand foretagne handling, ikke tillige om

dennes retmæssighed (hvilket sidste spørgsmål f. ex. har betydning for afgjørelsen af, om den i nødtilstand stedte har nødvergeret ligeoverfor den, der vil hindre ham fra den reddende handling). Det rette er vistnok, at nødtilstanden ikke blot gjør handlingen straffri, men ogsaa retmæssig; jfr. S. K. M. p. 79. Hermed er det ikke uforeneligt, at ikr.l. § 24 paalægger erstatningspligt; ti denne er kun udtryk for, at den, der vil opnaa noget ved nødshandlingen, maa bære omkostningerne derved. — Har vedkommende forsætlig eller uagtsomt fremkaldt nødtilstanden, vil han efter omstændighederne kunne straffes for forsætlig eller uagtsom forvoldelse af den bevirkede skade.

² Ligegyldigt, om det er eget eller andres. Tænkeligt er det ogsaa, at det krænkede retsgode kan tilhøre den, som er udsat for faren (mærk saaledes det tilfælde, at en person tilføies legemsskade af en anden under dennes optræden for at redde hans liv, f. ex. ved operationer; jfr. dog Vergl. Darst. A. T. IV p. 74).

³ Jfr. gl. str.l. 7—5. der indskrænkede regelen til fare for «liv eller helbred». — Udtrykket «person» maa forståes som omfattende enhver art af personlige retsgoder ogsaa æren, jfr. § 249,2 og om forholdet mellem denne paragraf og § 47 Skeie Ærekrænkelser p. 332—3. Derimod anerkjender § 47 ingen nødret ved fare for offentlige interesser (jfr. imidlertid § 139).

⁴ F. ex. ved flugt, jfr. anm. 3 i f. til § 48.

⁵ Gl. str.l. 7—5 lod det komme an paa, om en anden redningsmaade var gjerningsmanden bekendt, medens uafvendeligheden efter udtryksmaaden i den nye lov bliver at bedømme objektivt. I henseende til handlingens strafbarhed (derimod ikke i henseende til dens retmæssighed) er dog denne forskjel uden betydning, da den, som tror, at betingelserne for nødtilstand forsaavidt er tilstede, ikke vil kunne straffes for forsætlig (men vel efter omstændig-

hederne for uagtsom) forbrydelse eller forseelse (jfr. § 42 med anm. 5).

⁶ Faren maa ikke være en saadan, som gjerningsmanden har en kaldspligt til at trodse; jfr. mil. str.l. § 26, sof.l. 20 juli 1893 §§ 43 og 78, 2det led. Men forøvrigt er farens art og oprindelse ligegyldig. Nødstilstand udelukkes heller ikke ved, at faren er selvpaadragen, men denne omstændighed vil, naar nødstilstanden var forudseet eller forudseelig, efter de samme grundsætninger som de, hvorpaa regelen i § 45 hviler, kunne lede til, at straffriheden bortfalder. S. K. U. § 47, sidste led (jfr. S. K. M. p. 81) havde den regel, at det skulde afgjøres efter sagens omstændigheder, hvorvidt regelen om nødstilstand skulde anvendes paa den, der ved egen skyld var bragt i saadan tilstand; men denne bestemmelse blev udeladt af justitskomiteen 1901—02, fordi den ikke gav nogen klar vejledning.

⁷ Denne udtryksmaade er valgt for at tilkjendegive, at forholdsmæssigheden maa bedømmes objektivt. Maalestokken maa være, om en almindelig forstandig mand, stillet under de samme omstændigheder, i handlingsøjeblikket maatte anse faren som særdeles betydelig i forhold til det opofrede retsgode. En efterfølgende betragtning, bygget paa omstændigheder, der ikke i handlingsøjeblikket kunde oversees, er derimod ikke afgjørende. Den valgte udtryksmaade synes at maatte medføre, at vildfarelse om forholdsmæssigheden ikke vil kunne begrunde straffrihed efter § 42, medmindre den kan siges at være retfærdiggjort ved omstændighederne. Jfr. Skeie Afhandlinger p. 85—6.

^{7a} Det er saaledes farens, ikke i og for sig det opofrede retsgodes betydelighed, som er afgjørende; jfr. Hagerup Alm. del p. 251—3.

⁸ D. e.: som han kunde tænke sig forvoldt ved sin handling. Bliver skaden større, er dette gjerningsmanden utilregneligt, naar det ikke skyldes hans fejl. — Om skaden

rammer person eller gods, er efter den nye lov i og for sig ikke afgjørende, medens gl. str.l. 7—5 kun tillod opofrelse af gods. Jfr. S. K. M. p. 80, note 1, der endog forudsætter, at det kan være straffrit at ofre liv for liv (fleres redning ved kannibalisme ligeoverfor en enkelt). — Om fremkaldelse af abort se dept. cirk. 30 mai 1899.

§ 48.¹ (Nødverge.)

Ingen kan straffes² for handling, som han har foretaget i nødverge.

Det er nødverge, naar en ellers strafbar handling^{2a} foretages til afværgelse af eller forsvær mod² et retsstridigt³ angreb,³ saafremt handlingen ikke overskrider, hvad der fremstillede sig⁶ som fornødent hertil, og det i betragtning af angrebets farlighed, angriberens skyld⁷ eller det angrebne retsgode ei heller maa agtes ubetinget utilbørligt⁸ at tilføie et saa stort onde som ved handlingen tilsigtet.⁹

Hvad ovenfor er bestemt om afværgelse af retsstridigt angreb, kommer ogsaa til anvendelse med hensyn til handlinger, der foretages i hensigt at iværksætte en loelig paagribelse¹⁰ eller hindre, at straf- eller varetægtsfanger rømmer.¹¹

Har nogen overskredet grænserne for nødverge, er han dog straffri, hvis overskridelsen alene har fundet sted paa grund af en ved angrebet fremkaldt sindsbevægelse^{11a} eller bestyrtelse.¹²

¹ Gl. str.l. 7—6 ff. Hagerup Alm. del § 32; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold (1909) p. 11—12.

² Jfr. anm. 2 til § 47. Det der bemærkede finder tilsvarende anvendelse her.

^{2a} Af hvilken som helst art, derunder ogsaa en politi-overtrædelse.

³ Nødverges herettigelse ophører saaledes, naar angrebet er afsluttet og ikke længer kan afværges. Ved bedømmelsen af, om dette er tilfældet, maa man imidlertid ikke udeluk-

kende se hen til, om angrebet efter straffeloven er kommet længere end til forsøg. Nodverge maa saaledes være berettiget, naar det gjælder paa stedet at tage kosterne fra tyven. — At angrebet kunde undgaaes ved flugt, gjør ikke anvendelse af nodverge uberettiget; jfr. Schweigaard I p. 348; Retst. 1873 p. 521.

¹ Retsstridigheden bliver at bedømme objektivt, ikke subjektivt. Nodverge er derfor ogsaa begrundet ligeoverfor retsstridige angreb af utilregnelige personer (sindssyge, børn). (Jfr. imidlertid den følgende del af paragrafen, hvoraaf sees, at angriberens subjektive skyldfrihed bliver at tage i betragtning ved afgjørelsen af, om afvergelsen var tilbørlig). Derimod hører ikke hid angreb af dyr. Afværgelse af saadanne bliver at bedømme efter § 47. — I anvendelse paa handlinger af offentlige tjenestemænd maa adgangen til nodverge være betinget af, om tjenestemanden har overskredet sin formelle kompetens; hvis ikke, er der alene anvendelse for § 127, 2det led.

² Den nye lov siger ikke som gl. str.l. udtrykkelig, at angrebet maa være «begyndt». Det kan heller ikke kræves, at den, der trues med et angreb, venter med at afverge det, indtil det er begyndt. Man maa inden de almindelige nodvergeregleres grænser i tide kunne træffe de fornødne forholdsregler til at afverge et forudset angreb. — At angrebet er forskyldt af den, der udøver nodverge, ophæver ikke i og for sig adgangen til straffrihed, men vil kunne øve indflydelse paa bedømmelsen af, om den maade, hvorpaa angrebet søgtes afverget, var tilbørlig. Jfr. S. K. M. p. 86, note 1: «Har f. ex. den angrebne selv ved utilbørlig adfærd fremkaldt angrebet, ja er han maaske selv den først angribende, der imidlertid nu ligger under og faar en ordentlig dragt prygl med paa kjøbet, vil hans adgang til at øve nodverge maatte bedømmes anderledes end, hvor han selv ingen skyld har i den medfart, han lider.» — Angrebet behøver

ikke at bestaa i positiv handling, men kan efter omstændighederne ogsaa ligge i den blotte passivitet: «den, der f. ex. for at hindre redning, retsstridig forbliver siddende saaledes, at den aabning, hvorigjennem redningen maa ske, spærres, er visseelig skyldig i et retsstridigt angreb» (S. K. M. p. 87). Retsstridig undladelse berettiger dog ikke til nødverge undtagen, hvor undladelsen er af den art, som forudsættes i str.l. § 4 (S. K. M. p. 88; jfr. imidlertid mil. str.l. § 25; sof.l. 20 juli 1893 § 101. Forøvrigt har den nye lov ikke som den gl. str.l. 7—8 udtrykkelig ligestillet modstand mod lovligt angreb med uretmæssigt saadant; jfr. S. K. M. p. 87; se imidlertid paragrafens tredje led. — Hvad angrebet er rettet paa, er ligegyldigt. Nødverge haves ligesaavel ved angreb paa æren, paa familierettigheder (jfr. str.l. §§ 216 og 217) eller paa husfreden (§ 355) som paa «person eller formuerettigheder» (jfr. S. K. U. § 48; Indstilling O. I p. 34). — Derimod udelukker udtrykket «angreb» anvendelse af nødverge for at forhindre overtrædelse af ordensregler o. lign. — Det er ligegyldigt, om angrebet er rettet mod den handlende selv eller andre.

⁶ D. e. for den handlende, altsaa subjektiv bedømmelse (jfr. den forskellige udtryksmaade i § 47, se anm. 7 til denne).

⁷ «Heraf følger, at et videre gaende nødverge tilstedes mod et forsætligt, forbrydersk angreb end mod et blot uagtsomt, ligesaa mod et røveri eller magttyveri end mod et simpelt tyveri. Udkastet tilkjendegiver herved, at det ikke billiger den opfatning, at nogen frækt skulde kunne fremføre i forbrydelse, stolende paa, at den angrebne ikke kan benytte det eneste middel, som staar til hans raadighed, fordi dette vilde være for radikalt» (jfr. S. K. M. p. 86). — Jfr. ogsaa anm. 4 og 5.

⁸ Bedømmelsen heraf maa naturligvis altid være rent objektiv, og gjerningsmandens vildfarelse kan i denne hen-

seende ingen betydning tillægges; jfr. iøvrigt anm. 1 til § 42. — Udtrykket «ubetinget utilbørligt» er imidlertid valgt for at hindre, at nogen «normalt konstrueret person, der virkelig har handlet i god tro, saaledes som han finder at kunne forsvare for sin egen samvittighed, skal kunne udsættes for tiltale og fældelse» (S. K. M. p. 86).

⁹ Den forholdsmæssighed, hvorpaa det kommer an, findes saaledes ikke (som ved nødtilstand) ved at sammenligne den fare, som truer, og den skade, som til afværgelse heraf tilføies (S. K. M. p. 84); men den bliver at bedømme efter en væsentlig moralsk maalestok, hvorved samtlige saavel objektive som subjektive momenter ved angrebet (derunder ogsaa den angrebnes egen skyld i dette jfr. S. K. M. p. 86, note 1) bliver at tage i betragtning. — Den gl. str.l. 7—7 tillod at anvende selv de videstgaaende midler til afværgelse af et hvilket som helst angreb paa liv, legeme, den kvindelige blufærdighed, frihed eller gods. Praxis indskrænkede imidlertid nødvergeretten ved vilkaarlig at opstille krav til en ydre forholdsmæssighed (se f. ex. Retst. 1874 p. 310; 1875 p. 629), der ingen hjemmel havde i loven, og som heller ikke vil være forenelig med den forholdsmæssighed, hvorpaa den nye lov lægger vægt.

¹⁰ Herunder ikke blot paagribelse i anledning af straf forfølgning (jfr. str.pl. §§ 228—233), men ogsaa i andet oie med; jfr. saaledes str.pl. §§ 120, 175, 189, 216, 254; sindsygel. 17 aug. 1848 § 16; konkursl. 6 juni 1863 § 34, l. om gjeldsfængsel m. v. 3 juni 1874 § 2, fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 25 og 38, løsgjængerlov 31 mai 1900 §§ 3 og 20, lov om barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hverandre 10 april 1915 § 31; lov om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 § 203.

¹¹ Ved bestemmelsen i dette led hjemles adgangen til at skyde saavel paa en flygtende straf- eller varetagtsfange som paa en forbryder, der flygter i det øieblik, der søges

iværksat en paagribelse af ham; jfr. S. K. M. p. 88; Indst. O. I p. 34.

^{11a} Udtrykket omfatter saavel de saakaldte steniske affekter (vrede, hævnfølelse) som de asteniske (bestyrtelse, skræk).

¹² Altsaa, selv om ikke betingelserne for straffrihed efter § 44 (jfr. anm. 10 til denne foreligger, jfr. gl. str.l. 7—9, 2det p., Retst. 1906 p. 342. — Den nye lov har derimod ikke optaget gl. str.l.s regel om, at dommeren ved overskridelse af nødverge efter omstændighederne afgjør, om gerningen bør tilregnes vedkommende som forsætlig eller uagtsom. Derom gjælder saaledes de almindelige regler jfr. anm. 1 og 5 til § 49. — Jfr. § 56.

4de kapitel.

Forsøg.

§ 49.¹ (Forsøgets strafbarhed).

Strafbart forsøg foreligger, naar en forbrydelse^{1a} ei er fuldbyrdet,² men der er foretaget handling,³ hvorved dens udførelse tilsigtedes paabegyndt.⁴

Forsøg paa forseelse^{1a} er ikke strafbart.⁵

¹ Hagerup Alm. del. §§ 20, 22 og 23; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjøfartsforhold (1909) p. 17—18.

^{1a} Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

² Hvad der udkræves hertil, kan alene afgjøres ved at se hen til de enkelte straffebestemmelser (jfr. gl. str.l. 3—2: »En forbrydelse er ei at anse som fuldbyrdet, førend alt det er indtraadt, som ifølge loven udkræves til samme»). Jfr. forfatterl. 4 juli 1893 (tillægsl. 25 juli 1910) § 17, sidste led og fra den ældre retspraxis, der her vil beholde sin betydning. Kjerschow p. 38—47. Jfr. iøvrigt anm. 6 til § 50.

³ Jfr. § 4.

⁴ Ved den i de tre sidste ord indeholdte bestemmelse af det strafbare forsøgs begreb er udtrykt: a) Forsøg foreligger ikke, for selve udførelsen tilsigtes paabegyndt. Den blot forberedende handling er straffri, hvor loven ikke ved særlig bestemmelse har belagt den med straf (jfr. saaledes §§ 94, 104, 140, 159, 160, 161, 174, 175, 177, 185, 186, 187, 269, 273, 304, 356, 359, 362, 368, 369, 370, 372 og 433; mil. str.l. §§ 81, 104 og 105; l. om forsvarshemmeligheder 18 aug. 1914 § 6). Grænsen mellem forberedende og udførelses-handling maa efter den nye lov trækkes væsentlig paa samme maade som efter den ældre lov (jfr. dennes udtryk i 3-1: «forsætlig begyndt paa at iværksætte en forbrydelse.» jfr. fra den ældre praxis især Retst. 1880 p. 641; 1882 p. 72 og 184; 1890 p. 674; 1898 p. 717; se endvidere Kjerschow p. 32-9; jfr. S. K. M. p. 90, der lægger hovedvægten paa, om man ved at betragte den forbryderske virksomhed i dens totalitet og dens enkelte akter i deres indbyrdes sammenhæng kan sige, at et bestemt forbrydersk forsæt har aabenbaret sig gennem handlinger, der utvetydig peger paa et forbrydersk maal. Jfr. Morgenstjerne i Tidsskr. f. retsv., I p. 419 ff. — b) Strafbart forsøg foreligger, naar en forbrydelses udførelse tilsigtes paabegyndt, «om end det, der tilsigtedes, formedelst gjerningsmanden ubekjendte omstændigheder var umuligt og om end de midler, som angjældende har benyttet, i og for sig selv har været utjenlige eller enten formedelst de særegne omstændigheder, der har fundet sted, eller den maade, hvorpaa gjerningsmanden har benyttet dem, ikke har havt den tilsigtede virkning» (gl. str.l. 3-4 og om den ældre praxis, som beholder sin betydning, Kjerschow p. 47-48). Den nye lov hjemler saaledes ligesaa lidt som den gamle nogen sondring, eftersom objektets eller midlets utjenlighed er absolut (mordforsøg paa et lig eller paa en levende ved anvendelse af uskadelige stoffe, der urigtig antages for gift)

eller blot relativ (bemægtigelse af egne ting i den tro, at de er fremmede, mordforsøg med en for svag giftdose); jfr. S. K. M. p. 91—3. Som der p. 93, note 3 fremhævet, vil imidlertid altid den i det ydre retmæssige og regelrette handling være straffri, uanseet hvad hensigten er. («En læge underkaster f. ex. en patient, af hvis øieblikkelige død han har en særlig interesse, en farlig operation, som i sig selv er fuldt forsvarlig, om ikke ligefrem paakrævet, men som han dog ikke vilde have foretaget, saafremt han ikke havde haabet paa derved at slaa patienten hurtigt ihjel»). En rigtig anvendelse af denne sætning (hvorom se mere Goos Den danske strafferet II p. 66 ff. og Getz Den saakaldte delagtighed p. 32 ff. (Jur. afhandl. p. 48 ff.); Hagerup Alm. del § 31) vil lede til, at strafbarhed er udelukket, hvor man ved at stille sig paa gjerningsmandens eget standpunkt i handlingsoieblikket maa sige, at der var en forsvindende ringe mulighed for den forbryderske følges indtræden; og paa denne maade vil tilfælde som det at «bede nogen død» eller forsøg paa at skyde nogen død i mange miles afstand blive straffri. Jfr. Skejse Retst. 1912 p. 345. — Naar loven bruger udtrykket «tilsigtedes», maa dette forøvrigt forstaaes overensstemmende med det i anm. 1 til § 40 forklarede. Strafbart forsøg foreligger ogsaa, naar forsættet kun ubestemt var rettet paa den forbryderske følge (*dolus eventualis*); jfr. Retst. 1904 p. 764. — Ved ikke-forsætlige forbrydelser er derimod forsøg udelukket.

¹ Jfr. gl. str.l. 3—3, fra hvilken den nye lov i resultatet neppe afviger væsentlig. — I speciallovgivningen er i enkelte tilfælde ogsaa forsøg paa forseelse belagt med straf; se saaledes l. om fredning af hummer 29 juni 1894 § 6, l. om forbud mod udførsel af trævirke fra Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter af 20 august 1915 § 3. — Straffrihed for forsøg i videre udstrækning medfører regelen i §§ 236 og 244, begges sidste led.

§ 50.¹ (Tilbagetræden).

Forsøgets ^{1a} strafbarhed bortfalder,² saafremt den skyldige^{2a} af egen fri vilje² enten afstaar fra den forbyrerske virksomhed, før endnu fuldstændt forsøg⁴ foreligger, eller³ forebygger^{2a} den følge, ved hvis indtrædelse forbrydelsen vilde være fuldbyrdet,⁵ forinden han endnu ved, at den forbyrerske virksomhed er opløst.²

¹ Hagerup Alm. del. § 24

^{1a} I de tilfælde, hvor selve forbrydelsen er fuldbyrdet ved en forsøgshandling (jfr. f. ex. §§ 98, 105, 127 o. fl. a.), vil saaledes den her omhandlede straffrihedsgrund ikke finde anvendelse (se imidlertid § 59). Jfr. S. K. M. p. 94; se dog Skeie Retst. 1912 p. 346—7. Anderledes, hvor alene straffen for forsøget er sat lige med den for den fuldbyrdede forbrydelse anordnede (f. ex. §§ 100 og 148, begges 2det led).

² Der er saaledes i det i paragrafen omhandlede tilfælde tale om et efterfølgende ophør af allerede paadraget strafansvar (jfr. S. K. M. p. 94). Bedømmelsen af denne strafudelukkelsesgrunds tilstedeværelse hører derfor i lagmandsretssager under retten, ikke under lagretten; jfr. str.pl. § 165, sammenholdt med § 8.

^{2a} Er der flere medvirkende, bortfalder strafbarheden alene for den enkelte, som har traadt tilbage; men for denne kan strafbarheden bortfalde, selv om andre bringer forbrydelsen til fuldendelse.

³ Jfr. gl. str.l. 3—5, der tilføiede: «og ei formedelst udvortes hindringer eller andre tilfældige omstændigheder»; jfr. S. K. M. p. 93: «Tilfældige omstændigheder, der ei er hindringer, bør vanskelig bevirke, at angjældende ikke betragtes som den, der af egen fri vilje er traadt tilbage.» Hvilket motiv der ligger til grund for beslutningen om at træde tilbage, er saaledes uden betydning (anger ikke nødvendig³).

⁴ D. e. fra hans side; jfr. anm. 2 a. Om begrebet

«fuldendt forsøg» se gl. str.l. 3—2, hvorefter forsøget er fuldendt, naar «gjerningsmanden har gjort alt, hvad der fra hans side udfordres til dens fuldbyrdelse.» Strengt noigtig er imidlertid denne definition ikke, da f. ex. den, der skyder paa en anden uden at træffe ham, ikke har gjort «alt, hvad der fra hans side udfordres» til at dræbe. Imidlertid rammer den de hovedtilfælde, som her kommer i betragtning, nemlig de, hvor forbrydelsen paa grund af medvirkende aarsager (jfr. anm. 4 til § 49) ikke kommer til fuldbyrdelse.

² Altsaa: selv om forsøget er fuldendt. Til den her givne regel havde gl. str.l. intet tilsvarende.

³ Alvorlig bestræbelse for at forebygge er ikke nok, naar den ikke lykkes.

⁴ F. ex. faar et injurierende brev tilbage fra posten, indgiver offeret for et giftmord modgift. — Er forbrydelsen selv fuldbyrdet, vil straffenedsættelse kunne finde sted efter § 59.

⁵ Tror han at være opdaget uden at være det, vil dette kunne bevirke, at tilbagetrædelsen ikke bliver at betragte som frivillig; jfr. S. K. M. p. 94. — Skeie Retst. 1912 p. 345—6; Vergl. Darst. Alg. T. V. p. 233 ff.

§ 51.¹ (Straffen for forsøg. Uforsætlig folges betydning).

Forsøg straffes mildere end den fuldbyrdede forbrydelse;² straffen kan nedsættes under det for denne bestemte lavmaal og til en mildere strafart.³

Den for den fuldbyrdede forbrydelse bestemte højeste straf kan anvendes, saafremt forsøget har medført nogen følge, der, om den havde ligget indenfor den skyldiges forsæt,⁴ kunde have berettiget til anvendelse af en saa høi straf.⁵

¹ Hagerup Alm. del § 21.

² Denne regel leder til, at inden den almindelige straffeløvs omraade livsvarigt fængsel aldrig kan anvendes for

forsøg. Fra regelen gør loven imidlertid enkelte undtagelser, jfr. saaledes §§ 100, 148, 2det led, og de i anm. 5 til § 49 anførte love, hvorhos mærkes, at i mange tilfælde selve forbrydelsen anses fuldbyrdet ved en handling, der fra et almindeligt synspunkt fremtræder som en forsøgshandling (jfr. anm. 1a til § 50).

² Nogen bestemt nedsættelse udover den i anm. 1a omtalte opstiller loven saaledes ikke. Minimumsstraffen er helt overladt rettens skøn, medens maximumsstraffen bestemmes ved straffesatsen i vedkommende lovsted, dog saaledes, at udenfor det i paragrafens andet led omhandlede tilfælde aldrig den der nævnte længste straffetid helt ud kan anvendes, og at livsvarigt fængsel ombyttes med tidsbestemt (anm. 1a).

³ Jfr. anm. 1 til § 40 og § 43.

⁴ Regelen i dette led omfatter tvende tilfælde: a) den saakaldte *aberratio ictus*, hvor man f. ex. ved dynamit har villet dræbe et menneske, men istedet odelægger et vauningshus (S. K. M. p. 95) jfr. Skeie Afhandlinger p. 76; b) de tilfælde, hvortil der sigtes i § 43, f. ex. §§ 231, 2det p., 192, 2det led.

5te kapitel.

Grunde, hvorfor straffen kan nedsættes eller forhøies.

Der omhandles i nærværende kapitel alene saadanne grunde, der bevirker at straffen nedsættes under eller forhøies udover den i vedkommende straffebud opstillede regelmæssige strafferamme. Særegne regler om udmaaling af bødestraf indeholdes i § 27, 2det p. Derimod har str.l. 1902 ingen til gl. str.l. 6—1 svarende almindelig regel om straffens udmaaling indenfor den regelmæssige ramme; jfr. S. K. M. p. 96, som udtrykkelig fremhæver, at en saadan

regel er fundet lidet hensigtssvarende. En betragtning af de grunde, som af str.l. er tillagt vægt som særlig strafforhoiende eller straffenedsættende, viser imidlertid, at den ikke har tænkt sig væsentlig andre synsmaader anvendte paa strafudmaalingen efter den nye lov end efter den gamle. Det nye i loven er forsaavidt alene den særegne maade, hvorpaa den i § 65 har gennemført specialpræventionssynspunktet ligeoverfor farlige forbrydere; men netop disse særegne regler tyder paa, at loven ikke ellers har tænkt sig dette synspunkt tillagt større vægt end tidligere. Jfr. Hagerup Alm. del § 57; Forhandlinger ved den norske kriminalistforenings syvende møde (1913) p. 6.

§ 52.¹ (Betinget straffedom).

Naar retten idømmer² straf af bøder, hefte indtil 6 maaneder eller fængsel indtil 3 maaneder,³ kan det i dommen² bestemmes, at fuldbyrdelsen af de nævnte straffe skal udsættes.⁴

Retten bør herved foruden til forbrydelsens eller forsoelsens størrelse⁵ og de omstændigheder, hvorunder den forevædes, tage hensyn til den skyldiges alder og vandel⁶ samt til, om der er hængaaet lang tid siden forbrydelsens forevælse, om den skyldige har afgivet fuldstændig og oprigtig tilstaaelse og ydet den fornærmede den oprejsning og erstatning, hvorpaa denne har krav, eller erklæret sig rede til efter evne at yde saadan erstatning.⁷ I sidste tilfælde kan dommen opstille som betingelse, at en i samme bestemt erstatning⁸ ydes inden en fastsat frist.⁹

¹ Jfr. mil. str.l. § 27; Hagerup Alm.del p. 440 ff. — §§ 52—54 gjengiver i det væsentlige kun de allerede i l. 2 mai 1894 opstillede regler. Dog er betingelserne for anvendelse af betinget straffedom i § 52 forsaavidt noget anderledes formulerede, som det ikke — saaledes som i l. 1894 § 1 — udtrykkelig siges, at den kun bliver at anvende under

særlig formildende omstændigheder». Efter den udtømmende opregning i paragrafens andet led af de omstændigheder, der bliver at tage i betragtning, ligger dog heri ingen væsentlig realitetsforandring. Kun vil ikke alle disse omstændigheder (navnlig ikke det senere tidsforløb) kunne sees under synspunktet af «formildende omstændigheder» ved selve gjerningen. — «Det er selvfølgelig ikke meningen, at samtlige de i paragrafens andet led opregnede omstændigheder skal foreligge, for at betinget straffedom skal kunne anvendes» (Indst. O. I p. 34). — Med § 52 maa forøvrigt sammenholdes str.pl. §§ 85 jfr. 87 med det tillæg, disse paragrafer har faaet ved L. 22 mai 1902 (jfr. mil. str.pl. § 66 og § 68). Se Hagerup *Den norske Straffeproces* (2 udg.) II p. 60. — Overensstemmende med disse reglers tanke kan man sige, at betinget undladelse af tiltale eller betinget straffedom bør anvendes, hvor paa den ene side intet offentligt hensyn kræver, at forbrydelsen straffes, og paa den anden side et stærkt hensyn til sigtede gjør det anvist at udsætte straffen; jfr. til belysning Retst. 1896 p. 280; 1910 p. 81-1915 p. 495. For udsættelse af tiltale vil dog tillige maatte blive at tage i betragtning, hvorvidt der kan tænkes at opstaa særlige bevisvanskeligheder, naar muligt sagsanlæg udskydes til et senere tidspunkt. — At tiltalte har været straffet før, er ingen absolut hindring for udsættelse af straffens fuldbyrdelse, om det end efter institutets legislative tanke fortrinsvis bør finde anvendelse ligeoverfor den, som første gang forgaar sig; jfr. Retst. 1896 p. 280. Det flyder imidlertid af bestemmelsen i § 53, at der ikke vil være adgang til at udsætte fuldbyrdelsen af fængselsstraf, naar tiltalte for mindre end 3 aar siden er idømt en straf, som er udsat og ikke fuldbyrdet; jfr. Retst. 1913 p. 661. — Efterat L. 1894 havde indført betinget domfældelse har ogsaa betinget bønnaadning været anvendt. Ifølge velvillig meddelelse af

bureauchefen for vedkommende kontor i justitsdeptet, har væsentlig de i loven for betinget domfældelse opstillede betingelser været bestemende; dog har betinget benaadning ogsaa været tilstaaet i tilfælde, hvor loven ikke giver adgang til betinget dom. Benaadning bliver tildels gjort afhængig af, at domfældte afholder sig fra berusende drikke, ofte i den form, at der paa forhaand gives ansøgeren en frist, hvorefter benaadningsspørgsmaalets udfald afhænger af hans forhold i denne prøvetid.

² Om forelæg se str.pl. § 288, sidste led, der leder til samme regel for disse.

³ Derimod altsaa ikke den i § 15, sidstep, nævnte og andre særlige straffe (se anm. 1 til § 15); heller ikke indsættelse i tvangsarbeidshus (se anm. 1 til § 15, Retst. 1905 p. 673). At de i § 16 nævnte tillægsstraffe anvendes ved siden af de i § 52 nævnte, er ikke til hinder for, at den sidstes fuldbyrdelse udsættes; jfr. § 31, sidste p.

⁴ Jfr. § 54. — At straffens fuldbyrdelse er udsat,⁵ er ikke til hinder for, at den kan eftergives ved benaadning. — Om foreldelse se § 72 i. f.

⁵ Da det efter paragrafens første led kommer an paa den i dommen fastsatte straf, ikke paa de i vedkommende lovsted opstillede straffesatser, vil betinget domfældelse i og for sig kun være udelukket ved straffbare handlinger, for hvilke der i det specielle lovbud er fastsat en minimumsgrænse, der er høiere end de i første led opregnede straffe, hvilket kun forekommer i forholdsvis sjældne tilfælde (se f. ex. §§ 83, 84, 86, 88, 90, 93, 98, 99, 100, 101, 1ste led, 110, 2det led, 117, 2det led, 148, 149, 154, 2det led, 163, 169, 174, 192, 195, 207, 217, 3dje led, 223, 2det led, 231, 233, 234, 245, 2det led, 256, 2det led i. f., 268, 312), og hvorved maa bemærkes, at selv her vil straffen kunne blive saa lav som i første led nævnt, naar tilfældet gaar ind under § 49 eller nogen af §§ 55—60.

⁶ Saa vel efterfølgende som forudgaaende. Jfr. om den sidste anm. 1.

⁷ Jfr. § 254 jfr. § 130, 3dje led; ikr.l. §§ 19—21; str.pl. § 443.

⁸ Retst. 1909 p. 844—5; 1910 p. 31. — Efter det umiddelbart forudgaaende maa udtrykket «erstatning» her antages ogsaa at omfatte opreisning (ikr.l. § 19, 2det led).

⁹ Jfr. § 53; 2det led.

§ 53. (Betinget straffedom. Senere domfældelse.)

Forøvet den efter § 52 dømte senere nogen forsætlig forbrydelse eller forseelse, hvorfor han inden 3 aar efter dommens afsigelse som sigtet¹ undergives forfølgning med det udfald, at han dommes til fængsel, bliver ogsaa den udsatte straf at fuldbyrde.² Er den nye strafbare handling ufor-sætlig, eller dommes han til anden straf end fængsel,² bliver det ved dommen at afgjøre, hvorvidt den udsatte strafs fuldbyrdelse fremdeles skal udstaa.⁴ Afgjøres den senere sag ved vedtagelse af forelæg,² bliver herved ogsaa at afgjøre,⁵ om den udsatte straf skal fuldbyrdes.

Er ydelse af erstatning⁷ opstillet som betingelse, bliver, om fristen oversiddes, straffen ligeledes at fuldbyrde, medmindre oversiddelsen skyldes omstændigheder, der ikke kan tilregnes domfældte.^{7a} Puustaaes dette at være tilfældet, bliver spørgsmaalet overensstemmende med straffeproclosens § 481 at indbringe til afgjørelse af retten, der i tilfælde kan bestemme en ny frist eller frafalde betingelsen.^{7b}

Kommer den, der er dømt til frihedsstraf, hvis fuldbyrdelse er udsat, inden 3 aar efter dommens afsigelse under forfølgning som sigtet¹ for nogen anden for dommen forøvet strafbar handling, for hvilken en frihedsstraf, hvis fuldbyrdelse ikke bliver at udsætte, findes at burde idømmes, bliver en ny for begge handlinger fælles straf at idømme.⁸ Er straffen for begge handlinger bøder eller for den ene friheds-

straf, for den anden bøder, bliver efter de nærmere omstændigheder at afgjøre, om den udsatte strafs fuldbyrdelse fremdeles skal udstaa.⁹

Kommer den udsatte straf ikke til fuldbyrdelse, betragtes den som udstaaet ved dommens afsigelse.¹⁰

¹ Jfr. str.pl. § 97; mil. str.pl. § 75.

² Denne regel finder anvendelse ogsaa, hvor den senere forfølgning sker ved militær ret, ligesom ogsaa omvendt, naar-en betinget domfældelse har fundet sted ved militær ret, den udsatte straf bliver at fuldbyrde, naar den domte senere kommer under forfølgning for borgerlig ret (jfr. mil. str.l. § 27). Den militære og den civile paatalemyndighed har derfor i saadanne tilfælde gjensidig pligt til at holde hinanden underrettet om den senere forfølgning. — Jfr. forøvrigt insir. for paatalemyndigheden 24 decbr. 1904 § 40, 2det led.

³ Altsaa ogsaa, hvis han dommes til hefte.

⁴ Der bliver ikke at fastsætte en ny fællesstraf for begge forbrydelser under ét, men straffen for den nye forbrydelse fastsættes særskilt. Herved bør der dog forsaaavidt tages hensyn til den tidligere idømte straf, som der ikke unødigt bør vælges en forskjelligartet frihedsstraf for begge (for den ene hefte, for den anden fængsel). — Hvor de forskjellige domme er afsagte af henholdsvis militær og borgerlig ret, maa den mil. str.pl. § 11 finde analogisk anvendelse. Men foreligger ikke betingelserne efter denne paragraf, synes spørgsmaalet om den udsatte strafs fuldbyrdelse at maatte indbringes for den ret, der har afsagt den betingede dom.

⁵ Jfr. str.pl. § 287.

⁶ D. e. af paatalemyndigheden; jfr. instr. 24 decbr. 1904 § 40, 2det led.

⁷ Se anm. 8 til § 52.

¹⁰ Retst. 1909 p. 169; 1911 p. 523; 1912 p. 508.

^{7b} Jfr. Retst. 1914 p. 336.

⁸ Jfr. § 64. — I dette tilfælde stanser saaledes ubetinget udsættelsen for den første straffedom's fuldbyrdelse. — Er den her opstillede regel tilsidesat, bliver dommen at ophæve (Retst. 1913 p. 262).

⁹ L. 1894 § 3 havde for det tilfælde, at den udsatte straf var bøder og den nye straf var strafarbejde, samme regel som, hvor begge straffe var frihedsstraffe. I Retst. 1913 p. 877 er antaget, at den udsatte bødestraf kan betragtes som skjærpende omstændighed ved fængselsstraffens fastsættelse; jfr. § 63, 2det led.

¹⁰ Dog ikke i forhold til reglerne om gjentagelsesstraf (§ 61), Retst. 1905 p. 392; Urbye i Retst. 1905 p. 161 ff.; Hagerup Alm. del p. 448 med note 25. — Om forholdet til forældelsesreglerne se § 72, sidste led.

§ 54. (Forkyndelse af betinget straffedom. Appel.)

Ved forkyndelsen af en dom, hvori udsættelse med straffens fuldbyrdelse er bestemt, gjøres domfældte bekendt med foranstaaende regler. Dommeren bør, saafremt domfældte er under 21 aar, tildele ham en saadan alvorlig advarsel og formaning, som omstændighederne maatte opfordre til, og kan i dette øiemed indkalde ham til særskilt retsmøde.¹

De processuelle regler om straffeadmaalingen finder anvendelse paa spørgsmaalet om straffefuldbyrdelsens udsættelse.²

¹ Denne advarsel maa ikke paa samme maade som den advarsel, der hjemledes ved gl. str.l. 6—8, opfattes som en straf. Den kan derfor ikke ophæves ved benaadning; og adgangen til at tildele en saadan advarsel bortfalder ikke nødvendigvis ved, at dommen paaankes eller begjæres taget under fornyet behandling. Hvorvidt den bør anvendes i dette tilfælde, er nærmest et konduitespørgsmaal, der maa besvares efter det enkelte tilfældes beskaffenhed, ligesom jo i det hele dens benyttelse er overladt dommerens diskretio-

nære skjøn. Indkaldelse til særskilt retsmøde bør i ethvert tilfælde nødvendig anvendes, hvor dommen er paaanket eller begjæres taget under fornyet behandling.

² Heri ligger: a) Spørgsmaalet bliver i lagmandsrets-sager at afgjøre af retten, ikke af lagretten (str.pl. §§ 8, 165, 362 og 363). Efterat loven har opgivet at gjøre institutets anvendelse afhængig af «særdeles formildende omstændigheder», vil heller ikke et spørgsmaal overensstemmende med str.pl. § 346 i denne henseende være af nogen betydning. b) Reglerne om anke i str.pl. § 395 jfr. § 380 (mil. str.pl. § 205) maa finde tilsvarende anvendelse; jfr. Odelstid. 1894 p. 53—4; Retst. 1895 p. 139; 1896 p. 120, 280.

§ 55.¹ (Personer mellem 14 og 18 aar.)

For strafbare handlinger, forøvede^{1a} for det fyldte 18de aar, kommer frihedsstraf paa livstid ikke til anvendelse, og kan straffen inden samme strafart nedsættes under det² for handlingen bestemte lavmaal.²

¹ Jfr. § 19, 2det led; l. om forsømte børn 6 juni 1896 (jfr. tillægsl. 2 juli 1915) §§ 43—45; mil. str.l. § 14; løsgjængerl. 31 mai 1900 § 29; Hagerup Alm. del §§ 40 og 74.

^{1a} Om de først kommer under forfølgning efter det nævnte tidspunkt, er saaledes uden betydning.

² Derimod ikke under de for vedkommende strafart i almindelighed satte grænser (§ 17). Retst. 1907 p. 355.

§ 56.¹ (Formindsket tilregnelighed og visse andre straf-nedsættelsesgrunde)

Retten kan nedsætte straffen under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere strafart, naar nogen under overskridelse af nødverge² eller drevet af berettiget harme^{2a} har forøvet en strafbar handling, eller naar hun ved dens

foretagelse befundt sig i nogen tilstand af de i §§ 44 og 47 omhandlede slags, men dog ei i saa høi grad, at strafskyld udelukkes.² Foranstaaende bestemmelse finder ikke anvendelse paa selvforskyldt³ beruselse.²

¹ Jfr. § 39; mil. str.l. §§ 25 og 26. — Hagerup Alm. del p. 297—8.

² Jfr. § 48, sidste led med anm. 12.

^{3a} Se herom Hartmann i Retst. 1904 p. 513; Hagerup Alm. del p. 412—3 med note 4.

² Denne bestemmelse træder bl. a. i stedet for reglerne i gl. str.l. 15—6 om strafnedsættelse for legemsfornærmelse, naar fornærmede selv ved utilbørlig adfærd har givet anledning til saadanne. Men bestemmelsen i str.l. 1902 finder anvendelse ligeoverfor alle strafbare handlinger, selv ligeoverfor drab.

⁴ Selvforskyldt er beruselsen, hvor vedkommende med fuldt kjendskab til et stofs berusende eller bedøvende egenskaber og sin egen modtagelighed for stoffets virkninger nyder saa meget deraf, at han taber den klare bevidsthed.

⁵ Jfr. § 45, 2det led. — Ved beruselse maa forstaaes enhver benyttelse af bedøvende midler (ikke blot de egentlige rusdrikke, men ogsaa opium, morfin, nafta o. lign.) for nydelsens skyld.

§ 57.¹ (Retsvildfarelse.)

For den, som ved handlingens foretagelse befundt sig i vildfarelse med hensyn til dens retsstridige^{1a} beskaffenhed, kan, saafremt retten ikke finder af denne grund at burde frifinde ham,² straffen nedsættes under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere strafart.

¹ Skeie i Tidsskr. f. Retsv. 1906 p. 1 ff. (Afhandling p. 71 ff.); Tørp sammesteds 1908 p. 76 ff.; Hagerup Alm. del § 44; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold (1909) p. 16—7.

¹a Jfr. § 42 med anm. 1 og 2. — Hvorvidt en handling er retsstridig i den forstand, hvorpaa der her kommer an, fremgaar regelmæssig af straffebudet selv, idet loven ved at sætte straf for en handling selvfølgelig betegner den som retsstridig. Herved maa imidlertid bemærkes: 1) Retsstridighedens grænser forudsættes i de specielle straffebud altid begrænset ved de i strafferettens almindelige del indeholdte regler (f. ex. om nødtilstand, nødverge o. s. v.) 2) I visse tilfælde er retsstridigheden derhos yderligere betinget foruden af de i de specielle straffebud angivne omstændigheder, der betegner forbrydelsens begrebsmæssige gjerningsindhold, af visse betingelser, flydende af den øvrige lovgivning (tilegnelse af fremmede løsøre gjenstande er f. ex. hjemlet i visse tilfælde ved reglerne om tvangsfuldbyrdelse, expropriation, uskyldig nyttesret) eller af folkeretten (jfr. f. ex. udlændinges foretagelse af handlinger, der for indlændinge vilde være landsforræderi). I disse tilfælde har straffeloven ved i lovstedet at indtage ordet «retsstridig» tilkjendegivet, at straffeloven ikke har ment at betegne enhver handling, der bærer lovens mærker, som retsstridig; jfr. S. K. M. p. 98—9; se f. ex. §§ 83, 84, 87, 90, 91, 92, 246, 255, 270 m. fl. st., se Hagerup Alm. del p. 229—30. 3) I visse tilfælde har straffebudet helt overladt til andre bud at angive arten af det retsstridige forhold, der skal rammes af dets straf («blanketstraffebud» jfr. f. ex. § 339, 2). Jfr. Hagerup Alm. del p. 70—1. — Den «vildfarelse med hensyn til handlingens retsstridige beskaffenhed», hvortil der i § 57 sigtes, kan antage en tredobbelt form: a) Vildfarelse om det almindelige bud, hvori retsstridigheden udtales (f. ex. uvidenhed om, at det er forbudt for en husbond at bedrive utugt med sin tjenestepige under 18 aar jfr. § 197, uvidenhed om et af øvrigheden under straf udfærdiget forbud, jfr. § 339, nr. 2). b) Vildfarelse om rækkevidden af de almindelige strafferetslige grundsæt-

ninger, der udelukker retsstridighed (f. ex. antagelse af, at nødvergerettens grænser efter loven strækker sig videre end de gjør). c) Vildfarelse om de særlige betingelser, hvortil enkelte løvbud sigter ved den særlige fremhæven af, at handlingen maa være retsstridig (f. ex. en huseiers vildfarende antagelse af, at han efter loven har ret til at tilegne sig sin leieboers indbo til dækkelse af husleien). — Forskjellig fra vildfarelse om retsstridigheden er vildfarelse om en handlinges strafbarhed. Denne er uden indflydelse paa adgangen til at straffe: Ved gjerningsmanden, at hans handling er retsstridig, kommer det ikke i betragtning, om han ved, at der ogsaa er sat straf for den, eller kjender det anvendelige straffebud. Jfr. Getz Udk. 1887 § 48, hvor dette udtrykkelig var udtalt, en regel, der imidlertid som selvfølgelig udgik af loven; jfr. S. K. M. p. 97.

² Loven har saaledes ikke positivt løst det omtvistede spørgsmaal om retsvildfarelsens betydning som strafudelukkelsesgrund. Den har kun udtalt, dels at den kan have denne betydning, dels at den ikke i ethvert tilfælde har den. Iøvrigt har den overladt det til teori og retspraxis at besvare spørgsmaalet uden at give nogen direkte vejledning med hensyn til de synspunkter, der herved bør være de afgjørende. Herom bemærkes: 1) Det maa i alle tilfælde ansees tilstrækkeligt, at gjerningsmanden kjender handlingens strafværdige karakter (Skeie: dens karakter af interessekrænkelse), selv om han ikke er bekjendt med den retsforskrift, der forbyder den. Herved vil retsvildfarelsens betydning for den store hovedmængde af handlinger, der gaar ind under den almindelige borgerlige straffelov, være indskrænket til den i slutningen af § 57 angivne. 2) I de tilfælde, hvor ogsaa uagtsomhed er strafbar, vil en saadan ofte maatte ansees at foreligge, naar gjerningsmanden ikke har gjort sig bekjendt med de løvbud, der finder anvendelse paa forholdet. Dette vil bl. a. lede til

at forseelser, der bestaar i undladelse (jfr. § 40, sidste led) eller i overtrædelser af den udenfor straffeloven liggende speciallovgivning (jfr. anm. 2 til § 40), ofte vil kunne straffes, skjønt den skyldige ikke har kjendt det lovbud, der forpligtede ham til handling. I videre udstrækning kan det derimod ikke ansees berettiget at opstille som regel, at de mindre forseelser («politiforseelser») kan straffes uden hensyn til, at sigtede ikke var vidende om sit forholds retsstridighed; jfr. Getz Udk. 1887 p. 75; S. K. M. p. 98. Fra retspraxis efter str.l. 1902 mærkes: Retst. 1905 p. 289; 1906 p. 294, 440, 465, 562, 759; 1908 p. 321, 651, 817; 1911 p. 924; 1913 p. 95; se forøvrigt den udtømmende redegjørelse for praxis baade under den gamle og den nye str.l. i Skeie Afhandlinger p. 146 ff. — Om det tilfælde, at retsvildfarelsen staar i forbindelse med udførelsen af en foresats befaling, se mil. str.l. § 24, hvorefter den underordnede er fri for straf, naar han ikke har indseet eller klarlig maatte have indseet handlingens retsstridige karakter. Udenfor militære forhold har den omstændighed, at handlingen er udført efter overordnetets befaling, ingen særlig betydning udover den faktiske, at isaafald retsvildfarelsen lettere vil ansees som undskyldelig; jfr. iøvrigt §§ 58 og 324; Hagerup Alm. del p. 263; Vergl. Darst. Allg. T. I p. 316 ff.

§ 58.¹ (Fleres samvirken.)

Hvor flere har samvirket til et strafbart oiened, kan straffen nedsættes² under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere strafart for deres vedkommende, hvis medvirken³ væsentlig har været foranlediget ved deres afhængige stilling til nogen anden af de skyldige² eller har været af ringe betydning i forhold til andres. Hvor straffen ellers kunde have været fastsat til bøder, og ved forseelser⁴ kan den helt bortfalde.

¹ Se B. Getz i Retst. 1876 p. 1 ff. (Juridiske afhandlinger p. 1 ff.); Skeie i Tidsskr. f. Retsv. 1905 p. 200 ff. (Afhandlinger p. 40 ff.) og i Retst. 1908 p. 885 ff.; Hagerup Alm. del §§ 25—29; Sitje Forbrydelser og forseelser i sjøfartsforhold (1909) p. 18—19; Vergl. Darst. A. T. II p. 127 ff.; Domme i Retst. 1907 p. 333; 1908 p. 790. — Nærv. paragraf indeholder det eneste almindelige bud angaaende det forhold, der udgjør gjenstanden for reglerne i gl.str.l.s femte kapitel («Om delagtighed»). Str.l. 1902 gaar ud fra, at straffetruslerne i de enkelte lovbud er rettede mod enhver, der paa tilregnelig maade har forvoldt det, der i lovstedet er forbudt. Hvor et lovsteds bestemmelse af forbrydelsens gjerningsindhold efter bogstaven kun rammer en enkelt klasse ophavsmænd, har loven i det specielle bud selv angivet, hvorvidt ogsaa «medvirkning» skal rammes (jfr. f. ex. §§ 83, 98, 105, 127, 148, 165, 168, 174 og mange fl. st.). Er det specielle straffebud kun rettet mod personer i bestemte stillinger (jfr. f. ex. det 11te kapitel), bliver medvirkning straffri, naar det modsatte ikke er sagt (f. ex. § 125). Er straffebudet efter sin ordlyd kun rettet mod den overordnede, vil den underordnede betingelsesvis kunne straffes efter regelen i § 41 (se anm. 3 til denne). — Ved denne ordning vil der da heller ikke kunne fremkaldes nogen tvivl om, at de omstændigheder ved en strafbar handling, der bevirker en straffskjærpelse eller strafmildelse eller endog strafudelukkelse, kun tages i betragtning ligeoverfor de medvirkende, for hvis vedkommende de foreligger, ikke, medmindre loven udtrykkelig har bestemt noget afvigende, ligeoverfor de andre. Saaledes bliver den, der medvirker ved en forbrydelse mod § 234, at straffe efter § 233; den, der medvirker ved et selvmord, straffes som drabsmand (§ 236). Den, der anstifter et forsøg med umulige midler eller mod et umuligt objekt, er straffri, naar han er vidende om umuligheden, selv om den, der udfører

forsøget, kan straffes, fordi han ikke kjender denne, jfr. S. K. M. p. 101—3. Ligesaa klart vil det være, at den, der har formaaet en anden til at foretage en strafbar handling, kun kan straffes for den af ham tilsigtede retskrænkel-
 kelse, ikke for hvad den anden foretager ud over denne. Jfr. S. K. M. l. c. — Iøvrigt bemærkes om forholdet mellem den ældre og nyere rets regler paa dette omraade følgende:

- 1) Den, der forvolder et forbrydersk resultat ved at fremkalde en forbrydersk beslutning hos et andet menneske, vil kunne straffes, ikke blot, hvor han har handlet med forsæt (gl. str.l.s anstiftelse i 5—1), men ogsaa, hvor der foreligger uagtsomhed og det specielle straffebud rammer denne.
- 2) En forbrydersk virksomhed bliver at bedømme efter de samme retslige synsmaader, hvad enten ophavsmanden ved forbrydelsens udførelse har betjent sig af et normalt eller af et utilregneligt menneskes medvirkning, medens forholdet efter gl. str.l. i første tilfælde blev at bedømme som anstiftelse, i sidste som direkte forvoldelse (jfr. K j e r s c h o w p. 54—5).
- 3) Forsøgsstraf kan anvendes i videre udstrækning end efter gl. str.l. Denne forudsatte i 5—2 som betingelse for anstifterens strafbarhed, at nogen virkelig er bleven forledet til at paatage sig forbrydelsens udførelse; for andre delagtiges vedkommende var straf betinget af, at gjerningsmanden havde ladet det komme til forsøg. Efter den nye lov er der intet til hinder for, at ogsaa forsøgt anstiftelse kan straffes efter § 49, naar der efter omstændighederne deri kan sees en tilsigtet paabegyndelse af forbrydelsens udførelse (naar f. ex. nogen trykker en krænk-
 etgemand en ladet pistol i haanden, forat han paa stedet skal nedskyde fornærmeren). Ligesaa kan den straffes, der aabner doren for umiddelbart at skaffe tyven adgang til et hus, selv om denne, inden han har betraadt huset, opgiver sit forsæt; jfr. de hos K j e r s c h o w p. 55 anførte domme i Retst. 1870 p. 710 (Ugebl. X p. 521) og 1863 p. 36

(Ugebl. II p. 76), der maatte falde anderledes ud efter den nye lov; 4) Efter gl. str.l. 5—3 til 5 kunde en strafnedsættelse alene komme de delagtige tilgode, ikke gjerningsmanden; efter den nye lov er medvirkningens art i denne henseende uafgjorende; jfr. anm. 3. 5) I almindelighed har fra den nye lovs standpunkt sondringen mellem de forskellige arter delagtighed ikke længer praktisk betydning. I visse anvendelser har dog loven særlige straffebestemmelser for «tilskyndelse og forledelse» eller blot «forledelse» (jfr. saaledes §§ 89, 125, 170, 218, 2det led, 219, 2det led, 242, 2det led i. f., 275, 3dje led, 294,2 i. f., 342, sidste led; mil. str.l. §§ 39, sidste led, 46, sidste led, 61) eller særlige regler om «ophavsmanden» til en strafbar handling (§ 81) jfr. mil. str.l. §§ 53 og 54 («anstiftere og hovedmand»). Jfr. ogsaa de almindelige straffebestemmelser mod opfordring til strafbare handlinger i §§ 94,1, 104, 140 og 160. §§ 125 og 140 fremhæver særlig «bistand». I visse tilfælde tillægger derhos loven «indgaaelse af forbund» med forbrydersk formaal (d. e. aftale mellem to eller flere om udførelse af strafbare handlinger) en særlig betydning; se saaledes §§ 94, 104, 159, 259,1, 268,3, 269,1; jfr. ogsaa § 330. 6) Den saakaldte efterfølgende delagtighed (gl. str.l. 5—9) er i §§ 132 og 320 behandlet som et særegt delikt, jfr. § 265 i. f. 7) Endelig bør i denne henseende mærkes, at den gl. str.l.s særegne regler om delagtighed ved strafbare handlinger, begaaede i trykt skrift, er opgivne af den nye lov; jfr. herom de almindelige bemærkninger ved kap. 32; Retst. 1911 p. 126. — Straffelovens regler om fleres samvirken finder ogsaa anvendelse paa de i speciallovgivningen indeholdte straffebestemmelser (jfr. § 1, ikr.l. § 5, 1ste led). De tvivl, som kan opstaa om, hvorvidt et straffebud kun er rettet mod visse ophavsmand, har den militære str.l. løst paa samme maade som den alm. str.l. ved i de enkelte lovbud at angive, om medvirkning skal straffes, hvorhos med hensyn til lovens

almindelige omraade mærkes dens § 9. Straffebestemmelserne i ansvarlighedsloven 7 juli 1828 finder alene anvendelse paa de der omhandlede personer, ikke paa andre, der medvirker med dem. Forsaavidt straffebestemmelser i speciallovgivningen efter sin ordlyd alene er rettet mod den overordnede (driftsherren), mærkes ikr.l. § 8, sidste led jfr. str.l. § 41. — Særlige regler om delagtighed findes i toldl. 20 sept. 1845 §§ 136, 141 og 144. — Nogen almindelig regel om undtagelse fra delagtighedsreglerne for politiforseelser (jfr. Retst. 1901 p. 24 og 1903 p. 471) opstilles ikke (se imidlertid nærv. paragrafs sidste p.; jfr. S. K. L. M. p. 107, 2den sp. nederst). — Om paataalen i tilfælde af fleres samvirken se §§ 81, 265, sidste led, og 266, sidste led.

² Strafskjærpelse indtræder derimod efter mil. str.l. § 28 jfr. §§ 50, 52, 81, 2det led, 96, 97, nr. 5 og 7, 101. Se ogsaa i forrige anm. om indgaaelse af forbund.

^{2a} Dette udtryk maa her antages at omfatte enhver art deltagelse i den forbryderske virksomhed (ogsaa saadån, som loven ellers betegner som «bevirken»); jfr. dog Vergl. Darst. A. T. II p. 129, note 3.

³ F. ex. hvor en søn gaar ind og udfører tyveriet, medens faderen staar udenfor. Jfr. gl. str.l. 5—5, der kun tillagde dette moment vægt ligeoverfor den delagtige under gjerningen og kun, naar afhængighedsforholdet var af en vis i loven nærmere betegnet art.

⁴ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

§ 59. (I gjerning bevist anger.)

Hvad i foregaaende paragraf er bestemt, kommer ogsaa til anvendelse paa den, som, forinden han endnu vidste sig mistænkt, har saavidt muligt og i det væsentlige forebygget handlingens skadelige følger eller gjenoprettet den derved forvoldte skade eller selv angivet sig¹ og aflagt fuldstændig tilstaaelse.

¹ «Da nedsættelsen alene er fakultativ, er det selvforstaaeligt, at den ikke bringes til anvendelse, hvor nogen har forøvet forbrydelsen for at komme i straf, eller hvor andre omstændigheder betager angivelsen dens regelmæssige karakter» (S. K. M. p. 108—9).

§ 60.¹ (Udstaaet varetægtsarrest.)

Har den dømte været underkastet varetægtsfængsel, som han ikke ved sit forhold under sagen^{1a} har paadraget sig, bør dette i domsslutningen² helt eller delvis bringes i afdrag i den forskyldte straf, saa at denne endog kan anses helt afsonet.³

¹ Jfr. str.pl. § 475; mil. str.pl. § 227; cirk. fra rigsadvokaten af 20 januar 1890; Retst. 1912 p. 687; Hagerup Alm. del p. 429 ff.

^{1a} Disse udtryk bør ikke forståes saaledes, at den domtes forhold, før sag er reist ved retten, skal sættes ud af betragtning. «Under sagen» bør fortolkes som «i anledning af sagen».

² Jfr. dept. cirk. 29 novbr. 1900.

³ «Man har ved paragrafens redaktion villet tilkjendegive, at dommen maa indeholde bestemmelsen af den straf, som, bortset fra varetægtsfængslet, vilde være idømt» (S. K. M. p. 109). I den ældre praxis (gl. str.l. 6—2) iagttoges ikke dette. — Maalestokken for omsættningen bør hentes fra str.pl. § 475, 2det p.

§ 61.¹ (Skjærpet straf i gjentagelsestilfælde).

Bestemmelserne om skjærpet straf i tilfælde af gjentagelse^{1a} er alene anvendelige paa dem, der ved den tidligere strafbare handling forøvede havde fyldt sit 18de aar, og som har forøvet den nye strafbare handling, efterat straffen for den tidligere forøvede helt eller delvis var fuldbyrdet.² Ei heller indtræder, medmindre noget modsat er be-

stemt,^{2a} skjærpelse, saafremt den nye strafbare handling, om den er en forbrydelse,³ er forøvet mere end 6 aar og, om den er en forseelse,³ mere end 2 aar, efterat fuldbyrdelsen af straffen for den tidligere forøvede afsluttedes.^{3a}

Retten kan lade tidligere, i andre lande idømte straffe begrunde skjærpet straf paa samme maade som her i landet idømte.⁴

¹ Hagerup Alm. del § 61.

^{2a} Se §§ 127, 192 (jfr. 193, 2det led og 195), 230, 233, 234, 263, 266, 268, 278, 296, 297, 318, 325, 336, 342, 345, 378, 386, 391, 399, 405 og 406; mil. str.l. §§ 35, 44, 56, 59, 64, 73, 104 og 105. I henhold til § 1 og ikr.l. § 5 vil regelen i denne paragraf ogsaa finde anvendelse paa de i speciallovgivningen indeholdte bestemmelser om gjentagelsesstraf; se toldl. 20 septbr. 1845 §§ 140 og 143; kvaksalverl. 29 april 1871 § 4; dissenterl. 27 juni 1891 § 22; l. om forhyringskontorer m. v. 12 juni 1896 § 11; løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 16, 22, 23; l. om salg og skjænkning af brændevin m. v. 17 mai 1904 §§ 55 og 56; l. om mandtal og stortingsvalg 29 marts 1906 § 57 i. f.; l. om tilvirkn. af brændevin 15 aug. 1908 (jfr. tillægsl. 12 juli 1910) §§ 43, 44 og 47; l. om tilvirkn. og beskatn. af øl 28 juni 1912 §§ 31 og 33; l. om tilvirkn. og beskatn. af fyrstikker 29 april 1915 § 21; l. om stempelafgift af cigarer m. v. af 29 april 1915 §§ 20 og 21. — I en række ældre love (se f. ex. de anførte paragrafer af toldl.; l. ang. embedsgaarde 25 aug. 1848 §§ 19 og 20; l. 14 juni 1851 (tillægsl. 27 juli 1895) § 4; l. 7 sept. 1854 §§ 3—5; l. 9 sept. 1857 § 3; l. 22 mai 1875 § 41; l. 2 juni 1883 *passim*; l. 14 juli 1893 § 65) er der sat en særlig høiere sats for bødestraf i gjentagelsestilfælde. Da imidlertid efter ikr.l. § 7, sidste led nu den i str.l. § 27 opstillede minimums- og maksimumsgrænse gjælder for alle tilfælde af bødestraf, vil gjentagelse her ikke kunne faa nogen indflydelse paa selve den anvendelige straffesats, men vil alene blive at tage

i betragtning ved straffens udmaaling inden den almindelige strafferamme.

² Gl. str.l. 6—21 krævede alene, at den skyldige tidligere var dømt. Benaadning udelukker saaledes nu gjentagelsesvirkning (om straffens eftergivelse i henhold til reglerne i §§ 52 se anm. 10 til § 53). — Høiesteret har ogsaa anset gjentagelsesstraf udelukket, hvor den tidligere straf er betragtet som i sin helhed udstaaet ved varetægtsarrest (Retst. 1915 p. 27; se derimod Hagerup Alm. del p. 420). — Om den tidligere handling var forsøg eller fuldbragt forbrydelse, hovedforvoldelse eller medvirkning (jfr. gl. str.l. 6—22), er ligegyldigt. — Forsaavidt angaar handlinger, paa domte efter den ældre straffelov, indeholdes regelen i ikr.l. § 29. — Om løsgjængerl. 31 mai 1900 § 16 se Retst. 1908 p. 375.

^{2a} Se løsgjængerl. 31 mai 1900 § 16, 2det led.

³ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

^{3a} Om losladelse paa prøve se Retst. 1908 p. 191.

⁴ Gl. str.l. 6—21 krævede i alle tilfælde, at den ældre dom var afsagt i her i riget.

§ 62.¹ Frihedsstrafs beregning ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser).

Har nogen i samme eller i forskjellige handlinger forøvet flere forbrydelser eller forseelser, som skulde have medført fængsel eller hefte,² anvendes en fælles frihedsstraf,^{2a} der maa være strengere end den høieste for nogen enkelt af forbrydelserne eller forseelserne fastsatte larvaadsstraf og ikke i noget tilfælde maa overstige den høieste straf, som for nogen af dem er lovbestemt, med mere end det halve. Den fælles frihedsstraf fastsættes som regel til fængsel, hvor nogen enkelt af de strafbare handlinger vilde have medført saadan straf.

Forsaavidt nogen af forbrydelserne eller forseelserne

skulde have medført fængsel, idømmes, ogsaa naar hefte anvendes, de samme tillægsstraffe, som om fængsel var blevet anvendt.²

¹ Hagerup Alm. del §§ 30 og 62. — De regler, som i §§ 62 og 63 opstilles for sammenstød af forbrydelser, afviger i væsentlige henseender fra de tidligere efter gl. str.l. 6—11 ff. gjældende. Navnlig skal her fremhæves: 1) Loven tillægger ikke sondringen mellem ideel konkurrents (en og samme handling støder an mod flere straffebud) og reel konkurrents (flere selvstændige forbryderske handlinger) nogen betydning for straffens bestemmelse (jfr. derimod gl. str.l. 6—11 paa den ene og 6—12 paa den anden side). I andre henseender vil derimod denne sondring fremdeles beholde sin betydning (jfr. Hagerup Straffeprocess (2den udg.) II p. 21 med note 16 jfr. p.p. 24, 120). I denne forbindelse bemærkes forøvrigt: a) Forskjellig fra ideel konkurrents er de tilfælde, hvor en handling vistnok lader sig subsumere under flere straffebud (voldtægt f. ex. saavel under § 192 eller § 193 som under paragrafer i det 22de kapitel), men hvor lovens forudsætning er, at kun det ene skal anvendes. Til afgjørelse af, naar begge og naar kun det ene straffebud bliver at anvende, opstiller loven ingen almindelig regel. Det bestemmende synspunkt maa være følgende: Naar forholdet mellem de to straffebud er et saadant, at en handling, der gaar ind under det ene, nødvendigvis — efter den maade, hvorpaa forbrydelsens begreb er bestemt i loven — tillige maa gaa ind under et andet, bliver kun det straffebud at anvende, som fuldstændigst har taget hensyn til de forskellige sider af handlingen (saaledes i det anførte eksempel kun § 192 eller § 193). Er forholdet derimod det, at hvert af de anvendelige straffebud har optaget forskellige sider af handlingen som begrebsmomenter, bliver alle at anvende: saaledes bliver baade § 182 og § 270 at anvende, naar et falskt dokument er benyttet i bedragersk hensigt.

— Urbye (p. 49 note 11) antager, at den omstændighed, at et straffebud kan anvendes ved siden af et andet, ikke gjør det nødvendigt, at det man anvendes. Forsaavidt der er tale om flere selvstændige strafbare handlinger, har paa talemyndigheden det vistnok i sin magt at udelukke en eller flere af dem fra straf ved ikke at medtage dem i tiltalen, men hvor spørgsmaalet er, om hvorvidt en handling falder ind under flere straffebud, er retten i sin bedømmelse ikke bunden af tiltalebeslutningen (str.pl. § 342); og den har at bringe handlingen ind under samtlige de strafferetslige synspunkter, paa hvilke loven giver anvisning. b) Forskjellig fra realkonkurrents er fortsat forbrydelse (jfr. gl. str.l. 6—11), ved hvilken der vel foreligger flere forbryderske handlinger, men hvor disse dog efter vedkommende straffebuds affatning bliver at betragte som en forbrydelse (flere brud paa ægteskabelig troskab, flere afhandelser i strid med handelsloven o. lign.). For saadanne gjælder regelen i § 62 ikke (jfr. dog S. K. M. p. 111—2). Heller ikke har loven som gl. str.l. 6—11, 2det led ved en positiv og vilkaarlig forskrift underkastet visse arter forbrydelser en kollektiv behandling i henseende til straffens ansættelse. — 2) Hvor de straffe, der i loven er sat for de flere forbrydelser, er ensartede (frihedsstraf, § 62, bøder, § 63), har str.l. ikke i noget tilfælde lagt til grund det saakaldte kumulationsprincip (jfr. gl. str.l. 6—12), hvorefter straffen skal udmaales særskilt for hver enkelt forbrydelse og derefter sammenlægges enten med eller uden begrænsning; den paabyder, at dommeren under et for alle handlinger skal fastsætte en fælles straf, hvorved det ordinære straffemaximum for den enkelte forbrydelse er forhøiet; jfr. S. K. M. p. 110. 3) Forsaavidt de flere forbrydelser efter loven medfører forskelligartede straffe (nogle frihedsstraf, andre bøder), opstiller loven ikke i noget tilfælde — som gl. str.l. 6—15 — en ubetinget absorptionsregel, hvorefter den mindre forbrydelse

kun skal komme i betragtning som skjærpende omstændighed ved ndmaaling af straffen for den strengere, men den overlader dommeren valget mellem at idømme begge straffe eller anvende det angivne absorptionsprincip (§ 63, 2det led).

² Jfr. §§ 17 og 22; mil. str.l. §§ 27, 2det p. jfr. 15.

^{3a} Retst. 1911 p. 742 (se anm. 1 til § 63).

² Jfr. §§ 16, 29 og 30; mil. str.l. §§ 12, nr. 2 og 20.

— Altsaa til heftestraf kan under de angivne vilkaar knyttes den i § 30 nr. 4 nævnte virkning, og til hefte under 3 aar de i § 30, nr. 2 og 3 nævnte virkninger. Men det maa altid i dommen udtales, hvilken fængselsstraf der vilde have været at anvende, om vedkommende strafbare handling havde været den eneste, da anvendelse af tillægsstraf efter § 30, nr. 1 og 2, begges første p. er betinget af, at fængselsstraf af vis varighed er forskyldt. Jfr. Thinn i Retst. 1897 p. 209 og det sammesteds p. 211 meddelte cirkulære fra rigsadvokaten.

§ 63. (Beregning af bødestraf ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser).

Har nogen i samme eller i forskellige handlinger forøvet flere forbrydelser eller forseelser, hvorfor straf af bøder idømmes, anvendes en fælles bødestraf, der maa være strengere end den, som nogen enkelt af forbrydelserne eller forseelserne skulde have medført.

Retten kan, hvor nogle af forbrydelserne eller forseelserne skulde have medført frihedsstraf, andre bøder, undlade at idømme disse og istedet betragte de forbrydelser eller forseelser, hvorfor bødestraf er bestemt, som skjærpende omstændigheder.¹

¹ Jfr. anm. 1 i. f. til § 62. Retst. 1911 p. 742 (Retten maa i domspræmisserne angive, om frihedsstraffen er bestemt i henhold til § 62 eller § 63).

§ 64.¹ (Efterskudsdomme).

Fældes nogen, som allerede er idømt straf, for nogen forud for dommen forøvet forbrydelse eller forseelse,^{1a} iagt-tages ved straffens fastsættelse, at reglerne i §§ 62 og 63 saavidt muligt sker fyldest.

I dette tilfælde kan frihedsstraf under 21 dage^{1b} idømmes.²

Skal bøder i henhold til flere domme afsones, bortfalder, naar de strafbare handlinger er forøvede, forinden nogen af dem blev paadømt, den del af frihedsstraffen, som overstiger, hvad i en dom kunde være ilagt.²

¹ Jfr. str.pl. § 478; mil. str.pl. § 227. Se ogsaa str.pl. § 85,2.

^{1a} Derved kan ikke være sigtet til det tilfælde, at den nye forbrydelse eller forseelse er forøvet i samme handling som den tidligere paadømte (idealkonkurrens); ti isaafald vil reglerne om en straffedoms retskraft være til hinder for, at samme handling paany kommer under paadømmelse; se Hagerup Straffeproces (2 udg.) II p. 21 med note 16; jfr. forøvrigt Vergl. Darst. A. T. V p. 390.

^{1b} Jfr. § 11.

² Jfr. §§ 17 og 22.

² Jfr. § 28, 3dje led.

§ 65.¹ (Ubestemte straffedomme).

Har nogen gjort sig skyldig i flere^{1a} fuldbyrdede eller forsøgte forbrydelser, strafbare efter §§ 148, 149, 152, 2det led, 153, 1ste, 2det og 3dje led, 154, 159, 160, 161, 174, 178 jfr. 174, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 217, 224, 227, 230, 231, 233, 245, 2det led, 261, 266, 267, 268 eller 292, kan retten beslutte at stille lagretten² spørgsmaal,² om den skyldige i betragtning af forbrydernes beskaffenhed, den drivfjær, som for samme ligger til grund, eller det sindelag, som gennem dem aabenbarer sig,

maa anses særlig farlig for samfundet eller for enkeltes liv, helbred eller velfærd.

Bejæts det stillede sporsmaal,¹ kan² dommen bestemmes, at domfældte kan beholdes i fængsel, saalænge det findes fornødent, dog ikke længere ud over den fastsatte straffetid end det tredobbelte af denne og i intet tilfælde længere end 15 aar ud over samme.³

¹ Se om de i denne paragraf omhandlede ubestemte straffedomme, der i vor tidligere ret var ukjendte (jfr. dog N. L. 1—21—1, der er ophævet ved ikr.l. § 2), S. K. M. p. 113 ff.; Forhandlingerne ved den norske kriminalistforenings andet møde (1894) p. 5 ff., ved dens tredje møde (1895) p. 103 ff. og ved dens syvende møde (1913) p. 6 ff. Urbye i Retst. 1896 p. 658—660; Hagerup Alm. del § 58. — Bestemmelsen har i de første ti aar efter den nye lovs ikrafttræden kun været anvendt en gang: se om dette tilfælde Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1914 p. 172. — Om adgang til opløsning af egteskab paa grund af dom efter nærv. paragraf se l. 20 aug. 1909 nr. 1 § 5.

² «Flere» betyder her som overalt i udkastet to eller flere» (S. K. M. p. 117, 2den sp. note 1).

³ Ubestemte straffedomme kan altsaa for borgerlige forbrydelser (om militære se mil. str.l. § 29) alene afsiges af lagmandsretterne; jfr. str.pl. §§ 21 i. f. og 401. Jfr. S. K. M. p. 117.

² Jfr. str.pl. § 345, sidste p.

⁴ Om stemmetallet maa her gjælde den almindelige regel i str.pl. § 351.

⁵ Et for domfældte ugunstigt svar af lagretten er altsaa ikke bindende for retten.

⁶ Om anke se str.pl. § 380.

⁷ Dette maximum kan retten i sin dom ligesaa lidt nedsætte som forhoie. — Om løsladelse se fængselsl. 12 dechr. 1903 § 24.

6te kapitel.

Strafbarhedens ophør.

§ 66. (I hvilke tilfælde strafbarheden ophører).

Adgangen til at reise straffesag eller afsige straffedom bortfalder¹

1. ved den skyldiges død;^{2a}

2. ved forældelse overensstemmende med nedenstaaende regler.²

¹ Nærværende paragraf nævner kun de ophørsgrunde, som har lige anvendelse paa alle strafbare handlinger, og som ikke allerede er omhandlet i de foregaaende kapitler (se saaledes §§ 13, sidste led, 50, 52—53, 58, 59, 60). Ophørsgrunde, der har anvendelse paa særlige strafbare handlinger, se § 228, 3dje led jfr. § 250, § 214. — Om benaadning, paa hvilken de ældre regler fremdeles finder anvendelse, se Hagerup Alm. del § 67, S. K. M. p. 132.

^{1a} Om den indflydelse, den skyldiges død har paa straffefuldbyrdelsen, se § 71.

² Disse regler, om hvilke se nærmere Hagerup Alm. del §§ 69—71, medfører en meget væsentlig forandring i den ældre ret, navnlig forsaavidt som denne (se gl. str.l. 7—10 til 12 og 14) kun inden forholdsvis snevre grænser anerkjendte forældelse, være sig af straffeforfølgningen eller af idømt straf, medens den nye lov gennemfører forældelse for alle forbrydelser og for alle straffe, undtagen de i § 68 og anm. 2 til § 72 nævnte. Den kjender ikke som gl. str.l. 7—12 noget tilfælde, hvor straffrihed, vunden ved forældelse, atter fortabes. Jfr. forøvrigt om forholdet til den ældre ret ogsaa anm. 1a til § 69, S. K. M. p. 121 ff. — Forældelsesreglerne finder efter § 1 (jfr. anm. 1 til denne) og ikr.l. § 5 ogsaa anvendelse udenfor den borgerlige straffelovs omraade, saaledes paa de forbrydelser, der omhandles i ansvarligheds-

loven af 1828 og den mil. str.l., dog ikke paa de forbrydelser, for hvilke der i den første er sat dødsstraf (se §§ 67 og 72), se derimod den mil. str.l. § 30. — Om paatalepræskription se § 80, om præskription af erstatnings- og inddragningskrav ikr.l. § 28. — Speciallovgivningen indeholder i flere tilfælde særlige præskriptionsregler; se toldl. 20 septbr. 1845 § 165; skovl. 22 juni 1863 § 69; l. om spillekort 6 marts 1869 § 9, l. om retten til fiske i Tanavasdraget 23 juni 1888 § 2 jfr. lov 29 april 1871 § 2; l. om sildefiskerierne 26 juni 1893 § 30; l. om forfatterret 4 juli 1893 § 36; l. om hummerfredning 29 juni 1894 § 5; l. om saltvandsfisket i Finmarken 3 aug. 1897 § 35; l. om vaartorskfiskeriet i Romsdal 1 juli 1907 § 29; l. om ret til fotografier 11 maj 1909 § 16; l. om fiskerier i Søndre og Nordre Trondhjems amter 3 juli 1909 § 26; skattelov for landet 18 aug. 1911 § 119, for byerne s. d. § 111. — Om forældelsesreglernes anvendelighed paa processuelle forseelser og straffe se Retst. 1903 p. 684; 1911 p. 697—8; 1912 p. 154 og 208; 1913 p. 353, 699 og 777.

§ 67.¹ (Forældelsesfristerne).

Til forældelse udkræves ved strafbare handlinger, for hvilke den høieste lovestemte straf² er

fængsel paa livstid, 25 aar;

tidsbestemt fængsel over 10 aar, 20 aar;

fængsel indtil 10 aar, 15 aar;

fængsel indtil 5 aar, 10 aar;

fængsel indtil 2 aar, 5 aar;

fængsel indtil 6 maaneder, 2 aar.

Ved strafbare handlinger, for hvilke den høieste lovestemte straf er hefte, udkræves til forældelse halvparten af de tidsrum, som for fængsel er bestemte.

Ved andre strafbare handlinger udkræves 1 aar.

¹ Jfr. mil. str.l. § 30.

² Herved maa der ikke alene sees hen til den i vedk. straffebud fastsatte straf, men ogsaa til de i den alm. del (f. ex. §§ 51 og 55) omhandlede omstændigheder, som i alle tilfælde medfører en forhøielse eller nedsættelse af straffens ordinære maximum. En forhøielse eller nedsættelse, som alene er fakultativ (f. ex. § 56 el. § 58), kommer derimod ikke i betragtning.

§ 68. (Forældelse hindrer ikke inddragning m. v.).

At forældelse er indtraadt, er ikke til hinder for, at sag kan reises til inddragning overensstemmende med §§ 35 og 36¹ eller til fradømmelse af offentlig tjeneste² eller for at faa en beskyldning erklæret død og magtesløs overensstemmende med § 253.³

¹ Derimod altsaa ikke inddragning efter § 34 jfr. § 16 med anm. 2. — Jfr. str.pl. § 2. — Jfr. om inddragning efter § 36 ikr.l. § 28.

² Derimod altsaa ikke de øvrige i § 29 omhandlede rettighedstab.

³ Heller ikke berører forældelsen pligten til at ændre eller fjerne et lovstridigt bygværk, Retst. 1912 p. 165. — Om adgangen til at indtale skadeserstatning se ikr.l. § 28.

§ 69. (Begyndelse af forældelsens løb).

Forældelsen begynder sit løb fra den dag,¹ da den strafbare virksomhed er afsluttet^{2a} eller det strafbare forhold^{3b} ophørt.²

Naar en handling's strafbarhed^{2a} afhænger² eller paavirkes af³ en indtraadt^{2a} virkning, løber forældelsen dog i intet tilfælde før fra virkningens indtræden.⁵

Er som følge af den strafbare handling nogen uretlig ved dom eller paa anden maade berøvet friheden, begynder forældelsen sit løb først fra den dag, da den forurettede har gjenvundet friheden eller er afgaaet ved døden.⁶

Er en strafbar handling af den i kapitlerne 30 og 42 omhandlede art forøvet udenfor riget,¹ eller er forøvrigt en strafbar handling forøvet paa norsk skib,² begynder forældelsen ikke sit løb før fra den dag, da skibet er kommet til norsk havn eller til et sted med norsk konsul, dog saaledes, at paabegyndelsen i intet tilfælde udsættes længere end 1 aar.³

¹ Der regnes altsaa efter dage, ikke efter timer. Forældelsens løb er fuldendt, naar den dag er forløbet, som ligger forud for den dag, hvis kalenderdatum svarer til den dag, paa hvilken den strafbare handling blev forøvet.

² Det afgjørende er saaledes, at gjerningsmanden har afsluttet den virksomhed, som gjør hans handling til en forbrydelse, uden at det kommer i betragtning, at den ved forbrydelsen frembragte retsstridige tilstand vedvarer; jfr. paragrafens tredje led, der indeholder en undtagelse herfra (S. K. M. p. 126—7, jfr. imidlertid § 68 sammenholdt med § 36). Saaledes er ved tyveri det afgjørende besiddelses-tagelsen, og forældelsen hindres derfor ikke ved tyvens fortsatte besiddelse af det stjaalne (jfr. Retst. 1859 p. 626), ved rømning selve bortfjernelsen, hvorfor den fortsatte bortværen ikke hindrer forældelsen (Retst. 1879 p. 775, anderledes ved udeblivelse fra tjenesten; jfr. anm. 2, ved bigami indgaaelsen af det nye ægteskab, uden at det fortsatte samliv udelukker forældelsen. Ved fortsatte forbrydelser (jfr. anm. 1 til § 62) løber præscriptionen ikke for nogen enkelt handling, saalænge den strafbare virksomhed fortsættes (se om mangelfuld bogførsel Retst. 1881 p. 66; se dog om flere aars mishandling af hustru Retst. 1845 p. 562 jfr. 1847 p. 552).

³ Dette udtryk er valgt, forat regelen ogsaa skal omfatte unkladelsesforbrydelser, S. K. M. p. 126. Forældelsen kan ved disse først begynde, naar den handling, pligten omfatter, er foretaget, eller pligten er bortfaldt; jfr. Retst.

1858 p. 355 og 781; 1902 p. 804; Lasson Samling bidrag til strafferetten nr. 151; Kjerschow p. 101.

² Forældelsen løber f. ex. ikke ved konkubinat, saalænge det ulovlige samliv varer, ved retsstridig brug (§ 393), saalænge brugen varer (jf. Ugbt. III p. 239). — Derimod har udsættelse af paatalen (str.pl. § 85, sidste led) ingen indflydelse paa forældelsen. — En særegen regel om forældelsens udgangspunkt findes i mil. str.l. § 31.

^{2a} Derimod kommer ikke i betragtning, at paatalen afhænger af en senere begivenhed (f. ex. paatalebegjæring, konkurs efter § 289).

³ Bestemmelsens hensigt er at hindre forældelsen fra at løbe, for overhovedet nogen straffeskyld er paadragen; jfr. S. K. M. p. 125, der som eksempel nævner, at en uagtsom handling har forvoldt nogens død (§ 239), hvilken imidlertid først indtræder efter længere tid. Paa forholdet mellem forsøgshandling og den tilsigtede følge finder regelen ikke anvendelse; ellers vilde forsøgsstraf aldrig kunne forældes. Er en handling foretaget med drabsforsæt, uden at døden umiddelbart er indtraadt, vil det foreløbig være uvist, om der foreligger forsøgt eller fuldbyrdet forbrydelse. Dor offeret efter nogen tid, vil forældelsen først løbe fra dette tidspunkt. Indtræder døden ikke, bliver handlingen at bedømme som forsøg; og dens foretagelse danner isaa fald forældelsesfristens udgangspunkt. — En vigtig anvendelse vil regelen faa ligeoverfor den af den delagtige forud for gerningen ydede medvirkning, forsaavidt dennes strafbarhed afhænger af, at hovedforbrydelsen bringes til udførelse (jfr. anm. 1 til § 58); jfr. dog Vergl. Darst. A. T. I p. 207, 209. — Jfr. endvidere som tilfælde, hvor regelen vil faa anvendelse, §§ 236, 2det led, 240, 284 og 388. Derimod hører § 139, 2det led neppe hid. Jfr. forøvrigt anm. 13 a til § 12.

⁴ Jfr. citaterne i anm. 1 til § 43. Se ogsaa § 51, 2det led. «Ved en forsætlig legemsforværmelse er saaledes vist-

nok forbrydelsen fuldbyrdet ved deenes tilføielse, men afgaar den fornærmede senere som følge af samme ved døden, løber forældelsen af tiltalen for legemsfornærmelse med dødelig udgang først fra dødens indtræden» (S. K. M. p. 126).

⁴ Her er af nærliggende grunde ikke en «tilsigtet» følge ligestillet med en indtraadt saaledes som i § 12, 2det led; jfr. anm. 3.

⁵ Denne regel gjaldt ikke efter den ældre ret (jfr. Retst. 1895 p. 335, jfr. dog S. K. M. p. 125). — Jfr. iøvrigt her § 70, 3dje led; anm. 14 til § 12.

⁶ Regelen i nærværende led finder anvendelse, selv hvor den strafbare virksomhed allerede er afsluttet (f. ex. hvor offeret er solgt som slave til udlandet), eller hvor frihedsberøvelsen ikke i og for sig betinger eller paavirker strafbarheden (2det led).

⁷ Se anm. 3 til § 12.

⁸ Se anm. 4 til § 12.

⁹ Denne regel afløser regelen i sof.l. 20 juli 1893 § 311.

§ 70. (Afbrydelse af forældelsens løb).

Forældelsens løb afbrydes ved ethvert rettergangsskridt,¹ hvorved den skyldige er betegnet som sigtet.²

Indstilles forfølgningen, eller stilles den i bero² paa ubestemt tid, gjenoptager forældelsen fra dette tidspunkt sit løb.³

Kan forfølgning ei reises eller fortsættes, forinden en i en anden sag fremsat paastand er afgjort,⁴ løber forældelsen ikke, saalænge denne sag uden afbrydelse fortsættes.

¹ I praxis er hermed bleven ligestillet skridt, som foretages af paatalemyndigheden (se Retst. 1911 p. 987), hvad der synes at stemme med forudsætningen i lovens forarbejder (se S. K. M. p. 129 i noten i. f.), om end ikke med dens udtryk.

^{1a} Altsaa ikke, som efter gl. str.l. 7—10, ved enhver undersøgelse ved retten angaaende forbrydelsen. — Jfr. om den skyldiges betegnelse som sigtet str.pl. § 97, mil. str.pl. § 75 og G. og H. anm. I til forstanførte paragraf. — At det foretagne rettergangsskridt skal være kommen til sigtedes kundskab, kræves ikke; jfr. S. K. M. p. 128. — Regelen i toldl. 20 septbr. 1845 § 165 i. f. maa antages opretholdt ved siden af §. 70 (jfr. forbeholdet i ikr.l. § 5: «forsaavidt intet modsat er bestemt»).

² Jfr. str.pl. § 285; Retst. 1913 p. 743.

³ I en dobbelt retning er denne bestemmelse afvigende fra gl. str.l.: 1) Det kommer her ikke, som efter gl. str.l. 7—10, an paa, om den skyldige ved «utilladt handling» har bidraget til, at forfølgningen indstilles eller stilles i bero. Grunden til, at dette er skeet, er overhovedet uden betydning. 2) Der begynder i det heromhandlede tilfælde ikke som efter gl. str.l. en ny frist, men den tid, hvori afbrydelsen har været, regnes ikke med i forældelsesfristen.

⁴ F. ex. paastand paa skilsmisse efter § 209, sidste led, begjæring om aabning af konkurs efter §§ 282—288. — Jfr. str.pl. § 4.

§ 71. (Domfældtes død).

Efter domfældtes død kan ikke straf fuldbyrdes; dog har hans død ingen indflydelse paa den i dommen fastsatte inddragning af gjenstande eller af den strafbare handlingens udbytte (§§ 34—36) og ei heller paa bestemmelsen om dommens bekjendtgjørelse.¹

¹ Jfr. § 16, nr. 3; mil. str.l. § 12 nr. 2 e.

§ 72.¹ (Forældelse af idomt straf).

Ved forældelse bortfalder adgangen til at fuldbyrde efternævnte straffe;²

svungsel paa livstid efter 30 aars forløb;

tidsbestemt fængsel over 10 aar efter 25 aars forløb;

fængsel indtil 10 aar efter 20 aars forløb;

fængsel indtil 5 aar efter 15 aars forløb;

fængsel indtil 1 aar efter 10 aars forløb;

fængsel indtil 3 maaneder efter 5 aars forløb;

hefte efter forløbet af halvdelen af de tidsrum som for fængsel bestemt, dog ikke, før ligesaa lang tid som den idømte straffetid og i hvert fald 5 aar er forløbet;

bøder over 20 kroner efter 5 aars forløb;

bøder indtil 20 kroner efter 2 aars forløb.

Kan fuldbyrdelsen ei paabegyndes² paa grund af udstaaelsen af en anden frihedsstraf i eller udenfor riget eller paa grund af udsættelse efter § 52, løber i dette tidsrum ingen forældelse.⁴

¹ Se mil. str.l. § 30.

² D. e. den i dommen for vedk. strafbare handling bestemte straf; dennes nedsættelse ved benaadning kommer ligesaa lidt som fradrag for udstaaet varetægtsarrest (§ 60) i betragtning. Hvor der er anvendt en fælles straf for flere strafbare handlinger (§§ 62 ff.), er det dennes størrelse, som er afgørende for forældelsesfristen, ikke den for de enkelte handlinger forskyldte, selv om denne er angivet i domspræmisserne. — Som det vil sees, er de i § 16 opregnede tillægsstraffe ikke gjenstand for forældelse (jfr. imidlertid om tab af rettigheder §§ 75 og 76). Om dødsstraf se anm. 2 til § 66.

³ Om det tilfælde, at fuldbyrdelsen allerede er paabegyndt, men afbrydes (§ 21), se § 73 med anm. 4.

⁴ Om udsættelse af paatalen i henhold til str.pl. § 85, sidste led, se anm. 2 til § 69.

§ 73. (Forældelse af idømt straf. Forældelsens løb.)

Forældelsen begynder sit løb fra den dag, da dommen er bleven endelig,¹ dog i intet tilfælde før fra det tidspunkt,

da forældelsen af adgang til at reise straffesag efter § 69 begynder at løbe.²

Forældelsens løb afbrydes ved paabegyndelsen af straffens fuldbyrdelse^{2a} eller ved den dømtes paagribelse i hensigt at sikre fuldbyrdelsen.²

Loslades eller undveiger han, uden at straffens fuldbyrdelse er paabegyndt, eller afbrydes denne,⁴ begynder fra dette tidspunkt en ny forældelse at løbe, hvis frist regnes efter den del af straffen, som staar tilbage at fuldbyrde.

I tilfælde af, at en losladelse paa prøve³ tilbagekaldes, begynder forældelsen sit løb fra tilbagekaldelsen.

¹ Jfr. str.pl. §§ 399, 402 og 473; mil. str.pl. §§ 207-211 og 226. — Det kommer altsaa ikke i betragtning, om fuldbyrdelsen hindres f. ex. ved domfældtes sindssygdом, fravær eller nogen af de i §§ 19 og 20, begges sidste led, nævnte omstændigheder.

² Som det fremgaar af O. prp. nr. 24 p. 19, sigtes her ved særlig til § 69, 3dje led, idet man har villet udelukke, at en afsagt dom, hvis fuldbyrdelse domfældte har vidst at unddrage sig, kan blive forældet, uagtet der i henhold til den anførte bestemmelse i § 69 fremdeles kunde have været reist tiltale, om ingen dom var bleven afsagt.

^{2a} Herunder gaar neppe frivillig afdragsbetaling af bøder; jfr. cirk. 29 decbr. 1904, 8de stykke i. f.

³ Jfr. str.pl. § 480; mil. str.pl. § 230.

⁴ Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 § 37. — Efter ordene gaar herunder ogsaa det tilfælde, at en paabegyndt heftestraf efter § 21 afbrydes, fordi fængselsstraf skal udstaaes, men S. K. M. (p. 130) har tænkt sig dette tilfælde bedømt efter § 72, sidste led, saaledes at forældelsen af heftestrafpen her overhovedet først skulde begynde at løbe, naar fængselsstraffen er udstaaet.

⁵ Jfr. ann. 5 til § 17.

§ 74. Forældelse af idømt straf. Forældelsens afbrydelse.)

Forældelsens løb afbrydes ligeledes, naar nogen, der er dømt til fængsel i mere end 6 måneder, findes skyldig i en efter dommen foreøet forbrydelse,¹ hvorfor han i eller udenfor riget idømmes over 2 aars frihedsstraf.

Dog begynder fra den sidste forbrydelses foreøelse (§ 69) en ny forældelse at løbe.

¹ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

§ 75.¹ (Æresopreisning.)

Naar ligesaa lang tid som den idømte straffetid og i hvert fald mindst 3 aar er forløbene (§ 31), kan² den, der er fradømt de statsborgerlige rettigheder (§ 29,2), gjenindsættes i disse, saafremt det paa tilfredsstillende maade godtgjøres, at han i de sidste 3 aar har ført en hæderligandel og efter evne erstattet den ved den strafbare handling voldte skade.^{2a}

Den, der er dømt til hefte eller til fængsel under 1 aar, har efter 5 aars forløb (§ 31) ret til gjenindsættelse, saafremt han i de sidste 3 aar har opholdt sig her i riget og ikke vides i dette tidsrum at have gjort sig skyldig i noget strafbart forhold, som medfører tab af den borgerlige agtelse.²

Uværdighed til at udføre krigstjeneste (§ 29,3) bortfalder, naar den domfældte gjenindsættes i de statsborgerlige rettigheder.⁴

¹ Reglerne i denne og den følgende paragraf afløser l. 6 aug. 1897, hvis indhold i det væsentlige stemmer med den nye lov. — En særegen adgang til militær æresopreisning indeholder mil. str.l. § 21. — Jfr. endvidere ikr.l. § 31.

² Jfr. modsætningen til 2det led.

^{2a} Retst. 1906 p. 636.

² Herved sigtes ikke udelukkende til, hvorvidt de i §§ 29 og 30 omhandlede straffe kan bringes i anvendelse

7 — Alm. borgerlig straffelov.

paa tilfældet, men overhovedet til, om handlingen som udsprunget af «et fordærvet sindelag» (jfr. § 24) er egnet til at medføre tab af den borgerlige agtelse. Skjønnethet herover tilkommer de i § 76 nævnte myndigheder.

¹ Mil. str.l. § 21.

§ 76.¹ (Behandlingen af æresopretningsbegjæringen.)

Begjæring om gjenindsættelse fremsættes for paatalemyndigheden,¹ der straks meddeler samme, ifald den efter at have anstillet fornøden undersøgelse finder, at domfældte har ret til gjenindsættelse efter § 75, 2det led, men i andet fald forbereder sagen og indbringer den for forhørsretten² paa det sted, hvor domfældte bor eller sidst havde bopæl³ i riget. Afgjørelsen sker ved kjendelse, i fornødent fald, efterat domfældte og vidner er afhørte.

Med hensyn til sagsbehandlingen, kjendelsen og kjæremaal mod samme finder straffeprocesslovens regler⁴ anvendelse.

Afslaaes begjæringen, kan den først efter 2 aars forløb gjentages.

¹ Mil. str.l. § 21 i. f.

^{1a} D. e. vedkommende statsadvokat (jfr. str.pl. § 74, sidste led.)

² Jfr. str.pl. § 16. Se om omkostningerne dept.skr. 11 juli 1899 (Kjerschow Tillæg til udg. af straffeprocessloven p. 314).

³ Jfr. anm. 7 til § 12.

⁴ Jfr. str.pl. §§ 168 og 169, kap. 15 (jfr. § 417, 3dje leds 2det p., der maa finde anvendelse her), kap. 20, 22 og 29. Opnævnelser af forsvarer er her ikke nødvendig (jfr. dog maaske det i str.pl. § 100,3 nævnte tilfælde).

7de kapitel.

Paatalen.

§ 77. (Offentlig paatale er regel.)

Strafbare handlinger er offentlig paatale undergivet, medmindre noget modsat er bestemt.¹

¹ Jfr. gl. str.l. 27—1, der havde samme regel. Men medens denne i 27de kap. samlede de undtagelser, den opstillede fra sin hovedregel, har den nye lov valgt den, fremgangsmaade at indtage paatalereglerne blandt de specielle straffebud (se §§ 130 (jfr. 96)), 144, 145, 149, 155, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212, 216, 221, 222, 226, 227, 228, 229, 237, 238, 2det led, 242, 251, 252, 264, 265, 266, 279, 280, 281, 289, 291, 293, 294, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 321, 343, 344, 350, 355, 371, 408, 413, 425, 426, 430 og 431, sidste led). — Den nye lov kjender ligesom den gamle ved siden af den ubetinget offentlige paatale dels den ubetinget private paatale (se §§ 247, 251, 1ste led, 252 og 390) dels offentlig paatale, betinget af fornærmedes begjæring (§§ 145, 146, 155, sidste led, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212, 2, 216, 221, 226, 237, 238, 251, 2det led, 264, 265, 266 i. f., 279, 289, 301, 302, 303, 305, 306, 309, 343, 344, 350, 355, 408, første led, 413, 425 i. f., 426 i. f., 430 i. f.). Men i en række tilfælde tillægger den nye lov den omstændighed, at paatale «findes paakrævet af almene hensyn», en særlig betydning enten saaledes, at isaafald en forbrydelse, som ellers er undergivet betinget offentlig paatale, paatales af det offentlige uden fornærmedes begjæring (§§ 144, 222, 227, sidste led, 228, 229, 242, 256, 264, 265, 2det led, 266, 279, 2det led, 291, 293, 307, 308, 355, 371, 408, 2det led), eller saaledes, at der til offentlig paatale kræves foruden fornærmedes begjæring tilstedeværelsen af almene hensyn (§§ 294

og 408, sidste led, eller saaledes, at paatale overhovedet er betinget af de nævnte hensyn (§ 213). Ved siden af str.pl. § 85, sidste led, der i alle tilfælde overlader paatalemyndigheden at frafalde paatale, «naar det antages, at intet offentligt hensyn kræver, at den strafbare handling paatales», faar denne bestemmelse væsentlig følgende betydning: medens undladelse af paatale efter str.pl. § 85, sidste led forudsætter, at overhovedet intet offentligt hensyn kræver paatale, kræver de anførte paragrafer i str.l. som betingelse for paatale, at almene hensyn af en vis styrke taler derfor. Dette sidste maa udtrykkelig udtales i tiltalebeslutningen (Retst. 1912 p. 1050, 1913 p. 263); se ogsaa str.pl. § 93, sidste led; Thinn i Retst. 1904 p. 241 ff. Men afgjørelsen af, hvorvidt disse almene hensyn er tilstede, tilkommer alene paatalemyndigheden, ikke retten; jfr. Retst. 1914 p. 543. — I visse tilfælde er paatalen betinget af kongens befaling eller samtykke (§§ 13, 96 og 103) og efter § 130 henholdsvis af begjæring af stortinget eller af vedkommende regjeringsdepartement eller af kongens bestemmelse. Særlige betingelser for paatalen findes endvidere i §§ 209, 3dje led, 289, 302 og 303, begges sidste led. — I forhold til den ældre ret er den offentlige paatale navnlig i følgende anvendelser udvidet: ligeoverfor *formuesforbrydelser*, forsaavidt som underslag og bedrageri, der tidligere var underkastet betinget offentlig paatale, nu kan blive gjenstand for ubetinget offentlig paatale, underslag i alle tilfælde, hvor det ikke er begaaet mod den skyldiges nærmeste (§ 265), bedrageri, hvor det har en mere graverende karakter og ikke er foretaget mod den skyldiges nærmeste (§ 279) — ligeoverfor *legemsfornærmelser*, forsaavidt ubetinget offentlig paatale selv for de mindre fornærmelser kan finde sted, naar almene hensyn kræver det (§§ 228 og 229) — ligeoverfor *sædelighedsforbrydelser*, navnlig forsaavidt voldtægt i snevrere forstand er undergivet ubetinget offentlig

paatale (jfr. § 192, sammenholdt med § 191, sidste led). Jfr. S. K. M. p. 133—5. — Om paatale af militære forbrydelser og forseelser se mil. str.l. § 33. — De i speciallovgivningen omhandlede strafbare handlinger er i almindelighed ubetinget offentlig paatale undergivet; undtagelser: ubetinget privat er paatalen efter l. om jords fredning 16 maj 1860 § 43; skovl. 22 juni 1863 § 21; l. om forfatter- og kunstnerret 4 juli 1893 § 35; l. om beskyttelse for fotografier 4 maj 1909 § 15; l. om mønstre 2 juli 1910 § 28; betinget af fornærmedes begjæring er paatalen efter lov om almindingsskove 12 oktbr. 1857 § 10; l. om forlagsregister m. v. 20 juni 1882 § 8, vadsdragsl. 1 juli 1887 § 20 i. f., l. om fjeldfinnerne i Finmarken 23 juni 1888 § 24, l. om indskrækning i adgang til at slippe hingste m. v. paa beite 9 maj 1896 § 5, l. om fæstekontorer m. v. 12 juni 1896 § 12, l. om rensdyrdriften 25 juli 1897 § 32, jagtl. 20 maj 1899 § 43 sidste p., lodsl. 26 maj 1899 § 47, l. om erhvervelse af skog 18 septbr. 1909 § 35, 2det led, l. om patenter 2 juli 1910 § 37, l. s. d. om varemærker §§ 22, 23, 24 og 26, l. s. d. om mønstre § 25, l. om haandverksnæring 25 juli 1913 §§ 25, 26, 28, l. om smaa-bruk og boliglaan 23 juli 1915 § 68, 2det led, l. om arbejdstvister 6 aug. 1915 § 40 nr. 2, l. om sykeforsikring 6 aug. 1915 § 74 nr. 2 og 3, l. om ansvar for skade paa bufaa ved hund 20 aug. 1915 §§ 1 og 3, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 64. — Paatalereglerne er forsaavidt at tillægge en procesretslig karakter, som: 1) mangel paa en betingelse for offentlig paatale leder til sagens afvisning, ikke til friindelse (jfr. str.pl. § 96, 2det led, Hagerup Straffeproc. (2den udg.) II p. 57), 2) spørgsmaalet, om paatalebetingelserne foreligger, i lagmandsretssager bliver at paakjende af retten, ikke af lagretten, 3) handlingen, selv om disse betingelser ikke er tilstede, ligefuldt bliver at betragte som strafbar f. ex. i forhold til bestem-

melserne i ikr.l. § 19 og l. om formuesforholdet mellem ægtefæller 29 juni 1888 § 17. Men paa den anden side fremgaar det af det i anm. 3 til nærv. lovs § 3 og anm. 1 til ikr.l. § 3 anførte, at bestemmelserne om paatalen i forhold til spørgsmaalet om en ny straffelovs anvendelse paa ældre handlinger og virkning paa ældre lovregler bliver at betragte som strafferetslige.

§ 78.¹ (Hvem der er paataleberettiget.)

I de tilfælde, hvor alene den fornærmede² kan reise paatale,³ eller hvor offentlig paatale ikke kan reises uden hans begjæring,³ træder i hans sted, forsaavidt han er under 18 aar, hans verge og enhver af hans forældre eller af hans bedsteforældre, om forældrene er døde.^{3a} Dog kan paatale ikke reises mod den fornærmedes udtrykkelig udtalte vilje, hvis han er over 16 aar og der handles om en legemsfornærmelse eller ærekrænkelse. Har den fornærmede fyldt sit 16de aar, kan han ogsaa selv begjære offentlig paatale.

Er den fornærmede sindssyg, træder hans verge, hans ægtefælle, forældre og myndige børn eller, om hverken forældre eller myndige børn findes, hans bedsteforældre i hans sted.

Er han død, kan hans ægtefælle, slegtninge i lige linje, søskende samt arvinger⁴ reise eller begjære paatale.⁵

¹ Bestemmelserne i denne paragrafs 2det, 3dje og sidste p. havde intet sidestykke i den ældre ret. Jfr. S. K. M. p. 135—6.

² Kjerschow p. 620 ff.

³ Jfr. anm. 1 til § 77.

^{3a} I andre tilfælde end de i nærv. og den følgende paragraf omhandlede kan paataleret paa en andens vegne kun udøves i kraft af en af den paataleberettigede given bemyndigelse. Hvorvidt en saadan med virkning kan gives m. h. t. strafbare handlinger, som endnu ikke er begaaet, eller ikke

er særlig betegnet i bemyndigelsen, er tvivlsomt, men synes at burde antages ligeoverfor formuesdelikter, saaledes at f. ex. efter omstændighederne en generalfuldmagt til at bestyre en persons formue ogsaa indeholder bemyndigelse til at paatale de m. h. t. denne formue begaaede strafbare handlinger; jfr. Vergl. Darst. A. T. II p. 181—2.

⁴ Saavel testamentariske som intestatarvinger.

⁵ Jfr. § 252, 3dje led.

§ 79. (Paatalebegjæring af overøvrigheden.)

Findes der ingen, som efter § 78 er berettiget til at begjære offentlig paatale,¹ eller er den strafbare handling foretaget af nogen, der i henhold til § 78 vilde have været berettiget til at begjære offentlig paatale, kan saadan begjæring² fremsættes af overøvrigheden.³

¹ F. ex. hvor den fornærmede er død uden at efterlade sig slægtninge eller arvinger, eller hvor en formuesløs gut, som ikke har nogen verge, heller ikke har slægtninge. Som regel bør dog i sidste tilfælde verge beskikkes. Jfr. S. K. M. p. 136.

² Derimod ikke anlæg af privat straffesag.

³ Se anm. 3 a til § 78.

§ 80.¹ (Forsældelse af paataleret.)

Paatalen^{1a} i sager, som ikke forfølges af det offentlige^{1b}, maa være revist,² og begjæring om offentlig paatale i sager, der ikke uden saadan forfølges af det offentlige, maa være fremsat inden 6 maaneder,^{2a} efterat den hertil berettigede^{2b} er kommet til kundskab^{2c} om den strafbare handling og om den i samme skyldige.³

Før deres vedkommende, hvis berettigelse er hjemlet i §§ 78 og 79, begynder ikke fristen sit løb, før berettigelsen for dem er indtraadt.⁴

¹ Jfr. § 3, sidste led. — Særlige paatalefrister findes i

l. om forfatter- og kunstnerret 4 juli 1893 § 36 og l. om beskyttelse af fotografier 11. mai 1909 § 16.

^{1a} D. e. til straf. Sagsanlæg til mortifikation er uberørt af regelen i nærv. paragraf, se Retst. 1908 p. 769 og 1909 p. 231; Skeie Ærekrænkelser p. 420 ff.

^{1b} Jfr. str.pl. § 93, sidste led; Thinn i Retst. 1904 p. 244—5; Skeie Ærekrænkelser p. 395 ff. (om sager, der af offentlige tjenestemænd rejses angaaende ærefornærmelser mod dem).

² Anmeldelse er ikke nok, Retst. 1909 p. 231. — Om det tilfælde, at sag er reist, men ikke fortsat (jfr. gl. str.l. 7—13 i. l.), se Sitje i Retst. 1910 p. 52—3; Skeie Ærekrænkelser p. 399—400.

^{2a} Fristen beregnes efter kalenderdage; den begynder paa den dag, da den paataleberettigede har faaet kundskab om den strafbare handling, og udløber paa den dag, der har samme tal i den sjette maaned derefter.

^{2b} Jfr. § 78.

^{2c} Absolut vished kan her ikke kræves; en vis grad af sandsynlighed maa være tilstrækkelig.

Jfr. gl. str.l. 7—13, efter hvilken forældelsesfristen var et aar og udgangspunktet var den fornærmedes kundskab om «forbrydelsen», hvilket dog maatte forstaaes paa samme maade som den nye lov. — Er der flere skyldige, vil fristens udgangspunkt blive forskjelligt for hver enkelt, hvis den fornærmede til forskjellige tidspunkter faar kundskab om hver af dem; jfr. imidlertid § 81 i. l., S. K. M. p. 137, note 1. — Er fornærmede sindssyg, antoges tidligere præskriptionens udgangspunkt for hans vedkommende ikke at kunne indtræde, saalænge sindssygdommen varer (jfr. Retst. 1889 p. 797). Efter bestemmelsen i § 78, 2det led jfr. § 79 vil den sindssyge ikke henger i noget tilfælde, saa længe sindssygdommen varer, have nogen selvstændig paataleret; og forældelse vil være indtraadt, naar paatale-

retten er forældet for samtlige de i § 78, 2det led (jfr. § 79) nævnte personer. Bliver den sindssyge frisk, inden forældelsesfristen er udløbet, synes fra dette tidspunkt en ny frist at maatte løbe for hans personlige paataleret. — Er der flere paatalberettigede, vil forældelsesfristen løbe særskilt for hver enkelt af dem. Dette gjælder ogsaa i det i § 78, 2det og 3dje led omhandlede tilfælde. — Om reglens anvendelse i injuriesager se Skeie Erekrænkelser p. 398—9.

⁴ Altsaa i det i § 78, 2det led omhandlede tilfælde for vergens vedkommende fra hans beskikkelse, for de øvrige der nævnte personer fra sindssygdommens indtræden med den af § 80, 1ste led flydende nærmere begrænsning, for de i § 78, sidste led omhandlede personer fra fornærmedes død. Indtræder der et personskifte, fortsætter dog den forforgjængeren begyndte forældelse sit løb ligeoverfor efterfølgeren.

§ 81. (Hvorvidt paatalebegjæringen kan begrænses.)

Begjæringen om offentlig paatale kan begrænses til den eller dem, der er ophavsmand til den forbryderske beslutning.¹

Ellers maa den, for at kunne tages tilfølge, ikke udelukke nogen medskyldig^{2a} fra forfølgningen;^{3b} til medskyldige, der ikke udtrykkelig er udelukkede, kan forfølgningen i embeds medfør udstrækkes.²

¹ D. e. enten blot anstifter eller tillige medvirkende ved selve gjæringen.

^{2a} Herunder maa vistnok ansees indbefattet ogsaa den, som har gjort sig skyldig i efterfølgende delagtighed (§ 320); se om den ældre ret G. & H. anm. 4 til str.pl. § 84. — Om medskyldige, som først opdages under sagen, se Hagerup Straffeprocess (2den udg.) I p. 224—5.

^{3b} Deri ligger ikke, at paatalemyndigheden enten maa efterkomme begjæringen for alles eller for ingens vedkom-

mende; jfr. rigsadv.s skr. af 9 septbr. 1890, Kjerschow Udg. af straffeprocessloven p. 124.

² Jfr. §§ 265, 3dje led, 266, 4de led, 279, 1ste led og 321; S. K. M. p. 137—8. Regelen gjælder uafhængig af, om den fornærmedes paataleret ligeoverfor de medskyldige er forældet efter § 80. — Regelen i nærværende paragraf kan ikke analogisk anvendes paa den private paatale.

§ 82.¹ (Tilbagetagelse af paatalebegjæring.)

Begjæringen^{1a} kan ikke tages tilbage, efterat tiltale er reist.²

Hvor den skyldige har forøvet den strafbare handling mod nogen af sine nærmeste,³ samt i de i §§ 209, 210 og 409—412 omhandlede tilfælde kan begjæringen med virkning ogsaa senere^{2a} tages tilbage.

Er begjæring om paatale taget tilbage, kan den ikke paany fremsættes.⁴

¹ Jfr. Hagerup Straffeprocess (2den udg.) I p. 225—6; Retst. 1903 p. 697.

^{1a} Herved forstaaes en mod en bestemt person rettet begjæring, ikke enhver anmeldelse af en begaaet forbrydelse; jfr. S. K. M. p. 138. — Om andre betingelser for paatalen se str.pl. § 84, sidste led.

² Sigtedes ønske om forfølgningens fortsættelse har ingen indflydelse; jfr. derimod S. K. U. § 82. — Betinget tilbagekaldelse maa ansees virkningsløs; jfr. rigsadv.s cirkulære 31 marts 1890 nr. 4.

^{2a} Jfr. § 5.

^{3a} D. e. indtil dom er afsagt. At denne kan angribes ved noget retsmiddel (str.pl. §§ 378 og 400), kan ikke i tilfælde af en senere tilbagekaldelse medføre, at retsmidlet maa anvendes. Str.pl. § 86, 1ste led er ikke her anvendelig; og sker tilbagekaldelsen i en lagmandsretssag, efterat

lagrettekjendelsen er afgivet, maa frifindelsesdom afsiges; jfr. str.pl. § 86, 2det led.

⁴ Loven har ikke udtrykkelig udtalt sig om, hvorvidt en kontraktsmæssig frafaldelse af paataleretten er gyldig; S. K. U. § 80, sidste led besvarede spørgsmaalet udtrykkelig benegtende; men denne bestemmelse udgik af loven, netop for at aabne muligheden af en gyldig forhaandsfrafalden af paataleretten; jfr. S. K. M. p. 137; Indst. O. VII p. 38; Indst. O. I p. 35. Jfr. Retst. 1904 p. 125; Vergl. Darst. A. T. II p. 200 note 4 i. f.

Anden del.

Forbrydelser.¹

¹ Jfr. § 2 med anm. 3.

8de kapitel.

Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed.

Den nye lov har ikke som de tilsvarende bestemmelser i den gamle lovs 9de kapitel udtrykkelig gjort strafbarheden betinget af, at gjerningsmanden staar i undersaatligt eller statsborgerligt forhold til Norge. For udlændinge vil imidlertid dels den almindelige regel i § 14 dels det i §§ 83, 84, 86, 87, 90, 91, 92, 94 udtrykkelig udtalte krav til handlingens retsstridighed udelukke, at de kan straffes for saadanne mod den norske stats selvstændighed og sikkerhed rettede handlinger, der har hjemmel i folkeretslige regler, jfr. O. prop. 24 p. 19—20; Indst. O. I p. 35; S. K. M. p. 140—1. Se § 86, sidste led. — Jfr. med kapitlet § 12, 3 a og 4 a; mil. str.l. kap. 8; str.pl. §§ 22, 3dje led og 89; lov om forsvarshemmeligheder 18 aug. 1914 med tillægslov 11 juni 1915 og lov om kontrol med post- og telegrafforsendelser 24 juni 1915.

§ 83.¹ (Norges indlemmelse i fremmed rige.)

Den, som retsstridig² søger at bevirke eller at medvirke til,³ at Norge eller nogen del af riget bringes under frem-

med herredomme eller indlemmes i anden stat,^{2a} eller at nogen del af riget løsriveres, straffes med hefte i mindst 8 aar eller med fængsel fra 8 aar indtil paa livstid.

¹ Jfr. mil. str.l. § 81. Jfr. ogsaa nærv. lovs § 139. Denne paragraf svarer til gl. str.l. 9—1, a, medens de øvrige dele af gl. str.l. 9—1 afløses dels af § 98 dels af §§ 101 og 102. — Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 1, b. Denne lovs bestemmelse i § 1 i. f. om landsforræderi maa antages at sigte bl. a. til bestemmelser som den i nærv. paragraf indeholdte.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. § 94.

^{2a} Ogsaa flytning af rigets grænser rammes heraf; jfr. imidlertid ogsaa § 188, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf.

§ 84.¹ (Paaførelse af krig.)

Den, som retsstridig^{1a} bevirker eller medvirker til,² at Norge eller nogen med Norge under en udbrudt krig forbunden stat paaføres krig eller fiendtligheder,² straffes med hefte i mindst 5 aar eller med fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.

¹ Jfr. § 139; mil. str.l. § 81.

^{1a} Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kap.

² Jfr. § 94.

² Lovstedet, der iøvrigt svarer til gl. str.l. 9—2, medtager ikke som denne det at «bevirke, at nogen med de forenede riger allieret magt unddrager rigerne sin bistand i det hele eller for en del.» Denne handling vil rammes af § 86, naar hensigten har været at bistaa fienden, men er ellers straffri; jfr. S. K. M. p. 142: «Det bør navnlig bemærkes, at alliancer ikke altid er nogen virkelig fordel

(f. ex. hvor dette vil kunne foranledige en ellers noitral magts optræden), samt at det retsstridige synes at mangle, om man raader en stat til at benytte sin lovlige ret til at trække sig tilbage fra en for den aabenbart skadelig alliance. — Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 1, b og c.

§ 85.¹ (Noitralitetsstridig adfærd.)

Den, som overtræder nogen forskrift, som Kongen har utfærdiget til opretholdelse af rikets noitralitet under krig mellem fremmede magter,² eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med hefte indtil 4 aar.

Under særdeles skjærpende omstændigheder kan fængsel indtil 4 aar anvendes.

¹ Endret ved l. 5 juni 1909 nr. 1. — Jfr. mil. str.l. § 81.

² Jfr. l. 1 juni 1848; pl. om benyttelse af søpas 25 mai 1859; plakat 7 marts 1864; kgl. kundgjørelse ang. Norges noitralitet under krig mellem fremmede magter 18 decbr. 1912 (jfr. dekl. 21 decbr. s. a.)

§ 86.³ (Bistand ydet fienden.)

Med hefte i mindst 3 aar eller med fængsel fra 3 aar indtil paa livstid straffes den, som retsstridig² bærer vaaben mod Norge, eller som under en krig, hvori Norge deltager, eller med saadan krig for sig yder fienden bistand i raad³ eller daad eller svækker Norges eller nogen med Norge forbundne stats stridsevne.

Straf kommer ikke til anvendelse paa nogen i udlandet bosiddende norsk statsborger⁴ for handling, hvortil han efter bostedets loe er pligtig.⁵

¹ Svarer til gl. str.l. 9—3, 4 og 5. — Jfr. §§ 94 og 139. — Jfr. mil. str.l. §§ 81, 83, 84 og 91.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel. Det flyder af disse, at nærv. paragraf ikke vil finde

anvendelse paa udlændinge, selv ikke om de er bosatte her i landet (jfr. L. om statsborgerret 21 april 1888 § 8.)

² Dette forudsætter: a) i objektiv henseende, at handlingen er egnet til at være af nogen nytte for fienden, b) i subjektiv henseende, at den skyldige er sig dette bevidst; jfr. S. K. M. p. 142. Jfr. § 87,2.

⁴ Jfr. L. om statsborgerret 21 april 1888 med tillægslove 27 juli 1896, 29 marts 1900 og 11 juni 1906 nr. 2, III.

⁵ Derimod vil straf kunne anvendes paa den, der i den bevislige hensigt at bære vaaben mod Norge har fradryttet landet og opgivet sit norske statsborgerskab, idet bistanden her ligger allerede i denne opgiven; jfr. S. K. M. p. 141.

§ 87. (I krigstid farlige handlinger).

Med heste eller fængsel indtil 4 aar straffes den, som i krigstid¹ retsstridig²

1. *vægrer sig ved at meddele en militær befalingsmand de oplysninger, han maatte have erhvervet angaaende omstændigheder af betydning for et krigsforetagende, eller som medvirker hertil,³ eller*
2. *yder fiendtlig spejder skjul, underhold eller anden bistand,⁴ eller*
3. *medvirker til, at der foretages nogen efter militær lov strafbar handling, der kan medføre 3 aars fængsel eller strengere straf.⁵*

Paa samme maade straffes den, som ligeoverfor nogen med Norge under krigen forbunden stat forbryder sig saaledes som oven nævnt.

¹ Jfr. § 8.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Jfr. mil. str.l. § 81.

⁴ Jfr. mil. str.l. §§ 80,6 og 91; jfr. anm. 3 til § 86.

⁵ Det afgjørende er saaledes, om vedkommende straffe-

bud i den militære straffelov indeholder en saa streng straffesats (jfr. mil. str.l. §§ 35, 40 nr. 3, 41—50, 52, 53, 55, 56, 58—63, 65—71, 75—78, 80—105 og 107), uden hensyn til, om der *in concreto* vil blive anvendelse for saa høi straf.

§ 88.¹ (Misligholdelse af kontrakter angaaende krigsmagtens forsyning eller befordring i krigstid).

Den, som i krigstid² misligholder kontrakt angaaende krigsmagtens forsyning eller befordring eller medvirker hertil, straffes med fængsel fra 6 maaneder indtil 4 aar, men indtil 10 aar, saafremt han har handlet i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,³ og fra 3 aar indtil paa livstid, saafremt desuden betydelig skade paa legeme eller helbred⁴ eller nogens død derved er voldt.⁵

Er forbrydelsen forevet under udøvelsen af næring, kan retten til at fortsætte denne frakjendes den skyldige.

Har misligholdelsen fundet sted af uagtsomhed, straffes den skyldige med bøde eller med hefte eller fængsel indtil 6 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som ligeoverfor nogen med Norge under krigen forbunden stat forbryder sig saaledes som oven nævnt.

¹ Den tilsvarende bestemmelse i gl. str.l. 21—3 krævede, at der forelaa bedrageri.

² Jfr. § 8.

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. § 43.

§ 89.¹ (Troløshed fra underhandleres side).

Med hefte eller fængsel i mindst 1 aar straffes den,² som handler mod Norges tarv eller undlader at varetage dette under forhandling eller afslutning af overenskomst med anden stat paa Norges vegne, eller som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker³ hertil.

Har nogen af uagtsomhed forbrudt sig paa nævnte maaale, straffes han med bøder eller med hefte indtil 2 aar.

¹ Svarer til gl. str.l. 9—8. — Jfr. mil. str.l. § 81.

² Ogsaa udlænding, der under forhandlinger som de i paragrafen nævnte optræder paa Norges vegne, rammes af bestemmelsen, medens derimod forledelse eller tilskyndelse fra en udlændings side til underhandlerens utroskab ikke vil kunne straffes, naar han ikke har paataget sig nogen særlig troskabspligt mod Norge.

§ 90.¹ (Robelse af statshemmeligheder).

Den, som retsstridig² bevirker eller medvirker til,³ at noget aabenbares, som bør holdes hemmeligt af hensyn til rigets sikkerhed ligesom for anden stat,⁴ straffes med hefte eller fængsel indtil 3 aar, men fra 1 aar indtil 10 aar, saafremt hemmeligheden er forraadt til anden stat⁵ eller betydelig fare voldt.⁶

Har den skyldige handlet af uagtsomhed, anvendes bøder eller hefte indtil 1 aar.

Var hemmeligheden betroet den skyldige i stillings medfør, kan de ovennævnte frihedsstraffe forhøies med indtil en halvdel.

¹ Jfr. §§ 91, 94, 121; mil. str.l. § 81 jfr. §§ 69, 80, 4, 5 og 7; l. om forsvarshemmeligheder 18 aug. 1914 §§ 5—7.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. § 94.

⁴ Lovstedet indskrænker sig ikke som den gl. str.l. 9—10 til at omhandle »underhandlinger, raadslag eller beslutninger». Den finder derfor ogsaa anvendelse paa aabenbarelse af tekniske og strategiske hemmeligheder af betydning for rigets sikkerhed; jfr. S. K. M. p. 143.

⁵ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst (forsæt).

⁶ Jfr. § 43.

§ 91.¹ (Retsstridig erhvervelse af kjendskab til stats-hemmeligheder).

Den, som retsstridig² sætter sig eller andre i besiddelse af saadan hemmelighed som i § 90 nævnt,³ i hensigt at aabenbare den, eller som medvirker hertil, straffes med hefte eller fængsel indtil 2 aar, men indtil 6 aar, saafremt hensigten var at forraade den til anden stat eller der ved aabenbarelsen vilde voldes⁴ betydelig skade.

Den, som ellers⁵ uberettiget sætter sig eller andre i besiddelse af nogen saadan hemmelighed, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—10. — Jfr. §§ 121, 122; mil. str.l. § 81, jfr. §§ 69 og 70; lov om forsvarshemmeligheder 18 aug. 1914 §§ 2 og 5—7.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. anm. 4 til § 90.

⁴ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst.

⁵ Altsaa uden saadan hensigt som i foregaaende led omhandlet.

§ 92.¹ (Offentlig meddelelse i krigstid af forbudte oplysninger).

Den, som i krigstid² retsstridig³ giver offentlige⁴ meddelelser om krigsmagten eller krigsforetagender, naar forbud derimod er udstedt, eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 2 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—10. Jfr. mil. str.l. § 86; lov om forsvarshemmeligheder 18 august 1914 § 7.

² Jfr. § 8.

³ Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

⁴ Jfr. § 7, 2.

§ 93.¹ (Forfalskning, ødelæggelse af statspapirer o. lign.).

Den, som bevirker eller medvirker til, at noget dokument² eller anden gjenstand, der er af betydning for rigets sikkerhed eller velfærd, forfalskes, ødelægges eller bringes tilside,³ straffes med fængsel fra 2 aar indtil 8 aar, men indtil 12 aar, saafremt deraf betydelig skade er opstaaet.⁴

¹ Jfr. gl. str.l. 9—11. Jfr. §§ 185, 187, mil. str.l. § 81, ansvarligh.l. 7 juli 1828 § 1, e. l. om forsvarshemmeligheder 18 august 1914 § 7.

² Jfr. § 179.

³ Om rigets grænseskjæl (gl. str.l. 9—12) se § 188. Jfr. Indst. O. I p. 39.

⁴ Jfr. § 43.

§ 94.¹ (Indgaaelse af forbund og andre. forberedende handlinger til forøvelse af de i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnte forbrydelser).

Den, som indgaar forbund med² en eller flere personer med formaal at udføre nogen i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnt forbrydelse, straffes med hefte eller fængsel indtil 10 aar, dog i intet tilfælde med høiere straf end to tredjedele af den høieste for forbrydelsen selv anvendelige.

Paa samme maade straffes den, som

1. offentlig³ opfordrer til iverksættelsen⁴ af nogen saadan forbrydelse,
2. i hensigt at forøve en saadan indlader sig med nogen fremmed magt,
3. i saadan hensigt tiltager sig eller udøver nogen militær befaling eller samler eller holder samlet krigsfolk eller nogen bevæbnet skare,⁵ eller
4. medvirker til nogen i denne paragraf nævnt handling.

¹ Jfr. § 104, mil. str.l. § 81, l. om forsvarshemmeligheder 18 august 1914 § 7.

¹ Jfr. anm. 1 til § 58. — Jfr. §§ 159, 259,1, 268,3, 269,1, 330.

² Jfr. § 7,2.

³ Jfr. gl. str.l. 9—30. — Efter S. K. M. p. 143 er dette udtryk valgt for «at betegne, at alene de opfordringer, som umiddelbart tilsigter at føre til handling eller tager sigte paa en bestemt handling, som søges fremkaldt, hører hid. Almindelig ophidsende tale, udtalelser om berettigelsen eller nytten af revolutionære handlinger under visse eventualiteter o. s. v. hører da ikke hid.» Paa den anden side vil en opfordring, der tilsigter mere eller mindre umiddelbart at fremkalde en bestemt handling, være strafbar som forsøg (§ 49). Forsaavidt vil bestemmelsen væsentlig faa selvstændig betydning, hvor opfordringen fremkommer uden klar bevidsthed om, at den umiddelbart vil have praktisk virkning; jfr. S. K. M. p. 143. — Jfr. §§ 140 og 160.

⁴ Jfr. § 133.

§ 95.¹ (Forhaanelse af fremmed stats høihedstegn).

Den, som her i riket offentlig² forhaaner en fremmed stats flag eller riksvaaben, eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med hefte eller fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Endret ved l. 5 juni 1909 nr. 1.

² Jfr. § 7,2.

§ 96. (Forbrydelser mod fremmed statsoverhoved og sendebud).

Med hensyn til fremmed statsoverhoved finder §§ 102 og 103 tilsvarende anvendelse. Det samme er tilfældet med §§ 99, 100 og 101, saafremt vedkommende fremmede statsoverhoved med den norske statsmyndigheds samtykke opholder sig i riket.¹

For forbrydelser af de i kapitlerne 21, 22 og 23 nævnte slags mod fremmed stats sendebud, medens han opholder sig

her i riget,¹ kan de ellers fastsatte frihedsstraffe forhoies med indtil en halvdel.

¹ Drab af fremmed statsoverhoved (jfr. § 100) vil, ogsaa om det begaaes paa fremmed statsterritorium, kunne straffes efter nærværende paragrafs 1ste punktum, jfr. § 102.

§ 97. (Ophævet ved l. 11 juni 1906 nr. 2).

9de kapitel.

Forbrydelser mod Norges statsforfatning og statsoverhoved.

Med hensyn til den udstrækning, hvori strafbarheden af de her omhandlede forbrydelser afhænger af den skyldiges nationalitet, se § 12,3 a og 4 a. — Jfr. str.pl. §§ 22, 3dje led og 89.

§ 98.¹ (Angreb paa forfatningen).

Den, som søger² at bevirke eller at medvirke³ til, at rigets statsforfatning ved ulovlige midler forandres, straffes med hefte i mindst 5 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—1, b; ansvarlighedsloven 7 juli 1828 § 1 a (jfr. S. K. I. M. p. 28). — Jfr. endvidere nærv. lovs § 139.

² Da her altsaa selve forsoget bliver at anse som fuldbyrdet forbrydelse, vil § 50 ikke finde anvendelse.

³ Jfr. § 104, 1ste led.

§ 99.¹ (Angreb paa statsmagterne).

Den, som bevirker eller medvirker^{2a} til, at kongen,² regenten, statsraadet, stortinget eller nogen af dets afdelinger,^{2a} hoiesteret eller rigsretten³ ved vold eller trusler⁴ hindres⁵ i den fri udovelse af sin myndighed,⁵ straffes med hefte i mindst 5 aar.

¹ Ændret ved l. 11 juni 1906 nr. 2.

^{2a} Jfr. §§ 104, 1ste led og 139.

² Jfr. § 96.

^{2a} Derunder ikke stortingskomiteer (jfr. § 130 sidste led).

³ Loven omfatter kun angreb paa disse korporationer i deres helhed, ikke de enkelte medlemmer, jfr. om dette sidste tilfælde §§ 127 og 128 (se S. K. M. p. 145).

⁴ Ikke — som gl. str.l. 9—24 og 25 — alene trusler med vold, men f. ex. ogsaa med aabenbaring af vigtige hemmeligheder.

⁵ Forbrydelsen er saaledes først fuldbyrdet, naar formalet er naaet.

⁶ Hvor formalet er det i § 98 angivne, bliver ogsaa denne paragraf at anvende; jfr. Vergl. Darst. B. T. I p. 296 note 3.

§ 100.¹ (Drab af konge eller regent).

Den, som bevirker eller medvirker til,² at kongen² eller regenten beroves livet, straffes med fængsel paa livstid.

Paa samme maade straffes forsøg.³

¹ Jfr. gl. str.l. 9—1, c. — Jfr. § 104, første led i, f. — Jfr. endvidere nærv. lovs § 139.

² Jfr. § 104, 1ste led.

² Jfr. § 96.

³ Jfr. § 50, der finder anvendelse her (jfr. anm. 2 til § 98), idet forsøget kun i henseende til straffens størrelse er ligestillet med fuldbragt forbrydelse; jfr. S. K. M. p. 145—6.

§ 101.¹ (Vold, legemsfornærmelser og ærekrænkelser mod konge eller regent).

Den, som bevirker eller medvirker til, at der mod kongen² eller regenten øves vold eller anden legemsfornærmelse,^{2a} straffes med fængsel i mindst 2 aar. Fængsel paa livstid

kan anvendes, saafremt betydelig skade paa legeme eller helbred² er tilføiet⁴ eller forsøgt tilføiet.

Forøves nogen ærekrænkelse³ mod kongen eller regenten, straffes den skyldige med hefte eller fængsel indtil 5 aar.

¹ Jfr. § 103.

² Jfr. § 96.

³ a Jfr. §§ 228—232.

⁴ Jfr. § 9.

⁴ Her synes forudsat forsæt (ikke blot et saadant forhold som i § 43 omhandlet).

⁵ Jfr. §§ 246—248. Der henvises i § 101 ikke som i § 102 til det 23de kapitel i sin helhed; og da § 249 kun lader de der nævnte omstændigheder udelukke «straf efter § 247», gjælder det ikke for ærekrænkelser efter § 101, at straf udelukkes ved bevis for deres sandhed. — Jfr. forøvrigt her ansvarlighedsloven 7 juli 1828 § 12.

§ 102.¹ (Forøvelse af de i kap. 19, 20, 21, 22 eller 23 nævnte forbrydelser mod medlemmer af det kongelige hus).

I ethvert tilfælde, hvor nogen i kapitlerne 19, 20, 21, 22 eller 23² omhandlet forbrydelse er forøvet mod noget medlem af det kongelige hus, kan den for forbrydelsen fastsatte frihedsstraf forhøies indtil det dobbelte og livsvarigt fængsel anvendes, hvis den almindelige straf naar 8 aars fængsel.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—14 til 23. — Jfr. § 103. — Jfr. § 96.

² Her gjælder altsaa ogsaa § 249 i dens helhed.

§ 103.¹ (Paatale af ærekrænkelser mod kongen, regenten eller medlemmer af det kongelige hus).

Paatalen af ærekrænkelser i henhold til §§ 101 og 102 finder alene sted efter kongens befaling eller med hans samtykke.

¹ Jfr. str.pl. § 84,1. — Jfr. § 96.

§ 104.¹ (Forberedende handlinger).

Handlinger af de i § 94 nævnte slags straffes med hefte indtil 8 aar, saafremt hensigten var at forøve forbrydelse mod §§ 98 eller 99, men med fængsel indtil 8 aar, saafremt hensigten var at forøve forbrydelse mod § 100.

¹ Endret ved l. 11 juni 1906 nr. 2.

10de kapitel.

Forbrydelser med hensyn til udøvelsen af statsborgerlige rettigheder.

Jfr. § 12,3 a; str. pl. §§ 22, 3dje led og 89; l. 28 marts 1912, nr. 2.

§ 105.¹ (Utilbørlig paavirkning med hensyn til andres stemmegivning etc.).

Den, som ved trusel,² ved ydelse af eller løfte om nogen fordel, ved løgnagtige forespejlinger eller ved andre utilbørlige midler³ søger⁴ at øve indflydelse paa en andens optræden⁵ eller stemmegivning i offentlige anliggender⁶ eller at afholde nogen fra at stemme,⁷ eller som medvirker hertil, straffes med hefte indtil 3 aar. Under særdels formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. mandtalsl. 29 marts 1906 § 58. — Jfr. Aschehøug Socialøkonomik (2den udg.) IV p. 445—6 og det der citerede.

² Uden hensyn til, om det, hvormed der trues, i sig selv er retsstridigt eller retmæssigt (f. ex. inddrivelse af en fordring), naar det blot efter omstændighederne maa ansees «utilbørligt» at øve saadan indflydelse paa den truedes optræden eller stemmegivning. Jfr. S. K. M. p. 146: «Fremholdelsen af de farer, hvortil modpartiets politik findes at lede, bør aabenbart aldrig, i hvilken form den end sker, blive strafbar.» — Jfr. forøvrigt § 222, der kommer til anvendelse ved siden af § 105.

² Den rigtige begrænsning maa her søges i de følgende ord: «andre utilbørlige midler», hvorved tilkjendegives, at i alle de i paragrafen nævnte tilfælde den indflydelse, der øves, maa kunne betegnes som utilbørlig, hvilket ikke vil kunne siges at være tilfældet, hvor den fordel, der lovedes, ikke afhænger af dens godtykke, der fremholder den, men f. ex. knytter sig til en offentlig foranstaltning (et jernbane- eller vei-anlæg el. lign.), som en valgkandidat stiller i udsigt at ville virke for, jfr. S. K. M. p. 146. — Bestemmelsen svarer i det væsentlige til gl. str.l. 10—25, første led, undtagen forsaavidt angaar «salg af stemme» (§ 106).

⁴ Det kræves altsaa ikke, at nogen indflydelse skal kunne paavises virkelig at have fundet sted. Jfr. Indst. O. I p. 35—6.

³ Jfr. O. prop. nr. 24 p. 22: «Man har formet paragrafen saaledes, at det efter samme vil blive strafbart at søge ved utilbørlige midler at øve indflydelse paa en andens mening eller optræden i alt, hvad der kan karakteriseres som offentlige anliggender, selv om der ikke netop handles om stemmegivning i saadanne anliggender.» Propositionens bestemmelse om straf for utilbørlig paavirkning af andres mening blev dog ikke bibeholdt i loven; jfr. Indst. O. I p. 35.

⁶ Loven taler ikke som gl. str.l. 10—25 kun om offentlige «valg»; bestemmelsen kommer ogsaa til anvendelse f. ex. ved afstemninger af den i brændevinsl. 17 mai 1904 nr. 8 § 6 omhandlede art; jfr. Retst. 1909 p. 273.

⁷ Derimod altsaa ikke det at foranledige nogen til at afgive stemme.

§ 106.¹ (Salg af stemme etc.).

Den, som ved stemmegivning i offentligt anliggende² paa grund af aftale om eller modtagelse af nogen fordel stem-

ner paa en vis maade^{2a} eller afholder sig fra at stemme eller afgiver tilsagn om at stemme paa en vis maade² eller at afholde sig fra at stemme, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—25, forsaavidt den talte om salg af stemme.

² Jfr. anm. 6 til § 105. — Om stemmegivning i andre anliggender se §§ 290 og 373.

^{2a} Er stemme ikke afgivet, kan saaledes straf efter nærv. paragraf ikke anvendes, selv om bestikkelse er modtaget.

³ Derimod altsaa ikke tilsagn om overhovedet at afgive stemme.

§ 107.¹ (Uberettiget deltagelse i stemmegivning etc.).

Den, som ved usandfærdigt foregivende uberettiget forskaffer sig selv eller andre anerkjendelse som stemmeberettiget i offentligt anliggende,² eller som tilsaiger sig eller andre adgang til uberettiget deltagelse i afstemning i saadant anliggende, eller som medvirker hertil, straffes med hefte indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, som ved retsstridig udfærd bevirker eller medvirker til, at nogen stemmer anderledes, end han ved sin stemmegivning tilsigtede, eller afgiver en ugyldig stemme eller afholdes fra at stemme.³

Under særlige formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Svarer til gl. str.l. 10—25, forsaavidt den omhandlede «anden utilbørlig maade» at skaffe sig indflydelse paa. Om at stemme paa sig selv (gl. str.l. 10—25) haves nu ingen lovbestemmelse (de i ældre love indeholdte regler herom er bortfaldne ved de nyere love om mandtal og stortingsvalg, senest l. 29 marts 1906).

² Jfr. anm. 6 til § 105 og anm. 2 til § 106.

³ Ved siden af § 105 faar dette led sin væsentligste selvstændige betydning for de tilfælde, hvor der ikke kan siges ved den retsstridige adfærd at være øvet eller tilstræbt nogen direkte indflydelse paa den andens optræden under stemmegivningen, men hvor de i dette led omhandlede resultater fremkommer paa anden maade. Som eksempler kan nævnes, at man narrer nogen med hensyn til tid og sted, eller at man med en af modpartiet aftaler «parring» og svigagtig bryder aftalen, eller at man bevirker, at nogens stemmeseddel bliver ugyldig ved, at den gives noget mærke, eller at nogen unnlader at bringe frem en stemmeseddel, han har paataget sig at indlevere, eller at man giver vælgere saadanne instruktioner m. h. t. en stemmeseddels udfylding el. lign., at den bliver ugyldig eller til fordel for en anden kandidat end den, vælgeren vil stemme paa. Jfr. S. K. M. p. 147. — Grænserne mellem §§ 105 og 107 er forøvrigt blevet noget uklare ved den videre fatning, som § 105 fik i den kgl. proposition, idet ogsaa forsøg paa at øve indflydelse paa valg omfattes af § 105 i ethvert tilfælde, hvor midlet har været utilbørligt.

§ 108. (Forvoldelse af, at udfaldet af stemmegivning forvanskes eller forspildes).

Den,¹ som ved retsstridig adfærd bevirker eller medvirker til, at udfaldet af stemmegivning i offentligt anliggende forvanskes eller forspildes,² eller at nogen afgiven stemme ikke medregnes, straffes med hefte indtil 4 aar.

¹ Jfr. S. K. M. p. 147: «Bestemmelsen er baade anvendelig paa dem, der officielt har med valget at bestille, forsaavidt den maatte være strengere end den bestemmelse i kapitlet om forbrydelser i offentlig stilling, som ellers maatte anvendes, og paa andre»; jfr. imidlertid §§ 120, 324 og 325, der her bliver at anvende ved siden af § 108. Jfr.

ogsaa mandtalsl. 29 marts 1906 § 57. — Jfr. om forvanskning af stemmegivning i private anliggender § 373, nr. 3.

* Valget kan forspildes enten ved, at stemmesedlerne ødelægges eller lignende eller ved, at der under valghandlingen forefalder utilborligheder, der kan have indflydelse paa valget (S. K. M. p. 147). Jfr. mandtalsl. 29 marts 1906 §§ 45 og 46; Retst., 1909 p. 273.

§ 109. (Tab af stemmeret.)

Til enhver paa frihedsstraf¹ lydende dom efter §§ 105—108 kan knyttes stemmerettens tab.

¹ Altsaa selv om ikke de i § 30 nr. 2 omhandlede betingelser foreligger.

11te kapitel.

Forbrydelser i den offentlige tjeneste.

Med nærværende kapitel maa sammenholdes kap. 33, ansvarlighedsloven af 7 juli 1828 og mil. str.l. kap. 6, 7 og 11 jfr. §§ 97—99. Sammenlignes de to nævnte kapitler af nærv. lov med den gamle straffelovs 24de kapitel, vil de findes forsaavidt at have et snevrere omraade, som der savnes særlige straffebestemmelser for visse i den gamle str.l. omhandlede forbrydelser af offentlige tjenestemænd, saaledes navnlig underslag og forødelelse af offentlige midler (=kassemangel), tilintetgørelse eller forstikkelse af dokumenter eller af posten betroede breve, falsk anklage o. fl. a. (jfr. S. K. M. p. 151.) Den nye lov henfører disse handlinger, ogsaa naar de er begaaede af offentlige tjenestemænd, under de almindelige straffebud, der saaledes kommer til anvendelse i ethvert tilfælde, hvor handlingen falder ind under budet, uden hensyn til den skyldiges person (sammen-

hold f. ex. gl. str.l. 24—20 til 23 med den nye lovs §§ 255, 256, 275, 404 jfr. §§ 182, 183, 185). «Nærstående kapitels oie med er da alene at opfange de tilfælde, hvor handlingen, forøvet i offentlig tjeneste, fremstiller sig som en forbrydelse, skjønt den efter de almindelige regler overhovedet ikke er strafbar, eller hvor den offentlige tjeneste dog er et saa stærkt skjærpænde moment, at de sædvanlige straffe fremstiller sig som utilstrækkelige, naar en handling, som er strafbar efter *jus commune*, er forøvet i tjenesten» (S. K. M. p. 148). Exempel paa sidstnævnte forhold frembyder § 120, sammenholdt med § 189, hvilken sidste paragraf selvfølgelig aldrig bliver at anvende ved siden af den første (jfr. ogsaa § 111, sammenholdt med § 405, § 121, sammenholdt med § 144, jfr. derimod det i anm. 1 til § 108 nævnte tilfælde).

Forsaavidt samtlige kapitlets paragrafer med undtagelse af §§ 110 og 114 gjør deres anvendelse betinget af, at den skyldige er «offentlig tjenestemand», bemærkes, ²at loven intetsteds ved en almindelig regel har bestemt, hvem der indgaar herunder, men i saa henseende henholder sig til, hvad der tidligere gjaldt. Som almindelig regel kan her ndtales, at offentlig tjenestemand er enhver, der er beklædt med en offentlig myndighed eller udfører forretninger, der indgaar som led i statens forvaltning; jfr. S. K. M. p. 11—12; Indst. O. I p. 28. Grænserne lader sig imidlertid i sidstnævnte henseende vanskelig optrække ved abstrakte kjendemerker, idet man ikke udelukkende kan lægge vægt paa, om vedkommende er ansat i statens tjeneste, men tillige vil lade det komme an paa deres forretningens art. De ved statens post-, telegraf- og telefon-væsen ansatte overordnede betjente er saaledes offentlige tjenestemænd, men ikke de, der udfører budtjeneste eller er antagne som almindelige arbejdere. «Personer, som efter offentlig ansættelse udøver nogen myndighed over

andre, vil man opfatte som offentlige tjenestemænd, selv om denne myndighed strengt taget ikke er videregaaende end, hvad den ene privatmand kan udøve over den anden, saaledes lærere, værger, jernbanekonduktører (om de ved private baner ansatte tjenestemænd se § 127, 3dje led). Alle overordnede i militære stillinger er offentlige tjenestemænd, medens dette ikke er tilfældet med de menige» (S. K. M. l. c.). De ved et embedskontor ansatte, af vedkommende embedsmand selv antagne og ikke med nogen offentlig autorisation forsynede betjente er ikke offentlige tjenestemænd, naar de ikke paa embedsmandens vegne udfører en embedsforretning (f. ex. en fogedbetjent, der paa fogdens vegne udfører en exekutionsforretning). Derimod er de ved regjeringskontorerne ansatte funktionærer offentlige tjenestemænd. — Om vedk. er beskikket til udførelse af en virksomhed, som strækker sig over en længere tid, eller kun af en enkelt forretning (lagrette- og skjønsmænd, retsvidner), er ligegyldigt. — Om vedkommende er ansat i statens eller kommunens tjeneste, er uden betydning, naar der er spørgsmaal om udøvelsen af offentlig myndighed eller bestyrelse af en offentlig forvaltningsgren (kommunerepresentanter, ligningsmænd). Men de af kommunen ansatte tjenestemænd, der ikke har denne karakter (f. ex. en kommuneingeniør, arkitekt eller læge), er ikke offentlige i den her omhandlede forstand. Uden betydning er ansættelsesmaaden (embede, bestilling, ombud, jfr. § 325 med anm. 2), ligesom ogsaa ansættelsens karakter af fast eller midlertidig (konstituerede tjenestemænd). — Str.l.s bestemmelser rammer alene de i norsk tjeneste ansatte personer, men isaafald udhænde saavel som indlændinge (jfr. gl. str.l. 1—5, hvis regel, skjønt ikke udtrykkelig udtalt i den nye lov, gjælder fremdeles). — Ved særlige lovbestemmelser er enkelte stillinger i strafferetslig henseende ligestillede med den offentlige tjeneste; se om forstandere for dissentermenigheder l. 27

juni 1891 § 2 jfr. ikr.l. § 6, om fiskeriopsynsmænd l. om laks- og sjoorretfiskerierne 8 april 1905 § 12. l. om fredning af ferskvandsfisk 30 mai 1894 § 5 samt fiskerilove af 24 septbr. 1851 § 4, 26 juni 1893 nr. 5 § 3, 3 og 6 aug. 1897, henholdsvis §§ 12, 13 og 33, 1 juli 1907 § 3, 3 juli 1909 § 11, 28 juni 1913 § 19, om dyrlæger l. 14 juli 1894 nr. 4 § 28, om apothekere l. 4 aug. 1909 § 4, om off. beskikkede tilsynshavende med pleiebørn l. 29 april 1905 § 5, 3dje led og l. 10 april 1915 nr. 2 § 15, 4de led, om inspektøren for tilsyn med ildsfarlige gjenstande l. 12 juni 1914 § 26, 5te led, om medlemmer af styret for kredssygekasser og om disses forretningsførere og revisorer l. 6 aug. 1915 § 48 nr. 1 og § 53 nr. 5, om medlemmer af fabriktilsynet m. fl. l. 18 septbr. 1915 § 60. — I Indst. O. I p. 28 er forudsat, at ogsaa sagførere og høiesteretsadvokater i straffetretslig henseende er ligestillet med offentlige tjenestemænd; men den modsatte forudsætning synes at ligge til grund for str.l. § 144, sammenholdt med § 121; og bestemmelserne i ll. 12 aug. 1848 § 16 og 28 septbr. 1857 § 6 maa vistnok antages at være bortfaldt ved ikr.l. § 3; jfr. Sitje i Retst. 1906 p. 208 ff. og Skeie Ærekrænkelser p. 394; jfr. l. om domstolene 13 aug. 1915 § 227. — Jfr. forøvrigt §§ 125, 128 og ann. 1 til § 58 (S. K. M. p. 152) om, hvorvidt andre end offentlige tjenestemænd som delagtige med saadanne kan straffes efter dette kapitel. — Jfr. endvidere med kapitlets bestemmelser § 123 a og 4 a. Jfr. ogsaa str.pl. § 22, 3dje led.

§ 110. (Domme etc. mod bedre vidende.)

En dommer,¹ lagrettemand² eller skjønsmænd,³ der som saadan handler mod bedre vidende, straffes med fængsel indtil 5 aar.

Har han derved bevirket eller medvirket til, at nogen

wættelig fældes i straf eller i større straf end fortjent, straffes han med fængsel i mindst 2 aar.

Er paa grund af forbrydelsen dødsstraf² fuldbyrdet eller frihedsstraf udstaet i mere end 5 aar, kan fængsel paa livstid anvendes.

¹ En voldgiftsmand rammes ikke af nærv. paragraf (jfr. § 114, 2det led, men af § 275.

^{1a} Jfr. str.pl. § 494.

² L. om lagrettesmænd 28 aug. 1854 § 18 jfr. tilhægsd. § juni 1907, str.pl. § 494. Om sagkyndige (§ 114, jfr. str.pl. §§ 190 ff., mil. str.pl. § 104, l. om umyndiggjørelse 28 novbr. 1898 § 12, 2det led, l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 § 22, l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 §§ 238 ff.) se 15de kapitel.

³ Jfr. anm. 1 til § 15.

§ III.³ (Ulovlig sportulering o. lign.)

Fordrer^{1a} en offentlig tjenestemand² enten for sig selv eller en anden tjenestemand eller for det offentlige en ulovlig skat, afgift eller godtgjørelse for tjenestehandling,³ eller modtager han, hvad der af vildfarelse tilbydes ham som saaledes skyldigt, straffes han med fængsel indtil 5 aar.

Beholder han det i god tro oppebaarne efter at være bleven opmærksom paa feilen,⁴ straffes han med bøder, tjeneestens tab eller med fængsel indtil 3 maaneder.

¹ Jfr. § 405. — Paragrafen afløser de regler om ulovlig sportulering, der tidligere fandtes dels i gl. str.l. 24—17 og 18 jfr. 28—5 dels i speciallovgivningen, jfr. S. K. M. p. 148. — Jfr. toldl. 20 septbr. 1845 § 130.

^{1a} Forbrydelsen er saaledes fuldbyrdet ved kravets fremsættelse, selv om det ikke efterkommes.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. l. om betaling for off. forretninger 6 aug. 1897.

⁴ Ved bestemmelsen i dette led maa ansees fastslaet,

at der i disse tilfælde haves en *condictio indebiti* ligeoverfor det offentlige.

§ 112.¹ (Modtagelse af bestikkelse.)

En offentlig tjenestemand,² som for udførelse eller undladelse af en tjenestehandling³ for sig eller andre enten kræver nogen uberettiget⁴ fordel eller modtager⁵ nogen saadan eller løfte derom, vidende om,⁶ at den gives eller tilsiges for at øve indflydelse⁷ paa hans optræden i tjenesteanliggende,⁸ straffes med bøde, tjenestens tab eller med fængsel indtil 6 maanedes.

¹ Denne paragraf afløser gl. str.l. 24—16, medens toldl. 20 septbr. 1845 § 129 er opretholdt ved ikr.l. § 4, l. Jfr. endvidere med paragrafen mil. str.l. §§ 63 og 64, ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 15. Se ogsaa N. L. 2—17—4.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

³ Det kræves saaledes ikke som efter gl. str.l. 24—16, forat modtagelse af bestikkelse skal være strafbar, at den tilsigter at fremme uret; jfr. isaafald § 113. — Som tjenestehandling maa ansees enhver handling, der ligger indenfor kredsen af den virksomhed, som ved lov eller tjenestereglement er gjort vedkommende til pligt. At handlingen er foretaget under stiltiende eller udtrykkelig fremhæven af den anseelse eller autoritet, som tjenestemandens stilling medfører, gjør den ikke til tjenestehandling, naar den ikke hører til hans tjenstlige forretninger; jfr. Vergl. Darst. B. T. IX p. 349.

⁴ Uberettiget er her enhver fordel, der ikke har særlig hjemmel i loven.

⁵ Om den, der giver eller tilsiger fordel, se § 128.

⁶ Jfr. mil. str.l. § 64 samt den i anm. 1 anførte bestemmelse i toldloven, der ikke forudsætter saadan bevidsthed. Det samme gjælder N. L. 2—17—4; men da denne artikels straffebestemmelse ikke hænger er anvendelig, vil

straffen, hvor saadan bevidsthed som omhandlet i nærv. paragraf foreligger, være at søge i § 325 (se dennes nr. 2).

⁷ Paragrafen rammer saaledes ikke gaver o. lign., som ydes i anledning af en tjenestehandling, efterat denne er foretaget; se derimod § 113, 2det led.

§ 113.¹ (Modtagelse af bestikkelse for at begaa uret.)

Vær i det i § 112 omhandlede tilfælde den handling eller undladelse, hvorfor fordelene blev modtaget eller tilsagt, en pligtstridig, eller har tjenestemanden vægret sig ved at foretage en tjenestehandling for derved at tilvinge sig eller andre en saadan fordel, straffes han med fængsel indtil 5 aar.

Paa samme maade straffes den, som modtager nogen fordel, vidende om, at den ydes ham for at have foretaget en pligtstridig tjenestehandling.

¹ Jfr. mil. str.l. § 63. Jfr. § 123 med anm. 3.

§ 114. Dommers, lagrettemands, skjønsmands eller sagkyndigs modtagelse af bestikkelse.)

Kræver eller modtager¹ en dommer, lagrettemand,² skjønsmænd³ eller sagkyndig⁴ for som saadan at handle eller have handlet til gunst eller skade for den ene eller den anden af parterne i en retssag⁵ nogen uberettiget⁶ fordel for sig eller andre, eller lader han sig nogen saadan tilsige, straffes han med fængsel indtil 8 aar.

Head oven er bestemt, gjælder ogsaa voldgiftsmænd, forsaavidt voldgiftskjendelsen har domsvirkning.⁷

¹ Om giveren se § 128.

² Se str.pl. § 494.

³ Se l. om lagrettesmænd 28 aug. 1854 § 18 jfr. tillægslov 8 juni 1907 og str.pl. § 494.

⁴ Jfr. de i anm. 2 til § 110 nævnte love. «Offentlig opnævnelser til hvervet har man ikke troet at burde opstille

som betingelse. Forsaavidt loven tilsteder, at nogen tjenestgør uden opnævne, bør denne med hensyn til ansvar dog ganske ligestilles med den offentlig opnævnte (S. K. M. p. 149); jfr. str.pl. § 199, 2det p. Jfr. imidlertid ogsaa l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 § 248, der synes at maatte lede til, at personer, som parterne i civile sager fremstiller for retten til afhøring som sagkyndige, ogsaa i henseende til strafansvar bliver at ligestille med vidner.

⁵-Uden hensyn til, om afgjørelsen i sit materielle indhold findes rigtig; jfr. S. K. M. p. 149. Jfr. § 110 og anm. 3 til § 123.

⁶ Jfr. anm. 4 til § 112.

⁷ Jfr. l. 8 mai 1869 §§ 3 og 8 (jfr. l. 29 mai 1879); fattiglov 19 mai 1900 § 45; apotekl. 4 aug. 1909 § 11; veilov 21 juni 1912 § 31, 2det led; l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 august 1915 § 464.

§ 115. (Ulovlig opnaelse af forklaring eller tilstaaelse i straffesag.)

En offentlig tjenestemand,¹ som, for i en straffesag^{1a} at opnaa en forklaring i en bestemt retning eller en tilstaaelse, anvender ulovlige midler,² straffes med bøder, tjenestens tab eller med hefte indtil 2 aar.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

^{1a} At sagen behandles i straffeprocessens former (str.pl. § 2), gjør den ikke til en straffesag.

² Jfr. str.pl. §§ 181, 183, 256—8. Rammes anvendelsen af det ulovlige middel tillige af en særlig straffebestemmelse (f. ex. hvor det er en legemsformærmelse eller ulovlig frihedsberøvelse), vil denne blive at anvende ved siden af § 115 (jfr. dog S. K. M. p. 149). Derimod bliver §§ 118, 123, 168 eller 169 ikke at anvende ved siden af § 115. Se anm. 1 til § 62.

§ 116. (Ulovlig ransagning eller beslaglæggelse.)

En offentlig tjenestemand,¹ som foretager en ulovlig ransagning^{1a} af hus eller person eller en ulovlig beslaglæggelse af breve eller telegrammer,² straffes med bøder, tjenestens tab eller hefte indtil 2 aar.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger til kapitlet.

^{1a} Jfr. str.pl. §§ 221—7, mil. str.pl. §§ 110—112, toldl. 20 septbr. 1845 kap. 1, navnlig § 15.

² Jfr. str.pl. §§ 212, 214, 215 og 217; mil. str.pl. §§ 105—107 og 109.

§ 117.¹ (Ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf, frihedsberøvelse, udvisning o. lign.)

Med fængsel indtil 6 aar straffes den offentlige tjenestemand,² som foretager en ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf,³ en ulovlig fængsling, paagribelse⁴ eller anden frihedsberøvelse,⁵ udvisning⁶ eller forvisning,⁷ eller som ulovlig forlænger en frihedsberøvelse⁸ eller skjærper dens strengthed.⁹

Med fængsel i mindst 2 aar eller paa licstid straffes den offentlige tjenestemand,² som foretager en ulovlig fuldbyrdelse af dødsstraf.¹⁰

Under særdeles formildende omstændigheder, navnlig naar forbrydelsen alene bestaar i tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade^{10a} eller overskridelse af den vedkommende tjenestemand tilliggende myndighed, anvendes straf af bøder eller tjenestens tab eller af hefte indtil 2 aar.¹¹

¹ Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3. — Straf efter nærv. paragraf forudsætter forsæt. — Om nagtsom frihedsberøvelse se §§ 226, 324, 325, nr. 1; Urbye p. 223 og 225 note 5. — § 223, 2det led finder anvendelse ved siden af § 117. — Den, som medvirker til forbr. mod § 117, og som ikke er offentl. tjenestemand, vil alene kunne straffes efter §§ 223—226.

² Jfr. de indledende bemærkninger til kapitlet.

² Jfr. § 26; str.pl. kap. 36; mil. str.pl. kap. 32.

³ Jfr. str.pl. §§ 228—236, 254 og 480, mil. str.pl. §§ 113—121, 133, 230 samt løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 3 og 20, l. om anmeldelse af fremmede og reisende 4 mai 1901 § 8, l. om udlevering af forbrydere 13 juni 1908 §§ 11, 19 og 20, l. til forebyggelse af smughandel med alkoholiske drikke 31 juli 1912 § 8.

⁴ Herunder ogsaa ulovlig frihedsberøvelse paa grund af paastaet sindssygdøm (sindssygel. 17 aug. 1848 kap. 2 og §§ 15 og 16; nærv. lovs § 39) eller som tvangsforholdsregel (jfr. løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 2, 4, 5, 18, 19, 21 og 29) jfr. ogsaa søfl. 20 juli 1893 §§ 101, 102 og 107; konkursl. 6 juni 1863 § 34; l. om gjeldsfængsel m. v. 3 juni 1874 §§ 2 og 3; lovene om barn og forældre 10 april 1915 nr. 3 § 31 og nr. 6 § 6, 2det led; str.pl. §§ 120, 175, 189, 216, 254; l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 § 203.

⁵ Jfr. § 38 med anm.

⁶ Jfr. §§ 33 og 39.

⁷ Jfr. sindssygel. 17 aug. 1848 kap. 3; str.pl. §§ 235, 236, 238, 239, 240, 244 og 246; mil. str.pl. §§ 121, 123, 124, 125, 130, 131.

⁸ Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 30 og 31 samt kap. 3, 4 og 5.

⁹ Jfr. mil. str.l. §§ 12 og 14; mil. str.pl. § 228; ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3 i. f. (jfr. lov 3 juni 1874, 2det afsnit § 1) og str.pl. § 476.

¹⁰ Jfr. str.pl. kap. 19 og 36; mil. str.pl. kap. 18 og 32.

¹¹ Jfr. str.pl. §§ 466—468 og 472; mil. str.pl. § 225.

§ 118. (Ulovlig undladelse eller hindring af strafforfølgning.)

En offentlig tjenestemand,¹ som ved misbrug af sin stilling hindrer nogens lovlige straffordøvelse eller fældelse til den

forskyldte straf, eller som udenfor de i loven hjemlede tilfælde¹ eller paa anden end den lovhjemlede maade² undlader at forfølge en strafbar handling,³ straffes med tjenestens tab eller med hefte eller fængsel indtil 3 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

² Jfr. str.pl. §§ 85 og 86 og mil. str.pl. §§ 66 og 67; lov om forsemt børn 6. juni 1896 §§ 43 og 44 (jfr. 1. 2 juli 1915 med slutningsbestemmelsen).

³ F. ex. udsætter paatalen paa andre vilkaar end de i str.pl. § 85 i. f. opstillede.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 65.

§ 119. (Ulovlig begunstiging af straffeldt person).

En offentlig tjenestemand,¹ som ved pligtstridigt forhold i tjenesten bervirker,² at en sigtet eller straffeldt person³ undviger, eller at en idømt straf ikke bringes til fuldbyrdelse, eller at en mildere straf end den idømte fuldbyrdes, straffes med tjenestens tab eller med hefte eller fængsel indtil 5 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet. Om andre se § 131; mil. str.l. § 66.

² Paragrafen forudsætter forsæt og kommer derfor kun til anvendelse, hvor den skyldige er sig bevidst de i det følgende nævnte virkninger af hans pligtstridige forhold. Ellers se § 324 og str.pl. § 466.

³ Om andre tilfælde se §§ 216, 346, sidste led; mil. str.l. §§ 80 nr. 14 og 82.

§ 120.¹ (Løgnagtige protokolltilforsler og erklæringer.)

Har en offentlig tjenestemand² i nogen tjenesten vedkommende protokol anført³ usandhed eller lagt skjul paa sand-

heden,³ eller har han ved udfærdigelsen af protokoludskrift, telegram eller telefonmeddelelse eller ved stempning, meckning eller anden tjenstlig erklæring,⁴ der er afgiven for at tjene som bevis, anført eller bevidnet usandhed eller lagt skjul paa sandheden,⁵ straffes han med tjenestens tab eller med fængsel indtil 3 aar, men indtil 6 aar, saafremt han har handlet i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding⁶ eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 24—12, 13, 14 og 19. — Jfr. endvidere §§ 164 med anm. 1, 189, 316, 372; mil. str.l. §§ 67 og 68; ansvarlighedsl. af 7 juli 1828 §§ 5, 16 og 19.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

^{2a} Dette uttryk maa antages ogsaa at omfatte diktat til protokols. Har tjenestemanden derimod forledet en anden til at anføre usandhed, vil han alene rammes af nærværende paragraf, hvis den forledede er «en ham i offentlig tjeneste underordnet eller hans opsyn undergIVEN tjenestemand» (§ 125 med anm. 2^a).

³ Derunder gaar ikke enhver ufuldstændighed selv med hensyn til omstændigheder af betydning, naar ikke «den forestilling søges fremkaldt, at disse omstændigheder ikke eksisterer, hvad dog selvfølgelig altid maa siges at være tilfældet, naar f. ex. en udskrift er ufuldstændig uden selv at indeholde antydning derom» (jfr. S. K. M. p. 150).

⁴ Derunder ogsaa tjenstlige attester (jfr. mil. str.l. § 67), derimod ikke erklæringer, som ikke er afgivne i den hensigt, at de skal tjene som bevis, men f. ex. til selvforsvar for tjenestemanden; jfr. S. K. M. p. 150.

⁵ Se anm. 2 til § 255.

§ 121.¹ (Aabenbarelse af tjenestehemmeligheder.)

Aabenbarer en offentlig tjenestemand² uden skjellig grund,³ hvad der i tjenestens medfør er blevet ham betroet^{2a} eller ved lov⁴ eller anden gyldig bestemmelse⁵ er betruget

som tjenestehemmelighed,⁶ straffes han med bøder eller tjenestens tab eller med fængsel indtil 6 maanedes.

Sker aabenbarelsen i hensigt at tilvende sig eller andre en uberettiget vinding⁷ til skøde for en anden,⁸ eller benytter en offentlig tjenestemand nogen tjenestehemmelighed i saadan hensigt, straffes han med tjenestens tab eller med fængsel indtil 2 aar.

Oenstaaende bestemmelser kommer ogsaa til anvendelse paa den, som saaledes forser sig efter at have fratruddt den offentlige tjeneste med hensyn til, hvad han under denne har bragt i kundskab.

¹ Jfr. gl. str.l. 24—24 og 25. — Jfr. § 90 og § 144 med anm. 1. Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 8 (om straf for aabenbarelse af rigsrettens votering). Mil str.l. § 69.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel. — Om andre end offentlige tjenestemænd se § 144; jfr. ogsaa § 294,2, str.pl. § 115 i. f.

³ Jfr. om vidnepligt str.pl. § 178; mil. str.pl. § 103; l. om rettergangsmåden for tvistemaal 13 aug. 1915 §§ 204—206; Hagerup Civilproces I (2den udg.) p. 516. — Jfr. ogsaa §§ 139 og 172; mil. str.l. §§ 51, 93 og 97, nr. 6.

^{4a} Dette udtryk bør neppe fortolkes saa strengt, at det udelukker paragrafens anvendelse paa aabenbarelse af hemmeligheder, som vel ikke i egentlig forstand er betroet vedkommende, men som han dog kun i kraft af sin tjeneste er kommen til kundskab om (f. ex. driftshemmeligheder, som en kontrollerende tjenestemand under sin kontrolvirksomhed er bleven bekendt med); jfr. om mil. str.l. § 69 O. prp. nr. 4 for 1899—1900 p. 29, 2den spalte. — Jfr. ogsaa Vergl. Darst. B. T. VIII p. 371 ff. og 384.

⁴ Jfr. saaledes str.pl. §§ 115, 218, sidste p., mil. str.pl. §§ 87 og 105, N. L. 2—5—19, 2—9—26, forligelsesl. 20 juli 1824 § 79 jfr. tillægs. 8 septbr. 1842 § 6, postloven 12 mai 1888 § 44, l. om Norges Bank 23 april 1892 § 33, jordmoderl. 19 decbr.

1898 § 5, margarint. 8 marts 1902 § 10, l. om tilvejebringelse af opgaver til den officielle statistik 25 april 1907 § 4, 2det led, apotekl. 4 aug. 1909 § 23, aktiel. 19 juli 1910 § 101 jfr. § 68, l. om forsikringsselskaber 29 juli 1911 § 7, 2det led og § 113, 3dje led, l. om ulykkesforsikring for sømænd 18 aug. 1911 § 29, skattelove 18 aug. 1911, for landet § 129, for byerne § 121, l. om tilvirkning og beskatning af øl 28 juni 1912 § 41, l. om inkasso, auktions- og retshjælpvirksomhed 21 juni 1913 § 4, 2det led, l. om salg og udførsel af fødevarer m. v. 18 aug. 1914 § 1 nr. 3, l. om tilvirkning og beskatning af fyrstikker 29 april 1915 § 19, l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 16, l. om tillæg til stempelovgivn. 24 juni 1915 § 8, sidste led, l. om kontrol med post- og telegrafafsendelser 24 juni 1915 § 2, l. om arbejdstviser 6 aug. 1915 § 40 jfr. §§ 23 og 35, l. om sykeforsikring 6 aug. 1915 § 69, l. om ulykkesforsikring for industriarbejdere 13 aug. 1915 § 29, l. om domstolene 13 aug. 1915 § 199, l. om rettergangsmaaten for tvistemaal s. d. § 284, sidste led, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 54.

⁵ Jfr. telegrafregl. 22 juni 1904 art. II. (i Paulsen og Thomles lovsaml); fængselsreglementerne 12 dec. 1904 kap. 3 § 17, 1 marts 1905 kap. 4 § 13, 12 dec. 1911 kap. 6 § 6; postregl. 19 april 1905 (i Paulsen og Thomles lovsamling) kap. 19 § 1.

⁶ Loven medtager alene brud paa, hvad der virkelig er at betragte som hemmeligheder; om andre indiskretioner se § 325. Jfr. S. K. M. p. 150.

⁷ Se anm. 2 til § 255.

⁸ Hensigten behøver ikke at være rettet paa at skade; det er nok, at den skyldige er sig bevidst, at en anden vil skades.

§ 122.¹ (Brevbrud.)

En offentlig tjenestemand,² der ulovlig³ aabner eller tilsteder nogen at aabne et ham i tjenestens medfør betroet brev, straffes med tjenestens tab eller med fængsel indtil 3 aar, men indtil 6 aar, saafremt han forøver forbrydelsen for at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding.⁴

¹ Jfr. gl. str.l. 24—26, der alene omhandlede «nogen ved postvæsenet ansat embedsmand»; jfr. postl. 12 mai 1888 § 44; l. om kontrol med post- og telegraafforsendelser 24 juni 1915 § 1 samt l. om lotterier m. v. 14 juni 1851 § 3 (tilhægs. 27 juli 1895). Jfr. §§ 145 og 146; mil. str.l. § 70.

² Se de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Jfr. str.pl. § 218; mil. str.pl. § 105; Hagerup Konkurs og akkordforhandling § 29, note 3.

⁴ Se anm. 2 til § 255.

§ 123.¹ (Misbrug af tjenestestilling til retskrænkelser.)

Misbruger en offentlig tjenestemand² sin stilling til ved foretagelse eller undladelse af tjenestehandling at krænke nogens ret,³ straffes han med bøde eller tjenestens tab eller med fængsel indtil 1 aar.

Har han handlet for at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,⁴ eller er ved forbrydelsen betydelig skade eller retskrænkelser forsætlig⁵ voldt, kan fængsel indtil 5 aar anvendes.⁶

¹ Jfr. gl. str.l. 24—27; mil. str.l. § 76; postl. 12 mai 1888 § 39.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ «Hvad herved menes, er virkelig materielle retskrænkelser, ikke tilsidesættelse af former, som vistnok er givne til betryggelse mod saadanne, men som i det givne tilfælde forsaavidt har vist sig overflødige, som deres tilsidesættelse ikke har ledet til nogen materiel retskrænkelser» (S. K. M. p. 151). Som retskrænkelser kan heller ikke ansees forstyr-

relse af offentlige retsgoder, som ikke er gjenstand for nogen subjektiv ret; og misbrug af tjenestestilling til forstyrrelse af offentlig gudstjeneste o. lign. rammes derfor ikke af paragrafen; jfr. Vergl. Darst. B. T. IX p. 387. Bestaar retskrænkelserne i de i § 110, 111, 113, 114, 115, 117 eller 122 nævnte handlinger, kommer disse paragrafer til anvendelse ved siden af § 123, hvad navnlig har betydning ligeoverfor denne paragrafs 2det led; jfr. Vergl. Darst. B. T. IX p. 266 med note 2. Som eksempel paa en retskrænkelser, der kan rammes af nærværende paragraf, nævner S. K. M. L. c. umyndiggjørelse mod bedre vidende. Efterat imidlertid d. 28 novbr. 1898 har henlagt umyndiggjørelse til domstolene, rammes et saadant forhold af § 110 (jfr. O. prp. nr. 24, p. 24). Eksempel paa tilfælde, i hvilke paragrafen finder anvendelse, vil findes i Retst. 1911 p. 637.

¹ Jfr. anm. 2 til § 255.

² Jfr. anm. 1 til § 40.

³ Med 2det led jfr. § 275.

§ 124. (Ulovlig tvang.)

En offentlig tjenestemand,¹ som retsstridig nytter sin offentlige stilling til at formaa eller søge at formaa nogen til at gjøre, taale eller undlade noget, straffes med bøder eller tjenestens tab.²

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

² Denne straffebestemmelse har intet tilsvarende i gl. str.l. S. K. M. p. 152 udtaler: «Under denne paragraf vil gaa saadanne tilfælde som, at tjenestemanden ved sin optræden fremkalder den falske forestilling, at en vis handling eller undladelse er pligt, og derved opnaar, at vedkommende tilsyneladende frivillig retter sig derefter. Ligeledes de tilfælde, hvor han ved sin optræden lægger an paa at bibringe den forestilling, at en vis handling eller undladelse, hvorpaa intet er at sige, vil kunne paadrage et

mishag, der kunde gjøre sig gjældende i tjenstlige forhold og blive vedkommende ubehageligt. Navnlig gjælder dette i stillingen til underordnede eller personer, der i sin bedrift særlig er ens opsigt undergivne.» Jfr. Vergl. Darst. B. T. IX p. 386—7. — Jfr. § 222, der, hvor dens betingelser foreligger, kommer til anvendelse ved siden af § 124 (jfr. § 62 med anm. 1). Det samme gjælder § 105.

§ 125.¹ (Overordnedes ansvar. Medvirkning til tjensteforbrydelser.)

En offentlig tjenestemand,² der forleder eller tilskynder nogen ham i offentlig tjeneste underordnet eller hans opsyn undergivet tjenestemand³ til at forbryde sig³ i denne tjeneste, eller som bistaar ham dermed eller vidende lader ham gjøre det, eller som misbruger sin offentlige stilling til at tilskynde en anden offentlig tjenestemand til forbrydelse³ i tjensten eller til at bistaar ham dermed, straffes efter de samme straffebud som denne.

Straffen kommer til anvendelse uden hensyn til, om den anden tjenestemand paa grund af god tro eller af andre grunde ikke er strafskyldig.

¹ Jfr. § 58 med anm. 1; mil. str.l. § 61.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Denne tjenestemand behøver ikke selv at være «offentlig». Paragrafen rammer ogsaa forledelse af de paa et embedskontor af den overordnede tjenestemand selv ansatte personer — derimod ikke forledelse af udenforstaaende.

³ Saavel denne bestemmelses plads i den om forbrydelser handlende del som selve udtryksmaaden (se især «forbrydelse» i slutningen af første led) tyder paa, at her ved kun sigtes til strafbare handlinger, der efter § 2 og ikr.l. § 5, 2det led i lovens forstand benævnes forbrydelser, og at saaledes f. ex. medvirkning til de i §§ 324 og 325 omhandlede forseelser ikke rammes af bestemmelsen. Der-

imod er det ligegyldigt, om forbrydelsen rammes af nogen bestemmelse i kap. 11 eller af noget andet straffebud (jfr. § 126).

§ 126. (Anvendelse af tjenestens tab som straf for andre i tjenesten forøvede forbrydelser end de i dette kapitel nævnte.)

Fældes en offentlig tjenestemand¹ for nogen i tjenesten forøvet forbrydelse² efter andre straffebud end de i dette kapitel indholdte, kan istedetfor straf af boder eller af hefte indtil 6 maaneder eller af fængsel indtil 3 maaneder tjenestens tab³ idømmes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

² Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

³ Jfr. § 30,1 og 2.

12te kapitel.

Forbrydelser mod den offentlige myndighed.

Kapitlets bestemmelser angaar, som det sees af §§ 127 og 128, begges sidste led, kun norsk offentlig myndighed (jfr. S. K. M. p. 147, hvor det udtales, at det er anseet upaa krævet udtrykkelig at sige dette, der stemmer saavel med, hvad altid har været antaget hos os, som med, hvad andetsteds ogsaa uden positiv forskrift ansees selvsagt). — Jfr. § 12, nr. 3 a og 4 a; kap. 34; mil. str.l. §§ 43, 49, 50, 52 og 97.

§ 127.¹ (Vold mod tjenestemænd.)

Den, som ved vold² søger³ at formaa en offentlig tjenestemand⁴ til at foretage eller undlade en tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar, men indtil 5 aar,

naar han tidligere er straffet⁴ for en forbrydelse⁵ af vold som art⁶ eller han udfører forbrydelsen i forening med nogen anden.

Har tjenestemanden ved utilbørligt forhold^{7a} givet anledning til forbrydelsen,⁷ anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar. Under særlige formildende omstændigheder kan i dette tilfælde straf bortfalde.

Som offentlige tjenestemænd anses her ogsaa ved jernbanerne^{7a} ansatte betjente,⁸ militære vagter⁹ samt enhver, som efter opfordring eller pligtmæssig yder en offentlig tjenestemand bistand.¹⁰

I tilfælde af gjensidighed kan kongen bestemme, at ovenstaaende straffe ogsaa finder anvendelse paa forbrydelser mod andet lands offentlige myndighed.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—1. Jfr. § 326; mil. str.l. § 43 jfr. § 97, nr. 2.

² Jfr. §§ 222 og 228, der bliver at anvende, hvor hensigten ikke er den i § 127 nævnte, men ellers ikke bliver at anvende ved siden af denne paragraf. — Paragrafen maa antages udelukkende at sigte til vold paa person, men omfatter vistnok enhver retsstridig indvirkning paa en anden person, hvorved dennes frie viljesytringer hæmmes (bedøvelse, indespærring). Ogsaa modstand mod en tjenestehandling (f. ex. en paagribelse) rammes efter omstændighederne af nærv. paragraf (jfr. § 326, nr. 1); Retst. 1913 p. 2. Jfr. ogsaa Vergl. Darst. B. T. VI p. 122 ff.

^{7a} Jfr. anm. 1 a til § 50.

⁷ Jfr de indledende bemærkninger ved 11te kapitel og nærværende paragrafs 3dje led.

⁴ Jfr. § 61.

⁵ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l § 2.

⁶ Herved kan alene antages at være sigtet til vold mod person. Se foruden § 127 §§ 99, 100, 101, 102 (jfr. § 96), 105, 136, 192, 21de og 22de kap., §§ 266, 267, 268, 312,

313, de i indledningen til kapitlet cit. bestemmelser af mil. str.l.

^{6a} At tjenestemandens optræden, objektivt bedømt, er uregelmæssig, er ikke nok til at betinge anvendelsen af nærværende paragraf.

⁷ Jfr. anm. 3 til § 56. — Jfr. Retst. 1907 p. 115.

^{7a} Om begrebet «jernbane» se anm. 4 til § 148.

⁸ Har særlig betydning for de private jernbaner (se de indledende bemærkninger til kap. 11). For de i anordn. 29 septbr. 1873 § 6 omhandlede forseelser bliver straffen at søge i § 339,2.

⁹ Jfr. mil. str.l. § 7.

¹⁰ Jfr. § 327.

§ 128.¹ (Ulovlig paavirkning paa tjenestemænd med hensyn til tjenestehandlinger.)

Den, som ved trusler² eller ved ydelse af eller tilsagn om fordele² søger at formaa en offentlig tjenestemand^{3a} til uretmæssig⁴ at foretage eller undlade en tjenestehandling, eller som medvirker hertil, straffes med boder eller med fængsel indtil 1 aar.

Bestemmelserne i forrige paragraf, sidste og næstsidste led, finder tilsvarende anvendelse.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—2. — Jfr. § 326; mil. str.l. § 43 jfr. § 97,2.

² Jfr. § 222 med anm. 4 og § 227 med anm. 3 i. f.: Urbye p. 206, note 4. — § 128 gaar i en dobbelt henseende videre end § 222: 1) Det, hvormed der trues, behøver ikke at være noget retsstridigt eller noget saadant forhold som i § 222, 2det led omhandlet. 2) Forsøg er ligestillet med fuldbyrdet forbrydelse, jfr. anm. 4 til § 49 og anm. 1 a til § 50. — Jfr. § 99; mil. str.l. §§ 43 og 97.

³ Bestikkelse var efter gl. str.l. ikke strafbart for giveren; jfr. S. K. M. p. 152. Om modtageren se §§ 112 (med det i anm. 1 citerede), 113 og 114.

^{2a} Se de indledende bem. ved kap. 11 og § 127, 3dje led; jfr. nærv. paragrafs sidste led.

⁴ Er det en pligtmæssig tjenestehandling, som søges fremkaldt, vil handlingen, saafremt den bestaar i trusler, kunne rammes af § 222 (jfr. imidlertid anm. 2); saafremt den bestaar i bestikkelser, er den straffri (se dog lov om tilvirkning av ætylæter 19 decbr. 1898 § 7 og lov om tilvirkning og beskatning af brændevin 15 august 1908 § 50, der sætter straf for overhovedet at give eller tilbyde kontrolbetjenten gaver; jfr. lov om tilvirkning og beskatning af ol af 28 juni 1912 § 35 og de to love af 29 april 1915 henholdsvis § 21, 3dje led og § 23).

§ 129.¹ (Uhjemlet udøven af offentlig myndighed.)

Den, som uhjemlet udøver nogen offentlig myndighed eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder, men med fængsel indtil 2 aar, saafremt han har handlet i hensigt at tilvende sig eller andre en uberettiget fordel² eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—34 og 35 (jfr. Kjerschow p. 528—9 om den ældre retspraxis, som bevarer sin betydning). Jfr. § 328.

² Denne behøver ikke at være af økonomisk art (mærk modsætningen til udtrykket «vinding» i § 255).

§ 130.¹ (Usandfærdige beskyldninger mod offentlige myndigheder.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som mod bedre vidende² offentlig³ tillægger nogen af statsmagterne eller en anden offentlig myndighed⁴ handlinger, som de ikke har foretaget,⁵ eller giver en vildledende fremstilling af de omstændigheder, hvorunder eller

den maade, hvorpaa de har handlet, eller som medvirker hertil.

Er den urigtige paastand fremført i hensigt at skade vedkommende myndighed i det almindelige omdømme, kommer samme straf til anvendelse, ogsaa naar paastanden er fremført af grov naagtsomhed.⁶

§ 254 finder tilsvarende anvendelse.

Er forbrydelsen foretaget mod stortinget, nogen af dets afdelinger, komiteer eller tjenestemænd,⁷ finder paatale alene sted efter begjæring af stortinget. Ellers finder paatale sted efter begjæring af vedkommende regjeringsdepartement eller efter kongens bestemmelse.⁸

¹ Jfr. gl. str.l. 9—26, der dog kun satte straf for ringagt, der i trykt skrift vistes de konstitutionelle magter. — Jfr. §§ 349, 2det led med anm. 3 og 432.

² Jfr. andet led.

³ Jfr. § 7, 2.

⁴ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Uden hensyn til, om handlingen i og for sig er uhæderlig eller ikke; jfr. S. K. M. p. 153: «Ofte kan handlinger, hvorpaa i virkeligheden intet vilde være at sige, benyttes til at vække had; og det ligger derfor vægt paa, at enhver løgn kan rammes.» Se ogsaa Odelst.tid. p. 531. — Jfr. forøvrigt § 135, der kan anvendes ved siden af § 130, naar de særlige betingelser efter førstnævnte paragraf foreligger.

⁶ Jfr. anm. 5 til § 40.

⁷ Herunder gaar kun de af stortinget eller dets afdelinger direkte valgte tjenestemænd, ikke de ved stortingets kontor ansatte funktionærer ligesaa lidt som bud o. lign., hvilke overhovedet ikke omfattes af paragrafen. Jfr. Odelst.tid. p. 531.

⁸ Jfr. str.pl. § 84, nr. 2.

§ 131.¹ (Hjælp til fængslet persons undvigelse.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at nogen,² der som dømt eller sigtet³ for en strafbar handling lovlig⁴ er berøvet friheden,⁵ ulovlig slippes løs eller undviger fra de rum, hvor han holdes forvaret, eller fra den, under hvis bevogtning han befinder sig, straffes med hefte eller fængsel indtil 3 aar, men indtil 5 aar, saafremt der handles om en fange, der er dømt eller sigtet for en forbrydelse, som kan medføre fængsel paa livstid.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. gl. strl. 10—14, 15 og 18. — Jfr. § 119.

² Udtryksmaaden viser, at paragrafen ikke rammer selvbefrielse, der imidlertid, hvor vold eller trusler eller bestikkelse er anvendt, vil gaa ind under §§ 127 eller 128.

³ Jfr. str.pl. § 97; mil. str.pl. § 75. — Om befrielse af andre end sigtede personer se § 346, 2det led jfr. ogsaa § 216; mil. str.l. §§ 66, 80 nr. 14, 82.

⁴ Jfr. str.pl. kap. 19; mil. str.pl. kap. 18. Om paagribelsen er iværksat af en offentlig tjenestemand eller en privatperson (jfr. str.pl. § 232), er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 153.

⁵ «Frihedsberøvelsen maa være effektiv; den undvegne maa have været under en virkelig bevogtning» (S. K. M. p. 153—4). — Om det er straf eller varetægtsfange, er ligegyldigt.

§ 132.¹ (Modarbeidelse af undersøgelse i straffesag.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 2 aar straffes den, som, i hensigt at² modarbejde en offentlig^{3a} undersøgelse, der er eller maatte blive anstillet angaaende nogen strafbar handling,³ bevirker eller medvirker til, at gjenstande af betydning for undersøgelsen tilintetgjøves, bringes tilside eller forvanskes, eller at gjerningens spor paa anden maade udslættes.

Samme straf anvendes paa den, som bevirker eller medvirker til, at nogen ved flugt eller ved at holdes skjult eller udgives for en anden person søges unddraget forfølgning eller straf for en strafbar handling.

Paa den, der har handlet i hensigt at unddrage sig selv eller nogen af sine nærmeste¹ fra forfølgning eller straf, kommer straf ikke til anvendelse.²

¹ Jfr. gl. str.l. 5—9 og 10; 10—16 og 18 i. f. — Vergl. Darst. B. T. VII p. 177 ff.

² Hvor saadan hensigt ikke foreligger, se § 320. Om der efter omstændighederne var nogensomhelst udsigt til, at denne hensigt kunde opnaaes, kommer ikke i betragtning.

^{2a} Modarbejdelse af privat straffesag rammes saaledes ikke af paragrafen. — Jfr. de indledende bemærkninger ved nærværende kapitel; Getz Udk. 1893 § 127.

³ Ellers se § 341, 2det led. — Denne handlings art (om forbrydelse eller forseelse) kommer ikke i betragtning, heller ikke, om det viser sig, at der i virkeligheden ingen strafbar handling er begaaet.

⁴ Jfr. § 5, § 42 med anm. 1.

⁵ I S. K. U. indeholdt paragrafen følgende sidste led: «Ingen straffes for at have gjenoprettet den ved den strafbare handling voldte skade eller afvendt den derved fremkaldte skade.» Dette led udelodes, fordi straffrihed i et saadant tilfælde antoges at flyde af almindelige grundsætninger; jfr. S. K. M. p. 154; Indst. O. I p. 36.

§ 133.¹ (Ulovlig hvervning af mandskab.)

Den, som uden kongens tilladelse heerver mandskab her i riget til fremmed krigstjeneste, eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte indtil 1 aar.

¹ Jfr. tidligere N. L. 6—4—7. — Se Haagkonvention V 18 oktbr. 1907 art. 4 og 5.

§ 134.¹ (Lemlæstelse for at undgaa værnepligt. Medvirkning til visse militære forbrydelser. Ophidselse til uvilje mod militær tjeneste m. v.)

Den, som, i hensigt at unddra sig sin værnepligt her i landet, ved lemlestelse eller paa anden maate gjør sig ubrugbar til krigstjeneste,^{2a} eller som medvirker til,² at nogen i saadan hensigt gjøres ubrugbar til krigstjeneste,³ straffes med fængsel indtil 1 aar.

Med bøter eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som medvirker til,² at nogen, der staar i norsk krigstjeneste, rømmer⁴ eller undlater at indfinde sig til krigstjeneste,⁵ eller til, at der foretages nogen efter militær lov strafbar handling, der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.⁶

Som i andet led bestemt straffes ogsaa den, som offentlig^{7a} søger^{7b} at ophidse nogen, som hører til den væbnede magt, til uvilje⁷ mot tjenesten⁸ eller til hat⁹ mot militære foresatte eller overordnede¹⁰.

¹ Paragrafens sidste led er tilføjet ved l. 13 aug. 1915. — Ved dette led jfr. mil. str.l. § 47.

^{2a} Mil. str.l. § 36 (jfr. § 96 jfr. § 9), der rammer den, som allerede hører til rigets væbnede magt.

² I krigstid vil saadan medvirkning rammes af § 87,3 (jfr. mil. str.l. § 96).

² Jfr. § 86, 1ste led i. f., der i tilfælde kommer til anvendelse ved siden af § 134.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 35 jfr. § 96 (se anm. 1 a).

⁵ Jfr. mil. str.l. § 34 jfr. § 95 (se anm. 1 a).

⁶ Jfr. mil. str.l. §§ 34, 35, 36, 40—63, 65—71 og 75—78.

^{7a} Jfr. § 7,2

^{7b} Jfr. § 49 med anm. 4.

⁷ Dette udtryk maa antages at udelukke, at enhver kritik over militære tjenesteforhold rammes af bestemmelsen;

jfr. Hagerup og Paulsen Udg. af den mil. str.l. anm. 5 til § 47; Retst. 1913 p. 722.

⁸ Jfr. Hagerup og Paulsen Udg. af den mil. str.l. anm. 7 til § 46 og anm. 6 til § 47.

⁹ Jfr. § 135.

¹⁰ Jfr. mil. str.l. § 6.

13de kapitel.

Forbrydelser mod den almindelige orden og fred.

Jfr. § 12,3 a og kap. 35.

§ 135.¹ (Forvoldelse af fare ved offentlig ophidselse til had mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller af en del af befolkningen mod en anden.)

Med boder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som udsætter den almindelige fred for fare² ved offentlig² at forhaane eller ophidse til had mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller ved offentlig² at ophidse en del af befolkningen mod en anden, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 130 [med anm. 5, § 134, sidste led og § 349, 2det led; str.pl. § 89, 2.

² Ved dette moment, som den skyldige maa være sig bevidst, adskiller denne paragraf, forsaavidt den omhandler forbrydelse mod offentlig myndighed, sig fra den i § 130 omhandlede forbrydelse. — Det her fremhævede moment indeholder den begrænsning, inden hvilken haanende og ophidsende angreb paa statsforfatning og andre offentlige myndigheder end militære (jfr. om disse § 134, sidste led) er strafbare (jfr. gl. str.l. 9—26, hvor denne begrænsning ikke findes); jfr. S. K. M. p. 154. — Jfr. § 95.

³ Jfr. § 7,2.

§ 136.¹ (Opløb for at forøve forbrydelser.)

Den, som bevirker, at der finder opløb sted i hensigt at øve vold mod person eller gods eller at true dermed, eller som medvirker til istandbringelsen af saadant opløb, eller som ved et opløb, under hvilket ovennævnte hensigt lægges for dagen, optræder som leder eller fører, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Forøves under opløbet nogen saadan forbrydelse mod person eller gods som ved opløbet tilsigtet, eller som deltagerne under dette har lagt for dagen at ville forøve, eller nogen forbrydelse mod den offentlige myndighed,² bliver de ovennævnte ligesaavel som enhver i forbrydelsen delagtig at straffe med fængsel fra 2 maaneder indtil 5 aar, men med den for forbrydelsen bestemte straf, forøget med indtil en halvdel, saafremt herved strengere straf fremkommer.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—9 til 11. Jfr. endvidere nærv. lovs §§ 137, 313, 329; mil. str.l. §§ 49, 50, 52—54, 97,5 og 7 (jfr. nærv. lovs §§ 87,3 og 134, 2det led i. f.); cirk. 24 febr. 1851, skrr. 3 og 10 juni 1880 (i Paulsen og Thomles lovsamling). — Thinn i Retst. 1906 p. 33 ff.

² Jfr. de indledende bemærkninger til kap. 12.

§ 137.¹ (Ulovlig tilstedeværelse eller medvirkning til andres tilstedeværelse i saadanne opløb.)

Den, som er tilstede eller medvirker til, at nogen anden er tilstede i saadant opløb som i § 136 nævnt,² efterat paubud om at begive sig rolig bort af øvrigheden³ er forkyndt,⁴ straffes med fængsel indtil 3 maaneder, men indtil 2 aar, saafremt der under hans tilstedeværelse forøves nogen forbrydelse mod den offentlige myndighed⁵ eller nogen saadan forbrydelse mod person eller gods som ved opløbet tilsigtet,⁶ eller som deltagerne under samme har lagt for dagen at ville forøve.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 10—10 og 11; gr.l. § 99, 2det led; str.pl. § 89,2. — Thinn i Retst. 1906 p. 33 ff.

² Ellers se § 329.

³ D. e. enhver offentlig autoritet med myndighed til at virke for ordenens opretholdelse (nærmest politiet, dog ikke politibetjente og konstabler, se Retst. 1877 p. 408), jfr. S. K. M. p. 155 (instr. 14 septbr. 1798 § 13 maa ikke forstaaes saaledes, at i Christiania alene magistraten skulde kunne udstede denne opfordring).

⁴ De almindelige regler om forsæt (se anm. 1 til § 40 jfr. § 42) maa lede til, at straf efter denne paragraf kun kan anvendes paa den, der har kundskab om, at opfordringen er udgaaet eller ialfald har grund til at forudsætte, at saa er skeet. Jfr. dog tildels afvigende S. K. M. p. 155, hvor imidlertid følgende udtalelse maa tiltrædes: «Naar politiet sees at optræde for at fordrive menneskemasser, vil den slutning, at opfordring er udstedt, ligge saa nær, at den, som dog forbliver, ialfald ligesaa meget bør forudsætte dette som det modsatte».

⁵ Jfr. de indledende bemærkninger til kap. 12. — Jfr. § 43.

⁶ Herunder ogsaa § 222, hvorved vil rammes vold og trusler mod arbejder eller arbejdsgiver under strike; jfr. S. K. M. p. 155.

⁷ For at nogen skal straffes efter noget af paragrafens to sidste alternativer, maa han være sig bevidst, hvilken forbrydelse tilsigtes ved opløbet, eller hvilken forbrydelse deltagerne under samme har lagt for dagen at ville forøve. Det maa dog i denne henseende være tilstrækkeligt, at han er vidende om, at en eller anden forbrydelse af den i § 136 omhandlede art er i gjære, uden at det kan kræves, at han nøjagtig har rede paa dens konkrete retning.

§ 138.¹ (Forstyrrelse af offentlige forretninger, gudstjeneste etc.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes straffes den, som bevirker eller medvirker til, at offentlig forretning,

offentlig religiøs sammenkomst, kirkelig handling, offentlig undervisning eller skoleundervisning, auktion eller offentlig sammenkomst til behandling af alment anliggende² ulovlig hindres eller afbrydes.³

¹ Jfr. gl. str.l. 10—6 og 7. — Jfr. nærværende lovs §§ 326 og 350; str.pl. §§ 119 og 120; mil. str.pl. § 93; N. L. 1—12—3; høiesteretsl. 12 septbr. 1818 §§ 12 og 13 (jfr. ikr.l. § 4, 1); l. om umyndiggjørelse 28 novbr. 1898 §§ 9, 2det led og 33; l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 § 41, l. om domstolene 13 aug. 1915 § 198. Efter de sidst anførte bestemmelser, der angaar rettergangspolitiet, og efter hvilke straf ikke er betinget af, at retsmødet hindres eller afbrydes, kan straf ilægges paa stedet, i hvilket tilfælde § 138 er uanvendelig. Anvendelsen af sidstnævnte lovsted udelukkes derimod ikke derved, at handlingen allerede er straffet som forseelse mod rettergangspolitiet; jfr. den anførte l. om domstolene § 198, sidste led.

² Om andre sammenkomster se § 350; se ogsaa § 99. — De, hvortil der i nærværende paragraf sigtes, er ikke blot saadanne, der sammenkaldes af offentlige myndigheder, men ogsaa efter privat initiativ foranstaltede offentlige sammenkomster f. ex. til drøftelse af valg og lign.; jfr. S. K. M. p. 155.

³ Hvor den skyldiges forsæt ikke gaar saa vidt som til at hindre eller afbryde forretningen eller sammenkomsten, vil efter omstændighederne § 326 (jfr. de i anm. 1 anførte bestemmelser om rettergangspolitiet) kunne finde anvendelse.

§ 139.¹ (Undladelse af at hindre visse større forbrydelser.)

Med bader eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den,^{1a} som undlader^{1b} gennem betimelig anmeldelse

for vedkommende myndighed eller paa anden maade² at søge afverget et eller militær løb strafbart mytteri, krigsforræderi, spioneri eller forbund om rømning³ eller en forbrydelse af nogen i denne lovs §§ 83, 84, 86, 98, 99, 100, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 159, 169, 192, 195, 217, 223, 2det led, 225, 231, 233, 234, 243, 267, 268 eller 269 omhandlet slags eller sammes følger,⁴ skjønt han til en tid, da forbrydelsen eller dens følger endnu kunde forebygges,⁵ har erholdt paa- lidelig kundskab om, at den er igjæret eller er forøvet.

Dog er han straffri, saafremt forbrydelsen ikke kommer til fuldbyrdelse eller til strafbart forsøg,⁶ eller saafremt af- vergelsen ikke kunde ske uden at udsætte ham selv, nogen af hans nærmeste⁷ eller nogen uskyldig for tiltale⁸ eller fare for liv, helbred eller velfærd.^{9 10}

Paa samme maade, dog i intet tilfælde med højere straf end den for forbrydelsen selv satte, straffes den overordnede, der har undladt at hindre en i hans tjeneste^{10a} forøvet for- brydelse,¹¹ saafremt dette var ham muligt.¹²

¹ Jfr. gl. str.l. 9—31, 13—4, 14—8 og 23—22, der ikke medtog saa mange forbrydelser som § 139. Jfr. mil. str.l. §§ 51, 93 og 97,6 (Hagerup og Paulsen anm. til § 51); se ogsaa nærv. lovs §§ 241 og 387,2.

^{1a} De i forbrydelsen selv delagtige rammes ikke af nærværende paragraf.

^{1b} D. e. forsættlig.

² Til denne afvergelsespligt havde gl. str.l. intet side- stykke, undtagen i de i 13—4 og 14—8 omhandlede til- fælde. — Jfr. forøvrigt her §§ 172 og 387. — Uskadelig- gjørelse af den skyldige ved frihedsberøvelse eller anden vold mod ham er aldrig pligt, men bliver at bedømme efter § 47.

³ Jfr. mil. str.l. §§ 50, 52, 80, 81, 91 og 96.

⁴ Denne pligt til at afverge forbrydelsens følger op-

stilledes i gl. str.l. kun i det i dens 13—4 omhandlede tilfælde.

² Loven opstiller saaledes ingen pligt til at anmelde tilsigtede eller begaaede forbrydelser, undtagen forsaavidt derved disse eller deres følger kan afverges. Men saalænge dette er muligt, finder paragrafen anvendelse, selv om det allerede er kommet til straffbart forsøg (jfr. 2det led).

⁶ Jfr. §§ 49 og 50.

⁷ Jfr. § 5.

⁸ Jfr. § 172.

⁹ Gl. str.l. 9—31, 14—8, sidste led og 23—22 nævnte alene truende tiltale, ikke fare for liv, helbred eller velfærd.

¹⁰ Loven nævner ikke som straffrihedsgrund, at forbrydelsen var betroet vedkommende som en kaldshemmelighed (jfr. § 144; str.pl. § 178; l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 § 205); og dette synes derfor ikke her at kunne komme i betragtning. — Jfr. skr. 9 decbr. 1895, 1 juli 1899 og 11 febr. 1904.

^{10a} Dette udtryk er at opfatte efter den strengeste forstaaelse. «Det kan ikke være nok, at den straffbare handling begaaes under tjenesten og ikke heller ved hjælp af den anledning, som tjenesten giver, men handlingen maa selv udgjøre eller indgaa som et led i selve tjenestens udførelse.» (S. K. M. p. 60).

¹¹ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led. Jfr. § 347.

¹² S. K. U. § 40, 3dje led indeholdt følgende bestemmelse: «For strafbar handling, som nogen forøver i en andens tjeneste, kan strafansvar gjøres gjældende mod den overordnede, saafremt denne vidende har ladet handlingen ske». Justitskomiteén i 1901—2 fandt denne bestemmelse for vidtgaende og foretrak at optage særlige straffebestemmelser om dette forhold i den specielle del (jfr. Indst. O. I p. 31.) — Imidlertid er derved ikke udtrykt, at den overordnede altid for undladelse af at hindre den underord-

nedes strafbare handling skal blive at anse efter nærv. paragraf (eller § 347). I mange tilfælde vil forholdet være det, at den underordnede i den overordnedes passivitet er bleven bestyrket i sit forbryderske forsæt, og at den sidste har været sig dette fuldt bevidst. Isaafald maa han kunne straffes som medvirkende til selve hovedforbrydelsen.

§ 140.¹ (Offentlig opfordring til og tilbud om at foretage strafbare handlinger.)

Den, som offentlig² opfordrer eller tilskynder til iwerksettelsen³ af en strafbar handling⁴ eller forherliger⁵ en saadan eller tilbyder at udføre eller bistaa ved udførelsen af en saadan, eller som medvirker til⁶ opfordringen, tilskyndelsen, forherligelsen eller tilbudet, straffes med bøder eller med fængsel indtil 8 aar, dog i intet tilfælde med højere frihedsstraf end to tredjedele af den højeste for handlingen selv anvendelige.⁷

Lige med strafbare handlinger regnes her handlinger,⁸ til hvis foretagelse det er strafbart at forlede eller tilskynde.⁹

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan retten til at fortsætte denne fradømmes den skyldige.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—30 og 10—12, der kun straffede opfordring til visse oprørske handlinger. — Jfr. endvidere nærv. lovs §§ 94 (104), 160, 330 og 377.

² Jfr. § 7, 2.

³ Jfr. anm. 4 til § 94.

⁴ Jfr. 2det led. Om den strafbare handling er en forbrydelse eller forseelse, er ligegyldigt.

⁵ Sigter særlig til den anarkistiske agitationsmaade; jfr. Hagerup i Tidsskr. f. retsv. 1901 p. 270; Indst. O. I p. 36. Om forherligelsen gjælder en allerede begaaet strafbar handling eller en handling, som i fremtiden ønskes begaaet, er ligegyldigt. Men forherligelsen maa ligesom opfordringen knytte sig til konkrete handlinger. Droftelse

i sin almindelighed af straffetruselens berettigelse i et større eller mindre antal tilfælde rammes ikke af straffebudet; jfr. S. K. M. p. 191—2.

^{2a} Herunder ogsaa udgiver, som med kjendskab til indholdet indtager i sin avis en artikel af indhold som i § 140 angivet; se Retst. 1909 p. 570.

⁰ Udføres forbrydelsen, vil vedkommende, der har opfordret, tilskyndet til den eller ved sit tilbud styrket gerningsmandens forbryderske forsæt, blive at betragte som medvirkende (§ 58).

¹ Jfr. anm. 1 til § 58.

§ 141. Forledelse til at udvandre ved falske forespeilinger.)

Den, som ved falske forespeilinger eller anden underfundig adfærd forleder nogen til at udvandre her fra riget,¹ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan retten til at fortsætte denne fradømmes den skyldige.

¹ Jfr. § 335, l. om kontrol med befordring af udvandrere til fremmede verdensdele 22 mai 1869 med tillægslov 5 juni 1897 (jfr. ikr.l. § 4, I). Jfr. iøvrigt §§ 202, 217, 3dje led jfr. 216, hvilke bestemmelser i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 141.

§ 142.¹ (Bespottelse og forhaanelse af trosbekjendelse.)

Den, som offentlig² driver spot med eller forhaaner³ nogen trosbekjendelse, hvis udøvelse her i riget er tilstedet,⁴ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. gl. str.l. 8—1 og 2. — Jfr. dissenterloven 27 juni

1891 §§ 20, 21 og 22 med tillægslov 27 juli 1896 (jfr. ikr.l. § 4, I), str.pl. §§ 22, 3dje led og 89,2.

¹ Jfr. § 7,2. — Fremkommer ytringen privat, vil efter omstændighederne § 246 kunne komme til anvendelse.

² Herunder vil ogsaa gaa besudling o. lign. af gjenstande, der er bestemte til religiøs brug (S. K. M. p. 156). — Jfr. iøvrigt § 138 om hindring og afbrydelse af religiøs sammenkomst og kirkelig handling og § 326,2 om skjældsord mod en geistlig i tjenesten. Begge disse paragrafer kommer i tilfælde til anvendelse ved siden af § 142.

⁴ Jfr. dissenterloven 27 juni 1891 § 1 og l. 27 juli 1896.

§ 143.¹ (Mishandling og borttagelse af lig etc.)

Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som mishandler et lig eller uberettiget bemægtiger sig et i en andens varetægt værende lig eller uden hjemmel² opgraver eller bortfører et begravet lig, eller som medvirker hertil. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Den, som borttager et lig eller fra et lig, en grav eller et gravminde borttager nogen gjenstand i hensigt ved ligets eller gjenstandens tilegnelse at forskaaffe sig eller andre en uberettiget vinding,³ eller som medvirker hertil, straffes efter kapitel 24 uden hensyn til, om liget eller gjenstanden er i nogens v.c.

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 8—4 og med sidste sammes 19—3, g; Hagerup Formuesindgreb p. 9—10 med noter 3 og 4. — Jfr. § 341.

² Jfr. l. om kirker og kirkegaarde 3 aug. 1897 § 41.

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

§ 144.¹ (Aabenbarelse af hemmeligheder, der er sagsførere, læger, præster m. fl. betroede i stillings medfør.)

Præster,² sagsførere,³ forsvarere i straffesager,⁴ læger,^{5a} apotekere⁵ og jordmodre⁶ saavel som disses betjente eller hjæl-

perc,^{9a} der retsstridig¹ aabenbarer hemmeligheder, som er dem eller deres foresatte betroede i stillings medfør,² straffes med bøde eller med fængsel indtil 6 maanedes.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.³

¹ Jfr. § 121, der finder anvendelse fremfor § 144, saafremt nogen af de i sidstnævnte paragraf opregnede personer (f. ex. præster, forsvarere i straffesager, læger, jordmødre) er offentlige tjenestemænd. Jfr. § 294,2; str.pl. § 89,2. — Om brud paa bestemmelse om hemmeligholdelse af retsforhandlinger se str.pl. § 115; mil. str.pl. § 87; l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 § 42 jfr. § 23; l. om domstolene 13 aug. 1915 § 199.

² D. e. dissenterpræster; om statskirkens præster se anm. 1.

³ Frdn. 19 juli 1793.

⁴ D. e. privat antagne. Er de offentlig beskikkede, se anm. 1. Jfr. str.pl. §§ 103, 115 og 466.

^{5a} Herved maa forståes enhver, som har offentlig be- myndigelse til at behandle mennesker (derunder ogsaa tand- læger), men ikke dyrlæger.

^b Jfr. lov 4 aug. 1909 § 23.

^c L. 19 decbr. 1898 § 5.

^{6a} Herunder gaar kun de, som yder de foran nævnte personer bistand ved selve deres professionelle virksomhed, ikke enhver i deres tjeneste staaende person; jfr. Vergl. Darst. B. T. VIII p. 355—6.

⁷ Udtrykket «retsstridig» er snevrere end det i § 121 brugte udtryk «uden skjellig grund». Retsstridig er enhver meddelelse af kaldshemmelighed, til hvilken vedkommende ikke enten er retslig forpligtet eller berettiget; jfr. Vergl. Darst. B. T. VIII p. 364. — Jfr. str.pl. § 178; N. L. 2—5—19; l. om jordmødre 19 decbr. 1898 § 5; l. om drift af apothek 4 aug. 1909 § 23; str.l. §§ 139 (med anm. 10), 172;

jfr. ogsaa § 47; lov om tuberkuløse sygdomme 8 mai 1900 §§ 2 og 3; dept. skrr. 1 juli 1899 og 9 septbr. 1909.

* Paragrafen omfatter saaledes ikke privathemmeligheder, som betroes vedkommende under en konsultation, men som ikke har nogen sammenhæng med hans professionelle stilling. Paa den anden side behøver betroelsen ikke at ligge i en udtrykkelig udtalelse. Paragrafen omfatter ogsaa hemmeligheder, som vedkommende kommer til kundskab om gennem slutning af meddelte omstændigheder eller en af ham foretagen undersøgelse.

⁹ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 145.¹ (Brevbrud og aabning af andres gjemmer.)

Den, som uberettiget² bryder brev eller andet lukket skrift eller bauer sig adgang til en andens tillaasede gjemmer eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Voldes skade³ ved derigjennem erhvervet uberettiget kundskab, eller er forbrydelsen forevet i hensigt at forskaffe nogen en uberettiget vinding,⁴ kan fængsel indtil 2 aar anvendes.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—36, som imidlertid kun omhandlede brevbrud. — Jfr. § 122.

² Jfr. postl. 12 mai 1888 § 44; str.pl. § 218, mil. str.pl. § 105.

³ Jfr. § 43.

⁴ Jfr. anm. 2 til § 255.

§ 146.¹ (Tilintetgjørelse, tilbagekaldelse o. lign. af skriftlige meddelelser, rettede til andre.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som uberettiget² bevirker eller medvirker til, at en til nogen anden rettet skriftlig meddelelse³ ved at tilintetgjøres, skjules

eller holdes tilbage enten overhovedet ikke eller ikke i betimelig tid kommer frem til vedkommendes kundskab.

Volder den skyldige skade ved forbrydelsen,¹ eller har han handlet i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding, kan fængsel indtil 3 aar anvendes.

Offentlig panttale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. § 291, der ikke bliver at anvende ved siden af nærværende paragraf. Om offentlige tjenestemænd se § 116.

² Jfr. postl. 12 mai 1888 § 45; str.pl. kap. 17; mil. str.pl. kap. 16; lotteril. 27 juli 1895 § 3.

³ Om dokumenter (§ 179) se §§ 93 og 187.

⁴ Jfr. § 43.

§ 147.¹ (Indbrud o. lign.)

Strafbart indbrud foreligger, naar nogen bærer sig eller en anden uberettiget adgang til² hus,³ skib⁴ eller jernbanecogn eller noget rum⁵ i saadanne eller til lukket gaardsrum⁶ eller lignende opbevarings- eller tilholdssted ved beskadigelse⁷ af nogen til beskyttelse mod indtrængen egned gjenstand eller ved hjælp af dirik, falsk nøgel⁸ eller ret nøgel, som ulovlig er fravædnt besidderen.

Den, der gjør sig skyldig i indbrud, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 1 aar. Er forbrydelsen forøvet af nogen beæbnet eller af flere i forening, anvendes fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, saafremt den er forøvet i hensigt at bane adgang til nogen anden forbrydelse.

Paa samme maade straffes den, som ved voldsom eller truende adfærd søger at tiltringe sig eller en anden uberettiget adgang til eller ophold paa saadant sted, eller som retsstridig sniger sig ind i beboet hus eller rum, der om natten pleier at holdes stængt, for der at lade sig indetrænge, eller

som ved hjælp af forklædning eller en foregiven eller misbragt offentlig egenskab eller ordre eller ved benyttelse af noget falsk eller en anden vedkommende dokument¹ skaffer sig eller en anden uberettiget adgang til eller ophold i beboet hus eller rum, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. gl. str.l. 22—2 og 19—2, hvilken sidste imidlertid kun straffede indbrudet, naar det skede i tyvshensigt. — Jfr. §§ 258,1, 268,4 og 355; jfr. ogsaa §§ 263, 266, 3dje led, 278 og 318; l. om brændevinstilvirkn. m. v. 15. aug. 1908 § 45.

² Dette udtryk forudsætter ikke nødvendigvis, at den skyldige med hele sin person skal være kommen ind paa noget saadant sted som i det følgende nævnt (jfr. derimod gl. str.l. 19—2: «komme ind i»); og det rammer derfor ogsaa den, som blot raed en del af legemet (f. ex. med armene) har banet sig adgang til at forføie over, hvad der findes i rummet, hvilket navnlig i forhold til § 258,1 er af betydning. Paa den anden side er det ikke nok, at vedkommende paa retsstridig maade (f. ex. ved opbrud af laas) har banet sig adgang, naar han var berettiget til adgang (f. ex. hvor det er en leieboer eller et tjenestetyende, der ikke paa regelmæssig maade har kunnet komme ind); jfr. S. K. M. p. 157, Retst. 1897 p. 841.

³ Den ældre praxis m. h. t. fortolkningen af det tilsvarende udtryk i gl. str.l. 19—2 (jfr. Kjersehow p. 380—1) vil bevare sin betydning.

⁴ Herved kan ikke antages sigtet til mindre baade, men kun til noget større fartoier. Jfr. forøvrigt om begrebet skib *Platon Soret* § 5; str.l. § 315 og anm. 4a til § 12.

⁵ Herved maa forståaes ethvert noget større afdelt rum. Den særlige opregning i § 258,3 ved siden af den almindelige bestemmelse om «rum» i samme paragrafs nr. 1 viser imidlertid, at sidstnævnte udtryk ikke omfatter «skabe, kister, skuffer og lignende gjemmer.» Om rummet egner

sig til ophold for mennesker, er uvæsentligt; gl. str.l. 19—2 benyttede udtrykket «værelse», der i denne henseende var mindre utvetydigt, men i praxis væsentlig forstodes som rum; jfr. Kjerschow p. 381—3.

⁶ Jfr. om den ældre praxis, der her beholder sin betydning, Kjerschow p. 379—380.

⁷ Jfr. § 291, der ikke bliver at anvende ved siden af § 147. — Foreligger ingen beskadigelse, rammer paragrafen ikke som gl. str.l. 19—2, b) det, at en til indgang ikke bestemt aabning er benyttet, eller at der er «øvet vold» (gl. str.l. 19—2, a jfr. Retst. 1850 p. 544, 1856 p. 569, 1862 p. 431).

⁸ Jfr. Kjerschow p. 390—2.

⁹ Jfr. § 179.

14de kapitel.

Almenfarlige forbrydelser.

Jfr. gl. str.l. kap. 13 og 23—1, 2, 6 til 9, 12, 13, 14, 16 og 20, jernbaneloven af 7 septbr. 1854 § 7. Fra den ældre rets bestemmelser adskiller den nye lov sig paa dette omraade væsentlig ved følgende: 1) Medens den ældre lovgivning kun fremhævede enkelte arter af almenfarlige forbrydelser (mordbrand, soulykke, oversvømmelse og jernbaneulykke) og havde forskellige straffesatser for disse forskellige arter, har den nye lov samlet under ét de almenfarlige forbrydelser (§ 148). 2) Medens den ældre lovgivning væsentlig kun tog hensyn til almenfare for menneskeliv, ligestiller den nye lov dermed ogsaa fare for udstrakt odelæggelse af fremmed eiendom. — Det særegne for de almenfarlige forbrydelser er, at handlingen medfører en konkret fare af den omhandlede art. Derved adskiller disse for-

brydelser sig fra a) de tilfælde, hvor der foreligger mere end en fare (jfr. særlig §§ 233—6, 239, 245, 291), b) de tilfælde, hvor faren for menneskeliv eller eiendom ikke er af konkret, men kun af abstrakt art, idet visse handlinger er truende med straf, fordi de regelmæssig vil være farlige, selv om de ikke i det enkelte tilfælde er det (jfr. saaledes §§ 351, 1ste led og 352—4), c) de tilfælde, hvor der fremkaldes en konkret fare for bestemte individer eller bestemt fremmed eiendom, uden at denne fare kan betegnes som en almenfare; jfr. saaledes §§ 240—3. — Det 14de kapitel er forøvrigt ikke udtømmende med hensyn til de almenfarlige forbrydelser (se saaledes § 304); og paa den anden side har flere af de i 14de kapitel omhandlede forbrydelser nærmest den under c) nævnte karakter; se f. ex. §§ 155 og 157,2. — Med 14de kapitel maa sammenholdes flere af straffebestemmelserne i kap. 36 samt § 387,2, der omhandler almenfarlige forseelser. — Jfr. ogsaa § 12,3a og 4 a; mil. str.l. § 103.

§ 148.¹ (Forsætlig forvoldelse af ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, jernbane- og søulykke).

Den, som forvolder^{1a} ildebrand, sammenstyrtning, sprængning,² oversvømmelse, sjøskade² eller jernbaneulykke,³ hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan forårsages,⁵ eller som medvirker hertil, straffes med fængsel fra 2 aar indtil paa livstid,⁶ men ikke under 5 aar, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen⁷ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁸

Forsøg kan straffes lige med fuldbyrdet forbrydelse.⁹

¹ Jfr. §§ 139 og 387,2; jfr. ogsaa §§ 151 og 159 samt § 352.

^{1a} D. e. forsætlig.

² Da forudsætningen for straffetruselen her som overalt er, at handlingen i og for sig er uretmæssig, vil herunder ikke kunne gaa minearbejde, udført i legitimt oie-med. Er skyldig forsigtighed herunder tilsidesat, vil derimod paragrafen være anvendelig, naar den skyldige har indseet, at sprængning med de i § 148 omhandlede følger vilde voldes (ellers se § 151); jfr. S. K. M. p. 159.

² Jfr. § 304 med anm. 5.

⁴ «Jernbane» maa her antages at omfatte ethvert transportmiddel, som paa skinner drives frem ved mekanisk kraft, saaledes ogsaa elektriske sporgvogne (jfr. § 150). At jernbanen skal staa til almindelig benyttelse, kan ikke kræves. — Af S. K. M. p. 159 sees, at udtrykket «jernbaneulykke» er valgt for at ramme de tilfælde, hvor der voldes ulykke, uden at selve jernveien skades (f. ex. ved, at toget ledes ind paa feilagtigt spor). Men selvfølgelig rammer paragrafen ogsaa skade paa tog eller banelegeme, som medfører fare for menneskeliv eller udstrakt odelæggelse af eiendom.

⁵ Jfr. de almindelige bemærkninger ved kapitlet. Hvor ikke almenfare voldes, se §§ 291 og 292. — «Udstrakt» kan odelæggelse af fremmed eiendom ikke siges at være, blot fordi det truede har høi værdi (jfr. § 292); der maa kræves, at den truer videre kredse.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 51. Jfr. S. K. M. p. 159: «Man har, særlig af hensyn til nødvendigheden af en stærk repression ligeoverfor forbrydelser ved sprængstoffer, givet adgang til ogsaa at belægge forsøg med fængsel paa livstid.» Jfr. str.pl. § 89,1.

§ 149.¹ (Forsøg paa at hindre forebyggelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt).

Med fængsel i mindst 1 aar² straffes den, som under

saadan ulykke som i § 148 omhandlet² eller vidende om, at en saadan truer, ved ødelæggelse, beskadigelse eller fjernelse af redskaber eller paa anden maade søger³ at hindre dens forebyggelse eller bekjæmpelse, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. §§ 65, 139 og 387.2. — Vergl. Darst. B. T. I p. 364.

² Jfr. § 65.

³ Om ulykken er fremkaldt ved en forbrydelse eller ikke, er ligegyldigt.

⁴ Jfr. § 49 med anm. 4.

§ 150.¹ (Fremkaldelse af fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt ved undladelse af at udføre en særlig pligt eller paa visse andre maader).

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som fremkalder saadan fare² som i § 148 nævnt ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt,³ ved retsstridig⁴ at ødelægge, borttage eller beskadige nogen gjenstand⁵ eller noget til vejledning anbragt tegn, ved at give eller anbringe noget falsk tegn, ved at anbringe nogen hindring i skibsfarvand, ved at forstyrre den sikre drift af en ved lokomotiv eller anden mekanisk kraft drevet jernbane⁶ eller ved at medvirke til nogen saadan adfærd. Voldes derved saadan ulykke som i § 148 nævnt,⁷ anvendes fængsel indtil 12 aar.

Har nogen foretaget en oven nævnt handling uden at være opmærksom paa faren⁸ eller af uagtsomhed,⁹ straffes han med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. tidligere gl. str.l. 23—8; jernbaneloven 7 septbr. 1854 § 8. — Jfr. §§ 139, 351, 352; mil. str.l. §§ 83 og 84; jernbanel. 7 septbr. 1854 §§ 10 og 11 (ikr.l. § 4, I. — Jfr. ogsaa l. om behandl. af ildsfarlige gjenstande 3 mai 1871 med tilsægslove 29 mai 1879, 28 mai 1881, 14 juni 1890, 1 mai 1909, 12 juni 1914 og 11 juni 1915; l. om foranstaltn. til betryggelse mod ildsfare i hoteller o. lign. 6 juni 1891;

I. ang. foranstaltn. til betryggelse mod ildsfare i større vaaningsbygninger 8 juni 1895, bygningslovene for hyerne i almindelighed 27 juli 1896 § 86, for Bergen 19 april 1899 § 95, for Kristiania 26 mai 1899 § 98, for Trondhjem 11 juni 1906 § 106; I. om forbud mod opførelse af træbygninger i landets byer 19 mai 1904; I. om brandvæsenet 15. aug. 1908; I. om kontrol med skibes sødygtighed 9 juni 1903 med tillægslove af 18 septbr. 1909, 21 aug. 1914 og 20 aug. 1915; I. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915. — Se ogsaa anm. 4 til § 352.

² D. e. fare for ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, søskade eller jernbaneulykke, hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af eiendom let kan foraarsages (jfr. paragrafens andet punktum og S. K. U. § 150, der havde udtrykket «fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt», hvilket alene af sproglige grunde forandredes; Indst. O. I p. 36). — Den skyldige maa være sig denne fare bevidst (jfr. 2det led). Mangler denne bevidsthed, vil forholdet efter omstændighederne kunne rammes af straffebestemmelserne i 28de kap. (der bliver at anvende ved siden af § 150). Derimod kræves ikke (som efter gl. str.l. 23—8), at han har havt den hensigt at bevirke oversvømmelse o. s. v.

³ Der fordres altsaa tilsidesættelse af en vedkommende særlig paahvilende pligt. «En tilsidesættelse af den almindelige agtsombudspligt er ikke nok. En arbejder, som i en fabrik omgaaes uforsigtig med lys, rammes saaledes ikke af § 150, men vel den opsynsmand, som særlig skal vaage over, at saadan uforsigtighed ikke sker, eller nattevagten, som lægger sig til at sove» (S. K. M. p. 160)

⁴ Jfr. anm. 1a til § 57.

⁵ «Naar loven belægger med den her fastsatte straf enhver ødelæggelse, beskadigelse eller borttagelse af gjenstande, hvorved fare for saadan ulykke, som i § 148 nævnt,

vidende forvoldes, har den, saavidt vides, uengetelig affattet sin bestemmelse i videre udtryk end nogen anden lov. De fleste bliver staaende ved at nævne jernbanemateriel, jernbanelegeme, fyr og andre signalapparater; hertil føier nogle vandledninger og andre vandbygninger, indretninger i gruber, dampkjedler og dampmaskiner, indretninger til tilberedelse af lysgas eller andre exploderende gjenstande og gasledninger. Det indsees imidlertid ikke, hvorfor ikke ogsaa ødelæggelse af andre gjenstande, hvorved gjerningsmanden med bevidst hu fremkalder en lignende fare, skulde ligestilles hermed, medens paa den anden side enhver opregning lettelig kommer tilkort ligeoverfor livets mangfoldighed⁶ (S. K. M. p. 160). — Jfr. § 6; kap. 28 og anm. 2.

⁶ Jfr. anm. 4 til § 148. — For jernbaners vedkommende rammer saaledes paragrafen enhver fareforvoldelse uden at bestemme dens art, hvilket stemmer med jernbaneloven 7 septbr. 1854 §§ 7, 8 og 9. Jfr. S. K. M. p. 160.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Altsaa ogsaa, hvor selve handlingen (f. ex. opbrydning af en jernbaneskinne) er forsætlig.

⁹ Jfr. anm. 5 til § 40.

§ 151. (Uagtsom forvoldelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt).

Er saadan ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, sjøskade eller jernbaneulykke¹ som i § 148 omhandlet voldt ved uagtsomhed,² straffes den skyldige med bøde eller med fængsel indtil 3 aar.

¹ Jfr. tidligere jernbaneloven 7 septbr. 1854 § 9.

² Anm. 5 til § 40. — Jfr. § 352 med anm. 4 og anm. 1 til § 150. Den blotte overtrædelse af de der anførte bestemmelser vil ikke være tilstrækkelig til, at handlingen i forhold til nærværende paragraf kan betegnes som uagtsom, naar i det konkrete tilfælde følgen ikke lod sig forudse (jfr. § 43).

152.¹ (Forurensning af vandløb m. v.).

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som retsstridig² tilsætter beholdninger eller vandløb, hvorfra drikkevand til mennesker eller husdyr tages, sundhedsskadelige stoffe³ eller medvirker hertil.⁴

Har han derved forvoldt almindelig fare for menneskers liv eller helbred, er straffen fængsel indtil paa livstid, og hvis nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁵ er bleven følgen,⁶ fængsel fra 1 aar indtil paa livstid.⁷

Uagtssomme⁸ handlinger af den i foregaaende led nævnte art straffes med bøder eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. §§ 139 og 159.

² Herved udelukkes fra det strafbares omraade saadanne mindre forurensninger af vandløb o. lign., der kun er en følge af den sædvanmæssige, regelmæssige brug af disse til huslige eller erhvervsmæssige øiemed; jfr. vasdragsl. 1 juli 1887 §§ 20 og 24 (ikr.l. § 4, I; jfr. ogsaa analogien fra naboloven 27 mai 1887 § 12. Jfr. Odelstingstid. p. 540—1; Lagtingstid. p. 197—8.

³ Om andre forurensninger se § 398,1. Om forskjellen mellem sundhedsskadelige stoffe og gift se anm. 4 til § 153.

⁴ Straf efter dette led forudsætter bevidsthed baade om, 1) at der af beholdningen eller vandløbet tages drikkevand til mennesker eller husdyr, 2) at vedkommende stoffe er sundhedsskadelige og 3) at handlingen er retsstridig (§§ 40 og 42 jfr. anm. 1a til § 57), jfr. paragrafens sidste led, hvorefter uagtssomme handlinger af den i første led omhandlede art ikke er strafbare.

⁵ Jfr. § 9.

⁶ Jfr. § 43.

⁷ Jfr. § 65 og str.pl. § 89,1.

⁸ Jfr. anm. 5 til § 40.

§ 153.¹ (Forgiftning, udbredelse af sundhedsfarlige varer).

Med fængsel indtil paa livstid² straffes den, der til sætter gjenstande, bestemte til almindelig brug^{2a} eller forhandling,³ gift⁴ eller andre saadanne stoffe, at gjenstandene ikke kan bruges efter sin bestemmelse uden at volde menneskers død eller ødelægge helbredet,⁵ eller som volder, at iøvrigt^{2a} forgiftning, der medfører almindelig fare for liv eller helbred, finder sted, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes² den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed⁶ sælger, falholder eller iøvrigt søger at udbrede saadanne forgiftede eller med farlige stoffe tilsatte gjenstande som oven omhandlet,⁷ eller som medvirker hertil.⁸

Er nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁹ forevoldt,¹⁰ er straffen fængsel fra 1 aar indtil paa livstid.¹¹

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed⁶ falholder, sælger eller paa anden maade søger at udbrede som næringsmidler for mennesker eller husdyr eller til anden brug gjenstande,¹² der ved at bruges efter sin bestemmelse er egnede til at skade sundheden.¹³ Paa samme maade straffes medvirkning hertil.

Uagtssomme¹⁴ handlinger af den i 1ste led omhandlede art straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.¹⁵

¹ Jfr. §§ 139 og 159. Med nærværende paragraf (der nærmest svarer til gl. str.l. 13—2 og 3) maa sammenholdes §§ 359 og 362. Forholdet mellem de forskellige led af denne paragraf og de sidstnævnte paragrafer er følgende: 1) Første led af § 153 handler om forgiftning. 2) Andet og fjerde led samt § 359 handler om falholdelse (eller anden udbredelse) af sundhedsskadelige gjenstande, idet a) begge de nævnte led af § 153 forudsætter, at falholdelsen sker med fordølgelse af gjenstandens beskaffen-

hed, medens dette ikke er betingelse for straf efter § 359; b) forskjellen mellem andet og fjerde led af § 153 er, a) at det første alene handler om salg og udbredelse af gjenstande, der er tilsat skadelig bestanddele, og β) som betingelse for straf kræver, at gjenstanden ikke kan bruges efter sin bestemmelse uden at volde menneskers død eller ødelægge helbredden, medens fjerde led ogsaa rammer udbredelse af de der opregnede gjenstande, naar de paa grund af umødenhed, bedærvethed eller lign. — altsaa uden tilsætning (jfr. anm. 13) — er egnede til overhovedet at skade sundheden (jfr. anm. 5). Jfr. Indst. O. I p. 37. — Vergl. Darst. B. T. IX p. 130 ff.

² Jfr. § 65; str.pl. § 89, 1.

^{2a} Derunder ogsaa forbrug.

² Forgiftning af andre gjenstande vil rammes af bestemmelserne i 28de kap., efter omstændighederne ogsaa 22de kap. — Ogsaa forgiftelse af kreaturfoder bliver at bedømme efter 28de kap., naar der ikke enten er tale om forgiftning med smittestof (§ 154) eller der ikke indirekte ved kreaturforgiftningen voldes fare for menneskers liv og helbred eller forgiftelsen ikke kan betragtes som medvirkning til den i nærværende paragrafs fjerde led omhandlede forbrydelse.

⁴ Ved gift forståes stoffe, der virker dræbende eller sundhedsødelæggende selv i smaa doser.

⁵ Herhen hører da ikke gifte, der i passende doser kan benyttes som lægemidler; jfr. S. K. M. p. 162. — Ved kravet til, at gjenstanden skal «ødelægge helbredden», er udtrykt, at den maa have en større grad af farlighed end den, der udtrykkes ved, at den er «sundhedsskadelig» (fjerde led jfr. § 359), jfr. anm. 1.

^{2a} D. e. ved retsstridig omgang med gjenstand, som er giftig i sig selv, uden at det skyldes nogen saadan virksomhed som i det foregaaende omhandlet.

⁶ Jfr. § 271,4, der bliver at anvende ved siden af § 153, hvis de særlige betingelser — vindesyg hensigt, forvoldelse af formuestab — er tilstede. — «En fordølgelse kan ikke siges at foreligge, fordi sælgeren ikke gør kunden særlig opmærksom paa sundhedsskadeligheden af varer, som efter sin normale beskaffenhed er sundhedsskadelige; og paa den anden side maa den, som sælger en individuel skadelig vare, der ikke selv viser sin særegne beskaffenhed, siges at have fordulgt den, naar han ikke gør opmærksom paa den» (S. K. M. p. 163).

⁷ Jfr. anm. 1.

⁸ Bestemmelsen rammer saaledes ogsaa den, der sælger til nogen, som ham bekendt selv tilsigter at lede andre bag lyset.

⁹ Jfr. § 9.

¹⁰ Jfr. § 43.

¹¹ Jfr. § 65; str.pl. § 89,1.

¹² Er det ikke brugsgjenstande (men f. ex. kunstværker, videnskabelige frembringelser), vil forholdet alene kunne straffes, forsaavidt betingelserne efter § 270 (271,4) er tilstede. — «Det er en selvfølge, at udbredelse af de i fjerde led omhandlede gjenstande bliver at straffe efter andet led, forsaavidt de der opstillede betingelser foreligger» (Indst. O. I p. 37).

¹³ Det kræves ikke, at det i det enkelte konkrete tilfælde skal virke skadeligt; det er nok, at gjenstanden i almindelighed er sundhedsskadelig; jfr. O. prop. nr. 24 p. 41. Jfr. anm. 1 og 3. — Det er ikke her nødvendigt, at sundhedsskadeligheden er bevirket ved tilsætning (anm. 1). Bestemmelsen rammer ogsaa salg f. ex. af kjød af dyr, døde af sygdomme, der gør kjødet giftigt, eller af trikinholdigt flæsk ligesom ogsaa af gjenstande, som paa grund af sin ufærdighed er sundhedsskadelige, jfr. S. K. M. p. 162.

¹⁴ Jfr. anm. 5 ved § 40.

¹⁰ Er saadan følge, som i andet led omhandlet, indtraadt, bliver §§ 238 og 239 (ved mindre legemsskade § 237) at anvende ved siden af nærværende paragraf.

§ 154.¹ (Førvoldelse af smitsom syge.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at en farlig smitsom sygdom² finder indgang eller almindelig udbredelse² blandt mennesker, husdyr³ eller vekster,² straffes med fængsel indtil 10 aar.⁶ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Har en saadan handling som i 1ste led nævnt medført,⁷ at noget menneske onkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁸ er straffen fængsel fra 5 aar indtil paa lieftid.⁹

¹ Jfr. §§ 156, 357 og 358. — Jfr. ogsaa §§ 139 og 159.

² Jfr. gl. str.l. 23—12, der benyttede det samme udtryk, hvilket maatte forstaaes overensstemmende med udtrykket i 13—1 «smitsom syge, der medfører almindelig fare for menneskers liv eller helbred». Jfr. lov om sundhedsvæsenet 16 mai 1860 kap. 2 og § 26; l. om spedalske 6 juni 1885; l. om særegne foranstaltninger mod tuberkuløse sygdomme 8 mai 1900; l. om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909; l. om foransaltn. mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 med tillægslov 26 mai 1899. Hvor sygdommen er en af de i de anførte love omhandlede eller i henhold til loven om sundhedsvæsenet er gjort til gjenstand for offentlig forsorg, vil dens farlighed uden videre maatte ansees given; men selv hvor dette ikke er tilfældet, vil sygdommen maatte betegnes som farlig, naar den regelmæssig medfører almindelig fare for helbredden (f. ex. syfilis, jfr. imidlertid § 155). Smitsomme sygdomme, med hvilke dette ikke er tilfældet (f. ex. rode hunde, vandkopper o. lign.), rammes derimod ikke af denne bestemmelse. Overførelse af smitte af ufarlige, smitsomme sygdomme vil

derimod efter omstændighederne kunne rammes af §§ 228, 229 eller 291.

² Overførelse af smitte til en enkelt person vil saaledes kun rammes af paragrafen, 1) naar det sker paa et sted, hvor den smitsomme sygdom ikke før findes, og hvor den saaledes ved smitteoverførelsen «finder indgang», og 2) naar overførelsen efter omstændighederne skaber betingelserne for en almindeligere udbredelse af sygdommen. Ellers gaar overførelse af smitte til en enkelt ind under det 22de eller 28de kapitel. — Da § 154 forudsætter forsæt, maa den skyldige være sig bevidst, at hans forhold medfører, at sygdommen «finder indgang» eller almindelig udbredelse. Jfr. forøvrigt Odelstingstid. p. 545 ff.

⁴ Jfr. S. K. M. p. 163—4: «Loven medtager her ogsaa udbredelse af sygdomme hos husdyr og stiller denne paa lige linje med udbredelse blandt mennesker. Ogsaa gl. str.l. 23—12 straffede saadan handling med strafarbejde paa mindst 3 aar 1 md. Dens maximumstid var derimod 9 aar, medens den nye lov gaar til fængsel paa livstid. Herved maa imidlertid erindres, at der gives dyresygdomme — saasom hundegalskab, som forøvrigt neppe engang var medtaget i gl. str.l. — hvis udbredelse er saa yderlig farlig for menneskene, at den bør ligestilles med de alvorligste menneskesygdomme.»

⁵ F. ex. koloradobillen, fyloxera, barkbillerne stikkelsbærdreberer; jfr. Indst. O. I p. 37.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 65, str.pl. § 89,1.

§ 155.³ (Forvoldelse af eller udsættelse for venerisk smitte.)

Den, som med kundskab eller formodning om at lide af smitsom kjonssygdom² ved legemlig omgjængelse⁵ eller ved

utugtigt forhold^{2a} smitter⁴ eller udsætter nogen for smitte,² straffes med fængsel indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, der medvirker til, at nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom kjønssygdom, ved saadan adfærd som oven nævnt smitter⁴ eller udsætter en anden for smitte.

Er den smittede eller den for smitte udsatte den skyldiges egtefælle, finder offentlig forfølgning alene sted efter dennes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—30. Den nye bestemmelse adskiller sig fra den ældre væsentlig i følgende punkter: 1) Den blotte formodning om at lide af smitsom sygdom er nok efter § 155, medens 18—30 krævede kundskab. 2) Sidstnævnte lovbud krævede bevis for en bestemt omgængelse, hvorved smitte har fundet sted, medens § 155 nøier sig med bevis for forhold, som udsætter nogen for smitte (jfr. anm. 5). 3) Se anm. 3. — Jfr. iøvrigt § 358; Getz Udk. til lov om modarbejdelse af off. usædelighed (1892) p. 47—9. — Jfr. l. om adgang til opløsning af ægteskab 20 aug. 1909 § 4, a.

² Herunder gaar ikke blot de grovere former (syfilis), men ogsaa den bløde chanker og gonorrhé; jfr. S. K. M. u. 165.

³ Loven kræver saaledes ikke som gl. str.l. 18—30, at der skal være «bedrevet utugt». Bestemmelsen rammer ogsaa «omgængelse» mellem egtefæller. Jfr. iøvrigt de indledende bemærkninger til kap. 19.

^{2a} Jfr. de indledende bemærkn. til kap. 19.

⁴ Den friske, som smittes, rammes altsaa ikke af denne bestemmelse, selv om han er vidende om smittefaren. Paa den anden side straffes den syge uden hensyn til den smittedes kundskab om smittefaren, jfr. S. K. M. p. 165.

⁵ Det er efter dette ikke betingelse for tiltale og straf

efter § 155, at der paavises nogen bestemt smittet. «Man bør kunne skride til undersøgelse mod personer, der er, om end anonymt, opgivne som smittetilgiver, naar de vitterlig lever af utugt eller er kjendt som prostitutionens stadige kunder, og, om de befindes syfilitiske, alene paa grundlag heraf kunne reise straffesag mod dem uden særligt bevis for noget enkelt tilfælde» (S. K. M. p. 165). — Jfr. Retst. 1906 p. 692.

§ 156.¹ (Forsætlig overtrædelse af forskrifter til betryggelse mod smitsomme sygdomme.)

Den, som vidende om, at han derved volder fare for, at en smitsom sygdom finder indgang eller almindelig udbredelse² blandt mennesker eller husdyr, overtræder de regler, der lovlige er givne til forebyggelse eller modarbejdelse af sygdommen,³ eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, saafremt paa grund heraf⁴ noget menneske omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁵

¹ Jfr. § 357, der adskiller sig fra § 156 derved, at den første paragraf ikke forudsætter nogen konkret fare. Jfr. de ved ikr.l. § 3 ophævede straffebestemmelser i frdn. om vaccination 3 april 1810 § 20, 1. om sundhedskommissioner m. v. 16 mai 1860 § 26, 1. om spedalskes afsondring 6 juni 1885 § 6, og tuberkuløsel. 8 mai 1900 § 14.

² Jfr. anm. 3 til § 154.

³ Jfr. citaterne i anm. 2 til § 154 og anm. 2 til § 357.

⁴ Jfr. § 43.

⁵ Jfr. § 9.

§ 157. (Falske lægemidler og kure).

Den, som vidende om, at han derved udsætter andres liv eller helbred for fare,¹

1. sælger, falholder eller paa anden maade søger udbredt blandt almenheden som lægemidler eller forebyggelsesmidler mod sygdomme gjenstande, som er blottede for de angivne egenskaber;² eller
2. under lægevirksomhed³ anvender nogen behandlingsmaade, som ikke er egnet til at helbrede eller modvirke sygdommen;⁴

straffes med fængsel indtil 6 aar, men ikke under 1 aar, saafremt derved nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁵ er voldt.⁶

Paa samme maade straffes den, som medvirker til saadan adfærd.

¹ Den hensigt at skade kræves derimod ikke. Heller ikke kræves, at skade er skeet.

² Jfr. § 360, der ikke forudsætter, at den skyldige er vidende om, at han derved udsætter andres liv eller helbred for fare. — Jfr. endvidere § 270, som, hvor gjerningen ogsaa falder ind under denne paragraf, bliver at anvende ved siden af § 157 (se anm. 6 til § 153). Det samme gjælder derimod ikke § 153, 2det led, som adskiller sig fra § 157, 1 derved, at denne sidste ikke som den første forudsætter, at de solgte eller falholdte gjenstande i sig selv er skadelige, men sigter til at ramme de tilfælde, «hvor skaden bestaar i, at man undlader at benytte effektive midler, fordi man allerede i dem, som haves, tror at besidde saadanne» (S. K. M. p. 166).

³ Herunder gaar enhver sygebehandling, ikke blot den erhvervsmæssige (Indst. O. I' p. 38). Den rammer ikke blot kvaksalvere (jfr. kvaksalverlovene 29 april 1871 og 6 juni 1889, hvis straffebestemmelser er opretholdte ved ikr.l. § 4, I), men ogsaa examinerede læger, «naar f. ex. en saadan, der ikke vil vedkjende sig ingen anelse at have om sygdommens art, underkaster patienten en simuleret kur

og derved hindrer ham fra at søge en effektiv, som legen ved andetsteds vil kunne erholdes (S. K. M. p. 166).

¹ Den i paragrafens begyndelse opstillede betingelse udelukker, at paragrafen kan finde anvendelse paa den, der foreskriver et uskyldigt, men ganske uvirksomt middel blot for at berolige patienten (S. K. M. p. 166).

² Jfr. § 9.

³ Jfr. § 43.

§ 158.¹ (Forvoldelse af hungersnød og dyrtid.)

Den, som ved brud paa overtagne forpligtelser eller ved udspreddelse af falske efterretninger bevirker, at der voldes hungersnød eller dyrtid paa livsfornödenheder, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 8 aar.

¹ Jfr. § 273, 1ste led.

§ 159.¹ (Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser.)

Den, som, i hensigt at bevirke eller medvirke til en i §§ 148, 152, 2det led, 153, 1ste, 2det og 3dje led, eller 154 omhandlet forbrydelse eller art af forbrydelser, indgaar forbund² med nogen, straffes med fængsel indtil 10 aar.³

¹ Jfr. § 139. — Jfr. ogsaa §§ 94, 104, 259, 1, 268, 3, 269, 1 og 330.

² Jfr. num. 1 til 58 (p. 78).

³ Jfr. § 65.

§ 160.¹ (Offentlig opmuntring til forøvelse af forbrydelser ved hjælp af sprængstoffer eller gift og vejledning i disses brug.)

Den, som offentlig² giver eller tilbyder vejledning i brug af sprængstoffer eller gift³ til forøvelse af forbrydelser, eller som truer med⁴ eller offentlig² opmuntrer til at forøve forbrydelser ved hjælp af disse midler, eller som medvirker til nogen saadan forbrydelse, straffes med fængsel indtil 10 aar.²

¹ Jfr. § 140, i forhold til hvilken § 160 nærmest alene er en skjærpelse.

² Jfr. § 7, 2.

³ Jfr. anm. 4 til § 153. — «Naar § 160 ogsaa medtager gift, er dette væsentlig begrundet i den store fare for almindelig forgiftning, som de nyere undersøgelser af forskellige bakterier viser, meget let kan fremkaldes f. ex. ved, at nogle saadanne bringes ind i en bys vandverk» (S. K. M. p. 167).

⁴ Ligegyldigt, om offentlig eller privat; jfr. Indst. O. I p. 38.

⁵ Jfr. § 65.

§ 161.¹ (Ulovlig anskaffelse, tilvirkning m. v. af sprængstofe.)

Den, som, i hensigt derved at forøve nogen forbrydelse, anskaffer, tilvirker eller opbevarer sprængstofe eller særlige redskaber for disses tilvirkning eller anvendelse, straffes med fængsel indtil 6 aar.²

Paa samme maade straffes den, som medvirker til anskaffelse, tilvirkning eller opbevaring af sprængstofe eller saadanne redskaber, naar han ved eller maa antage, at de er bestemte til forøvelse af nogen forbrydelse.³

¹ Jfr. § 352. — S. K. M. p. 167 fremhæver, at bestemmelsen væsentlig er rettet mod anarkisterne.

² Jfr. § 65.

³ Se § 2, ikr.l. § 5, 2det led, mil. str.l. § 2.

§ 162. (Fradømmelse af retten til at udøve næringsvei.)

Er nogen i dette kapitel omhandlet forbrydelse forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.¹

¹ Jfr. §§ 29,5 og 30,5.

15de kapitel.

Falsk forklaring.

Jfr. str.pl. § 89. Vergl. Darst. B. T. III p. 365 ff.

§ 163.¹ (Mened.)

Den, som for retten^{1a} afgiver falsk edelig forklaring,² straffes med fængsel fra 6 maaneder indtil 8 aar.

Paa samme maade bliver den at straffe, som udenfor retten afgiver falsk edelig forklaring i tilfælde, hvor brug af ed er lovhjemlet.³

¹ Jfr. gl. str.l. 12—1. Den nye lov har ingen til 12—2 svarende strafebestemmelse for edelig forklaring, afgiven for at faa nogen fældet i straf; jfr. imidlertid §§ 168 og 169, som bliver at anvende ved siden af § 163; jfr. S. K. M. p. 167. Med hensyn til tilbagekaldt falsk forklaring (gl. str.l. 12—4) se § 59. § 50 finder derimod her ikke anvendelse, da menedsforbrydelse ikke forudsætter nogen ydre følge. — Om medvirkning se § 165.

^{1a} At det skal have været en indenlandsk ret, kræves ikke; jfr. derimod anm. 4 a til § 166.

² Jfr. l. om ed 10 maj 1893 med tilhægs. 29 april 1905. — Jfr. §§ 164 og 167. — Om forklaringen er afgiven af part, vidne eller sagkyndig, er ligegyldigt. Om dommere, lagrettemænd og skjønsmænd se § 110. Jfr. til belysning af, hvad der skal ansees som falsk forklaring, Retst. 1862 p. 361; 1880 p. 145; 1885 p. 453; Ugebl. IX p. 340; Schwei-gaard Kommentar II p. 91.

³ Hvad enten den er paalagt (jfr. gl. str.l. 12—1) eller kun tilstedet, jfr. f. ex. N. L. 1—13—4, skibsregisterl. 4 maj 1901 § 5, lov om konsulatvæsenet 15 juni 1878 § 2 og konsulatinstruktion 24 juli 1906 §§ 84—86 og 89.

§ 164.¹ (Forklaringer, der ansees lige med edelige forklaringer.)

Lige med edelig forklaring ansees forklaring, afgivet under paaberaab af aflagt ed.²

Lige med ed ansees en forsikring, som ifølge loven træder i eds sted.³

¹ 2det led svarer til gl. str.l. 12—6. Til bestemmelsen i 1ste led indeholdt gl. str.l. intet tilsvarende. — Paragrafen finder kun anvendelse paa forklaring, afgiven under paaberaabelse af afgiven ed; om andre udtalelser se § 119. — Jfr. endvidere § 120, der finder anvendelse, hvor aflagt tjenesteed ikke udtrykkelig er paaberaabt.

² Jfr. saaledes str.pl. § 197, 2det led; mil. str.pl. § 104; l. om umyndiggjørelse 28 novbr. 1898 §§ 12, 2det led og 33, l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 § 247, 2det led; instr. for stevnevidner 12 decbr. 1892 § 16 jfr. § 1.

³ Jfr. str.pl. §§ 188 og 197 i. f., mil. str.pl. §§ 103 og 104, l. om ed 10 maj 1893 § 2, l. om straffebest. for dem, der indkaldes til at møde for stortinget 3 aug. 1897 § 2, l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 §§ 219 og 247 i. f. Derimod gjælder det samme ikke om den i sidstnævnte lovs § 114, 2det led omhandlede forsikring paa are og samvittighed; urigtig forklaring af processens parter vil efter den nye rettergangslov, som afskaffer partsed, altid kun rammes af § 166; jfr. Civilproceskommissionens motiver til Udk. til l. om rettergangsmaaden i tvistemaal (1908) p. 192.

§ 165. (Medvirken til afgivelse af urigtig, edelig forklaring.)

Som i § 163 bestemt straffes ogsaa den, som bevirker eller medvirker til, at en ham vitterlig usand edelig forklaring i noget der omhandlet tilfælde afgives af en anden.¹

¹ Om den, som afgiver forklaring, selv tror paa dennes

sandhed eller ikke, er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 167. Paragrafen gaar saaledes videre end den ældre ret, hvor efter kun delagtighed i en andens strafbare mened rammes. Jfr. Skeie i Tidsskr. f. retsvidenskab 1905 p. 205—6 (Afhandlinger p. 64).

§ 166.³ (Falsk, ubeediget forklaring.)

Med bøder eller med fængsel indtil 2 aar straffes den, som afgiver falsk forklaring² for retten² eller for notarius² eller i fremstillinger, han som part eller retsfuldmægtig i en sag fremlægger for retten, eller som myndlig eller skriftlig afgiver falsk forklaring til nogen offentlig myndighed^{2a} i tilfælde, hvor han er pligtig² til at forklare sig til denne, eller hvor forklaringen er bestemt til at afgive bevis.²

Paa samme måde straffes den, der bevirker eller medvirker til, at en ham vitterlig usand forklaring i noget af de ovennævnte tilfælde afgives af en anden.²

¹ Jfr. gl. str.l. 21—28, der imidlertid ikke rammende falske fremstillinger i skriftlige indlæg til retten fra parter eller retsfuldmægtige; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 116, note 41; S. K. M. p. 167—8; O. prop. nr. 24 1898—99 p. 29; Kjerschow p. 518. — Jfr. forøvrigt ogsaa gl. str.l. 21—7 (retslig indtale af en fordring med bevidsthed om, at den ikke er begrundet). — Jfr. § 167, sidste led med anm. 6.

² «Som det fremgaar af modsætningen til det følgende, vil herunder alene indgaa de tilfælde, hvor vedkommende personlig møder og forklarer sig for retten eller notarius» (S. K. M. p. 167). Vægten er herved lagt paa, at i disse tilfælde forklaringen føres til protokols under betryggende former, og at man derfor har et autentisk bevis for dens indhold; jfr. S. K. 1888 p. 76. Om usande skriftlige forklaringer se §§ 120 og 189.

³ Jfr. § 163 med anm. 1 a. § 166 rammer ubeedigede forklaringer af vidner og sagkyndige samt af parter i civile

sager. Om sigtede i en straffesag se § 167. — Jfr. ogsaa Retst. 1907 p. 765 (urigtige skriftlige opgaver fremlagt i skifteret.)

⁴ Jfr. konsulatloven af 15 juni 1878 § 2 og lov om diplomat- og konsulatvæsenet af 12 juni 1906 § 7.

^{5a} D. e. norsk off. myndighed; jfr. de indledende bemærkninger til kap. 12; jfr. anm. 1 a til § 163.

⁵ En pligt bestaar alene, 1) hvor den er positivt paalagt ved lov (jfr. saaledes str.pl. § 266, 2det led, frdn. om auktionsvæsenet 19 decbr. 1693 § 20, pasloven 21 marts 1860 § 4, l. ang. lapperne 2 juni 1883 § 11, 2det led, dissenterl. 27 juni 1891 § 7, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 maj 1901 §§ 1 og 3, skibsregisterl. 4 maj 1901 § 5, nr. 5, l. om afgift af arv 8 april 1905 jfr. l. 25 juli 1910 § 30, universitetsl. 9 oktbr. 1905 § 38; l. om brandvæsenet 15 aug. 1908 § 37; l. om foranstaltn. mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909 §§ 8 og 11; l. om styret for det industrielle retsværn 2 juli 1910 § 7; værnepligtslov 19 juli 1910 § 30; skattelovene 18 aug. 1911 nr. 8 og 9 kap. IV; tillægsl. til lovgivn. om stemplet papir 24 juni 1915 § 8, 2det led; se ogsaa koncessionslovene 18 septbr. 1909 nr. 4 § 15 og nr. 5 § 14 (jfr. l. 25 juli 1913 nr. 10 § 4, 3 juli 1914 nr. 5 § 3 og 27 august 1915 § 4), som udtrykkelig henviser til str.l. § 166; ogsaa l. om salg og udførsel af fødevarer 18 aug. 1914 § 1, nr. 2 hører hid, forsaavidt den henviser til «de regler, som er bestemt for vidner i straffesaker») eller 2) ved lovhjemlet anordning eller 3) flyder af, at undladelse er belagt med straf (se § 333, hvis straffebestemmelse imidlertid rammer urigtig forklaring, hvorfor § 166 i de der omhandlede tilfælde ikke kommer til anvendelse). Det er derimod ikke nok, at forklaringen er en nødvendig betingelse for, at den, som afgiver den, skal kunne opnaa en bevilling el. lign. (jfr. om forklaringer i anledning af skilsmisseansøgning Retst. 1899 p. 120 fl.), men vel, hvor

forklaring er paabudt enhver, der udfører en vis virksomhed (jfr. f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 §§ 38 og 39, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 maj 1901 § 1). Er det en frivillig sag, om vedkommende vil forklare sig eller ikke, kommer det ikke i betragtning, at han, naar han overhovedet forklarer sig, kan siges ialfald at have en moralsk pligt til at tale sandhed. — Enkelte love, som paa lægger oplysningspligt, indeholder særskilte straffebestemmelser for undladelse af at opfylde denne, hvilke isaaanfald bliver at anvende istedetfor nærværende paragraf; se saaledes l. om statistiske opgaver 25 april 1907 § 4; l. om ulykkesforsikring for sømænd 18 aug. 1911 § 38; l. om forandr. i ildsfarlighedslovgivn. 12 juni 1914 § 26, 4de led; l. om barn, som er født utenfor ægteskap 10 april 1915 §§ 6 og 7; sygeforsikringsl. 6 aug. 1915 § 74,1; ulykkesforsikringsl. for industriarbejdere 13 aug. 1915 § 38; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 63 jfr. § 51 i. f.

⁶ Selve forklaringen maa være bestemt til at afgive bevis; det er ikke nok, at den nedtegnes i en offentlig protokol, som er bestemt til at afgive bevis for, at det nedtegnede stemmer med det forklarede (jfr. udtalelserne i Retst. 1899 p. 120 ff.; jfr. ogsaa § 189). Paa den anden side er det uvæsentligt, om forklaringen virkelig nedtegnes. Forklaringen maa være bestemt til at afgive bevis; det er ikke nok, at den efter omstændighederne kan faa bevisbetydning (f. ex. et privatbrev), selv om vedkommende er sig dette bevidst; jfr. anm. 5 til § 179. — Bestemmelsen fandt tidligere anvendelse paa usand opgave af, hvem der er et barns forældre, afgiven i anledning af barnets fødsel eller daab (jfr. gl. str.l. 21—29; Kjerschow p. 520 ff.; Retst. 1903 p. 193; Indst. O. I p. 38). Nu bliver saadan opgave, naar den er fremkommet for bidragsfogden, at straffe efter l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet

egteskab med hverandre af 10 april 1915 § 7, 4de led, sidste p.; jfr. ogsaa § 6, 2det led. Derimod er nærværende paragraf fremdeles anvendelig paa urigtig opgave til ministerialbogen (presten). Jfr. imidlertid § 215 med anm. 3. — Bestemmelsen vil endvidere finde anvendelse paa usande forklaringer for paatalemyndigheden (str.pl. § 266), der tidligere var straffrie. Ogsaa disse er nemlig «bestemte til at afgive bevis», vistnok ikke som grundlag for dommen, men for tiltalespørgsmaalets afgjørelse. Retst. 1907 p. 532; jfr. Hartmann sammesteds p. 65 og Sitje sammesteds p. 225.

¹ Jfr. anm. 1 til § 165.

§ 167. (Forklaring i egen sag og til gunst for nærmeste.)

Straf efter §§ 163 og 166 kommer ikke til anvendelse paa den, der som sigtet¹ for en strafbar handling har afgivet falsk forklaring.²

Det samme gjælder, saafremt nogen afgiver falsk ubeediget forklaring i tilfælde, hvor han ei kunde forklare sandheden uden derved at udsætte sig eller nogen af sine nærmeste³ for straf eller tab af den borgerlige agtelse.⁴

Er i saadant tilfælde som i 2det led omhandlet falsk beediget forklaring⁵ afgivet, straffes den skyldige med fængsel indtil 5 aar.

§ 166 kommer ikke til anvendelse paa opgaver angaaende omstændigheder, der danner grundlag for skat.⁶

¹ Jfr. str.pl. § 97 og G. og H. anm. 1 til denne; mil. str.pl. § 75.

² Jfr. anm. 1 til § 163.

³ Jfr. § 5.

⁴ Jfr. str.pl. § 177; mil. str.pl. § 103, lov om rettergangsmåden for tvistemaal 13 aug. 1915 § 208.

⁵ Jfr. § 164, som maa gjælde ogsaa her.

⁶ Jfr. § 406. Urigtig opgave, der medfører for høi

skatteansættelse, rammes ikke af denne paragraf og er overhovedet ikke strafbar; jfr. S. K. M. p. 293 — 4; Indst. O. I p. 38—9; skattelovene 18 aug. 1911 nr. 8 § 118 og nr. 9 § 110.

16de kapitel.

Falsk anklage.

§ 168¹ (Falsk anklage.)

Den, som ved falsk anklage,² anmeldelse eller forklaring til retten, paatalemyndigheden eller anden offentlig myndighed³ eller ved forvanskning eller bortryddelse af bevis⁴ eller tilveiebringelse af falsk bevis⁵ eller mod bedre vidende⁶ paa anden maade søger at paadrage en anden⁷ sigtelse⁷ eller fældelse for en strafbar handling,⁸ eller som medvirker hertil, straffes, hvis der handles om en forbrydelse,⁹ med fængsel fra 6 maaneder indtil 8 aar og, hvis der handles om en forseelse,⁹ med fængsel indtil 4 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 17—1 og 2. — Jfr. § 173; ikr.l. § 19, sidste led.

² Finder ogsaa anvendelse paa falsk tiltalebeslutning af paatalemyndigheden; jfr. §§ 117—9.

³ Jfr. §§ 163 (jfr. 164) og 166, som, hvor betingelserne foreligger, maa anvendes ved siden af § 168. Derimod bliver ikke § 247 at anvende ved siden af § 168. —

⁴ Jfr. §§ 185 og 187, som i tilfælde anvendes ved siden af § 168.

⁵ Jfr. § 182, som i tilfælde anvendes ved siden af § 168.

⁶ Er de i det foregaaende opregnede forbryderske midler benyttede, kræves det ikke (som efter gl. str.l. 17—1), at den skyldige skal være vidende om, at den anklagede er uskyldig. Dette moment er kun af betydning, saafremt

forsøget paa at opnaa domfældelse sker (paa anden maade), jfr. S. K. M. p. 170. — Jfr. Retst. 1851 p.⁸ 77.

^{6a} Den fornærmedes samtykke ophæver ikke straf efter nærv. paragraf.

⁷ Herved maa forståes saavel efterforskning (og retslig forundersøgelse) mod en bestemt sigtet (str.pl. § 97) som tiltale.

^a Jfr. Kjerschow p. 281—2 og 283.

^b Jfr. § 2; ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

§ 169.¹ (Strafskjærpelse, naar nogen paa grund af den falske anklage er fældet til frihedsstraf eller dødsstraf).

Er paa grund af saadan forbrydelse som i § 168 nævnt nogen fældet til frihedsstraf, som helt eller delvis er udstaaet, eller til dødsstraf,² straffes den skyldige med fængsel ikke uuder 1 aar.

Er paa grund af forbrydelsen dødsstraf fuldbyrdet eller frihedsstraf udstaaet i mere end 5 aar, kan den skyldige straffes med fængsel paa livstid.³

¹ Jfr. gl. str.l. 17—3. Jfr. §§ 139 og 173; mil. str.l. §§ 41 og 60; ikr.l. § 19, sidste led. — Jfr. ogsaa § 12, 3a og 4a.

² Jfr. mil. str.l. §§ 12 og 14; ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3 i. f., jfr. lov 3 juni 1874, 2det afsnit § 1.

³ Jfr. § 43; str.pl. § 89, l. — Er følgen forudseet (for-sæt), bliver efter omstændighederne § 223 eller 233 at anvende, forsaavidt dette leder til en strengere straf.

§ 170.¹ (Uagtsom anklage).

Med boder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som uden rimelig grund til mistanke² for retten eller paaatalemyndigheden anklager eller anmelder nogen³ for en strafbar handling, eller som forleder en anden til saadan anklage eller anmeldelse.

Offentlig paatole finder ikke sted uden forværmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 17—4. Kjerschow p. 284—6. Jfr. § 173, mil. str.l. §§ 41 og 60.

² Forskjellen mellem denne paragraf og § 168 fremgaar af disse ord, sammenholdte med ordene «mod bedre vidende» i sidstnævnte paragraf.

³ Jfr. § 171.

§ 171.¹ (Angivelse af opdigtede forbrydelser o. lign. Falsk selvangivelse o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes

1. den, som mod bedre vidende for retten, paatalemyndigheden eller anden offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, som ikke er forøvet, eller foretager noget, der tilsigter at vække mistanke om, at en saadan er forøvet, eller som medvirker hertil;
2. den, som falskeligt angiver sig selv eller nogen anden med dennes samtykke som skyldig i en strafbar handling, eller som medvirker hertil.

¹ Denne straffebestemmelse mod anmeldelse af opdigtede forbrydelser har intet sidestykke i den gl. str.l. (jfr. imidlertid ved nr. 2 str.l. 1842 kap. 21 § 32, ophævet ved l. 1890). — Jfr. §§ 163 og 166, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 171. — Jfr. mil. str.l. §§ 41 og 60.

§ 172.¹ (Undladelse af at forebygge urigtig fældelse eller afstraffelse).

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som, skjønt det kunde ske uden at udsætte ham selv, nogen af hans nærmeste² eller nogen uskyldig for tiltale eller fare for liv, helbred eller velfærd eller for tab af den borgerlige agtelse,³ undlader at oplyse omstændigheder, der godtgjør, at

en for en forbrydelse tiltalt eller dømt er uskyldig, eller som medvirker til saadan undladelse.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. §§ 139 og 144 med anm.

Jfr. § 5.

² Jfr. str.pl. § 177; mil. str.pl. § 103.

§ 173. Bekjendtgjørelse af dommen).

I den dom, hvorved nogen fældes efter §§ 168, 169 eller 170, kan det paa forlangende af fornærmede bestemmes, at enten dommen eller domsslutningen ved offentlig foranstaltning skal bekjendtgjøres i en eller flere offentlige tidender. Til bestridelse af omkostningerne herved tilpligtes domfældte at udrede en sum, hvis størrelse bestemmes i dommen.

17de kapitel.

Pengefalsk.

Jfr. gl. str.l. 11—8 ff. — Jfr. §§ 12, 3a og 4a, 367 og 369; jfr. ogsaa §§ 263, 266, 3dje led, 278, 318, 3dje led. — Jfr. Res. 4 januar 1822. — Hagerup Formuesindgreb p. 223 ff.

§ 174. (Eftergjørelse af gangbare penge).

Med fængsel i mindst 3 aar¹ straffes den, som eftergjør² i ind- eller udlandet gangbare³ penge⁴ i hensigt at udgive dem⁵ eller i saadan hensigt anskaffer⁶ eftergjorte penge, eller som medvirker hertil.

Kortere tids fængsel kan anvendes, saafremt det alene er enkelte mynter eller pengesedler, som er anskaffede, eller som uden benyttelse af dertil særlig egnede redskaber⁷ er eftergjorte.

¹ Jfr. § 65.

² D. e. forfærdige penge, der giver sig udseende af at hidrøre fra rette vedkommende uden at gjøre det. At de eftergjorte pengestykker skal være af ringere metalværdi end den virkelige, kræves ikke (jfr. Schweigaard Kommentar II p. 77, jfr. ogsaa § 175). Heller ikke kræves det, at ligheden skal være fuldkommen. Den nye lov har end ikke som gl. str.l. 11—8, 2det p. indrommet en særlig strafformildelse, naar eftergjørelsen er i særlig grad ufuldkommen; jfr. S. K. M. p. 171: «Man vil vistnok med føie ogsaa kunne tilstaa nedsættelse i mange tilfælde, hvor en enkelt mynt eller pengeseddel maatte være godt eftergjort, naar dette er skeet uden særlige dertil bestemte redskaber og derfor maa have kostet et arbeide, som gjør haandværket lidet lønnende. Ufuldkommenheden i sig selv er derimod et altfor ubestemt begreb til at egne sig til benyttelse og ingen paalidelig gradmaaler for faren og for skylden». — Jfr. forøvrigt § 175.

³ Er pengestykket ikke gangbart, vil eftergjørelsen rammes af § 185, 2det led, da præget gjør gjenstanden til et dokument (§ 179 med anm. 1).

⁴ Jfr. § 178.

⁵ Ellers se § 367. — § 174 rammer saaledes ikke det at slaa mynt til benyttelse som spillepenge, fabrikmærke eller for selv at bruge dem som smykke eller lign. Efter ordene rammer paragrafen heller ikke forfalskning i hensigt at reise kredit eller at skjule en kasseangel ved at kunne fremvise penge. Imidlertid vil eftergjørelsen i sig selv i almindelighed være tilstrækkeligt bevis for, at udgivelse er tilsigtet; jfr. S. K. M. p. 171.

⁶ Som S. K. M. p. 171 viser, er derved, at anskaffelse er nævnt, særlig tilsigtet at ramme saadanne tilfælde som, at i udlandet falskmyntnerfabriker i stor stil eftergjør forskjellige landes penge og dernæst afsætter dem her i lan-

det til personer, som intet har havt med eftergjørelsen at bestille.

¹ Jfr. § 177.

§ 175. (Forfalskning af gangbare penge).

Med fængsel indtil 8 aar straffes den, som filer eller beklipper eller paa anden maade formindsker i værdi mynt, der i ind- eller udlandet er gangbar, i hensigt at udgive samme¹ eller i saadan hensigt giver gangbare penge² ulseende af en høiere værdi end den virkelige² eller ikke gangbare penge udseende af at være gangbare, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. anm. 5 til § 174.

² Jfr. § 178.

² F. ex. ved forsolvning eller forgyldning af mynter, selv om præget ikke forvanskes, hvilket tidligere alene kunde straffes, hvor betingelserne for bedrageri forelæa (jfr. Retst. 1849 p. 31).

§ 176. (Udgivelse af eftergjorte eller forfalskede penge).

Den, som udgiver¹ som egte eller uforfalskede² penge,³ der er eftergjorte eller forfalskede saaledes som i §§ 174 eller 175 omhandlet,⁴ eller som medvirker hertil, straffes forsaavidt han ikke fældes efter nogen af disse paragrafer,⁵ med fængsel henholdsvis indtil 10 og 6 aar.

Har udgiveren selv i god tro modtaget de eftergjorte eller forfalskede penge, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes.

Udgivelse af mynt, som ved filing, beklipping eller paa anden maade er gjort undervegtig,⁶ er ikke strafbar, naar man selv i god tro har modtaget den som gangbar.⁷

¹ Forbrydelsen er fuldbyrdet, naar den skyldige har søgt at faa nogen til at modtage pengene, uden hensyn til,

om det er lykkedes ham at faa nogen til at tro paa deres egthed; jfr. Retst. 1865 p. 770; Schweigaard Kommentar II p. 85; Hagerup Formuesindgreb p. 227.

² Straf efter denne paragraf kan altsaa ikke anvendes, hvor udgiveren selv tilkjendegiver, at pengene er falske. Se imidlertid § 369.

³ Jfr. § 178.

⁴ Herom maa den skyldige være vidende. Derimod kan det ikke kræves, at han har den hensigt at berige sig. Bestemmelsen rammer ogsaa den, der gjør en gave med falske penge. Foreligger berigelseshensigt, vil tilfældet gaa ind under § 270, som bliver at anvende ved siden af § 176.

⁵ For falskneren udgjør saaledes udgivelsen ikke nogen særskilt forbrydelse.

⁶ Jfr. om norske mynter l. om pengevæsenet 17 april 1875 §§ 2, 3, 4 og 9 jfr. § 25 og tillægslove 8 juni 1881 og 20 juli 1895.

⁷ Den nye lov kræver ikke som gl. str.l. 11—13, at modtageren skal være bedragen. Den finder derfor ogsaa anvendelse paa modtageren af en gave; jfr. S. K. M. p. 171—2.

§ 177.¹ (Forfærdigelse af redskaber til eftergjørelse eller forfalskning af penge).

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som til forberedelse af nogen i §§ 174 eller 175 omhandlet forbrydelse² forfærdiger eller anskaffer redskaber eller andre gjentænde,³ der tilkjendegiver sig som bestemte til eftergjørelse eller forfalskning af penge,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. gl. str.l. 11—14.

² Ellers se § 367 i. f.

³ Jfr. res. 4 januar 1822 § 2.

⁴ Jfr. § 178.

§ 178.¹ (Trykte værdipapirer, ligestillede med penge).

Head ovenfor er bestemt om penge, gjælder ogsaa om trykte værdipapirer, der lyder paa ihænde-haveren og er udstedte af nogen til udstedelse af saadanne berettiget,² saavel som om de til disse hørende udbyttebeviser.

Som trykt anses værdipapiret ogsaa, om det indeholder skreven underskrift eller andre enkelte skrevne ord eller tal.

¹ Jfr. § 65. Jfr. ogsaa §§ 367 og 369.

² Jfr. l. ang. kommuners adgang til at udstede ihænde-haverobl. 23 mai 1857; l. om adgang for jernbaneinteresseselskaber til at udstede ihænde-haverobl. 22 juni 1863; l. om hypotekbanken 28 juni 1887 § 6; l. om adgang for visse aktieselskaber og bankindretn. til at udstede ihænde-haverobl. 6 aug. 1897 med tillægslove af 29 mai 1901 og 28 juni 1913; checkl. 3 aug. 1897 § 2; l. ang. udfærdigelse af et præmieobligationslaan 5 juni 1897; l. om overformynderiet i Kristiania 25 febr. 1899 § 7; l. om arbejderbrug- og boliglaan 9 juni 1903 § 3; l. om Norges Brandkasse 21 juni 1912 § 63, 3dje led; l. om smaabruk- og boliglaan 23 juli 1915 § 3; om forskjellige kreditforeningers adgang til at udstede ihænde-haverpapirer se ll. 17 juni 1907 nr. 3, 3 septbr. 1909 nr. 3, 2 mai 1912; 19 juli 1912 nr. 6 (jfr. l. 30 juli 1915 nr. 6); 26 marts 1915 nr. 3. — Af henvisningen til, hvad der gjælder penge, flyder, at der ingen forskjel gjøres mellem uden- og indenlandske værdipapirer af den i paragrafen omhandlede art (se §§ 174 og 175).

18de kapitel.

Dokumentfalsk.

Jfr. §§ 12,3a og 4a, 263, 266, 3dje led, 278, 318, 3dje led. — Hagerup Formuesindgreb p. 191 ff.; S. K. M. p. 172 ff.; gl. str.l. 21—20 ff.

§ 179. (Begrebet dokument).

Ved dokument forståes i denne lov¹ enhver gjenstand², som i skrift³ eller paa anden maade² indholder et tilkjendegivende,⁴ der enten er af betydning som bevis for en ret, en forpligtelse eller en befrielse fra en saadan eller fremtræder som bestemt til at tjene som bevis.⁵

¹ Se §§ 93, 147 i L., 180—7, 189, 275, 367, 369.

² Altsaa ikke blot papirstykker, men ogsaa andre gjenstande (metaller, tommer eller andre varer, grænseskjel), der bærer præg af den i paragrafen bestemte art.

³ Om med blæk eller blyant, er naturligvis uden betydning (jfr. Retst. 1888 p. 806).

⁴ F. ex. tryk (jernbane-, dampskibs-, spisebilletter, entrébilletter, stempelmærker, postfrimærker) eller stempning (tømmermærker, bomærker, toldsegl, vaaben o. s. v.). Jfr. § 184.

⁵ Dette forudsætter altid en vis sproglig form (et farvet mærke uden nogetsomhelst tegn kan f. ex. ikke ansees som dokument); men det er ligegyldigt, om der til tilkjendegivendet er benyttet bogstaver eller andre tegn, som ifølge aftale eller sædvane besidder en vis betydning for en større eller en mindre kreds. Det kræves heller ikke i og for sig, at tilkjendegivendet selv fremtræder som hidrørende fra en bestemt person (har en bestemt underskrift); men hvor dokumentet efter sin art kræver dette (gjælds brev), vil de i den følgende del af paragrafen opstillede betingelser kunne mangle. — Under det her omhandlede udtryk gaar ogsaa kopier.

⁶ Af de to her nævnte alternativer omhandlede gl. str.l. 21—20 kun det sidste. — Forøvrigt bemærkes: A) Naar tilkjendegivendet fremtræder som bestemt til at tjene som bevis, er det ligegyldigt, a) hvad derved tilsigtes bevist (det kræves ikke som efter gl. str.l. 21—20, at det skal være et retsforhold eller en omstændighed af retslig betyd-

ning) ligesom ogsaa, b) om det i og for sig har nogen betydning som bevis, medens det B), naar tilkjendegivendet ikke fremtræder som bestemt til at tjene som bevis, kræves c) at det er en ret, en forpligtelse eller en befrielse før en saadan, beviset gjælder (altsaa rammes f. ex. ikke et saadant tilfælde som det i Retst. 1881 p. 362 omhandlede, hvor et forfalsket brev, i hvilket brevskriveren angiver sig at være syg, benyttedes til at opnaa for ham permission fra militær tjeneste, jfr. § 371), β) at tilkjendegivendet er af betydning. Om det faktisk «tjener til bevis» (jfr. str.l. 1842 kap. 21 § 27, Retst. 1870 p. 580), er ligegyldigt. Som tilfælde, der vil gaa ind under alternativ B), men som ikke rammes af gl. str.l., kan nævnes skriftvexler om retshandler eller retsforhold (S. K. M. p. 173), f. ex. skriftlige kontraktstilbud eller rekvisitioner af varer (jfr. Retst. 1883 p. 806; 1885 p. 709), skriftlig anmodning om pengelaan (Retst. 1870 p. 580), skriftlig tilbagekaldelse af en begjæret tvangsauktion (Retst. 1888 p. 834), skriftlige stemmesedler ved afstemninger i et aktieselskabs anliggender, privatbreve, hvori leilighedsvis omtales en ydelse, dødsattest som bevis for en livrentes eller et fæderaad eller anden rettigheds ophør, regnskabsbøger, kontokurranter (Retst. 1889 p. 377, derimod ikke almindelige regninger, undtagen forsaa vidt angaar derpaa anførte afbetalinger eller modstaaende kreditposter), kontrabøger, skriftlig ærekrænkelse som bevis for husmandsfæstes forbrydelse efter l. 24 sept. 1851 § 10 a. En af den berettigede selv udstedt erklæring bliver kun da at betragte som dokument, naar den fremtræder som bestemt til at danne bevis. — Om skriftstykker, som ikke har den her beskrevne karakter, se § 371.

§ 180.¹ (Begrebet dokumentfalsk).

Lige med dokumentfalsk straffes det, naar et papir eller anden gjenstand, hvorpaa nogen har tegnet sit navn, uberet-

tiget udfyldes,² eller naar underskriften forskaffes ved hjælp af en vildfarelse, paa grund af hvilken den gives paa et andet dokument eller et dokument af andet indhold end tilsigtet,³ eller naar et dokument er istandbragt derved, at et egte segl, stempel eller merke uberettiget er benyttet.⁴

¹ Denne og den følgende paragraf tilsigter ikke en udtømmende angivelse af, hvori dokumentfalsk kan bestaa, men kun en løsning af spørgsmaal, som særlig frembyder tvivl. -Jfr. forøvrigt anm. 2 til § 185.

² Under lovens udtryk gaar ikke blot det tilfælde, at en blanket udfyldes af en dertil uberettiget, men ogsaa, at en blanket udfyldes anderledes end aftalt. Jfr. gl. str.l. 21—23, 2det led, som dog neppe gik lige vidt; se Hagerup Formuesindgreb p. 208.

³ Antoges ikke efter gl. str.l. undtagen for offentlige dokumenter (11—1, b); se Retst. 1864 p. 242, jfr. dog om vildfarelse m. h. t. dokumentets identitet Hagerup Formuesindgreb p. 207. Som eksempel paa vildfarelse af anden art, der rammes af bestemmelsen, kan nævnes: tilvendelse af en blinde eller uskrivekyndigs underskrift paa et testament, hvis indhold er urigtig oplæst for ham. — At tilvende sig en egte underskrift ved trusler, er ikke dokumentfalsk, men rammes alene af § 222.

⁴ Antoges ogsaa efter gl. str.l. se Retst. 1882 p. 180.

§ 181.¹ (Begrebet dokumentfalsk, fortsat).

Som falsk anses ogsaa det dokument, der udstedes i en ikke tilværende persons navn,² eller hvori udstederen wrigtig tillægger sig en stilling, som er af væsentlig betydning for dets beviskraft,³ eller hvis indhold er blevet forandret ved borttagelsen af nogen del af samme.⁴

¹ Jfr. anm. 1 til § 180.

² Jfr. gl. str.l. 21—23, 1ste led.

³ Ikke helt ud antaget efter gl. str.l., jfr. Hagerup

Formuesindgreb p. 205—6. Exempler: Helbredsattest, hvori udstederen falskeligt betegner sig som læge; embedserklæring, udstedt af en person, der falskeligt betegner sig som indehaver af embedet. Jfr. S. K. M. p. 174; Vergl. Darst. B. T. VII p. 370—1.

² Antoges ogsaa efter gl. str.l. Jfr. Retst. 1875 p. 612 (udtagelse af blade i en lodtrækningsliste). Jfr. iøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 208, note 48; Retst. 1878 p. 268, 1885 p. 309 og 1888 p. 785. — Om grænsen mellem dokumentfalsk og dokumentødelæggelse se § 187.

§ 182.¹ (Benyttelse af falsk dokument).

Den, som i retsstridig hensigt^{1a} benytter² som egte eller uforfalsket et eftergjort eller forfalsket dokument,² eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, naar der handles om et indenlandsk eller udenlandsk offentligt dokument.³ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Har benyttelsen fundet sted i hensigt at skaffe bevis for et berettiget eller at beskytte mod et uberettiget krav, anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. l. om stempelafgift af cigarer, cigaretter m. v. 29 april 1915 § 22.

^{1a} Denne hensigt foreligger overalt, hvor man ved dokumentets benyttelse tilsigter at bevise et retslig relevant forhold, ligegyldigt, om derved ikke tilsigtes voldt nogen skade (jfr. § 183, 2det led), ja endog, som paragrafens andet led viser, om det, benytteren vil opnå, er noget, hvorpaa han har retskrav (jfr. sidste led). Udelukket fra at straffes efter denne paragraf er derimod benyttelse af falske dokumenter som bevis for kjendsgjæringer uden retslig betydning f. ex. benyttelse af et forfalsket brev for at prale af et fornemt bekendtskab. Udelukket er ogsaa en benyttelse, hvorved dokumentets egenskab af falsk forudsættes kjendt

(som spillemærke, i leg eller ved skuespil o. lign.). Jfr. S. K. M. p. 173; Hagerup Formuesindgreb p. 210—2 og de der i note 55 og 57 citerede høiesteretsdomme; Kjerschow p. 496 ff. — Er hensigten i og for sig forbrydersk (udførelse af en bedrageriforbrydelse, jfr. § 270, eller indgaaelse af et bigamisk ægteskab), bliver straffen for denne forbrydelse at anvende ved siden af straf efter § 182 eller § 183. Jfr. S. K. M. p. 174—5; Hagerup l. c. p. 215, note 69.

² D. e. hos andre personer søge at fremkalde den forestilling, at dokumentet er ekte, før derved hos disse at opnaa noget. Jfr. Retst. 1874 p. 665 og 687. Se forøvrigt nærmere Hagerup Formuesindgreb p. 212—4; Vergl. Darst. B. T. VII p. 365 ff.

³ Hvor tilkjendegivendet ikke er et dokument, se §§ 371 og 372.

⁴ Offentligt er et dokument (derunder ogsaa en protokol jfr. § 185, der udfærdiges paa embeds, bestillings eller ombuds vegne) (jfr. gl. str.l. 11—2), uden hensyn til, om det angaar offentligretslige eller privatretslige forhold. Jfr. Retst. 1845 p. 437. At der ved forfalskningen er taget fejl af den myndighed, hvem udfærdigelsen af vedkommende art dokumenter tilkommer, er irrelevant (jfr. Retst. 1875 p. 274). Heller ikke kommer det an paa, om alle de for offentlige dokumenters udfærdigelse regelmæssig foreskrevne former (f. ex. anbringelse af segl jfr. § 183, 2det led) er iagttagne, naar dokumentet kun umiskjendelig tilkjendegiver sig som hidrørende fra en offentlig tjenestemand. Jfr. forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 202—3.

§ 183. (Skjærpet straf for visse tilfælde af benyttelse af et falskt dokument).

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, der som middel til forøvelsen af en forbrydelse,¹ som kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf, benytter som ekte eller uforfal-

sket et eftergjort eller forfalsket dokument, eller som medvirker hertil.

Er det benyttede dokument en offentlig protokol,² et med underskrift og segl forsynet offentligt dokument² eller en sidste viljeseerklæring, eller er der ved forbrydelsen voldt² eller tilsligtet voldt skade for mere end 1000 kroner, kan fængsel indtil 8 aar anvendes.

¹ Straffen for denne forbrydelse (eller efter omstændighederne for forsøg paa den) bliver at anvende ved siden af straf efter nærv. paragraf (jfr. § 62); se anm. 1 a i. f. til § 182; S. K. M. p. 175. — Jfr. §§ 185, 371 og 372. — Jfr. l. om tilvirkn. og beskatn. af øl 28 juni 1912 § 32; l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 22.

² Se anm. 4 til § 182.

³ Jfr. § 43.

§ 184.¹ (Formildet straf for benyttelse af visse arter fiske dokumenter).

Er det forfalskede dokument, som i retsstridig hensigt er benyttet som uforfalsket, et postfrimerke, stempelmerke eller andet merke,² et adgangstegn^{2a} eller en reisebillet^{2a} eller en lignende gjenstand, der er søgt givet udsvende af at være gyldig enten i videre udstrækning end stemmende med det virkelige forhold, eller efter at den har tabt sin gyldighed, straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes.²

¹ Jfr. §§ 368 og 369.

² F. ex. sparemærker, rabatmærker.

^{2a} Jfr. § 403, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf.

² Grunden til denne mildere behandling af de her opregnede tilfælde se S. K. M. p. 175 (dels er de lidet farlige og angaar mindre beløb, om de overhovedet er af økonomisk betydning, dels begaaes de ofte under en forlegenhed, hvori

en formildende omstændighed af vægt maa anerkjendes at ligge.*)

§ 185.¹ (Dokumentfalsk).

Den, som forfalsker² en offentlig protokol³ eller medvirker hertil, straffes som i § 182 bestemt, men efter § 183, saafremt det er skeet som middel til forøvelsen af en forbrydelse,⁴ der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.

Den, som ellers forfærdiger eller anskaffer⁵ et falsk dokument for at benytte⁶ det eller lade det benytte paa en efter §§ 182 eller 183 strafbar maade,⁷ eller medvirker hertil, eller som i lige hensigt forfalsker et egte eller anskaffer et forfalsket dokument eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med indtil det halve af den for benyttelsen bestemte fængselsstraf.

Straf efter denne paragraf kommer ikke til anvendelse, saafremt den skyldige fældes efter §§ 182 eller 183.

¹ Jfr. § 93.

² Forfalskning foreligger, naar indholdet er forandret saaledes, at det kommer til at angaa noget andet, mere eller mindre end oprindelig, eller naar underskriften er forandret saaledes, at den henpeger paa en anden person end den, fra hvem den hidrører. Jfr. §§ 180 og 181 og anm. 1 ved førstnævnte; Hagerup Formuesindgreb p. 208—9; Retst. 1880 p. 721. Om urigtige anførsler i protokol se § 120, mil. str.l. § 68.

³ Jfr. anm. 4 til § 182. — Naar forfalskningen angaar en offentlig protokol, udkræves til strafbarhed ingen særlig hensigt, men alene bevidsthed om det frembragte resultat; jfr. S. K. M. p. 175 («forfalskningen medfører her altid i sig selv, at vildfarelser kan fremkaldes»).

⁴ Jfr. anm. 1 til § 183.

⁵ Anskaffelse af falske dokumenter var ikke strafbar efter gl. str.l.

¹ Jfr. anm. 2 til § 182.

² Jfr. anm. 1 a til § 182; Hagerup Formuesindgreb p. 110.

§ 186.¹ (Anskaffelse af redskaber til dokumentfalsk).

Den, som til forberedelse af dokumentfalsk forfærdiger eller anskaffer falsk segl, stempel eller merke eller andre gjenstande, der tilkjendegiver sig som bestemte til at benyttes til eftergjørelse eller forfalskning, eller i saadan hensigt tilvender sig et egte segl, stempel eller merke, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 11—4, som kun omhandlede anskaffelse af redskaber til forfalskning af offentlige dokumenter. — Jfr. § 368. — Jfr. l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 22, sidste p.

§ 187.¹ (Tilintetgjørelse af dokument. Fragaelse af underskrift).

Den, som i retsstridig hensigt² fragaar sin underskrift paa noget dokument eller tilintetgjør, forstikker³ eller helt eller delvis ubrugbargjør et dokument, eller som medvirker hertil, straffes saaledes som i § 182 bestemt, men efter § 183, saafremt det er skeet som middel til forevelsen af en forbrydelse,⁴ der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—24; Kjerschow p. 510 ff.; Hagerup Formuesindgreb p. 221 ff. — Jfr. § 93 (mil. str.l. § 81) og § 146.

² Jfr. anm. 1 a til § 182.

³ Ogsaa om det kun er en midlertidig bortgjemmen i hensigt f. ex. senere at skaffe sig selv brugen af dokumentet.

⁴ Se anm. 1 til § 183.

§ 188.¹ (Borttagelse af grænseskjel. Anbringelse af falsk grænseskjel).

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som i retsstridig hensigt borttager, flytter eller ødelægger grænseskjel² eller merke for grundciendom eller grundrettighed eller sætter falsk grænseskjel eller merke eller medvirker hertil.

Har handlingen fundet sted i hensigt at skaffe bevis for et berettiget eller at beskytte mod et uberettiget krav, anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar.³

¹ Jfr. gl. str.l. 21—25; Hagerup Formuesindgreb p. 223.

² Herunder ogsaa grænseskjel for riget (gl. str.l. 9—12); se Indst. O. I p. 39 og anm. 3 a til § 83. — Jfr. § 396, sidste led, der alene rammer uagtsomhed.

³ Jfr. § 182, 2det led.

§ 189.¹ (Usand skriftlig bevidnelse).

Den, som i inden- eller udenlandske offentlige dokumenter² eller bøger^{2a} eller i lægeattester² afgiver urigtig erklæring angaaende nogen begivenhed eller omstændighed, hvorfør erklæringen er bestemt til at afgive bevis, eller som bevirker eller medvirker til, at saadan erklæring afgives, straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar, men indtil 3 aar, saafremt hensigten har været at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—29; Hagerup Formuesindgreb § 35. Jfr. §§ 120, 166 (se anm. 6 til § 166), 167, 316 og 372. Jfr. Indst. O. I p. 39: «Ved den foreslaaede tilføielse i § 166 vil anvendelsen af §§ 189 og 190 blive ikke ubetydelig indskrænket, uden at de dog kan siges at være blevne overflødige. Saaledes rammer de den udenlandske tjenestemand (f. ex. en konsul), der forholder sig paa den i paragrafen nævnte maade med hensyn til protokoller eller dokumenter.»

² Jfr. anm. 4 til § 182.

^{2a} Om handelsbøger se § 179 med anm. 5.

² Jfr. gl. str.l. 21—26.

§ 190.¹ (Eenyttelse av usand bevidnelse).

Den, der har benyttet som rigtig nogen saadan erklæring som i § 189 nævnt, straffes saaledes som der bestemt.

¹ Jfr. anm. 1 til § 189. — Jfr. §§ 371 og 372.

19de kapitel.

Forbrydelser mod sedeligheden.

Ved at sammenholde straffebestemmelserne i nærværende kapitel med de i gl. str.l.s 18de kapitel indeholdte, vil man navnlig paa følgende punkter finde en forskjel af mere almindelig art:

1) Medens gl. str.l. rettede sine straffetrusler mod «utugt», benytter str.l. 1902 i almindelighed udtrykket «utugtig omgjængelse». Det første udtryk blev i retsbrugen opfattet som ensbetydende med samleie; og andre utugtige handlinger blev alene anset strafbare efter N. L. 6—22—3 eller dens analogi. Derimod er den nye lovs udtryksmaade mere omfattende, hvad navnlig fremgaar av § 192, 1ste led, hvor samleie fremhæves som en særlig strafværdig art utugtig omgjængelse (jfr. ogsaa § 207, hvis straffetrusel udtrykkelig kun er rettet mod samleie). Paa den anden side viser § 212, 2det led, sammenholdt med § 196, at loven ikke anser begrebet utugtig omgjængelse som ensbetydende med utugtig handling. Sondringen mellem disse begreber er imidlertid ikke let. S. K. M. p. 175 henfører under «utugtig omgjængelse» «forhold, i hvilke den ene umiddelbart misbruger den andens legeme til tilfredsstillelse af egen kjønsdrift eller den andens kjønsdele til fremkaldelse af kjønslig vellyst.» Høiesterets kjæremaals-

udvalg har imidlertid anset tilfredsstillende af kjønsdrift ved berøring med haanden af børns kjønsdele efter § 212, ikke efter § 196 (Retst. 1907 p. 623). Thinn (Retst. 1905 p. 33) bestemmer utugtlig omgjængelse som en til fremkaldelse af kjønslig vellyst foretagen berøring mellem en persons (gjerningsmandens?) kjønsdel og den andens legeme. Herved maa imidlertid bemærkes, at man ikke kan lægge den afgjørende vægt paa det subjektive motiv; ellers vilde den, som af had eller hævn voldtog en kvinde, ikke kunne straffes efter § 191 eller § 192. Det maa være nok, at omgjængelsen efter sin objektive karakter vækker forestillingen om at staa i forbindelse med tilfredsstillende af kjønsdriften (hvad altid er tilfældet med en forplantningsakt). — Urbye (p. 241—2) søger sondringen mellem «utugtlig omgjængelse» og «utugtlig handling» deri, at forholdet for at gaa ind under det første begreb maa være beregnet paa en vis varighed; en berøring af en andens legeme, som ikke har denne karakter, er kun en utugtlig handling.

2) Medens gl. str.l. (bortset fra 18—21) kun rammede utugtigt forhold mellem personer af forskjelligt kjø, omfatter str.l. 1902 som regel saavel mand som kvinde (jfr. udtrykket «nogen» i § 191 og fl. a., «barn» i §§ 195 og 196). Se herom S. K. M. p. 176. Selvfølgelig vil imidlertid i de fleste tilfælde forbrydelsen have en grovere karakter, hvor den er rettet mod den kvindelige kjønssere; og hertil er der ved straffespaltierne taget hensyn. Ligeledes vil det bemærkes, at spørgsmaalet om, hvorvidt en handling overhovedet gaar ind under lovens bestemmelser (f. ex. om voldtægt), vil kunne antage en forskjellig karakter, eftersom der er tale om en mand eller kvinde.

3) Str.l. 1902 har opgivet at bekjempe prostitutionen med straffetrusler, rettede mod den, der prisgiver sig. Nogen til gl. str.l. 18—26 svarende bestemmelse findes ikke. Derimod indeholder loven fuldstændigere og klarere regler

end den ældre lov om forskellige arter medvirkning ved den professionelle utugt (§§ 202—4 og 206). Se ogsaa § 378. Om bekjæmpelse af prostitutionen se forøvrigt Getz Udk. til l. om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte, 1892, (sammes Juridiske afhandlinger p. 138 ff.).

4) Heller ikke indeholder str.l. 1902 nogen straffebestemmelse mod besvangrelse udenfor egteskabet (gl. str.l. 18—25).

Med kap. 19 maa sammenholdes kap. 38. — Jfr. ogsaa §§ 12,3a og 4a, 96 og 102. — Urbye §§ 26 ff.; F. Harbitz Retsmedicin (1915) kap. XV.

§ 191.¹ (Utugtig omgjængelse under trusler).

Den, som ved trusler² bevæger³ nogen⁴ til utugtig omgjængelse,⁵ eller som medvirker hertil, straffes⁶ med fængsel indtil 5 aar.⁷

Offentlig pantale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 16—12. Jfr. ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af egteskab 20 aug 1909 § 4a. — Urbye p. 243 ff.

² At det, hvormed der trues, skal være noget retsstridigt, kræves ikke (anderledes tildels gl. str.l. 16—12 jfr. 18—1). Har truselen denne karakter, gaar tilfældet tillige ind under § 222, som bliver at anvende ved siden af § 191; Urbye l. c. «Ikke heller lægges i § 191 vægt paa, om truselen kan siges at have været af nogen særlig tvingende natur; det er nok, at den har virket» (S. K. M. p. 178). Om de grovere arter trusler se § 192.

³ Forbrydelsen er saaledes først fuldbyrdet, naar den legemlige omgjængelse har fundet sted.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet. Paragrafen rammer ikke trusler, hvorved egteskabeligt samleie tiltvin-

ges (se derom § 222, jfr. Tidsskr. f. Retsv. 1915 p. 119—120). — Om den legemlige omgjængelse finder sted med den, fra hvem truselen udgaar, eller med en tredjemand, er ligegyldigt. Paragrafen «kommer til anvendelse, hvad enten den skyldige har handlet for at tilfredsstille egen eller andres vellyst, og enten denne er strafbar eller ikke» (S. K. M. p. 178).

⁶ Jfr. § 214.

⁷ Jfr. § 65.

§ 192.¹ (Voldtægt).

Den, som ved vold^{1a} eller ved fremkaldelse af frygt for nogens liv eller helbred² tvinger nogen³ til utugtig omgjængelse,⁴ eller som medvirker hertil, straffes⁵ for voldtægt med fængsel indtil 10 aar,⁶ men med fængsel ikke under 1 aar, saafremt der handles om samleie.⁷

Hvis den fornærmede paa grund af handlingen⁸ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁹ eller den skyldige tidligere er straffet¹⁰ efter denne paragraf eller efter §§ 191, 193 eller 195, kan fængsel indtil paa livstid¹¹ idømmes.

¹ Gl. str.l. 18—1. Den nye lov lader i modsætning til den ældre paatale af voldtægt være ubetinget offentlig jfr. S. K. M. p. 135. — Jfr. § 139; ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4 a. — Urbye p. 245 ff.

^{1a} Herunder gaar ogsaa, at man benytter sig af en af en tredjemand anvendt vold (f. ex. samleie med en af en anden bunden kvinde), selv om tredjemand ikke har handlet i forstaaelse med gjerningsmanden og der saaledes foreligger medvirkning.

² Ogsaa her gjælder det i anm. 2 til § 191 anførte.

³ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet og anm. 5 til § 191.

⁵ Straffens minimum er her betydelig mindre end efter gl. str.l., hvilket tildels hænger sammen med, at paragrafen ogsaa omfatter voldtægt mod mænd, tildels er begrundet i den overmaade vextende karakter. voldtægtsforbrydelsen kan have. «I virkeligheden gives der her alle mulige overgange fra de mest brutale forgribelser paa den kvindelige kyskhed til attentater paa provokatorisk letfærdige kvinder, om hvis modstands oprigtighed den mest berettigede tvivl kan opkastes, og hvem ialfald intet andet er berøvet end friheden til selv at bestemme, naar og med hvem de vil hengive sig til lasten» (S. K. M. p. 178—9).

⁶ Jfr. § 65.

⁷ D. e. fuldbyrdet samleie. Spørgsmaalet om, naar saadant foreligger, bliver at besvare paa samme maade som efter gl. str.l., og den ældre praxis bevarer her sin betydning; se Kjerschow p. 304 og 314 ff.; Urbye p. 240. Spørgsmaalet staar imidlertid forsaavidt i en anden stilling efter den nye lov, som der, selv om samleiet ikke er fuldbyrdet, dog bliver at anvende straf for fuldbyrdet forbrydelse efter paragrafens første del («utugtig omgjængelse»).

⁸ Jfr. § 43.

⁹ Jfr. § 9.

¹⁰ Jfr. § 61.

¹¹ Jfr. str.pl. § 89,1.

§ 193.¹ (Utugtig omgjængelse med utilregnelige).

Den, som har eller medvirker til, at en anden har utugtig omgjængelse² med nogen, der er sindssygg, bevidstløs eller iøvrigt utilregnelig,³ straffes⁴ med fængsel indtil 5 aar,⁵ men indtil 8 aar,⁶ saafremt der handles om samleie.⁶

Har den skyldige i hensigt at fremme forbrydelsen fremkaldt utilregneligheden eller medvirket dertil, straffes han som i § 192 bestemt.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—2, 3 og 20. — Jfr. med første led

§ 214. — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4a.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. § 44 med anm. 2, 3 og 4. Se dog Urbye p. 248—9. — Er tilregneligheden ikke udelukket, men formindsket, vil § 198 kunne anvendes (se anm. 2 ved § 198).

⁴ Jfr. § 214.

⁵ Jfr. § 65.

⁶ Jfr. anm. 7 til § 192.

§ 194.¹ (Tilsneget samleie).

Den, som med nogen tilsniger sig samleie,² som denne vildfarende anser for ægteskabeligt,³ eller medvirker til, at saadant samleie finder sted, straffes⁴ med fængsel indtil 6 aar.

Offentlig pantale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. § 214; ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4a. — Urbye p. 250.

² Se anm. 7 til § 192.

³ «Forbrydelsen vil kunne begaaes paa to væsentlig forskellige maader, enten ved benyttelse af en vildfarelse med hensyn til personen eller af en vildfarelse med hensyn til de vedkommendes indbyrdes forhold, som følge af hvilken et ægteskab mellem dem urigtig antages indgaaet» (S. K. M. p. 179).

⁴ Jfr. § 214.

§ 195.¹ (Utugtig omgængelse med et barn under 13 aar).

Den, som har eller medvirker til, at nogen har utugtig omgængelse² med et barn³ under 13 aar,⁴ straffes som i § 192 bestemt.

¹ Jfr. §§ 65 og 139; ikr.l. 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4a. — *Urbye* p. 254.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. Om utugtlig handling se § 212, 2det led.

³ Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Jfr. gl. str.l. 18—19, 2det p., der havde aldersgrænsen 12 aar. — § 195 kan ikke anvendes, naar den skyldige antog barnet for ældre (jfr. § 42 og som undtagelser, der ikke kan udvides udover det omraade, for hvilket bestemmelsen udtrykkelig er given, §§ 197 og 198, begges 2det p.). Her ved maa imidlertid bemærkes: a) at den skyldiges paabe-
raabelse af at have svævet i vildfarelse ikke vil være tilstrækkelig, naar den ikke støttes af ydre omstændigheder, der gjør den antagelig (jfr. eksempelvis *Retst.* 1849 p. 604; 1864 p. 730); b) at omstændighederne vil kunne berettige til at antage, at den skyldige, om han end ligesaagodt kan have forudsat, at barnet er over som under 13 aar, ikke har tillagt dette moment nogen indflydelse paa sin handlemaade (*dolus eventualis* jfr. anm. 5 til § 42); c) at den skyldige vil være hjemfalden til straf efter § 196, naar han ialfald ikke antog, at barnet var over 16 aar, eller efter § 197, forsaavidt de der omhandlede særlige betingelser foreligger.

§ 196.¹ (Utugtlig omgjængelse med barn under 16 aar).

Den, som har utugtlig omgjængelse² med et barn³ under 16 aar,⁴ straffes⁵ med fængsel indtil 3 aar.⁶

¹ Jfr. §§ 201, 212 med anm. 5, 214; ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4a. — *Urbye* p. 255.

² Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Jfr. gl. str.l. 18—19, 1ste p., som havde aldersgrænsen 15 aar. Se anm. 4 til § 195.

⁵ Jfr. § 214.

⁶ Jfr. § 65.

§ **197.**¹ (Utugtig omgængelse med person under 18 aar, der staar under den skyldiges myndighed eller opsigst).

Med fængsel indtil 6 maaneder² straffes³ den, som har utugtig omgængelse⁴ med nogen person⁴ under 18 aar, der staar under hans myndighed eller opsigst.⁵ Vildfarelse med hensyn til alderen udelukker ikke strafskylden.⁶

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. Indst. O. I p. 40. — Jfr. § 214; lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4a. — Urbye p. 258.

² Jfr. § 65.

³ Jfr. § 214.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Jfr. §§ 198 og 199. Forholdet mellem disse paragrafer og § 197 er følgende: a) § 198 kræver en forførelse enten ved særlig underfundig adfærd eller ved misbrug af afhængighedsforhold, hvilket forudsætter en forudgaaende utugtig paa-virkning paa den, med hvem omgængelsen har fundet sted, medens efter § 197 en saadan omgængelse er tilstrækkelig uden hensyn til, hvem der kan siges at have taget det første skridt, hvorhos aldersgrænsen efter § 198 er høiere, naar den forførte staar under den skyldiges opsigst eller myndighed. b) § 199, der ingen aldersgrænse har, omhandler kun visse bestemte afhængigheds- eller underordningsforhold og forudsætter kun i det i paragrafens nr. 1 omhandlede tilfælde, at dette forhold kan siges at være misbrugt. Som tilfælde, der ikke rammes af § 199, men vil kunne gaa ind under § 197, kan nævnes husbonds utugt med tyende, arbejdsherrers og arbejdsformænds utugt

med de personer, som de sysselsætter, eller som staar under deres opsig. — § 198 bliver, hvor betingelserne for straf efter dette lovsted er tilstede, at anvende fremfor, ikke samtidig med § 197. Derimod vil § 199 være at anvende ved siden af § 197; jfr. *Urbye* p. 260, note 3.

¹ Jfr. § 42 med anm. 1 og 2.

§ 198.¹ (Forførelse ved underfundig adfærd eller misbrug af afhængighedsforhold).

Den, som ved særlig underfundig adfærd² eller ved misbrug af afhængighedsforhold³ forfører nogen⁴ til utugtlig omgængelse,⁵ straffes⁶ med fængsel indtil 6 maaneder,⁶ men indtil 1 aar, saafremt den forførte enten er under 18 aar eller er under 21 aar og staar under hans myndighed eller opsig.⁷ Vildfarelse med hensyn til alderen udelukker ikke strafskylden.⁷

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes bejværing.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. *N. L.* 6—22—3. — Jfr. § 214: lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a. — *Urbye* p. 250.

² «Hertil vil f. ex. ikke alene kunne regnes egteskabslofte, som den skyldige ikke vil eller kan indfri, og vildledelse med hensyn til handlingens art, men ogsaa hensættelse i en tilstand, der vel ikke betager vedkommende bevidstheden og evnen til at modsætte sig, men dog angriber tilregneligheden, saasom beruselse, overlistelse i sovndrukken tilstand o. s. v.» (*S. K. M.* p. 180). Jfr. § 210 (med anm. 7).

³ Jfr. anm. 5 til § 197.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Jfr. § 214.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 42 med anm. 1 og 2.

§ 199.¹ (Utugtig omgjængelse, forskaffet ved misbrug af offentlig eller betroet stilling, med egne børn, stedbørn m. fl.).

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som

1. *med nogen² har utugtig omgjængelse,³ hvortil han har skaffet sig leilighed³ ved misbrug⁴ af sin offentlige stilling eller af den stilling, hvori han staar til vedkommende som dennes læge, sjælesørger,⁵ lærer⁶ eller foresatte,*
2. *har utugtig omgjængelse med nogen i fængsel, arbejds- hus, sygehus, fattighus, opdragelsesaustalt eller lignende anstalt optagen person, som der⁷ staar under hans myndighed eller opsig, eller*
3. *har utugtig omgjængelse med slegtning i nedstigende linje⁸ eller med stedbarn,⁹ pleiebarn,⁹ fosterbarn,⁹ myndling¹⁰ eller elev, som staar under hans myndighed eller opsig.⁴*

¹ Jfr. gl. str.l. 18—17 og 18, der dog ikke var saa omfattende, idet navnlig ikke forhold som sjælesørger, læge, offentlig tjenestemand var medtaget. Jfr. S. K. M. p. 183. — Jfr. § 205; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a. — Urbye p. 260 ff.

² Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Udtrykket viser, at det ikke er nok, at leiligheden er skabt ved den skyldiges stilling, naar han ikke selv har «skaffet sig» den; jfr. O. prp. nr. 24 p. 30—1.

⁴ Se anm. 5 til § 197.

⁵ Herunder gaar enhver prest, hvad enten han er ansat i statskirken eller ved en dissentermenighed.

⁶ Jfr. nr. 3 om det tilfælde, at læreren har opsig eller myndighed over eleven. — Jfr. folkeskolelovene 26 juni 1889 med tilfølgelseslove 15 august 1908 og 13 august 1915 § 34 og l. om høiere almenskoler 27 juli 1896 § 35.

⁷ At vedkommende udenfor austalten staar under den skyldiges opsig, bringer saaledes ikke forholdet ind under denne paragraf; jfr. O. prp. nr. 24 p. 30.

⁸ Jfr. §§ 207 og 208, der, forsaavidt de handler om slegtning eller besvogret i nedstigende linje, adskiller sig fra § 199, nr. 3 ved, at de forudsætter samleie. Disse paragrafer bliver ikke at anvende ved siden af hinanden.

⁹ Ved udtrykket «barn» i denne forbindelse er ikke voksne personer udelukkede; jfr. Retst. 1852 p. 595; 1867 p. 237.

¹⁰ D. e. personer under 18 aar; jfr. Urbye p. 263 jfr. Schweigaard II p. 297.

§ 200.¹ (Forførelse til utugt med en anden).

Den, som forfører nogen² til utugtig omgjængelse² med en anden, eller som medvirker til, at nogen forføres til utugtig omgjængelse med en anden, straffes med fængsel indtil 1 aar.³

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. med denne og §§ 201—6 gl. str.l. 18—27, 28 og 29 og N. L. 6—22—3. — S. K. M. p. 183 ff. — Jfr. § 217, 2det led. — Med hensyn til forholdet mellem § 200 og de følgende paragrafer bemærkes, at §§ 205 og 206, hvor forholdet tillige gaar ind under disse paragrafer, bliver at anvende ved siden af § 200; derimod bliver nærv. paragraf ikke at anvende ved siden af §§ 201—4. Jfr. O. prp. nr. 24 p. 32. — Urbye p. 264.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. §§ 65, 204 og 207, sidste led.

§ 201.¹ (Fremme af utugt med personer under 16 aar).

Den, som fremmer en andens utugtige omgjængelse^{1a} med nogen under 16 aar, straffes med fængsel indtil 4 aar.²

¹ Jfr. § 196 med anm. og anm. 1 til § 200. — Jfr. § 217, 2det led; ikr.l. § 19, sidste led. Jfr. § 207, sidste

led, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 201. — Urbye p. 265.

^{1a} Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

² Jfr. §§ 65 og 204.

§ 202.¹ (Forledelse til erhvervsmæssig utugt).

Den, som forleder nogen til at gjøre sig en næringsvei af at holde sit legeme tilfals til utugt,² eller som medvirker til saadan forledelse, straffes med fængsel indtil 4 aar,² men med fængsel fra 1 indtil 6 aar,² saafremt den forlede er under 18 aar eller i saadant utugtigt oie med befordres ud af riget.⁴

¹ Jfr. §§ 217, 2det led og 224; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a. — Urbye p. 265.

² Gl. str.l. 18—26 anvendte det samme udtryk, men krævede ikke som betingelse for straf, at vedkommende »gjorde sig en næringsvei» af at holde sit legeme tilfals. § 202 rammer derfor neppe som gl. str.l. 18—26 (se Retst. 1876, p. 141) gjentagen utugt med en enkelt person mod penge til fornøielser; se Urbye p. 266, note 5; jfr. Retst. 1915 p. 932.

³ Jfr. §§ 65 og 204.

⁴ Denne bestemmelse (sammenholdt med §§ 141, 204, 206, 217, 3dje led og 224) vil særlig ramme den saakaldte hvide slavehandel (*traite blanche*), hvorved unge kvinder forledes til udvandring under omstændigheder, der prisgiver dem til prostitutionen; jfr. traktat 18 mai 1904 og cirk. 3 juli 1905. — Jfr. § 12, 4. a.

§ 203.¹ (Afholden fra at ophøre med at hengive sig til prostitutionen).

Den, som søger at afholde nogen, der gjør sig en næringsvei af at holde sit legeme tilfals til utugt,² fra at ophøre dermed, straffes med fængsel indtil 2 aar.²

¹ Jfr. § 217, 2det led; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a. — Urbye p. 267.

² Jfr. anm. 2 til § 202.

³ Jfr. §§ 65 og 204.

§ 204.¹ (Strafskærpeelse i tilfælde af vindesyg hensigt, sedvansmæssighed og i visse andre tilfælde).

Har den efter nogen af §§ 200—203 skyldige handlet sedvansmæssig² eller anvendt tvang, trusler³ eller underfundig adfærd eller benyttet sig af nogens nød eller forstandssvaghed, kan straffen forhøies med indtil en halvdel udover den i paragraferne bestemte. Det samme gjælder, hvis den efter nogen af §§ 202 eller 203 skyldige har handlet af vindesyg eller forevet forbrydelsen mod sin ægtefælle, sit barn eller nogen under hans myndighed eller opsigt⁴ staaende person eller misbrugt sin offentlige stilling eller sin stilling som sjælesørger, læge eller lærer.

Forevets forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei., kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. §§ 65, 217, 2det led, 263, 266, 3dje led, 278 og 318, 3dje led; ikr.l. § 12,2 og lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4.a.

² Jfr. Urbye p. 268.

³ Jfr. § 222, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf; jfr. Urbye p. 268, note 8.

⁴ Jfr. anm. 5 til § 197; Urbye p. 269.

§ 205.¹ (Fremme af utugt ved misbrug af stilling).

Den, som ved misbrug af saadan stilling som i § 199 nr. 1 nævnt fremmer² andres utugtige omgjængelse, eller som fremmer en andens utugtige omgjængelse med nogen, til hvem han staar i saadant forhold som i § 199 nr. 2 eller 3 omhandlet, straffes med fængsel indtil 5 aar.

¹ Jfr. § 199 med anm. 1—6, § 217, 2det led; lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4.a.

² Foreligger de i §§ 200—201 omhandlede omstændig-

heder, vil disse paragrafer blive at anvende ved siden af § 205; jfr. O. prp. nr. 24 p. 31—2.

§ 206.¹ (Vindesyg fremme og udnyttten af andres utugt).

Den, som af vindesyge² fremmer³ andres utugtige omgængelse,⁴ eller som udnytter denne i vindesygt øiemed,⁵ straffes med fængsel indtil 2 aar.⁶ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder idømmes.⁷

Fængsel indtil 4 aar bliver at anvende, saafremt den, hvis utugtige forhold fremmes, er under 18 aar⁸ eller i utugtigt øiemed befordres ud af riget.⁹

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. §§ 263, 266, 3dje led, 278 og 318, 3dje led, ikr.l. § 12,2 og lov om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4 a. — Urbye p. 270.

² For at dette motiv skal kunne siges at foreligge, måa vindingen søges opnaaet netop ved det utugtige formaal. Det er ikke nok, at vedkommende under forfølgningen af et i og for sig legitimt formaal (f. ex. under udøvelsen af en legitim næringsvei) er sig bevidst, at han derved tillige skaffer leilighed til en utugtig omgængelse. Dette måa ogsaa lede til, at udleie af værelser til prostituerede kvinder ikke gaar ind under paragrafen, medmindre der (hvad navnlig er tilfældet med »horehushold», jfr. gl. str.l. 18—27) lægges an paa at opnaa en særlig vinding ved det utugtige øiemed. Jfr. S. K. M. p. 184—5, som paaviser, at denne forstaaelse ogsaa stemmer med sunde lovgivningspolitiske betragtninger, idet et ubetinget forbud mod udleie af værelser til utugtige kvinder lettelig enten vil drive prostitutionen ud paa gaden eller bevirke, at den søger tilhold i familiernes skjød.

³ Jfr. §§ 200—203, af hvilke §§ 200 og 201 i tilfælde

bliver at anvende ved siden af § 206 (jfr. § 62), medens ved de i §§ 202 og 203 omhandlede forhold det vindesyge motiv faar sin betydning efter § 204, 2det p.; se O. prp. nr. 24 p. 31—2.

⁴ Jfr. de alm. bemærkninger med kapitlet.

⁵ Jfr. anm. 2. Denne del af bestemmelsen rammer fornemmelig de saakaldte Louis eller Alfonser («Zuhälter»), men ogsaa egtfælle eller forældre, der faar sit ophold ved en prostitueret hustrus eller datters fortjeneste. Jfr. S. K. M. p. 186.

⁶ «Med saa høi straf bør den kunne rammes, der maatte ville oprette bordeller, eller som paa den for de saakaldte Louis eiendommelige maade maatte ville leve af prostitutionen» (S. K. M. p. 185—6).

⁷ Jfr. S. K. M. p. 185, hvorefter der ved denne straffesats fortrinsvis er tænkt paa leilighedsvis herbergering af mand og kvinde, hvis sande forhold forstaaes og udnyttes, udleie af værelser til et par tvetydige kvinder (jfr. iøvrigt herom anm. 2). Ogsaa paa gamle, helseløse forældre, der opholdes af en utugtig datter (S. K. M. p. 186), vil det ofte være urimeligt at anvende fængselsstraf.

⁸ Jfr. anm. 4 til § 195.

⁹ Jfr. §§ 202, 217, 3dje led, og 224 (jfr. anm. 9 til § 217).

§ 207.¹ (Blodskam med beslegtede).

For blodskam straffes den, som har samleie² med slegtning i nedstigende linje, med fængsel fra 1 til 8 aar, og den, der har samleie² med slegtning i opstigende linje eller med broder eller søster, med fængsel indtil 2 aar.

Dog er personer under 16 aar og i nedstigende linje beslegtede under 18 aar straffri. Det samme gjælder personer under 21 aar, naar de er forførte af nogen i opstigende linje beslegtet.³

Medvirker nogen til, at saadant samleie finder sted, straffes han med fængsel indtil 8 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—11, 12, 15 og 16, der havde et langt videre omfang, idet de strakte straffebestemmelser ligesaa vidt som egteskabsforbudene. Jfr. S. K. M. p. 186 ff.; Kjerschow pr. 309—310; Urbye p. 274 ff. — Jfr. lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a.

² Jfr. anm. 7 til § 192. Om anden utugtlig omgængelse se § 199, 3 med anm. 8. Blodskamsforbrydelsen er saaledes ikke — som efter gl. str.l. 18—15 — fuldbyrdet allerede ved egteskabs indgaaelse. Jfr. S. K. M. p. 187—8. Jfr. § 220, som bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf. — Da der ikke findes noget civiliseret land, der anerkjender gyldigheden af egteskab i saa nærstaaende led som i paragrafen omhandlet, er spørgsmaalet, om ogsaa samleie i et gyldigt egteskab rammes af paragrafen, uden praktisk betydning. Det maa forøvrigt besvares bekræftende.

³ Jfr. anm. 1 til § 58. — Jfr. §§ 200 og 201, som i tilfælde maa anvendes ved siden af § 207.

§ 208.¹ (Blodskam med besvogrede).

Har personer, der ved et bestaaende egteskab² er besvogrede i op- og nedstigende linje,³ samleie⁴ med hinanden, straffes de med fængsel indtil 6 maanedes.

§ 207, 2det led, finder tilsvarende anvendelse.

Med fængsel indtil 1 aar straffes den, som medvirker til,⁵ at saadant samleie finder sted.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—13, 14, 15 og 16 (nedenfor anm. 3). — Jfr. § 199, 3 med anm. 8; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, a. — Urbye p. 276.

² Jfr. anm. 3 til § 220.

³ Paragrafen omfatter saaledes ikke (som gl. str.l. 18—14) det illegitime svogerskab; heller ikke (som gl. str.l. 18—13 jfr. Retst. 1884 p. 414) tilfælde, hvor det egteskab,

der begrundet svogerskabet, er opløst, være sig ved død eller skilsmisse (derimod vel, hvor kun *separatio quoad thorum et mensam* har fundet sted).

⁴ Jfr. anm. 2 til § 207.

⁵ Jfr. anm. 3 til § 207.

§ 209.¹ (Egteskabsbrud).

Gift² person, som har samleie³ med nogen anden end sin egtefælle, saavel som ugift, der har samleie med nogen gift, straffes med fængsel indtil 3 maanedes.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

Paatale finder ikke sted,⁴ saalænge nogen skyldigs egteskab bestaar.⁵ Dog kan paatale altid reises, naar saadan begjæres⁶ af fornærmet egtefælle, hvis egteskab paa grund af forbrydelsen er opløst. Ligeledes kan paatale altid reises, naar paastand om skilsmisse paa grund af egteskabsbruddet fremsættes i forbindelse med straffesagen.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 18—7 og 8 (til 18—9 har den nye lov ingen tilsvarende bestemmelse). — Den nye lov har ikke som gl. str.l. i henseende til strafbarheden sondret, eftersom den skyldige er gift eller ugift. Jfr. S. K. M. p. 189. — Jfr. lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4.a. — Urbye p. 278 ff.

² Jfr. anm. 3 til § 220.

³ Jfr. anm. 7 til § 192 og de indledende bemærkninger til nærv. kap.

⁴ Altsaa heller ikke efter begjæring.

⁵ Herved maa efter lovgrunden (jfr. S. K. M. p. 189) antages sigtet til det egteskab, hvori den skyldige har for-gaaet sig, ikke til et senere indgaaet nyt egteskab.

⁶ Jfr. § 82, 2det led.

⁷ Jfr. str.pl. § 3. Jfr. om de legislatoriske betragtninger, der ligger til grund for disse paataleregler, som tildels

afviger fra gl. str.l. 27—6, S. K. M. p. 189 ff.; Indst. O VII p. 209; O. prop. nr. 24 p. 32; Indst. O. I p. 40; Odelst.tid. p. 575—6; Lagtingstidende s. a. p. 202—4. — Om den fornærmede egtefælles paataleret se ogsaa Retst. 1907 p. 433. — Samtykke til egteskabsbruddet udelukker adgangen til at begjære skilsmisse (se l. om adgang til opløsning af egteskab 20 aug. 1909 § 4, 2det led) og dermed ogsaa paataleret.

§ 210.¹ (Brud paa egteskabsløfte efter tidligere besvangrelse).

Med fængsel indtil 4 maaneder straffes² den, som³ enten uden gyldig grund⁴ vægrer sig for⁵ at indgaa egteskab med eller selv forsætlig har fremkaldt nogen egteskabshindring⁶ ligeoverfor en kvinde, der efter den skyldiges fyldte 21de aar under vitterlig forlovelse eller i tillid til givet egteskabsløfte⁷ af ham har ladet sig besvangre.⁸

Er 1 aar hængaaet efter nedkomsten, uden at egteskab er indgaaet, ansees han i ethvert tilfælde for at vægre sig.^{9a}

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.⁹

¹ Jfr. gl. str.l. 18—24. — Jfr. ikr.l. §§ 11,2 og 19, sidste led. — Urbye p. 280 ff.

² Jfr. § 214.

³ Medvirkning er her ikke strafbar; jfr. S. K. M. p. 191.

⁴ Som saadan maa naturligvis betragtes enhver grund, som hindrer lovligt egteskab, uden at hindringen er skabt af den skyldige (jfr. cirk. af 12 oktober 1877), eller som, om egteskab var indgaaet, vilde give lovlig skilsmissegrund (jfr. lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 §§ 3—7). Men retten synes ogsaa at maatte kunne tage i betragtning andre omstændigheder, f. ex. at besvangereren senere er bleven vidende om, at kvinden har en fortid, der gjør hende uværdig til at kræve loftet opfyldt (jfr.

Stort.forh. for 1890 Indst. O. VIII p. 18—19). — Tvivlsomt synes det, om økonomiske vanskeligheder nogensinde bør kunne paaberaabes. Ubetinget kan dog dette neppe benegtes (f. ex. naar manden er bleven arbejdsudygtig og maa forsørges af andre). — Om bestaaende egteskab, hvorom den besvangrede var vidende, se Retst. 1906 p. 393.

^a Jfr. 2det led, der kun kommer til anvendelse, hvor besvangreren ikke før ved udtrykkelige ord eller ved handling (f. ex. ved at forsøge at komme bort) tilkjendegiver, at det ikke er hans agt at indfri løftet. Jfr. S. K. M. p. 191.

^a F. ex. ved indgaaelse af egteskab. Saadant kommer dog ikke i betragtning, naar det først er indgaaet, efterat forbrydelsen mod § 210 er foreldet, Retst. 1906 p. 542.

² Det maa naturligvis krevnes, at løftet var alvorligt ment (i modsætning til «løse ord og kjærlighedsbreve», jfr. § 3 i den ved ikr.l. § 11,2 ophævede frdn. 5 marts 1734); men nogen særlig form for det kræves ikke saaledes som efter den anførte forordning. Beviset for, at løfte er givet, paahviler anklageren. Men ethvert saadant bevis bliver overflødigt, naar der foreligger «vitterlig forlovelse». Hvad der skal forstaaes herved, afhænger tildels af skik og brug, der er noget forskjellig i forskjellige lande og i de forskjellige samfundsklasser. Det er ikke nok, at en udbredt og ikke gjendreven opfatning udpeger vedkommende som forlovede. Besvangreren maa selv ved sin adfærd have givet grund til denne opfatning og være sig dette bevidst.

^a Jfr. § 198 med anm. 2 i. f. Om svangerskabet leder til nogen fødsel eller ophører ved abort, er uden betydning.

^a Først efter udløbet af dette aar begynder fristen efter § 80 at løbe, Retst. 1906 p. 542.

^o Jfr. § 82, 2det led.

§ 211.¹ (Utugtige foredrag, skrifter o. lign.).

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som holder offentligt² foredrag eller istandbringer offentlig²

forestilling eller udstilling af utugtigt² indhold, eller som medvirker til, at saadanne foredrag, forestillinger eller udstillinger finder sted.

Paa samme maade straffes den, som bevirker eller medvirker til, at utugtige skrifter, billeder eller deslige offentlig³ falholdes,⁴ udstilles eller paa anden maade⁵ søges udbredte blandt almenheden.

Forøver nogen i sin næring i løbet af 2 aar tvende gange saadan forbrydelse som oven nævnt, kan retten til at fortsætte næringen fratages ham.

¹ Jfr. gl. str.l. 8—3. — Jfr. §§ 212 (med anm. 2), 376, 377 og 431. — Jfr. ogsaa 32te kap. — Intern. aftale ang. bekjæmpelse af udbredelsen af utugtige publikationer 4 mai 1910. — Urbye p. 291 ff.

² Jfr. § 7,2.

³ Som §§ 376 og 377 viser, sonderer loven mellem «utugtigt» og «uanstændigt» eller «anstødeligt». Under det første begreb kan alene henføres, «hvad der har hensyn til det kønslige forhold eller ialfald dermed staar i nær forbindelse» (jfr. S. K. M. p. 192). For at straf efter nærværende paragraf skal kunne anvendes, kræves, at selve handlingen (foredraget, forestillingen, skriftet) skildrer saadanne til kønslivet hørende forhold, der efter en sædelig opfatning ikke egner sig til at fremstilles offentlig paa denne maade. Heri ligger: a) Straffebestemmelsen rammer ikke et teoretisk forsvar for utugt eller i det hele udbredelse af usædelige lærdomme i og for sig (mærk modsætningen til den ældre lovs udtryk «krænke sædeligheden»); jfr. S. K. M. p. 192 og 193—4. b) Ikke enhver blotstille af kønslivets forhold kan betegnes som utugt, idet skildringens øiemed vil kunne gjøre denne legitim (f. ex. tegninger eller skildringer af kønslivets detaljer eller kønslige excesser i lægevidenskabelige fremstillinger, i retsmedicinske haandbøger, i retsakter). For vidt gaar imidlertid den paastand, at ethvert kunstnerisk eller skjonlitterært formaal eller i det hele et

skrifts eller en plastisk eller malerisk fremstillings kunstværdi i alle tilfælde udelukker det her omhandlede begreb. I nogen grad vil afgjørelsen bero paa den tilsigtede anvendelse eller udbredelse (hvad der kan taales i et skrift, som væsentlig henvender sig til den litterært interesserede almenhed, vil maatte betragtes som utugtigt, naar det fremkommer under en offentlig teaterforestilling). Af betydning vil det ogsaa være, om skildringen overskrider, hvad der er anvist ved formaalet, saasom naar (der dvæles ved enkelthederne med et for oiemedet unødigt bredt behag, og det saaledes viser sig, at disse intime anliggender stilles frem til offentligt skue for skuets egen skyld, hvad enten drivfjederen dertil nu igjen maatte være vindesygge eller kjærlighed til det slibrige) (S. K. M. p. 193). Paa den anden side kræves det ikke, for at en fremstilling skal bedømmes som utugtigt, at den er given en særlig kynisk eller sansespirrende iklædning. «Ligesom samleie mellem mand og hustru, skjönt i sig selv et forhold i tugt og ærbarhed, dog foretaget paa aaben gade for alles blikke er en utugtigt handling, saaledes vil ogsaa skildringer af forhold, der vedkommer avlingsprocessen, med rette ansees for utugtige, naar de gives en udbredelse, der ikke retfærdiggjøres af noget legitimt oiemed. (S. K. M. l. e.).

⁴ Et fuldbyrdet salg udkræves saaledes ikke.

² F. ex. ved massetilstillelser gennem posten.

§ 212. (Offentlig foretagelse af utugtige handlinger og lign. — Utugtige handlinger med børn).

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som ved utugtig¹ adfærd i handling eller ord² krænker ærbarhed eller medvirker hertil, saafremt krænkelsen er skeet

1. offentlig;³

2. i overværelse af nogen, som deri ikke har samtykket;^{2a} eller

3. i overværelse af barn under 16 aar.⁴

Har den skyldige foretaget utugtig handling¹ med barn under 16 aar eller forledet noget saadant til utugtig adfærd, anvendes fængsel indtil 3 aar.

I det under 2 nævnte tilfælde finder offentlig paatale alene sted efter begjæring af fornærmede.

¹ Se anm. 3 til § 211. — Jfr. § 376, 377 og 378. — Vergl. Darst. B. T. IV p. 198, note 1.

² Nærværende paragraf sætter straf for utugtige handlinger eller ord, der ikke falder ind under nogen af de i § 211 opregnede (f. ex. en persons blottelse af sine kjønsdele under de i paragrafen angivne omstændigheder). Det er selvfølgeligt, at begge paragrafer ikke kan anvendes ved siden af hinanden paa samme forhold.

³ Jfr. § 7,2. — Urbye p. 297 ff.

⁴ At andre skal have været tilstede, kræves ikke. Retst. 1907 p. 355; 1915 p. 550. Se forøvrigt Urbye p. 252 ff.

⁵ Jfr. anm. 4 til § 195. — Urbye p. 255—6.

⁶ Forholdet mellem denne straffebestemmelse og §§ 195 og 196 vil sees af det i de indledende bemærkninger ved kapitlet forklarede om forskjellen mellem «utugtig handling» og «utugtig omgængelse». — Jfr. Urbye p. 256—7.

§ 213.¹ (Unaturlig utugt).

Finder utugtig omgængelse² sted mellem personer af mandkjøn,³ straffes de, der heri gjør sig skyldige, eller som medvirker dertil, med fængsel indtil 1 aar.

Med samme straf anses den, som har utugtig omgængelse² med dyr, eller som medvirker dertil.

Paatale finder alene sted, naar det paakræves af almene hensyn.⁴

¹ Jfr. den væsentlig ligelydende gl. str.l. 18—21; Kjer-schow p. 322—3. Jfr. § 217, 2det led; lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4.a. — Urbye p. 276—7.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. Eldre praxis, der har opfattet «legemlig omgængelse» som ensbetydende med samleie (Retst. 1891 p. 840; 1895 p. 688, 736), lader sig ikke opretholde ligeoverfor den nye lov. Bestemmelsen rammer ogsaa gjensidig onani (derimod ikke den rent ensidige selvbestemmelse). Den rammer saavel den aktive som passive pæderast (Retst. 1888 p. 608).

³ Straffrit er saaledes saavel utugtlig omgængelse mellem kvinder som unaturlig tilfredsstillelse af kjønsdriften i forholdet mellem personer af forskjelligt kjø, forsaavidt de ikke rammes af nogen af de foregaaende paragrafer. — Jfr. forøvrigt anm. 5 til § 44.

⁴ Jfr. anm. 1 til § 77, str.pl. § 85, sidste led.

§ 214.¹ (Egteskabsindgaaelse i visse tilfælde straffebefriende).

I de i §§ 191, 193, 1ste led, 194, 196, 197, 198 og 210 omhandlede tilfælde kommer straf ikke til anvendelse, og taber afsagt straffedom forsaavidt² sin virkning, saafremt de, mellem hvem den utugtige omgængelse har fundet sted,^{2a} indtræder i egteskab³ med hinanden.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—6, 17, sidste p. jfr. 18. — Jfr. § 379, sidste led.

² Altsaa ikke forøvrigt (f. ex. m. h. t. omkostninger).

^{2a} Andre medvirkende kommer saaledes her ikke i betragtning.

³ Loven kræver ikke (som f. ex. gl. str.l. 18—17, sidste p.), at egteskabet skal være «lovligt». Er det *ipso jure* ugyldigt (som f. ex. hvor den ene egtefælle tidligere er gift), synes det dog ikke at kunne komme i betragtning, selv om det er indgaaet under en undskyldelig vildfarelse, men derimod vel, hvor det alene er omstødeligt efter den ene egtefælles begjæring (f. ex. hvor det er fremkaldt ved trusler eller svig). Jfr. S. K. M. p. 199.

20de kapitel.

Forbrydelser med hensyn til familieforhold.

Jfr. §§ 12, 3 a og 4 a, 96 og 102.

§ 215.¹ (Forykkelse af familiestand.)

Den, som i retsstridig hensigt² søger at unddrage en anden den ham tilkommende familiestand³ eller at tilvende sig⁴ selv eller andre en falsk familiestand, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 6 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse i tilfælde, hvor et af gift kvinde født uegte barn anerkjendes som egte.⁵

¹ Gl. str.l. 21—30; Kjerschow p. 524—6.

² Disse ord, der ikke fandtes i gl. str.l. 21—30 (se O. prop. nr. 15 f. 1890 p. 4; Stort.forh. f. 1890 Indst. O. VIII p. 14), er tilføiede for at udelukke straf i tilfælde, «hvor f. ex. et børnløst ektepar tager et hittebarn til sig og lader det gaa som sit» (jfr. S. K. 1888 p. 78; Odelst.tid. p. 507 ff.). Selve motivet til vedkommendes handling maa saaledes være at forholde barnet eller dets rette forældre deres ret (f. ex. ved at unddrage disse raadigheden over barnet). Derimod behøver hverken økonomisk skade for andre eller uberettiget vinding for sig selv at være tilsigtet; jfr. S. K. 1888 l. e. Jfr. forøvrigt § 216 om det tilfælde, at pleieførelse negter at udlevere sit pleiebarn til de rette forældre. — Om urigtig anførsel i offentlige dokumenter se §§ 120 og 189.

³ Før lovene af 10 april 1915 nr. 3 og 4 var familiestanden for børn, født udenfor egteskabet, alene betinget af forholdet til moderen; og urigtige opgaver om paterniteten til saadanne børn rammes derfor ikke i noget tilfælde af nærværende paragraf; jfr. S. K. 1888 p. 78. Efter de ovennævnte love af 1915 er ogsaa disse børns familiestand bestemt af paternitetsforholdet; og urigtige opgaver om dette

vil derfor kunne rammes af nærværende paragraf, forsaavidt hensigten er den i anm. 2 omhandlede; jfr. ellers anm. 6 til § 166. — Jfr. om de af gift kvinde fødte uegte børn nærv. paragrafs sidste led.

⁴ «Til forbrydelsens forøvelse er det ikke nok, at man ved en eller anden leilighed udgiver sig for en anden eller for den eller den, men man maa, saa at sige, sætte sig i besiddelse af stillingen, gjøre den gjældende og søge den anerkjendt ligeoverfor dem, til hvem den særlig bringer prætendenten i familieforhold» (S. K. 1888 p. 78). — Jfr. forøvrigt §§ 333, 334, 2det led, 337, 340.

⁵ Jfr. Retst. 1893 p. 677; Getz Udk. 1893, mot. p. 61—2, note 1; skr. 1 septbr. 1910.

§ 216.¹ (Unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som bevirker eller medvirker² til, at en umyndig³ under 18 aar⁴ ulovlig⁵ unddrages eller holdes unddragen⁶ fra sine forældres eller andre vedkommendes⁷ omsorg eller myndighed.

Under formildende omstændigheder kan bøder anvendes. Offentlig paatale finder alene sted efter begjæring af nogen fornærmet.

¹ Gl. str.l. 16—4; Kjerschow p. 269. — Jfr. §§ 263, 266, 3dje led, 278 og 318. — Jfr. § 340 (se nedenfor anm. 6). Jfr. ogsaa § 346, 2det led; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, b.

² «Den umyndige selv kan selvfølgelig ikke rammes. Om tvende umyndige bistaar hinanden med rønning, vil de derimod begge kunne blive strafbare; men da tiltale ikke behøver at reises i saadant tilfælde, og retten, om den reises, kan lade det bero med en betinget dom, kan dette ingen betænkelighed volde» (S. K. M. p. 201—2).

³ Umyndigheden bliver at bedømme efter vedkommende

hjemsteds [ikke paadommelsesstedets] lov. Som hjemsted ansees efter nugældende norsk ret det land, hvor vedkommende har fast bosted, ikke det, hvor personen har statsborgerret.

⁴ Loven har ingen straffebestemmelser, svarende til gl. str.l. 18—5 og 9. «Bortførelse» af en kvinde vil saaledes nu ikke være strafbar, naar kvinden er over 18 aar og har samtykket. Paa den anden side vil egteskabs indgaaelse med den bortførte ikke virke straffriende, naar kvinden er under 18 aar (gl. str.l. 18—6). Jfr. S. K. M. p. 201.

⁵ Jfr. l. 6 juni 1896 §§ 1—5 (tillægslov 17 juni 1907).

⁶ Hvor der ikke foreligger en «unddragelse», se §§ 340 og 346.

⁷ Ogsaa forældre vil rammes af denne straffebestemmelse, naar de retsstridig tager sit barn tilbage fra den, til hvem det i medhold af loven (se den i anm. 5 citerede lov) er udsat; jfr. Retst. 1907 p. 89; dept. skr. 28 marts 1893. Paragrafen maa saaledes ogsaa finde anvendelse paa egtefælle, som tager sit barn fra den anden egtefælle, som efter separation eller skilsmisse i henhold til aftale eller øvrighedens anordning har overtaget omsorgen for det.

§ 217.¹ (Skjærpende omstændigheder ved unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg.)

Er den i § 216 omhandlede forbrydelse foreet med barn under 16 aar i utugtigt øiemed,² straffes den skyldige med fængsel indtil 5 aar,³ men indtil 8 aar, saafremt barnet er under 13 aar.⁴

Hvis den skyldige foreet den i § 216 omhandlede forbrydelse i hensigt at benytte den umyndige i et videsygt øiemed eller derved at forberede nogen i §§ 200—205 eller 213 omhandlet forbrydelse, anvendes fængsel indtil 8 aar.⁵

Er saadan forbrydelse som i § 216 nævnt foreet med barn under 16 aar, der holdes skjult eller føres ud af landet⁶

eller derved tilføies¹ betydelig skade paa legeme eller helbred,² er straffen fængsel indtil 10 aar,³ men fængsel ikke under 1 aar, saafremt den skyldige tillige har tilsigtet at benytte det i rindesygt eller utugtigt oiemed.⁴

Er forbrydelsen forevet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. § 139; ikr.l. § 19, sidste led; lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4, b.

² Jfr. § 196, som bliver at anvende ved siden af § 217, saafremt utugtig omgængelse har fundet sted. Er barnet over 16 aar, indtræder ingen særlig strafs skjærpelse (jfr. gl. str.l. 18—4). — §§ 197—198 kommer til anvendelse ved siden af § 216 (jfr. § 62), forsaavidt de særlige betingelser for straf efter hine paragrafer er tilstede.

³ Jfr. § 65.

⁴ Jfr. § 195, som bliver at anvende ved siden af § 217, saafremt utugtig omgængelse har fundet sted.

⁵ Jfr. gl. str.l. 16—5.

⁶ Jfr. gl. str.l. 16—2 og 3.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. §§ 202 (jfr. 204), 206, 2det led, 224 i. f., som i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 217 (jfr. § 62). Forholdet mellem disse paragrafer, forsaavidt de taler om en befordring ud af riget i utugtigt oiemed, er følgende: § 206 forudsætter, at den, der befordres ud af riget, frivillig samtykker, § 202, at den, der saaledes befordres, «forledes», § 224, at magt, trusel eller underfundig adfærd er anvendt, § 217, at en umyndig derved unddrages rette vedkommendes omsorg eller myndighed.

§ 218¹ (Anvendelse af børn og umyndige paa skadelig maade.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som

1. anvender² noget under hans omsorg eller myndighed staaende³ barn under 16 aar paa en maade, der er fordærvelig for dets helbred⁴, sedelighed⁵ eller retskaffenhed,⁶ eller tilsteder saadan anvendelse,⁷ eller
2. ved misbrug af myndighed⁸ bevirker eller medvirker til, at nogen ham underordnet⁹ person under 18 aar anvendes paa saadan maade.

Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse¹⁰ medvirker til nogen oven omhandlet handling.

Er forbrydelsen forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. N. L. 6—22—3, gl. str.l. 18—28 og 29 jfr. 5—8. S. K. M. p. 202 ff. — Jfr. §§ 381 jfr. 380; l. om indskrænkning af arbejdstiden i bagerierne 24 april 1906 § 4; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 57.2, jfr. §§ 19—22, 24, 2 b og c, 27, 30, 31, 34, 35 og 62. — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led.

² Nærværende paragraf forudsætter saaledes enten positiv handling, hvorved den skyldige selv anvender eller medvirker til, at andre anvender den unge paa en fordærvelig maade (nr. 2), eller undladelse af at skride ind mod en saadan anvendelse (se anm. 7). Det fordres med andre ord, at der foretages noget med vedkommende, at han udnyttes i nogen retning, som medfører den omhandlede fare (S. K. M. p. 283). Det er her ikke nok, at den unge udsættes for slet moralsk paavirkning enten ved den overordnede egen opførsel eller tale eller ved, hvad han iøvrigt ser eller hører i dennes hus, end ikke, at han indprentes slette lærdomme (S. K. M. l. c.). Se derimod § 380, som er anvendelig paa saadanne tilfælde.

³ Jfr. anm. 9.

⁴ F. ex. overanstrengende arbeide eller arbeide paa sundhedsfarlige steder eller arbeide, der medfører en unaturlig lang stillesiddende i lukkede rum, hyppigere eller lang-

varigere nattearbejde, farlige eller unaturlige legemsøvelser (jfr. § 381, 5). At forholdet rammes af de i anm. 1 citerede bestemmelser af loven om arbejderbeskyttelse, er ikke nok til at bringe nærv. paragraf til anvendelse. Paa den anden side bliver nævnte lovs straffebestemmelse at anvende ved siden af § 218, hvor de særlige betingelser for straf efter hin lov er tilstede.

^b F. ex. paa beværtningssteder, der søges af et daarligt publikum, paa varieteer, hvor der synges slibrige sange eller foregaar uanstændige opvisninger. Derimod er det ikke nok til at betinge anvendelse af den strengere straffebestemmelse i nærværende paragraf, at stedet er et saadant som nævnt i § 381. — Om forførelse til utugt se §§ 196 og 201 jfr. 205.

^c F. ex. som medhjælper ved en hæler- eller aagerforretning. — Om anvendelse til betleri se løsgjængerlov 31 maj 1900 § 11. sidste led.

^d F. ex. tilsteder, at et pigebarn under 16 aar benyttes som nogen model (S. K. M. p. 204). Den blotte undladelse af at hindre et saadant barn som under 1) omhandlet fra at anvendes paa en af de i paragrafen nævnte maader vil her kunne være tilstrækkelig (i modsætning til nr. 2, hvor der kræves misbrug af myndighed). Imidlertid vil den blotte undladelse f. ex. fra en husbonds side vanskelig kunne rammes af paragrafen, naar barnets anvendelse paa den fordærvelige maade sker med forældrenes samtykke.

^e Jfr. foreg. anm.

^f Som det umiddelbart foran benyttede udtryk «myndighed» viser, sigtes herved til det samme, som i nr. 1 er betegnet som person, der «staar under vedkommendes omsorg eller myndighed.» Derunder gaar ogsaa f. ex. tyende og andre, som tilhører vedkommendes husstand (jfr. § 219) og har lydighedspligt ligeoverfor ham.

^g Altsaa ikke anden medvirkning. Jfr. anm. 1 til § 58.

§ 219.¹ (Unddragelse af forsørgelsespligt. Vanrøgt.)

Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som udsætter nogen hans husstand tilhørende person² for nød³ ved modvil- lig⁴ at unddrage sig den ham paahvilende forsørgelsespligt,⁵ eller som ved vanrøgt,⁶ mishandling⁷ eller anden lignende ad- færd⁸ oftere eller grovt⁹ krænker sine pligter mod ægtefælle eller barn eller mod nogen hans husstand tilhørende eller hans omsorg undergivet person,¹⁰ som paa grund af sygdom, alder eller andre omstændigheder er ude af stand til at hjælpe sig selv. Har forbrydelsen haft døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred¹⁰ tilfølge,¹¹ anvendes fængsel indtil 6 aar.

Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse¹² medvirker til nogen oven omhandlet handling.

¹ Jfr. gl. str.l. 15—19, der dog ikke rammede den blotte unddragelse af forsørgelsespligt og ikke omhandlede ægte- fælle (jfr. N. L. 6—5—9). Jfr. S. K. M. p. 202 ff. — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led. — Jfr. med paragrafens første del §§ 240, 242, 243 og 388. Jfr. ogsaa løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 1, 19 og love 10 april 1915 nr. 3 §§ 30 og 31, nr. 6 § 6, 2det led.

² Altsaa uden hensyn til alder, helbred eller arbejds- evne; jfr. modsætningen til paragrafens følgende del; jfr. ogsaa S. K. M. p. 204.

³ For at nød skal kunne siges at foreligge, er det ikke nok, at ernæringen er utilstrækkelig eller at sengested el. lign. er ubekvemt, men dertil kræves, at helbredden udsættes for at lide ved sult, kulde el. lign. — Jfr. S. K. 1888 p. 43; Indst. O. I p. 41; Urbye p. 81—2 med note 1; Vergl. Darst. B. T.V p. 194—5.

⁴ D. e. forsætlig undladelse af at give det fornødne, uagtet evnen ikke mangler. Jfr. om det tilsvarende udtryk i løsgjængerl. 31 mai 1900 § 27, Retst. 1908 p. 262, 1914 p. 485 og Hartmann i Retst. 1909 p. 532.

⁵ Om forsørgelsespligten er kontraktsmæssig overtagen eller hviler paa loven (jfr. l. om fattigvæsenet af 19 mai 1900 §§ 2—3 og l. om sygeforsikring 6 aug. 1915 § 24), er ligegyldigt.

⁶ Herved sigtes alene til den fysiske vanrøgt. Om den moralske se § 218, om den intellektuelle se skolelovene af 26 juni 1889, henholdsvis §§ 15 (tillægslov 15 august 1908) jfr. 59 og 60 og §§ 17 jfr. 52 og 53.

⁷ Jfr. Kjerschow p. 264—5. Jfr. § 228, som ikke bliver at anvende ved siden af § 219. — Jfr. om revselsesret skolelovene 26 juni 1889 henholdsvis §§ 74 og 65, 27 juli 1896 § 28 samt l. 20 juni 1891. Den blotte overskridelse af revselsesretten falder ikke ind under nærværende paragraf (jfr. § 386 og S. K. M. p. 288). Der maa foreligge en mishandling, men en saadan vil kunne ske ved overdreven revselse, ikke blot hvor usædvanlige fysiske smerter voldes, men ogsaa, hvor behandlingsmaaden f. ex. ligeoverfor en kvinde har været i høj grad uanstændig. Jfr. Getz Udk. 1893, motiver p. 71—2, note 3.

⁸ F. ex. ved grovere ærekrænkelser eller, særlig ligeoverfor egtefælle, ved en adfærd, som i høj grad tilkjendegiver foragt. Unddragelse af forsørgelsespligt vil ogsaa her kunne komme i betragtning, hvilket i forhold til paragrafens første del faar den selvstændige betydning, at straffen, naar talen er om egtefælle eller barn, ikke er betinget af, at de hører til den skyldiges husstand, ligesom heller ikke af, at de derved udsættes for nød, medens paa den anden side pligtkrænkelsen maa være grov (hvad ikke enhver modvillig unddragelse af ved en enkelt leilighed at opfylde forsørgelsespligt kan siges at være) eller oftere gjentaget. Jfr. iøvrigt Odelstingstid, p. 725, 727—8, 729—730, 733—734.

⁹ Se foregaaende anm.

^{10a} Herunder gaar ikke dagarbeidere, som ikke hører til vedkommendes husstand.

¹⁰ Jfr. § 9.¹¹ Jfr. § 43.¹² Altsaa ikke anden medvirkning; se anm. 1 ved § 58.

§ 220.¹ (Bigami og anden indgaaelse af ugyldigt ægteskab.)

Den, som indgaaer et ægteskab,² der er ugyldigt paa grund af tidligere ægteskab³ eller paa grund af slegtskab eller svogerskab,⁴ eller som medvirker hertil,⁵ straffes med fængsel indtil 4 aar, men indtil 6 aar, saafremt den anden ægtefælle var uvidende om ugyldigheden.

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som bevirker eller medvirker til, at et ægteskab, der paa grund af de benyttede former er ugyldigt,⁶ indgaaes med nogen, som er uvidende om ugyldigheden.

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 18—10 og 15 jfr. 18—11 til 14 og 21—31. Sidste led af paragrafen har intet tilsvarende i gl. str.l. S. K. M. p. 205; Kjerschow p. 307²—9. — Jfr. § 338; ikr.l. § 19, sidste led og lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4.a.

² Forbrydelsen er fuldbyrdet ved en gyldig foretagen vielse; jfr. Retst. 1863 p. 521 (anmeldelse til lysning anseet som forsøg). — Har vedkommende været i god tro ved vielsen, vil ikke det fortsatte samliv kunne rammes af nærværende paragraf (men efter omstændighederne af § 379); jfr. anm. 1 a til § 69. — Om samleie se § 194, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 220 (jfr. § 62).

³ Er det tidligere ægteskab ugyldigt som stridende mod et absolut ægteskabsforbud, maa det betragtes som ikke bestaaende, selv om det ikke ved dom er annulleret; se O. Platou Forelæs. over ægteskabs stiftelse og skilsmisse (1899) p. 56—7; S. K. M. p. 206, 1ste sp. nederst. — § 220 er ikke blot anvendelig, hvor der er tale om indgaaelse af et ægteskab, som efter norsk ret er ugyldigt paa

grund af et tidligere egteskab eller paa grund af slegtsskab eller svogerskab; ogsaa ugyldighed efter fremmed lovs regler maa komme i betragtning, naar vedkommende egteskabs gyldighed efter norsk international privatret overhovedet bliver at bedømme efter fremmed ret; jfr. Betænkning om de internationale konventioner ang. egteskabs indgaaelse m. v., afg. efter opdrag af den kgl. norske regj.s justits- og politidepartement (1903) p. 62—3. Om hvilket lands lovgivning der bliver at lægge til grund ved bedømmelsen af et egteskabs gyldighed, naar egteskabet er indgaaet i udlandet eller nogen af egtefællerne er udlændinge, se den anførte Betænkning p. 41 ff. samt Bachke i Retst. 1885 p. 797 ff.; 1887 p. 305 ff., 337 ff. og 345; fakultetsresponsa i Tidsskr. f. retsv. 1891 p. 87 ff. At det tidligere egteskab var opløseligt, fordi der forelaa gyldig skilsmissegrund, er uden betydning (Retst. 1857 p. 417).

⁴ Jfr. cirk. 12 oktbr. 1877. — Jfr. §§ 207 og 208, der bliver at anvende ved siden af § 220, hvor de særlige betingelser for straf efter hine paragrafer foreligger. — Jfr. endvidere § 338, hvoraf fremgaar, at egteskab mellem beslægtede i dispensable led (jfr. frdn. 23 mai 1800, i § 1) uden dispensation ikke rammes af § 220.

⁵ Herunder gaar ogsaa forlovere (jfr. N. L. 2—8—3, kirkeritualet 25 juli 1685 VIII og frdn. 4 januar 1799), hvilke derimod ikke straffes, hvor de ikke har forset sig forsætlig (jfr. derimod gl. str.l. 21—33, sidste p.). Ogsaa den offentlige tjenestemand, som forsætlig medvirker ved ugyldigt egteskabs indgaaelse, rammes af nærværende paragraf. Har han handlet af uagtsomhed eller uforstand, vil straffen være at søge i § 324 eller § 325.

⁶ Se citaterne i anm. 3 om det tilfælde, at egteskabet er indgaaet i udlandet. — Se m. h. t. de norske former for egteskabsstiftelse N. L. 2—8—2 (jfr. alterbog af 14 februar 1889 jfr. res. om brudevielse udenfor kirkerne 30 decbr.

1897), l. ang. egteskabsstiftelse af personer, der ikke henhører til et kristeligt religionssamf. 22 juni 1863 jfr. res. 10 oktbr. 1863 samt dissenterl. 27 juni 1891 §§ 8, 9 og 10 med tillægslov 27 juli 1896.

§ 221.¹ (Indgaaelse af omstødeligt egteskab).

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som indgaar et egteskab, der kan fordres omstødt^{1 a} af den anden ektefælle paa grund af vildfarelse² eller tvang,³ eller som medvirker til indgaaelsen af et saadant egteskab.

Under formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Offentlig paaføle finder alene sted efter fornærmedes begjæring. Saalænge egteskabet bestaar, kan paaføle ikke reises, medmindre paastand om egteskabets omstødelse fremsættes i forbindelse med straffesagen.⁴

¹ Se gl. str.l. 21—32 jfr. 31; S. K. M. p. 206. — Ikr.l. § 19, sidste led.

^{1 a} Vildfarelse af den art, som alene begrunder ret² til at begjære skilsmisse (se l. 10 april 1915 nr. 1 § 3), kommer ikke i betragtning.

² Jfr. O. Platou Egteskabs stiftelse og skilsmisse p. 33 ff.

³ Jfr. N. L. 3—18—14—1; Platou l. c. p. 39 ff. At tvangen skal have den i § 222 omhandlede karakter, kan ikke kræves (jfr. S. K. M. p. 206). Foreligger betingelserne for straf efter denne paragraf, bliver den at anvende ved siden af § 221 (jfr. § 62).

⁴ Jfr. str.pl. § 3.

21de kapitel.

Forbrydelser mod den personlige frihed.

Jfr. §§ 12,3a og 4,a, 96, 102 og 117; mfl. str.l. §§ 42 og 97,1; ikr.l. §§ 19 ff. — Urbye p. 198 ff.

§ 222.¹ (Strafbar tvang).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som ved retsstridig adfærd² eller ved at true³ med saadan⁴ tvinger nogen til at gjøre, taale⁵ eller undlade noget, eller som medvirker hertil.

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som ved at true med anklage eller anmeldelse for en strafbar handling eller med fremsættelse af en ærkrænkende beskyldning retsstridig⁶ tvinger nogen til at gjøre, taale eller undlade noget, eller som medvirker hertil.

Uden fornærmedes begjæring finder offentlig paatale ikke sted, medmindre det kræves af almene hensyn.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 16—12, der omfattede saavel § 222 som § 266; Kjerschow p. 273—9; Retst. 1900 p. 854; S. K. M. p. 208—210. — Jfr. § 124; Urbye p. 200 ff.; Vergl. Darst. B. T. V p. 485 ff. — Jfr. §§ 99, 105, 124, 128, 191, 192, 204, 221, 266, 267, 300, 312; mil. str.l. §§ 52, b, 56 og 97,7; løsgjængerl. 31 mai 1900 § 13.

² Mærk her modsætningen til andet led; jfr. anm. 6. Arten af den retsstridige adfærd kommer i og for sig ikke i betragtning og heller ikke, mod hvem den er rettet. Ogsaa handlinger, der væsentlig har karakteren af politifor-seelser, vil kunne komme i betragtning (f. ex. saadan op-førsel, som omhandles i § 350 eller § 355). Men — særlig, hvor det gjælder trusler — vil den ikke lettelig have nogen tvingende karakter, naar den ikke paa en eller anden maade er rettet mod den, der er udsat for tvangen, eller nogen person, i hvis skjæbne denne har nogen interesse. Ogsaa retsstridig adfærd mod gjerningsmanden selv vil efter omstændighederne kunne komme i betragtning fra dette synspunkt (f. ex. trusel med selvmord; jfr. dog Urbye p. 208). — Jfr. forøvrigt her Retst. 1900 p. 854 ff. (især p. 857); G etz sammesteds p. 857—8; Urbye p. 206.

³ Truselen maa selvfølgelig, for at have en tvingende

karakter, være fremkommen under omstændigheder, der gav den truede grund til at anse den som alvorlig ment; jfr. § 227 med anm. 4; Urbye p. 203—4.

⁴ §§ 99, 105, 128, 191, 204, 224, 300, 312; mil. str.l. §§ 52, b, jfr. 97,7 og 57 samt den i anm. 1 anførte paragraf af løsgjængerloven har straffebestemmelser, rettede mod trusler, uden at det her kommer an paa, om det, hvormed der trues, er noget i og for sig retsstridigt. Hvor truselen har den sidstnævnte karakter, synes § 222 at maatte komme til anvendelse ved siden af disse bestemmelser. Jfr. anm. 1 til § 62; Urbye p. 206.

⁵ Herunder gaar ogsaa det tilfælde, at noget ved magt fratages en anden; jfr. imidlertid § 267. Jfr. iøvrigt Urbye p. 202—3.

⁶ Det forudsættes her i modsætning til første led, at det, hvormed der trues, i og for sig ikke er retsstridigt (at altsaa den handling, man truer med at anmelde eller paa-tale, virkelig er begaaet, at den ærekrænkende beskyldning er sand). Det retsstridige forudsættes her at ligge deri, at en saadan trusel anvendes til at fremtvinge noget. At imidlertid ikke tvang ved hjælp af en saadan trusel i alle tilfælde er retsstridig, tilkjendegiver lovstedet selv ved den særlige udhæven af dette moment (jfr. anm. 1 a til § 57). I hvilke tilfælde denne retsstridighed foreligger, vil bero paa omstændighederne, særlig paa, hvorvidt der er nogen naturlig sammenhæng mellem det, hvormed der trues, og det, der søges opnaaet (den vil f. ex. ikke kunne siges at foreligge, naar den, der er besveget, truer med anmeldelse, saafremt ikke det forsvorne beløb dækkes, eller naar nogen truer med offentlig at blotstille en person, der har forset sig i embede, hvis han ikke fratrueder dette). At det, man vil opnaa med truselen, er noget, hvorpaa man har retskrav, ophæver derimod ikke i og for sig retsstridigheden af trusler som de i paragrafens andet led omhandlede (f. ex.

ikke, hvor man truer en uefterretlig skyldner med at ville blotstille hans egteskabelige utroskab, hvis han ikke betaler. Jfr. iøvrigt S. K. M. p. 208—9; Urbye p. 210 ff.; F. Stang Norsk formueret I (1911) p. 502 ff.; Vergl. Darst. B. T. V p. 485 og VI p. 105.

¹ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 223.¹ (Frihedsberøvelse).

Den, som ulovlig² berøver en anden friheden eller medvirker til saadan frihedsberøvelse, straffes med fængsel indtil 5 aar.

Har frihedsberøvelsen varet over en maaned,^{2a} eller har den voldt³ nogen ualmindelige lidelser eller betydelig skade paa legeme⁴ eller helbred eller medført² nogens død, idømmes fængsel i mindst 1 aar.

¹ Gl. str.l. 16—6. — Jfr. § 117 jfr. ogsaa § 139; mil. str.l. § 51; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, b; Urbye p. 220 ff.; Vergl. Darst. B. T. V p. 487 ff.

² Jfr. str.pl. § 232 i f.; sof.l. 20 juli 1893 §§ 101, 102, sidste led og 107; sindssygel. 17 aug. 1848 §§ 8, 10, 15 og 16; løsgjængerlov 31 mai 1900 § 21; fængselsl. 12 decbr. 1903 § 17, 2det led i f. — Samtykke ophæver ikke ubetinget frihedsberøvelsens ulovlighed; jfr. Hagerup Alm. del p. 259; se dog ogsaa Urbye p. 222.

^{2a} Se § 11.

³ Jfr. § 43.

⁴ Se § 9.

§ 224.¹ (Frihedsberøvelse under skjærpende omstændigheder, menneskerov).

Med fængsel indtil 10 aar² straffes den, som ved magt, trusel eller underfundig adfærd³ ulovlig bringer nogen i sin eller en andens vold⁴ i hensigt at hensejtte ham i hjælpeløs

tilstand⁵ eller fremmed krigstjeneste eller i fangenskab eller anden afhængighed i et fremmed⁶ land eller for i utugtigt oiemed⁷ at fore ham til et fremmed⁶ land, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. gl. str.l. 16—1 til 3 jfr. 5. Jfr. lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4, b. — Urbye p. 227 ff.

² Jfr. § 65.

³ F. ex. ved fremkaldelse af en vildfarelse eller ved lokkende forespeilinger. Ogsaa anvendelse af narkotiske midler rammes af udtrykket.

⁴ Dette vil f. ex. foreligge, naar nogen ved et saadant middel som omhandlet i anm. 3 er forledet til at medfølge et skib, idet han i saafald er i dens vold, der har befalingen ombord; jfr. S. K. M. p. 210.

⁵ Se Urbye p. 79—80. — Jfr. § 242, der ikke bliver at anvende ved siden af § 224; jfr. dog Urbye p. 229, note 1.

⁶ Dette maa selvfølgelig bedømmes i forhold til offerets, ikke gjerningsmandens hjemsted.

⁷ Jfr. anm. 9 til § 217. §§ 202 og 204 bliver i tilfælde at anvende ved siden af § 224.

§ 225.¹ (Hensættelse i trældom. Slavehandel).

Den, som bevirker eller medvirker til, at en anden bringes i trældom, straffes med fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.

Paa samme maade straffes den, som driver eller medvirker til² slavehandel³ eller forsel af personer, bestemte for saadan handel.

Er forbrydelsen foretaget under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Gl. str.l. 16—8 og 9. Jfr. l. om deltagelse i negerhandelen 24 juli 1827 § 9, generalakt ved kongo-konferencen i Berlin 26 februar 1885 kap. II og ved konferencen i Brys-

sel 2 juli 1890, særlig art. V samt l. om straf for indførelse af skydevaaben til visse dele af Afrika m. v. 19 juni 1891 (ikr.l. § 4, I). — Jfr. § 139; mil. str.l. § 51; str.pl. 89.l; lov om adgang til opløsning af ægteskab 20 august 1909 § 4, b. — Urbye p. 229—30.

² Her kræves ikke som efter gl. str.l. 16—9, for at nogen af et skibs besætning skal rammes af straffebestemmelsen, at vedkommende allerede, da han tog tjeneste paa fartøiet, var vidende om, at dette var bestemt til slavehandel; S. K. M. p. 210—1.

³ Paragrafen rammer slavehandel, selv hvor den efter vedkommende lands lov er tilladt, uden hensyn til, om den skyldige er nordmand eller udlænding, jfr. § 12, 4 a (S. K. M. p. 211).

§ 226.¹ (Uagtsom ulovlig frihedsberøvelse og foretagelse af en lovlig paagribelse med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som gjør sig skyldig i en frihedsberøvelse, som han uden skjellig grund anser for lovlig,^{1a} eller i tilfælde, hvor paagribelse lovlig kan finde sted, foretager en saadan med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade,² eller som medvirker til nogen saadan forbrydelse.

Offentlig paataale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 16—7. — Jfr. § 117, sidste led. Urbye p. 223.

^{1a} Er det mod bedre vidende, se §§ 117 og 223.

² Jfr. § 117, sidste led og anm. 1 til § 117; str.pl. § 236, sidste led; mil. str.pl. § 121, sidste led.

§ 227.¹ (Strafbare trusler).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar² straffes den, som i ord eller handling truer med et strafbart foretagende.³

der kan medføre høiere straf end 1 aars hefte eller 6 maaneders fængsel, under saadanne omstændigheder, at truselen er skikket til at fremkalde alvorlig frygt¹ eller som medvirker til saadan trusel.

Uden fornærmedes begjæring finder offentlig paatale ikke sted, medmindre truselen er rettet mod en ubestemt flerhed,² eller det findes paakrævet af andre almene hensyn.³

¹ Gl. str.l. 16—11. — Jfr. §§ 128 og 160. — Urbye pr. 230 ff.

² Jfr. § 65.

³ At dette skal være rettet mod den samme person, til hvem truselen er rettet, kræves ikke; men den maa være egnet til at volde den truede skade eller psykisk lidelse; jfr. anm. 2 til § 222. — Forskjellen mellem nærværende paragraf og § 222 samt de i anm. 1 til sidstnævnte paragraf anførte lovbud er, at truselen ikke her forudsættes at tilsigte fremkaldt en handling eller undladelse fra den truedes side. — Se forøvrigt anm. 4 til § 222. Det der bemærkede finder tilsvarende anvendelse ved nærværende paragraf.

⁴ Om truselen har denne karakter, maa bedømmes fra den truedes standpunkt (subjektiv, ikke objektiv bedømmelse). Jfr. S. K. 1888 p. 44, 2den sp. nederst; Indst. O. VI for 1889 p. 23. Se dog Vergl. Darst. B. T. V p. 489—90.

⁵ F. ex. medlemmerne af en forening, en hel bys indvaanere. Jo ubestemtere flerheden er, desto mere vil iøvrigt denne ubestemthed kunne være egnet til at vække tvivl om, hvorvidt truselen er alvorlig ment (mærk dog f. ex. trusel om ildspættelse, forvoldelse af sprængning o. lign. almenfarlige forbrydelser).

⁶ Jfr. anm. 1 til § 77.

22de kapitel.

Forbrydelser mod liv, legeme og helbred.

Dette kapitel svarer til gl. str.Ls 14de og 15de kapitel, hvis system og materielle indhold den nye lov iøvrigt i det væsentlige bibeholder. Jfr. S. K. M. p. 211 ff. For legemsfornærmelsernes vedkommende bemærkes særlig, at inddelingen er en noget anden efter den nye end efter den gl. lov, idet der opstilles følgende tredeling: 1) Legemsfornærmelser, ved hvilke ingen skade forsætlig er forvoldt (§ 228 jfr. §§ 230 og 232), 2) saadanne, hvorved en mindre legemsskade er forvoldt (§ 229 jfr. §§ 230 og 232), 3) saadanne, hvorved betydelig skade er voldt (§ 231 jfr. § 232). Motiverne (p. 212) udtaler herom: «Man antager, at denne ordning vil kunne bidrage en del til at modvirke den tendens, som stadig viser sig til en altfor lemfældig bedømmelse af legemsfornærmelser. Efter udkastet vil nu fængsel fra 21 dage til 2 aar (loven har 3 aar) maatte idømmes, saasnart overhovedet nogen skade er tilsigtet og tilfoiet; og ved ogsaa for tilfælde, hvor overhovedet hverken skade er tilfoiet eller tilsigtet, at aabne adgang til idømmelse af denne strafart viser loven tydelig, at den end ikke for saadanne vil have anvendt bøder enten som udelukkende straf eller dog som *poena ordinaria*. Jfr. ogsaa Odelstingstid. p. 1041—3. — Som afvigende fra den ældre ret maa mærkes, at der i alle tilfælde af forsætlige legemsfornærmelser er aabnet adgang til offentlig paatale, hvor almene hensyn kræver det. Jfr. med nærv. kap §§ 12,3 a og 4 a, 96, 101, 102, 219 (med anm. 7), 384—6 og mil. str.L. §§ 44, 59 og 97; ikr.l. §§ 19 ff.; lov om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 4,c og d.; Urbye p. 9 ff.

§ 228.¹ (Legemsfornærmelse).

Den, som over vold mod en andens person eller paa anden maade fornærmer² ham paa legeme, eller som medvirker hertil, straffes for legemsfornærmelse med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.²

Har legemsfornærmelsen tilfølg⁴ skade paa legeme eller helbred eller betydelig smerte, kan fængsel indtil 3 aar anvendes, men indtil 5 aar, hvis den har døden tilfølge, eller skaden er betydelig.³

Er en legemsfornærmelse^{2a} gjengjældt^{2b} med en legemsfornærmelse,^{2c} eller er ved en saadan en forudgaaende legemsfornærmelse^{2d} eller ørrekrænkelse gjengjældt, kan den lades straffri.⁴

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har havt døden tilfølge, eller almene hensyn kræver paatale.⁷

¹ Gl. str.l. 15—1; Kjerschow p. 236—241. Se de alm. bemærkninger ved kapitlet. — Jfr. §§ 127 og 235. — Urbye p. 50 ff. jfr. p. 42 ff. og p. 66 ff.

² En «fornærmelse» ligger selvfølgelig ikke i udøvelse af en retmæssig revselsesret (jfr. anm. 7 til § 219 og det der citerede, og om overskridelse af en saadan § 386, jfr. S. K. M. p. 288 og anm. 2 til § 386). — Som tilfælde, der vil gaa ind under udtrykket «paa anden maade», nævner S. K. M. p. 213: handlinger, hvorved væmmelse eller andet legemlig ubehag vækkes, saasom besudling, frembringelse af øresonderrivende lyd. I alle tilfælde maa der dog være tale om en paavirkning af legemet eller de fysiske organer, hvorved imidlertid ikke fremkaldelse af smerte er nødvendig forudsætning. Forvoldelse af ren sjælelig smerte eller lidelse rammes ikke af bestemmelsen; jfr. S. K. M. p. 213, note 2. Jfr. iøvrigt § 246, hvis omraade, forsaavidt den omhandler ørrekrænkelse «i handling», tildels falder sammen med omraadet for § 228. Retsbrugen har under den ældre ret,

der forsaavidt ikke er ændret ved den nye str.l., været tilbøielig til at behandle enhver utilbørlig berøring af en andens legeme, f. ex. spyttens paa en anden, uanstændig berøring af kvinder, som legems-, ikke som æresfornærmelse (jfr. f. ex. Retst. 1884 p. 534; 1877 p. 25; 1864 p. 122; Ugebl. f. lovk. III p. 191 og 288, cit. af Kjerschow p. 239—240; Urbye p. 51; Vergl. Darst. B. T. IV p. 310 ff., V p. 217 ff. — At efter omstændighederne en handling kan blive at bedømme baade som legems- og som æresfornærmelse, se Skeie Ærekrænkelser p. 245.

² Jfr. §§ 230, 232, 235 og mil. str.l. § 59.

⁴ Jfr. § 43. Denne paragraf leder, forsaavidt legemsfornærmelsen skyldes flere, til følgende resultater: 1) Er de fleres samvirken ganske tilfældig, vil hver enkelt kun svare for, hvad han bevislig har gjort, ikke for den videregaaende følge, der skyldes de andres samvirken, naar muligheden af denne og af dens følger ikke kunde forudses af gjerningsmanden. Dette gjælder ogsaa, hvor det ikke kan afgjøres, hvilken af de flere sammenstodende legemsfornærmelser har voldt den videregaaende følge; jfr. imidlertid § 384. 2) Har flere samvirket, vil samtlige være ansvarlige for den forudseelige følge, der skyldes den gjensidig ydede bistand. Derimod vil den enkelte ikke være ansvarlig for, hvad de andre mod aftale eller forudsætning har forvoldt. Jfr. S. K. M. p. 214; Urbye p. 47—8. Jfr. § 384. — Om forholdet til §§ 238 og 239 se anm. 2 til § 43. — Er følgens forvoldelse forsætlig, se §§ 229 ff.

⁵ Jfr. § 9.

^{6a} D. e. af den i nærværende paragraf omhandlede art (vel ogsaa i gjentagelsestilfælde jfr. § 230); Retst. 1907 p. 770; Urbye p. 55; Vergl. Darst. A. T. II p. 409.

^{6b} D. e. af samme person; jfr. Urbye p. 54—5.

^{6c} Til ærekrænkelser tages saaledes her intet hensyn. Derimod maa vistnok tiltrods for udtryksmaadens

sneverhed her enhver forbrydelse mod legeme komme i betragtning; jfr. dog Skeie Ærekrænkelser p. 373—5; se derimod Urbye p. 43.

^{3d} Dette udtryk maa antages at omfatte enhver art legemsforuørmelse; se Urbye p. 43 med note 1; se dog Skeie Ærekrænkelser p. 374—6.

⁴ Jfr. gl. str.l. 15—1, sidste led. Derimod har loven ingen til gl. str.l. 15—6 svarende bestemmelse; se imidlertid § 56 med anm. 3. — Jfr. § 250; mil. str.l. § 48. — Se om retorsion i det hele Hagerup Alm. del p. 438—9; Urbye p. 53 ff. og 179; Skeie Ærekrænkelser p. 372 ff.; Kjerschow p. 250; Retst. 1895 p. 853; 1913 p. 750.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 229.¹ (Legemsbeskadigelse).

Den, som skader² en anden paa legeme eller helbred eller hensætter nogen i afmagt, bevidstløshed eller lignende tilstand,³ eller som medvirker hertil, straffes for legemsbeskadigelse med fængsel indtil 3 aar,⁴ med indtil 6 aar,⁴ saafremt nogen sygdom⁵ eller arbejdsudygtighed,^{5a} der varer over 2 uger,⁶ eller en uhelbredelig lyde,⁷ feil eller skade^{7a} er voldt,⁸ og indtil 8 aar,⁴ saafremt døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁹ er blevet følgen.⁵

Offentlig paatale finder ikke sted uden foruørmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har havt døden tilfølge⁸ eller almene hensyn kræver paatale.¹⁰

¹ Gl. str.l. 15—1, 2 og 4. Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. — Jfr. §§ 235 og 364. — Urbye p. 56 ff. og 66 ff.

² Altsaa forsætlig (jfr. § 40); om nagtsomhed se §§ 237 og 238. — Gl. str.l. omhandlede i 15—1 «skade paa helbreden», i 15—2 forvoldelse af «lyde, feil eller sygdom». Efter den nye lov vil fremkaldelse af en hvilken som helst patologisk tilstand eller forværrelse af en saadan rammes

af den i paragrafen opstillede strengere straffebestemmelse. Den ældre praxis med hensyn til forstaaelsen af begrebet sygdom er derfor ikke længer her veiledende; se derimod anm. 5. — Af almindelige strafferetslige grundsætninger flyder, at der ikke foreligger strafbar legemsbeskadigelse, hvor en læge under retmæssig udøvelse af sit kald foretager operative indgreb eller fremkalder sygdom i kurativt eller diagnostisk øiemed.

³ Herunder ogsaa beruselse og hypnotisk tilstand (se § 364). — Urbye p. 57, note 10.

⁴ Jfr. §§ 230, 232, 235.

⁵ Jfr. fra den ældre retsbrug, som her bevarer sin betydning, Kjerschow p. 243—7. Jfr. dog Urbye p. 57, note 11.

⁶ Maa bedømmes i forhold til vedk.s særlige arbejdsvilkaar, se Urbye p. 57—8.

⁷ Denne relativsætning knytter sig saavel til sygdom som til arbejdsudygtighed.

⁸ Jfr. om ældre retsbrug, som her fremdeles har betydning, Kjerschow p. 243.

⁹ Se Urbye p. 58—9.

¹⁰ Jfr. § 43 og anm. 4 til § 228.

¹¹ Jfr. § 9.

¹² Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 230.¹ (Gjentagelsestilfælde).

De i §§ 228 og 229 bestemte straffe¹ a kan forhøies med indtil en halvdel,² saafremt den skyldige tidligere er straffet³ for nogen forbrydelse af voldsom art.⁴

¹ Intet sidestykke i gl. str.l. — Jfr. § 232.

² Paa paa talem har gjentagelse ingen betydning, jfr. Urbye p. 70 med note 25, jfr. Retst. 1898 p. 207, note.

³ Jfr. § 65.

⁴ Jfr. § 61.

⁴ Forbrydelsen maa have indeholdt en vold mod person; jfr. f. eks. §§ 99, 100, 101, 102, 127, 136, 192, 222, 266, 267, 312: mil. str.l. §§ 43, 44 og 59; jfr. anm. 6 til § 127. Jfr. dog Urbye p. 52.

§ 231.¹ (Grov legemsbeskadigelse).

Den, som bevirker eller medvirker til,² at en anden tilføies betydelig skade paa legeme og helbred,³ straffes for grov legemsbeskadigelse med fængsel i mindst 2 aar.⁴ Har han handlet med overlæg,⁵ kan fængsel paa livstid⁶ anvendes, saafremt forbrydelsen har havt døden tilfølge.⁷

¹ Gl. str.l. 15—3. — Jfr. § 139; mil. str.l. § 51. — Urbye p. 60 ff. og 66 ff.

² D. e. forsætlig. Om uagtsomhed se § 238.

³ Jfr. § 9.

⁴ Jfr. §§ 65, 232, 235 og 236.

⁵ Overlæg betegner den sindstilstand, ved hvilken den skyldige er sig bevidst saavel de motiver, der kan afholde fra handlingen, som de, der driver til den, og har veiet begge mod hinanden. For at den skjærpede straf skal indtræde, maa denne sindstilstand have været tilstede i handlingsoieblikket. — Jfr. Schweigaard II p. 107 ff.; Urbye p. 18 ff.

⁶ Jfr. str.pl. § 89,1.

⁷ Jfr. § 43 og anm. 4 til § 228.

§ 232.¹ (Legems-fornærmelse og beskadigelse under skjærpende omstændigheder).

Er nogen i §§ 228—231 nævnt forbrydelse forsætlig² udført³ paa en særlig smertevoldende maade⁴ eller ved hjælp af gift⁵ eller andre stoffe, der er i høi grad farlige for sundheden,⁶ eller ved kniv eller andet særligt farligt redskab,⁷ bliver altid fængsel at idomme, og kan for forbrydelse

mod § 231 fængsel paa licstid¹ i ethvert tilfælde anvendes samt ellers straffen forhoies med indtil 3 aar.

¹ Gl. str.l. 15—5; Kjerschow p. 256—8; Urbye p. 63 ff. — Paataalen er offentlig, naar nogen af de i nærv. paragraf omhandlede omstændigheder foreligger; jfr. Urbye p. 70.

² Jfr. anm. 1 til § 40; Urbye p. 66 ff.

^{2a} Om smerterne fremtræder allerede under selve udførelsen eller senere, er ligegyldigt; Urbye p. 64 med note 18.

³ D. e. under forvoldelse af smerter, som ikke regelmæssig er forbundne med en legems-fornærmelse eller beskadigelse af saadan art som den tilføiede (S. K. M. p. 214); jfr. Retst. 1882 p. 633; 1890 p. 427.

^{3a} Jfr. anm. 4 til § 153 og den følgende anm.

⁴ Hvorvidt et stof er i høj grad farligt for sundheden, vil regelmæssig afhænge af den mængde, hvori det bibringes. Det særlige for begrebet gift er, at det selv i smaa doser enten ved sin kemiske sammensætning eller ved smitteførende substanser (syllitisk «gift», tuberkulosebakterier o. lign.) er egnet til at virke dræbende eller ødelægge sundheden. Andre stoffe kan iøvrigt komme i betragtning som sundhedsfarlige ikke blot ved sin kemiske, men ogsaa ved sin mekaniske sammensætning (f. ex. stødt glas).

⁵ Jfr. § 385. — Til disse bestemmelser havde gl. str.l. intet tilsvarende.

⁶ Jfr. str.pl. § 89,1.

§ 233.¹ (Drab).

Den, som forvolder en andens død, eller som medvirker dertil, straffes for drab med fængsel i mindst 6 aar.²

Har den skyldige handlet med overlæg,³ eller har han forøvet drabet for at lette eller skjule en anden forbrydelse eller unddrage sig straffen for en saadan, kan fængsel paa

*livstid*⁴ anvendes. Det samme gjælder i gjentagelsestilfælde^{5a} samt, hvor forøvrigt særdeles skjærpende omstændigheder foreligger.⁵

¹ Gl. str.l. 14—1 og 2; Kjerschow p. 176—191. — Jfr. §§ 139, 234, 235, 236 og 244; ikr.l. §§ 14, 2° og 21; mil. str.l. § 51. — Urbye p. 15 ff.

² Jfr. §§ 65, 100, 235 og 236.

³ Jfr. anm. 5 til § 231. — Denne del af § 233 svarer til gl. str.l. 14—2. Den sidstes betegnelse af forbrydelsen som «mord» er ikke bibeholdt i den nye lov. Men iøvrigt er selve dette begreb ikke opgivet. Kun er dets behandling forsaavidt forandret, som det ikke længer nødvendigvis betinger anvendelsen af en strengere straffesats (efter gl. str.l. var frihedsstraf paa livstid minimumsstraf for mord) og i henseende til strafskjærpende virkning er sat i klasse med en række andre momenter; jfr. S. K. M. p. 215. «Hermed er det imidlertid ikke meningen, at anvendelse af fængsel paa livstid for de i § 233, 2det led nævnte tilfælde skal betragtes som noget ekstraordinært; meget mere maa det, navnlig for de overlagte drab, forudsættes, at der maa kunne paavises særlig formildende omstændigheder, for at tidsbestemt fængsel skal blive anvendt» (Indst. O. I p. 42).

⁴ Jfr. str.pl. § 89,1.

^{5a} D. e. naar vedk. tidligere er dømt for forbrydelse mod nogen af §§ 96, 100, 233, 234, 235 jfr. § 238 eller § 236 jfr. § 233. — Jfr. ikr.l. § 29. — Urbye p. 25.

⁵ Jfr. § 61; ikr.l. § 29. Jfr. gl. str.l. 14—1, 2det led.

§ 234.¹ (Moders drab af uegte barn).

Er den i § 233 omhandlede forbrydelse forøvet af en moder mod hendes uegte barn² under fødselen eller inden et døgn efter denne, straffes hun^{3a} med fængsel fra 1 indtil 8 aar.

I gjentagelsestilfælde³ eller forøvrigt under særdeles

skjærpende omstændigheder kan fængsel indtil 12 aar anvendes.

Forsøg kan lades straffrit,⁴ snarere barnet ikke er tilføiet betydelig skade paa legeme eller helbred.⁵

¹ Gl. str.l. 14—4; Kjersehøw p. 192—204. Jfr. Indst. O. I p. 42—43; F. Harbitz Retsmedicin (1915) p. 320 ff. — Den nye lov behandler ikke som den ældre barnedrab som en selvstændig forbrydelsesart; men de i § 234 nævnte omstændigheder bevirker anvendelsen af en mildere straf end den for drab almindelige. Dette faar den betydning for lagmandsretsbehandlingen, at der ved forbrydelse mod § 234 kan anvendes spørgsmaalsstilling overensstemmende med str.pl. § 345, 1ste p. — Jfr. § 139; jfr. ogsaa § 244. — Urbye p. 22 ff.

² D. e. barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hinanden (l. 10 april 1915 nr. 3 § 1), uden hensyn til, om moderen ved dets fødsel var gift med en anden end barnets fader. — Tror moderen feilagtig, at barnet er negte, vil efter § 42 nærv. paragraf finde anvendelse. Det samme synes forøvrigt at maatte antages, om moderen feilagtig anser et negte barn for egte; jfr. Urbye p. 23—4.

^{2a} Medvirkende straffes efter § 233.

³ Se anm. 4 a til § 233. Jfr. § 61; ikr.l. § 29.

⁴ Altsaa, selv om betingelserne for straffrihed efter § 50 ikke foreligger. Straffriheden er alene fakultativ; og motiverne fremhæver særlig, at moderen vanskelig kan lades straffri, hvor der er medhjælpere, som maa straffes (S. K. M. p. 218). Gl. str.l. havde ingen bestemmelse, svarende til sidste led af § 234. Jfr. S. K. M. p. 217—8.

⁵ Jfr. § 9.

* § 235.¹ (Legemsformærmelse og drab af samtykkende. Drab af medlidenhed).

Straf efter §§ 228 og 229 kommer ikke til anvendelse,

naar handlingen er foretaget med nogen, som deri har samtykket.¹

Er nogen med eget samtykke dræbt eller tilføiet betydelig skade paa legeme eller helbred,² eller har nogen af medlidenhed berøvet en haablos syg^{2a} livet eller medvirket hertil, kan³ straffen nedsættes under det ellers bestemte larmaal og til en mildere strafart.

¹ Jfr. str.l. § 364; mil. str.l. §§ 36 og 96. — Tilsvarende bestemmelse fandtes ikke i gl. str.l.; men regelen i nærv. paragrafs første led maatte uden udtrykkelig lovhjemmel antages at flyde af almindelige grundsætninger. — Bestemmelserne i nærværende paragraf vil finde anvendelse paa legemsbeskadigelse og drab i duel, hvorved forståes en aftalt tvekamp, der føres overensstemmende med sædvansmæssige eller aftalte regler og med vaaben, der er bestemt til at tilføie skade paa legeme (skudvaaben, sabler, kaarder, derimod ikke stokke o. lign.). Derimod har loven ingen særlig straffebestemmelse for udfordring til duel eller den blotte deltagelse i en saadan uden legemsbeskadigelse (jfr. S. K. 1888 p. 34). Det sidste vil imidlertid blive at bedømme som forsøg paa forbrydelse mod § 235, 2det led jfr. efter omstændighederne §§ 231 og 232 eller 233. Den blotte udfordring synes derimod at maatte bedømmes som en blot forberedende handling. Overbringeren af en saadan er derfor straffri, medens sekundanter vil blive at straffe som medhjælpere. Særlige bestemmelser om duel indeholder mil. str.l. § 74. — At straffrihed eller strafnedsættelse finder sted efter nærværende paragraf, hindrer ikke, at handlingen straffes efter § 134, 1ste led. — Om berettiget harme som strafnedsættelsesgrund se § 56.

^{1a} Jfr. Hagerup Alm. del p. 261; Urbye p. 25—6.

² Jfr. § 9.

^{2a} Jfr. Urbye p. 26—7.

³ Der indrømmes saaledes ingen ret til strafnedsættelse

i disse tilfælde. Begjæringen om at dræbes eller skades paa legeme «kan efter omstændighederne fremstille sig som saa ubegrundet eller aabenbart være udsprunget af saa forbigaaende forstemthed, at den, som efterkommer den, ingen eller liden undskyldning deri vil kunne finde» (S. K. M. p. 218).

§ 236.¹ (Medvirken til selvmord eller selvbeskadigelse).

Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet eller tilføier sig betydelig skade paa legeme eller helbred,² straffes som for medvirkning til drab eller grov legemsbeskadigelse, ovet mod en samtykkende.³

Straf kommer ikke til anvendelse, naar døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred² ikke er indtraadt.

¹ Gl. str.l. havde ingen særlig bestemmelse om det i denne paragraf omhandlede forhold, og dens delagtighedsregler (jfr. anm. 1 til § 58) maatte antages at lede til straffrihed. — U r b y e p. 27 ff.

² Jfr. § 9. — Om sterilisation af en samtykkende se Tidsskr. f. retsv. 1915 p. 117.

³ Jfr. § 235, 2det led. — Var selvmorderen utilregnelig, vil nærværende paragraf ikke finde anvendelse. Er den betydelige skade paa legeme forvoldt ved et selvmordsforsøg, vil straffen for den medvirkende være at bestemme efter § 233, sammenholdt med §§ 51 og 235, 2det led. — Jfr. § 134, 1ste led (anm. 1 i. f. til § 235).

§ 237.¹ (Uagtsom legemsbeskadigelse.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder³ saadan arbejdsudygtighed, sygdom, lyde, fejl eller skade som i § 229 nævnt, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 15—10. — Jfr. mil. str.l. § 75. — Jfr. løsgjængerl. 31 mai 1900 § 24. — U r b y e p. 68—9.

² Se anm. 5 til § 40.

³ Dette udtryk maa her antages at omfatte enhver medvirkning, jfr. Hagerup i Zeitschrift für die ges. Strafrechtswissenschaft XXIX p. 627 i noten; S. K. M. p. 100.

§ 238.¹ (Uagtsom forvoldelse af betydelig legems-skade.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder^{2a} betydelig skade paa legeme eller helbred,² straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.

*Offentlig paatale finder alene sted efter fornuermes be-
gjæring.*

¹ Gl. str.l. 15—10 i. f. — Kvaksalverl. 29 april 1871 §§ 2 og 4 (jfr. ikrl. § 4).

² Se anm. 5 til § 40.

^{2a} Se anm. 3 til § 237.

³ Jfr. § 9.

§ 239.¹ (Uagtsomt drab.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder² en andens død, straffes med fængsel indtil 3 aar eller under særdeles skjærpende omstændigheder indtil 6 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Gl. str.l. 14—7 jfr. 6. — Mil. str.l. § 75. — Kjer-schow p. 211 ff.; Urbye p. 34 ff.

² Se anm. 5 til § 40.

³ Se anm. 3 til § 237.

§ 240.¹ (Faderens ansvar for moderens forbrudelse mod barn.)

Med bøder eller fængsel indtil 2 aar straffes den mand, som uddrager sig² for at yde en af ham besvangret^{2a} kvinde den hjælp eller støtte³ i anledning af svangerskabet eller nedkomsten, som efter de foreliggende forhold med rimelighed

kan kræves af ham, med den følge,¹ at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs tilstand.² Forøver hun herunder^{3a} nogen forbrydelse rettet mod fostrets eller barnets liv,⁶ eller udsættes ved nævnte tilstand dets liv for fare,⁷ straffes han med fængsel indtil 3 aar.

¹ Gl. str.l. 14—10. Paragrafen er ændret ved l. 13 ang. 1915 nr. 2. — Jfr. Urbye p. 96 ff.; Vergl. Darst. A. T. I p. 351. — Jfr. § 219 med anmærkninger; Odelstingstid. p. 723 ff. Denne paragraf bliver, hvor betingelserne er tilstede, at anvende ved siden af § 240. — Jfr. om andre end barnefaderen § 388.

² Dette vil være tilfældet, hvor vedkommende er vidende om sin pligt og istand til at opfylde den, men desuagtet undlader dette, uden at det kommer i betragtning, om han er udtrykkelig opfordret til at yde hjælp; jfr. Odelstingstid. 1892 p. 242—3.

^{3a} Efter ændringen ved l. 1915 angaar paragrafen ikke som den ældre bestemmelse kun en udenfor egteskabet besvangret.

³ Jfr. l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre 10 april 1915 §§ 21 og 22. § 240 rammer unddragelse ikke blot af pekunier hjælp, men ogsaa af den moralske støtte, der kan ligge i raad og vejledning. Jfr. Odelstingstid. 1892 p. 244. I førstnævnte henseende vil de nævnte paragrafer af l. 1915 forsaavidt være afgjørende, som § 240 ikke kan anvendes paa faderen, fordi han ikke efter nedkomsten har ydet mere, end han efter denne lov er pligtig til, om end dette maatte have vist sig utilstrækkeligt. Det maa imidlertid bemærkes, at § 240 ogsaa er anvendelig, hvor besvangeren ikke har ydet fornøden støtte under svangerskabet (jfr. Urbye p. 99—100 med note 2). — Er det pligtige bidrags størrelse endnu ikke fastsat af øvrigheden, vil faderen ikke deri kunne søge undskyldning for at unddrage sig al pekunier bistand; han vil

kunne rammes af straffebestemmelsen, naar han ikke efter evne har søgt at afverge, at moderen kom i nød.

⁴ Jfr. § 43. At denne følge vil indtræde, behøver saaledes ikke at have været forudseet, end mindre tilsigtet af barnefaderen; det er nok, at han har indseet muligheden af følgen (jfr. udtryksmaaden i gl. str.l. 14—10, som netop blev ændret for at udtrykke dette; se S. K. M. p. 222).

⁵ Ved bedømmelsen af, om dette er tilfældet, maa tages et væsentligt hensyn til, om moderen havde let adgang til ved henvendelse til sine omgivelser (forældre, husbondsfolk o. lign.) at faa den fornødne hjælp. Jfr. Indst. O. nr. 35 for 1892 p. 97; Urbye p. 79—80.

^{6a} Nogen aarsagssammenhæng behøver her ikke at bevises; og regelen i § 43 finder ikke anvendelse.

⁶ Jfr. §§ 233, 234, 245 (derimod ikke § 239).

⁷ Jfr. §§ 219 (jfr. dog Urbye p. 102, note 5), 242 jfr. 243, 244.

§ 241.¹ (Faderens undladelse af at afverge moderens forbrydelse mod sit uegte barn.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den mand, der vidende om, at nogen af ham udenfor ægteskab bescungret^{1a} kvinde tilsigter nogen forbrydelse, rettet mod fosterets eller barnets liv,² eller hvorved dette udsættes for fare,² undlader at foretage skridt, hvorved forbrydelsen kunde være forebygget.⁴ Har forbrydelsen haft barnets død tilfølge,³ kan fængsel indtil 4 aar anvendes.

¹ Gl. str.l. 14—11 (Kjerschow p. 233—4). — Urbye p. 103 ff. — Jfr. om andre end barnefaderen § 389.

^{1a} Jfr. anm. 2 til § 234.

² Jfr. §§ 233, 234 og 245 (derimod ikke § 239).

³ Jfr. §§ 219 (se dog Urbye p. 102, note 5), 242 jfr. 243, 244, 245.

⁴ Selvfølgelig kan dette ansvar ikke gjælde for hele

barnets levetid. Af udtryksmaaden i paragrafen og dens sammenhæng med den umiddelbart foregaaende paragraf fremgaar, at ansvaret kun gjælder tiden før, under og umiddelbart efter fødselen: jfr. Indst. O. nr. 35 før 1892 p. 98 og Odelstingstid. 1892 p. 248—9. — Endvidere viser udtryksmaaden, at ansvaret er betinget af, at forbrydelsen bringes til udførelse, ialfald saavidt som til strafbart forsøg. Jfr. Odelstingstid. 1892 p. 247—8, jfr. analogien af § 139, 2det led. — Da straffebestemmelsen forudsætter forsæt (§ 49), vil den ikke kunne anvendes, hvor vedkommende har troet, at de skridt, han foretog, vilde være tilstrækkelige til at forebygge forbrydelsen, selv om denne desuagtet bliver begaaet. — Ogsaa til anmeldelse til vedkommende myndighed vil barnefaderen i fornødent fald være forpligtet: jfr. forøvrigt § 139, der ikke bliver at anvende ved siden af § 241. — Forebyggelse af forbrydelsens følge maa ligestilles med forebyggelse af forbrydelsen selv: Urbye p. 104—5.

⁵ Jfr. § 43.

§ 242.¹ (Udsættelse. Forladen i hjælpeløs tilstand.)

Den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand² eller medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, som retsstridig³ forlader i hjælpeløs⁴ tilstand nogen, som staar under hans varetægt,⁵ eller som han pligter⁶ at ledsage, befordre, modtage eller paa anden maade drage omsorg for, eller lader nogen saadan person forblive i hjælpeløs tilstand, saavel som den, som ved forledelse eller tilskyndelse⁷ medvirker hertil.

Har forbrydelsen havt døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁸ tilfølge,⁹ straffes den skyldige med fængsel indtil 6 aar.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har døden tilfølge,¹⁰ eller almene hensyn kræver paatale.¹¹

¹ Gl. str.l. 15—8; Kjerschow p. 260—4. — Jfr. § 219 med anmærkninger. Se ogsaa § 388. — Jfr. l. om off. tilsyn med overvintringstogt til de arktiske egne 6 aug. 1915 § 15. — Urbye p. 77 ff.

² Der kræves her, hvor i modsætning til paragrafens andet led forudsætningen er, at forbrydelsen forøves ved positiv handling, ikke noget særligt forhold, som forpligter den skyldige til at tage sig af den hjælpeløse. Heller ikke kommer det i betragtning, om hjælpeløsheden skyldes særlige egenskaber ved offerets person (alder, sygdom, vanførhed, beruselse) eller ydre omstændigheder; jfr. O. prop. nr. 12 1889 p. 10, hvor som eksempel nævnes, at nogen kaster løs en baad, i hvilken en person befinder sig, som derved gives elementernes tumlen i vold, eller at nogen støder ud i vinterkulden en person, som har siddet hos gjerningsmanden og beruset sig.

³ Om f. ex. en mand har paataget sig at føre en anden over et fjeld og de underveis overfaldes af snestorm, bør føreren, forsaavidt han har opbudt al sin kraft for at redde den anden, ikke kunne straffes, om han forlader ham, naar omstændighederne er saadanne, at begge med sikkerhed kan forudses at ville omkomme, hvis han ikke søger at frelse sig selv uden hensyn til den anden (O. prop. nr. 12 for 1889 p. 10). Forøvrigt vil retsstridigheden selvfølgelig blive at bedømme efter beskaffenheden af det forhold, der begrunder forpligtelsen til at tage sig af vedkommende. Der vil f. ex. kræves mere af forældre end af en, som tilfældig har taget sig af et fremmed barn.

⁴ Hjælpeløs er tilstanden ikke, naar der er andre tilstede, som yder hjælp. Jfr. Urbye p. 79 ff; se ogsaa anm. 3 til § 219.

⁵ F. ex. forældre, fosterforældre, sygepleiere, barnepiger; jfr. § 219, som bliver at anvende ved siden af § 242; jfr. Urbye p. 87.

⁶ Pligten kan være begrundet i aftale eller i lovens bud. Saaledes gaar herunder f. eks. indehaverne af de offentlige fjeldstuer ligeoverfor reisende (jfr. O. prop. nr. 12 for 1889 p. 9). Ogsaa en mand, der har besvangret en kvinde, vil ligeoverfor denne kunne gaa ind under bestemmelsen; jfr. Odelstingstid. p. 724.

⁷ Jfr. anm. 1 til § 58.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 43. — Har denne følge været forudseet af den skyldige (jfr. anm. 1 til § 40), vil tilfældet rammes af §§ 231 eller 233.

¹⁰ Regelen i § 43 gjælder ikke her.

¹¹ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 243.¹ (Udsættelse etc. forbunden med oiensynlig fare for liv eller helbred.)

Fremkaldtes ved nogen i § 242 omhandlet forbrydelse oiensynlig fare for liv eller helbred, straffes den skyldige med fængsel indtil 8 aar, men med fængsel i mindst 3 aar, saafremt forbrydelsen har døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred² tilfølge.²

¹ Gl. str.l. 15—8, sidste led. — Jfr. § 139; mil. str.l. § 51. — Urbye p. 86—7.

² Jfr. § 9.

³ Jfr. § 43. Jfr. anm. 9 til § 242; S. K. M. p. 222—3.

§ 244. (Moders udsættelse etc. af uegte barn.)

En moder, som inden et døgn efter fødselen forøver³ nogen i §§ 242 eller 243 omhandlet forbrydelse mod sit uegte barn,^{3a} straffes i intet tilfælde strengere end i § 234 bestemt.

Er ikke døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred^{1b} foreoldt, kan forbrydelsen lades straffri.

¹ Herunder ogsaa det tilfælde, at en moder medvirker

til saadan forbrydelse, idet medvirkning er nævnt baade i § 242 og § 243.

^{1a} Se anm. 2 til § 234.

^{1b} Jfr. § 9.

§ 245.¹ (Fosterfordrivelse.)

Kvinde, der ved fordrivende midler eller paa anden maade^{1a} retsstridig² dræber³ det foster,^{2a} hvormed hun er svanger, eller medvirker hertil, straffes for fosterfordrivelse med fængsel indtil 3 aar.

Gjør nogen anden end moderen sig skyldig i fosterfordrivelse⁴ eller i medvirkning hertil, straffes han med fængsel indtil 6 aar.^{4a} Har han handlet uden moderens samtykke, anvendes fængsel i mindst 2 aar, men fra 6 aar indtil paa livstid,⁵ saafremt hun som følge af⁶ forbrydelsen omkommer.

¹ Gl. str.l. 14—5, hvis redaktion var noget anderledes; jfr. S. K. M. p. 223; Kjerschow p. 205—6; Urbye p. 37 ff.; F. Harbitz Retsmedicin (1915) p. 399 ff.

^{1a} Kan ogsaa være ved psykisk paavirkning; jfr. Vergl. Darst. B. T. V p. 166.

² Herved udelukkes straf f. ex., hvor handlingen sker efter læges anordning for at redde moderen fra fare for liv eller helbred, eller fordi fødsel af et levedygtigt foster paa grund af moderens legemsbeskaffenhed ikke er mulig. Jfr. forøvrigt herom dept. cirk. 30 mai 1899. Vergl. Darst. B. T. V p. 169.

³ Aarsagssammenhæng mellem de anvendte midler og fosterets død maa saaledes bevises. — Forbrydelsen er først fuldbyrdet ved fosterets død. — Som paragrafen er formet, vil straf ikke kunne anvendes: 1) hvor en for tidlig nedkomst er fremkaldt, uden at dette har havt fosterets død tilfølge. Var hensigten at dræbe fosteret, foreligger forsøg. Har fosteret taget skade paa legeme eller helbred, vil be

tingelserne for straf være at søge i §§ 237 eller 238; 2) naar vel fosterets død er fremkaldt ved fosterfordrivende midler, men angjældende ikke var sig bevidst, at dette vilde blive følgen, i hvilket tilfælde drabsforsæt mangler (se anm. 1 til § 40).

^{2a} D. e. et levende befrugtet æg. M. h. t. grænsen mellem «foster» og «barn» fremgaar det af § 234, at fødselen ikke behøver at være afsluttet, forat der i lovens forstand kan tales om «barn». Hvad der er det afgjørende (lungeaanding, hel eller delvis udtrædelse af moderens liv), er gjenstand for meningsforskjel; jfr. Vergl. Darst. B. T. V p. 164—5 jfr. 8—9; Urbye pp. 12 og 38.

⁴ Som sammenhængen med første led viser, sigter dette udtryk alene til drab af foster, ikke til fremkaldelse af for tidlig fødsel, naar fosteret lever; se anm. 3.

^{3a} Jfr. § 65.

² Jfr. § 65; str.pl. § 89,1.

⁶ Jfr. § 43.

23de kapitel.

Ærekrænkelser.

Se §§ 12, 3a og 4a, 96, 101, sidste led og 102. — Gr.l. §§ 66 og 100. — Urbye p. 113 ff.; Skeie Ærekrænkelser, anden del; Vergl. Darst. B. T. IV p. 299 ff.

§ 246.¹ (Ærekrænkelse.)

Den, som retsstridig² ved ord eller handling³ tilføier^{2a} en anden^{3b} en ærekrænkelse,⁴ eller som medvirker hertil,⁵ straffes⁶ med boder eller med fængsel indtil 6 måneder.

¹ Gl. str.l. 17—7. — Jfr. §§ 95, 135, 250, 251, 254; mil. str.l. §§ 40, 55, 59 og 62. — Jfr. ogsaa nærv. lovs § 326,2, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 246.

Ligesaa §§ 371 og 390. — Det samme gjælder ogsaa straffebestemmelserne om fornærmelig adfærd under rettergang; jfr. str.pl. § 119; mil. str.pl. § 93; l. om umyndiggjørelse 28 novbr. 1898 §§ 9, 2det led og 33; l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 § 41 og lov om domstolene 13 aug. 1915 § 198.

² Af § 249, 3 og 4 fremgaar, at en ærekrænkende ytring altid er retsstridig, naar dens fremsættelse er utilbørlig. Derimod har loven ikke udtrykkelig udtalt sig om, hvilken indflydelse ytringens sandhed har paa strafbarhed efter § 246. Dette spørgsmaal har loven derved ganske overladt til domstolenes besvarelse i overensstemmelse med den almindelige retsopfatning. Utvivlsomt ser denne i enhver løgnagtig beskyldning selv under fire øie en strafværdig ærekrænkelse, medens paa den anden side beskyldningens sandhed ialfald som regel maa betage den dens retsstridige karakter overalt, hvor den fremføres af nogen agtværdig grund og ikke alene for at krænke (S. K. M. p. 227); jfr. ogsaa Skeie l. c. p. 300—1. — Den særegne bevisregel, som § 249, 1 opstiller (jfr. anm. 3 til § 249), gjælder imidlertid kun for ærekrænkelser, som falder ind under § 247, ikke for saadanne, som rammes af § 246. For ytringer under fire øine vil følgen heraf være, at der, hvis paastand staar mod paastand, indtræder strafrihed; jfr. S. K. M. l. c., Skeie l. c. p. 312. Heller ikke gjælder for injurier efter § 246 som for de efter § 247 strafbare handlinger (se anm. 3 til § 249), at god tro med hensyn til ytringens sandhed ikke virker straffebefriende (jfr. Retst. 1911 p. 1020). — Utvivlsomt vil ytringer, som ikke efter sin form er utilbørlige, ikke være retsstridige, naar de fremkommer under retmæssig udøvelse af disciplinærmyndighed eller under berettiget varetagelse af eget eller andres tarv. Heller ikke er ytringer, som holdes indenfor grænserne af efter omstændighederne tilladt spøg, retsstridige.

^a Jfr. § 4 (om undladelser se Urbye p. 123; Skeie l. c. p. 255—6, 369 ff.). — Den handling, hvori ærekrænkelsen fremføres, kan være af forskjelligste art, jfr. anm. 2 til § 228; Urbye p. 143; Skeie l. c. p. 239; Vergl. Darst. B. T. IV p. 310 ff.; V p. 213—4.

^a Fuldbyrdet ærekrænkelse foreligger først, naar ytringen er kommen til nogens kundskab; men det er ligegyldigt, om den, som krænkes, bliver bekendt med denne; og dette behøver heller ikke at ligge i fornærmerens forsæt; jfr. forudsætningen i § 252 jfr. ogsaa § 249, 3; Retst. 1910 p. 273; Skeie l. c. p. 278 ff.; se derimod Urbye p. 117 og 130. S. K. M. p. 224, 2den sp. Er ytringen rettet til andre end den, som krænkes ved den, er imidlertid forudsætningen for, at § 246 skal kunne anvendes, at fornærmeren ikke har tænkt sig, at hans ytring skulde være egnet til at fremkalde de i § 247 omhandlede virkninger. I modsat fald anvendes sidstnævnte paragraf; jfr. Skeie l. c. p. 279. — At ytringen ikke er paahørt af andre end den, til hvem den er rettet, ophæver ikke dens strafbarhed; Retst. 1912 p. 758; jfr. anm. 3 til § 247.

^b Kan ogsaa være børn, abnorme og sindssyge personer; jfr. Skeie l. c. p. 218 ff. Ogsaa en stand eller en personsammenslutning (juridiske personer) kan være objekt for ærekrænkelse; Skeie p. 229; Retst. 1893 p. 474. — Om afdøde se § 252.

^c D. e. tilsidesættelse af den agtelse, som man i det borgerlige samkvem pligter at vise hverandre (forskjellig fra undladelse af at vise tegn paa særlig agtelse; grænsen er dog navnlig ligeoverfor uhøflighed vanskelig at trække, jfr. l. ex. undladelse af at besvare en hilsen). — Den man have hensyn til vedkommendes person (ikke nødvendigvis til dennes moralske egenskaber; ogsaa ringeagtende udtalelser om intellektuelle eller andre evner kommer i betragtning). Bestemmelsen rammer ikke nedsatte domme om

enkelte præstationer (kunstneriske, litterære, videnskabelige, tekniske, i det hele faglige o. s. v.) jfr. Retst. 1903 p. 521. — Ved bedømmelsen af en ytrings ærekrænkende karakter maa ikke alene sees hen til ytringens sproglige mening, men til dens betydning under hensyn til de omstændigheder, hvorunder, og den kreds, hvori den fremkommer, jfr. Retst. 1910 p. 273 (hædersmand) som synonym med streikebryder); 1914 p. 7; Urbye p. 122—3. — I subjektiv henseende forudsætter ærekrænkelse bevidsthed om ytringens krænkende karakter (jfr. anm. 1 til § 40), ikke den hensigt at krænke.

⁵ Jfr. de indledende bemærkninger til kap. 32; Skeie l. c. p. 256.

⁶ Jfr. § 250.

§ 247.¹ (Bagtalelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 måneder straffes² den, som søger at^{3a} bevirke eller at medvirke til, at noget^{3b} finder tiltro,³ der er egnet til^{3a} at skade en andens⁴ gode navn og rygte eller at udsætte ham for had,⁴ ringeagt^{4a} eller tab af den for hans stilling eller næring fornødne tillid.⁵

Er beskyldningen^{6a} fremsat i trykt skrift⁶ eller paa anden maade gjort almindelig bekjendt, eller er den fremsat enten mod offentlig tjenestemand^{6a} i tjenesten⁷ eller paa grund af offentlig tjenestehandling eller som heri for nogen saadan, kan fængsel indtil 1 aar idømmes.⁸

¹ Gl. str.l. 17—5 (væsentlig ligelydende); Kjerschow p. 287—301. — Jfr. § 249, der positivt angiver, i hvilke tilfælde en handling, som i og for sig gaar ind under § 247, dog ikke bliver at betragte som retsstridig. Ordet «retsstridig» er derfor ikke tilføjet i denne paragraf saaledes som i § 246; jfr. S. K. M. p. 98. § 249 kan dog ikke ansees for udtømmende at angive de tilfælde, hvor retsstridighed er udelukket; det er saaledes utvivlsomt, at den ogsaa udelukkes ved den fornærmedes samtykke; jfr. Urbye p. 145 med

note 7. Om feilagtig antagelse af samtykke se Skeie p. 368—9. — Af § 249, nr. 2 i. f. sees endvidere, at straf efter § 247 ikke blot kan komme til anvendelse paa den, der har handlet med forsæt (jfr. § 40 med anm. 1 og anm. 1 til § 42 jfr. anm. 3 til § 249 og anm. 2 a til nærv. paragraf samt anm. 2 til § 248; jfr. Skeie l. c. p. 264 ff. og 279; Urbye p. 167 ff.), men ogsaa paa den, som har forseet sig af uagtsomhed; jfr. iøvrigt anm. 9 til § 249. — Se endvidere §§ 251, 253 og 254; mil. str.l. §§ 40, 55, 59 og 62.

² Jfr. § 250.

^{2a} Fuldbyrdet forbrydelse efter nærv. paragraf foreligger altsaa, selv om det meddelte ikke har fundet tiltro hos nogen og skade saaledes ikke er voldt. Derimod maa ikke udtrykket «søger at» forstaaes derhen, at ethvert skridt med det i paragrafen nævnte formaal betinger straf for fuldbyrdet forbrydelse, f. ex. forfattelse af et ærekrænkende brev, som brændes op inden afsendelsen, eller som faaes tilbage fra postvæsenet, inden det er naaet adressaten. Fuldbyrdet forbrydelse foreligger først, naar meddelelsen er kommen til en tredjemands bevidsthed (ligegyldigt forøvrigt, om det er den, til hvem den er rettet, eller en anden, saafremt injurianten maatte regne med, at dette vilde ske). Jfr. Urbye p. 139—140; Skeie l. c. p. 257—8; Vergl. Darst. B. T. IV p. 300. Om telegrammerse Skeie l. c. p. 259. — Udtrykket «søger at» maa endvidere ikke forstaaes, som om derved krævedes, at gjerningsmandens hensigt skal være rettet paa det i § 247 angivne objektive resultat; det er nok, at dette omfattes af hans forsæt i den i anm. 1 til § 40 angivne betydning; jfr. anm. 2 til § 248; Retst. 1910 p. 237; Urbye p. 139 jfr. 168; Skeie l. c. p. 267 ff.; se derimod Schaaning i Retst. 1912 p. 817 ff.

^{2b} Behøver ikke at være kjendsgjæringer; kan ogsaa være vurderingsdomme; jfr. Skeie l. c. p. 249; Vergl. Darst. B. T. IV p. 453; se derimod Urbye p. 143—4.

² Heri ligger — hvad der navnlig adskiller denne forbrydelse fra den i § 246 omhandlede —, at ytringen kun er strafbar efter § 247, naar den er fremkommet ligeoverfor en anden end den person, hvem den angaar (jfr. Retst. 1915 p. 410). Ogsaa en fortrolig meddelelse rammes af bestemmelsen. Paa beskyldninger under fire øine kan altid kun § 246 anvendes; jfr. forøvrigt om forholdet mellem § 246 og § 247 anm. 3 a til førstnævnte paragraf. Om hvorvidt disse to paragrafer i noget tilfælde kan anvendes ved siden af hinanden, se Skeie l. c. p. 263, Urbye p. 131. Den sidste maa gives medhold i, at der som regel ikke bør blive tale herom. — Bestemmelsen er lige anvendelig paa den, der meddeler, hvad han har hørt af andre, som paa den, der fortæller noget paa eget ansvar; Retst. 1907 p. 701, 1909 p. 313, 1912 p. 478. Ogsaa pressereferater af offentlige forhandlinger er strafbare, naar deri gjengives ærekrænkende udtalelser; Skeie l. c. p. 256 og p. 364 ff.; Urbye p. 145. Gjengivelsen rammes imidlertid kun, hvor den tilsigter at skaffe det meddelte tiltro, hvilket ikke gjælder, hvor en ytring meddeles for umiddelbart at gjendrives. — At ytringen er fremført som udtryk for en subjektiv formening, udelukker ikke straf efter § 247; Retst. 1911 p. 880. Jfr. imidlertid ogsaa Skeie l. c. p. 272—4. — Om betingede injurier se Urbye p. 125—6.

^{3a} Se Urbye p. 138.

⁴ Jfr. §§ 134, 3dje led og 135, hvor handlingen er rettet, ikke mod personer, men mod visse institutioner. Jfr. ogsaa § 130 med anmærkninger.

^{4a} Jfr. §§ 95 og 135.

⁵ Herunder udbredelse af kreditsvækkende rygter. Jfr. forøvrigt § 294; Urbye p. 142; Vergl. Darst. B. T. IV p. 254 ff.

^{5a} Dette udtryk maa ikke undergives en saa indskrænkende fortolkning, at deraf udledes, at § 247 alene omfatter angreb paa den moralske ære (jfr. Skeie l. c. p. 274 ff.) Som

opregningen i første led viser, omfatter paragrafen enhver udtalelse, som er egnet til at virke nedsættende paa omdømmet om vedkommende; jfr. S. K. 1888 p. 49; Vergl. Darst. B. T. IV p. 302, anm. 1.

⁶ Jfr. § 10 jfr. kap. 32. — Jfr. ogsaa §§ 430 og 431 samt str.pl. §§ 22 i. f., 89, 2, 423, sidste led, 451, sidste led.

^{6a} Jfr. de indledende bem. til kap. 11.

⁷ Jfr. mil. str.l. §§ 40 og 55.

⁸ Jfr. om paragrafens andet led Skeie l. c. p. 271 ff.

§ 248.¹ (Bagtalelse mod bedre vidende.)

Har den efter § 247 skyldige handlet mod bedre vidende,² straffes³ han med fængsel indtil 3 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan boder anvendes.

¹ Gl. str.l. 17—5, 2det led. — Jfr. § 251. — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led; mil. str.l. § 40, 3. — Urbye p. 169 ff.; Skeie l. c. p. 324 ff.

² Dette forudsætter bevis baade for, at den paastaaede kjendsgjerning er usand, og for, at vedkommende har været vidende herom, medens straf efter § 247 kan anvendes, naar han har fremført ytringen uden at gjøre sig rede for, om den er sand eller ikke; jfr. iøvrigt anm. 3 til § 249.

³ Jfr. § 250.

§ 249.¹ (Strafudelukkende omstændigheder.)

1. *Straf efter § 247² kommer ikke til anvendelse, saafremt der føres bevis for beskyldningens sandhed.³ Saadant bevis tilstedes ikke^{4a} for strafbar handling, for hvilken den beskyldte ved endelig dom⁴ i ind- eller udland er frikjendt.⁵*
2. *Paa den, der har været pligtig⁶ eller nødsaget til⁷ at udtale sig, eller som har udtalt sig til berettiget vare-*

tagelse af eget eller andres turv,¹⁰ eller hvis udtalelse ikke er fremført offentlig,⁸ kommer straf efter § 247 ikke til anvendelse, medmindre han har vist mangel paa tilbørlig agtsomhed.⁹

3. Bestemmelserne under nr. 1 og 2 i denne paragraf er ikke til hinder for, at en udtalelse straffes efter § 246, naar dens fremsættelse efter sin form eller paa grund af den maade, hvorpaa eller de omstændigheder hvorunder den sker, eller af andre grunde uanseet dens sandhed maa ansees utilbørlig.¹⁰
4. I ethvert tilfælde, hvor en udtalelse uanseet dens sandhed forfølges til straf efter § 246 som utilbørlig,¹¹ er bevis for dens sandhed udelukket.¹²

¹ Gl. str.l. 17—6; S. K. 1888 p. 49 ff.; O. prop. nr. 12 for 1889 p. 13; Forhandlinger ved Den norske kriminalistforenings sjette møde (1901) p. 87 ff. — Jfr. § 251.

² Jfr. nr. 4 og anm. 11. — Om § 248 se anm. 2 til denne paragraf.

³ Jfr. § 253. Hvor paastand staar mod paastand, indtræder der her regelmæssig strafbarhed (jfr. derimod om § 246 anm. 2 til denne), se dog Urbye p. 193 note 5. — Beviset maa angaa, hvad der forelaa, da ytringen fremkom, ikke efterfølgende omstændigheder. — Sandhedsbeviset kan ikke opfattes som en efterfølgende strafudelukkelsesgrund (hvilket efter str. pl. § 165 bl. a. vilde medføre, at i lagmandsretssager dens tilstedeværelse vilde blive at bedømme af retten, ikke af lagretten). Den ærekrænkende ytrings sandhed ophæver dens retsstridighed (jfr. ogsaa S. K. M. p. 226—7; Indst. O. I p. 45, 1ste sp. overst; Urbye p. 150—2). Der kan da spørges, om regelen i § 42 (jfr. anm. 1 til denne) her finder anvendelse saaledes, at straf ikke kan anvendes paa den, som har fremført ytringen i god tro. Dette vilde negtelig være stemmende med almindelige strafferetslige grundsætninger, men vilde ogsaa svække injurielovgivningens

effektivitet, og er heller ikke godt foreneligt med bestemmelsen i § 249,2, som maa forstaaes saaledes, at den, som offentlig har fremfort en erekrænkelse, er strafbar, selv om han ingen nagetsomhed har vist i henseende til antagelse af ytringens sandhed, at m. a. o. absolut god tro uden uagtsomhed kun virker strafbefriende under de i nr. 2 nævnte betingelser; jfr. *Urbye* p. 148—9 med anm. 11 (mod den i 1ste udg. af nærv. skrift fremsatte opfatning); se ogsaa *Skeie l. c.* p. 315—6; *Wildhagen i Retst.* 1913 p. 753 ff. Hoiesteret har ogsaa anset § 42 uanvendelig paa det her omhandlede omraade; se *Retst.* 1909 p. 313; 1913 p. 795. Forholdet maa da opfattes saaledes, at forsætsbegrebet i denne anvendelse er underkastet en særlig begrænsning. — For lagmandsretsbehandlingen vil den nye form for str.pl. § 345 medføre, at der ikke ved skyldspørgsmaalets afgørelse bliver at stille et særskilt spørgsmaal om bevis for ytringens sandhed (jfr. derimod om mortifikation str.pl. § 443, sidste led). Det bliver i retsbelæringen at forklare, at et benegtende svar maa afgives, hvis det findes, at tiltalte har ført bevis for ytringens sandhed. Jfr. *Indst. O. I* p. 44—5; *Skeie l. c.* p. 313—4.

^{2a} Heller ikke med fornærmedes samtykke; jfr. *Skeie l. c.* p. 310.

⁴ D. e. en dom, der ikke længer kan angribes ved noget ordinært retsmiddel (adgangen til gjenoptagelse kommer ikke i betragtning); jfr. iøvrigt *Urbye* p. 189 ff.; *Skeie l. c.* p. 302 ff.

⁵ Dommen maa frikjende ham for «handlingen». Det er derfor ikke i og for sig nok, at der foreligger en frifindelsesdom, naar denne f. ex. er bygget paa at handlingen ikke er strafbar eller at der er indtraadt præsription; jfr. *Vergl. Darst. B. T. IV* p. 404, note 4.

⁶ F. ex. som vidne, ved udstedelsen af paabuden attest. Jfr. ogsaa gr.l. § 66; *Skeie l. c.* p. 354 ff.

⁷ Foreligger betingelserne for en sand nødtilstand efter § 47, vil en ærekrænkelse være straffri, selv om betingelserne for straffrihed efter § 249,2 ikke er tilstede. Ordet «nødsaget» i nærværende sammenhæng har væsentlig den bestemmelse at opfange tilfælde, hvor der ikke er nogen retspligt til at udtale sig, men hvor man dog har en stærk moralsk opfordring dertil, og hvor det ialfald kan fremstille sig som tvivlsomt, om det kan siges, at ytringen er fremkommet til berettiget varetagelse af eget eller andres tarv. Jfr. iøvrigt Urbye p. 159; Skeie l. c. p. 340 ff.

^{7a} Herunder ogsaa samfundsinteresser; Retst. 1914 p. 684; B. Getz i Retst. 1888 p. 64 ff. — Hensigten maa have været at varetage eget eller andres tarv; det er ikke nok, at ytringen objektivt er egnet hertil; Retst. 1910 p. 89.

⁸ Jfr. § 7,2.

⁹ En saadan uagtsomhed kan bestaa i: a) at han uden tilstrækkelig grund har anseet sig pligtig eller nødsaget til at ytre sig som skeet, eller at han ikke har været opmærksom paa de omstændigheder, der gav ytringens fremforelse offentlighedens præg, eller at han iøvrigt feilagtig har antaget, at nogen af de i § 249,2 opregnede undskyldende momenter forelaa, uagtet dette ved almindelig agtsomhed kunde have været bemærket (jfr. dog Skeie l. c. p. 343—4); b) at han har fremført ytringen, uagtet han ved anvendelse af tilbørlig agtsomhed vilde have kunnet overbevise sig om dens usandhed. Herved forudsættes, at «der ved bedømmelsen af tilbørligheden tages hensyn til styrken af de grunde, der har fremkaldt udtalelsen, og til de omstændigheder, hvorunder den er fremkommet» (Indst. O. I p. 44). Der kan ikke i de ovennævnte retninger stilles de samme krav til en fader, der under fire oine advarer sin datter mod en formentlig uværdig frier, som til en redaktor, der offentlig paa-taler formentlige misbrug. Jfr. Getz i Forhandlinger ved

Den norske kriminalistfor.s sjette møde p. 118—9; Urbye p. 165. — Den særegne betydning af bestemmelsen i nr. 2 i forhold til nr. 1 ligger væsentlig deri, at den, som befinder sig i det i nr. 2 omhandlede tilfælde, ikke behøver at føre bevis for ytringens sandhed.

¹⁰ Jfr. anm. 2 til § 246; Skeie l. c. p. 298 ff.; Vergl. Darst. B. T. IV p. 303—4; Retst. 1911 p. 1020. — Jfr. her ogsaa § 390.

¹¹ D. e. hvad enten det gjælder tilfælde, som paa grund af bestemmelsen i nr. 3 henføres under § 246, eller tilfælde, som alene henhører under sidstnævnte paragraf (beskyldninger under fire øine) jfr. S. K. M. p. 227: «For at udelukkelse af sandhedsbeviset skal finde sted, maa det da imidlertid udtrykkelig tilkjendegives, at ndtalelsen forfølges efter § 246 som «utilbørlig uanseet dens sandhed». — Jfr. Retst. 1913 p. 62; Skeie l. c. p. 302 ff.

¹² «Retten har *ex officio* at vaage over begrænsningen og, uden hensyn til, om der i det enkelte tilfælde fremkommer protest, at afskjære alt, som falder udenfor den rette ramme» (S. K. M. p. 227). Naar saaledes sandhedsbeviset er udelukket, vil i henhold til det i anm. 2 til § 246 forklarede frifundelse maatte finde sted, saafremt der intet utilbørligt ligger i selve fremsættelsen. S. K. M. l. c.

§ 250.¹ (Retorsion).

Er arekrænkelsen² fremkaldt af den fornærmede selv ved utilbørlig adfærd³ eller gjengjældt⁴ med en legemsfornærmelse⁵ eller arekrænkelse, kan straf bortfalde.

¹ Gl. str.l. 17—9. Jfr. §§ 228, 3dje led, 390, 2det led; mil. str.l. § 48; Urbye p. 178 ff.; Skeie l. c. p. 372 ff.; Vergl. Darst. A. T. II p. 409, 415, 416 ff., 426—7.

² Den i brugen af den bestemte artikel liggende henvisning medfører, at alene de i §§ 246—9 omhandlede ærekrænkelser kan blive straffrie ved retorsion, derimod ikke

de, som omhandles i andre paragrafer (saaledes ikke §§ 101, 2det led, 102, heller ikke § 252, se dog Urbye p. 179).

² Det behøver saaledes ikke at være noget strafbart forhold. Adfærdens karakter af utilbørlig maa bedømmes objektivt, uden at enten fornærmerens eller den fornærmedes subjektive opfatning, karakter eller modtagelighed kan komme i betragtning. I praxis antages der heller ikke at kunne tages hensyn til fornærmerens gode tro; jfr. Retst. 1899 p. 192. — Jfr. forøvrigt Urbye p. 178—9; Skeie l. c. p. 373 og 379; Vergl. Darst. l. c. p. 417—8 og 421—2. — Den utilbørlige adfærd kan ogsaa komme i betragtning, om den er udvist mod en anden end fornærmeren, naar der mellem begge bestaar et forhold, som gjør den sidstes harme berettiget; jfr. Vergl. Darst. l. c. p. 426—7.

⁴ Jfr. Urbye p. 53—4; Skeie l. c. p. 377—8.

² D. e. enhver art forbrydelse mod legeme; jfr. anm. 5 d til § 228; Urbye p. 179; se derimod Skeie l. c. p. 273—5.

§ 251.¹ (Paatalen).

Forbrydelser, som omhandles i §§ 246 og 247, paatales ikke af det offentlige.

Forbrydelser, som omhandles i § 248, paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af fornærmede.

Er en i dette kapitel omhandlet forbrydelse forøvet mod nogen under udførelsen af offentlig tjeneste^{1a} eller i anledning af tjenestehandling, eller beskyldes nogen, som enten er eller paa den tid,² hvorom der handles, var offentlig tjenestemand,^{1a} for en handling eller et forhold, som kunde paadrage ham straf eller tjenestens tab,³ kan offentlig paatale altid finde sted.⁴

¹ Gl. str.l. 27—4, 1ste led; Kjerschow p. 630—2.

— Jfr. § 103, jfr. § 96. Om de særlige straffeprocessuelle

regler for paatale af æresformærmelser se str.pl. §§ 60, 93, 2det led, 95, 2det led, 317, 318, 423, 2det led (jfr. 451, sidste led) og 435, 2det led; jfr. ogsaa nærv. lovs §§ 249, 4 og 253 jfr. str.pl. §§ 2, 3 og 443.

^{1a} Jfr. fiskerilove 24 sept. 1851 § 4; 26 juni 1893 nr. 5 § 3; 30 mai 1894 § 5; 3 og 6 aug. 1897. resp. §§ 12, 13 og 33; 1 juli 1907 § 3; 3 juli 1909 § 11; 28 juni 1913 § 19. Se foreøvrigt de indledende bem. til kap. 11.

² Gl. str.l. krævede, at vedkommende ogsaa paa den tid, da tiltale reistes, fremdeles var tjenestemand. Jfr. S. K. M. p. 227.

³ Denne begrænsning fandtes ikke i gl. str.l. Jfr. S. K. M. p. 227—8. — Naar »tjenestens tab» nævnes ved siden af »straf», maa der sigtes til tilfælde, hvor tab af tjeneste kan anvendes uden at være straf; jfr. f. ex. ikr.l. § 10; folkeskolelovene 26 juni 1889 (tillægslove 15 august 1908 og 13 august 1915), begge § 34.

⁴ Jfr. med tredje led Urbye p. 180—1; Sitje i Retst. 1910 p. 49 ff.; Skeie l. c. p. 389 ff.

§ 252.¹ (Ærekrænkelser mod afdøde).

De i dette kapitel som strafbare betegnede handlinger bliver ogsaa at straffe, naar de er rettet mod en afdøds minde.² Dog bliver her straffen i de i §§ 246 og 247 omhandlede tilfælde at nedsætte til bøder og i det i § 248 omhandlede til bøder eller fængsel indtil 3 maaneder.

Offentlig paatale finder i intet tilfælde sted.

Berettigede til at reise paatale er den afdødes egtefælle, forældre, børn, søskende samt arvinger.³

Ærekrænkelse, fremført mod nogen 10 aar efter hans død, kan alene paatales, naar den falder ind under § 248.

¹ Gl. str.l. 17—11. — Jfr. anm. 2 til § 250. — Urbye p. 175 ff.; Skeie l. c. p. 220 ff.

² Om det i gl. str.l. 17—11 tillige omhandlede tilfælde, at den fornærmede efter ærekrænkelsen afgaar ved døden, se § 78, sidste led, jfr. str.pl. § 94.

³ Se anm. 4 til § 78.

§ 253.¹ (Mortifikation).

I alle tilfælde,² hvor der har været adgang til at føre bevis for en beskyldnings sandhed,³ kan den fornærmede^{4a} forlange,^{2b} at retten, saafremt beviset ikke findes ført,⁴ erklærer beskyldningen for død og magtesløs.

¹ Jfr. § 68; str.pl. §§ 2, nr. 3 og 443, sidste led. — R. i Retst. 1901 p. 241 ff.; Urbye p. 181 ff.; Skeie l. c. p. 415 ff.; Vergl. Darst. B. T. IV p. 461—2.

² Uden hensyn til, om straffedom afsiges, sidet denne selv ikke ubetinget vil kunne virke som mortifikation ligeoverfor almenheden (S. K. M. p. 228).

³ Jfr. § 249,4; Retst. 1910 p. 273; 1912 p. 478. =

^{4a} Er fornærmelsen fremført mod en offentlig tjenestemand, er paa talemyndigheden antaget berettiget til at reise sag alene til mortifikation; Retst. 1913 p. 40.

^{2b} Dette forlangende kan kun reises ligeoverfor den, som har fremført ærekrænkelsen, ikke f. ex. mod et blads redaktør eller udgiver, naar disse ikke er sigtet for medvirken; Retst. 1912 p. 588. Derimod kan det ikke kræves, at fremførelsen af ærekrænkelsen kan straffes; jfr. Skeie l. c. p. 418 ff.

⁴ Paragrafen har vistnok direkte kun det tilfælde for øie, at mortifikation søges i forbindelse med straffesagen. Bevisregelen maa dog ogsaa finde anvendelse, hvor der anlægges særskilt mortifikationssag (str.pl. § 2,3), saa at mortifikation vil kunne opnaaes, naar sagsøgte ikke har ført bevis for ytringens sandhed; jfr. Skeie l. c. p. 428; Urbye p. 182.

§ 254.¹ (Kundgjørelse af dommen).

Retten kan efter derom nedlagt paastand tilpligte den domfældte at udrede til fornærmede en sum, hvis størrelse bestemmes i dommen, til bestridelse af omkostningerne ved kundgjørelse i en eller flere offentlige tidender enten af domsslutningen alene eller af denne i forbindelse med domsgrundene.

Er fornærmelsen fremsat i offentligt blad eller tidsskrift, kan udgiveren efter begjæring af fornærmede² under løbende mulkt paalægges at indtage saavel domsgrundene som domsslutningen.² Indtagelsen, der sker uden vederlag og i spidsen af bladet eller tidsskriftet, maa finde sted inden en uge, efterat den dertil bestemte afskrift er modtaget, eller, om det ei kan ske inden denne tid, i det første derefter udkommende nummer eller hefte.

¹ Gl. str.l. 17—10. — Jfr. §§ 130, 3dje led og 173. — Skeie l. c. p. 431 ff.

² I tilfælde af fornærmelser, som rammes af § 252, maa begjæringen kunne fremsættes af de i denne paragrafs 3dje led nævnte personer.

² Jfr. § 430. — Da denne bekendtgjørelse i § 16 er betegnet som straf, kan den ikke anordnes i en sag, som udelukkende er anlagt til mortiifikation; Retst. 1911 p. 800; 1912 p. 312 (se derimod Urbye p. 187).

24de kapitel.

Underslag, tyveri og naskeri.

«Udkastet sammenfatter i dette kapitel de forbrydelser, der bestaar i egenmægtig tilegnelse af andres eiendom i vindesyg hensigt» (S. K. M. p. 228, jfr. forøvrigt anm. 2 til § 255). — Medens gl. str.l. i sit 19de kap. omhandlede tyvsforbrydelser og i 21—9 underslag, stiller str.l. 1902 dette begreb i spidsen (§ 255) som omfattende

en hver tilegnelse af den angivne beskaffenhed og behandler tyveri (§ 257) som en egen art heraf. — Med kapitlet maa sammenholdes §§ 12,3a og 4,a, 143 og 392—400; mil. str.l. §§ 104 og 105. — Hagerup Formuesindgreb p. 4 ff.

§ 255.¹ (Underslag).

Den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² retsstridig³ tilegner sig⁴ en løsøregjenstand,⁵ som helt eller delvis tilhører en anden,⁶ eller fragaar besiddelsen af eller afhænder eller forbruger nogen ham betroet løsøregjenstand,⁷ eller som medvirker dertil, er skyldig i underslag.

¹ Gl. str.l. 21—9, som dog kun svarer til paragrafens første del, og 24—20 til 23. Se de alm. bemærkninger ved nærv. kapitel. — Jfr. § 262; mil. str.l. § 101. Jfr. S. K. M. p. 239; anm. 10 til § 270.

² Hvor denne hensigt mangler, se §§ 392 og 393. — Naar den hensigt, som kræves, for at den heromhandlede straffebestemmelse skal kunne anvendes, ofte karakteriseres som «vindesyg» (et udtryk, som ogsaa str.l. tildels benytter som eusbetydende med det heromhandlede, se f. ex. §§ 299 og 300), maa derved bemærkes, at det fjernere motiv til handlingen er ligegyldigt, og at straffen derfor ogsaa rammer den, som ikke forfølger noget egoistisk formaal, men tilsigter at forfoie over den uretmæssig tilegnede ting til fordel for «andre» (jfr. selve udtryksmaaden i paragrafen). Det væsentlige er, at der tilsigtes en formueforrykkelse. Udelukket fra straffebestemmelsen er ved denne del af paragrafen særlig tilegnelser, der sker: a) mod tilstrækkeligt vederlag, b) i selvtægtshensigt, c) i hensigt at anvende det tilegnede i eierens egen interesse (f. ex. staldkarlens bemægtigelse af foder for at give det til heste, der tilhører samme person som foderet), d) i udelukkende skadegjørende hensigt (jfr. § 291), e) i hensigt at blive straffet

(Retst. 1910 p. 524). — Formueforrykkelsen maa være til-sigtet; det er ikke nok, at den er en akcessorisk følge af en i anden hensigt foretaget handling (f. ex. hvor en fange rømmer i vedkommende anstalts klæder). — Foruden hensigt kræves efter den almindelige regel i § 40 for sæt, hvilket er udelukket, naar gjerningsmanden mangler bevidsthed om, at gjenstanden helt eller delvis tilhører en anden, eller om tilegnelsens retsstridighed (f. ex. hvor eierens samtykke forudsættes; mærk ogsaa de praktisk hyppige tilfælde, hvor tangskur, østersfangst o. lign. foretages i den tro, at der forelæa en kontraktmæssig eller umiddelbart i loven hjemlet ret til bemægtigelsen). Om denne vildfarelse er en rets-vildfarelse (jfr. f. ex. § 400) eller angaar kjendsgjerninger, er i og for sig ikke afgjørende; jfr. anm. 1 og 2 til § 42 og anm. 1 a til § 57. — Se forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 21—30; Kjerschow p. 370—8 (de der meddelte domme bevarer sin betydning ogsaa under den nye lov). — Den ovennævnte bevidsthed om, at tingen er fremmed, maa være tilstede ved selve tilegnelsen. Den, som f. ex. i god tro har kjøbt en fremmed ting, rammes ikke af straffebestem-melsen, om han vedbliver at bruge den som sin, efterat være bleven vidende om, at den tilhører en anden; jfr. Hagerup l. c. p. 51—2; S. K. M. p. 230.

² Jfr. § 400. Jfr. ogsaa § 47. Ogsaa samtykke fra eierens side eller en paa særlig hjemmel hvilende ret for gjerningsmanden til at tilegne sig tingen udelukker selv-følgelig retsstridigheden; jfr. Kjerschow p. 348. Sker tilegnelsen i videre udstrækning, end beføielsen hjemler (f. ex. hugst ud over, hvad en hugstret hjemler), foreligger under-slag for det overskydende. — Ordet «retsstridig» knytter sig forøvrigt ikke blot til «tilegner», men ogsaa til de i para-grafens slutning nævnte handlinger, jfr. O. prop. nr. 24 p. 34; Hagerup Formuesindgreb p. 51, note 13.

³ Om odelæggelse se § 291. En tilegnelse ligger heller

ikke i en forbigaaende brug af tingen (jfr. § 393), naar denne ikke er forbunden med en konsumtion (se særlig om benyttelse af en fremmed sparebankbog til at hæve det derpaa indestaaende beløb Retst. 1901 p. 558; Hagerup Formuesindgreb p. 23, note 42; Urbye i Tidsskr. f. retsv. 1899 p. 379—380; O. prop. nr. 24 p. 34), heller ikke i pantsættelse af fremmed ting, naar den sker med rimelig udsigt til atter at kunne indløse tingen. Jfr. iøvrigt Retst. 1873 p. 833; 1881 p. 690; Kjerschow p. 369—370 jfr. p. 377—8; Hagerup l. c. p. 23—5 og 50—1.

⁵ Jfr. § 6. At herunder ogsaa gaar gjenstande, som ved tilegnelsen fraskilles fast eiendom, er ikke tvivlsomt; jfr. f. ex. om hugst Kjerschow p. 368—9. Jfr. forøvrigt her § 397 og om grænsen ligeoverfor ulovlig brug af fast eiendom anm. 3 til § 397 og Hagerup Formuesindgreb p. 59—60. — At gjenstanden skal have pengeverdi, kan ikke ansees nødvendigt (jfr. Retst. 1890 p. 114; Urbye i Tidsskr. f. retsv. 1899 p. 378—9), men de subjektive betingelser vil regelmæssig ikke foreligge ligeoverfor værdiløse gjenstande.

⁶ Paragrafen er saaledes ikke anvendelig paa: a) en eiers bemægtigelse af egne ting (jfr. § 392 jfr. Kjerschow p. 347—8), derimod vel paa en medeiers udelukkende tilegnelse af sameietingen (ogsaa en egtfælles uretmæssige tilegnelse af de til formuesfællesskabet hørende gjenstande? benægtende Schweigaard Kommentar II p. 322; Hagerup Formuesindgreb p. 11—12 og S. K. M. p. 237, bekræftende derimod Retst. 1900 p. 283—4, hvor dog intet præjudikat, jfr. forøvrigt § 265), b) bemægtigelse af herreløse ting; jfr. Hagerup l. c. p. 10—11 og 46; Kjerschow p. 348. — Om lig og gjenstande, som findes i en grav eller et gravminde, se § 143. Om uretmæssig okkupation se § 407; mil. str.l. § 106. — Om tilegnelse af besiddelsesløse ting se § 256, sidste led; S. K. M. p. 228.

¹ Jfr. anm. 5. — Om gjenstanden «helt eller delvis tilhører en anden», er efter denne del af paragrafen, der intet sidestykke har i gl. str.l., uden betydning. Den finder f. ex. anvendelse paa sælgeren, der paany afhænder den solgte ting, som kjøberen efter kjøbesummens betaling lader blive i hans værgе og saaledes maa siges at have betroet ham — uden at det kommer i betragtning, om eiendomsretten ansees overført til den første kjøber eller ikke — ligesom ogsaa paa den eier, der har leiet en anden tingen, men af leieren midlertidig er betroet den; jfr. S. K. M. p. 245; se § 276 med anm. 4. — Den finder endvidere anvendelse paa penge (og andre fungible gjenstande), der er betroede angjældende saaledes, at han vel formelt skal være eier og f. ex. ved indsættelse i bank, ved udlaan for fremmed regning eller sammenblanding med egne penge skal kunne forføie over beløbet i visse retninger, men ikke anvende det for sig selv (inkassatorer o. lign.). Se. S. K. M. p. 229—230. Jfr. iøvrigt her § 404.

§ 256.¹ (Straffen for underslag).

Underslag straffes med fængsel indtil 3 aar.

Har den skyldige vidende² tilføiet velfærdstab eller voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt odelæggelse af fremmed eiendom eller underslaaet gjenstande af mere end 1000 kroners værdi, straffes han med fængsel indtil 6 aar, men med fængsel ikke under 3 aar, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen² omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁴

Er den underslaaede gjenstand af ringe værdi, eller er forøvrigt særdeles formildende omstændigheder tilstede, kan straffen nedsættes til boder.

Underslag af hittegods straffes med boder eller med fængsel indtil 6 maanedes. Overstiger værdien af det ved en eller flere handlinger underslaaede hittegods

ikke 5 kroner, behandles saadant underslag som forseelse efter § 394.²

¹ Jfr. §§ 262, 399.

² Jfr. anm. 1 til § 40.

³ Jfr. § 43.

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. gl. str.l. 21—9, sidste led. — Jfr. § 2 med anm. 3.

— § 257.¹ (Tyveri).

Den, som uden besidderens² samtykke³ borttager⁴ eller medvirker til borttagelsen af en gjenstand,⁵ der helt eller delvis tilhører en anden,⁶ i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding ved dens tilegnelse,⁷ straffes for tyveri med fængsel indtil 3 aar.⁸

¹ Gl. str.l. 19—1. — Jfr. §§ 262, 399; mil. str.l. § 101.

² Har eieren samtykket, vil tilfældet alene gaa ind under § 392, idet den hensigt at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding isaafald vil mangle. Har vel besidderen, men ikke eieren samtykket, gaar tilfældet ind under § 255. Samtykke fra en blandt flere besiddere er ikke nok, heller ikke fra en, der blot har tingen ihænde under en andens opsigt (Retst. 1855 p. 412; 1875 p. 214; 1877 p. 97; Hagerup Formuesindgreb p. 19).

³ Samtykket maa udgaa fra en, der overhovedet kan udtrykke en fornuftig vilje, hvorved dog ikke aldersgrænsen for den civilretslige handledygtighed kan være afgørende; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 19—20. — Hvor samtykket er fremkaldt ved trusler eller svig, se §§ 266 og 270.

⁴ Paa dette moment — den egenmægtige besiddelsesforrykkelse — beror tyveriets særmærke ligeoverfor det almindelige underslagsbegreb. Der ligger i det: a) Tingen maa være i nogens besiddelse; i modsat fald vil tilfældet enten være straffrit eller falde ind under § 255 jfr. § 256

i. f. eller § 394 eller § 407. Om grænsen mellem besiddelsesløshed og besiddelse se Hagerup Formuesindgreb p. 13—16; Vergl. Darst. B. T. VI p. 198 ff. og 366—7; Retst. 1912 p. 684; Kjerschow p. 350—60. b) Tingen maa ikke være i gjerningsmandens egen enebesiddelse; Retst. 1910 p. 539. Derimod bliver tyvsbegrebet ikke uanvendeligt, fordi gjerningsmanden besidder tingen i forening med en anden, enten saaledes, at de flere besiddere er ligestillede i besiddelsesforholdet (som f. ex. hvor flere medeiere besidder en ting i fællesskab), eller hvor den ene kun har tingen ihænde paa den andens vegne og under hans opsigt og kontrol (tyendes ihændehavelse af de husbonden tilhørende gjenstande, kunders ihændehavelse af servicegjenstande paa et bevarningssted, logerendes benyttelse af den paa stedet boende værts inventarium, laansøgendes benyttelse af bøger paa en læsesal, bybuds ihændehavelse af de af dem transporterede gjenstande o. s. v.). Se om de sidste forhold Hagerup l. c. p. 17—18; Kjerschow p. 360—6; jfr. anm. 4 til § 274. — Om den fremmede besiddelse, der krænkes ved et tyveri, selv er retmæssig eller ikke, er uden betydning. — Med hensyn til maaden, hvorpaa borttagelsen sker, bemærkes, at tilfældet bliver ran, hvis noget af de i § 267 nævnte midler er anvendte; men iøvrigt er borttagelsesmaaden ligegyldig (den kan ske f. ex. ved bortledning af gas, vand, kraft, ved at drive kreaturer til havn paa naboens mark, lade hunde apportere); jfr. Hagerup l. c. p. 20; Kjerschow p. 348—350. — Borttagelsen er fuldbyrdet, naar gjerningsmanden har taget tingen til sig, uden at det paa den ene side er nok, at han blot har flyttet dens plads for senere at kunne tage den, eller det paa den anden side kræves, at hans besiddelse skal være fuldstændig sikret (jfr. Hagerup l. c. p. 20—1; Kjerschow p. 40—2; Retst. 1907 p. 158). — Der sker ikke fra tyvens side nogen ny særskilt for-

brydelse (§ 255), naar han senere afhænder eller forbruger det stjaalne.

^o Da der er tale om «borttagelse», er det klart, at der ogsaa her menes løsøre-gjenstand; jfr. anm. 5 til § 255.

^o Jfr. anm. 6 til § 255.

ⁱ Jfr. anm. 2 og 4 til § 255. — Hvor denne hensigt mangler, se § 392.

^o Den nye lov aabner ikke som gl. str.l. 19—1, sidste p. adgang til bødestraf for tyveri, jfr. imidlertid det udvidede naskeribegreb (§ 262).

§ 258.¹ (Grovt tyveri).

Tyveriet er grovt, saafremt der stjæles

1. i eller fra hus,² skib,² jernbanevogn eller noget rum⁴ i saadanne, lukket gaardsrum⁵ eller lignende opbevarings- eller tilholdssted, hvortil den skyldige i hensigt at stjæle har banet sig eller nogen anden adgang⁶ ved indbrud (§ 147, 1ste led) eller ved hjælp af stige, reb eller andet særligt redskab,⁷ eller
2. ved nattetid⁸ paa et sted, der da pleier at holdes stærkt, af en person, som har indsneget sig⁹ der i hensigt at stjæle, eller
3. i eller fra hus,² skib,² jernbanevogn, lukket gaardsrum⁵ eller lignende opbevarings- eller tilholdssted, fra derved⁹ skab, kiste, skuffe eller lignende gjemme, der enten paa stedet eller efter at være bragt andetsteds hen opbrydes ved vold eller aabnes ved hjælp af dirik eller falsk nøgel¹⁰ eller ret nøgel, som ulovlig er fravendt besidderen,^{10a} eller
4. paa marken hest, hoppe eller ful, okse, ko eller kalv, ren eller simle, faar, gjed eller svin.¹¹

¹ Jfr. gl. str.l. 19—3, som kun tildels falder sammen med den nye lovs bestemmelser om det grove tyveri. Til gl. str.l. 19—3, e., d., e., f., g. og h. har den nye lov ingen

tilsvarende særbestemmelser. Det i gl. str.l. 19—3, i omhandlede forhold («magttyveri») behandler den nye lov som ran (§ 267). Sammenholder man § 258, 1, 2 og 3 med gl. str.l. 19—3, a jfr. 2 («indbrudstyveri»), vil væsentlig følgende afvigelser være at mærke: a) Med hensyn til stedet, hvor tyveriets gjenstand maa befinde sig, for at egentligt indbrud skal kunne siges at foreligge, er § 258, 1 og 3 videre forsaavidt, som de medtager jernbanevogn og med gaardsrum ligestiller «lignende opbevarings- eller tilholdssted» samt, forsaavidt den omfatter ethvert «rum» i et hus, ikke som gl. str.l. indskrænker regelen til «værelse» (§ 258, 1) og derhos endvidere ogsaa lader tyveriet blive grovt, naar gjenstanden er tagen fra skab, kiste, skuffe eller lignende gjemme, der a) befinder sig i hus, skib, jernbanevogn, lukket gaardsrum eller lignende opbevarings- eller tilholdssted og b) opbrydes ved vold eller aabnes ved hjælp af dirik eller falsk nøgle (§ 258, 3). b) Begrænset er indbrudstyveriets omraade forsaavidt, som § 258, 1 sammenholdt med § 147 her kun lader «indstigning» (gl. str.l. 19—2, b, 1ste del) komme i betragtning, naar den er udført ved hjælp af stige, reb eller andet særligt redskab (jfr. anm. 7). c) Ved «indsnigelser» lægger § 258, 2 vægten paa, om tyveriet er forøvet ved nattetid, medens gl. str.l. 19—3 jfr. 2 i. f. lod det komme an paa, om det var tilsigtet forøvet ved nattetid, hvorhos den førstnævnte lovparagraf bestemmer stedet noget anderledes og i noget videre udtryk end gl. str.l. samt ikke kræver, at tyven der er bleven «indelukket». — Jfr. forøvrigt m. h. t. den nye lovs bestemmelser om grovt tyveri S. K. M. p. 231: «Ledende for udkastets behandling af dette emne har det navnlig været at ramme forbrydelser, der har et professionelt præg eller dog viser et fast overlæg, en bestemt plan eller et særlig farligt forbrydersk sindelag».

² Se anm. 3 til § 147.

³ Se anm. 4 til § 147.

⁴ Se anm. 5 til § 147.

⁵ Se anm. 6 til § 147.

⁶ Jfr. anm. 2 til § 147.

⁷ Altsaa ikke blot, som efter gl. str.l. 19—2, b, ved at benytte en til indgang ikke bestemt aabning eller ved uden redskab at klatre over plankeværk el. lign.

⁸ D. e. den tid, der efter den paa vedkommende sted herskende skik og brug er bestemt til nattehvil; jfr. Schweigaard II p. 333; Hagerup Formuesindgreb p. 35.

^{9a} Retst. 1906 p. 195 (indsnigelse forudsætter, at man kommer ind paa en maade, hvorved man indretter sig paa eller beregner, at man ikke vil blive iagttaget); H. Vøgt i Retst. 1909 p. 577.

⁹ Altsaa ikke kasser o. lign., der staar paa fri mark; jfr. S. K. M. p. 233.

¹⁰ Jfr. Kjerschow p. 390—2.

^{10a} Det kræves ikke efter nr. 3 som efter nr. 1 og 2, at gjerningsmanden skal være kommen ind paa de der nævnte steder «i hensigt at stjæle». Derimod maa denne hensigt, for at bestemmelsen skal kunne finde anvendelse, være tilstede i det øieblik, han skrider til at aabne eller opbryde det gjemme, hvor gjenstanden befinder sig. Er aabningen foretaget i anden hensigt, bliver tyveriet simpelt; jfr. Chr. Grøner i Retst. 1911 p. 817; O. Lund sammesteds 1912 p. 33.

¹¹ Denne del af paragrafen, der indkom i loven under odelstingsforhandlingerne, er uforandret hentet fra gl. str.l. 19—3, b. Jfr. Schweigaard II p. 334—6; Hagerup Formuesindgreb p. 38; Kjerschow p. 396—7.

§ 259.¹ (Grovt tyveri).

Tyveriet er ligeledes grovt, hvis det forenes

1. af flere, der har indgaaet forbund² om at forene tyverier, hælerier, udpresninger, ran eller lignende forbrydelser;
2. af nogen, der har medtaget raaben for i tilfælde at anvende samme til angreb eller forsvar eller til trusel, eller
3. af nogen, som til dets fremme har iført sig forklædning eller foregivet eller misbrugt nogen offentlig egenskab eller orde.³

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l.

² Jfr. anm. 1 til § 58.

³ Jfr. §§. 147, 3dje led. 271, 1 og 328, 2, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af nærv. bestemmelse.

§ 260.¹ (Grovt tyveri).

Grovt tyveri foreligger ogsaa,

1. naar den skyldige vidende har tilføiet velfærdstab eller voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt odcløggelse af fremmed eiendom, eller
2. naar der ved misbrug af tillidsforhold er stjålet gjenstande af mere end 1000 kroners værdi.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l.

§ 261. (Straffen for grovt tyveri).

Grovt tyveri saavel som medvirkning til saadant straffes med fængsel indtil 6 aar.¹ Støder flere af de i §§ 258—260 opregnede omstændigheder sammen, kan fængsel indtil 8 aar anvendes.¹

Har forbrydelsen medført² nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred,³ anvendes fængsel i mindst 1 aar.

¹ Jfr. § 65.

² Jfr. § 43.

³ Jfr. § 9.

§ 262.¹ (Naskeri).

Den, som — uden at nogen i § 256, 2det led, eller i §§ 258—60 nævnt omstændighed er tilstede — forover eller medvirker til forøvelsen af en i §§ 255 eller 257² omhandlet forbrydelse med hensyn til værings- eller nydelsesmidler,³ som forbruges paa stedet,⁴ eller med hensyn til gjenstande⁵ af ikke høiere værdi end 5 kroner⁶ i hensigt⁷ enten selv at beholde eller forbruge⁸ dem eller vederlagsfrit⁹ at overlade dem til andre i saadant siemed, straffes for naskeri med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Gl. str.l. 22—14, der dog ikke var saa omfattende. Jfr. S. K. M. p. 233 ff.: Urbye i Rétst. 1905 p. 193 ff. — Jfr. § 399.

² Altsaa ikke (som efter gl. str.l. 22—14) bedragerier eller forbrydelser mod sikkerhedsrettigheder (gl. str.l. 21—11, nye lovs § 280).

³ Gl. str.l. 22—14 havde det snævrere udtryk «føde- eller drikkevarer». Under den nye lovs udtryk gaar ikke blot gjenstande, der fortæres, men ogsaa saadanne, hvis forbrug paa anden maade er egnet til at forskaffe nogen nydelse, saasom tobak, vellugtende stoffe o. lign. Paa den anden side omfatter ikke udtrykket enhver gjenstand, der fortæres, f. ex. ikke medicin.

⁴ Jfr. om dette udtryk, m. h. t. hvilket den ældre praxis bevarer sin betydning, Kjerschow p. 544.

⁵ Disses art er her ligegyldigt (jfr. om gl. str.l. den følgende anmærkning).

⁶ Gl. str.l. 22—14 havde værdigrænsen i krone og angik, forsaavidt gjenstanden ikke fortæredes paa stedet, foruden føde- og drikkevarer, kun brændsel. Med hensyn til værdibestemmelsen særlig ved fortsatte forbrydelser og i tilfælde, hvor flere har været medskyldige i gjerningen, bevarer den ældre praxis sin betydning; se Kjerschow p. 541—3.

¹ Da bestemmelsen i § 262 er en undtagelsesbestemmelse i formildende retning, maa det være tiltaltes sag at godtgjøre omstændigheder, som tyder paa en saadan hensigts tilstedeværelse. Det kan ikke være paatalemyndighedens sag at føre bevis for denne hensigts ikke-tilstedeværelse for at faa tiltalte dømt efter §§ 255 eller 257. I væsentlig betragtning vil naturligvis her selve gjenstandens art komme. Ved pengetyverier maa man kræve meget afgjørende grunde for at antage, at gjerningsmandens hensigt har været den i § 262 angivne (jfr. Retst. 1905 p. 361, hvor høiesteret har antaget, at tyveri af penge overhovedet aldrig falder ind under § 262, naar hensigten har været atter at udgive de stjaalne penge), medens der ved tyveri af tilberedte fødemidler og nydelsesmidler, blæk, petroleum, medicin, smaaagjenstande af ringe værdi (f. ex. et par spiger, eller staalpenne, nogle ark papir o. lign.) i almindelighed kan forudsættes, at hensigten ikke har været at lukrere ved et salg af de tilegnede gjenstande.

² Dette maa forstaaes bogstavelig. Udgivelse af penge er saaledes ikke forbrug i lovens forstand; jfr. anm. 7.

³ Vederlagets størrelse eller art kommer ikke i betragtning.

§ 263.¹ (Gjentagelse.)

Har den, som dommes for underslag, tyveri eller naskeri, tidligere været straffet² med fængsel efter dette kapitel eller kapitlerne 17, 18, 25, 26 eller 27 eller efter §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 306, 217 eller 318, kan³ straffen forhøies med indtil det halve, men til det dobbelte, saafremt han flere gange tidligere har været straffet saaledes.

¹ Jfr. gl. str.l. 19—7, 21—37 og 22—14, sidste led, efter hvilke iterationsreglerne var forskellige for tyveri, underslag og naskeri. — Jfr. §§ 266, 3dje led, 278 og 318, sidste led.

² Jfr. § 61 og ikr.l. § 29.

³ Straffens minimum bliver saaledes i alle tilfælde det samme; jfr. S. K. M. p. 236.

§ 264.¹ (Paatale af naskeri og underslag.)

Naskeri paatales ikke uden fornærmedes begjæring af det offentlige, medmindre det kræves af almene hensyn.²

Det samme gjælder underslag af andre gjenstande end littegoods.

¹ Gl. str.l. 27—3. — Jfr. § 321.

² Almene hensyn vil her navnlig kræve paatale, hvor forbrydelsen drives professionelt ved, at man opnaar og misbruger den enes tillid efter den andens, eller hvor underslaget i sine virkninger rammer en flæthed af personer (S. K. M. p. 238). Jfr. forøvrigt anm. 1 til § 77.

§ 265.¹ (Paatale af visse tilfælde af underslag² og tyveri.)

Underslag og tyveri, forøvet mod nogen af den skyldiges nærmeste,² paatales ikke af det offentlige uden fornærmedes begjæring.

Det samme gjælder simpelt tyveri,³ forøvet mod person af samme husstand eller mod nogen, i hvis tjeneste den skyldige staar, naar ikke almene hensyn kræver paatale.^{2a}

Har flere samvirket, og det offentlige i henhold til ovenstaaende bestemmelser kun vilde være berettiget til at reise tiltale mod enkelte af de skyldige, afgjør paatalemyndigheden, hvorvidt forfølgning skal finde sted alene mod disse eller mod samtlige eller helt undlades.³ Lige med medvirkning betragtes her hæleri³ med hensyn til forbrydelsen.

¹ Gl. str.l. 27—3 og 5. — Jfr. § 321.

² Jfr. § 5.

^{2a} Om underslag se § 264, 2det led.

^{3a} Jfr. anm. 1 til § 77.

⁴ Jfr. § 81.

⁵ Jfr. § 317 (derimod ikke § 320).

25de kapitel.

Udpresning og ran.

Jfr. § 12, 3,a og 4,a; mil. str.l. §§ 104 og 105.

§ 266.¹ (Udpresning.)

Den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget^{1a} vinding,² ved retsstridig adfærd³ eller ved at true⁴ med saadan tvinger nogen til at foretage en handling,⁵ hvorved der voldes denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁶ formuestab,⁷ eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 5 aar.⁸

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som i nævnte hensigt retsstridig⁹ tvinger nogen til at foretage en saadan handling ved at true med anklage eller anmeldelse for noget strafbart eller med fremsættelse af ærekrænkende beskyldning, eller som medvirker hertil.

§ 263 finder tilseende anvendelse.

I det i 2det led omhandlede tilfælde finder offentlig paa-tale ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre det kræves af almene hensyn.^{9a} Forøvrigt kommer § 265, 1ste og 3dje led, til anvendelse.¹⁰

¹ Gl. str.l. 16—12. Jfr. anm. 1 til § 222. — Jfr. § 300; mil. str.l. § 101.

^{1a} Uberettiget er enhver vinding, paa hvilken gjerningsmanden ikke har noget retmæssigt krav; jfr. Vergl. Darst. B. T. VI p. 93 jfr. p. 28.

² Se anm. 2 til § 255. Denne hensigt danner skjelne-mærket ligeoverfor den i § 222 omhandlede forbrydelse.

² Se anm. 2 til § 222.

⁴ Se anm. 3 til § 222.

⁵ Jfr. § 4 (paragrafen omfatter f. ex. tvang til at undlade anmeldelse af en fordring i et bo, hvor der er udstedt præklusivt proklama, eller at undlade paakrav inden præskriptionsfristen). — Der maa være kausalsammenhæng mellem vedkommendes viljesytring og det tab, han lider. Dette vil neppe kunne siges at være tilfældet, hvor det, som fremtvinges, alene er passivitet ligeoverfor gjerningsmandens handling (f. ex. ligeoverfor dennes borttagelse af en gjenstand eller tilintetgørelse af et gjælds-brev); jfr. Vergl. Darst. B. T. VI p. 110—1; S. K. M. p. 239, 1ste sp. nederst; anm. 5 til § 267. Dette, at der her maa foreligge en handling (d. e. en viljesytring) af den tvungne, og at tvangen saaledes er indirekte (kompulsiv), ikke direkte (absolut), danner forsaavidt skjelnemærket mellem udpresning og ran (§ 267), som den sidste forbrydelse altid vil foreligge, hvor der er anvendt absolut tvang ved vold mod person; men omvendt vil ikke i alle tilfælde kompulsiv tvang ved trusler alene blive at bedømme som udpresning, idet § 267 finder anvendelse, naar truslerne fremkalder frygt for nogens liv eller helbred. — At formuesforrykkelsen fremkaldes ved en handling af den, hvem tabet voldes, har udpresning fælles med bedrageri (§ 270). Skjelnemærket ligeoverfor denne forbrydelse ligger i midlet; her fremkaldelse af en vildfarelse, hist trusler. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 118.

⁶ Altsaa vil den, som tvinger en person til at sælge en gjenstand, som allerede før er solgt til en anden, ikke rammes af denne paragraf, men alene af § 222. Udtrykket omfatter alene retslig bemyndigelse til at handle paa andres vegne, hvad enten bemyndigelsen hviler paa en udtrykkelig eller stiltiende fuldmagt eller paa øvrighedsanordning eller paa loven (*negotiorum gestio*). Derimod er det ikke nok, at

vedkommende faktisk er i en saadan stilling, at han kan raade over fremmed formue (jfr. anm. 9 til § 270 og Hagerup Formuesindgreb p. 117 ff.) Den, som afpresser nogen besiddelsen af en en tredjemand tilhørende ting, rammes imidlertid af paragrafen, da ogsaa tabet af besiddelsen er et formuestab; jfr. forøvrigt Vergl. Darst. B. T. VI p. 110.

¹ Forsaavidt tvangen er rettet paa tilvending af gjenstande, som ikke har formuesværdi (f. ex. breve o. lign.), vil saaledes alene § 222 være anvendelig. — Et formuestab foreligger ikke, hvor det tabte er blotte udsigter til at høste formuesfordele, til hvilke man ingen erhvervet ret har. Tvang, hvorved f. ex. nogen hindres fra at nedsætte sig som konkurrent (S. K. M. p. 238), rammes derfor alene af § 222. — Se forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 108 ff.

² Jfr. § 65.

³ Jfr. anm. 6 til § 222.

⁴ Jfr. anm. 1 til § 77.

⁵ Jfr. § 321.

§ 267.¹ (Ran.)

Som ran² ansees det, naar nogen, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,³ ved at øve vold mod en person⁴ eller sætte ham ude af stand til forsvare⁵ eller ved hjælp af trusler, der fremkalder frygt for nogens liv eller helbred, bemægtiger sig en gjenstand,⁶ som helt eller delvis tilhører en anden,⁷ eller tvinger nogen til at foretage en handling,⁸ hvorved der voldes denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁹ formuestab.¹⁰ Den, der gjør sig skyldig i ran, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 10 aar,¹¹ men med fængsel ikke under 3 aar, saafremt som følge af forbrydelsen¹² nogen omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.¹³

¹ Gl. str.l. kap. 20—1 til 7 og kap. 19—3, i. Jfr. om forholdet til § 266 anm. 5 til denne. — Jfr. § 139; mil. str.l. § 101.

² «Man har antaget, at benævnelsen ran burde foretrækkes for røveri. Det første er det hos os tidligere kjendte, medens røveri er af nyere oprindelse. Væsentligst er dog, at røveri, saaledes som det staar for den almindelige opfatning, ikke dækker de i § 267 omhandlede forbryderske handlinger, men er snevrere og navnlig anvendes paa de grovere af disse» (S. K. M. p. 238).

³ Se anm. 2 til § 255.

^{3a} At det skal være den samme person som den, hvem formuestabet rammer, siges ikke og kan neppe antages. Den, som ved trusler eller vold mod en søn faar faderen til at give sig penge, maa kunne straffes efter nærværende paragraf; jfr. Vergl. Darst. B. T. VI p. 126—7 og 141—2.

⁴ Herunder gaar ikke blot «fremkaldelse af viljeløshed, afmagt eller bevidstløshed» (gl. str.l. 20—1), men ogsaa f. ex. at man indespærrer offeret, medens bemægtigelsen udføres (S. K. M. p. 239).

⁵ Herunder gaar ogsaa fast gods (mærk, at § 267 ikke som § 257 benytter udtrykket «borttager», men «bemægtiger sig»). Men forøvrigt maa ogsaa her § 6 finde anvendelse. Jfr. S. K. M. p. 239: «Man har troet særlig at burde nævne bemægtigelse af gjenstand for ikke at forlede til den urigtige antagelse, at forbrydelsens oiemed maa være opnaaet gjennem den andens fremtvungne handling eller undladelse, og at det ikke skulde være nok, at han tvinges til passivitet under forbrydelsens forøvelse.»

⁶ Jfr. anm. 6 til § 255. Tilhører gjenstanden gjerningsmanden selv, se § 222 jfr. § 392.

⁷ Jfr. anm. 5 til § 266 og anm. 5 i. f. til nærv. paragraf.

⁸ Se anm. 6 til § 266.

⁹ Se anm. 7 til § 266.

¹⁰ Jfr. § 65.

¹¹ Jfr. § 43.

¹² Jfr. § 9.

§ 268.¹ (Skjærpet straf for visse tilfælde af ran.)

Ran straffes med fængsel i mindst 3 aar,² saafremt

1. den skyldige gjentagne gange har været straffet³ for ran eller grovt tyveri;
2. der ved forbrydelsen forsærlig⁴ tilføies skade paa legeme eller helbred eller betyde sig smerte;
3. forbrydelsen forøves af flere, som har indgaaet forbund⁵ om at forøve tyverier, hælerier, udpresninger, ran eller lignende forbrydelser, eller af hvilke nogen er bevæbnet;
4. forbrydelsen forøves ved natteid⁶ i beboet rum,⁷ hvortil den skyldige bærer sig adgang paa nogen i § 258 nr. 1 og 2 eller § 259 nr. 3 nævnt maade.

Har et saadant ran som i denne paragraf omhandlet medført⁸ døden, eller er den skyldige tidligere fældet efter⁹ denne paragraf, kan fængsel paa livstid anvendes.¹⁰

¹ Jfr. § 139.

² Jfr. § 65.

³ Ogsaa her maa betingelserne efter § 61 foreligge. Jfr. ikr.l. § 29,4.

⁴ Se anm. 1 til § 40.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 58.

⁶ Jfr. anm. 8 til § 258.

⁷ D. e. rum, som pleier at være beboet, selv om beboerne tilfældig er fraværende (derimod ikke f. ex. sommerboliger, der om vinteren staar ubeboede).

⁸ Jfr. § 43.

⁹ Efter § 61 maa dette forstaaes, som om der stod: «straffet efter».

¹⁰ Jfr. str.pl. § 89, i.

§ 269.¹ (Strafbar forberedelse til ran.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som

1. *indgaar forbund² med nogen om at forøve ran, eller*
2. *i hensigt at forøve ran udruster eller paabegynder udrustning af noget skib,*
eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 139.

² Jfr. anm. 1 til § 58.

26de kapitel.

Bedrageri og utroskab.¹

¹ Jfr. § 12,3 a og 4 a.

§ 270.¹ (Bedrageri.)

Den, som, i hensigt derved^{1a} at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² ved at fremkalde eller styrke³ en vildfarelse⁴ retsstridig⁵ forleder⁶ nogen til en handling,⁷ hvorved der voldes⁸ denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁹ formuestab,¹⁰ eller som medvirker hertil, straffes for bedrageri med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.¹¹

¹ Gl. str.l. 21—1, der var noget anderledes redigeret, men hvis indhold var det samme som den nye lovs. Jfr. Kjerschow p. 417—424; Hagerup Formuesindgreb p. 101 ff.; S. K. M. p. 239 ff.; Vergl. Darst. B. T. VII p. 486 ff. — Jfr. § 279. — Se forøvrigt §§ 401, 402, 403, 406. — Se ogsaa l. om landslod 23 mai 1863 § 4 i. f.; postl. 12 mai 1888 § 39.

^{1a} «Dette «derved» maa her, som ved underslag og tyveri, forstaaes saaledes, at vindingen maa erhverves umiddelbart ved det den forurettede forvoldte tab, altsaa ikke alene være en middelbar følge af samme, saasom naar den, der er forledet til at odelægge sine møbler, skaffer forlederen for tjeneste ved at købe nye hos ham.» (S. K. M. p. 240).

² Ellers § 294, 1. — Se iøvrigt anm. 2 til § 255; Hagerup Formuesindgreb p. 122—4. — At vindingen skal være opnaaet, kræves ikke.

³ Dette kan ske ogsaa ved den blotte fortielse af sandheden; se nærmere anm. 5.

⁴ Det, som vildfarelsen angaar, kan være et hvilket-somhelst forhold, der egner sig til at virke bestemmende paa vedkommendes handlemaade (mærk f. ex. det tilfælde, at en gjenstand, som sælges efter vægt, tilsættes stoffe, som, uden at forandre eller forringe dens brugbarhed, gjør den tungere; jfr. ogsaa Retst. 1887 p. 852, hvor »gjorte vexler» var givet udseende af forretningsvexler ved at lade dem lyde paa et bruddent tal). Det kan ogsaa være et rent indre forhold hos den skyldige, saasom dennes hensigter og meninger (f. ex. den hensigt at betale kontant; jfr. Retst. 1894 p. 342); jfr. imidlertid her § 402 med anm. 1. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 107 og S. K. M. p. 245, note 1; Vergl. Darst. B. T. VII p. 436. — Om vildfarelsen var mere eller mindre undskyldelig (f. ex. beroende paa overtro), kommer ikke i betragtning; jfr. Hagerup l. c. note 16.

⁵ En undladelse af at oplyse sandheden vil alene da være retsstridig, naar der bestaar en enten kontraktmæssig overtagen eller i vedkommendes eget tidligere forhold eller i omsætningslivets sædvaner begrundet pligt til at oplyse om den; S. K. 1888 p. 63; S. K. M. p. 241; Hagerup Formuesindgreb p. 102 med note 5; Vergl. Darst. B. T. VII p. 422 med note 5; Retst. 1905 p. 222. Enkelte tilfælde, hvor det har været særlig tvivlsomt, om den blotte taushed kunde bringe forholdet ind under bedrageribegrebet, har loven behandlet som særskilte forseelser; se §§ 402 og 403. — Ogsaa om afvigelser fra sandheden ved positive handlinger vil det efter omstændighederne kunne siges, at de ikke er retsstridige, idet den almindelige opfatning i handel og vandl anerkjender et vist spillerum for reklamen, for nogen

overdrivelse og afvigelse fra sandheden i lovprisning af præstationer, der udbydes, og i det hele i bestræbelserne for at vække publikums opmærksomhed; jfr. Hagerup l. c. p. 106.

⁶ En forledelse forudsætter, at vildfarelsen har havt en bestemmende indflydelse paa vedkommendes handling (derfor er § 270 uanvendelig paa falske forespejlinger ved tiggeri, hvor almissen er givet blot for at blive tiggeren kvit, eller ved aktieforetagenders grundlæggelse, hvor den, der har tegnet aktierne, alene har spekuleret i disses betimelige salg; jfr. imidlertid § 273). Jfr. i det hele Hagerup Formuesindgreb p. 114—6.

⁷ Jfr. § 4; Retst. 1912 p. 392. — Se anm. 5 til § 266. — Som det følgende viser, maa handlingen være en saadan, hvorved der træffes en forføining over vedkommendes formue. Paragrafen rammer f. ex. ikke det tilfælde, at en person ved falske forespejlinger foranlediger en anden til en reise for under hans fravær at faa leilighed til at forøve et tyveri; jfr. Vergl. Darst. B. T. VII p. 531—2.

⁸ Jfr. anm. 1 a. En saadan aarsagssammenhæng mellem vildfarelsen (den forledeedes handling) og tabet mangler, hvor dette alligevel vilde have indtraadt; jfr. Retst. 1893 p. 765. — Forvoldelsen af formuestab maa den skyldige være sig bevidst (anm. 1 til § 40). Bevidsthed om, at tab er muligt, er ikke nok, hvorfor den, som ved svigagtige forespejlinger stifter kredit i haab om at betale, ikke rammes af § 270, men alene af § 274. Jfr. iøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 121—2.

⁹ Fremkaldelse af vildfarelse hos en tredjemand falder saaledes ikke ind under denne paragraf, selv om derved voldes en anden tab (f. ex. hvor overdrageren af et gjælds-brev for cessionaren fortier, at det er betalt, og derved bevirker, at denne som godtroende i henhold til frdn. 9 febr. 1798 kan kræve ny betaling af debitor); jfr. § 276. Dommeren i en proces staar vistnok i den stilling, at han ved

sin afgjørelse binder parterne, men han kan ikke siges at «handle på dissers vegne»; og fremkaldelse af en retsafgjørelse ved løgnagtig procedyre bliver derfor rettest alene at henføre under § 166. Jfr. dog Vergl. Darst. B. T. VII p. 439—40. Jfr. iøvrigt anm. 6 til § 266; S. K. M. p. 240; Hagerup Formuesindgreb p. 117 ff.

¹⁰ Se anm. 7 til § 266; Hagerup Formuesindgreb p. 108—113; Vergl. Darst. B. T. VII p. 425 ff. og VIII p. 263 med note 1. — Tabet maa være lidt. Det er ikke nok, at den bedragne er udsat for tab. Ikke enhver afslutning af risikable forretninger bliver et bedrageri, om den er fremkaldt ved svig. Se om forsikringsbedrageri den særskilte bestemmelse i § 272. Forsøgsstraf er anvendelig, naar en vildfarelse er fremkaldt, der var egnet til at volde formuestab, men dette hindres (jfr. Hagerup l. c. p. 125). Den særlige straffebestemmelse i § 273 er derimod ikke knyttet til den betingelse, at formuestab voldes. — Se endvidere § 401. — Om forholdet mellem underslag og bedrageri se S. K. M. p. 239: «Underslag foreligger overalt, hvor man tilegner sig gjenstande, som man har faaet i sin besiddelse uden nogen eiendomsoverdragelse. Der er derfor ingen grund til at betragte som bedrageri fremkaldelse af vildfarelse, hvorved man vistnok opnaar en overleverelse af tingen, men ingen eiendomsret til samme, f. ex. hvor man, foregivende at være en andens bud, erholder den udleveret. Tilegner man sig den saaledes erholdte ting, foreligger underslag, og tilsniger man sig udleverelsen i tilegnelseshensigt, er underslaget allerede derved fuldbyrdet. Var det paa den anden side alene en midlertidig besiddelse, man tilsigtede, gaar tilfældet ind under § 392.»

¹¹ Jfr. §§ 277 og 278.

§ 271. (Kvalificerede tilfælde af bedrageri.)

Med fængsel indtil 6 aar¹ straffes den, der forøver bedrageri

1. ved hjælp af forklædning eller ved at foregive eller misbruge nogen offentlig egenskab eller ordre;^{1a}
2. ved i handelsvirksomhed at bruge falsk maal eller vægt eller ved falsk stempling af guld- eller sølvarbejder;²
3. ved at afhænde husdyr, som lider af smitsom sygdom;²
4. ved at afhænde varer, som er forfalskede ved stoffe, som gjør dem skadelige for menneskers eller husdyrs sundhed;⁴
5. hvorved der volder skade for mere end 1000 kroner.³

¹ Jfr. §§ 277 og 278.

^{1a} Jfr. §§ 259,3 og 279.

² Gl. str.l. 21—2,1 jfr. l. om metrisk maal og vægt 22 mai 1875 (jfr. l. 11 april 1863 og l. om maal og vægt 28 juli 1824 §§ 5 og 6; l. om vaarsildfiskeriet 24 septbr. 1851 § 35, l. om sildfiskerierne 26 juni 1893 nr. 5 § 27; l. om tonder for saltet sild, brisling og agnskjæl 23 mai 1913 § 2 med tillægslove 3 mai 1890, 21 mai 1894, 24 decbr. 1904, 17 juni 1907 og 27 mai 1910; l. om guld- og sølvarbejders finhed 6 juni 1891. — Det er ikke nødvendigt, at den skyldige selv har foretaget den falske stempling. — Bestemmelsen rammer ogsaa den, som stempler gjenstande, der ikke er af guld eller sølv, som om de var af disse metaller. Jfr. Odelstingstid. p. 596. — Jfr. § 375.

³ Gl. str.l. 21—2,2. Jfr. l. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 §§ 1, 14 og 16 med tillægslov af 26 mai 1899.

⁴ Gl. str.l. 21—3,3. Jfr. §§ 153, 2det led og 359 med anm. 1.

³ Jfr. §§ 260,2 og 279.

§ 272.¹ (Svig mod forsikringsgiver.)

Med boder eller med fængsel indtil 3 aar^{1a} straffes den, som, ved at fremkalde eller styrke² en vildfarelse, forleder nogen til at overtage en forsikring,² som han ellers ikke eller

alene paa andre vilkaar vilde have overtaget,⁴ eller som medvirker hertil.

Med fængsel indtil 6 aar^{5a} straffes den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en vinding paa forsikringsgiverens bekostning, ødelægger, beskadiger eller bringer tilside en forsikret gjenstand eller opgiver til erstatning en ikke forsikret gjenstand,⁵ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. med 1ste led gl. str.l. 21—4, 1ste led, der krævede den hensigt at forskaffe sig en vinding paa forsikringsgiverens bekostning, hvad den nye lov ikke kræver (S. K. M. p. 241). Jfr. anm. 4. — Med 2det led jfr. gl. str.l. 21—4, 2det led (jfr. anm. 5); Hagerup Formuesindgreb p. 132—4.

^{1a} Jfr. §§ 277 og 278.

² Jfr. anm. 3 til § 270. — Enhver bevidst fortielse af omstændigheder, som har indflydelse paa risikoens art og omfang, vil rammes heraf. Jfr. sjof.l. 20 juli 1893 § 241.

² Forsikringens art er ligegyldig (livs-, ulykke-, syge-, brand-, kvæg-forsikring o. s. v.)

⁴ Jfr. anm. 1. At tab er lidt, kræves ikke. «Det er tilstrækkeligt, at man ved falske opgaver har opnaaet en forsikring, som selskabet efter sine regler ikke vilde give, uden at man kan forsvare sig med, at disse regler er ubegrundede, idet de f. ex. forhøier præmien paa grund af omstændigheder, som i virkeligheden ikke forhøier risikoen» (S. K. M. p. 241).

⁵ Dette sidste var ikke medtaget i gl. str.l. 21—4, 2det led. Det falder tillige ind under § 270 jfr. § 49, der imidlertid ikke bliver at anvende ved siden af § 272 (S. K. M. p. 241—2.) — Jfr. Retst. 1907 p. 365.

§ 273.¹ (Forsøg paa at paavirke priser ved løgnagtige beretninger. Falske opgaver ved indbydelser til stiftelse af aktieselskaber eller ang. disses stilling eller lignende).

Med bøder eller med fængsel indtil 2 aar^{1a} straffes den, som udspreder² løgnagtige³ beretninger, hvorved prisen paa varer, værdipapirer eller lignende gjenstande⁴ tilsigtes paa-
virket, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der

1. i egenskab af indbyder til stiftelsen af aktieselskab,^{5a} til overtagelsen af laan eller til et lignende foretagende⁵ søger at skaffe deltagere gennem falske foregivender eller fordølgelse af sandheden,⁶ eller
2. i et saadant foretagende offentliggjør⁷ opgaver angaaende sammes stiftning,⁸ der enten ved urigtige anførsler eller ved fordølgelse af væsentlige omstændigheder er egnede til at vildlede, eller afgiver saadanne opgaver til det offentlige eller anden vedkommende,

eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. havde ingen tilsvarende bestemmelse. — De i paragrafen omhandlede tilfælde adskiller sig fra bedrageri derved, at hverken «vindesyg» hensigt eller lidt formuestab behøver at bevises; jfr. forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 139—141. — Jfr. § 158.

^{1a} Jfr. §§ 277 og 278.

² Dette udtryk forudsætter, at meddelelsen er skeet under omstændigheder, som maatte forudsættes at ville forskafe den en vis udbredelse. Bestemmelsen er derfor ikke anvendelig paa helt private udtalelser; men paa den anden side kan det ikke kræves, at meddelelsen er foregaaet paa nogen i § 7,2 omhandlet maade (jfr. udtrykket «offentliggjør» nedenfor), naar den maatte kunne forudsættes at ville faa udbredelse (f. ex. hvor den er skeet privat, men med udtrykkelig bemyndigelse eller opfordring til at meddele den videre).

³ D. e. bevidst usande. Paragrafen rammer ikke uagtsom udspredelse af usande beretninger af den der omhandlede art.

⁴ Udtrykket «varer» omfatter i handelsretten enhver gjenstand, hvormed der drives handel, alene med undtagelse af skib og fast eiendom. Udtrykket «lignende gjenstande» vil derfor væsentlig faa betydning for disse, og maa forståes, som om der stod: «skibe (skibsparter) og faste eiendomme under forhold, hvor de er gjenstand for lignende omsætning som egentlige handelsvarer.»

^{4a} Jfr. aktiel. 19 juli 1910 §§ 101, 2det led og 102; l. om forsikrings-selsk. 29 juli 1911 § 113.

⁵ D. e. kommanditaktieselskab, forening med vekslede kapital, sparebank, forsikringsforening og andre foretagender med et paa erhverv eller besparelse rettet eller andet økonomisk formaal; derimod ikke foretagender, der udelukkende har et veldædigt (filantropisk), selskabeligt, litterært eller videnskabeligt formaal. Falske foregivender i indbydelser til foretagender af sidstnævnte art vil alene kunne rammes af straf, naar betingelserne efter § 270 foreligger.

⁶ Fordølgelse af sandheden vil selvfølgelig alene kunne komme i betragtning, forsaavidt den angaar omstændigheder, som indbyderne maatte ansees pligtige til at meddele.

⁷ Jfr. § 7, 2.

⁸ Jfr. l. om adgang for visse aktieselskaber til at udstede obligationer, lydende paa ihændehaveren 6 aug. 1897 § 2 d. (om offentliggjørelse af regnskabsuddrag), aktiel. 19 juli 1910 §§ 51, 91 jfr. 95, 104 og 106; l. om forsikrings-selsk. 29 juli 1911 §§ 7, 64, 85, 102, 107 og 113, sidste led jfr. 32, 34, 65, 66, 110—112.

§ 274.¹ (Kreditbedrageri.)

Med boder eller med fængsel indtil et aar^{1a} straffes den, som ved hjælp af falske foregivender² om betalingsvæsen² forskaffer sig eller andre et laan eller en ydelse uden samtidig erlæggelse af vederlaget⁴ med den følge,⁵ at formustab derved voldes, eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 21—5. Jfr. anm. 8 til § 270. — Jfr. § 279.

^{1a} Jfr. §§ 277 og 278.

² Den blotte fortielse af omstændigheder, der har indflydelse paa kreditten, er saaledes ikke nok. Jfr. imidlertid § 402. Jfr. ogsaa anm. 3.

³ Falske foregivender af anden art (f. ex. sigtende til at vække laangiverens medlidenhed) kommer ikke i betragtning; jfr. O. prop. nr. 24 p. 35.

⁴ Ved butiksalg, hvor forudsætningen er, at betaling skal erlægges, før kunden fjerner sig, vil ukjendte personer, som uden at erlægge vederlaget tilegner sig varer, de har faaet til eftersyn paa stedet, rammes af § 257. —

⁵ Jfr. § 43; O. prop. nr. 24 p. 35. Der er her foretaget en ændring i de af gl. str.l. 21—5 benyttede udtryk for at tilkjendegive, at den skyldige ikke behøver at være sig tabet bevidst (jfr. S. K. M. p. 243; jfr. anm. 8 til § 270).

§ 275.¹ (Utroskab.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar^{1a} straffes den, som, i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding² eller at skade,^{3a} forsømmer en andens anliggender, der er undergivet hans bestyrelse eller tilsyn,³ eller med hensyn til disse handler^{3a} mod vedkommendes tarv.^{2b}

Har den skyldige tilføiet skade for mere end 1000 kroner,⁴ eller har han til skjul for broden ført urigtige regnskaber eller bøger, forfærdiget eller anskaffet falske dokumenter⁵ eller tilintetgjort, ubrugbargjort, forfalsket eller skjult regnskaber, bøger eller andre dokumenter,⁶ anvendes fængsel indtil 6 aar.

Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker til nogen oven nævnt handling.⁷

¹ Gl. str.l. 21—8; Hagerup Formuesindgreb p. 188 ff.; Vergl. Darst. B. T. VIII p. 135; Kjerschow p. 436—441. Jfr. endvidere § 324, som bliver at anvende ved siden af

§ 275, hvor tjenestemanden har forgaaet sig mod en privat, hvis anliggender er undergivet hans bestyrelse. — Jfr. endvidere § 404; mil. str.l. §§ 104 og 105. — Om paatalen se § 279.

^{1a} Jfr. §§ 277 og 278.

² Se anm. 2 til § 255.

^{2a} D. e. økonomisk, — ideel skade kommer ikke i betragtning; jfr. Vergl. Darst. B. T. VIII p. 141—2.

² Disse udtryk, som afviger noget fra gl. str.l.s redaktion («varetager en andens anliggender»), er valgt for yderligere at fremhæve, hvad forøvrigt ogsaa efter den ældre ret antoges (Hagerup Formuesindgreb p. 189), at «paragrafen ikke er anvendelig paa alle, der i underordnet stilling har med andres sager at gjøre, saasom f. ex. regningsbud, der underslaar principalens penge. Her tages sigte paa personer, der som verger, bobestyrere, selskabsdirektorer, prokurister, procesfuldmægtige o. lign. (jfr. Retst. 1907 p. 765 om enkemand, som sidder i uskiftet bo med sine børn) med bindende virkning kan handle paa en andens vegne, og som misbruger denne sin ret i svigagtig hensigt. Af denne grund trues ikke heller enhver medvirkning med straf, men alene den, der forleder eller tilskynder den betroede tillidsmand til at misbruge sin stilling» (S. K. M. p. 243). — Det kan ikke kræves, at den handling, hvori utroskaben træder frem, ligger indenfor vedkommendes retslige fuldmagt. Det er nok, at hans stilling har givet ham faktisk mulighed til at foretage den; jfr. Vergl. Darst. B. T. VIII p. 115 ff. Har handlingen tillige de i §§ 255, 270 eller 291 beskrevne mærker, bliver disse at anvende ved siden af § 275 — jfr. ogsaa § 123 med anm. 3.

^{2a} Jfr. § 4.

^{2b} At formuestab virkelig skal være lidt, kræves ikke.

⁴ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst (§ 43 ikke anvendelig) jfr. anm. 1 og 2 til § 42.

³ Jfr. §§ 179—181.

⁴ Bestemmelserne i det 18de kapitel bliver ikke at anvende ved siden af § 275.

⁵ Jfr. anm. 3.

§ 276.¹ (Retslige forføininger over gjenstande i strid med andres ret.)

Med boder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² retsstridig ved nogen retshandel³ forføier over en gjenstand,⁴ der af ham er overdraget en anden til eie eller brug, eller over gjaldsbrev, der helt eller delvis er indfriet,⁵ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. delvis gl. str.l. 21—7. De øvrige dele af denne bestemmelse har ligesaa lidt som gl. str.l. 21—6 noget side-stykke i den nye lov; jfr. S. K. M. p. 243—6. — Jfr. §§ 277, 278 og 279. — Jfr. ogsaa § 280.

² Se anm. 2 til § 255.

³ Om forføininger paa anden maade se §§ 393, 396 og 397.

⁴ Er gjenstanden en løsøre-gjenstand, der er overdraget en anden til eie eller leie, se § 255 med anm. 7. § 276 vil derfor, forsaavidt den taler om gjenstande, væsentlig kun finde anvendelse paa dobbelt-afhændelser af fast gods og retsstridig pantsættelse af afhændet fast gods; jfr. S. K. M. p. 245: «Som bekjendt kan den, der har solgt en fast eiendom, selv om han har modtaget betaling og endog overdraget kjøberen besiddelsen, med virkning forføie over den, saalænge overdragelsen ikke er tinglyst. Man kan ikke her tale om en sælgeren betroet gjenstand, saa meget mindre som undladelsen af at tinglyse kan være begrundet i, at der endnu ikke har været adgang til tinglysning. En saadan adfærd kan derfor ikke subsumeres under underslag, men

unegtelig egner den sig til straf; og af den grund har udkastet optaget § 276».

³ Jfr. anm. 9 til § 270.

§ 277.¹ (Skjærpet straf ved fremkaldelse af fare.)

Har ved en i dette kapitel omhandlet forbrydelse den skyldige vidende voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom eller tilføiet velfærdstab, straffes han i de i § 271 omhandlede tilfælde med fængsel indtil 8 aar og ellers med fængsel indtil 6 aar.

Fængsel ikke under 3 aar anvendes, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen² omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.³

¹ Jfr. §§ 256, 260, 1 og 292.

² Jfr. § 43.

³ Jfr. § 9.

§ 278.¹ (Gjentagelse.)

Har den, som fældes efter ovenstaaende paragrafer, tidligere været straffet² med fængsel for nogen i dette kapitel eller i kapitlerne 17, 18, 24, 25 eller 27 eller i §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 206, 217 eller 318 omhandlet forbrydelse, kan straffen forhøies ud over den lorbestemte grænse med indtil en halvedel.

I ethvert tilfælde, hvor nogen i §§ 271, 273, 275 eller 277 omhandlet forbrydelse er forøvet under udøvelsen af en næring, kan retten til at fortsætte denne frakjendes den skyldige.

¹ Jfr. §§ 263, 266, 3dje led og 318.

² Jfr. § 61; ikr.l. § 29.

§ 279.¹ (Paatale.)

Offentlig paatale efter §§ 270, 271, nr. 1 og nr. 5, 274, 275 og 276 finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

naar forbrydelsen er forøvet mod nogen af den skyldiges nærmeste.² § 265, 3dje led, finder dog tilsvarende anvendelse.

De i §§ 270, 274, 275 og 276³ omhandlede forbrydelser paatales i intet tilfælde uden fornærmedes begjæring, medmindre den skyldige ved misbrug af almenhedens tillid eller lettroenhed har gjort sig skyldig i forbrydelser mod flere personer, eller forøvrigt almene hensyn kræver paatale.⁴

¹ Gl. str.l. 27—3.

² Jfr. § 5.

³ Gjentagelsen (§ 278) har derimod ingen indflydelse paa paataalen; jfr. O. prop. nr. 24 p. 36.

⁴ Jfr. anm. 1 til § 77.

27de kapitel.

Forbrydelser i gjældsforhold.

Jfr. §§ 88, 158 og 403. Med hensyn til henvisningerne i l. om akkordforhandling 6 mai 1899 § 23,5 og konkursl. § 70,4 se ikr.l. § 6.

§ 280.¹ (Unddragelse af gods, hvori en anden har pant eller anden sikkerhed.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som retsstridig uddrager² en ham tilhørende formuesgjenstand,³ hvori nogen anden har pant⁴ eller anden sikkerhed,⁵ fra at komme den berettigede tilgode eller med hensyn til saadan formuesgjenstand foretager handling, hvorved den berettigede paaføres tab.^{6a}

Paa samme maade straffes den, som medvirker til en saadan handling, eller som til eierens fordel eller med hans samtykke eller paa hans vegne⁶ foretager nogen saadan handling eller medvirker dertil.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Væsentlig uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—11; Hagerup Formuesindgreb p. 54—6; Kjerschow p. 449—450.

² Ved andet løsere end skib vil en saadan unddragelse ligge i gjenstandens afhændelse; anderledes ved fast gods og skib. Jfr. Hagerup Panteret (2den udg.) p. 241 ff. Mærk dog afhændelse af skib til udlandet (jfr. l. om registrering af skibe 4 mai 1901 § 28; O. prop. nr. 23 for 1888 bilag p. 29).

³ Ligegyldigt, om det er fast gods eller løsere (formuerettigheder), om tingen er i den skyldiges egen eller i fremmed besiddelse.

⁴ Ligegyldigt, om haandpant eller underpant, ligesom ogsaa uden hensyn til, om de til panterettens beskyttelse ligeoverfor tredjemand nødvendige former (l. 12 oktbr. 1857 med tillægslov 8 juni 1895) er iagttagne.

⁵ Uden hensyn til, om sikkerheden er stiftet ved viljeserklæring eller retsdekret (udlæg, afsetning, arrest, jfr. her anm. 4). I sidste tilfælde se imidlertid tillige § 343, som bliver at anvende ved siden af § 280. — Ogsaa den sikkerhed, som kreditorerne erhverver i sin skyldners gods ved aabning af konkurs (se Hagerup Konkurs og akkordforhandling p. 4—5), gaar ind under § 280 (jfr. S. K. 1888 p. 70); jfr. § 282, som imidlertid kræver vindesyg hensigt eller den hensigt at skade.

⁶ I Retst. 1907 p. 765 ff. har høiesteret antaget, at det ikke er nogen betingelse for straf efter første del af nærv. paragraf, at der er paaført tredjemand tab; «strafbarhedens maal fyldes allerede derved, at man retsstridig unddrager en formuesgjenstand, hvori nogen anden har pant eller anden sikkerhed, fra at komme den berettigede tilgode» (l. c. p. 768). Det synes imidlertid vanskeligt at begrunde, hvorfor der i den nævnte henseende skal være nogen forskjel

mellem den, som ubrugbargjør, og den, som helt ødelægger en pantsat gjenstand.

⁶ Den tredjemand, som uden eierens samtykke ødelægger en udexekveret gjenstand, vil saaledes ikke kunne straffes efter denne paragraf (jfr. §§ 291 og 343).

§ 281¹ (Unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld.)

-Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den,^{1a} som ved forstikkelse, falske foregivender² eller fortielse³ unddrager⁴ nogen ham tilhørende formuesgjenstand fra at tjene en fordringshaver til fyldestgjørelse, eller som for at unddrage nogen fordringshaver saadan fyldestgjørelse flygter fra eller hemmelig forlader landet.⁵

§ 280, 2det led, finder tilsvarende anvendelse.

Offentlig paatale finder alene sted efter begjæring af en fordringshaver, der paa grund af forbrydelsen er bleven afskaaret fra at søge dækkelse eller ikke har opnaaet dækkelse ved en afholdt udlægs-, afsætnings-, beslag- eller arrestforretning.³

¹ Jfr. gl. str.l. 21—12, 1ste led. Den nye lov har imidlertid sondret mellem de der omhandlede tilfælde, eftersom handlingen alene rammer en enkelt kreditor (§ 281) eller, ialfald efter sin art, kan ramme kreditorerne i almindelighed (§ 282). Jfr. S. K. M. p. 247.

^{1a} Behøver ikke at være debitor selv, kan ogsaa være en, som har pantsat sin ting for fremmed gjæld.

² Herunder proformarethandler.

³ «Ikke enhver taushed kan benævnes fortielse, men hertil krevs, at man har havt gyldig opfordring til at tale. Dette vil imidlertid være tilfældet — — —, hvor der søges udlæg, som ikke kan erholdes uden ved hjælp af skyldnerens paapegen af udlægsgjenstande, og hvor han forgjæves opfordres til at paapege saadanne» (S. K. M. p. 247).

⁴ Forbrydelsen er saaledes først fuldbyrdet, naar vedkommende exekutionsgjenstand virkelig ikke kommer til at tjene kreditor til dækning. Se derimod § 282. — Udtrykket omfatter ogsaa den, som benytter en anden til at fjerne tingen. Den medvirkende straffes derimod ikke.

⁵ Medtager han i saadan hensigt eiendele, vil § 282 være anvendelig.

⁶ Odelæggelse rammes ikke af denne paragraf (jfr. derimod § 282). Det samme gjælder retshandler (f. ex. afhændelse), der ikke er *pro forma*.

⁷ Jfr. om lovgrunden S. K. M. p. 247, 2den sp. øverst. Regelen medfører straffrihed, hvor exekutionsforretningen tiltrods for unddragelsen giver fuldt udlæg.

§ 282.¹ (Kvalificerede tilfælde af unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgørelse for gjæld.)

Med fængsel indtil 6 aar² straffes den, som, i hensigt derved at skade sine fordringshavere³ eller at forskaffe nogen⁴ en uberettiget vinding til skade for disse,⁵ ved odelæggelse,⁶ gave,⁷ salg til underpris,⁸ forstikkelse, falske foregivender, fortælse⁹ eller paa anden maade¹⁰ søger¹¹ at unddrage nogen af sine eiendele fra at tjene til fyldestgørelse for gjæld eller i saadan hensigt falskeligt opgiver eller vedkjender sig forpligtelser.¹²

¹ Gl. str.l. 21—12, 1ste led; jfr. anm. 1 til § 281. — Jfr. §§ 288 og 289. — Angaaende den civilretslige omstødelighed af de i nærværende paragraf omhandlede forfoininger se Getz Juridiske afhandlinger p. 478 ff.; Hagerup Konkurs og akkordforhandling §§ 38 ff.

² «Den i nærværende tilfælde i sig selv lidet passende bødestraf er udeladt, væsentlig i betragtning af den adgang, som haves til betinget domfældelse» (S. K. M. p. 247).

³ Altsaa ikke blot en enkelt af disse (jfr. § 281; S. K. M. p. 247). — Efter gl. str.l. 21—12 var skadegjørende

hensigt ikke nok; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 164; Vergl. Darst. B. T. VIII p. 71 ff. — Jfr. forøvrigt anm. 5.

⁴ Om begunstigelse af den ene kreditor paa de andres bekostning se § 283.

⁵ Denne hensigt mangler, hvor han f. ex. sælger til underpris for at undgaa nød, vel ogsaa ved mindre leilighedsgaver, der gives, fordi skik og brug fordrer det. — Straf er endvidere udelukket, hvor vedkommende tror sig solvent. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 163; Retst. 1882 p. 257. Jfr. anm. 11 i. f.

⁶ Dette var ikke medtaget i gl. str.l. 21—12; jfr. O. prop. nr. 15 for 1890 p. 3; S. K. M. p. 247, 2den sp.

⁷ Jfr. om mindre leilighedsgaver anm. 5.

⁸ Jfr. anm. 5. Ogsaa salg mod fuldt vederlag vil rammes (mærk ordene «eller paa anden maade»), naar skyldneren tilsigter at unddrage kreditorerne vederlaget f. ex. ved at rømme med det fra landet.

⁹ Jfr. anm. 3 til § 281; jfr. konkursl. §§ 31 og 34.

¹⁰ Jfr. anm. 5 til § 281 og anm. 8 til nærv. paragraf.

¹¹ Jfr. anm. 4 til § 281. Straf for fuldbyrdet forbrydelse er altsaa her begrundet ogsaa, hvor de fordulgte eller afhændede gjenstande betimelig bringes tilstede. — Straf rammer endvidere ogsaa den, der foretager de her omhandlede forfaininger i den tro at være insolvent, uagtet han ikke er det; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 163 med note 8.

¹² Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 103.

§ 283.¹ (Begunstigelse af fordringshaver).

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, i hensigt at begunstige nogen af sine fordringshavere til skade for de øvrige, betaler eller stiller sikkerhed for uforfalden² gjæld eller giver adgang til at erholde betaling eller sikkerhed for saadan gjæld.

¹ Uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—12, 2det led; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 164—5. — Jfr. §§ 288 og 289. — Om den civilretslige omstoddelighed af de her omhandlede forføjninger se de i anm. 1 til § 282 anførte skrifter.

² Om forfalden se § 285 (anm. 3).

§ 284.¹ (En skyldners forvoldelse af tab for sine fordringshavere ved ødsel levemaade o. lign. forhold).

Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som ved ødsel levemaade, ved spil,² ved vædelige foretagender, der ligger udenfor hans forretning eller staar i misforhold til hans midler, eller ved anden i høj grad letsindig adfærd eller ved i høj grad uordentlig forretningsførsel forværrer sin formuesstilling med den følge,³ at hans fordringshavere coldes tab.⁴

¹ Gl. str.l. 21—15,1; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 171 ff.; Kjerschow p. 466—469. — Jfr. §§ 288, sidste led og 289, 2det led.

² Ikke udtrykkelig nævnt i gl. str.l. — Jfr. § 296, der, navnlig forsaavidt den betragter terminhandel (differenshandel) som spil, er af betydning ogsaa for fortolkningen af nærværende paragraf.

³ Jfr. § 43, Gl. str.l. krævede, at tabet skulde være forudseet; jfr. anm. 5 til § 274. At han forværrer sin formuesstilling maa han derimod ogsaa efter den nye lov have indseet.

⁴ Gl. str.l.s krav, at tabet skulde være «betydeligt», er opgivet; jfr. S. K. M. p. 247—8.

§ 285.¹ (Forværrelse av boets stilling ved stiftelse af ny gjæld m. v.).

Med heste eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som, skjønt han maa indse, at han ikke vil kunne tilfredsstille sine fordringshavere,² ved stiftelse af ny gjæld, ved salg til underpris,^{2a} ved at give enkelte fordringshavere fyldestgø-

relse eller sikkerhed² eller ved ikke at hindre, at de opnaar saadan,³ bevirker, at hans formuesstilling betydelig forværres.⁴

¹ Gl. str.l. 21—15,2; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 172—4 og 175—6; Kjerschow p. 470—1. — Jfr. §§ 288, sidste led og 289, 2det led. — Jfr. lov om toldoplag 7 mai 1904 § 25.

² Deri, at der her hverken kræves skadegjørende eller vindesyg hensigt, ligger en væsentlig forskjel mellem denne paragraf og § 282. — Der kræves ikke, at den skyldige har indseet, at han ikke vilde kunne tilfredsstille sine fordringshavere; det er nok, at han burde have indseet det, d. e. at han ikke har anvendt fornøden omhu i bedømmelsen af sin formuesforfatning; jfr. Retst. 1902 p. 263.

³ Forudsætningen maa dog her være, at skyldneren ikke havde en i og for sig berettiget hensigt med salget, f. ex. at skaffe kontanter for at faa leilighed til en gunstig forretning; jfr. Hagerup Konkurs og akkordforhandling (2 udg.) p. 216.

⁴ Dette moment nævntes ikke i gl. str.l. — Paragrafen rammer saaledes ikke alene den, som rolig ser paa, at en enkelt kreditor ved exekution udtømmer det hele bo, men endnu mere den, som selv under disse vilkaar betaler kreditor hans forfaldne fordring istedetfor at varetage de andres interesser ved at overgive boet til den dog uundgaaelige konkurs (S. K. M. p. 248).

⁵ Det bliver saaledes pligt for skyldneren at opgive sit bo til konkursbehandling, saasnart nogen enkelt kreditor gjør skridt til særforfølgning; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 172—3.

⁶ Jfr. Retst. 1907 p. 119.

§ 286.¹ (Undladt bogførsel).

Med bøder, hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som undlader regnskabsførsel eller aarsoppgjør, hvortil han

paa grund af sin næring efter loven er pligtig,² eller gjør sig skyldig i grov forsømmelse eller uorden med hensyn til samme.

¹ Gl. str.l. 21—16; jfr. Kjerschøw p. 471—5. — Jfr. §§ 288, sidste led, 289, 2det led og § 374.

² Jfr. l. om forandr. i lovgivn. om gjældsfiængsel m. v. 3 juni 1874 § 5; l. om handelsnæring 16 juli 1907 § 11; l. om drift af apotek 4 aug. 1909 § 15; l. om inkassations- og retshjælpsvirksomhed 21 juni 1913 § 4; l. om haandværksnæring 25 juli 1913 § 10; l. om domstolene 13 aug. 1915 § 225.

§ 287.¹ (Urigtig bogførsel o. lign.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som i sin næring² fører³ urigtigt regnskab eller ved tilintetgjørelse eller ubrugbargjørelse eller paa anden maade søger at unddrage sine regnskabsbøger eller andre hans regnskab vedkommende papirer fra at blive benyttede.

¹ Gl. str.l. 21—14. — Jfr. §§ 288, 1ste led, 289, 2det led og 374, 2det led, hvilken sidste finder anvendelse paa andre end konkursskyldnere og dem, som yder saadanne medvirkning (§ 289, 2det og 3dje led jfr. § 288).

² Uden hensyn til, om der for vedkommende næring i loven er anordnet bogførselspligt.

³ Her er ikke som i § 374 tilføiet «eller lader føre», men at nærv. paragraf maa forstaaes paa samme maade, kan ikke være tvivlsomt.

§ 288.¹ (Medvirkning. Handlen paa andres vegne).

Efter §§ 282, 283 og 287² straffes ogsaa den, som medvirker til nogen der nævnt handling, eller som til skyldnernes fordel eller med hans samtykke eller paa hans vegne³ foretager nogen saadan handling eller medvirker dertil.

En fordringshaver bliver dog i intet tilfælde at straffe for at have krævet eller modtaget fyldelstgjørelse.⁴

Efter §§ 284, 285 og 286 straffes ogsaa den, som under varetagelsen af andres anliggender har forholdt sig som der nævnt.⁵

¹ Jfr. med 1ste led gl. str.l. 21—13, med sidste led 21 — 17. — Jfr. § 289, sidste led.

² Jfr. sidste led.

³ F. ex. et aktieselskabs bestyrer, et handelsselskabs bogholder, som paa egen haand fører bøgerne falsk.

⁴ Gjaldt ikke efter gl. str.l.; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 168; S. K. M. p. 248. — «Fyldestgjørelse» omfatter ikke sikkerhedsstillelse; og kreditor, som modtager saadan for ældre gjæld, bliver derfor at straffe efter § 283 jfr. § 288. Fyldestgjørelsens art iøvrigt kommer derimod ikke i betragtning. Ogsaa den kreditor, som modtager en *datio in solutum* (selv med usædvanlige betalingsmidler, jfr. krsl. § 44), er straffri; jfr. S. K. M. p. 248, der viser, at dette er tilsigtet.

⁵ Denne (fra første leds noget afvigende) affatning er valgt for at tilkjendegive, at «den underordnede ei vil kunne gjøres ansvarlig for f. ex. forsømmelig bogførsel, naar han har ført bøgerne saaledes, som principalen selv vilde, da det ei var hans sag selvstændig at paase, at de blive førte i overensstemmelse med loven» (S. K. 1888 p. 72). Jfr. imidlertid § 374, sammenholdt med § 41. — Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 169 og 175.

§ 289.¹ (Paatale. Virkningerne af konkurs).

De i §§ 282 og 283 omhandlede forbrydelser paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af nogen fornærmet,² eller konkurs eller akkordforhandling under rettens beskyttelse³ er aabnet, eller konkurs paa grund af midlernes utilstrækkelighed er negtet.^{4 5}

De i §§ 284—287 omhandlede forbrydelser paatales ikke, medmindre konkurs eller akkordforhandling under rettens beskyttelse² er aabnet, eller konkurs paa grund af midlernes utilstrækkelighed er neget.³

Ovenstaaende bestemmelser finder ogsaa anvendelse paa de i § 288 omhandlede forbrydelser.

¹ Gl. str.l. 21—18, jfr. ordet «konkursskyldner» i 21—15 og 16.

² «Fornærmet» er her enhver kreditor, der havde fordring paa skyldneren, da vedkommende handling skede (jfr. anm. 1 til § 281), derimod neppe efterfølgende fordringshavere undtagen i tilfælde af konkurs; jfr. Hagerup Konkurs og akkordforhandling (2den udg.) p. 219. — Jfr. Retst. 1912 p. 951.

³ L. 6 mai 1899 nr. 1 § 1 (jfr. § 35).

⁴ Konkursl. § 20.

⁵ Ved, at her paatalen er gjort afhængig af konkursaabning og de dermed ligestillede skridt, er klart udtalt, hvad forøvrigt allerede under den ældre ret antoges (se Hagerup Formuesindgreb p. 174), at konkursens aabning ikke udgjør en bestanddel af selve forbrydelsens gjerningsindhold og derfor ikke henholder under skyldspørgsmaalet (str.pl. § 165), men er en udenfor dette liggende strafbarhedsbetingelse; jfr. S. K. M. p. 249; Vergl. Darst. B. T. VIII p. 65 ff.

§ 290.¹ (Uredelighed af bestyrere i boer).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, der som medlem af et bos bestyrelse for sig eller andre modtager nogen fordel eller løfte om saadan for at stemme eller handle i nogen bestemt retning eller for undladelse heraf.

¹ Omtrent uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—19, 2det led (m. h. t. 1ste led se § 373,1).

28de kapitel.

Tilføielse af skade paa eiendom og formue.

Jfr. de indledende bemærkninger ved kap. 14. Jfr. § 12,3a og 4,a. Mil. str.l. §§ 103—5.

§ 291.¹ (Forsætlige skadetilføielser).

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar² straffes den, som bevirker eller medvirker til, at en gjenstand,³ som helt eller delvis tilhører en anden,⁴ retsstridig⁵ ødelægges, beskadiges, ubrugbargjøres eller paa anden maade forspildes.⁶

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes⁷ bejgøring, medmindre almene hensyn kræver det.⁸

¹ Jfr. gl. str.l. 23—17; Hagerup Formuesindgreb p. 69 ff.; Kjerschow p. 565—6. — Jfr. § 391. — Jfr. endvidere kap. 14 (med de indledende bemærkninger) og anm. 5 til § 148; anm. 2 til § 255.

² Jfr. § 292.

³ Jfr. anm. 5 til § 267. — Jfr. § 6. At handlinger, hvorved elektrisk og anden kraft forspildes, rammes af bestemmelsen, vil forøvrigt flyde allerede af den maade, hvorpaa den strafbare handling i det følgende er betegnet, idet f. ex. den, der lader en elektrisk strøm nytteløst løbe bort, «forspilder» ledningen. — At gjenstanden skal have formuesværdi, kan ligesaa lidt kræves her som i § 255 eller § 267. Bestemmelsen finder derfor anvendelse paa beskadigelse af fremmede dyr, hvorved intet formuestab er lidt. Jfr. Vergl. Darst. B. T. VI p. 151 ff.

⁴ Jfr. anm. 6 til § 255. — At en anden har en begrænset tinglig ret i gjenstanden, kommer ikke i betragtning.

⁵ Jfr. l. om jords fredning 16 mai 1860 § 21; l. om skade paa bufæ ved hund 20 aug. 1915 § 2, der i visse tilfælde giver ret til at dræbe fremmede dyr.

⁶ Jfr. § 150, der i tilfælde bliver at anvende ved siden

af § 291. Jfr. om tilsmudsning og besudling § 391 med anm. 3. Jfr. endvidere §§ 393, 396, 397 og 398, 1, der bliver at anvende forud for § 291, hvor skaden ikke er anden end den, der nødvendig følger med de i §§ 393—398 beskrevne handlinger: jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 70—1. — Se ogsaa l. om lax- og sjøerrettslige 8 april 1905 § 15 jfr. § 37. — Med forspilden synes det at maatte ligestilles, at tingen varigt undrages eieren, selv om den ikke beskadiges eller ubrugbargjøres.

⁷ Fornærmet er ikke blot eieren, men enhver, der har en tinglig ret i gjenstanden.

⁸ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 292.¹ (Kvalificerede tilfælde af forsætlig skadetilføielse).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar² straffes den, som foretager nogen saadan handling som i § 291 nævnt^{2a} mod offentligt mindesmerke³ eller mod gjenstande, der er betroet den offentlige post, henhører til offentlige samlinger eller er bestemte til almindelig nytte⁴ eller pryde, eller som ved forbrydelsen volder skade for mere end 1000 kroner.

Med fængsel indtil 6 aar² straffes den, som ved nogen i § 291 nævnt handling volder skade for mere end 5000 kroner eller fare for⁵ andens liv eller helbred.⁶

Heis nogen paa grund af forbrydelsen⁷ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁸ eller den skade, som den skyldige forsætlig har voldt, overstiger 50000 kroner, kan fængsel indtil 10 aar² idømmes.

¹ Jfr. gl. str.l. 23—11 og 18. Jfr. § 391.

² Jfr. § 65.

^{2a} I denne henvisning maa antages at ligge, at heller ikke § 292 finder anvendelse paa beskadigelse o. s. v. af gjenstande, hvoraf gjerningsmanden selv helt er eier. Dette er

ganske klart, forsaavidt der er tale om «skade for mere end 1000 kroner». Men paragrafen byder intet holdepunkt for i denne henseende at sondre mellem tilfældene.

² Jfr. § 143, 2det led.

⁴ Jfr. jernbanel. 7 septbr. 1854 § 13 jfr. § 3 c; l. om beskyttelse af telegrafkabler udenfor territorialgrænsen 14 juni 1884 §§ 2 og 3 (jfr. konv. 14 marts 1884) og l. om havne- og ringevæsenet 10 juli 1894 §§ 51—53 (ikr.l. § 4, I); loy om veivæsenet 21 juni 1912 §§ 70 og 71. — Jfr om offentlige bænke Retst. 1867 p. 767; Kjerschow p. 564. — Om gjenstanden tilhører det offentlige eller private, kommer her ikke i betragtning; og bestemmelsen er ogsaa anvendelig paa f. ex. private jernbane-, telefon-, telegrafanlæg, forsaa- vidt de er bestemte til almen nytte; jfr. O. prop. nr. 24 p. 38; jfr. imidlertid ogsaa anm. 2 a.

⁵ Jfr anm. 5 til § 148.

⁶ Er handlingen en saadan som i § 148 nævnt, vil her denne paragraf (eller § 150) blive at anvende ved siden⁷ af § 292; jfr. anm. 2 til § 150.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

§ 293.¹ (Uagtsom skadetilføielse).

Uagtsom skadetilføielse af de i § 292, 2det og 3dje led, omhandlede slags straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

*Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes² be-
gjæring, medmindre almene hensyn kræver det.³*

¹ Jfr. gl. str.l. 23—21. — Jfr. § 391, 2det led. — Jfr. ogsaa § 150, sidste led, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 293.

² Jfr. anm. 7 til § 291.

³ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 294.¹ (Skadetilføielser ved leden bag lyset og ved aabenbarelse af forretningshemmeligheder).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som

1. ved at fremkalde eller styrke² en vildfarelse³ retsstridig⁴ forleder⁵ nogen til en handling, hvorved der voldes⁶ denne eller nogen, paa hvis vegne han handler,⁷ formuestab⁸ eller som medvirker hertil,⁹ eller
2. uberettiget¹⁰ enten selv gjør brug af en forretnings- eller driftshemmelighed^{10b} vedkommende en bedrift,^{10c} hvori han er eller i løbet af de 2 sidste aar har været ansat,^{10d} eller hvori han har eller i løbet af de 2 sidste aar har haft del^{10e} eller aabenbarer¹⁰ en saadan i hensigt at sætte en anden istand til at gjøre brug af den, eller som ved forledelse eller tilskyndelse¹¹ medvirker hertil.

Offentlig paatale finder alene sted, naar det bejjæres af fornærmede og findes paakrævet af almene hensyn.¹²

¹ Nr. 1 er en omredigeret gjengivelse af gl. str.l. 23—23 (jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 77—8). Nr. 2 havde intet sidestykke i gl. str.l. — Jfr. S. K. M. p. 249—250; Skeie Afhandl. p. 227 ff.; Vergl. Darst. B. T. VIII p. 374 ff.

² Jfr. anm. 3 til § 270.

³ Jfr. anm. 4 til § 270.

⁴ Jfr. anm. 5 til § 270.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 270.

⁶ Det særegne er saaledes her, at tabet voldes ved en handling af den skadelidende selv (eller nogen, der handler paa hans vegne). Dette er skarpere udtrykt i den nye lov end i den gamle. Og den førstes udtryksmaade («forleder til en handling, hvorved der voldes — — — formuestab» jfr. derimod gl. str.l.s «saafremt tab derved forvoldes») maa antages at medføre, at den skyldige maa være sig handlingens skadevoldende karakter bevidst. Derimod kræver ikke den nye som den gamle lov, at den skyldiges hæn-

sigt skal have været at skade, hvorfor straffebestemmelsen ogsaa rammer den, der alene har tilsigtet at udsætte den vildledede for latter eller selv more sig over hans vildfarelse.

⁷ Jfr. anm. 9 til § 270.

⁸ Jfr. anm. 10 til § 270.

⁹ Som man vil se, falder den her omhandlede forbrydelses gjerningsindhold nøiagtig sammen med bedrageriets (§ 270) alene med undtagelse af den for dette særegne hensigt.

^{9a} Bestemmelsen i nærv. paragraf ophæver ikke pligten til at afgive vidnesbyrd om hidhørende forhold.

^{9b} Herunder gaar dels tekniske metoder dels erfaringer med hensyn til fordelagtige frembringelses- eller afsætningsvilkaar, som ikke er bekjendt udenfor kredsen af de i forretningens drift medvirkende. Forudsætningen er, at hemmeligheden har økonomisk betydning, men straffen er uafhængig af, at noget konkret tab kan bevises. — Om hemmeligheden er gjenstand for patent eller ikke, er ligegyldigt.

^{9c} Udtrykket maa antages at omfatte enhver virksomhed, for hvilken hemmeligheder af nævnte art har økonomisk betydning, f. ex. ogsaa prøvelaboratorier; jfr. S k e i e l. c. p. 241—2.

^{9d} «Ansæt» er vedk. fra det øieblik, han har indgaaet tjenestekontrakten, selv om tjenesten først senere tiltrædes; se dog S k e i e l. c. p. 245. — Jfr. ogsaa Vergl. Darst. l. c. p. 375, note 2.

^{9e} Herved kan alene forstaaes saadanne deltagere i et selskab, som ogsaa har del i selve bedriften og derved faar adgang til at blive bekjendt med dens hemmeligheder. Almindelige aktionærer og stille medlemmer maa bedømmes som udenforstaaende; se dog S k e i e p. 246.

¹⁰ Om offentlige tjenestemænd se l. om Norges Bank 23 april 1892 § 33; margarinl. 8 marts 1902 § 10; ulykkesforsikringsl. 18 aug. 1911 § 29 og 13 aug. 1915 § 29; l. om tilvirkn. og beskatn. af øl 28 juni 1912 § 41; l. om

arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 54 — Jfr. § 121 med anm. 4; jfr. ogsaa § 144.

¹¹ At den, som er forledet eller tilskyndet, ikke kan straffes (jfr. § 12.4), kommer ikke i betragtning; Retst. 1908 p. 790; Skeie sammesteds p. 885 ff. og Afhandlinger p. 244 jfr. 67—8.

¹² Jfr. anm. 1 til § 77.

29de kapitel.

Aager og lykkespil.

§ 295.¹ (Aager).

Den, som ved retshandel udnytter² nogens² nød,⁴ letsind,⁵ forstandssvagthed eller uerfarnhed⁶ til at opnaa eller betinge et vederlag,⁶ der efter de foreliggende omstændigheder staar i et aabenbart og sterkt misforhold til, hvad derfor ydes,⁷ eller som medvirker hertil, bliver for aager at straffe med bøder.

Paa samme maade straffes den, som, efter at have erhvervet⁸ noget af retshandelen udsprunget krav med kjendskab til dennes beskaffenhed, gjør kravet gjældende eller overdrager det til en anden, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. l. om rentefodens frigivelse m. v. 29 juni 1888 § 4, der var mindre vidtgaaende, idet den kun omfattede kreditaager, ikke tilvendelse af uforholdsmæssig fordel ved en omsætning; jfr. S. K. M. p. 250—3; Hagerup Formuesindgreb § 30; Stang Norsk Formueret I p. 516 ff.; Vergl. Darst. B. T. VIII p. 239 ff. — Jfr. § 405,2, der afløser straffebestemmelsen i l. 1888 § 4 for at betinge høiere rente end tilladt for de i lovens § 2 omhandlede laan. — Jfr. ikr.l. § 17. Se ogsaa l. om adg. til at betinge forkjøbsret m. v. 20 mai 1899 § 3.

² Forholdet maa stille sig saaledes, at et saa høit ve-

derlag ikke vilde være opnaaet, hvis ikke en af de nævnte omstændigheder havde været forhaanden; det er ikke nok, at noden etc. har været foranledningen til retshandelen, naar grunden til, at der ikke er givet større vederlag, er, at kjøberen kun under betingelse af en saa lav pris vilde have gjenstanden; jfr. S. K. M. p. 251.

² Regelmæssig den, med hvem retshandelen afsluttes; men det er ikke udelukket, at det kan være en tredjemand, naar -dennes nød er egnet til at paavirke vedkommendes beslutning om for enhver pris at afslutte retshandelen (f. ex hvor en søn laaner penge for at redde sin fader fra ruin).

⁴ Noden maa være af økonomisk art. Den behøver ikke at være ensbetydende med mangel paa det nødtorftige; og bestemmelsen iinder ogsaa anvendelse paa retshandler, der har et produktivt formaal, f. ex. laan til at sætte en fabrikant, der trues af ruin, istand til at fortsætte sin bedrift.

³ D. e. manglende forretningskyndighed (manglende forstaaelse af vedkommende transaktions rækkevidde eller af de andre muligheder for at skaffe penge, der staar ham aabne).

⁶ Vederlagsfrie retshandler rammes saaledes aldrig af paragrafen. Vederlagets art er ligegyldig; ligeledes, om det erlægges kontant eller er krediteret. Bestemmelsen finder ligesaavel anvendelse paa salg eller køb eller leie eller arbejdskontrakt mod uforholdsmæssigt vederlag som paa laan mod hoi rente, paa *lex commissoria* ved pant eller en konventionalbød for udeblivelse med betaling i rette tid.

¹ «Vederlaget» maa være uforholdsmæssigt. Deri ligger, at en fordel, som den ene part opnaar ved retshandelen, uden at denne hidrører fra den anden parts formue, ikke kommer i betragtning (der maa m. a. o. foreligge en berigelse paa den andens bekostning). — Misforhol-

det bliver ikke at bedømme udelukkende fra dens standpunkt, der yder vederlaget (om han ved retshandelen, f. ex. hvor denne sætter ham istand til at afværge en konkurs, opnaar en fordel, som mange gange opveier vederlaget), ligesaa lidt som udelukkende efter dens standpunkt, der modtager vederlaget (om det paa grund af subjektive forhold for ham medfører en ekstraordinær opofrelse), men objektivt efter de gjængse priser i handel og vandel og den med retshandelen i det konkrete tilfælde forbundne risiko. Jfr. forøvrigt Vergl. Darst. B. T. VIII p. 266 ff. — Misforholdet maa være *saabenbart og stærkt*; (her er derfor ikke tale om at søge gennem straffetrusel at indvirke paa de almindelige prisbestemmelser) (S. K. M. p. 251, 1ste spalte). — Om l. 1888 § 2 se anm. 1.

* Jfr. §§ 296 og 297.

° Ligegyldigt, paa hvilken maade (f. ex. ogsaa arv).

§ 296. (Kvalificerede tilfælde af aager).

Aager straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder, saafremt

1. *retshandelen er indgaaet med nogen umyndig,¹ eller*
2. *retshandelen er indgaaet i en form, beregnet paa at skjule dens egentlige væsen, eller*
3. *den skyldige har ladet den anden part udstede gjøldsbrev for sin forpligtelse eller love dennes opfyldelse under ed eller æresord, eller*
4. *den skyldige tidligere er straffet² for aager.*

¹ Herunder saavel umyndiggjort person som personer under 18 aar.

² Se § 61.

§ 297. (Kvalificerede tilfælde af aager).

Med fængsel indtil 1 aar straffes den, som sedvansmæssig gjør sig skyldig i aager, eller som under en som

næringsvei drevn udlaansvirksomhed forser sig paa nogen efter § 296 strafbar maade, eller som, efter tidligere at være straffet¹ efter nærværende paragraf eller § 296, paany føides i henhold til nogen af dem.

Forøver den skyldige forbrydelsen i sin næringsvei, kan retten til at fortsætte denne frakjendes ham.

¹ Jfr. § 61.

§ 298¹ (Lykkespil som næringsvei).

Den, som gjør sig en næringsvei af lykkespil,² som ikke ved særskilt lov er tilladt, eller af at forlede dertil,^{2a} straffes med fængsel indtil 1 aar.

Forøver den skyldige forbrydelsen i sin næringsvei, kan retten til at fortsætte denne frakjendes ham.

Istedetfor inddragning af det vundne udbytte² kan retten bestemme sammes tilbagebetaling.

¹ Jfr. § 383; ikr.l. § 12,1. Jfr. l. om lotterier og andre lykkespil 14 juni 1851 med tillægslov 27 juli 1895² (jfr. ikr.l. § 4, I); jfr. ogsaa l. om udfærdigelse af premieobligationslaan 5 juni 1897 og lov om oprettelse af et lotteri til indtægt for skogsaken og tuberkulosesaken 2 mai 1912.

² Jfr. § 299.

^{2a} Herved maa særlig antages sigtet til dem, som mod vederlag tilfører de erhvervsmæssige spillere deres ofre; jfr. Vergl. Darst. B. T. VI p. 424.

² Jfr. § 36.

§ 299. (Hvad der forstaaes ved lykkespil).

Som lykkespil ansees alle spil om penge eller penges værd, ved hvilke paa grund af spillets art¹ eller indsatsernes høide det vindesygge siemed fremtræder som det fremherskende.²

Som lykkespil ansees ogsaa veddemaal² og terminspil (differenshandel),⁴ ved hvilke det samme er tilfældet.

¹ Spil, hvor vinding og tab for den overveiende del afhænger af tilfældet. — Om lotteri se Vergl. Darst. B. T. VI p. 405 ff.

² Herunder gaar altsaa ogsaa de saakaldte kunstspil, hvor spillernes dygtighed har en væsentlig indflydelse paa udfaldet, naar dette dog ikke alene afhænger deraf, og indsatserne er meget høje. Naturligvis vil imidlertid de spillendes formuesvilkaar og livssædvaner komme i væsentlig betragtning, naar det gjælder fra indsatsernes høide at slutte til det «vindesygge oieend».

³ Ved veddemaal forstaar man i almindelighed i modsætning til spil saadanne aftaler, hvor indsatsen er knyttet til begivenheder eller forhold, ved hvis indtrædelse de veddende ikke selv medvirker. Jfr. forøvrigt Vergl. Darst. B. T. VI p. 384 ff.

⁴ Herved forstaar loven handler, ved hvilke den aftalte forudsætning er, at ikke selve varen skal leveres til den fastsatte tid, men at opgjør skal ske ved, at differensen mellem varens aftalte pris og dens ved den bestemte leveringstid gjældende markedspris betales af den part, som derved taber, til den, som derved vinder (jfr. S. K. I. M. p. 42, note 3; jfr. *Aschehoug Socialøkonomik* III kap. 78 § 11; artikelen «Børsenspiel» i *Stengels Handwörterbuch der Staatswissenschaften*). Derimod vil bestemmelsen i nærværende paragraf ikke kunne antages at ramme handler, ved hvilke aftalen alternativt lyder paa varens levering eller prisdifferensen, forsaavidt en saadan aftale ikke efter omstændighederne maa antages at være proformaværk, hvis hensigt er at skjule handelens karakter af en ren differensforretning; jfr. S. K. I. M. p. 44—5, hvor som momenter, der bliver at tage i betragtning ved forholdets bedømmelse i denne henseende, fremhæves: «Naar der sluttet kontrakter om leveranse af varer, langt overstigende stedets mulige behov eller vedkommende handlendes mulige omsætning

eller mellem personer, hvoraf snart kun den ene, snart kun den anden, snart ikke nogen befatter sig med den slags handel eller med handel overhovedet, eller hvoraf den ene notorisk driver differenshandel-agentur, da vil der vanskelig opstaa tvivl om parternes virkelige mening».

§ 300.¹ (Inddrivelse af ugyldige krav).

Med boder straffes den, som ved sagsanlæg eller ved trusel derom eller om nogen slags fortræd² søger enten hos den anden part selv eller hos nogen tredjemand at inddrive et ugyldigt krav, som han har erhvervet ved i vindesyg hensigt³ at misbruge nogen umyndigs eller mindreaarigs letsind eller uerfarenhed⁴ eller som medvirker hertil. Saafremt den skyldige for kravet har ladet sig give gjældsbrief eller tilsagn under ed eller æresord, er straffen boder eller fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Denne paragraf afløser de ældre straffebestemmelser for kreditgiven til umyndige (frdn. 14 mai 1754 §§ 1 og 3 jfr. ikr.l. § 17.2). Jfr. ogsaa gl. str.l. 21—7 («mod bedre vidende fordrer, hvad han ikke har at kræve»).

² Er denne fortræd retsstridig, eller bestaar den i anklage eller anmeldelse for noget strafbart eller i fremsættelse af en ærekrænkende beskyldning, vil ogsaa § 266 jfr. § 49 være anvendelig paa det i § 300 omhandlede forhold.

³ Maa forstaaes overensstemmende med udtryksmaaden i § 255 (se anm. 2 til denne).

⁴ Se anm. 5 til § 295.

30te kapitel.

Forbrydelser i sjefartsforhold.

Jfr. kap. 42, der sammen med nærv. kap. afløser straffebestemmelserne i sjefartsl. 20 juli 1893 kap. 12. — Jfr. som

afvigende fra sjofartslovens regel § 12,3 c og 4 b, der leder til, at ogsaa sjofartsforbrydelser, begaaede paa andre skibe end norske bliver at straffe efter denne lov; jfr. S. K. M. p. 253—4. — Jfr. Sitje Om forbrydelser og forseelser i sjofartsforhold (1909).

§ 301.¹ (Undladelse af at tiltræde tjenesten).

Den, som retsstridig² undtager sig fra at tiltræde tjeneste³ ombord paa skib, straffes med bøder eller med fængsel indtil 4 maanedes.

Paa samme maade straffes den, som indgaar aftale om tjeneste ombord paa skib, naar aftalen brydes paa grund af ældre forpligtelse, hvorpaa der er lagt skjul.⁴

Offentlig forfølgning finder alene sted efter fornærmedes⁵ begjæring.

¹ Sjøf.l. § 298, 1ste led. — Jfr. sjøf.l. § 75. — Jfr. § 426, 1 og 2.

² Jfr. sjøf.l. §§ 85, 87 og 88.

³ Tjenestens art kommer ikke i betragtning. Bestemmelsen kommer (afvigende fra, hvad der gjaldt efter sjøf.l.) ogsaa til anvendelse paa skibsføreren, og ikke blot paa det egentlige mandskab, men ogsaa paa andre paa skibet ansatte (læger, stuerter o. lign.). Jfr. S. K. M. p. 255.

⁴ Jfr. sjøf.l. § 73. Den blotte dobbeltforhyring er saaledes ikke som efter sjøf.l. strafbar. En rømt matros, som forhyrer sig, efterat hans skib er gaaet tilsjøs, kan saaledes ikke straffes herfor. Jfr. S. K. M. p. 255. Hvor regelen i sjøf.l. § 73 i. f. medfører, at den yngre hyrekontrakt gaar foran den ældre, vil straf efter første led være anvendelig. — Forat straf efter nærværende led skal kunne anvendes, maa den «ældre forpligtelse» være gyldig. Dette er den ikke, hvis den ældre hyrekontrakt er indgaaet af en person under 18 aar uden vergens medvirkning (S. K. U. § 301, sidste led udtalte udtrykkelig denne sætning jfr. S. K. M.

p. 255 og 296, men dette led udelodes, fordi dens regel var af civilretslig art og ansaaes selvsølgelig; Indst. O. I p. 47; Odelstingstid. p. 600—1). — Er der ikke lagt skjul paa den ældre overenskomst, bliver straf efter denne paragraf ikke at anvende. — Loven har ingen særskilt straf for skibsfører, som forhyrer nogen, der allerede er forhyret (sjof.l. § 285). Dette vil alene være strafbart, hvor det efter omstændighederne kan bedømmes som medvirkning til rømning (§§ 303 eller 320, jfr. ogsaa 132); se S. K. M. p. 297, note 2.

² Paa rederiets vegne maa skibsføreren ansees berettiget til uden særlig fuldmagt at begjære paatale, men han har ingen selvstændig paataleret.

§ 302.¹ (Rømning.)

Den, som, i hensigt at unddrage sig fra videre tjeneste ombord paa skib, retsstridig² forlader skibet eller undlader at vende tilbage til samme, straffes for rømning med boder eller med fængsel indtil 8 maaneder.

Voldes ved rømningen³ fare for skibet eller for menneskeliv, kan fængsel indtil 3 aar anvendes.

Udenfor det i 2det led omhandlede tilfælde finder offentlig paatale alene sted efter fornærmedes⁴ begjæring.

¹ Sjof.l. § 299 jfr. §§ 106 og 107. Angaaende paagribelse og udlevering af rømte sjofolk jfr. konsulatinstruks 24 juli 1906 § 80, skr. 2 juli 1887, traktat med Amerikas forenede Stater 4 juli 1827 art. 14, traktat med Kina 20 marts 1847 art. XXIX, traktat med Hawaii 1 juli 1852 art. 11, notevexling med Storbritannien 30 juli, 4 og 28 august 1852 jfr. dept. cirk. 11 decbr. 1852, traktat med Grækenland 27 oktober 1852 art. 18, konvention med Nederlandene 10 septbr. 1855 art. 9, traktat med Italien 14 juni 1862 art. 9, med Liberia 1 septbr. 1863 art. 9, med Østerrige og Ungarn 3 novbr. 1873 art. 10, med Frank-

rige 30 decbr. 1881 art. 10 jfr. konvention 13 januar 1892 samt dekl. 5 mai 1897, med Spanien 15 marts 1883 art. 8 jfr. deklaration 23 juni 1887, med Mexiko 29 juli 1885 art. 23, med Japan 16 juni 1911 art. XV, med Nederlandene 20 mai 1912 art. 6. Jfr. ogsaa dept. skr. 5 juli 1862.

² Jfr. sjof.l. §§ 82—3 (jfr. 84), 85, 87 og 88.

³ Jfr. § 43 med anm. 1.

⁴ Se anm. 5 til § 301.

§ 303.¹ (Medvirken til undladelse af at tiltræde tjenesten og til rømning.)

Paa samme maade som i §§ 301 og 302 bestemt straffes den, der retsstridig bevirker eller medvirker til,^{1a} at en anden undlader at tiltræde tjeneste ombord paa skib, eller til, at han i hensigt at fratræde saadan tjeneste forlader skibet eller undlader at vende tilbage til samme.

Gjør nogen sig sedvansmæssig eller i vindesygt oiemed^{1b} skyldig i forbrydelsen, anvendes fængsel indtil 5 aar.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes² begjæring, medmindre noget af de i 2det led omhandlede tilfælde foreligger eller der ved den rømning, hvortil medvirkeningen er ydet, er voldt³ fare for skibet eller for menneskeliv.

¹ Jfr. sjof.l. § 300; skr. 27 febr. 1880.

^{1a} Jfr. Skeie i Tidsskr. f. retsv.sk. 1905 p. 207.

^{1b} Jfr. anm. 2 til § 255.

² Se anm. 5 til § 301.

³ Jfr. § 43 med anm. 1.

§ 304.¹ (Retsstridig gaaen tilsjøs med usjodygtigt skib.)

Gaar en skibsfører² tilsjøs med et skib, der paa grund af utilstrækkelig udrustning eller bemanning eller utilbørlig belastning eller fejl eller mangler ved selve skibet er i saadan stand, at reisen er forbunden med fare for menneskeliv, eller

gjør han forberedelser, der utvetydig aabenbarer den hensigt at gaa tilsjøs med saadant skib, straffes han² med fængsel indtil 3 aar.

Er ved forbrydelsen sjøskade, tab af menneskeliv eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁴ voldt,⁵ kan fængsel indtil 8 aar anvendes.

Paa samme maade straffes reder eller reders fuldmægtig, der retsstridig bevirker eller medvirker til, at skibet gaar tilsjøs i saadan stand som i 1ste led omhandlet, eller at der gjøres saadanne forberedelser dertil som der nævnt, eller som, skjønt vidende om, at saa sker, pligtstridig⁶ undlader at hindre det.

¹ Sjøf.l. §§ 26, 32, 40, 41 og 292. — Jfr. lov om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (med tilfølgelove 18 septbr. 1909 og 21 august 1914) §§ 2 og 24 ff.; l. om off. tilsyn med overvintringstogt til de arktiske egne 6 aug. 1915 særlig § 8. — Nærværende paragraf kræver forsæt (jfr. § 40 med anm. 1); om uagtsomme handlinger af denne art se § 416.

² Med skibsføreren maa ligestilles enhver anden, der i hans sted for tilfældet har befaling over skibet (jfr. sjøf.l. § 309 jfr. § 79, 2det led).

³ At skibsførerens forhold maa have været retsstridigt, er ikke fremhævet her som i sidste led, men maa efter almindelige regler antages. Ordet retsstridig stod oprindelig ogsaa i første led, men faldt ud ved en under odelstingsbehandlingen foretagen omredaktion af paragrafen (se Odelstid. p. 601—2). «Ikke retsstridig er navnlig skibsførerens handling, naar omstændighederne tvinger ham dertil, ligesaa hvis han efter den for ham gjældende sjølov er pligtig at lystre rederens ordre, noget, hvortil maa tages hensyn, naar straffebudet skal udvides til ogsaa at omfatte andre end landets egne skibsførere» (S. K. M. p. 256).

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. § 43. Foreligger forsæt, kommer §§ 148, 233 eller 231 til anvendelse.

⁶ Er der flere redere, vil det alene være den korresponderende reder, der har opfordring til at skride ind, og for hvem saaledes undladelsen er «pligtstridig».

§ 305.¹ (Klage over usjodygtighed, fremført mod bedre vidende).

Den, som mod bedre vidende bevirker eller medvirker til, at offentlig undersøgelse af et skibs sjodygtighed² finder sted, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes³ begjæring.

¹ Sjøf.l. § 301: 1. om statskontrol med skibes sjodygtighed 9 juni 1903 § 31.

² Sjøf.l. § 87.

³ Se anm. 5 til § 301.

§ 306.¹ (Efterladelse i land af nogen medfarende.)

Efterlades ved et skibs afgang fra land nogen medfarende² uden gyldig grund³ eller uden iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmaade,⁴ straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Efterlades den medfarende uden gyldig grund udenfor sit eget hjemland, kan fængsel indtil 2 aar idømmes.

Offentlig paatale efter paragrafens 1ste led finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Havde intet sidestykke i sjøf.l. Jfr. S. K. M. p. 257. — Jfr. 1. om statskontrol med skibes sjodygtighed 9 juni 1903 § 104.

² Herunder ogsaa passagerer. Jfr. ogsaa sjøf.l. §§ 34 og 108.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 89 og 90; 1. om statskontrol med skibes sjodygtighed 9 juni 1903 § 104. 1ste led.

⁴ Jfr. sjøf.l. § 90, jfr. § 98.

§ 307.¹ (Retsstridig behandling af medfarende.)

En skibsfører,² der negter at skaffe nogen medfarende,³ hvad denne som saadan er berettiget til at erholde, eller tilsteder, at dette negtes ham, straffes med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Paa samme maade straffes enhver anden vedkommende, der gjør sig skyldig i saadan negtelse.⁴

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes be-
gjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.⁵

¹ Sjøf.l. § 289, 2det led.

² Se paragrafens 2det led.

³ Se anm. 2 til § 306.

⁴ Jfr. sjøf.l. §§ 79 og 80.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 308.¹ (Retsstridig anvendelse af straf — negtelse af adgang til at søge konsul — utilbørlig behandling af medfarende.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes en skibsfører,² som

1. straffer nogen underordnet uden gyldig grund eller med en anden eller højere straf end lovhjemlet³, eller
2. uden nødvendighed negter en medfarende⁴ adgang til at henvende sig til konsul eller anden vedkommende myndighed, eller
3. forøvrigt behandler en medfarende⁵ paa en særdeles utilbørlig maade eller tilsteder, at han af andre medfarende⁶ behandles saaledes.⁷

Paa samme maade straffes enhver anden i tjenesten foresat, som behandler nogen ham underordnet⁸ paa en særdeles utilbørlig maade.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes be-
gjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.⁹

¹ Sjøf.l. § 289.

² Se paragrafens 2det led.

³ Jfr. sjof.l. §§ 102 jfr. 108. M. h. t. sjof.l. § 103. se str.l. § 420. Jfr. str.l. § 386. Uagtsom misbrug af straffemyndigheden falder ikke ind under paragrafen og er overhovedet ikke strafbar. — Angaaende misbrug af retten til at fremtvinge lydighed se nr. 3 («behandler — — paa en særdeles utilbørlig maade»). — Angaaende misbrug af retten til fængsling (sjof.l. § 107) se str.l. § 226.

⁴ Se anm. 2 til § 306.

⁵ «Skibsføreren bør ogsaa have ansvaret for, at de ombordværende ikke mishandles af andre, navnlig af underordnet befal og ligemænd» (S. K. M. p. 258).

⁶ Jfr. sjof.l. §§ 34, 2det led, 79, 80 og 108.

⁷ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 309.¹ (Undladelse af at vise lydighed.)

Fastholder en underordnet² trods gjentagen befaling sin negtelse af skyldig lydighed³ i skibstjenesten, straffes han med fængsel indtil 6 maaneder. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes⁴ begjæring.

¹ Sjof.l. §§ 303, 2det led jfr. 101. — Jfr. str.l. § 426 7 og 8.

² Jfr. sjof.l. §§ 34, 2det led, 79, 80 og 108. — Medvirkning er ikke strafbar, selv om den medvirkende selv er en «underordnet»; jfr. Skeie i Tidsskr. f. Retsvidensk. 1905 p. 217—8.

³ Jfr. sjof.l. § 78. — «Hvorvidt og i hvilken udstrækning i sjoforhold lydighed pligtes ligeoverfor en ulovlig befaling, er det ikke i straffeloven stedet til at afgjøre. I alfald maa det dog forudsættes, at lydighed ikke skyldes i noget tilfælde, hvor man derved udsættes for nærstattelige tab, og

ligesaalidt, hvor man derved vilde hindres i befulgelsen af den lovlige vej til at gjøre sin ret gjældende eller faa den prøvet. Man har derfor anseet det uforment, saaledes som den danske lovs § 303, at nævne negtelse af landlov for at henvende sig til vedkommende myndighed, idet man rigtig nok i modsætning til denne lov maa anse det utvivlsomt, at tilsidesættelse af lydighed her ikke blot kan være undskyldelig, men fuldt ud lovlig» (S. K. M. p. 258).

⁴ Se ann. 5 til § 301.

§ 310.¹ (Undladelse af at vise lydighed under farefulde omstændigheder.)

Undlader en underordnet² at vise sin foresatte i skibstjenesten skyldig lydighed³ under saadanne omstændigheder, at derved fare voldes for skib eller menneskeliv, straffes han saavel som enhver, der medvirker dertil, med fængsel indtil 2 aar.

¹ Sjøf.l. § 303, 1ste led jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. — Jfr. str.l. § 426,7.

² Jfr. sjøf.l. §§ 34, 2det led, 79, 80 og 108.

³ Se ann. 3 til § 309.

§ 311.¹ (Fleres undladelse af at vise lydighed.)

Undlader flere af mandskabet efter fælles aftale at vise skyldig lydighed² ligeoverfor en i skibstjenesten foresatts³ befaling, straffes forlederen og anføreren med fængsel indtil 2 aar og enhver, der forøvrigt deltager i eller medvirker til ulydigheden, med fængsel indtil 6 maanedes. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Vises ulydigheden under saadanne omstændigheder, at derved fare voldes for skib eller menneskeliv, straffes forlederen og anføreren med fængsel indtil 5 aar og de øvrige skyldige med fængsel indtil 3 aar.

¹ Sjøf.l. § 303, 2det led.

² Se anm. 3 til § 309.

³ Jfr. sjof.l. §§ 34, 2det led, 79 og 80.

§ 312.¹ (Mytteri.)

Forsøger flere paa et skib medfarende² i forening ved voldsom eller truende adfærd eller nektelse af lydighed retsstridig³ at berøve skibsføreren førelsen af skibet, eller forsøger de i forening ved voldsom eller truende adfærd retsstridig³ at tvinge ham til at foretage eller undlade en tjenestehandling,⁴ straffes forlederen og anføreren med fængsel fra 6 maaneder indtil 6 aar og de andre deltagere med fængsel fra 4 maaneder indtil 4 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan kortere tids fængsel anvendes.

Opgiver nogen af egen drift eller paa foresats befaling sit forbryderske forhold, forinden dettes hensigt er naaet, straffes han, om han er forleder eller anfører, med fængsel indtil 3 aar og ellers med fængsel indtil 6 maaneder.⁵

¹ Sjof.l. § 304 jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. Jfr. str.l. § 136.

² Se anm. 2 til § 306. Sjof.l. § 304 gjaldt alene «mandskabet», Jfr. S. K. M. p. 258, 2den sp.

³ «Skipperens afsættelse maa i enkelte tilfælde erkjendes berettiget, f. ex. hvor han er afsindig, eller hvor det er nødvendigt for at hindre større forbrydelser eller ulykker» (S. K. M. p. 258).

⁴ Sjof.l. § 304 gik videre, idet den straffede som mytteri den voldsomme eller truende modstand mod skibsføreren befaling ogsaa i tilfælde, hvor hensigten ikke var enten at fratage ham førelsen af skibet eller tvinge ham til at foretage eller undlade en tjenestehandling. Hvor denne hensigt ikke er tilstede, se nu §§ 222 og 311. Disse bliver aldrig at anvende ved siden af § 312.

⁵ Jfr. anm. 1 a til § 50.

§ 313.¹ (Bevirken af og medvirken til mytteri.)

Den, som, i hensigt retsstridig² at berøve skibsføreren førelsen af skibet, bevirker eller medvirker til, at flere medfærende³ i forening gjør sig skyldig i⁴ voldsom eller truende adfærd eller negter lydighed, eller som, i hensigt retsstridig at tvinge skibsføreren til at foretage eller undlade en tjenestehandling, bevirker eller medvirker til, at de gjør sig skyldige i voldsom eller truende adfærd, straffes, om han er forleder, med fængsel indtil 6 aar og ellers med fængsel indtil 4 aar.

¹ Sjøf.l. § 305 jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. — Jfr. str.l. § 136.

² Se anm. 3 til § 312.

³ Se anm. 2 til § 306. — Om de, som saaledes udfører handlingen, selv kan straffes, er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 259.

⁴ Jfr. det i foregaaende anm. bemærkede, der viser, at dette udtryk ikke maa tages paa ordet.

§ 314.¹ (Pligtstridig opgivelse af skibet.)

En skibsfører, som i havsnød eller under anden fare enten uden nødvendighed opgiver skibet eller forlader det, uagtet hans tilstedeværelse endnu er paakrævet, straffes med fængsel indtil 1 aar.

Med fængsel indtil 6 måneder straffes den af mand-skabet, som i havsnød eller under anden fare uden skibsføreren tilladelse forlader skibet for denne.²

¹ Første led af denne paragraf svarer til sjøf.l. § 293, 2det led jfr. § 43, 1ste p. Andet led gjengiver første del af sjøf.l. § 306, 2det led. — Jfr. str.l. §§ 150 og 151, der, hvor betingelserne for straf efter disse paragrafer foreligger, bliver at anvende ved siden af § 314, 1ste led.

² Jfr. sjøf.l. § 78, 2det led.

§ 315.¹ (Pligtstridig undladelse af hjælp ved sammenstød).

Undlader en skibsfører i tilfælde af, at hans skib har stødt sammen med andet fartøj (skib eller baad), at yde fartøiet eller de paa samme værende personer den hjælp, som paa grund deraf maatte tiltrænges, og hvortil han uden særlig fare² for eget skib og de der ombordværende er istand, straffes han med fængsel indtil 1 aar.

¹ Sjøf.l. § 294 jfr. 223. — Jfr. str.l. §§ 387,1 og 415.

² Sjøf.l. §§ 294, 2det led, jfr. 223 (ændret ved l. 21 juni 1913 nr. 4) fritog for straf overalt, hvor der overhovedet var fare, uden at det krævedes, at denne skulde være særlig; jfr. S. K. M. p. 259: «Nogen fare vil visselig regelmæssig være forhaanden, uden at der kan være gyldig grund til at opgive ethvert forsøg paa at redde de skibbrudne fra den ellers visse død». — Jfr. konvention 23 sept. 1910; l. 21 juni 1913 nr. 4.

§ 316.¹ (Urigtig og falsk førelse af dagbog.)

Har en skibsfører, styrmand eller skibsmaskinist gjort eller tilladt, at der er gjort nogen usand anførsel i² dagbog eller anden optegnelse, der i henhold til lovens paabud³ føres af ham eller under hans opsyn, straffes han med fængsel indtil 2 aar. Under særdels formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Sjøf.l. § 287. — Jfr. str.l. § 421. — Hensigten kommer efter § 316 ikke som efter sjøf.l.s anførte bestemmelse i betragtning, hvorfor straffen ogsaa rammer f. ex. urigtig anførsel til skjul for egen brode. — Jfr. § 421.

² Om forfalskning, tilintetgjørelse o. lign. se kap. 18.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 35 ff., 103.

31te kapitel.

Hæleri og efterfølgende bistand.

«Den gjældende lov behandler hæleri under formuesforbrydelserne, medens efterfølgende bistand som en art delagtighed er medtaget under bestemmelserne i lovens almindelige del. Den nye lov, der overhovedet har opgivet delagtighedslæren, har selvfølgelig saa meget mindre plads for den efterfølgende delagtighed. — Den følger derfor det nu ogsaa andetsteds almindelige system og behandler de heromhandlede forbrydelsesformer i et særligt kapitel i lovens specielle del» (S. K. M. p. 260). Jfr. anm. 1 til § 58; Hagerup Formuesindgreb p. 90—1. — Jfr. § 12, 3.a.

§ 317.¹ (Hæleri.)

Hæleri foreligger, naar nogen, i hensigt at forskaffe sig eller andre² en uberettiget vinding,³ modtager til eie,⁴ pant eller brug, skjuler, forcarer, forbruger⁵ eller søger afhændet eller pantsat en gjenstand,⁶ hvorm han vidste eller maatte forstaa,⁷ at den er nogen⁸ fravendt⁸ ved underlag,⁹ tyveri,¹⁰ naskeri¹¹ eller ran,^{12 13} eller medvirker hertil.

¹ Gl. strl. 19—6 jfr. 21—9, 2det led; Kjerschow p. 402—6; Hagerup Formuesindgreb § 19.

² Kan ogsaa være tyven selv (hæleri i den hensigt at sikre denne forbrydelsens udbytte.)

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

⁴ Altsaa ogsaa modtagelse af gave o. lign. vederlagsfri ydelse. Jfr. imidlertid § 319.

⁵ Altsaa selv om vedkommende ved modtagelsen var i god tro.

⁶a Jfr. anm. 5 til § 255, anm. 5 til § 257 og anm. 5 til § 267.

⁶ Dette fandtes ikke i gl. str.l. Den nye lovs udtryksmaade medfører saaledes «den skjerpelse, at konkludente

facta, der maa lede til den slutning, at tingen er erhvervet ved en forbrydelse, stilles ved siden af positiv viden» (S. K. M. p. 260). Høiesteret har overensstemmende med den opfatning, som er hævdet af Kjerschow i Retst. 1903 p. 737 ff. og Thinn sammesteds 1904 p. 97 antaget, at tiltalte bliver straffri, naar det er paa det rene, at han ikke har forstaaet, at tingen er erhvervet ved en forbrydelse, selv om han burde have forstaaet dette; se Retst. 1908 p. 776, 1914 p. 1029; jfr. Hagerup Alm. del p. 316, note 31; H. H. V. i Retst. 1914 p. 689; Thue sammesteds p. 849. — At den skyldige skal have kundskab om, hvorvidt gjenstanden var fravendt nogen ved den ene eller den anden af de i paragrafen nævnte forbrydelser, kan ikke kræves. Men straf vil være udelukket, hvis vedkommende har troet (og havt grund til at tro), at gjenstanden er fravendt nogen ved strafbar handling af anden art end de i paragrafen nævnte (§ 42). Dog vil her hyppig en *dolus eventualis* (jfr. anm. 5 til § 40 og anm. 5 til § 42) kunne forudsættes. — Den heromhandlede viden maa være tilstede paa den tid, da en af de i den foregaaende del af paragrafen omhandlede handlinger foretoges. *Mala fides superveniens* kommer ikke i betragtning; jfr. forøvrigt H. H. V. l. c.

² Gl. str.l. krævede, at «en anden» skulde have tilegnet sig gjenstanden, hvilket ledede til, at hæleri straf ikke kunde anvendes, hvor det ikke var bevist, at tyveriet, underslaget o. s. v. ikke var begaaet af en anden, og hvor der saaledes var mulighed for, at det var begaaet af den for hæleri tiltalte selv (se Hagerup i Retst. 1892 p. 97 jfr. Retst. 1895 p. 458). Efter den nye lov vil der ikke i et saadant tilfælde være nogen hindring mod at fælde for hæleri; jfr. S. K. M. p. 260.

* Hæleriet maa være forøvet med selve den gjenstand, som har været den tidligere forbrydelses objekt, ikke f. ex.

med gjenstande, indkjøbte for stjaalne penge. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 92—3; Retst. 1915 p. 429.

⁹ § 255.

¹⁰ §§ 257—261.

¹¹ § 262. Gjaldt ikke efter gl. str.l.

¹² §§ 267—268.

¹³ Altsaa ikke bedrageri (§§ 270 ff.) eller udpresning (§ 266), hvilket stemmer med gl. str.l. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 92; S. K. M. p. 260. — Hæleri foreligger ikke, naar straf ikke kan anvendes for nogen af de opregnede forbrydelser, fordi subjektiv skyld mangler hos gerningsmanden. Derimod kommer ikke i betragtning, at strafbarhed er bortfaldt ved efterfølgende omstændigheder eller at der mangler nogen paatalebetingelse.

§ 318.¹ (Straffen for hæleri.)

Hæleri straffes med fængsel indtil 3 aar.

Er den gjenstand, med hensyn til hvilken hæleriet er foretaget, af ringe værdi eller underlaaet hittegods,² eller foreligger forøvrigt særdeles formildende omstændigheder, kan straffen nedsættes til bøder.

Har den skyldige drevet hæleriet sedvansmæssig, anvendes fængsel fra 6 maaneder indtil 6 aar³

Er den skyldige tidligere straffet⁴ med fængsel⁵ for hæleri eller for nogen i kapitlerne 17, 18, 24—27 eller i §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 206 eller 217 omhandlet forbrydelse, kan straffen forhoies med indtil det halve, men indtil det dobbelte, saafremt han flere gange tidligere har været straffet saaledes.

¹ Jfr. § 399; mil. str.l. §§ 104 og 105.

² Jfr. § 256, sidste led.

³ Jfr. § 36, 2det led (S. K. M. p. 53).

⁴ Jfr. § 61. Jfr. ogsaa §§ 263, 278 og 399; ikr.l. § 29,3.

² Herved kan alene være sigtet til fængselsstraf efter norsk lovgivning, hvorfor § 61, sidste led her ikke kan finde anvendelse. — Jfr. § 266, 3dje led.

§ 319.¹ (Straffrit hæleri).

Straf for hæleri kommer ikke til anvendelse paa den, som modtager ulovlig erhvervede gjenstande til underhold eller forpleining for sig eller andre af nogen, der er pligtig at sørge herfor.

¹ Jfr. gl. str.l. 5—10, 2det led (jfr. 19—6 og 21—9 2det led), som imidlertid alene lod straffriheden komme den skyldiges hustru, børn og pleiebørn tilgode, medens den nye lov omfatter enhver, der modtager ydelser til opfyldelse af en underholdningspligt, altsaa f. ex. ogsaa tyende. Jfr. S. K. M. p. 261. Jfr. § 132, sidste led. — Den her omhandlede straffrihedsgrund er af rent personlig art og kommer ikke medskyldige tilgode, hos hvem betingelserne ikke foreligger; jfr. Vergl. Darst. B. T. VII p. 178.

§ 320.¹ (Efterfølgende bistand).

Den, som yder den skyldige^{1a} bistand^{1b} efter^{1c} forøvelsen af en forbrydelse² for at² sikre ham en ved samme tilsigtet fordel,³ straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 aar, dog i intet tilfælde strengere end for medvirkning til forbrydelsen selv.²

¹ Gl. str.l. 5—9. Jfr. de alm. bemærkninger ved nærv. kap. S. K. M. p. 261—2. — Jfr. § 132.

^{1a} Jfr. det i sidste del af anm. 13 til § 317 bemærkede, der finder tilsvarende anvendelse her.

^{1b} Jfr. Vergl. Darst. B. T. VII p. 20—1.

^{1c} Den, som f. ex. uden gjerningsmandens vidende før udførelsen af forbrydelsen har truffet foranstaltninger, som er beregnet paa det i paragrafen antydede formaal (f. ex. stillet til hans raadighed en cyele, hvormed han hurtig kan

komme bort), bør dog vistnok rammes af paragrafen; jfr. forøvrigt Vergl. Darst. B. T. VII p. 215.

² D. e. en forbrydelse (§ 2, ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2) strafbar efter norsk straffelov.

³ Hensigten maa saaledes være rettet paa at sikre den skyldige en ved forbrydelsen tilsigtet fordel; det er ikke nok, at vedkommende har bevidsthed om, at dette vil blive følgen.

⁴ Ellers se § 132. — Fordelen behøver ikke at være af økonomisk art (mærk f. ex. hvor forbrydelsen har været rettet paa uretmæssig tilvendelse af en familiestand, titel eller hæderstegn). Jfr. Vergl. Darst. B. T. VII p. 36.

⁵ Jfr. S. K. M. p. 262: «Nogen bestemmelse om strafrihed for de nærmeste i lighed med den i § 319 eller § 132 indeholdte er her overflødig i betragtning af henvisningen til straffen for medvirkning, hvoraf følger, at regelen i § 58 ogsaa her kommer til anvendelse.» — Har vedkommende ogsaa medvirket til selve forbrydelsen, vil han blive at straffe baade herfor og for den efterfølgende bistand. — Den skyldige selv kan ikke straffes for at have foranlediget en anden til at yde sig bistand.

§ 321. (Paatalen).

Angaaende paatale for hæleri og efterfølgende bistand kommer de samme regler til anvendelse, som vilde gjælde, saafremt der handledes om medvirkning til den forbrydelse, med hensyn til hvilken hæleriet¹ eller bistanden er forøvet.

¹ Jfr. §§ 264 og 265. Kan det ikke bringes paa det rene, til hvilken forbrydelse hæleriet knytter sig, vil det ikke i noget tilfælde være rigtigt at afvise sagen paa grund af manglende paatalebegjæring, da selv ved underslag og naskeri offentlig paatale kan finde sted uden saadan begjæring. — Om det tilfælde, at en udenforstaaende har hælet eller ydet bistand m. h. t. et tyveri eller underslag mellem nærpaarørende, se § 265, sidste p.

32te kapitel.

Forbrydelser i trykt skrift.

Jfr. gl. str.l. kap. 25. Denne gennemførte det saakaldte substitutionssystem, hvorefter af de flere ved et trykskrifts udgivelse medvirkende (forfatter, forlægger, udgiver, forhandler, bogtrykker) den ene i en vis rækkefølge traadte i stedet for den anden med hensyn til strafansvaret og paa den anden side den fjernere ansvarlige (dog med undtagelse af forhandleren jfr. 25—3) altid rammedes, naar den nærmere ansvarlige ikke kunde paavises, uden hensyn til, om han havde handlet forsætlig. Den nye lov behandler medvirkning til et forbrydersk trykskrifts udgivelse paa samme maade som enhver anden medvirkning til en strafbar handling (jfr. anm. 1 til § 58; Retst. 1911 p. 126). Er der saaledes udgivet et skrift med et f. ex. efter § 130 strafbart indhold, bliver saavel forfatteren som udgiver (redaktør), bogtrykker (sættene, faktor, korrekturlæser o. s. v.) og forhandler at straffe efter den anførte paragraf, saafremt de, da de udførte sin andel i skriftets tilblivelse, havde kjendskab til dets forbryderske indhold. Savnede de derimod kundskab herom, er de regelmæssig straffrie. Hvis imidlertid udgiveren (redaktøren), forlæggeren eller trykkeren burde have forstaaet, at skriftet var forbrydersk, kan de under visse betingelser blive at straffe efter § 322, dog saaledes, at dette uagtsomhedsansvar regelmæssig ikke rammer den fjernere ansvarlige, saahenge ansvar kan gjøres gjældende mod en nærmere ansvarlig. Kun for udgivere af blade og tidsskrifter opstiller § 431 strafferetsligt ansvar for den uagtsomme publikation af en strafbar udtalelse, selv om den nærmere ansvarlige kan rammes. Jfr. G e t z Mot. 1887 p. 114—7; S. K. M. p. 262—4; Indst. O. I p. 47; Odelstingstid. p. 604—6. — Jfr. endvidere § 10; kap. 43 og str.pl. §§ 22, sidste led i f. og 89,2; mil. str.l. § 32. — Se ogsaa Ot. med. nr. 2 for 1912 p. 25 ff.

§ 322. (Udgiverens ansvar).

Udgiveren (redaktøren)¹ af et trykt skrift² af forbrydersk³ indhold bliver, hvis han ikke efter de almindelige regler er ansvarlig,⁴ som udgiver (redaktør)⁵ at straffe — dog i intet tilfælde med højere straf end bøder eller fængsel indtil 1 aar⁶ —, saafremt

1. forfatteren⁶ er ubekjendt og ikke paa forlangende opgives for retten, naar undersøgelse ved samme er indledet, eller saasnart indsigtelse mod forfølgningen ved endelig retskjendelse er forkastet,⁷ eller
 2. forfatteren⁶ ikke straffes,⁸ og udgiveren ved udgivelsen var vidende om⁹ omstændigheder, som gjorde det sandsynligt, at forfatteren ikke kunde straffes, eller at han agtede at unddrage sig straffen, eller
 3. han ved udgivelsen var vidende⁹ om, at forfatteren var under 18 aar eller ved dom var frakjendt de i § 29 nr. 2 nævnte rettigheder.
- Dog er han straffri, hvis omstændighederne berettigede ham til at antage,¹⁰ at skriftet ikke var af forbrydersk indhold.

Hevd ovenfor er bestemt om udgiveren, finder tilsvarende anvendelse paa forlæggeren,¹¹ saafremt nogen af de i denne paragraf nr. 1—3 nævnte omstændigheder saavel for udgiverens som forfatterens vedkommende er tilstede,¹² og paa trykkeren,¹³ saafremt de ogsaa er tilstede for forlæggerens vedkommende.

¹ Hvor — som ofte er tilfældet i den periodiske presse — redaktør og udgiver er forskellige personer, vil det i paragrafen omhandlede ansvar falde paa den, som træffer bestemmelsen om, hvad der skal trykkes (jfr. Odelstingstid. p. 604—5). Hvor der er flere udgivere (redaktører), vil ansvaret paahvile alle, forsaavidt de alle har lige bestemmelsesret, men ansvaret fordeles, naar bestemmelsesretten for de enkelte bestanddele af skriftet er fordelt; jfr. S. K. M.

p. 300: «Selvfølgelig er der intet til hinder for, at der kan være flere redaktører enten fælles for det hele eller saaledes, at hver har sin del af tidsskriftets»; jfr. § 429. Jfr. forøvrigt ogsaa § 431.

² Jfr. § 10.

³ Jfr. § 2 og kapitlets overskrift; ikr.l. § 5; mil. str.l. § 2. Ansvarer finder altsaa ikke anvendelse ligeoverfor *forbrydelser*, begaaet i trykt skrift.

⁴ Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet; anm. 1 til § 58; Retst. 1909 p. 570.

⁵ Principalt bliver der saaledes at se hen til den i vedkommende lovsted for den forsætlige forbrydelse satte straf; hvis derfor denne er knyttet til en lavere maximumsgrænse end den her opstillede, kan straffen ikke gaa høiere end til hin grænse.

⁶ Herunder ogsaa oversætter; S. K. M. p. 264.

⁷ «Udgiveren bør uden ansvar kunne negte at opgive forfatteren, naar han mener, at straffesag med urette er reist, idet det paaklagede overhovedet ikke er strafbart eller ialfald udgjør en forbrydelse. Paa denne basis kan han protestere mod, at overhovedet forfølgning indledes (str.pl. § 267), og, om denne afgjørelse gaar ham imod, indbringe denne for kjæremeaalsudvalget. § 322,1 bestemmer da, at, om saa sker, hans opgivende kommer tidnok, naar den kommer, efterat dettes kjendelse er faldt» (S. K. M. p. 263).

⁸ Det er nok, at han faktisk ikke er straffet, ligegyldigt, hvad grunden hertil er.

⁹ Her er det saaledes ikke nok, at han *b u r d e* have kjendt disse omstændigheder.

¹⁰ Det er saaledes ikke nok, at den skyldige ikke har foretaget nogen undersøgelse af skriftet og saaledes har været i god tro, naar denne ikke var objektivt begrundet. I hvilke tilfælde en udgiver skal antages at være berettiget til at paaberaabe sig, at han ikke havde undersøgt skriftets

indhold, vil afhænge af omstændighederne (skriftets almindelige karakter, forfatterens person o. s. v.). Selvfølgelig er udgiveren straffri, naar vedkommende artikel er offentliggjort i strid med hans ordre eller af en medarbejder uden hans vidende.

¹¹ Derimod ikke paa forhandleren.

¹² Selvfølgelig gjælder ogsaa her paragrafens 2det led.

¹³ Udenfor de her omhandlede betingelser bliver ikke underordnede arbejdere i et trykkeri at straffe efter nærværende paragraf.

§ 323. (Om inddragning af trykt skrift). -

Et trykt skrift¹ af forbrydersk² indhold kan ved dom inddrages³ uden hensyn til, om nogen fældes i straf for samme, eller endog, om forfatteren paa grund af de i § 249 nr. 2 nævnte eller andre strafudelukkende omstændigheder overhovedet ikke kan straffes.

Dommen skal betegne de dele af skriftet, som begrundet inddragningen. Ved dommens fuldbyrdelse bliver de øvrige dele paa vedkommendes forlangende og paa hans bekostning om muligt at udsondre og tilbagelevere.

Inddragningen kan ogsaa omfatte til trykningen forfærdigede plader og former; den til samme benyttede sats bliver paa vedkommendes forlangende og paa hans bekostning at foranstalte aflagt istedetfor at inddrage.

Ovenstaaende bestemmelser er uanvendelige paa eksemplarer, der ikke er tilgængelige for almenheden, og som befinder sig paa hænder, hvorfra de ikke tilsigtes videre udbredte.

¹ Jfr. § 10.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

³ Jfr. §§ 390, 3dje led og 435.

Tredje del.

Forseelser.

Se § 2 med anm. 3.

33te kapitel.

Forseelser i den offentlige tjeneste.

Jfr. kap. 11. — De oprindelige udkast til straffeloven havde ikke dette kapitel, men kun i § 123 en straffebestemmelse om undladelse og overtrædelse af tjenesteplichter. Dette hang sammen med, at der var foreslaaet en saeregen lov «om civile og geistlige embeds- og bestillingsmænds disciplinærforseelser og afskedigelse» (se straffelovkommissionens indstilling af 1896 til en saadan lov med motiver og O. prop. nr. 25 for 1898—9 og nr. 17 for 1909—1). Da dette forslag ikke vandt odelstingets bifald (jfr. Indst. O. II for 1901—2), optog justitskomiteén i nærværende kapitel foruden de ovennævnte bestemmelser i straffelovudkastets § 123 tillige de i disciplinærlovforslagets § 1 indeholdte straffebestemmelser. Jfr. Indst. O. I p. 47—8. — Jfr. endvidere ansvarl. 7 juli 1828 (skr.l. § 4); mil. str.l. kap. 7 jfr. §§ 99 og 108; L. ang. jernveie 7 septbr. 1854 § 10, 2det og 3dje led; L. om metrisk maal og vegt 22 mai 1875 § 42; dissenterl. 27 juni 1891 § 2, 1ste led; L. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 § 28; L. om tillæg til lovgivn. om lapperne og rensdyrdriften 25 juni 1897 § 5, sidste led; L. om tillæg til stempelovgivningen 17 marts 1902 § 7; tillægsl. til postloven 9 juni 1903 § 53;

lov om tilsyn med pleiebørn 29 april 1905 § 5, 3dje led; l. om mandtal og stortingsvalg 29 marts 1906 § 57 jfr. l. om adgang for stemmeberettigede, som er udenfor riget til at deltage i stortingsvalg 2 juni 1906 § 13; lov om drift af apotek 4 aug. 1909 § 4, 2det led; lov om vernepligt og udskrivning 19 juli 1910 § 67 i. f.; l. om veivæsenet 21 juni 1912 § 74; l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hverandre 10 april 1915 § 6, 4de led; l. om arbejderbeskyttelse 18 september 1915 § 60; str.pl. §§ 115, 466 og 467; l. om domstolene 13 aug. 1915 §§ 200, 201, 213—217. Om sagførere og høiesteretsadvokater se de indledende bem. til kap. 11; jfr. frd. ang. rettens pleie 3 juni 1796 § 11 og l. om domstolene 13 aug. 1915 § 227. — Se ogsaa str.l. § 12, 3 a og 4 a; str.pl. §§ 377, 2det led jfr. 287, 404, 3dje led; mil. str. pl. §§ 87 og 225; instrux for paatalemyndigheden 24 dec. 1904 § 39.

§ 324.¹ (Undladelse og overtrædelse af tjenestepligt; forsømmelse og skjodesløshed i offentlig tjeneste).

Undlader en offentlig tjenestemand² forsætlig³ at udføre nogen tjenestepligt,⁴ eller overtræder han paa anden maade forsætlig³ sine tjenestepligter,⁴ eller viser han, trods advarsel, forsømmelighed eller skjodesløshed ved udførelse af disse,⁵ straffes han med bøder eller tjenestens tab.

¹ Gl. str.l. 24—27, 28 og 30. — Jfr. mil. str.l. §§ 77 og 78.

² Jfr. de alm. bemærkninger til kap. 11; l. om domstolene 13 aug. 1915 § 227.

³ Jfr. § 40, sidste led og anm. 1 til samme paragraf.

⁴ Herunder gaar ogsaa forsætlig overhørigheid ligeoverfor overordnedes lovlige befalinger (gl. str.l. 24—30, jfr. Kjerschow p. 605).

⁵ Gl. str.l. 24—28 krævede ikke forudgaaende advarsel som betingelse for straf, men lod det til gjengjæld komme

an paa, om forsømmeligheden eller skjodesløsheden var grov eller vedkommende i almindelighed gjorde sig skyldig deri. Den ældre praxis (jfr. Kjerschow p. 600—3) er derfor her ikke helt afgjørende.

§ 325.¹ (Uforstand i offentlig tjeneste. Embeds- eller bestillingsmands foretagelse af forbudt handling. Utilbørlig optræden af en saadan).

Med bøde straffes den embeds- eller bestillingsmand,² der

1. *viser grov uforstand³ i tjenesten, eller*
2. *foretager nogen handling, der paa grund af hans stilling er ham forbudt,⁴ eller*
3. *under udførelse af offentlig tjeneste⁵ gjør sig skyldig i utilbørlig optræden⁶ mod nogen,⁷ eller*
4. *i anledning af tjenesten gjør sig skyldig i utilbørlig optræden⁸ mod foresatte⁹ eller underordnede, eller*
5. *udenfor tjenesten udviser et forhold, som gjør ham uærdig til eller virker nedbrydende paa den for stillingen fornødne tillid eller agtelse.¹⁰*

I gjentagelsestilfælde¹¹ eller under særdeles skjærpende omstændigheder kan straf af tjenestens tab anvendes.

¹ Gl. str.l. 24—28 jfr. 9 (forsaavidt de handler om uforstand) og 29. — Mil. str.l. §§ 78, 2det led og 79.

² Sondringen mellem embeds- og bestillingsmand beror væsentlig paa, om besættelsen regelmæssig skal ske ved kongelig udnævnelse i statsraad eller paa anden maade (jfr. Aschehoug Norges nuværende statsforfatning I p. 351; Morgenstierne Den norske forvaltnings- og næringsret (1912) p. 65); men denne sondring har ikke strafferetslig interesse. Dette gjælder derimod sondringen mellem bestillings- og ombudsmænd, idet disse sidste ikke er undergivet straffebestemmelsen i § 325. Skjelnemærket ligger her deri, at ombud paalægges vedkommende som en pligt, for hvilken han ikke kan unddrage sig, medens bestilling er en

post, som søges (jfr. Schweigaard I p. 163; Morgenstierne l. c. p. 65). Dette, at ombudsmanden er pligtig til at overtage sit ombud, er grunden til, at at man ikke har fundet at kunne straffe ham for uforstand (jfr. Indst. O. I p. 48); og det gaar derfor ikke an (med Schweigaard l. c.) at lægge nogen vægt paa, om ombudet som lønnet pleier at attraaes (f. ex. forligelseskommissærposter). Om ansættelsesmyndigheden tilkommer staten eller kommunen (eller dennes stemmeberettigede indvaanere), er ligegyldigt, ligesom ogsaa, om vedkommende staar i statens eller kommunens tjeneste, jfr. § 1 i det i de alm. bem. til nærv. kap. cit. udk. til l. om disciplinærfors. («civile og geistlige embeds- og bestillingsmænd i statens eller kommunens tjeneste»); jfr. iøvrigt de alm. bemærkninger til kap. 11; hvad der er sagt om begrebet offentlige tjenestemænd i almindelighed, gjælder selvfølgelig ogsaa bestillingsmænd. — Om militære tjenestemænd se mil. str.l. §§ 78, 2det led og 79. — Om sagførere se l. om domstolene 13 aug. 1915 § 227.

⁹ Jfr. gl. str.l. 24—28, som brugte et lignende udtryk, hvorfor ældre praxis (Kjerschow p. 600—3) her i det væsentlige bevarer sin betydning. — Bestemmelsen rammer ogsaa dommere (gl. str.l. 24—9); og paatalen er for dømmende dekreters vedkommende ikke gjort afhængig af, at de kommer under høiere rets prøvelse. Jfr. imidlertid mot. til straffelovkom.s udk. til disciplinærlov p. 15: «Det vilde selvfølgelig være i høj grad uforstandigt at karakterisere som uforstand enhver dom eller afgørelse, som man for sit vedkommende anser for utvivlsomt eller endog aabenbart urigtig, al den stund erfaringen noksom viser, at der er et vidt felt, hvor meningene selv mellem mænd, der gjensidig anerkjender hverandres forstandighed, kan staa skarpt mod hverandre. Kommissionen gaar derfor ud fra, at den affattelse, som her er givet bestemmelsen, vil kunne vedtages uden at medføre fare for nogen smaalig skolemesterering.

⁴ Jfr. f. ex. N. L. 1—9—10 (Retst. 1906 p. 270), 2—11—9 og 10, 2—17—4, 3—12—32, 3—19—23, 5—2—83, frdn. 4 marts 1690 § 3; frd.ne 19 aug. 1735 § 17, 31 juli 1743, 31 aug. 1774, 18 april 1781 § 5, 8 januar 1802, pl. 6 novbr. 1813, høiesteretsl. 18 septbr 1818 § 24, bergværksl. 14 juli 1842 § 47 jfr. l. 28 septbr. 1857, skolelovene 26 juni 1889 §§ 33 og 34 (tillægslove 15 aug. 1908 og 13 aug. 1915), l. om diplomat- og konsulatvæsenet 12 juni 1906 § 9, l. om tilvirkning og beskatning af brændevin 15 aug. 1908 § 3, l. om veivæsenet 21 juni 1912 § 19, l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 4, l. om styret for det industrielle retsvern 2 juli 1910 § 12, l. om arbeiderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 52. Jfr. ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 §§ 128 og 129, som imidlertid indeholder særskilte, ved ikr.l. § 4, l opretholdte straffebestemmelser.

⁵ Under offentlig tjeneste er handlingen kun udført, naar tjenestemanden da udførte en tjenesteforretning (f. ex. administrerede et retsmode, ledede undervisning, forrettede som præst, læge o. s. v.); det er ikke nok, at han f. ex. befandt sig paa reise for at udføre forretningen. Heller ikke rammes enhver paa tjenestemandens kontor udvist opførsel af nærv. bestemmelse, naar den ikke staar i forbindelse med nogen tjenstlig expedition eller forhandling om tjenesteanliggende.

⁶ Særskilt straffebestemmelse for saadan optræden indeholdt ikke gl. str.l. — Jfr. mil. str.l. §§ 38, 39, 59 og 79. — Indeholder den utilbørlige optræden en æres eller legemsfornærmelse el. lign., bliver de herfor gjældende straffebestemmelser at anvende ved siden af § 325, forsaavidt paa talereglerne dertil aabner adgang (jfr. særlig § 251; jfr. Lagtingstid. p. 282—3).

⁷ Ogsaa f. ex. fremmede, der møder paa et ting eller paa hans kontor.

⁸ Jfr. anm. 6.

⁹ Jfr. Odelstingstid. p. 607—8 (det er ikke meningen med denne bestemmelse at kræve noget særligt respektforhold udenfor tjenesten).

¹⁰ Jfr. mil. str.l. § 79; instr. f. paatalemyndigheden 24 dec. 1904 § 39, sidste p. — Gl. str.l. havde ingen tilsvarende bestemmelse.

¹¹ Jfr. § 61.

34te kapitel.

Forseelser mod den offentlige myndighed.

Jfr. § 12,3 a og 4 a og kap. 12.

§ 326.¹ (Ulovlig optræden mod offentlig tjenestemand).

Med boder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som

- 1. hindrer eller søger at hindre en offentlig tjenestemand² i den lovlige udførelse af tjenesten³ eller vægrer sig ved at tilstede ham adgang til steder, hvor han er berettiget til saadan,⁴ eller*
- 2. forulemper ham under hans udførelse af tjenesten^{4a} ved skjældords eller anden fornærmelig adfærd,⁵*
eller som medvirker hertil

Med hensyn til, hvem der er at anse for offentlige tjenestemand, gjælder det i § 127 bestente.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—3 og 4; Kjerschow p. 128—132 (de der anførte domme bevarer ogsaa ligeoverfor den nye lov sin betydning; Retst. 1907 p. 238.

² Jfr. de alm. bemærkninger til kap. 11, § 127 og nærv. paragrafs sidste led.

³ Hvis det sker med vold, se § 127, og hvis trusler anvendes, se § 128 jfr. mil. str.l. § 43 (jfr. § 97,2). — Se end-

videre § 138, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 326.

⁴ F. ex. hvor det gjælder at foretage en exekutions- eller arrestforretning; jfr. ogsaa str.pl. § 223; mil. str.pl. §§ 110 og 111; l. om tilvirkning og stempning af spillekort 6 marts 1869 § 2, 2det led; hotellov 6 juni 1891 § 6, trappe- lov 8 juni 1895 § 3; l. om tilvirkning af æthylæther 19 decbr. 1898 § 3; margarinl. 8 marts 1902 § 10; l. om stats- kontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 12; l. om toldoplag 7 mai 1904 §§ 11 fg., 26, 49 jfr. § 55; l. om brandvæsenet 15 august 1908 §§ 37 og 58; l. om tilvirk- ning og beskatning af brændevin 15 august 1908 §§ 13 og 41; l. om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme syg- domme 17 juni 1909 § 7; l. om drift af apotek 4 august 1909 § 17, resol. 4 juni 1910 § 21; l. om forsikringsfel- skaber 29 juli 1911 § 7; l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 12; l. om inkasso-, auktions- og retshjælpsvirksom- hed 21 juni 1913 § 4, 2det led; l. om tillæg til ildsfar- lighedslovgivningen 12 juni 1914 § 16 post 10 og § 26, 3dje led; l. om tilvirkning af fyrstikker 29 april 1915 § 3; l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 14; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 51. — Særskilt straffebestemmelse for det her ombandlede forhold findes i toldl. 20 septbr. 1845 § 132,a jfr. § 2 (jfr. ikr.l. § 4,1).

^{4a} Jfr. anm. 5 til § 325; Retst. 1909 p. 836.

⁵ Jfr. kap. 23, hvis bestemmelser i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 326 (jfr. § 251, sidste led). Jfr. U r b y e p. 131.

§ 327.¹ (Undladelse af at bistaa offentlig tjeneste- mand).

Med bøder eller med hæfte eller fængsel indtil 4 maane- der straffes den, som, skjønt det kunde ske uden særlig fare eller opofrelse,² undlader paa opfordring at bistaa en offent-

lig tjenestemand,² naar hjælp er fornøden til afvendelse af en forbrydelse³ eller ulykke,⁴ eller afholder en anden fra at yde saadan bistand.

Med bøder straffes den, som ellers uberettiget⁵ uegter nogen offentlig tjenestemand sin bistand.

¹ Gl. str.l. 10—5.

² Gl. str.l. undtog kun tilfælde af fare (for liv eller helbred), men krævede ikke, at faren skulde være (særlig). Efter den nye lov kommer altsaa ogsaa betydelig økonomisk opofrelse i betragtning.

³ Jfr. de alm. bemærkninger til kap 11.

⁴ Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led; mil. str.l. § 2.

⁵ Gl. str.l. talte her kun om det tilfælde, at der mod tjenestemanden øvedes vold i hans tjeneste.

⁶ For at tjenestemanden udenfor de i første led omhandlede tilfælde skal være berettiget til at kræve udenforstaaende tredjemands bistand, maa der foreligge en særlig lovhjemmel for kravet; jfr. f. ex. l. om æthylæther 19 decbr. 1898 § 3; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 12; l. om brandvæsenet 15 august 1908 § 59; l. om tilvirkning og beskatning af brændevin 15 august 1908 § 13; lov om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909 § 7; resol. 4 juni 1910 § 21; l. om tilvirkning og beskatning af øl 28 juni 1912 § 12; l. om tilvirkning af fyrstikker 29 april 1915 § 3; l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 14. Se ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 §§ 2, 4 og 6 jfr. 132 (iokr.l. § 4, l.). Særskilt straffebestemmelse indeholder ulykkesforsikringslove 18 august 1911 § 38 og 13 august 1915 § 38 samt fiskerilove 24 septbr. 1851 § 5, 26 juni 1893 nr. 5 § 4, 3 august 1897 nr. 4 § 13 og nr. 5 § 4, 6 august 1897 (jfr. tillægsl. 19 juli 1912) § 4, 3 juli 1909 § 12.

§ 328.¹ (Ulovlig bæren af uniform, af ærestegn eller titel. Foregiven af at besidde offentlig myndighed o. lign. Misbrug af genferkorset m. v.).

Med bøter eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *uhjemlet offentlig² bærer eller lar nogen i sin tjeneste bære den for en offentlig tjenestemand foreskrevne dragt eller andre kjendetege paa et offentlig tjenesteforhold, eller dragt eller kjendetegn, som let kan forveksles med hine, eller*
2. *offentlig² eller i retsstridig oiemed³ utgir sig for at indeha nogen offentlig tjeneste⁴ eller medvirker hertil, eller*
3. *foretar nogen handling, som alene kan foretages i henhold til en offentlig tjenestestilling, som han ikke indehar,⁵ eller*
4. *uhjemlet offentlig² eller i retsstridig oiemed³ benytter eller lar nogen i sin tjeneste benytte et kjendetege eller en betegnelse, som ved overenskomst med fremmed magt er forbeholdt personale, indretninger eller materiel, som er bestemt til at yde hjælp til saarede og syke i krig, eller tegn eller betegnelse, som let kan forveksles med hine.⁶*

Den, som ellers uhjemlet offentlig² bærer eller lar nogen i sin tjeneste bære noget for indehavere av særlige stillinger av øvrigheten bestemt eller godkjendt kjendetege eller noget dermed saa likt, at forveksling let opstaar, straffes med bøter. Det samme gjælder den, som uhjemlet⁶ offentlig² eller i retsstridig oiemed³ tillægger sig eller bærer nogen norsk eller utenlandsk titel eller ærestegn.

¹ Gl. str.l. 21—34 og 35. — Paragrafen er ændret ved l. 5 juni 1909 nr. 1.

² Jfr. § 7.2.

³ Oiemedet behøver ikke at være rettet paa at forskaffe

nogen en uberettiget fordel (gl. str.l. 21—34), men kan f. ex. ogsaa være at indgyde frygt, at opnaa hædersbevisninger (jfr. Retst. 1847 p. 385), at bane sig adgang til et sted, som er afspærret for almindelig færdsel el. lign.

⁴ Er offentlig myndighed udøvet, finder § 129 anvendelse. § 328,1 forudsætter saaledes, at det ikke er kommet saa langt.

⁵ Herved sigtes til handlinger, der vel ikke indeholder udøvelse af en offentlig myndighed (se i saa fald § 129 jfr. anm. 4), men som dog alene retmæssig kan foretages af visse offentlige tjenestemænd (f. ex. nadveruddeling jfr. Retst. 1889 p. 139 ff; Kjerschow p. 528—9); jfr. S. K. M. p. 265; skr. 3 september 1881.

^{6a} Jfr. ikr.l. § 33 (l. 5 juni 1909 nr. 2). — Konv. 22 aug. 1864, 29 juli 1899, 6 juli 1906 og 18 okt. 1907.

⁶ Der er intet til hinder for, at ogsaa andre frivillige foreninger til syges og saaredes pleie i felt end afdelinger af «det røde kors» (*croix rouge*) kan tillades at benytte genferkorset naar de stiller sig til de militære autoriteters disposition; jfr. O. prop. nr. 24 p. 39.

§ 329.¹ (Ulovligt opløb).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maanedes straffes den, som, efterat paalæg om at begive sig volig bort af øvrigheden² er forkjædt, forbliver tilstede eller medvirker til, at nogen anden forbliver tilstede i en forsamling af et større antal personer paa offentlig³ vei eller plads eller paa andet sted, hvor de ikke er berettigede til at opholde sig.

Paa samme maade straffes den, som overtræder de forskrifter, som af øvrigheden² gives til forebyggelse af fare eller til ordeusens opretholdelse ved sammenstillinger eller forsamlinger af en større menneskemasse.

¹ Jfr. §§ 136 og 137, der bliver at anvende, hvis opløbets hensigt bevislig er forbrydersk. -- Gl. str.l. havde ingen straffebestemmelse, svarende til § 329.

² D. e. enhver tjenestemand, der i kraft af sin stilling eller efter gyldig befaling af foresatte har at udfærdige saadanne paalæg (fortrinsvis vil dette tilkomme politiet).

² Jfr. § 7.1.

Trinret.
 X § 330. (Ulovlige foreninger.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 3 maanedes straffes den, som stifter¹ eller deltager i en forening, der ved lov er forbudt, eller hvis formaal er forøvelse af eller opmuntring til strafbare handlinger,^{1a} eller hvis medlemmer forpligter sig til ubetinget lydighed mod nogen.

Er foreningens formaal at forøve eller opmuntre til forbrydelser,² kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ Medvirkning er ikke erklæret strafbar. Paragrafen rammer saaledes heller ikke forledelse.

^{1a} Jfr. §§ 94, 104, 259.1, 268.3 og 269, ved siden af hvilke paragrafer § 330 ikke bliver at anvende.

² Jfr. §§ 140 og 160, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 330.

§ 331.¹ (Ulovlig afbildning o. lign. af fæstninger.)

¹ Ophævet ved l. 18 aug. 1914 nr. 3 § 9; se samme lovs § 3, som lyder saaledes:

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar — om strengere straf ikke er anvendelig paa handlingen — straffes:

- 1. den, som uden samtykke av Kongen, eller den han dertil har bemyndiget, optar, mangfoldiggjør eller offentliggjør karter, krokier, skisser, fotografier eller beskrivelser over fæstningsværker eller dertil hørende anlæg;*
- 2. den, som ellers optar, mangfoldiggjør eller offentliggjør karter, krokier, skisser, fotografier eller beskrivelser, som kan antages at være til nytte for rikets fiende i krigstilfælde, naar der efter omstændighetene ikke er grund til at anta, at handlingen er foretat i berettiget oiemed;*

3. den, som uden samtykke av Kongen eller vedkommende regjeringsdepartement optar, mangfoldiggjør eller offentliggjør karter eller kartskisser over rikets havner, fjorder eller indløp eller over nogen del av Norges sjoterritorium eller der foretar maalinger eller andre lodninger end saadanne, som er nødvendige for sikker navigering i den almindelige seilled;
4. den, som medvirker til nogen av de her nævnte handlinger.¹

§ 332.¹ (Ulovlig udøvelse af virksomhed, hvortil kræves offentlig tilladelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden offentlig bemyndigelse eller tilladelse udøver¹ en virksomhed,² til hvilken saadan kræves, eller overskrider grænserne for den ham meddelte bemyndigelse² eller tilladelse eller vedbliver at udøve en virksomhed, hvortil retten er ham fratjent ved endelig dom.⁴

Paa samme maade straffes den, som under udøvelsen¹ af en virksomhed falskeligt udgiver sig for dertil at have offentlig bemyndigelse eller tillægger sig en benævnelse, der sedvansmæssig alene anvendes paa den, der har offentlig bemyndigelse.³

Med bøder straffes den, der giver offentlig forestilling eller lignende uden øvrighedens tilladelse, hvor saadan er fornøden.⁵

¹ Jfr. § 424; 1. om sindssyge 17 august 1848 § 21 jfr. § 1, l. ang. lotterier 14 juni 1851 (tillægsl. 27 juli 1895) § 4, emigrantl. 22 mai 1869 § 10, kvaksalverl. 29 april 1871 (jfr. tillægsl. 6 juni 1889) § 4, l. om skydsvæsenet 14 juli 1893 § 68 jfr. § 25, l. om fæstekontorer 12 juni 1896 § 11; jfr. ikr.l. § 4, l. Se ogsaa l. om eneret for staten til befordring af meddelelser ved hjælp af telegraflinjer og lignende anlæg 29 april 1899 med tillægsl. 18 august 1914 § 6,

l. om salg og skjenkning af brændevin m. v. 17 mai 1904 § 52, l. om tillæg til jernbanelovene 8 juni 1907 § 2 (jfr. l. 14 juni 1912 nr. 1 § 21), l. om bruk af motorvogner 21 juni 1912 § 32 jfr. §§ 13, 14 og 27.

^{1a} Udøvelsen maa være forsættlig, jfr. Retst. 1911 p. 923.

² Ordet «virksomhed» er valgt istedet for kommissionsudkastets «bedrift» for at afskjære tvivl om, at derunder ikke blot indbefattes de i § 29,5 omhandlede næringsveie, men ogsaa de i § 29,4 nævnte stillinger (se O. prop. nr. 24 p. 40).

³ Jfr. om haandværk l. 25 juli 1913, om handel l. 16 juli 1907 jfr. l. 18 juli 1913 nr. 1 og 17 aug. 1915 nr. 1 og om handel med berusende drikke lovene af 17 mai 1904 (jfr. Retst. 1911 p. 940, 1915 p. 32 og 497) og 31 juli 1912, om maalere og veiere l. 21 juli 1851, om sagførere frd. 19 aug. 1735 §§ 14 og 15, l. 12 aug. 1848 og om hoiesteretsadvokater l. 28 septbr. 1857 jfr. lov 20 februar 1904 nr. 1, l. om domstolene 13 aug. 1915 kap. 11 og l. om rettergangsmaaten for tvistemaal 13 aug. 1915 §§ 44, 46 og 51, om heger frd. 4 decbr. 1672 §§ 1—3 jfr. l. 29 april 1871 og l. 6 juni 1889 (jfr. Retst. 1913 p. 782), om adgang til at give dramatiske og andre forestillinger l. 22 mai 1875 §§ 3 og 4 (jfr. anm. 6), om emigrantagenter l. 22 mai 1869 § 1 jfr. tillægsl. 5 juni 1897, om fæstekontorer l. 12 juni 1896 jfr. l. om arbejdsformidling 12 juni 1906 § 12, om jordmødre l. 19 decbr. 1898 § 1, om apotekere l. 4 august 1909 §§ 1 og 4 jfr. l. 18 juni 1884 nr. 1 §§ 17 og 18, om kystlodser og kjendtmænd l. 15 aug. 1911. Jfr. endvidere om Universitetets eneret til at udgive almanaker og kalendere N. L. 2—20—5 jfr. l. 9 oktober 1905 § 53, om drift af sindssygeasyl l. 17 august 1848 § 1, om elektriske anlæg l. 16 mai 1896 § 2, om jernveie og sporveie l. 23 april 1898 jfr. tillægsl. 8 juni 1907, om barnehjem, fødehjem og mellemmandsvirksomhed ved udsættelse af pleiebarn l. 29 april

1905 §§ 2, 10 og 11, om feining og forhandling af fyrværkerisager l. om brandvæsenet 15 august 1908 §§ 17 og 48 jfr. 63, om salg af denatureret brændevin m. v. l. 15 august 1908 nr. 8 § 37, om forsikringselskaber l. 29 juli 1911 §§ 1, 2 og 101 jfr. 113, om automobiltrafik l. 21 juni 1912 nr. 2, om inkasso-, auktions- og retshjælpsvirksomhed l. 21 juni 1913, om kinematografer l. 25 juli 1913, om tilvirkning af gifter og apotekerverer l. 3 juli 1914, om erhverv under reise eller omvandring l. 24 juni 1915 nr. 1 afsnit II, om landets forsyning med livsfornødenheder l. 20 august 1915 nr. 12. Om bedrifter, der ved kommunale vedtægter kan gøres afhængig af politiets bevilling, se l. 26 maj 1866 § 2, jfr. l. 17 juni 1869, 28 maj 1881, 6 juni 1891 og 12 juni 1914. — Paragrafen rammer derimod ikke de indskrænkninger, som kommunale vedtægter maatte opstille m. h. t. lukning o. lign. (§ 339,2); jfr. A. Vogt i Retst. 1910 p. 353 (jfr. dom i Retst. s. a. p. 281); se dog Skeie sammesteds p. 290 ff.

⁴ Jfr. § 31.

^{4a} Retst. 1915 p. 622.

⁵ F. ex. hvor en kvaksalver har betegnet sig som doktor eller læge (jfr. l. 29 april 1871 § 3 a jfr. l. 6 juni 1889).

⁶ Jfr. l. om dramatiske og andre forestillinger 22 maj 1875 §§ 3 og 5. «Sidste passus er tilføjet, fordi forestillinger o. lign. ikke kan siges at være udøvelse af en bedrift, saafremt de finder sted, uden at betaling erlægges» (S. K. M. p. 266).

§ 333. (Negtelse af at opgive navn m. v. og urigtig opgivelse af sandant.)

Med bøde eller med fængsel indtil 3 måneder straffes den, som for et stervnedne, en polititjenestemand eller iøvrigt for nogen offentlig myndighed negter at opgive navn, stilling eller bopæl, naar oplysning derom i den offentlige

tjenestes medfør begjæres,¹ eller som i saadant tilfælde for eget eller andres vedkommende opgiver falsk navn, stilling eller bopæl, eller som medvirker til saadan negtelse eller falsk opgave.²

¹ Jfr. l. 21 marts 1860 § 4; l. 4 mai 1901 § 12,3; str.pl. § 266; l. om forkyndelser og varsler m. v. 4 juni 1892 § 6; l. om forsvarshemmeligheder 18 aug. 1914 § 5; lov om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre af 10 april 1915 § 29.

² Jfr. §§ 163—167 og 189, der vil omfatte de fleste tilfælde af urigtig opgave (jfr. dog § 167, 1ste led). Se imidlertid O. prop. nr. 14 for 1900—1 p. 12, hvor det fremhæves, at bestemmelsen i § 333 har sin betydning ved at aabne adgang til paa en mere letvindt maade (forelæg) at afgjøre f. ex. saadant, som at en rolighedsforstyrrer paa gaden opgiver urigtigt navn ligeoverfor en polititjenestemand. — Jfr. ogsaa §§ 334, sidste led og 372, 2det led.

§ 334.¹ (Undladelse af at føre fortegnelse over reisende.)

Med bøter straffes den, som undlader at føre lørbefall fortegnelse over personer, som han gjør sig en næringsvei av at motta i natteherberge, eller som undlader at indføre overensstemmende med gjældende forskrifter i fortegnelsen eller i en lørbefall opgave nogen saadan person, eller som undlader paa forlangende av øvrigheten at fremlægge fortegnelsen.

Paa samme maate straffes den, som bevirker eller medvirker til, at der for hans vedkommende ikke sker indførsel i fortegnelsen eller ikke blir avgit opgave eller melding, eller til, at oplysningene i noget punkt blir ufuldstændige eller urigtige.

¹ Paragrafen er ændret ved l. 13 august 1915. Jfr. l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 § 2 (tillægsl. 24 juni 1915) jfr. res. 15 juni og rundskr. af 21 juni 1901 samt to res. 16 juli 1915.

§ 335.¹ Undladelse af at føre fortegnelse over tjenestegørende og udvandrere.)

Med bøder straffes den, som gjør sig en næringsvei af at bistaa tjenestegørende med forskaffelse af plads eller udvandrere med forskaffelse af befordring til udlandet, naar han undlader at føre en fortegnelse over de af ham saaledes bistaade personer i overensstemmelse med af kongen givne nærmere regler, eller naar han negter for øvrigheden at fremlægge fortegnelsen.

¹ Jfr. l. om kontrol med udvandrere 22 mai 1869 (med tillægs l. 5 juni 1897) jfr. res. 2 decbr. og regl. 18 decbr. 1899, l. om forhyrings-, fæste- og engagementskontorer 12 juni 1896 (ikr. l. § 4, I), res. 20 juni 1896. — Om bestemmelsens betydning m. h. t. at hindre den saakaldte hvide slavehandel (*traite blanche*) se anm. 4 til § 202), se S. K. M. p. 267.

§ 336.¹ (Forseelser af pantelaanere o. lign.)

Med bøder straffes pantelaaner eller bestyrer af pantelaanerforretning, der trods øvrighedens paalæg²

1. *undlader at føre en af politiet godkjendt fortegnelse over de pantsatte gjenstande med anførsel af pantsætterens fulde navn, stilling og bopæl, laanets og rentens størrelse og forfaldstid, eller*
2. *retsstridig³ vægrer sig for at udlevere nogen hos ham forefunden gjenstand i tilfælde, hvor der ingen grund er til at betvile, at den er fravendt nogen ved en strafbar handling.*

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den pantelaaner eller pantelaaners medhjælper, som gjør urigtig indførelse i fortegnelsen⁴ eller skjuler eller negter at forevise for politiet denne eller nogen pantsat gjenstand eller giver urigtig eller ufuldstændig meddelelse om en saadan eller medvirker hertil.

Hvad oven er bestemt, finder tilsvarende anvendelse paa den, der som næringsvei driver kjøb mod gjensætningsret¹ eller handel med brugte gjenstande.²

I gjentagelsestilfælde,³ eller hvor den skyldige dømmes efter denne paragrafs 2det led, kan retten til at fortsætte næringen frakjendes ham.

¹ Bestemmelsen i nærværende paragraf tilsigter væsentlig at lette politiet eftersporingen efter stjaalne eller forsvagne gjenstande; jfr. S. K. M. p. 267.

² Se f. ex. res. 21 decbr. 1875 § 5 (jfr. l. 26 mai 1866 § 3, sidste p.).

³ Jfr. str.pl. § 220; mil. str.pl. § 105.

⁴ Om forfalskning se § 185 jfr. anm. 5 til § 179.

⁵ Jfr. l. 26 mai 1866 § 3.

⁶ Jfr. l. om handelsnæring 16 juli 1907 (tillægslov 18 juli 1913) § 28.

§ 337. (Ulovlig navneforandring.)

Med bøder straffes den, som i strid med lov¹ for sit eget eller sine børns vedkommende forandrer navn eller navnets skrivemaade eller antager noget navn.

¹ Dette udtryk maa forståes strengt, saaledes at navneforandring etc. i strid med navneregler, der hviler paa sædvane (jfr. G. Hallager Om personnavne efter norsk og fremmed ret, 1895; Retst. 1896 p.p. 530 og 724), ikke rammes af bestemmelsen. Nogen lov om dette emne haves for tiden ikke (jfr. O. prop. nr. 17 for 1901—2). — Jfr. imidlertid om det tilfælde, at retten til at bære et familienavn er nogen frakjendt ved dom, § 344, 1ste led i. f.

§ 338. (Forseelser ved egteskabs indgaaelse.)

Den, som indgaar egteskab med tilsidesættelse af de gjældende bestemmelser om lysning,¹ dispensation² eller andre lovbestemte betingelser,³ eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

¹ Jfr. N. L. 2—8—4, 3—18—10, kirkeritual 25 juli 1685 kap. 8, frdn. 4 jan. 1799 og lov 1 juli 1893, anordn. 30 decbr. 1897, I, dissenterl. 27 juni 1891 § 11.

² Gl. str.l. 18—16. Jfr. § 220 med anm. 4.

³ Jfr. saaledes N. L. 2—8—3 og 4, 5—2—13 jfr. l. om skifte af mindre dødsboer 27 marts 1869 § 4, sidste led, 3—18—1 (jfr. dept. skr. 19 marts 1866, 27 febr. 1880 og 19 januar 1901); 3—18—3 og 5; frdn. 23 aug. 1793 § 4; reskr. 29 april 1796; frdn. 21 juni 1799 § 2; frdn. 23 mai 1800 § 4; frdn. 3 april 1810 § 10; l. om adgangen til at hense i uskiftet bo 30 juli 1851 § 11. — Jfr. om det tilfælde, at egteskabet paa grund af betingelsernes mangel er ugyldigt og den anden part uvidende herom, § 220, 2det led. — Paragrafen har kun hensyn til norske, ikke til udenlandske lovbestemmelser; jfr. Betænkning af den departementale komite om de internationale konventioner ang. egteskabs indgaaelse m.v. (1903) p. 63.

§ 339. (Undladelse af lovbefalede anmeldelser. Overtrædelse af i henhold til lov under trusel med straf givne forskrifter.)

Med boder straffes den, som

1. undlader at afgive lovbefalet anmeldelse eller lovbefalede oplysninger til offentlig myndighed,¹ eller
2. overtræder² nogen af offentlig myndighed² i henhold til lov og under trusel med straf² givne forskrift.

¹ Jfr. f. ex. pl. 15 mai 1810 (jfr. l. om forsikringselskaber 29 juli 1911 § 115), str.pl. § 263, love om hundeskat 11 juni 1857 § 3 og 17 april 1880 § 5, l. om handelsregistre 17 mai 1890 §§ 8 og 21, tuberkulose-loven 8 mai 1900 § 3, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 (tillægs. 24 juni 1915) §§ 1, 3 og 5, skibsregisterl. s. d. §§ 4, 15, 16, 18 og 29, 2det led, l. om afgift af arv 8 april 1905 §§ 18 ff. og 30 (tillægs. 25 juli 1910). — En række love inde-

holder selv straffebestemmelser for unndladelse af at afgive lovbefalede anmeldelser eller oplysninger; se saaledes bergværksl. 14 juli 1842 § 49, toldl. 20 septbr. 1845 §§ 131, 132 d og e, 134, 145, 149, 162, l. om sindssyges behandling 17 august 1848 § 21 jfr. §§ 15 og 18, l. om tilvirkning og stempeling af spillekort 6 marts 1869 § 8, l. ang. ret til hval 22 mai 1869 § 6, l. om forlagsregister etc. 20 juni 1882 § 8, folkeskolel. 26 juni 1889 henholdsvis §§ 63 og 64 og §§ 56 og 57, dissenterl. 27 juni 1891 § 22 jfr. §§ 6 og 7, havnel. 10 juli 1894 § 31, bygningsl. 27 juli 1896 § 85, l. om stranding og vrag 20 juli 1893 § 14 jfr. §§ 1 og 11, fiskerilove 3 august 1897 nr. 4 § 3, 4de og 5te led, nr. 5 § 4, 4de og 5te led og 6 august 1897 nr. 4 (jfr. l. 19 juli 1912) § 7, 7de og 8de led, l. om tilvirkning af æthylæther 19 decbr. 1898 § 2 jfr. § 7, bygningsl. for Bergen 19 april 1899 § 94, bygningsl. for Kristiania 26 mai 1899 § 97, l. om afgift til statskassen ved dyrkning af tobak 30 marts 1903 § 7, fiskeril. 9 juni 1903 nr. 9, l. om toldoplæg 7 mai 1904 § 23, bygningsl. for Trondhjem 11 juni 1906 § 105, l. om tilveiebringelse af opgaver til den officielle statistik 25 april 1907 § 4, fiskeril. 1 juli 1907 § 7, 3dje og 4de led, l. om brandvæsenet 15 august 1908 § 63 jfr. §§ 33 og 56, l. om tilvirkning af brændevin 15 august 1908 § 42, fiskeril. 3 juli 1909 § 3, 5te og 6te led, l. om aktieselskaber m. v. 19 juli 1910 § 101 jfr. §§ 102 og 107, l. om vernepligt og udskrivning 19 juli 1910 § 67 jfr. § 68, l. ang. sirup, der anvendes til tilvirkning af drops 10 marts 1911 § 4 jfr. § 2, l. om ulykkesforsikring for sjømænd 18 august 1911 § 38, l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 30, l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre 10 april 1915 §§ 6 og 7, l. om stempelafgift af cigarrer m. v. 29 april 1915 § 19, l. om tillæg til stempellovgivningen 24 juni 1915 § 8, 2det led, l. om sykeforsikring 6 aug. 1915 § 74, l. om ulykkesforsikring for industriar-

beidere 13 aug. 1915 § 38, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 57 nr. 4 jfr. § 61. — Se ogsaa str.l. § 354, nr. 1.

^{1a} Paragrafen rammer ikke medvirkning; og saadan kan heller ikke gøres strafbar i de med hjemmel af nærv. paragraf udfærdigede straffebud; jfr. Skeie i Tidsskr. f. Retsv. 1905 p. 223—4; Hagerup Alm. del p. 213.

² Herunder gaar navnlig alle tilfælde, hvor loven har givet kommunestyreerne eller andre kommunale myndigheder eller offentlige korporationer adgang til at udfærdige almindelige forskrifter (vedtægter); se om politivedtægter ikr.l. § 15 med anm. Jfr. endvidere l. om almenninger 12 okt. 1857 § 10, l. om adgangen til at give dramatiske forestillinger m. v. 22 maj 1875 §§ 1 og 4, l. om pigtraads anvendelse til gjærde 14 juli 1893 § 1, l. til beskyttelse af børn mod brug af tobak 19 april 1899, l. om indskrænkninger i brug af ild i skov og mark 14 juli 1893 § 5 (jfr. l. 27 juli 1896). Om overtrædelse af de for benyttelse² af statens skove i Finmarken gjældende regler se Retst. 1914 p. 509. — Bestemmelsen gjælder endvidere forskrifter, udfærdigede af administrationen (jfr. f. ex. l. om foranstaltninger til betryggelse mod fare m. v. ved elektriske anlæg 16 maj 1896 § 1, tuberkuloseloven 8 maj 1900 §§ 11 og 12) eller af politiet. Det er ikke nødvendigt, at vedkommende lov, der giver bemyndigelse til at udfærdige almindelige forskrifter, ogsaa udtrykkelig indeholder bemyndigelse til at sætte trusel af straf for overtrædelse, idet bemyndigelsen hertil ligger i nærværende paragraf; jfr. S. K. M. p. 268—9. — En række love indeholder selv straffebestemmelse for overtrædelse af de med hjemmel af vedkommende lov givne forskrifter; se saaledes fiskerilov 28 august 1854 § 4, l. om isvækning 12 juni 1869 § 5, l. om retten til fiskeri i Tanavasdraget 23 juni 1888 § 2, l. s. d. om fjeldtømmerne i Finmarken §§ 4 og 24, l. om sildefiskerierne 26

juni 1893 § 15, l. om fredning af ferskvandsfisk 30 mai 1894 § 4, havnel. 10 juli 1894 §§ 23 og 57, l. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 § 27, l. om indskriekning i adgang til at slippe hingste m. v. paa beite 9 mai 1896 § 5, l. om forhyringskontorer m. v. 12 juni 1896 § 11, 2det led, bygningssl. 27 juli 1896 § 86, l. om udskrivning af heste og kjoretoier til feltbrug 27 juli 1896 § 15, fiskerilove 3 august 1897 nr. 4 (jfr. l. 3 juli 1914) §§ 10, 15 og 16, lov s. d. nr. 5 §§ 11, 18 og 19, lov 6 august 1897 nr. 4 (jfr. l. 19 juli 1912) §§ 16 og 24, l. om jordmødre 19 decbr. 1898 § 16, l. om tilvirkning af æthylæther 19 decbr. 1898 § 7, bygningsl. for Bergen 19 april 1899 § 95, l. om jagt og fangst 20 mai 1899 § 37, bygningsl. for Kristiania 26 mai 1899 § 98, l. om kontrol med margarin 8 marts 1902 § 11, 2det led, post 1, l. om toldoplæg 7 mai 1904 §§ 42, 54, 55, l. om indførsel af apothekerverer 16 mai 1904 § 4, l. om laks- og sjøurret fiskerierne 8 april 1905 § 37, l. om forbud mod udlændingers fiskeri paa norsk sjøterritorium 2 juni 1906 § 4, bygningsl. for Trondhjem 11 juni 1906 § 106, tillægsl. til jernbaneloven 8 juni 1907 § 2, fiskeril. 1 juli 1907 (jfr. l. 14 juli 1914) §§ 16 og 24, l. om forbud mod fiskeri med bundslæbenot (trawl) 13 mai 1908 § 4, l. om vernskog 8 august 1908 § 15, l. om brandvæsenet 15 august 1908 § 63, l. om tilvirkning af brandevin 15 august 1908 § 51, fiskeril. 3 juli 1909 §§ 10, 14, 15 og 22, l. om erhvervelse af vandfald m. v. 18 septbr. 1909 § 10 i. f., l. om varemerker 2 juli 1910 § 25 i. f., l. om naturfredning 25 juli 1910 § 6, l. ang. sirup, der anvendes til tilvirkning af drops 10 marts 1911 § 4, l. om veivæsenet 21 juni 1912 § 71, l. om brug af motorvogne 21 juni 1912 § 32, l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 36, fiskeril. 4 juli 1912 nr. 1, afsnit II, l. om merkning og farvning af udenlandsk frø 9 mai 1913 § 5, fiskeril. 28 juni 1913 nr. 2 §§ 1, 7, 8 og 15, l. om salg af fersk torsk efter vegt 25 juli 1913 § 2,

l. om indskrænkning i brugen af redskaber til saltvandsfiskeri 31 juli 1914 § 3, l. om forsvarshemmeligheder 18 august 1914 § 1, l. om forandring i lov om eneret for staten til befordring af meddelelser ved hjælp af telegraflinjer eller lignende anlæg 18 august 1914 § 6, l. om tilvirkning af fyrstikker 29 april 1915 § 21, 2det led, l. om stempelafgift af cigarer m. v. 29 april 1915 § 24, l. om utmaling af brødkorn og brødbakning 30 juli 1915 § 5, l. om husvær for folk og heste under skogarbejde og fløtning 30 juli 1915, l. om offentlig tilsyn med overvintringstogt til de arktiske egne 6 august 1915 § 15, 3dje led, l. om forbud mot utførsel af trævirke fra Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter 20 august 1915 § 3, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 §§ 57 nr. 1 og 2 og 58 nr. 1 jfr. § 61. — Se ogsaa l. om den konsulære retspleie 29 marts 1906 § 17.

² Jfr. Retst. 1907 p. 417; 1910 p. 281; *Skeie i Retst.* 1910 p. 289 ff.

§ 340.¹ (Undladt anmeldelse af fund af bortkomne børn.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 måneder straffes den, som, efter at have fundet et bortkommet eller forladt barn² eller taget til sig et barn, som er gaaet vild, undlader snarest muligt at gjøre anmeldelse derom enten for barnets foresatte eller for politiet,³ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. §§ 341, 2det led i. f. med anm. 9 og 387. Hvor betingelserne for straf efter disse paragrafer er tilstede, bliver de at anvende ved siden af § 340. Jfr. endvidere § 216.

² Dette udtryk omfatter her enhver ikke voksen person; 18-aarsalderen er ikke her som efter § 216 afgjørende; jfr. anm. 9 til § 341.

² Loven kræver saaledes i intet tilfælde ubetinget anmeldelse fra øvrigheden. «Selv om det er klart, at der foreligger en forbrydelse mod barnet f. ex. fra dets moders side, kan finderens i stilhed bringe det tilbage til hende» (S. K. M. p. 269).

§ 341.¹ (Overtrædelse af de om begravelser og behandling af lig givne regler. Hemmelig tilintetgjørelse eller tilsidebringelse af lig og vægring af at opgive barns opholdssted.)

Med bøder straffes den, som overtræder de angaaende begravelser² eller forøvrigt angaaende behandlingen af lig gjældende regler.²

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som retsstridig³ eller hemmelig enten tilintetgjør liget af nogen død eller dødfødt⁴ eller bringer det tilside,⁵ saaledes at det unddrages fra betimelig undersøgelse,⁶ eller som vægrer sig ved for øvrigheden at opgive, hvor der er bleet af et barn eller en anden hjælpeløs person,⁷ som han har haft i sin varetagt, eller som medvirker hertil.⁸

Som dødfødt er det foster at anse, der er saa udviklet, at det, om det var født levende, kunde have bevaret selvstændigt liv.¹⁰

¹ 2det led svarer med visse ændringer til gl. str.l. 14 — 9; jfr. Kjerschow p. 226—230.

² Jfr. kirkeordinansen af 25 juli 1685 kap. IX; dissenterloven 27 juni 1891 § 16; l. om sundhedskom. 16 mai 1860 § 25 jfr. frdn. 7 novbr. 1682; l. om kirker og kirkegarde 3 aug. 1897 §§ 35, 38, 41—3.

³ Jfr. l. om behandling af lig 4 juni 1898; jfr. reglm. 15 juli 1898; str.pl. § 263, sidste p.; l. om ligbrænding 3 mai 1913. Jfr. ogsaa l. om afgivelse af lig til Universitetet 20 mai 1899. — Jfr. 2det led, der har en strengere straffesats.

⁴ Jfr. det i anm. 3 citerede.

⁵ Jfr. sidste led.

⁶ Jfr. om dette udtryk de hos Kjerschow p. 229—230 anførte domme, der bevarer sin betydning ligeoverfor den nye lov. — Gl. straffelov straffede forøvrigt kun tilsidebringelsen, naar den var skeet hemmelig, ikke naar den var skeet aabenbart, om end retsstridig (se S. K. M. p. 269); jfr. imidlertid følgende anmærkning i. f.

⁷ Jfr. str.pl. §§ 211 og 263. — Denne indskrænkning i straffebestemmelsens omraade fandtes ikke i gl. str.l.

⁸ Gl. str.l. 14—9 talte alene om barn. Jfr. S. K. M. p. 269: «Man har antaget at burde ligestille anden hjælpeløs person med barn, hvorved ogsaa paa den anden side stærkere tilkjendegives, at man heller ikke tænker sig bestemmelsen anvendt med hensyn til større børn, der vel kan forsvinde uden af sin forsørger at behøve at være bragt nogetsteds hen. Forsvinder et saadant under mistænkelige omstændigheder, vil forsørgeren som andre søges afhørt som vidne, og vægrer han da forklaring, eller forklarer han sig falsk, vil ansvar herfor ramme ham eller dette paadrage ham særlig mistanke (jfr. str.pl. § 177). Hvad derimod angaar spæde børn og andre hjælpeløse personer, vil, naar de forsvinder, mistanken regelmæssig af sig selv saaledes fræste sig ved den, i hvis varetægt de var, at vidnepligten her taber al betydning.»

⁹ Forskjellen mellem straffebestemmelsen i sidste del af nærv. paragraf og § 340 vil sees at være følgende: 1) § 341 forudsætter en vægring ved at meddele opgave paa øvrighedens forlangende, medens efter § 340 den blotte undladelse af at anmelde er nok og denne anmeldelse ikke behøver at ske til øvrigheden. 2) § 341 angaar kun spædere børn, § 340 ogsaa større. Paa den anden side er efter den første, men ikke efter den sidste, anden hjælpeløs person ligestillet med barn.

¹⁰ Jfr. H. R. Smith i Retst. 1891 p. 633 og 1896 p. 561 ff.

§ 342.¹ (Ulovlig tilbagevenden af udviste eller forviste.)

Den, som, efter at være udvist af riget,² uden tilladelse atter indfinder sig i samme, straffes med fængsel indtil 6 måneder, men indtil 2 aar, saafremt han tidligere er fældet³ for saadan forseelse.

Paa samme maade straffes den, som ved dom er forvist til eller fra bestemte dele af riget,⁴ og som retsstridig atter indfinder sig noget sted, hvor ophold er ham forbudt.

Med bøder eller med fængsel indtil 6 måneder straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker til nogen oven nævnt handling.

¹ Afløser pl. 19 april 1805 (jfr. l. 27 mai 1854). — Retst. 1915 p. 110.

² Jfr. § 38; l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 (tillægsl. 24 juni 1915) §§ 6 og 13, samt nævnte tillægslovs afsnit III.

³ Jfr. § 61, hvorefter udtrykket maa forståes, som om der stod: «er straffet».

⁴ Jfr. § 33, derimod ikke beslutning efter § 39.

§ 343. (Fornykkelse af udlagt gods. Overtrædelse af arrest og forbud o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 måneder straffes den, som ulovlig tilintetgør, beskadiger, skjuler, bortfører eller afhænder gods, hvori udlæg, afsætning,¹ heftelse,² arrest³ eller beslag⁴ er gjort, eller handler mod et lovformelig nedlagt forbud⁵ eller bryder eller beskadiger et af offentlig myndighed anbragt segl⁶ eller medvirker hertil.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 10—19; Kjerschow p. 142—8; jfr. anonym afhandling i Ugebl. f. lovsk. VIII p. 433. — Jfr. § 280.

² Str.pl. kap. 34, mil. str.pl. kap. 30.

³ N. L. 1—19—17, der afløses ved denne del af paragrafen.

⁴ Jfr. str.pl. kap. 17, mil. str.pl. kap. 16; l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hverandre af 10 april 1915 §§ 35, 36 og 38 jfr. l. om forældre og egtebarn s. d. § 6, 2det led.

⁵ Jfr. N. L. 1—19—22; l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hverandre af 10 april 1915 §§ 35 og 36 jfr. lov om forældre og egtebarn s. d. § 6, 2det led.

⁶ Jfr. gl. str.l. 19—20; Kjerschow p. 149. Særskilte straffebestemmelser for seglbrud, der er opretholdte ved ikr.l. § 4, I, findes i toldl. 20 septbr. 1845 § 155 jfr. lov om tilvirkning af æthylæther 19 decbr. 1898 § 7. Jfr. ogsaa lov om tilvirkning af brændevin 15 august 1908 §§ 45, 48 og 50, lov om tilvirkning af øl 28 juni 1912 § 34. — Tilsigter vedkommende ved handlingen at unddrage sig offentlig afgift, anvendes tillige § 406 eller det særlige straffebud i speciallovgivningen, hvorunder forholdet maatte gaa ind.

§ 344. (Vægren af at efterkomme udkastelsesbeslutning. Udøvelse af ved dom frakjendt ret).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som, efter ved rettens hjælp at være udsat af fast eiendom eller skib, vægter sig ved at forlade samme eller igjen sætter sig i besiddelse deraf,¹ eller som vedbliver at udøve en ret, der er ham frakjendt ved endelig dom, eller som medvirker til nogen saadan forseelse.²

Offentlig pactale finder alene sted efter forværmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—21; Kjerschow p. 150—1. — Jfr. N. L. 6—14—6; husmandsl. 24 septbr. 1851 § 16; Hagerup Civilproces II (2den udg.) p. 295 ff.

² Den blotte undladelse af at efterkomme en dom rammes ikke af denne bestemmelse, som intet sidestykke har i den ældre ret. Kun hvis dommen paalægger den domte at ophæve en tilstand, der indeholder et indgreb i en andens ret (f. ex. fjerne et paa fremmed grund staaende bygværk, udlevere en i domfældtes besiddelse værende ting, der er tilkjendt sagsøgeren el. lign.), gaar undladelsen ind under paragrafen. — Enhver handling, som er i strid med den ved dommen fastslaaede retstilstand, maa antages at rammes af paragrafen, selv om dommen ikke i formen gaar ud paa at frakjende den ene part en rettighed, men paa at anerkjende en saadan for den anden part eller alene paa at paalægge domfældte en undladelse (jfr. om dette tilfælde Schweigaard Proces II, 4de udg., p. 41—2; Hagerup Civilproces I, 2den udg. p. 652—3). — Hvor loven har en særskilt straf for indgreb i visse rettigheder (f. ex. §§ 392, 393, 395, 396, 397 m. fl.), vil § 344 blive at anvende ved siden af vedkommende specielle lovbud.

§ 345.¹ (Ødelæggelse af offentlige opslag).

Den, som bevirker eller medvirker til, at opslaaede, udlagte eller omsendte offentlige kundgjørelser ulovlig ødelægges, borttages, gøres ulæselige eller besudles, eller at budstikker ikke i rette tid forsendes,² straffes med boder, men under særdeles skjærpende omstændigheder eller i gjentagelsestilfælde² med fængsel indtil 4 maaneder.

¹ Gl. str.l. 10—24. Jfr. l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 59 jfr. § 61.

² Jfr. N. L. 1—3—9; Indst. O. VII p. 45: «Da omsendelse af budstikke endnu benyttes i mange landsdele, har komiteen medtaget en bestemmelse, sigtende til beskyt-

telse af kundgjørelse ved budstikke. — Jfr. veil. 21 juni 1912 § 73.

² Jfr. § 61.

§ 346. (Ulovligt samkvem med fanger og personer, der er anbragte i opdragelsesanstalter, sindssygeasylter o. lign. Fremme af undvigelse).

Den, som ulovlig sætter sig i forbindelse med nogen i fængsel,¹ tvangsarbejdsanstalt,^{1a} opdragelsesanstalt, sindssygeasylt eller anden offentlig godkjendt anstalt anbragt person eller forskaffer ham gjenstande af nogen art,² eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

Med bøder eller med fængsel indtil 3 måneder straffes den, som bevirker eller medvirker til, at nogen undviger³ eller uretmæssig borttages⁴ fra anstalt eller andet sted, hvor han af offentlig myndighed maatte være anbragt.

¹ Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 26, 28, 44 og 47.

^{1a} Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 § 58.

² Jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 11, 1ste led, 30, sidste led jfr. §§ 40, 45, 49 og 58.

³ Jfr. § 131. Ved siden af denne paragraf faar den her omhandlede del af § 346 kun betydning, forsaavidt der handles om personer, som ikke er i straf eller under forfølgning for strafbare handlinger; jfr. f. ex. konkursl. § 24 (gl. str.l. 10—17).

⁴ Vil finde anvendelse f. ex. paa forældre, som borttager sit barn fra sted, hvor det af vergeraadet i medhold af l. 6 juni 1896 er anbragt; jfr. Odelstingstid. p. 613 og dept.-skr. 13 april 1909. — Jfr. ogsaa sindssygel. 17 aug. 1848 § 13. — Jfr. § 216 med anm. 7.

35te kapitel.

Forseelser mod den almindelige orden og fred.

Jfr. kap. 13.

§ 347.¹ (Overordnedes undladelse af at hindre underordnedes forseelser).

Med bøder straffes den overordnede, der forsætlig har undladt at hindre en i hans tjeneste^{2a} forøvet forseelse,² saafremt dette var ham muligt.

¹ Jfr. § 139, sidste led; l. om fredning af sæl 18 mai 1876 § 2, l. om hvalfangst 6 juni 1896 § 13, 3dje led; l. om tilvirkning m. v. af brændevin 15 aug. 1908 § 52; l. om tilvirkning og beskatning af øl 28 juni 1912 § 38; l. om tilvirkning og beskatning af fyrstikker 29 april 1915 § 23 og l. s. d. om stempelafgift af cigarer m. v. § 26. Jfr. ogsaa anm. 3 til § 41.

^{2a} Jfr. anm. 10 a til § 139.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

§ 348. Helligbrøde).

Den, som overtræder de angaaende helligdagsfreden gjældende bestemmelser,¹ straffes med bøder.

¹ Jfr. N. L. 1—3—4, 3—9—1, frdn. 12 marts 1735 (jfr. ikr.l. § 2, 4de led om N. L. 6—3—3 og 4; Retst. 1915 p. 81), frdn. om bededag 27 marts 1686 (jfr. frdn. 10 april 1731, love 12 april 1897 og 28 mai 1915), frdn. 26 oktbr. 1770, dissenterl. 27 juni 1891 § 15, sjofartsl. 20 juli 1893 § 44, l. om søndagslukning af barber- og frisørforretninger 17 mai 1897, l. om helligdagsanordningernes udvideise til juleaften 14 juli 1897, l. om indskrænkning af arbejdstiden i bagerierne 24 april 1906, l. om salg og skjænkning

af brændevin m. m. 17 mai 1904 §§ 16, 19.2, b jfr. 34, 36.1; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 57.2 og § 58.1 jfr. §§ 30 og 61. l. om vaarsildfiskeriet 24 septbr. 1851 § 6 og de tilsvarende bestemmelser i den senere fiskerilovgivning (jfr. ikr.l. § 4, I); jfr. ogsaa plakat 13 oktober 1797. De for tiden i flere politivedtægter indeholdte bestemmelser om helligdagsfred vil bortfalde ved ikr.l. § 15; jfr. S. K. I. M. p. 51—2.

§ 349. (Rolighedsforstyrrelse ved forvoldelse af skræk, forbitrelse o. lign.).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som ved ugrundet raab om hjælp, misbrug af nødsignal¹ eller lignende volder skræk blandt et større antal mennesker, sammenstimling eller udrykning af politi, brandvæsen eller den væbnede magt, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der mod bedre vidende eller uden at have rimelig grund til at anse ryggtet for sandt offentlig² udbreder eller medvirker til offentlig² udbredelse af et falsk rygte, som er skikket til at fremkalde almindelig forbitrelse eller skræk eller fare for den almindelige fred og orden.²

¹ Jfr. om jernveie res. 29 septbr. 1873 §§ 5 og 6.

² Jfr. § 7.2.

³ Jfr. §§ 130, 247, 248, hvilke i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 349.

§ 350.¹ (Slagsmaal og anden fredsforstyrrelse. Forstyrrelse af nattero og fredsforstyrrelse paa privat sted).

Med bøder eller med fængsel indtil 2 maanedes straffes den, som ved slagsmaal, skrig, fornærmelig opførsel² eller anden utilbørlig adfærd² forstyrrer den almindelige fred og orden eller den loelige færdsel, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som ved skrig, stoi eller

paa anden vis uden skjellig grund forstyrrer omgivelsernes nattero, eller som ved saadan adfærd paa sted, hvor han forbliver uden berettigelse og trods tilhold om at fjerne sig,⁴ volder omgivelserne skræk eller forstyrrelse, eller som medvirker hertil.

Offentlig paatale finder i det i 2det led omhandlede tilfælde alene sted efter begjæring af nogen foruærmert.

¹ Tilsvarende bestemmelser findes i en flerhed af politivedtægter, forsaavidt angaar forholdet paa offentlige veie og andre offentlige eller for publikum aabne steder. Jfr. om disse vedtægter ikr.l. § 15, hvorefter de opretholdes. Jfr. forøvrigt § 138, løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 16, 17 og 20, bestemmelser i flere af fiskerilovene, saaledes l. 28 septbr. 1854 § 3, l. 26 juni 1893 nr. 5 § 13, l. 3 aug. 1897 nr. 4 § 23, l. s. d. nr. 5 § 26, der opretholdes ved ikr.l. § 4, l. samt l. 6 august 1897 § 23 jfr. tillægslov 19 juli 1912, l. om salg og skjænkning af brændevin m. v. 17 mai 1904 § 53.a.

² Jfr. §§ 228 ff. og 246 ff., der bliver at anvende ved siden af § 350.

³ Løven gaaer ud fra, at saadan adfærd bør kunne straffes som forstyrrelse af den almindelige fred og orden, ogsaa om fredsforstyrrelsen opholder sig paa helt privat grund, naar dog skraalet og spektaklet høres videre. Naar det overhovedet ikke ud over et begrænset privat territorium, vil derimod straffen være betinget af, at nattero forstyrrer, ligesom paatalen afhænger af klage» (S. K. M. p. 270).

⁴ Jfr. §§ 355, 395 og 396, hvilke i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 350.

§ 351.¹ (Forvolden af fare for færdselen paa offentlig vei m. v.).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. ved uvorren kjørsel, ridning, agning eller seiling, eller
2. ved uforsigtig henstillen af gjenstande, eller
3. ved stenkast, udlæggelse af fodangler eller anbringelse af gildre, eller
4. ved forsømmelse af paa betryggende maade at indgjærde eller tildække brønd, udgravning eller udsprængning,² eller
5. ved forsømmelse af at vedligeholde bygning, veilegeme, bro eller vækverk, eller
6. ved unndladelse af paabudne sikkerhedsforanstaltninger,² eller
7. ved unndladelse af at bøde eller anmeldte skade, som han selv har forarsaget,

eller ved anden lignende adfærd volder fare⁴ for færdselen paa offentligt sted,⁵ eller som medvirker hertil.

Med bøder straffes den, som paa saadan maade som oven nævnt volder fare⁴ for færdselen paa sted, der danner den loelige adkomst til gaard, hus eller huseilighed, eller for færdselen i gaardsrum eller have eller paa lignende sted, hvortil flere⁶ har almindelig adgang.

¹ Tilsvarende bestemmelser i forskjellig form i de fleste politivedtagter. Disses bud opretholdes (jfr. ikr.l. § 15), forsaavidt de giver nærmere regler om kjørsel, ridning o. s. v., uden hensyn til, om der i det enkelte tilfælde volder fare (f. ex. regler om, paa hvilken side af gaden der skal kjøres o. s. v. jfr. anm. 4). — Særlige herhenhørende straffebud, der ved ikr.l. § 4, I er opretholdte ved siden af § 351, se i l. om isvækning af 12 juni 1869, jagtloven 20 mai 1899 §§ 22—4 jfr. 36 og 37. Jfr. ogsaa veilov 21 juni 1912 §§ 40, 68, 70 og 71.

² Lovstedet «omfatter ikke farlige skrænter, afgrunde o. lign., som forefindes fra naturens haand, men taler alene om udgravninger, udsprængninger og brønde, det vil sige farer, som grundens eier eller dennes forgjænger i regelen selv har fremkaldt» (S. K. M. p. 271).

³ Jfr. saaledes bergværksl. 14 juli 1842 § 3, hvis straffebestemmelser afloses af nærv. lovsted. Jfr. om ildsfarlige gjenstande, sprængstoffer o. lign. § 352 i. f. med anm. 4.

⁴ Det er ikke hertil nok, at vedkommende handling i sin abstrakte almindelighed kan tænkes at medføre fare, men denne maa i det konkrete tilfælde have været forudseelig for den skyldige; jfr. foreøvrigt Odelstingstid. p. 613—4.

⁵ Jfr. § 7.1. Lovstedet vil efter den der givne definition komme til at omfatte ogsaa mange private veie, broer o. lign. «Man maa lægge vel mærke til, at er først f. ex. en gaardsvei eller en sætervei anlagt, er den ikke alene til brug for anlæggeren, men for alle hans folk og for fremmede, som i lovligt ærinde der færdes. Ligeoverfor disse er det da hans skyld, om der sker ulykke, fordi f. ex. en raadden bro styrter sammen» (jfr. S. K. M. p. 271).

⁶ Ikke nødvendigvis tilhørende flere familier eller husholdninger; jfr. O. prop. nr. 24 p. 40.

§ 352.¹ (Uforsigtig adfærd m. h. t. sprængstoffer, skydevaaben o. lign. Uforsigtig forvolden af ildsfare).

Med boder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som ved forfærdigelse, brug, opbevaring eller behandling af sprængstoffer, skydevaaben, maskiner, dampkjedler,² elektriske ledninger³ eller lignende gjenstande gjør sig skyldig i uforsigtig adfærd, egnet til at volde fare for andres liv eller helbred, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som volder fare for ildsfaade ved uforsigtig omgang med ild eller ildsfarlige

stoffc,¹ eller som medvirker hertil, eller som overtræder de til betryggelse mod ildscaade eller sprængninger eller lignende ved lov eller i henhold til lov givne bestemmelser.

¹ Jfr. de almindelige bemærkninger til kap. 14.

² Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægslove 18 september 1909 og 21 august 1914 §§ 36—41, 96, 97 og 100; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 9 jfr. §§ 59 og 61 jfr. res. 15 januar 1910.

³ Jfr. l. ang. elektriske anlæg m. v. 16 mai 1896 (i Lovtidenden feilagtig opført under 15 mai 1896, se rettelser vedk. aarg. 1896 i Lovtidenden for 1897), res. 13 febr. 1897 og regl. 3 januar 1908.

⁴ Jfr. l. om jernveie 7 septbr. 1854 §§ 3—5, l. om indskrænkninger i adgangen til at anlægge visse ildsfarlige indretninger 28 septbr. 1857, l. om behandlingen af ildsfarlige gjenstande 3 mai 1871 med tillægslove 29 mai 1879, 28 mai 1881, 14 juni 1890, 1 mai 1909, 12 juni 1914 og 11 juni 1915, love om betryggelse mod ildsfare i hoteller og større vaaningshuse af 6 juni 1891 og 8 juni 1895, l. om indskrænkninger i brug af ild i skov og mark 14 juli 1893 med tillægslov 27 juli 1896, havneloven 10 juli 1894 § 25, l. om lagring og forhandling af calciumcarbide m. v. 10 decbr. 1898 med res. af 4 juni 1910, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægslov 18 septbr. 1909) §§ 68—78; jfr. S. K. M. p. 271—2. Flere af disse love har særegne straffebestemmelser, der er opretholdt ved ikr l. § 4, l. Jfr. ogsaa bygningslove 27 juli 1896 §§ 68—70, 19 april 1899 §§ 77—79, 26 mai 1899 §§ 76—78, 11 juni 1906 §§ 82—84, lov om brandvæsenet 15 august 1908 §§ 32—55, veilov 21 juni 1912 §§ 39 og 40, l. om forbud mod at overlade skydevaaben og ammunition til barn under 15 aar af 26 april 1912.

§ 353. (Betræden af steder, hvortil adgang er forbudt).

Med bøder straffes den, som begiver sig hen paa sted, hvortil adgangen af øvrigheden er forbudt,¹ eller som medvirker hertil.

¹ I det oprindelige udkast til loven var her tilføjet «paa grund af den dermed forbundne fare.» Dette udelødes, fordi man fandt, at ogsaa andre offentlige hensyn vilde kunne foranledige forbud, hvis overtrædelse bør belægges med straf (f. ex. forbud mod betrædelse af grund, henlagt til fæstninger, fængsler eller skolehjem) jfr. Indst. O. I p. 48.

§ 354. (Forsømmelig bevogtning m. v. af sindssyge. Farevoldende handlinger ligeoverfor dyr, forsømmelig bevogtning af saadanne).

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som volder fare¹

1. *ved at forsømme sin bevogtningspligt ligeoverfor nogen sindssyg² eller ved at undlade at anmelde for politiet,² at en sindssyg, som han har til forpleining eller under bevogtning, er rømt,*
2. *ved retsstridig at hidse, tirre eller skræmme dyr eller ved at medvirke hertil,*
3. *ved ulovlig at holde farlige^{2a} dyr eller ved ikke paa forsvarlig maade at sørge for uskadeliggjørelsen af farlige dyr, der er i hans besiddelse,³ eller*
4. *ved i tilfælde af, at et farligt dyr er brudt løs fra ham, at undlade at anmelde dette for politiet og iøvrigt at foretage, hvad der staar i hans magt for at forebygge ulykke.*

¹ Jfr. anm. 4 til § 351.

² Hvorvidt der paaligger den, der har en sindssyg til forpleining, nogen bevogtningspligt, vil afhænge af sindssygdommens art (jfr. sindssygeloven 17 aug. 1848 § 15

jfr. § 21, der viser, at ikke enhver sindssygdom berettiger til frihedsindskrænkning). Har vedkommende ingen grund til at antage den sindssyge for farlig og har han heller ikke af læge faaet noget paabud om bevogtning, vil paragrafen ikke være anvendelig; jfr. Indst. O. I p. 48. Jfr. forøvrigt ogsaa anm. 4 til § 351, hvoraf sees, at de subjektive betingelser for straf her vil mangle.

² Jfr. § 339, l, der selvfølgelig ikke bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf.

^{2a} Jfr. Retst. 1910 p. 682.

⁴ Jfr. N. L. 6—10—2 og 5 (jfr. ikr.l. § 2), l. om ansvar for skade paa bufæ ved hund af 20 august 1915, l. om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme 14 juli 1894 § 10, sidste og næst sidste led jfr. § 27 (ikr.l. § 4, I). Jfr. ogsaa den beslægtede bestemmelse i jagtl. 20 mai 1899 § 29 jfr. § 41 (ikr.l. § 4, I).

§ 355.¹ (Indbrud og indsnigelse i fremmed hus. Ulovlig forbliven dersteds).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uberettiget^{1a} enten sniger sig² eller trods forbud trænger sig ind i hus,³ skib,⁴ jernbanevogn eller noget rum^{4a} i saadanne eller andet tillukket sted eller trods tilhold om at fjerne sig uberettiget forbliver paa et saadant sted, eller som medvirker hertil.

Med bøder straffes den, som uberettiget tager ophold paa et sted,⁵ som er i en andens besiddelse, og trods tilhold om at fjerne sig forbliver⁵ sammesteds.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.⁶

¹ Jfr. § 147.

^{1a} Jfr. Retst. 1913 p. 351.

² Jfr. § 403, som i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 355.

² Jfr. anm. 3 til § 147.

³ Jfr. anm. 4 til § 147.

^{4a} Jfr. anm. 5 til § 147.

⁵ Den blotte uberettigede betræden af fremmed eiendom er saaledes ikke strafbar; jfr. §§ 395 og 396.

⁶ Jfr. anm. 1 til § 77.

§ 356.¹ (Forfærdigelse og afhændelse af falsk noget og dirik).

Med bøder straffes den, som uden begjæring af nogen vedkommende forfærdiger eller afhænder noget til fremmed laas, eller som forfærdiger eller overlader dirik til nogen, som ikke har lovlig brug derfor, eller som medvirker hertil.

Har han handlet med formodning om, at nogen strafbar handling tilsigtedes, kan fængsel indtil 6 maaneder anvindes.

¹ Jfr. gl. str.l. 19—8.

36te kapitel.

Forseelser med hensyn til den almindelige sundhed.

§ 357.¹ (Overtrædelse af sundhedsforskrifter).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overtræder^{1a} de her i riget ved lov² eller i henhold til lov³ givne forskrifter, sigtende til forebyggelse eller modarbejdelse af smitsomme sygdomme⁴ eller til den almindelige sundheds beskyttelse.

¹ Jfr. § 156.

^{1a} Jfr. anm. 1 a til § 339

² Jfr. saaledes frdn. om vaccination 3 april 1810, (jfr. plakat 19 novbr. 1911), l. om sundhedskommissioner m. v. 16 mai 1860 (jfr. Retst. 1910 p. 557), lov ang. ret til

hval 22 mai 1869 § 5, kvaksalverl. 29 april 1871 med tillægslov 6 juni 1889. I om spedalskes afsondring 6 juni 1885, l. ang. sundhedsfarlige stoffes opbevaring 14 juni 1890, l. om kjødkontrol m. v. 27 juni 1892 med tillægslove 6 aug. 1897, 25 juli 1910 og 14 juli 1914, l. om foranstaltn. mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 med tillægsloven 26 mai 1899, l. ang. foranstaltn. mod tuberkulose sygdomme 8 mai 1900, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægslov 18 septbr. 1909) § 85, lov om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909, lov om husvær for folk og heste under skogarbejde og flotning 30 juli 1915, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 §§ 57 nr. 1, 58 nr. 1 og 61 jfr. §§ 12—15, 17, 18 og 19. Enkelte af disse love har særskilte straffebestemmelser, der er opretholdte ved ikr.l. § 4, I.

² Jfr. l. om sundhedskom. 16 mai 1860 §§ 4 og 11.

⁴ Blandt dyr eller mennesker; jfr. Vergl. Darst. B. T. IX p. 157.

§ 358.¹ (Uagtsomhed m. h. t. syfilitisk sygdom).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 måneder straffes den, som, uden at gjøre opmærksom paa smittefaren,

1. *anbringer til pleie et barn, som han ved eller formoder² at lide af smitsom, syfilitisk sygdom,³ eller antager nogen til pleie af saadant barn, eller*
2. *med kundskab eller formodning om at lide af smitsom, syfilitisk sygdom² tager tjeneste i en andens husstand⁴ eller forbliver⁵ i saadan tjeneste eller modtager et fremmed barn til pleie,*

eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som til pleie af et barn antager eller beholder nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom, syfilitisk sygdom,² eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 155.

² «Man har antaget paa grund af diagnosens vanskelighed her gjennemgaaende at burde stille formodning ved siden af kundskab. Dette er vistnok saa meget ubetænkelige, som det ialfald i de fleste tilfælde, hvor nogen er i tvivl, dog vil foreligge en sygdom, som den syge selv maa have forstaaet, burde underkastes legebehandling» (S. K. M. p. 274).

³ Herunder gaar ikke gonorrhoe og blød chanker; jfr. anm. 2 til § 155.

⁴ Dette udtryk forudsætter, at den tjenende person har b o l i g hos sin husbond. Det er ikke nok, at han har sin tid helt optaget og ogsaa indtager sine maaltider hos ham.

⁵ «Man har medtaget under straffetruselen forbliven i tjeneste, efterat man er bleven vidende eller har fattet mistanke om at lide af syfilis. Vistnok vil dette ofte i sig selv være undskyldeligere, men den store fare gjør det dog utilstedeligt; og afgjørende bør det da falde i vægtskaalen, at ellers ogsaa mange, som allerede ved tjenestens overtagelse havde sygdommen, vil kunne unddrage sig straffen ved at paastaa først senere at have erhvervet den» (S. K. M. p. 274).

§ 359.¹ (Falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige næringsmidler, beklædningsgjenstande).

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som forsætlig eller af uagtsomhed falholder^{1a}

1. *som næringsmidler for mennesker eller dyr eller som nydelsesmidler gjenstande, der paa grund af forfalskning, umodenhed, bedærvedhed, slet tilberedelse eller opbevaringsmaade eller af andre grunde² er skadelige for sundheden,³ eller*
2. *beklædningsgjenstande, tøier, tapeter, legetoi, til tilberedelse eller opbevaring af næringsmidler bestemte husge-*

raad eller vedskaber eller lignende gjenstande,⁴ indeholdende stoffe, der gjør dem skadelige for sundheden.⁵

Paa samme maade straffes den, som under en som næringsvei dreven virksomhed⁶ forfærdiger eller frembringer deslige gjenstande.

¹ Jfr. §§ 153 og 362 (med anm. 1) samt l. om kontrol med tilvirkn. af og handel med margarin 8 marts 1902 § 11,2 (jfr. ikr.l. § 4, I), som i henseende til betingelserne for straf falder sammen med § 359, men ikke har strafalternativet fængsel. — Jfr. ogsaa § 271,4, der bliver at anvende ved siden af § 359, forsaavidt de særlige betingelser for bedrageristraf er tilstede. Man bemærke forøvrigt med hensyn til forholdet mellem den i § 359 omhandlede forbrydelse og bedrageri, at den første ikke forudsætter: 1) forsæt, endnu mindre vindesyg hensigt, 2) fremkaldelse af nogen vildfarelse (straf efter § 359 rammer ogsaa, hvor der ikke er lagt dølgemaal paa varens sundhedsskadelige beskaffenhed), 3) forvoldelse af formuestab (straf efter § 359 rammer ogsaa den, der ikke har krævet mere for varen end den er værd). — Jfr. ved §§ 359—362 Forhandlingerne ved 5te norske kriminalistmøde p. 50—69.

² Efter S. K. M. p. 108 skal dette udtryk omfatte «saavel kjøbmanden selv, der lader varen falholde, som betjenten, der umiddelbart falholder, hvis han gjør dette paa egen haand» (jfr. § 41). Jfr. Hagerup Alm. del p. 210—1 med note 3.

³ Herved sigtes særlig til de tilfælde, hvor gjenstanden i og for sig — uden at være tilsat fremmede bestanddele eller være undergaaet bedærvelse — er skadelig for sundheden (jfr. Odelstingstid. p. 615—6 og S. K. U. § 359,1). Selvfølgelig omfatter imidlertid bestemmelsen ikke gjenstande, som ikke nødvendigvis ved at anvendes overensstemmende med sin bestemmelse er skadelige, men kun har denne egenskab, naar særlige betingelser foreligger (f. ex.

vandblandet melk ligeoverfor spædbørn), eller naar de nydes til overmaal (f. ex. alkoholiske drikke).

² Jfr. anm. 13 til § 153. — Da paragrafen ogsaa omhandler «næringsmidler for dyr», vil her ogsaa disses sundhed komme i betragtning og paragrafen vil kunne komme til anvendelse, selv om der i tilfældet ikke har foreligget nogen fare for menneskers sundhed.

⁴ Det væsentlige her er, at gjenstanden er bestemt til en eller anden personlig brug.

⁵ Her kommer alene menneskers sundhed i betragtning. Jfr. anm. 3.

⁶ Jfr. § 362.2 (med anm. 7).

§ 360. (Falholdelse af skadelige eller virkningsløse lægemidler).

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maanedes straffes den, som forsætlig eller af uagtsomhed falholder¹ eller afhænder noget lægemiddel,^{1a} der paa grund af bestanddelenes slethed, urigtig tilvirkning eller af lignende grunde er skadeligt for sundheden^{1b} eller ikke i tilbørlig grad besidder de for samme lægemiddel eiendommelige egenskaber.²

¹ Jfr. anm. 1 a til § 359.

^{1a} Jfr. Retst. 1908 p. 72.

^{1b} Jfr. anm. 13 til § 153.

² Jfr. § 157, der forudsætter: 1) bevidsthed om, at man udsætter andres liv eller helbred for fare, medens dette ikke behøver at være tilfældet efter § 360, som ogsaa rammer den blotte uagtsomhed, 2) at det falholdte eller afhændede lægemiddel er helt blottet for de angivne egenskaber, medens det efter § 360 er nok, at det ikke besidder de for samme lægemiddel eiendommelige egenskaber i tilbørlig grad. jfr. Retst. 1908 p. 925. — Jfr. endvidere om forholdet til § 270 anm. 1 til § 359. — Jfr. lov om drift af apotek 4 august 1909 §§ 18 og 25.

§ 361. (Overtrædelse af forskrifter om lægemidler og gift).

Med bøder straffes den, som overtræder¹ de her i riget givne forskrifter^{1a} angaaende tilvirkning, forhandling eller opbevaring af lægemidler eller gift eller andre sundhedsfarlige stoffe.

¹ Jfr. anm. 1 a til § 339.

^{1a} Jfr. lov om indførsel af apotekerverer samt om handel med gifte og arkana 16 mai 1904, lov om handelsnæring 16 juli 1907 §§ 26 og 27, lov om drift af apotek 4 aug. 1909 § 19, lov om lægers og dyrlægers levering af lægemidler 25 juli 1910 med tillægslov 7 juli 1913, lov om ind- og udførsel af opium 21 juni 1913, lov om tilvirkning af gifter og apotekerverer 3 juli 1914, plakater 22 decbr. 1882 § 12, 1 august 1903, 4 juni 1904 (med senere ændringer), 29 august 1908, 27 januar 1911, 1 mai 1914 samt to resol. 16 juli 1904; l. om sundhedsfarlige stoffes opbevaring og forhandling m. v. 14 juni 1890 jfr. pl. ang. forsigtighedsregler ved udlevering af kali og natronlud 15 marts 1902 (dept. skr. 4 juni 1902), ved forhandling af visse rotteudryddelsespræparater 20 april 1911 og af raa karbolsyre m. v. 25 april 1913.

§ 362.¹ (Falholdelse som egte af næringsmidler, der er eftergjorte eller forringede i værdi m. v. Forfærdigelse af saadanne i falholdelseshensigt).

Med bøder straffes den, der forsætlig eller af uagtsomhed

1. falholder som egte og uforfalsket² noget næringsmiddel for mennesker eller dyr eller noget nydelelsesmiddel,² der er eftergjort eller forringet i værdi⁴ ved borttagelse af det tilhørende⁵ eller tilsætning af fremmede⁶ stoffe, eller
2. forfærdiger⁷ saadant nærings- eller nydelelsesmiddel eller stoffe, bestemte til forfærdigelse af samme, i hensigt at falholde eller lade det falholde som egte og uforfalsket.²

¹ Jfr. §§ 363 og 370. Forholdet mellem §§ 362 og 363 er det, at førstnævnte paragraf alene rammer manipulationer med varen selv, medens § 363 rammer «den retsstridige adfærd, som bestaar i, at kjøberen ledes bag lyset med hensyn til varens art eller beskaffenhed ved urigtige angivelser eller lign., uden at varen gives et udseende, beregnet paa at skaffe disse tiltro» (S. K. M. p. 276). — Fra bedragerforbrydelsen (§ 270 jfr. 271, 4) adskiller det i § 362 omhandlede forhold sig derved, at der hverken forudsættes forsæt, vindesyg hensigt eller formuestab (jfr. anm. 1 til § 359). Fra det i § 359 omhandlede forhold adskiller det, der er gjenstand for straf efter § 362, sig væsentlig derved, at der efter sidstnævnte paragraf ikke er tale om fare for nogens sundhed, og at den kun angaar nærings- og nydelsesmidler (jfr. anm. 3). §§ 359 og 362 bliver ikke at anvende ved siden af hinanden paa samme forhold.

² Dette kan ligge enten i udtrykkelig angivelse eller i det udseende, der er givet varen, eller i den pris, der forlanges for den.

³ Saa vel det i § 362 som det i § 363 omhandlede forhold er saaledes straffrit ligeoverfor andre gjenstande. Falholdelse af forgyltde gjenstande for guld, plet for sølv, af kunstige antikviteter o. s. v. er saaledes kun strafbar, hvor betingelserne for bedrageristraf foreligger. — Jfr. imidlertid §§ 370 og 375.

⁴ At ogsaa den forlangte pris skal være den samme som for egte og uforfalsket vare, kræves ikke, se anm. 2 — Jfr. forøvrigt med hensyn til udtrykkene eftergjøring eller værdiforringelse S. K. M. p. 275: «Man har troet, at begrebet forfalskning var for ubestemt, og at dets benyttelse kunde lede for vidt, hvad ogsaa den tyske retspraxis synes at bekræfte, idet i Tyskland f. ex. tilsætning til øl af et stof, der giver det et maltrigere udseende uden at skade sundheden eller forringe næringsværdien eller benyt-

tes som grundlag for en prisforhøielse eller for en falsk betegnelse af ølsorten, er bleven anseet som forfalskning.» — Om vin se sammesteds p. 276, i noten: «Efter § 362 vil saaledes tilberedelsen af virkelig ægte druevin med sukker og vand kunne straffes, saafremt derved en værdiforringelse er tilsigtet og ikke øiemedet alene er at forbedre varens smag og saaledes gjøre den behageligere. Og efter samme paragraf maa forhandlingen og tilberedelsen af rene kunstvine saasom vin, lavet af tørre rosiner eller udpresede druer, kunne straffes, naar det sker i hensigt at lede kunderne bag lyset.»

⁵ F. ex. forhandling af skummet melk som nysilet (S. K. M. p. 275).

⁶ Som fremmed maa ligeoverfor naturprodukter ethvert stof betragtes, der tilsættes dette, selv om det ogsaa udgjør en kemisk bestanddel af naturproduktet (f. ex. vand i forhold til melk eller vin). Her maa dog noget hensyn tages til, hvad der i produktions- og omsætningslivet er anerkjendt som fremgangsmaader, der tilsiges af fuldt legitime øiemed (f. ex. tilsætning af vin med sukkervand for ved gjæringen at betage særlig sure aargange deres syrlighed, eller med æggehvide, spiritus o. lign. for at gjøre vinen varigere; jfr. anm. 4 og S. K. M. p. 275, note 1). — Jfr. Retst. 1911 p. 509 (kaffe tilsat rug).

⁷ Det kræves ikke her som efter § 359, sidste led, at forfærdigelsen skal være skeet «under en som næringsvei drevet virksomhed.»

§ 363.¹ (Falholdelse som naturlige af kunstige næringsmidler).

Med boder straffes den, som falholder kunstig tilberedte næringsmidler for mennesker eller dyr eller nydelsesmidler² under navne eller betegnelser,^{2a} som i handel og vandel alene tillægges de naturlige, eller naturlige nærings- eller nydelses-

*midler under nævne eller betegnelser, som i handel og vandel alene tillægges andre arter.*²

¹ Jfr. l. om kontrol med tilvirkning af og handel med margarin og margarinost 8 marts 1902 § 11, 1ste led (jfr. ikr.l. § 4, l), der ogsaa rammer uagtsomhed, men for forsætlig falldholdelse baade i henseende til betingelserne for straf og dennes størrelse (jfr. ikr.l. § 7, sidste led) falder sammen med § 363. — Jfr. om forholdet til bedrageriforbrydelsen og til § 362 anm. 1 til sidstnævnte paragraf.

² Se anm. 3 til § 362.

^{2a} D. e. ligeoverfor almenheden. En urigtig betegnelse, som kun er anvendt ligeoverfor enkelte købere, vil alene være strafbar, naar betingelsen for straf efter § 270 foreligger.

² «Man har ikke troet at burde gaa videre end til at forbyde benævnelser, som ikke i handel og vandel har vundet hævd for vedkommende vare. Mindre rigtige eller i sig selv urigtige benævnelser, som er gjængse i handel og vandel, maa kjøberen være forberedt paa, og de vil derfor vanskeligt kunne skuffe den mere erfarne, ligesom han ogsaa vil have opfordring til at sikre sig derimod» (S. K. M. p. 276). Specielle forbud se f. ex. l. om margarin etc. 8 marts 1902 (tillægslov 10 septbr. 1909) § 4 jfr. § 11, l.

§ 364.¹ (Hensættelse i hypnotisk tilstand).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som anvender noget middel eller nogen fremgangsmaade, hvorved en anden med sit samtykke² hensættes i hypnotisk tilstand eller i afmagt, bevidstløshed eller lignende tilstande.

Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at en læge benytter hensættelse i saadan tilstand i videnskabelige øie med eller ved sygebehandling.

¹ Jfr. om lovgrunden S. K. M. p. 277—8; O. prop. nr.

24 p. 41—2. — Jfr. løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 22 og 23; skr. fra medicinaldirektøren 17 januar 1905.

² Ellers se § 229 (jfr. § 235).

§ 365. (Overtrædelse af sundhedsregler m. h. t. fabriker o. s. v.).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overtræder¹ de forskrifter,² der her i riget lovlige er givne til betryggelse af sundheden eller sikkerheden i fabrikker, gruber, paa jernbaner eller skibe, i teatre, ved akrobatiske øvelser eller lignende, i gjestgiverier eller paa andre samlingssteder.

¹ Se anm. 1a til § 339.

² Jfr. bergværksl. 14 juli 1842 §§ 43 og 44, jernbanel. 7 septbr. 1854 § 6, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903, l. om foranstaltn. til betryggelse mod ildsfare i hoteller o. lign. 6 juni 1891, flere bestemmelser i bygningslovene af 27 juli 1896, 19 april 1899, 26 mai 1899 og 11 juni 1906, l. om offentlig forevisning af kinematografbilleder 25 juli 1913 § 3. Se ogsaa lov om arbejdstiden i bagerierne 24 april 1906, lov om forbud mod indførsel tilvirkning eller salg af fyrstikker med hvidt gult fosfor 25 juli 1913, l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915, hvilke love har særlige straffebestemmelser.

§ 366. (Inddragning af sundhedsskadelige gjenstande. Fradømmelse af ret til næringsvei).

Gjenstande af de i §§ 359 og 360 omhandlede slags kan inddrages overensstemmende med reglerne i § 35.

Er nogen i §§ 359—363 omhandlet forseelse forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

37te kapitel.

Forseelser mod den almindelige tillid.

Jfr. § 12,3.a.

§ 367.¹ (Eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af penge m. v.).

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som eftergjør² eller uden behørig bemyndigelse³ forfærdiger i ind- eller udlandet gangbare penge eller noget dokument af den i § 178 omhandlede art eller redskab eller anden gjenstand, der tilkjendegiver sig som bestemt til forfærdigelse heraf, eller som medvirker hertil.⁴

¹ Gl. str.l. 11—15, der dog kun omhandlede stempel, form eller redskab til forfærdigelse af mynt (ikke penge og pengesedler) og (ligesom de tilsvarende bestemmelser i 11—6 og 7) som betingelse for straf krævede, at misbrug skulde være skeet.

² Jfr. § 174, naar hensigten er at benytte de eftergjorte penge som egte. Jfr. forøvrigt anm. 2 til § 174.

³ Se l. om Norges Bank 23 april 1892 § 6.

⁴ Jfr. § 177, hvis hensigten er at benytte redskabet til nogen i §§ 174 eller 175 nævnt forbrydelse.

§ 368.¹ (Uberettiget forfærdigelse af segl. stempler m. m.).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden behørig bemyndigelse forfærdiger inden- eller udenlandsk offentligt segl, stempel eller merke, stempelpapir, stempelmerke eller postfrimerke eller lignende, eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 11—6 og 7 jfr. anm. 1 til § 367. Jfr. §§ 184 og 186. — L. 29 april 1915 nr. 3 §§ 13 og 22.

§ 369. (Udspredelse af gjenstande, der let kan forvexles med penge).

Med bøder straffes den, som blandt almenheden udspreder¹ gjenstande, der er saa lige noget slags inden- eller udenlandsk mynt, pengeseddelt, stempelmerke eller postfrimerke eller dokument af den i § 178 omhandlede art, at forveksling let kan finde sted, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 184.

§ 370.¹ (Offentliggjørelse af urigtige angivelser af varers sammensætning, industriel retsbeskyttelse o. lign. Uberettiget anbringelse paa varer af merke, der vækker formodning om industriel retsbeskyttelse).

Med bøter straffes den, som med hensyn til gjenstande, der falholdes, offentliggjør eller paa anden maate udbreder urigtige angivelser angaaende disses sammensætning eller industrielle retsbeskyttelse^{1a} eller prisbelønninger, eller som offentliggjør eller udbreder betegnelser eller angivelser,² som er egnet til i saa henseende at føre bak lyset. Det samme gjælder om den, der paa gjenstande, som er bestemt til falholdelse, eller paa disses indpakning uberettiget anbringer noget merke, som vækker formodning om, at gjenstandene nyder industriel retsbeskyttelse, eller som falholder gjenstande, som er saaledes merket.

¹ Paragrafen er ændret ved l. 5 juni 1909 nr. 1.

^{1a} Nærværende paragraf rammer ikke selve indgrebet i den industrielle retsbeskyttelse (jfr. derom l. 2 juli 1910 nr. 4, 5 og 6), men alene det, uberettiget at give gjenstande en betegnelse eller udseende, som vækker forestillingen om en industriel retsbeskyttelse, der ikke eksisterer: jfr. Lagtings-tid. 1901—2 p. 291. — Jfr. l. om merkning og farvning af udenlandsk frø 9 maj 1913.

² Ved tilføielsen af ordet «angivelse» «vil det formentlig tydelig fremgaa, at det er meningen, at bestemmelsen

skal ramme ikke blot virkelig urigtige bevidnelser om varens sammensætning m. v., men ogsaa urigtige og vildledende anførsler om, at den overhovedet har været underkastet prøve af nogen sagkyndig» (O. prop. nr. 24 p. 42).

§ 371. (Falsk udgivelse af en skriftlig udtalelse for at hidrøre fra en bestemt person).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes straffes den, som i retsstridig¹ hensigt udgiver eller paa anden maade benytter som egne eller uforvansket en eftergjort eller forvansket skriftlig eller trykt udtalelse,² der fremtræder som umiddelbart hidrørende fra en bestemt person,³ eller som medvirker hertil.

Offentlig paatale finder alene sted efter forærmendes begjæring, eller hvor det findes paatrævet af almene hensyn.⁴

¹ Udelukker straf, hvor hensigten har været spøg (jfr. S. K. M. p. 280; jfr. forøvrigt anm. Ia til § 182).

² Er denne udtalelse et dokument (jfr. §§ 179—181), gaar tilfældet ind under § 182. — Paragrafen tilsigter at ramme misbrug med meddelelser, til hvilke der — uden at de besidder retslig betydning — knytter sig ideelle eller moralske interesser af stort værd. «Et brev fra forældre til børn eller omvendt kan alene ved de der indeholdte meningsudtalelser volde sorg eller ulykke og blive af afgjørende betydning for et menneskes fremtid» (S. K. M. p. 279).

³ «Det er meningen med denne redaktion at tilkjendegive, at underskrift ikke kræves, men at enhver maade, hvorpaa forfatteren i overensstemmelse med almindelig skik og brug kan tilkjendegives, ogsaa her vil tillægges betydning» (S. K. M. p. 280). Paragrafen rammer f. ex. breve, underskrevne alene «fader» eller «moder», indbydelser, skrevne paa dertil bestemte blanketter o. lign. — Det kommer ikke i betragtning, om vedkommende person fremtræ-

der som den mekaniske forfærdiger af skrivelsen, naar dennes indhold fremtræder som umiddelbart udtryk for personens udtalelser, ikke blot som en andenhaands gjengivelse af disse (trykte udtalelser, f. ex. erklæringer i aviser o. lign., hvor forfatteren navngives, indbydelseskort, hvor ogsaa indbyderens navn er trykt). Jfr. S. K. M. p. 280.

⁴ Jfr. anm. 1 til § 77.

—§ 372.¹ (Usand skriftlig bevidnelse. Retsstridig brug af bevidnelser).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som for at føre andre bag lyset angaaende omstændigheder af betydning for retsforhold eller foretagelsen af retshandler² udsteder en skriftlig bevidnelse,³ der indeholder usandhed.⁴

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som, i hensigt at tilvende sig eller andre en fordel⁵ eller at skade nogen, loquagtig udgiver sig eller en anden for en i en bevidnelse omhandlet person⁶ eller paa anden maade⁷ retsstridig benytter en bevidnelse,⁸ eller som medvirker hertil.

¹ Første led er en noget ændret gjengivelse af gl. str.l. 21—26, 1ste led; jfr. K j e r s c h o w p. 514—5; H a g e r u p Formuesindgreb p. 219—220. Med 2det led jfr. gl. str.l. 21—27 og 21—26, 2det led. — Jfr. I. om erhvervelse af vandfald, bergværk og anden fast eiendom 18 sept. 1909 § 6, 2det led i. f.

² D. e. viljeserklæringer, som er rettet paa at frembringe retsvirkninger. Herved udelukkes fra denne straffebestemmelses omraade bevidnelser, der alene har til hensigt f. ex. at fritage et barn fra at faa revselse af sine foresatte eller at legitimere en skoleforsømmelse (jfr. derimod om lugeattester § 189, der ikke har denne begrænsning, hvad heller ikke er tilfældet med § 120). Begrænsningen fandtes ikke i gl. str.l. 21—26, som derimod krævede den hensigt at søge at

tilvende sig eller andre en fordel, en hensigt, der alene kommer i betragtning efter andet, ikke efter første led af § 372. Jfr. S. K. M. p. 280: «Hensigten bør formentlig være irrelevant, naar bevidnelsen er relevant i retslig henseende. Ved f. ex. tyendeattester er der ofte ingen egentlig hensigt, men den urigtige erklæring afgives alene af svagheit for ikke at vække anstod.»

² Heri ligger, at erklæringen maa være bestemt til at afgive bevis (jfr. udtrykkene i §§ 120 og 189, der forsaavidt maa antages at falde sammen med indholdet af nærværende paragraf; jfr. følgende anm.). Men det, erklæringen er bestemt til at bevise (f. ex. et fravær, en forfaldsgrund), behøver ikke direkte at angaa det retsforhold eller den retshandel, for hvilken den er af betydning.

⁴ Er usandheden af den i § 181 omhandlede art, bliver forholdet at bedømme som dokumentfalsk (§ 185, 2det led). Er bevidnelsen en tjenstlig erklæring af en offentlig tjenestemand, finder § 120 (jfr. mil. str.l. §§ 67 og 68), og hvis det er en lægeattest eller en bevidnelse i offentligt dokument, § 189 anvendelse.

⁵ Denne fordel behøver ikke at være af økonomisk art. Den kan tilsigte fritagelse for en tjensteforretning eller legitimation af forfald ved en examen o. lign. Er hensigten vindesyg, vil handlingen gaa ind under § 270, saafremt formuestab er voldt.

⁶ Gl. str.l. 21—27. Jfr. § 333 i. f., der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 372.

⁷ «Man har tilføiet «paa anden maade», da f. ex. ogsaa en bevidnelse angaaende en gjenstand ikke straffrit bør kunne anvendes med hensyn til en anden» (S. K. M. p. 280).

§ 373.¹ (Forseelser m. h. t. aktieselskaber, boer o. lign.).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes

den, som i et bo² eller i et foretagende, hvor afgjørelse træffes ved stemmeflerhed,³

1. uberettiget tilsiger eller yder nogen en særskilt fordel,⁴ eller som for sig eller andre modtager nogen saadan eller noget løfte derom for at stemme i en bestemt retning,
2. tilsniger sig adgang til uberettiget at deltage i afstemning eller til at afgive flere stemmer, end der tilkommer ham,⁵ eller medvirker hertil, eller
3. bevirker eller medvirker til, at udfaldet af en afstemning forvanskes.

³ «For tiden vil man neppe finde straffebud, hvorunder de her omhandlede forseelser kan henføres» (S. K. M. p. 280; jfr. dog gl. str.l. 21—19, 1ste led efter l. 28 juni 1890). — Jfr. §§ 106, 107, 108 og 290.

² Konkursbo, dødsbo.

³ Om foretagendets formaal er af økonomisk art eller ikke, er uden betydning (aktieselskaber, kommanditaktieselskaber, foreninger). Jfr. Indst. O. I p. 48: «Man gaar dog ud fra, at paatale ikke lettelig vil finde sted, hvor der alene er tale om foreninger med et væsentlig selskabeligt formaal.»

⁴ Jfr. anm. 3 til § 105.

⁵ Bedragerstraf vil her være udelukket derved, at der her ikke er tale om forledelse til en handling (§ 270 med anm. 6), hvorhos efter § 373,2 hverken vindesyg hensigt eller forvoldelse af formuestab behøver at foreligge.

§ 374.¹ (Urigtig bogforsel. Undladelse af pligtig bogforsel).

Med bøder straffes den, som undlader bogforsel eller nedtegnelse, hvor saadan er lovbefalet,² eller gjør sig skyldig i grov forsømmelse eller uorden med hensyn til samme.

Den, som i en næring fører eller lader føre urigtige

bøger eller regnskaber, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes.

¹ Jfr. m. h. t. konkursskyldnere §§ 286 og 287 (jfr. § 289, 2det led). Bestemmelsen har for andre end saadanne intet sidestykke i gl. str.l. — Om bogførsel til betryggelse for offentlig kontrol med visse tilvirkninger eller med offentlige afgifters erlæggelse se l. om kontrol med margarin 8 marts 1902 § 3, 2det led; l. om tilvirkning og beskatning af brændevin 15 august 1908 § 12 jfr. instraks 15 november 1912; l. om erhvervelse af vandfald m. v. 18 septbr. 1909 § 6; l. om tilvirkn. og beskatn. af øl 28 juni 1912 § 17; l. om tilvirkn. og beskatn. af fyrstikker 29 april 1915 § 10; l. om stempelafgift af cigarer m. v. s. d. § 10.

² Jfr. l. om gjælds fængsel, konkurs og konkursboers behandling m. v. 3 juni 1874 § 5, l. om handelsnæring 16 juli 1907 § 11, l. om drift af apotek 4 august 1909 § 15, l. om inkasso-, auktions- og retshjælpsvirksomhed 21 juni 1913 § 4, l. om haandverksnæring 25 juli 1913 § 10, l. om domstolene 13 aug. 1915 § 225.

§ 375.¹ (Falsk eller urigtig stempeling af metalarbejder).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes straffes den, som gjør sig skyldig i ulovlig stempeling af guld, sølv eller andre metalarbejder, eller som falholder ulovlig stempede metalarbejder.

¹ Gjengiver l. om guld- og sølvarbejders finhed og stempeling 6 juni 1891 § 7. — Jfr. § 271.2, der anvendes, naar vindesyg hensigt foreligger og formuestab er voldt.

38te kapitel.

Forseelser mod sedelighed.

Jfr. § 12,3a; kap. 19.

§ 376.¹ (Offentlig uanstændighed).

Den, som paa offentligt sted² krænker velanstændighed³ ved mundtlige eller skriftlige ytringer,⁴ ved forevisninger,⁵ afbildninger, usømmelige blottelser eller anden usømmelig⁶ adfærd, eller som medvirker til saadan krænkelser, straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

¹ «Paragrafen vil nærmest afløse bestemmelser i politivedtægterne, hvor saadanne findes (se saaledes Christiania vedtægter af 10 januar 1874 § 10), og udfylde en lakune, hvor de ikke findes» (S. K. M. p. 280). — Jfr. § 211 med anm. 3 og § 212 med anm. 2. — Urbye p. 298 ff.; Vergl. Darst. B. T. IV p. 204.

² Jfr. § 7,1.

³ Jfr. anm. 6.

⁴ «Trykte skrifter gaar i og for sig selv aldrig ind under denne paragraf, men maa, om de skal kunne rammes, støde an mod § 211» (S. K. M. p. 281).

⁵ Herunder ogsaa teaterforestillinger o. lign.: jfr. l. 22 mai 1875 §§ 1, 2 og 6.

⁶ Udtrykket «anden usømmelig» adfærd viser, at ogsaa de i det foregaaende opregnede handlinger objektivt maa kunne karakteriseres som usømmelige, og at den skyldige maa have været sig dette bevidst, for at de skal kunne rammes af straffebestemmelsen. Dette er det af vigtighed at fastholde, for at ikke bedømmelsen af, hvad der skal ansees for at «krænke velanstændigheden», skal prisgives en ensidig og vilkaarlig, subjektiv bedømmelse. Udstilling af kunstværker, oplæsning af digterværker, af videnskabe-

lige eller religiøse skrifter vil ofte kunne siges at krænke visse begreber om velanstændighed uden derfor at kunne betegnes som usømmelige. — Ved bedømmelsen af, hvorvidt usømmelig adfærd foreligger, vil forøvrigt hensyn maatte tages saavel til de omstændigheder, hvorunder handlingen er foretaget, som til det publikum, hvortil man har henvendt sig. Ikke alt, hvad der kan udstilles i et museum eller ved en kunstudstilling, kan med sømmelighed udstilles paa aaben gade; og ikke alt, hvad der kan siges i et videnskabeligt foredrag eller under en kunstnerisk præstation, egner sig til at benyttes paa folkemøder o. lign. Jfr. forøvrigt S. K. M. p. 281: «§ 376 omfatter selvfølgelig ikke blot gjenstande, som i sig selv er anstødelige for ærbarhed, men ogsaa saadanne, hvis offentlige stillen til skue er dette, selv om gjenstanden i sig selv er fuldkommen uskyldig. I virkeligheden vil jo dette sidste endog være det regelmæssige tilfælde, idet f. ex. ved usømmelige blotelser det jo netop er i forevisningen og ikke i det foreviste, usømmeligheden ligger.» Jfr. § 377 med anm. 3.

§ 377.¹ (Anstødelige udstillinger, forevisninger og falbydelser, veiledning m. v.).

Den, som offentlig udstiller eller foreviser gjenstande, hvis offentlige² udstilling eller forevisning paa grund af deres bestemmelse er anstødelig for ærbarhed,³ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som gennem offentlig bekendtgjørelse eller gennem falbydelse fra hus til hus udbyder saadanne gjenstande til almenheden, eller som offentlig² opfordrer til eller veileder i deres benyttelse.

¹ Sidste del af paragrafens 2det led svarer til gl. str.l. 8—3, sidste p. (1. 6 juli 1891). — Jfr. U r b y e p. 300 ff.

² § 7,2.

³ Jfr. anm. 6 i. f. til § 376. Ved siden af denne para-

graf bliver der kun selvstændig anvendelse for § 377 ligeoverfor «gjenstande, som ikke ved sin egen beskaffenhed for det uvidende og uskyldige øie frembyder noget upassende, naar sagen dog stiller sig anderledes for den, som kjender bestemmelsen; herunder gaar da navnlig saadant som pessarier, kordoner o. lign., men iøvrigt kan efter omstændighederne ogsaa andre arter gjenstande, selv saadanne, hvis brug i sig selv ikke vil kunne betegnes som illegitim, rammes af paragrafen» (S. K. M. p. 281).

§ 378.¹ (Opfordring og indbydelse til utugt).

Med fængsel indtil 3 maanedes² straffes den, som enten ved ord, tegn eller uanstændig opførsel paa offentligt sted³ eller paa nogen maade, som er egnet til at vække offentlig forargelse, utvetydig opfordrer eller indbyder til utugt,⁴ eller som ved offentlig bekjendtgjørelse søger indledet utugtlig forbindelse, eller som medvirker hertil. I gjentagelsestilfælde⁵ kan fængsel indtil 6 maanedes anvendes.

Under formildende omstændigheder kan boder anvendes.

¹ Ved siden af bestemmelserne i §§ 201—204 og 206, der samtlige handler om medvirkning ved andres utugt, indeholder nærværende paragraf den eneste bestemmelse i den nye lov, sigtende til at bekjæmpe prostitutionen. Særlig vil man bemærke, at den nye lov ikke har nogen til gl. str.l. 18—26 svarende bestemmelse, og at saaledes ikke prostitutionen i og for sig længer er belagt med straf. Med hensyn til den principielle begrundelse af dette standpunkt se Getz Udkast til lov om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte med motiver (1892) p. 22—49 (sammes Juridiske afhandlinger p. 138 ff.); jfr. sammes Udk. 1893 p. 55—7; S. K. M. p. 281—2. — Jfr. Urbye p. 302—3.

² «Man har i betragtning af adgangen til at idomme

betinget straf troet at kunne opgive særlig bestemmelse om advarsel» (S. K. M. p. 281—2).

² § 7,1.

⁴ Sker det paa nogen i § 212 omhandlet maade, vil denne paragraf blive at anvende ved siden af nærværende paragraf.

⁵ § 61.

§ 379.¹ (Konkubinats).

Den, som, trods paatalemyndighedens² advarsel, fortsætter et offentlig forargelse³ vækkende samliv i utugtlig omgængelse⁴ med en person af det andet køn,⁵ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maanedes.

§ 214 finder tilsvarende anvendelse.

¹ Gl. str.l. 18—22 og 23. Fra den der givne bestemmelse af konkubinatsbegreb afviger imidlertid den nye lov i væsentlige henseender: a) Istedetfor gl. str.l.s «samliv som egtfæller» (jfr. om dette udtryks forstaaelse i retsbrugen K j e r s c h o w p. 324—7) kræver den nye lov «samliv i utugtlig omgængelse» og gjør derhos straffen afhængig af, b) at dette samliv har vakt offentlig forargelse og c), at det fortsættes trods paatalemyndighedens advarsel. — Angaaende de tvivl, der ved lovens udarbeidelse gjorde sig gjældende med hensyn til, hvorvidt straf for konkubinatsburde bibeholdes, se S. K. M. p. 282—3; Indst. O. I p. 49; Odelstingstid. p. 618 ff.; Lagtingstid. p. 291 ff. — Jfr. med paragrafen U r b y e p. 288 ff.

² Jfr. str.pl. § 72, hvorefter en saadan advarsel maa kunne udgaa fra politiet (paa landet fra lensmanden).

³ Det er ikke nok hertil, at enkelte har taget forargelse af samlivet, eller at sladdereren har sysselsat sig dermed; men der maa sees hen til, om samlivet, objektivt seet, under de givne forhold, og efter den maade, hvorpaa det fremtræder ligeoverfor omgivelserne, er «egnet til at vække

offentlig forargelse» (S. K. M. p. 283). Bevis for, at samlivet virkelig har vakt forargelse, kræves ikke.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kap. 19 og anm. 1 til nærv. paragraf.

⁵ Straffebestemmelsen er i og for sig lige meget rettet mod begge parter. Imidlertid «er der selvfølgelig intet iveien for, at tiltale alene reises mod den ene part; og i virkeligheden vil der kunne være grund til alene at rette den mod manden overalt, hvor alene han er skyld i, at forholdet fortsættes som en udennegteskabelig forbindelse» (S. K. M. p. 283).

§ 380.¹ Udsættelsen af underordnede m. v. for forhold, der medfører fare for sedelighed og retskaffenhed).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 måneder straffes den, som ved misbrug af myndighed eller tilsidesættelse af pligtmæssig omsorg udsætter² nogen ham underordnet eller hans husstand tilhørende person³ for forhold, der er oien-synlig farlige for sedelighed eller retskaffenhed.⁴

¹ Jfr. § 218 med anmærkninger, særlig anm. 2 og § 381; l. om forsømte børn 6 juni 1896 §§ 1, b og 2 (jfr. dept. skr. 28 jan. 1903). — Jfr. l. om adgang til opløsning af ægteskab af 20 august 1909 § 4, d, l. om forevisn. af kinematografbilleder 25 juli 1913 §§ 9 og 11.

² Denne aktive form for betegnelsen af den handling, hvori forseelsen bestaar, bevirker, at man ikke kan sige, at den foreliggende forseelse «bestaar i undladelse» (§ 40, 2det led), om den end maa antages at kunne begaaes ogsaa derved, at vedkommende f. ex. ligeoverfor sine børn undlader at fjerne forhold, som medfører den i paragrafen omhandlede fare. Straffebestemmelsen er derfor kun anvendelig paa den, der handler forsætlig, d. e. med bevidsthed om den fare, for hvilken han udsætter sine underordnede.

³ Bestemmelsen omfatter saaledes ikke som §§ 218 og

381 blot børn, men ogsaa voxne personer, der er vedkommendes huslige myndighed eller omsorg undergivet. «Men der ligger en stiltiende begrænsning med hensyn til voxne deri, at den positive, pligtmæssige omsorg ikke kan antages at have en saa vid udstrækning ligeoverfor voxne som ligeoverfor børn. Medens man, naar det gjælder disse sidste, kan komme i ansvar allerede ved en undladelse af at forebygge forehavender, hvis farlighed eller retsstridighed er aabenbar, vil der, naar der handles om voxne, som regel maatte kræves en positiv handling, en anvendelse af det husherrelike forhold, hvorved det forkastelige forhold er fremkaldt» (S. K. M. p. 284). Motiverne nævner som tilfælde, der særlig belyser paragrafens anvendelsesomraade ligeoverfor voxne, ordningen med hensyn til tyendes soverum. Hvor personer af begge kjøen ved husbondens egen anordning er henviste til at dele værelse om natten, vil paragrafen utvivlsomt være anvendelig, derimod neppe alene, fordi husbonden, skjønt vidende om, at mandligt og kvindeligt tyende deler værelse, ikke skrider ind, naar det ikke er hans skyld, at personerne ikke benytter særskilte soverum. Jfr. dept. skr. 23 oktbr. 1905.

⁴ Herunder gaar ethvert tilfælde, hvor der «navnlig ved huslige forføininger frembringes forhold, der, om de end ikke tilsigter at fremkalde usedelighed el. lign., dog i saa høj grad frister dertil, at saadan følge maatte forudses som ret sandsynlig» (S. K. M. p. 284), jfr. foregaaende anm. Det maa imidlertid fastholdes, at forholdene maa medføre en øiensynlig fare for sedelighed eller retskaffenhed, hvilket ikke kan siges at være tilfældet med enhver mindre moralsk handling, begaaet i vedkommende underordnedes nærvær, særlig naar dette er voxne personer. Der maa i det hele skjælnes mellem mere forbigaaende omstændigheder og varigere forhold; og man maa vogte sig for at anvende paragrafens noget vage straffebestemmelse

saaledes, at den bliver en straf for at foregaa sine børn og underordnede med et mindre godt moralsk eksempel, hvilket vilde være at overskride den naturlige grænse mellem ret og moral.

§ 381.¹ (Benyttelse af børn ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed. Farlige eller unaturlige legemsøvelser med børn).

— Med bøde eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. benytter barn under 16 aar som opvarter eller lignende medhjælper² paa sted,² hvor berusende drikke⁴ udskænkes,⁵ eller
2. trods øvrighedens⁶ forbud benytter kvinde under 21 aar⁷ som tjenestetyende⁸ paa noget saadant sted,² eller
3. benytter person mellem 16 og 18 aar som opvarter eller lignende paa sted,² hvor udskjækning af berusende drikke⁴ er hovednæringsvei,⁹ eller
4. uden øvrighedens⁶ tilladelse¹⁰ benytter barn under 16 aar til optræden ved offentlige¹¹ forestillinger¹² eller forevisninger eller overlader andre noget barn i saadant aiemed, eller
5. under offentlige¹¹ forestillinger eller i hensigt at forbedre til saadanne foretager eller lader foretage farlige eller unaturlige legemsøvelser med barn under 16 aar, eller overlader andre noget barn hertil.¹²

¹ Jfr. §§ 218 og 380. Jfr. løsgjængerloven 31 mai 1900 § 23 og l. om forsømte børn 6 juni 1896 samt l. om statskontrol med skibes sjodygtighed 9 juni 1903 § 81. Om barns anvendelse til fabrikarbejde se l. 18 sept. 1915 § 34 jfr. §§ 57 og 62 (Retst. 1913 p. 261). — Jfr. Odelstingstidende p. 632 ff. og 1044 ff.; Lagtingstidende p. 301 ff.

² F. ex. garderobevogter, bud. Heller ikke som lær-

linge kan personer under 18 aar antages paa de i paragrafen omhandlede steder.

⁵ Benyttelsen vil ikke kunne siges at ske paa sted, hvor berusende drikke udskjænkes, naar den virksomhed, hvortil den unge person benyttes, ikke har nogen forbindelse med dette sted, selv om den økonomisk er forenet med en udskjækningsvirksomhed og staar under ledelse af indehaveren af en saadan. Saaledes maa barn under 16 aar kunne anvendes som opvarter, bud eller lignende medhjælper i et hotel, pensionat, teater o. lign., selv om der i samme bygning og for samme driftsherres regning foregaar udskjækningsvirksomhed, naar vedkommende blot ikke anvendes paa selve «det sted», hvor denne foregaar. Der maa dog i denne henseende kræves, at der er en virkelig adskillelse mellem de forskellige steder, saa at den virksomhed, hvortil barnet anvendes, ikke i og for sig medfører, at barnet for at udføre den stadig maa have sin gang paa udskjækningsstedet.

⁴ Dette udtryk omfatter alle alkoholholdige drikke, saaledes ikke blot vin og brændevin, men ogsaa øl, mjød og cider (jfr. lov 17 maj 1904 nr. 8).

⁵ D. e. sælges til fortæring paa stedet. Andet salg kommer saaledes ikke i betragtning. — I hvilken udstrækning udskjækningen foregaar, er ligegyldigt. Bestemmelsen finder saaledes, strengt taget, ogsaa anvendelse paa de enkelte værelser i et hotel, forsaavidt der kan foregaa servering af øl, vin el. lign.; ligeledes paa konditorier, hvor vin udskjænkes.

⁶ Jfr. anm. 3 til § 137 og anm. 2 til § 329.

⁷ Loven gjør ingen forskjel paa gifte og ugifte kvinder.

⁸ Udtrykket maa forståes som omfattende enhver tjenende stilling, forsaavidt den bringer vedkommende i stadigere forbindelse med (jfr. anm. 3) udskjækningsbedriften (f. ex. kassererske eller kontrollør eller udsælgerske o. lign.).

Derimod er bestemmelsen efter sin ordlyd ikke til hinder for, at kvinde under 21 aar kan *forestaa* udskjænkningens bedrift enten for egen regning eller som bestyrerinde for andre.

⁹ Hvad der er «hovedmeringsvei», vil ikke udelukkende kunne bedømmes efter den betydning, som udskjænkningen har for bedriftens økonomiske udbytte; men der maa tillige tages et væsentligt hensyn saavel til, hvorledes bedriften objektivt fremtræder, som til, hvorledes den sædvanmæssig opfattes. Saaledes rammer bestemmelsen ikke hoteller, pensionater, spisebeviertning, konditorier, teatre, varietéer, selv om der paa disse steder foregaar en udskjænkning, der bringer en saa betydelig økonomisk indtægt, at bedriften ikke vilde lønne sig uden den. Derimod rammer den kafeer og restaurationer, hvor servering af spise ikke er hovedsagen, selv om denne ogsaa i betydelig udstrækning foregaar der.

¹⁰ Træffes afgjørelsen af politiet, vil den kunne⁷ indbringes for amtmanden; og dennes afgjørelse for justitsdepartementet og kongen. I den oprindelige odelstingsbeslutning til loven hed det «uden øvrighedens særlige tilladelse,» og dette udtryk var, som motiverne viser (p. 285), valgt med flid: «Man fordrer særlig tilladelse, altsaa for det enkelte tilfælde eller ialfald for det enkelte stykke, om hvis opførelse der er tale.» Ved den forandring, paragrafen undergik i lagtinget, faldt ordet «særlig» ud. Det kan imidlertid ikke sees, at man derved har tilsigtet nogen realitetsændring; og paragrafen bør derfor bringes i anvendelse overensstemmende med den oprindelige, i motiverne udtrykte forudsætning. — Se forøvrigt om denne tilladelse S. K. M. l. c.: «Selvfølgelig vil politiet først og fremst maatte se hen til, om anvendelsen er i barnets interesse eller dog kan finde sted uden skade for dette, og modsætte sig enhver udnyttelse af barnet. Omreisende personer, der

professionelt fremviser f. ex. sammenvoxede eller af andre grunde seværdige børn, vil det da ikke kunne give tilladelsen.» Jfr. anm. 12.

¹¹ § 7, 2.

¹² Ogsaa dramatiske; jfr. S. K. M. p. 285. «Ganske at udelukke børns anvendelse ved dramatiske forestillinger vilde være unødigt rigorøst og volde vanskeligheder, medens det paa den anden side maa medgives, at der under skuespillets eller dramaets navn kan fremføres forestillinger, som ingen skaansel fortjener.»

¹³ Jfr. § 218, der vil finde anvendelse, naar barnet staar under vedkommendes omsorg og myndighed og legemsøvelserne er ligefrem fordærlige for barnets helbred, hvilket sidste ikke i og for sig vil være tilfældet overalt, hvor de medfører fare (f. ex. trapezøvelser i en betydeligere høide).

§ 382.¹ (Dyrplageri).

Den, som ved vanrøgt,² overanstrengelse eller paa anden maade gjør sig skyldig i grov³ eller ondskabsfuld⁴ mishandling⁵ af dyr,⁶ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan tillade bestemte personer⁷ paa dertil bestemte steder i videnskabelige øiemed at anstille smerteforvoldende forsøg med dyr.⁸

¹ Gl. str.l. 23—19, der imidlertid adskiller sig fra § 382 ved følgende: 1) Den angik kun «kreaturer» d. e. husdyr, medens § 382 angaar alle dyr. 2) Den krævede som betingelse for straf, at der skulde være vist «grusomhed» ved mishandlingen, medens § 382 rammer enhver grov mishandling. 3) Den havde ingen til § 382, sidste led svarende bestemmelse. — Jfr. S. K. 1888 p. 82; S. K. M. p. 285 ff.; O. prop. nr. 24 p. 42—4; Indst. O. I p. 49—50;

Odelstingstid, p. 743 ff. og Lagtingstid, p. 231 ff. Se ogsaa O. A. B a e h k e i Ugebl. f. lovsk. IV p. 189 ff. — Jfr. ikr.l. § 15, sidste led.

² Dyrplageri kan saaledes bestaa ikke blot i positive handlinger, men ogsaa i undladelser f. ex. af at give et husdyr næring (jfr. forøvrigt om sultefodring anm. 5, jfr. ogsaa anm. 6) eller i at lade et saadant dyr beholde livet under forhold, hvor dette er dyret en pine. Jfr. fra den ældre retsbrug K j e r s c h o w p. 569—570.

³ Udtrykket er valgt for at tilkjendegive, at ikke enhver noksaa ubetydelig overskridelse af grænsen for det berettigede og det moralsk daddelfrie falder ind under det straffbares omraade; jfr. Odelstid, p. 748. Retst. 1915 p. 766.

⁴ Ondskabsfuld er enhver mishandling, der sker blot for at tilfoie smerter.

⁵ Mishandling er enhver handling eller undladelse, der for den almindelige sædelige opfatning fremtræder som et misbrug af dyret. Det er nødvendigt at anvende dyrene i menneskelige interessers tjeneste, og dette vil ofte medføre nødvendigheden af at udsætte dem for lidelser. Der maa her dels foretages en afveien af de interesser, der staar paa spil (en læge kan være berettiget til at sprænge en hest for at komme tidsnok til at redde en døende, men ikke for at naa frem itide til et festligt lag), dels maa der sees hen til, at de lidelser, der tilfoies dyret, ikke gaar videre, end de paagjældende interesser kriver. Fra dette synspunkt vil f. ex. sultefodring af kreaturer blive at bedømme. Den vil ikke kunne betegnes som mishandling, hvor den er nødvendig for at bevare dyret for eieren, og hvor det for hans hele økonomi er af væsentligere betydning at kunne tilgodgjøre sig det levende dyr end at slagte eller sælge det. Fra det nævnte synspunkt bliver ogsaa dyreforsøg i videnskabelige øiemed at bedømme, kun at her paragrafens andet led har opstillet en positiv begrænsning af adgang til

at foretage saadanne forsøg. De bliver imidlertid, selv hvor udtrykkelig bemyndigelse er givet, at bedømme som mishandling, naar de gaar videre, end oiemedet kræver, eller anstilles paa en unødigt smerteforvoldende maade.

⁶ Jfr. anm. 1 om, at herunder indgaar ethvert dyr, ikke blot husdyr. Der vil imidlertid forsaavidt gjøre sig en forskjel gjældende, som den blotte undladelse («vanrøgt») ikke lettelig vil komme i betragtning ligeoverfor andre end husdyr.

⁷ Bemyndigelsen maa saaledes altid lyde paa navngiven person; den kan ikke generelt gives f. ex. enhver, der beklæder en vis stilling. Jfr. resol. 28 febr. 1905 og 7 marts 1908.

⁸ Jfr. anm. 5 i. f.

§ 383.¹ (Lykkespil).

Den, som paa offentligt sted² foranstatter eller yder husrum til lykkespil,³ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maanedes.

Den, som paa saadant sted deltager i lykkespil, straffes med bøder.

Forøver den skyldige forseelsen i sin næringsvei, kan han frakjendes retten til at fortsætte denne.

§ 34 finder tilsvarende anvendelse.

Istedetfor inddragning⁴ af det vundne udbytte kan retten bestemme sammes tilbagebetaling.

Som offentligt sted² betragtes ogsaa sluttede foreningers lokaler, naar enten lykkespil indgaar i foreningens formaal, eller som regel enhver eller enhver af en vis stand, næringsvei eller lignende kan opnaa optagelse der, eller der erlægges særlig betaling for deltagelsen i spillet.

¹ Afloser frdn. 6 oktbr. 1753. — Jfr. lov om ndskjæukning af brændevin, øl m. m. 17 mai 1904 § 53 b. — Jfr. § 298, der adskiller sig fra nærv. paragraf ved forudsætnin-

gen om, at den skyldige gjør sig en næringsvei af spillet. — Se endvidere ikr.l. § 12.

² Jfr. § 7,1 og nærv. paragrafs sidste led.

³ Se § 299.

⁴ Jfr. § 36.

39te kapitel.

Forseelser mod person.

§ 384.¹ (Deltagelse i slagsmaal, hvorved nogens død eller betydelig legemsbeskadigelse voldes).

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som deltager i eller medvirker til et slagsmaal, under hvilket nogens² død eller betydelig skade paa legeme eller helbred³ forvoldes.⁴ Dog er han straffri, saafremt det gjøres sandsynligt,⁵ at han mod sin vilje er inddraget i slagsmaalet, eller at han har blandet sig deri for at beskytte nogen mod overlast eller for at opnaa dets afslutning.

¹ Jfr. § 350, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 384. — Urbye p. 91 ff.

² Om dette er en i slagsmaalet deltagende person eller en tredjemand (f. ex. en fredsmægler), er ligegyldigt. — Efter paragrafens ord finder straffebestemmelsen, der er rettet mod selve deltagelsen i slagsmaalet, ogsaa anvendelse paa den deltager, der selv har faaet betydelig legemsskade under slagsmaalet; dog vil der i saadant tilfælde i almindelighed ikke foreligge grund til at reise tiltale (str.pl. § 85, sidste led).

³ Jfr. § 9.

⁴ Jfr. § 43 med anm. 1. — At dette resultat skal skyldes en handling, for hvilken nogen af deltagerne i slagsmaalet kan straffes, kræves ikke. Nærværende paragraf finder og-

saa anvendelse, hvor døden eller den betydelige legemsskade skyldes et ved slagsmaalet foranlediget, forudseeligt uheld eller en ved det nødvendiggjort væbnet indskriden af politi eller militær. Foreligger fra den skyldiges side ligeoverfor dette udfald enten forsæt eller uagtsomhed, vil efter omstændighederne §§ 228, 2det led, 229, 231 (232), 233, 238 eller 239 blive at anvende forud for § 384. Jfr. S. K. M. p. 288: «Nærværende paragraf er da alene anvendelig paa dem, der ikke har været i ledtog med drabsmanden; f. ex. den dræbtes egne kampfæller.»

² Jfr. str.pl. § 384; Hagerup Straffeprocess (2 udg.) I p. 344.

§ 385.¹ (Brug af farligt redskab under slagsmaal).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den,² som under slagsmaal griber til kniv eller andet særligt farligt redskab.

¹ Jfr. § 232. Urbye p. 94—5.

² D. e. den deltager i slagsmaalet.

§ 386.¹ (Overskridelse af revselsesret).

Den, som, uden hensigt at skade, i overrølse eller af uforstand² overskrider² den ham tilkommende revselsesret,² straffes med bøder eller med hefte indtil 3, men i gjentagelsestilfælde⁴ indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. §§ 228 med anm. 2 og 219 med anm. 7, 308, 420; mil. str.l. § 58. — Urbye p. 70 fl.

² «Paragrafen lader, som det vil sees, den almindelige straf for legemsfornærmelse indtræde, hvor overskridelsen er skeet med overlæg og fuld forstaaelse af, at en retsstridig handling begaaes, eller hvor hensigten har været at skade paa legeme eller helbred. Er dette, uden at være tilsigtet, bleven følgen af en overskridelse, som forøvrigt henhører under § 386, udelukkes selvfølgelig ikke heller

ved denne paragraf §§ 227 og 238 (lovens §§ 237—239) om uagtsomt drab og uagtsom legemsfornærmelse fra anvendelse» (S. K. M. p. 288).

^{2a} Overskridelse foreligger baade, hvor den formelle hjemmel mangler (gjerningsmanden tror at have en revsesret, som han ikke har jfr. § 42) og hvor der ved revselsen er gaaet videre end for oiemedet nødvendigt.

² Jfr. skolelovene 26 juni 1889, henholdsvis §§ 74 og 65, l. om forsømte børn 6 juni 1896 §§ 37 og 38 (jfr. eksempelvis res. 25 aug. 1900 § 14, 6 oktbr. s. a. § 5, 13 decbr. s. a. § 5), l. om høiere almenskoler 27 juli 1896 § 28 med regl. 20 april 1897, 1ste afd. § 28, fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 30 og 31 jfr. §§ 40, 45, 49 og 58 med regl. 12 decbr. 1904 kap. 29, 1 mars 1905 kap. XXIII og 12 decbr. 1911 kap. 32, l. om indskrænkning i anvendelsen af legemlig revselse 20 juni 1891.

⁴ Jfr. § 61.

§ 387.¹ (Undladelse af at hjælpe under livsfare og at afhjælpe almenfarlige ulykker).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som undlader,^{1a} uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse² for ham selv eller andre,

1. *efter evne at hjælpe den, der er i oiesynlig og overhængende³ livsfare,⁴ eller*
2. *gjennem betimelig anmeldelse for vedkommende myndighed eller paa anden maade efter evne at afværge ildsvaade, oversvømmelse, sprængning eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv.⁵*

Saafremt paa grund af forseelsen nogen onkommer,⁶ kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ § 387, l svarer til gl. str.l. 14—8. Nr. 2 har intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. sjøf.l. 20 juli 1893 § 294 (ophævet ved ikr.l. § 2) jfr. § 223. — U r b y e p. 87 ff.

¹ a D. e. forsætlig; jfr. U r b y e p. 90.

² Jfr. § 327 med anm. 2. Jfr. S. K. M. p. 289: «Vistnok kan det lade sig gjøre at fordre nogen økonomisk opofrelse, men hvor redningen ikke kan ske uden en betydelig, betræder man en meget usikker grund, saalænge man ikke giver vedkommende krav paa erstatning af staten.»

³ Disse udtryk fandtes ikke i gl. str.l. Jfr. forøvrigt til belysning den ældre, af K j e r s c h o w p. 225—6 meddelte retspraxis. — «Undladelse af at søge skindøde, hængte, druknede igjen bragte tillive vil, hvor man forstaar, at vedkommende ikke er død, gaa ind under hovedregelen og ellers ikke egne sig til straf» (S. K. M. p. 289).

⁴ Det kræves saaledes ikke til straf, at nogens død som følge af undladelsen er indtraadt. Om dette tilfælde se paragrafens sidste led med anm. 6. — Jfr. de beslægtede straffebestemmelser i §§ 139, 240, 241 og 315. — Jfr. ogsaa ikr.l. § 14.

⁵ Se anm. 4. — Jfr. § 139, der alene finder anvendelse, hvor almenfare er fremkaldt ved en forbrydelse af den der nævnte art, men isaafald gaar foran § 387.

⁶ Jfr. § 43. — Selv om den skyldige har indseet, at døden vilde blive en følge af hans undladelse, vil dog alene § 387, ikke § 233 blive at anvende; jfr. H a g e r u p Alm. del p. 272.

§ 388.¹ (Forældres og husbondsfolks undladelse af at bistaa svangre).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes forældre, husbondsfolk og andre i lignende stilling, som undlader¹ a at yde nogen til deres husstand hørende kvinde den i anledning af hendes svangerskab eller nedkomst fornødne hjælp¹ b med den følge, at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs tilstand,² hvorunder hun forøver en forbrydelse, rettet

*mod fosterets eller barnets liv, eller ved hvilken dette udsættes for fare.*²

¹ Gl. str.l. 14—12, 1ste led (l. 18 juni 1892). — Jfr. § 240; l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre af 10 april 1915 §§ 6, sidste led og 7, 5te led. — *U r b y e* p. 106 ff.

^{1a} D. e. forsætlig; jfr. *U r b y e* p. 109.

^{1b} Strafansvaret strækker sig her videre end den civilretslige understøttelsespligt ligeoverfor tjenere, se l. om sygeforsikring 6 august 1915 § 24 nr. 1 og l. om haandverksnæring 25 juli 1913 § 18 e; jfr. dept. skr. 28 oktober 1869.

² § 43 med anm. 1.

³ Jfr. §§ 219, 242 jfr. §§ 243, 244.

§ 389.¹ (Forældres og husbondsfolks undladelse af at afholde svangre fra at forøve forbrydelse).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes de i foregaaende paragraf nævnte personer, naar de, med kundskab eller bestemt formodning² om, at nogen til deres husstand hørende kvinde hemmeligholder sit svangerskab,³ undlader^{3a} herom^{3b} at henvende sig til hende og derved bidrager til,⁴ at hun forøver saadan forbrydelse som i foregaaende paragraf nævnt.

¹ Gl. str.l. 14—12, 2det led (l. 18 juni 1892); l. om barn, hvis forældre ikke har indgaaet egteskab med hverandre af 10 april 1915 § 6 i. f. og § 7, 5te led; *U r b y e* p. 109 ff.

² Denne formodnings rigtighed maa de i fornødent fald være berettiget til at foranledige belyst ved sagkyndig undersøgelse af jordemoder eller læge (jfr. *Odelst.tid.* 1892 p. 251—2; *K j e r s c h o w* p. 235), uden at de dog kan straffes for at have undladt dette; se *U r b y e* p. 110, note 11.

² Om dette skyldes en forbindelse i eller udenfor ægteskab, er i og for sig ligegyldigt.

^{2a} D. e. forsætlig.

^{2b} D. e. om at hun gjør indtryk af at skjule sit svangerskab; jfr. *Urbye* p. 110.

⁴ Tagtet dette udtryk, der er forskjelligt fra det i §§ 240 og 388 anvendte («med den følge, at —»), kunde synes at tyde paa, at der maa foreligge bevidsthed om, at vedkommende «bidrager» til en forbrydersk handling, bør det dog — overensstemmende med, hvad der sees at have været forarbejdernes forudsætning (se Indst. O. nr. 35 for 1892 p. 99) — forståes efter regelen i § 43 og en bestemt kundskab om, at fosterets liv ved svangerskabets hemmeligholdelse udsættes for fare, ikke kræves; jfr. *Urbye* p. 111.

§ 390¹ (Krænkelser af privatlivets fred).

Med boder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som krænker² privatlivets fred ved at give offentlig³ meddelelse om personlige eller huslige forhold.

§ 250 finder tilsvarende anvendelse.⁴

Er forseelsen forevet i trykt skrift,⁵ kan inddragning i overensstemmelse med § 323 besluttes.

Offentlig paatale finder ikke sted.

¹ Gl. str.l. 17—8. — Retst. 1915 p. 32.

² Gl. str.l. tilføiede «uden agtværdig grund.» Dette er udeladt i den nye lov, idet man har antaget, at den fornødne begrænsning ligger i ordet «krænker», «hvilket man ikke kan siges at gjøre, naar man har en paaviselig agtværdig grund» (Indst. O. I p. 51).

³ § 7,2.

⁴ Derimod ikke § 249. Sandhedsbevis kommer saaledes ikke i betragtning og bør ikke af retten tilstedes.

⁵ § 10.

40de kapitel.

Forseelser mod formuesrettigheder.

§ 391.¹ (Småa eiendomsbeskadigelser).

Den, som forøver nogen efter § 291 eller § 292, 1ste led, strafbar handling, uden at den voldte skade overstiger 10 kroner,² eller som retsstridig tilsmudser eller besudler³ nogen gjenstand,⁴ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 3, men i gjentagelsestilfælde⁵ indtil 6 maaneder.

Uagtsom skadetilføielse af nogen i § 292, 1ste led, omhandlet slags straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.⁶

¹ Jfr. om paatalen § 408, sidste led.

² Jfr. anm. 6 til § 42.

³ Disse handlinger vilde alene falde ind under § 291, forsaavidt derved en fremmed gjenstand «odelægges, beskadiges, ubrugbargjøres eller paa anden maade forspildes.» Nærværende paragraf tilsigter imidlertid at ramme al tilsmudsen, besudlen, bemaling, ridsen o. lign., selv om ikke nogen skade voldes, men f. ex. alene ækkelhed; jfr. S. K. M. p. 290.

⁴ At gjenstanden «helt eller delvis tilhører en anden» (§ 291), kræves ikke. Paragrafen rammer ogsaa f. ex. besudlen af egne ting, der er udleiet til andre; jfr. anm. 3 i. f.

⁵ Jfr. § 61.

⁶ Jfr. § 293.

§ 392.¹ (Retsstridig besiddelsestagelse af løsøre).

Den, som retsstridig² sætter sig eller andre i besiddelse³ af nogen løsøregjenstand⁴ eller medvirker hertil, straffes med bøder, men, hvis gjenstandens værdi overstiger 10 kroner,⁵ med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Har den skyldige handlet i hensigt at gjøre en virkelig eller formentlig ret gjældende,⁶ kommer ikke højere straf end bøder til anvendelse. Under særdeles formildende omstændigheder kan straf bortfalde.

¹ Gl. str. 22—18 og 19. — Jfr. §§ 257 og om paatalen 408, sidste led.

² Retsstridigheden udelukkes ikke ved, at den skyldige har en materiel ret til tingen (jfr. 2det led), naar han ingen ret havde til besiddelsestagelsen; derimod udelukkes retsstridigheden ved samtykke; se Hagerup Civilproces (2den udg.) p. 6, note 7. Jfr. §§ 47 og 400; se anm. 3 til § 255 og anm. 2 til § 257. Se ogsaa anm. 3.

³ Var tingen besiddelsesløs, vil ikke selve besiddelsestagelsen være retsstridig, men først den efterfølgende undladelse af at bringe tingen til rette vedkommende; jfr. § 394.

⁴ Jfr. § 6.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 42.

⁶ «Herunder indgaar ogsaa selvtægt, uden at derom nogen særskilt bestemmelse udkræves. I virkeligheden vil selvtægten enten være en legemsfornærmelse el. lign. eller et angreb paa besiddelsesstanden og bør selvfølgelig ikke være strafbar, med mindre de handlinger, hvori den bestaar, er dette, medens det paa den anden side da ogsaa er tilstrækkeligt, at den for disse fastsatte straf anvendes ——. I virkeligheden er selvtægt ikke egnet til at opstilles som en egen forseelse, da dog ingen handling, som i sig selv er ustraffelig, bør blive strafbar, fordi den foretages til beskyttelse eller gennemførelse af en den handlende tilkommende ret, men vel er det en formildende omstændighed, som ved bedømmelsen af de straffbare handlinger bør komme i betragtning, at de er forøvede for at sætte en virkelig eller formentlig ret igjennem» (S. K. M. p. 290—4). — Jfr. forøvrigt ogsaa §§ 395 og 396.

§ 393.¹ (Retsstridig brug af andres ting).

Med bøder straffes den, som retsstridig bruger eller forføier over løsøre gjenstand,² der tilhører en anden,³ saaledes at den berettigede derved paaføres tab eller uleilighed,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 22—17, der imidlertid kun angik brug af gjenstande, som den skyldige «har i sit væрге», men paa den anden side ikke som den nye lov krævede, at der ved brugen udsættes for «tab eller uleilighed.» Jfr. mil. str.l. §§ 104 og 105. Jfr. om paatalen § 408, sidste led. — Hvor straf efter § 392 er begrundet, anvendes ikke tillige § 393; se Retst. 1913 p. 193.

² Jfr. § 6.

³ Tilhører den kun delvis en anden, finder paragrafen ikke anvendelse; heller ikke, hvor tingen tilhører gjerningsmanden, men f. ex. er udleiet til andre. Om retsstridig brug af pantsat løsøre se § 280.

⁴ Den aldeles uskyldige benyttelse er saaledes straffri. — Det kræves imidlertid ikke, at brugen skal volde nogen økonomisk skade. Benyttelse af fremmed telefonledning for at belure samtaler gaar f. ex. ind under paragrafen.

§ 394.¹ (Undladelse af at anmelde fund).

Med bøder straffes den, som undlader paa lovlig maade² at lyse op eller anmelde en funden gjenstand.

Under særdels formlidende omstændigheder kan straf bortfalde.³

¹ Gl. str.l. 21—10. — Jfr. § 256, sidste led.

² Jfr. N. L. 5—9, 5—12—17, pl. 8 juni 1811 og 5 decbr. 1812, l. om krabastømmer 12 juli 1848, love om sildeliske-rieme 24 septbr 1851 § 21 og 26 juni 1893 § 12, fiskerilove 3 og 6 aug. 1897, henholdsvis §§ 25, 28 og 21, 1 juli 1907 § 22, 3 juli 1909 § 20, 28 juni 1913 § 13, l. om jords fredning 16 mai 1860 §§ 30 og 31, l. om visse slags hittet og

indsat bofe 22 mai 1869, love om ret til hval 22 mai 1869 § 6 og om hvalfangst 6 juni 1896 § 11, l. om stranding og vrag 20 juli 1893, tillægsl. til l. om lapperne 25 juli 1897 § 13, jagtl. 20 mai 1899 § 29, l. om ansvar for skade paa bufe ved hund 20 august 1915.

² »Hervej er der ingen ændring gjort i de regler, som gjælder hittegods's behandling. Ikke blot kan eieren og politiet altid, om de faar nys om dets opbevaringssted, kræve det udleveret, men finderens, der beholder tingen, er ikke sikret mod straf, om end gjenstandens værdi er noksaa ubetydelig, da straffriheden alene er fakultativ. Betingelsen for strafs anvendelse maa dog altid være, at finderens ikke i god tro betragter gjenstanden som derelinkveret, og overalt, hvor det besvær og de omkostninger, den lovbestemte behandlingsmaade vilde volde eieren, vilde overstige eller ækvivalere tingens værdi, kan han med grund opfatte den saadan» (S. K. M. p. 291).

§ 395¹ (Retsstridig besiddelsestagelse af fast eiendom).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som retsstridig sætter sig eller andre i besiddelse af fast eiendom,² eller som medvirker hertil.

§ 392, sidste led, finder tilsvarende anvendelse.

¹ Gl. str.l. 22—1, der ogsaa medtog retsstridig forbliven i besiddelse af fast eiendom. Se herom § 344. S. K. M. p. 291. — Jfr. § 355. — Om paatalen se § 408.

² Egenmægtig afbrydelse af fremmed rettighedsbesiddelse (f. ex. afstængning af en gangsti) rammes ikke af bestemmelsen.

§ 396¹ (Retsstridig raaden over fast eiendom).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden berettigelse² bygger paa, graver, sprænger, saar eller planter i, lægger vei eller gangsti over eller driver

husdyr ind paa grund i andens besiddelse,² eller som retsstridig til den berettigedes skade eller mod dennes forbud⁴ over anden raadighed over fast eiendom i andens besiddelse, eller som medvirker hertil.

Udslettetes ved den udøvede raadighed noget grænsemerke, kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.³

¹ Gl. str.l. 22—6, 7 og 10. Se anm. 3. — § 396 forudsætter forsat. Gl. str.l. 22—9 om nagsomhed, hvorved bofæ slippes ind paa fremmed grund, er ikke opretholdt ved siden af l. om jords fredning af 16 mai 1860 og lappeloven af 2 juni 1883 (jfr. l. 24 april 1908), om hvilke se ikr.l. § 4 — Om paatalen se § 408, 1ste led.

² Jfr. l. om naboforh. 27 mai 1887 §§ 3 a og 4, bergværksl. 14 juli 1842 §§ 2 og 3, l. om jords fredning 16 mai 1860 §§ 21—27, 38, 39 og 43, love om renbete 7 septbr. 1854, 9 septbr. 1857, 17 juni 1869 § 1, 23 juni 1888, 11 juni 1898 og 9 juni 1903, l. om lapperne 2 juni 1883 med tillægslove 25 juli 1897, 24 april 1908 og 15 mai 1913 jfr. traktat ⁷/₁₀ oktober 1751 og konvention 26 oktober 1905; jfr. endvidere vasdragsl. 1 juli 1887 §§ 43, 44 og 64 og l. om veivæsenet 21 juni 1912 § 70 og §§ 80 flg.

³ Dette krævedes ikke efter de i anm. 1 anførte bestemmelser i gl. str.l. undtagen, hvor forføiningen angik egen eiendom. — Ogsaa efter den nye lov er det, naar grunden er i fremmed besiddelse, ligegyldigt, om den eies af den skyldige selv, saafremt han er uberettiget til vedkommende forføining.

⁴ Den fordring, at andre arter raadighed end de specielt opregnede maa være til den berettigedes skade eller mod dennes forbud, opstilledes ikke i gl. str.l. 22—6. — Nærv. paragraf rammer f. ex. lelighedsviis betræden af anden mands grund, der saaledes kun vil være strafbar under de angivne vilkaar, forsaavidt den ikke rammes af den særlige

bestemmelse i l. om jords fredning 16 mai 1860 § 39 (jfr. ikr.l. § 4, I).

⁶ Gl. str.l. 22—7. — Hvor hensigten er retsstridig, jfr. § 188.

§ 397.¹ (Overskridelse af raadighedsret til fast eiendom).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overskrider sin ret ligesoverfor medberettigede ved at udøve nogen ham over en fast eiendom tilkommende raadighed² i videre udstrækning eller paa anden maade end loelig,³ eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 22—4 og 5. — Jfr. §§ 255—7, 262, 399, 400; se anm. 3. Jfr. de ved ikr.l. § 4, I opretholdte straffebestemmelser i skovloven 22 juni 1863 §§ 13, 20, 31, 37, 43, 53, 61, 62 og 65. — Om paataalen se § 408, sidste led.

² Om denne raadighed tilkommer vedkommende som medeier eller brugsberettiget (leier, servituthaver), er ligegyldigt.

³ Se f. ex. N. L. 3—12—6 og 9, l. om civile og militære embedsgaarde 25 august 1848 § 21, l. om husmandsvæsenet 24 septbr. 1851 § 10 b, l. om almindingsskove 12 oktbr. 1857 §§ 8 og 9, udskiftningsl. 13 marts 1882 § 121. Jfr. l. om erhvervelse af skog 18 septbr. 1909 § 25, 2det led og § 35, 2det led, l. om smaabruk- og boliglaan 23 juli 1915 § 68. — Jfr. S. K. M. p. 292: «Med hensyn til de tvivlsomme spørgsmaal, som under den gjældende ret har været opkastede, hvad angaar forholdet mellem disse bestemmelser og de straffetrusler, der angaar ulovlig tilegnelse, skal man ikke undlade at udtale, at kommissionen ikke opfatter nærværende paragraf som nogen undtagelse i formildende retning fra de almindelige bestemmelser, men alene som et supplement til disse. Ulovlig tilegnelse af ting,

som skilles fra grunden, saasom busker og træer, vil da for den brugsberettigede være tyveri o. s. v. i samme tilfælde som for fremmede. Bestemmelserne i § 399 vil imidlertid bevirke, at deslige tilegnelser af, hvad der saaledes fraskilles, dog som regel alene bliver forseelser, og selv hvad angaar friske træer, bliver det alene naskeri, naar værdien er under kr. 5,00 og hensigten ikke har været at hugge til salg. Tillige maa bemærkes, at fordringen til vindesyg hensigt ved tyveri vil medføre, at man i intet tilfælde kan fældes for saadant, blot fordi man f. ex. har hugget uden paabudt udvisning.³

§ 398.¹ (Retsstridige handlinger m. h. t. rindende vand. Forseelser i naboforhold).

Med boder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *retsstridig² til andens skade eller til utilbørlig hinder for den almindelige færdsel eller flodning forurenses³ eller stænger over rindende vand eller forandrer dets løb eller masse, eller*
2. *gjør sig skyldig i nogen i naboeiendomsforhold strafbar adfærd,⁴*

eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. vasdragsloven 1 juli 1887 §§ 7, 20—24 og 36 jfr. tillægsl. 14 juli 1893 (jfr. ikr.l. § 4, I); — Om paatalen se § 408.

² Jfr. anm. 2 til § 152.

³ Om sundhedsskadelig forurensning af drikkevand se § 152.

⁴ Jfr. naboloven 27 mai 1887 § 17, 2det led, jfr. ikr.l. § 16.

§ 399.¹ (Visse mindre eiendomsindgreb).

Med boder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes

den, som forøver nogen efter §§ 256, 257, 262 eller 318 strafbar handling med hensyn til

1. i skog, mark eller eng værende sten, sand, ler, jord, gjødsel, mineralier, torv, mos, lyng, blomster, buske, krister, løv, naver, bark, bar, tørre træer eller grene, træaffald,² uhostet eller affalden grode eller frugt, eller
2. tang, vilde østers eller skjæl i vand, fjære eller strand.³

I gjentagelsestilfælde,⁴ eller hvor gjenstandens værdi overstiger 10 kroner,⁵ kan fængsel indtil 6 måneder anvendes.

¹ Gl. str.l. 22—13 og 15, der dog var mindre vidtgaaende. Fælden af bjørn i vinterleie, der nævntes i gl. str.l. 22—15 (jfr. S. K. M. p. 292—3), vil efter jagtl. 20 mai 1899 §§ 30 jfr. 47 være fri (jfr. Indst. O. VII for 1898—99 p. 44). — Om paatalen se § 408, sidste led.

² Om disse «allerede oiensynlig af nogen anden er lagte tilsammen eller i hob» (gl. str.l. 22—13), er uden betydning. — Jfr. forøvrigt om begrebet træaffald (gl. str.l.s «topender og vindaffald») de hos Kjerschow p. 536—8 citerede domme. — Jfr. l. om torvskur paa statens grund i Finmarken 3 august 1897.

³ Om den udstrækning, i hvilken havstranden kan antages at være gjenstand for privat eiendomsret, se Aschehoug i Ugebl. f. lovkyndighed X p. 385; A. Helland i Retst. 1891 p. 57 ff.; H. Scheel Forelæsn. over norsk tingsret p. 40—1.

⁴ Se § 61.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 42.

§ 400.¹ (Plukning af bær, m. v. paa uindhegnet sted som regel straffrit).

Den, som paa uindhegnet sted² plukker vilde nødder, som paa stedet fortæres, eller vilde bær, sop eller blomster eller optager rødder af vilde urter, bliver ikke at straffe.

Denne bestemmelse finder ikke anvendelse paa den, som plukker multer paa muldebærland i Tromsø stift enten mod eierens udtrykkelige forbud eller uden at fortære den paa stedet.

¹ Gl. str.l. 22—16 (m. h. t. første del af denne se § 47). — Jfr. Indst. O. VII p. 48; Indst. O. I p. 51; Odelst.tid. p. 655 ff; Lagtingstid. p. 245 ff. — H. Scheel Norsk Tingsret p. 204 ff. og 519.

² Som indhegnet sted kommer alene i betragtning sted, hvor hegnet er anbragt til beskyttelse for det, som voxer der. Gjerde, der alene er anbragt af hensyn til naboforholdet (jfr. l. 16 mai 1860 §§ 1 ff.), kommer ikke i denne henseende i betragtning (jfr. dog Odelst.tid. p. 661 jfr. p. 662). Jfr. F. R. i Retst. 1910 p. 625—6.

§ 401. (Ulovligt forhold m. h. t. auktioner o. lign.).

Med boder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som, i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,¹ ved fremkaldelse af falske forestillinger,² ved gaver eller lignende søger at afholde³ eller hindre andre fra at byde med ved offentlig kjøb eller salg,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. anm. 2 til § 255.

² Jfr. 270 med anmerkning 3 og 4.

³ «Under afholde gaar ogsaa en delvis afholden» (S. K. M. p. 293), altsaa det at bevirke, at en byder stanser ved en vis pris.

⁴ Herved forstaaes et salg, ved hvilket gjenstanden udbydes til den høistbydende. (Bestemmelsen af begrebet «offentlig» i § 7,2 er her uden anvendelse).

§ 402.¹ (Undladelse af at betale paa gjæstgiverier o. lign.).

Med boder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes

den, som, med fortieelse af at være ude af stand til at betale eller stille sikkerhed, tager ophold eller nyder spise, drikke eller deslige paa gjestgiverier, vertshuse eller lignende steder, hvor det er forudsætningen, at betalingen erlægges for bortgangen eller fraflyttelsen, eller benytter andres arbejde eller ting under forhold, hvor den samme forudsætning gjælder, saavel som den, der medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der i noget oven nævnt tilfælde, skjønt istand til at betale eller stille sikkerhed, retsstridig begiver sig bort uden at gjøre dette, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 270 med anm. 4 og § 274 med anm. 2; Hagerup Formuesindgreb p. 105 med note 13; Retst. 1915 p. 152. — Selv hvor betingelserne for straf efter § 270 foreligger, bliver de i § 402 omhandlede tilfælde alene at straffe efter sidstnævnte paragraf; jfr. S. K. M. p. 293. — Om paatalen se § 408.

§ 403.¹ (Indsnigelser til forestillinger o. lign. Forsøg paa at benytte befordringsmidler uden billet).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden erlæggelse af den fastsatte betaling søger at tilsnige sig adgang til forestilling, udstilling eller forsamling i onsluttede rum eller reise med skib, jernbane² eller lignende, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 270; Hagerup Formuesindgreb p. 105 med note 14; Vergl. Darst. B. T. VII p. 436—7, 439—40. — Se anm. 1 til § 402. — Om paatalen se § 408.

² Jfr. res. 29 septbr. 1873 § 6, som afløses af nærværende paragraf.

§ 404.¹ (Retsstridig behandling af betroede penge).

Har nogen, hvem forvaltningen eller opbevarelsen af anden tilhørende penge eller værdipapirer er betroet,² trods

forbud sammenblandet dem med egne midler, eller har han paa anden maade handlet mod gyldig fastsatte regler, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. sparebankl. 6 juli 1887 § 17; konkursl. § 29 (efter l. 6 mai 1899). — Jfr. § 255 med anm. 7. — Om paatalen se § 408.

² For offentlige tjenestemænd (jfr. kammerretsordn. 18 marts 1720 kap. II § 16, frdn. 23 febr. 1748 § 3, instr. for forhandlere af stemplet papir og stempelmærker 28 oktbr. 1885 § 8) se § 324. — Se ogsaa lov om sykeforsikring 6 august 1915 § 38 nr. 1.

§ 405.¹ (Overtrædelse af satte taxter. Betingelse af forbudte taxter).

Den, som i tilfælde, hvor en vares pris eller vederlaget for et arbejde eller en ydelse er gyldig fastsat af nogen offentlig myndighed,² fordrer eller modtager som betaling mere end det fastsatte, straffes med bøder, men i gjentagelsestilfælde³ med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som i en overenskomst belinger sig nogen fordel, som det er forbudt at aftale.⁴

¹ Gl. str.l. 28—4.

² Se f. ex. l. om rentefodens frigivelse m. v. 29 juni 1888 § 2 jfr. res. 8 decbr. 1888 samt l. om drift af apotek 4 august 1909 § 19, 4de led og l. om lægers og dyrlægers levering af lægemidler m. v. 25 juli 1910 (tillægs l. 7 juli 1913) § 3 jfr. pl. 21 marts 1896 og 30 januar 1914 ang. ny medicinalltaxt; l. om salg og udførsel af fødevarer m. v. 18 aug. 1914 § 1 jfr. § 6 jfr. tillægslov 11 juni 1915 § 2.

³ § 61.

⁴ Jfr. l. om ophævelse af adgang til forkjøbsret i visse tilfælde 20 mai 1899. — Om offentlige tjenestemænd (f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 § 130, lodsl. 26 mai 1899 kap. 6, sportell. 6 aug. 1897) se §§ 111—114.

§ 406.¹ (Besvigelse m. h. t. afgifter).

Retsstridige handlinger,² hvorved nogen søger at undrage sig^{2a} eller andre offentlige skatter eller afgifter, bliver, forsaavidt ikke strengere straf derfor er bestemt,³ at straffe med bøder og i gjentagelsestilfælde⁴ med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

I ethvert tilfælde kommer § 36 til anvendelse, dog saaledes, at beløbet tilfalder den offentlige kasse, hvortil skatten eller afgiften skulde have været erlagt.

Saadanne handlinger ligeoverfor fremmede stater kan under betingelse af gjensidighed efter kongens nærmere bestemmelse straffes med bøder.

¹ Jfr. gl. str.l. 28—3, som opretholdt speciallovgivningens straffebestemmelser, hvad § 406 kun gjør, forsaavidt strengere straf der er bestemt (jfr. anm. 3). — § 406 bliver at anvende, selv hvor tilfældet har et bedrageris kjendemærke (§ 270); jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 124—5. — Jfr. iøvrigt § 167, sidste led med anm. 6. — Jfr. endvidere l. om afgift til statskassen ved dyrkning af tobak 30 marts 1903 § 7, skattelove 18 august 1911 nr. 8 § 118 og nr. 9 § 110. Jfr. dept. skr. 6 august 1907 (ang. medicinalafgift).

² Af den i § 270 omhandlede art (se anm. 1) eller andre, f. ex. bevirke, at et skatteobjekt bliver for lavt taxeret.

^{2a} Den blotte vægning ved at betale er ikke nok; jfr. Retst. 1911 p. 91.

³ Jfr. f. ex. de ved ikr.l. § 4, I opretholdte straffebestemmelser i toldl. 20 septbr. 1845; l. om spillekort 6 marts 1869; l. om tilvirkning af æthylæther 19 decbr. 1898. Jfr. l. om tilvirkning af brændevin 15 august 1908 §§ 42 flg., l. om tilvirkning af øl 28 juni 1912 §§ 30 flg., l. om tilvirkning af fyrstikker 29 april 1915 §§ 21 og 22, l. om stempelafgift af cigarer m. v. af s. d. §§ 19 flg.

⁴ Jfr. § 61.

§ 407.¹ (Ulovlig jagt og fiskeri).

Den, som krænker^{1a} andens ret² ved at fiske, jage,^{2a} sætte fangstredskaber for, fange eller dræbe dyr, som ikke er i nogens eie,³ straffes med bøder.

¹ Jfr. gl. str.l. 22—11 og 12. Den første blev ligesom l. om fredning af reg- og dunvær 30 aug. 1842 ophævet ved jagtl. 20 mai 1899 § 47. Dennes straffebestemmelse i § 32, 1ste, 2det og 3dje led afløses af nærværende paragraf, medens bestemmelsen i jagtlovens § 40 jfr. §§ 15 og 28 er opretholdt ved ikr.l. § 4, I. — Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 80—4. — Om paatalen se § 408.

^{1a} D. e. forsætlig; jfr. Retst. 1913 p. 260; 1915 p. 551.

² Se jagtloven 20 mai 1899, kap. I; l. om perlefiskeriet 7 juni 1845 og l. om laks- og sjøorretfiskerierne 8 april 1905 kap. 1. Anden ulovlig jagt berøres ikke af paragrafen, saaledes hverken overtrædelser af fredningslovgivningen eller udlændingers udevelse af jagt eller fiske, der alene tilkommer norske undersaatte. Jfr. ikr.l. § 4, I. — Jfr. Retst. 1911 p. 317.

^{2a} D. e. med jagtredskaber at indfinde sig paa en fremmed grund i den hensigt at fælde vildt, som der paa træffes; Retst. 1908 p. 187.

³ Ellers se §§ 255—7, 262 eller efter omstændighederne §§ 291 og 391.

§ 408. (Paatalen).

De i §§ 395, 396, 398, 402, 403, 404 og 407 omhandlede forseelser paatales ikke af det offentlige uden efter begjæring af nogen fornærmet.

Dog bliver forseelser efter § 398 med hensyn til rindende vand samt efter § 404 altid at paatale af det offentlige, hvor det findes paakrævet af almene hensyn.¹

De i §§ 391, 392, 393, 397 og 399 omhandlede forseel-

ser paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af nogen fornærmet og findes paakrævet af almene hensyn.¹

¹ Jfr. anm. 1 til § 77.

41de kapitel.

Forseelser med hensyn til privat tjenesteforhold.

Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 151 ff. — S. K. M. p. 295—6: «Nærværende kapitel handler om forseelser i privat tjenesteforhold. Unegtelig kan der opstaa tvivl om, hvad der indgaar herunder, og hvorvidt loven derfor selv burde udtale sig derom. Man har dog antaget dette overflødigt. Man gaar ud fra, at en saa indskrænket forstaaelse, at alene det egentlige huslige tyende eller personer, tilhørende husbondens husstand, skulde være indbefattet, er udelukket. Det stemmer med sprogbrugen, at ogsaa f. ex. handelsbetjente, fabrikarbeidere, haandværksvende og drenge staar i privat tjenesteforhold, ligesom man jo taler om skibstjeneste og den offentlige tjeneste. — Enten tjenesten kan benævnes fast eller ikke, synes ligegyldigt — — — —. Paa den anden side vil der vistnok ingen tvivl kunne opstaa om, at kapitlet ingen anvendelse finder paa personer, der alene er forpligtede til bestemte arbejder, uden med sin person at indtræde i noget underordnethedsforhold til arbejdsgiveren.» — Jfr. l. om arbeidstvister 6 august 1915 § 40.

§ 409.¹ (Retsstridig undladelse af at tiltræde tjeneste og forlader af saadan).

Den, som uden lovlig² eller antagelig³ grund undlader at tiltræde eller forlader en tjeneste,⁴ hvortil han har forpligtet sig,⁵ eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

Heis forskud er modtaget uden at være optjent eller tilbagebetalt,¹ eller hvis iøvrigt særdeles skjærpende omstændigheder foreligger, kan fængsel indtil 3 måneder anvendes.

¹ Jfr. l. om haandverksnæring 25 juli 1913 § 25 og § 36; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 58 nr. 2. Jfr. §§ 301 og 302 jfr. § 426,1.

² Jfr. N. L. 3—21—9; frdn. 9 aug. 1754 § 13; l. om haandverksnæring 25 juli 1913 §§ 21, 23, 24, 35; Retst. 1847 p. 413.

³ «Udkastet opstiller «antagelig» grund som strafbefriende ved siden af lovlig; selvfølgelig vedbliver da det civilretslige ansvar, men navnlig ved det egentlige tjenestetyendeforhold maa det medgives, at der gives omstændigheder, som bør fritage for straf, selv om de — navnlig i mangel af fuldt bevis — ikke kan afgive en lovlig fratrædelsesgrund» (S. K. M. p. 296).

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Se om tjeneste, der er overtaget af personer under 18 aar uden vergens samtykke, anm. 4 til § 301.

⁶ Var den hensigt at forlade tjenesten tilstede allerede da forskudet oppebares, gaar handlingen ind under § 270; se anm. 4 til denne.

§ 410.¹ (Vægning af at modtage i tjeneste. Afskedigelse).

Den, som retsstridig² negter at modtage nogen i eller afskediger nogen fra sin tjeneste,³ straffes med bøder.

¹ Jfr. Stort. dok. nr. 2 for 1901—2; Indst. O. I p. 51—2. — Jfr. l. om haandverksnæring 25 juli 1913 §§ 21, 25, 34 og 36; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 57 nr. 9 jfr. § 61. — Jfr. ogsaa § 306 jfr. sjof.l. § 89.

² Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83 jfr. sjof.l. § 103. Retsstridig vil afskedigelsen i aimindelighed her ikke være, hvor der gives fuld erstatning;

jfr. Indst. O. I p. 52 (jfr. dog om tyende pl. 3 dec. 1755 § 9); jfr. derimod § 411.

² Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

§ 411. (Negtelse af at optage tjener i huset, bortvisning).

Den, som retsstridig¹ negter den til tjeneste² antagne optagelse i sit hus eller bortviser ham fra dette og derved udsætter ham for fare eller særlig forlegenhed,³ straffes med bøder eller fængsel indtil 3 maaneder.

Var der lovtlig grund til uden tidsfrist at ophæve tjenesteforholdet,⁴ men negtelsen af optagelse eller bortvisningen dog efter omstændighederne maa ansees i høi grad utidig, anvendes bøder.

¹ Jfr. § 358, 2. Her vil retsstridigheden ikke ophæves ved udbetaling af fuld løn, jfr. anm. 3. «Under paragrafen gaar ogsaa, at faredag er kommen, men tyendet er for sygt til at flytte» (S. K. M. p. 296).

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Her kommer saaledes ikke blot økonomisk tab i betragtning, men ogsaa vanskeligheden ved øieblikkelig at finde husly og ganske særlig den fare i sedelig henseende, som kan være forbunden med en saadan bortvisning; jfr. S. K. M. p. 296.

⁴ Jfr. pl. 3 decbr. 1755 § 5, reskr. 7 aug. 1776 § 7.

§ 412.¹ (Slet forhold fra tjeners eller husbonds side).

Misligholder den til tjeneste antagne ved ulovlig udeblivelse² eller ved vægring af at udføre ham paahvilende arbejde sin pligt, eller udviser en tjenestepligtig, der er optaget i tjenestegiverens husstand, iøvrigt et særlig slet forhold, straffes han med bøder.

Paa samme maade straffes tjenestegiver, der vægrer sig ved til rette tid at betale den tjenestepligtige løn eller andre

skyldige ydelser eller undlader at meddele ham bevidnelse, hvo paa han ifølge loven har krav,¹ eller som iøvrigt ligeoverfor en i hans husstand optagen tjenestepligtig gjør sig skyldig i særlig slet forhold.

¹ Jfr. §§ 307, 308, 426; l. om haandverksnæring 25 juli 1913 §§ 26, 41 og 42; l. om arbeiderbeskyttelse 18 septbr. 1915 §§ 57 og 58 jfr. § 61.

² Nærværende paragraf handler om udeblivelse, der ikke indeholder en undladelse af overhovedet at tiltræde tjenesten; jfr. § 409.

³ Jfr. N. L. 3—21—12; frdn. 9 aug. 1754 § 12; pl. 3 decbr. 1755 § 11; reskr. 7 aug. 1776 § 11; l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 § 11; jfr. l. om haandverksnæring 25 juli 1913 §§ 27 og 37.

§ 413.¹ (Paatale).

De i nærværende kapitel nævnte forseelser paatales ikke af det offentlige uden efter begjæring af nogen fornærmet.

¹ Jfr. § 82, 2det led.

42de kapitel.

Forseelser i sjøfartsforhold.

Jfr. § 12,3 a og 4 a; kap. 30. — Sitje Om forbrydelser og forseelser i sjøfartsforhold (1909).

§ 414.¹ (Forskjellige undladelser af skibsfører og reder).

Forser en skibsfører eller reder sig mod den norske lovgivnings bestemmelser om skibsmandskabers mønstring,² om hyrekontrakt³ og afregningsbog,⁴ om anmeldelse, fremmede eller forevisning af dokumenter for nogen myndighed eller

om afgivelse af æsket oplysning til nogen saadan,⁵ straffes han med bøder.

Undlader han at optage sjøforklaring eller tingsvidne, hvor saadant i norsk lov er paabudt,⁶ straffes han med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.

¹ Jfr. sjof.l. §§ 285, 2det led og 288; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 81; l. om offentlig tilsyn med overvintringstogt til de arktiske egne 6 aug. 1915 § 15.

² Jfr. monstringsl. 29 juni 1888 (med tillægsl. 28 mai 1892); l. om konsulatvæsenet 15 juni 1878 § 7; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægsl. 18 septbr. 1909) §§ 84 og 85, 1ste og 2det led. — Paragrafen omfatter samtlige de i monstringslovens § 19 omhandlede forseelser; jfr. O. prop. nr. 24 p. 46. — «Da monstringspligten ogsaa paahviler fremmede skibes førere, som i Norge forhyrer eller afskediger norske folk (monstringslovens § 14), kan paragrafen ikke begrænses til alene at angaa norske skibsførere. Udlænding forser sig da mod norsk lov, naar han ikke følger den i tilfælde, hvor denne forlanger sig fulgt af ham» (S.-K. M. p. 297).

³ Sjof.l. §§ 70, 2det p. og 71.

⁴ Sjof.l. § 71.

⁵ Lov om fartøiers maaling 31 mai 1873 § 15; konsulatl. 15 juni 1878 §§ 7 og 9 med tillægslove 20 decbr. 1902 og 7 marts 1908; skibsregisterl. 4 mai 1901 § 5; sjof.l. § 40 i. l.; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægsl. 18 septbr. 1909) §§ 16, 99 og 102; l. om adgang til at fore fartøi m. v. 7 april 1906 § 19. — Om positivt urigtige sjøforklaringer se str.l. § 189.

⁶ Sjof.l. § 40 jfr. § 327 og monstringsl. 29 juni 1888 § 10.

§ 415.¹ (Undladelse af at opgive navn m. v. ved sammenstød).

Undlader en skibsfører i tilfælde af sammenstød at give det andet skibs fører oplysning om skibets navn, hjemsted, bestemmelsessted og stedet, hvorfra det kommer, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 3 måneder.

¹ Jfr. sjof.l. §§ 223 (tillægsl. 21 juni 1913) og 294; konv. 23 sept. 1910 (i Lovtidende for 1913) art. 8. — Jfr. nærv. lovs § 315.

§ 416.¹ (Skibsføreres og rederes undladelse af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv).

En skibsfører eller reder straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 måneder, saafremt han forser sig mod, hvad der i medfør af norsk lov² paaligger ham til sikrelse af skibets sjødygtighed eller til varetagelse af de ombordværendes tarv.

¹ Sjof.l. §§ 292, sidste led og 295. — Jfr. str.l. §§ 304 og 365.

² Sjof.l. §§ 26, 32 og 45 (jfr. res. om medicinforsyning og kosthold paa norske skibe 21 juli 1894 og 24 novbr. 1905 jfr. skr. 10 febr. 1915), pl. om redningsapparater 11 april 1901, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (tillægslove 18 septbr. 1909, 14 august 1914 og 20 august 1915) §§ 36—52, 55—80, 82, 89, 94—97, 104, 2det led og 105 (jfr. res. om forskrifter for lugarer 22 mai 1906; res. s. d. om forskrifter for anordninger paa og under dæk, foreløbige bestemmelser ang. motorbaade med passagercertifikat 25 april 1907; res. om forskrifter for besigtelse af passagerdampskibe 19 januar 1909; res. om forskrifter ang. de redningsredskaber, hvormed skibe skal være forsynede 1 mai 1909; res. om forskrifter for beregning af passagerantal og ang. passagerbekvemmeligheder m. v. 27 aug. 1909; res. om forskrifter om signalapparater, instrumenter m. v.

for skibe 10 september 1909; res. om fribordsregler 18 september 1909; res. om forskrifter for besigtelse m. v. af skibe uden passagercertifikat 6 oktober 1909; res. om forskrifter for kontrol med damp- eller motorskibe, som leilighedsvis fører passagerer 28 juni 1912).

§ 417. (Skibsføreres undladelse af at foretage det paabudte i anl. af begaaede forbrydelser — af at medtage personer, som hjemsendes — af at efterkomme konsuls afgjørelse).

En skibsfører paa norsk skib straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder, saafremt han

1. undlader at iagttage, hvad der er foreskrevet i tilfælde af, at forbrydelser begaaes af nogen medfarende,¹ eller
2. uden gyldig grund unddrager sig for at medtage ombord personer, for hvis hjemsendelse norsk myndighed har at drage omsorg,² eller
3. ikke retter sig efter de afgjørelser, som i tvistigheder mellem ham og nogen underordnet træffes af vedkommende myndighed i tilfælde, hvor de er enten endelig eller foreløbig bindende for ham.³

¹ Jfr. sjof.l. § 47 jfr. konsulatinstruktion 24 juli 1906 §§ 88 og 89.

² Sjof.l. §§ 34 (jfr. 296, sidste led), 98 jfr. konsulatinstruktion 24 juli 1906 § 95, pl. 5 juni 1908. Jfr. l. om den konsuliære retspleie 29 marts 1906 § 21 og res. 23 aug. 1912 samt l. om offentlig tilsyn med overvintringstøgt til de arktiske egne af 6 august 1915 § 13, 2det led jfr. § 15, 2det led.

³ Sjof.l. §§ 100 og 104 (jfr. § 296, 1ste led).

§ 418.¹ (Forseelser m. h. t. forskrifterne om signaler m. v. Forseelser m. h. t. indseilingen i rigets krigshavne).
Forser nogen sig mod de forskrifter^{1a} til undgaaelse av

sammenstøt mellem skibe eller angaaende nødssignaler eller lodsving, som han pligter at følge, straffes han med bøder.

Paa samme maate straffes den, som forser sig mot forskrifter, som Kongen eller den, han bemyndiger, har utfærdiget om indseilingen til rikets krigshavner eller om seilasen indenfor en krigshavns omraade.¹

¹ Paragrafens andet led er tilføjet ved l. 13 august 1915 nr. 2.

^{1a} Sjøf.l. § 219; lov om foranstaltninger til betryggelse af skibes navigering 21 august 1914; pl. 16 marts 1910 jfr. cirk. 4 mai 1898 og res. om rorkommandoen 22 oktbr. 1913; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 49; lodsl. 26 mai 1899 § 31. Jfr. lov om kystlodser og kjendtmænd 15 august 1911 § 8.

² Jfr. res. 1 oktober 1915.

§ 419. (Undladelse af registrering, merkning m. v. Undladelse af at have ombord sjof.l. m. v.).

En skibsfører eller reder, som ikke iagttager den norske lovgivnings bestemmelser om skibes registrering¹ eller om deres merkning med navn samt hjemsted² eller om opslag ombord angaaende tilladt passagerantal eller lignende,³ straffes med bøder.

Paa samme maade straffes en skibsfører paa norsk skib, som ikke har ombord de fornødne skibspapirer samt et eksemplar af de angaaende sjofarten gjældende love og øvrige forskrifter.⁴

¹ L. om registrering af skibe 4 mai 1901 med tillægsl. 14 juli 1909 jfr. regl. 23 juli 1902.

² Sjøf.l. § 5 (jfr. § 286, 2det led); l. om fartøiers maa-ling 31 mai 1873 § 5; skibsregisterl. 4 mai 1901 § 7, 1ste led i. f. jfr. § 40, hvilken sidste er opretholdt ved ikr.l. § 4, I. Jfr. best. 12 septbr. 1902.

³ L. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni

1903 med tillægslove 18 septbr. 1909 og 21 august 1914 §§ 44, 68, næstsidste led, 100, sidste led. Jfr. ogsaa pl. 11 april 1901.

¹ Sjøf.l. §§ 4 og 27 (jfr. 26, sidste led, 35, 2det led, 45, 2det led) samt 286; toldl. 20 september 1845 §§ 51 og 52; l. ang. norske fartøiers forpligtelse til i visse tilfælde at være forsynede med søpas 1 juni 1848, mønstringsl. 29 juni 1888 §§ 3 og 12, skibsregistreringsl. 4 mai 1901 (jfr. tillægsl. 14 juli 1909) §§ 7, 9 og 10; l. om foranstaltninger mod indførsel af smitsomme sygdomme 17 juni 1909 § 33; l. ang. fartøiers maaling 31 mai 1873 § 4; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 (med tillægsl. 18 septbr. 1909, 21 august 1914 og 20 august 1915) §§ 36, 55, 100 og 109 (jfr. §§ 46, 47, 50, 52, 59, 66 og 69). — Jfr. ogsaa l. om adgang for stemmeberettigede, som er udenfor riget, til at deltage i stortingsvalg 2 juni 1906 § 12.

§ 420.¹ (Misbrug af straffemyndighed).

En fører af norsk skib, som ved anvendelsen af den ham i loven tillagte straffemyndighed tilsidesætter den foreskrevne fremgangsmaade,² straffes med bøder.

¹ Sjøf.l. § 289. — Jfr. nærv. lovs §§ 308,1 og 386.

² Jfr. sjof.l. § 103.

§ 421.¹ (Undladelse af at føre dagbog m. v.).

Undlader en skibsfører, styrmand eller maskinist paa norsk skib, hvad der med hensyn til førelsen af dagbog eller anden optegnelse eller sammes opbevaring eller indlevering er paabudt,² straffes han med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.

¹ Sjøf.l. § 287. — Jfr. nærv. lovs § 316.

² Sjøf.l. §§ 35—39, 43, 2det led, 79, 1ste led, 80, 1ste led, 89, 3dje led, 103 og 195; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 53 og 54 (jfr. tillægsl. 18 septbr. 1909).

§ 422.¹ (Beruselse, grov eller gjentagen uagtsomhed m. h. t. tjenesten).

En skibsfører, styrmand, maskinist eller lods, som

1. *gjør sig skyldig i grov eller oftere udvist uagtsomhed i tjenesten ombord, eller*
 2. *forsætlig eller uagtsomt beruser sig under saadan tjeneste, eller naar denne forestaar,*
- straffes med bøder eller med fængsel indtil tre maaneder, hvorhos retten til at fortsætte næringen kan frakjendes ham.*

¹ Afløser straffebestemmelserne i sjof.l. § 308 og lodsl. 26 mai 1899 §§ 39 og 43. — Jfr. sjof.l. §§ 59, 63, 77, 78, 1ste led og 102; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83. — Jfr. nærv. lovs § 426,3 og 4 (jfr. § 151).

§ 423.¹ (Forseeiser m. h. t. forelse af flag. Ulovlig kystfart).

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes en skibsfører,^{1a} som

1. *uberettiget fører norsk flag, eller som i norsk farvand fører noget flag, hvortil han ikke er berettiget,^{1b} eller*
2. *uberettiget driver fragtfart mellem steder paa den norske kyst.²*

Paa samme maade straffes den, som overdrager, udlæner eller paa anden maade overlader norsk nationalitetsbevis til brug for et andet skib end det, for hvilket beviset er udfærdiget.²

¹ Jfr. § 12,3 a og 4 a.

^{1a} Straffebestemmelsen rammer ogsaa den fremmede skibsfører, som paa fremmed skib uberettiget fører norsk flag; jfr. anm. I.

^{1b} Se skibsregisterloven 4 mai 1901 (tillægsf. 14 juli 1909) § 10 (jfr. § 39, 1ste og 2det led, der afløses af nærværende paragraf); l. om Norges flag 10 decbr. 1898.

² Jfr. l. om forandr. i toldlovgivningen 17 juni 1869 § 14.

² Jfr. skibsregisterloven 4 mai 1901 § 39, sidste led, der afløses af nærv. paragraf.

§ 424.¹ (Uberettiget tjenstgjøring som skibsfører, styrmand, maskinist el. lign.).

Den, som tjenstgjør som skibsfører,² styrmand³ eller maskinist⁴ uden at besidde de lovbestemte egenskaber,⁵ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes veder eller skibsfører, som benytter nogen uberettiget i nogen af disse stillinger.

¹ Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 81.

² Jfr. l. om adgang til at føre fartøi og blive styrmand m. v. 7 april. 1906 kap. 1 med tillægsl. 14 juli 1911.

³ Jfr. den i anm. 2 citerede l. 7 april 1906 kap. 1.

⁴ Jfr. l. 26 juni 1889 med tillægslove 13 juni 1894 og 12 juli 1912.

⁵ Jfr. § 332. — «Nærværende bestemmelse er anvendelig paa alle skibsførere m. fl. saavel paa fremmede som paa norske skibe, forudsat, at betingelsen i § 12 er tilstede. En fører af et fremmed passagerskib, som tager passagerer fra norsk havn, bør kunne fordres at have de i hans land paabudne egenskaber. Paa grund heraf gjør heller ikke § 332 § 424 overflødig» (S. K. M. p. 299). — «Falskelig optræden som beskikket lods vil være at straffe som uberettiget udøven af bestilling (§ 328). Ellers er tjenstgjøring som lods straffri» (S. K. M. l. c.). § 37 i lodsl. 26 mai 1899 (jfr. den ældre lodsl. 17 juni 1869 § 51) er ikke opretholdt ved ikr.l.

§ 425.¹ (Udsættelse af skibet for fare ved smugling o. lign.).

En skibsfører, som uden skjellig grund foretager eller tilsteder andre at foretage nogen handling,² hvorved skib eller

ladning udsættes for opbringelse eller beslaglæggelse, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Paa samme maade straffes enhver medfarende,² som uden skibsførerens tilladelse foretager saadan handling som oven nævnt.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Sjøf.l. §§ 290 og 307.

² F. ex. smugling, neutralitetsstridige handlinger under krig. Jfr. sjøf.l. §§ 28 og 33, l. ang. norske fartøiers forpligtelse til i visse tilfælde at være forsynede med sjopas 1 juni 1848 jfr. pl. 25 mai 1859, pl. 7 marts 1864 og kundgj. 30 april 1904; res. 1 oktbr. 1915.

³ Se anm. 2 til § 306. — Jfr. sjøf.l. §§ 81 jfr. 34, 2det led, 108 og 171.

§ 426.¹ (Forskjellige forseelser af mandskabet).

Med bøder eller under særdeles skjærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 maaneder straffes den underordnede ombord paa norsk skib, som

1. undlader i rette tid² at tiltræde tjenesten eller ulovlig gaar fra skibsbord³ eller, naar han har landlov, udblicher mere end 6 timer over den tilladte tid,
2. undlader saavidt muligt betimelig at anmeldte forfald, hvorved han hindres fra at tiltræde eller fortsætte tjenesten,
3. volder fare ved forsømmelighed under tjenesten,⁴
4. forsætlig eller uagtsomt beruser sig under tjenesten, eller naar denne forestaar,⁵
5. bortødsler eller paa anden utilbørlig maade omgaaes med provianten,
6. hemmelig bringer personer eller egne eller andres ting til eller fra borde,⁶
7. undlader at vise skyldig lydighed ligeoverfor nogen af

hans foresatte given befaling eller forleder en anden til saadan ulydighed,¹

8. *gjør sig skyldig i grovt brud paa den nogen foresat tilkommende agtelse,² eller*

9. *paa anden maade ombord eller i tjenesten udviser et særlig slet forhold.*

Offentlig paatale finder alene sted efter skibsførereus eller redereus begjæring.

¹ Sjøf.l. §§ 102 og 308 jfr. 34, 2det led, 77, 78, 108 og 171.

² Jfr. § 301 jfr. sjøf.l. §§ 74 og 75.

³ Hvis hensigten ikke er at vende tilbage, se § 302.

⁴ Jfr. § 422.1 (jfr. §§ 150, sidste led og 151).

⁵ Jfr. § 422.2; 1. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83.

⁶ Jfr. § 425, 2det led om det tilfælde, at skib eller ladning derved ud sættes for opbringelse eller beslaglæggelse.

⁷ Jfr. §§ 309—313; sjøf.l. § 101.

⁸ Jfr. sjøf.l. § 77, 2det p.

§ 427.¹ (Forholdet mellem disciplinær og judiciel afstraffelse).

Er nogen straffet disciplinært af skibsføreren for en forseelse, hvorfor straffesag senere reises, kommer den udstannede straf til fradrag ved strafudmålingen, saaledes at straffen af denne grund ogsaa kan nedsættes under de lovbestemte lavmaal eller helt bortfalde.

¹ Sjøf.l. §§ 308, 2det led jfr. 102. Mil. str.l. § 125.

43de kapitel.

Forseelser, forevæde ved trykt skrift.

Jfr. § 10 og kap. 32.

§ 428.¹ (Undladelse af at angive trykkested o. lign.).

Den, som undlader at angive sit navn eller firma samt trykkestedet paa et af ham trykt skrift² — med undtagelse af stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende³ — eller gjør en urigtig angivelse, straffes med bøder.

¹ Jfr. § 435, 2det og 3dje led.

² Jfr. § 10.

³ Derunder ikke flyveblade, selv om de er fra navngiven avis; jfr. Indst. O. I p. 52.

§ 429.¹ (Undladelse af at angive og urigtig angivelse af udgiver af periodisk skrift).

Angives ikke udgiveren (redaktøren)² af et blad eller tidsskrift i samme som saadan, straffes saavel han som forlæggeren med bøder.

Angives en anden person end den virkelige udgiver, bliver saavel denne og forlæggeren som den urigtig angivne, saafremt angivelsen er skeet med hans samtykke, at straffe med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.³

¹ Jfr. § 435, 2det led.

² Jfr. anm. I til § 322.

³ «Som man ser, gjør paragrafens andet led en ende paa den nu med mere end tvivlsom lovhjemmel tolererede skik at opstille en straamand som ansvarshavende redaktor» (S. K. M. p. 300).

§ 430.¹ (Vægning af at optage berigtigelse).

Med boder straffes udgiveren^{1a} af et blad eller tidsskrift, naar han vægrer sig for² paa forlangende af nogen umiddelbart vedkommende³ uforandret⁴ at optage en imødegaaelse af i bladet eller tidsskriftet indeholdte anførsler af faktisk art,⁵ saafremt imødegaaelsen fremkommer inden 1 aar efter offentliggjørelsen af det imødegaaede, selv begrænser sig til faktiske anførsler,⁶ intet strafbart indeholder^{7a} og ikke giver tredjemand nogen imødegaaelsesret.⁷ Derhos kan han i dommen tilpligtes under en løbende mulkt at optage imødegaaelsen.^{7a}

Vægning ansees for at finde sted, naar imødegaaelsen ikke er optaget, for blades⁸ vedkommende i det første eller andet, for tidsskrifters⁸ vedkommende i det første efter modtagelsen udkomne nummer af bladet eller tidsskriftet, der ikke allerede da var gjort færdig til trykning, og med en ligesaa frentredende skrift⁹ og paa et ligesaa icinefaldende sted som det imødegaaede. Indtager den mere end 50 linjer, haves for det overskyldende krav paa sædvanlig betaling for bekendtgjørelser.¹⁰

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. Hartmann Pressens berigtigelsesret i Retst. 1915 p. 241 ff.

^{1a} Herunder ogsaa — som i §§ 322 og 429 — redaktøren. Jfr. anm. 1 til § 322.

² Den aktive form tilkjendegiver, at der her — tiltrods for forskriften i paragrafens andet led — ikke er tale om en ren undladelsesforseelse, og at derfor straf kun kan anvendes, naar der foreligger forsæt (jfr. § 40, 2det led med anm. 9). Se Odelstingstid. p. 669 og 673; Hagerup Alm. del p. 339; Hartmann l. c. p. 261. — Tror udgiveren, at vægningen er berettiget, fordi han ikke anser de i paragrafen opstillede betingelser for foreliggende, er han straffri. Men denne tro maa han i det mindste sandsynliggjøre.

² Ved dette udtryk «forstaaes enhver, som selv er berørt af artikelen» (Indst. O. I p. 52); jfr. iøvrigt Hartmann l. c. p. 246 ff.

⁴ D. e. baade uden forandring i indhold og uden forkortelse.

⁵ Herunder gaar ogsaa meddelelser, som er egnet til at vække urigtige forestillinger om nogens meninger, udtalelser, kunstneriske eller litterære frembringelser, derimod ikke udtalelser, hvori der fældes en dom over andres meninger eller frembringelser. Paragrafen opstiller ingen ret til at faa indtaget antikritik. — Om anførselen er skeet for bladets egen regning eller fremtræder som referat, er ligegyldigt, jfr. Hartmann l. c. p. 250. — Jfr. iøvrigt §§ 130 og 432.

⁶ Om disse anførsler tidligere har været offentliggjorte eller ikke, er ligegyldigt. Paragrafen opstiller ingen anden begrænsning for citater end den, der flyder dels af kravet til, at imødegaaelsen maa indskrænke sig til faktiske anførsler, dels af bestemmelsen i andet leeds sidste punktum. — Paragrafen giver ikke udgiveren nogen ret til at øve kritik med hensyn til, hvorvidt de faktiske anførsler er nødvendige til imødegaaelsen. Dog siger det sig selv, at de maa staa i nogen forbindelse med det, der søges imødegaaet, og at berigtigelsesretten ikke kan benyttes til at faa indtaget ganske uvedkommende anførsler. — Ifr. fra praxis det af Hartmann l. c. p. 253, note 2 meddelte.

^{6a} D. e. efter sin objektive fremtræden fylder gjerningsindholdet efter noget straffebud. Om gjerningsmanden subjektivt kan straffes, er ligegyldigt. Jfr. Hartmann l. c. p. 256.

⁷ D. e. «ikke inddrager nogen ny person, hvem anførselen ikke allerede oprindeligt «umiddelbart vedkom» (Indst. O. I p. 52).

^{7a} Jfr. Hartmann l. c. p. 264.

* Om en publikation i forhold til denne forskrift skal betragtes som et «blad» (avis) eller «tidsskrift», kan ikke udelukkende bedømmes efter, hvor ofte den udkommer (daglig, ugentlig, maanedlig), men der maa ogsaa tages hensyn til, hvorledes den selv betegner sig. Saaledes er avisernes ugeudgaver «blade». Jfr. iøvrigt Hartmann l. c. p. 245—6.

⁹ Herved sigtes ikke blot til typernes art og størrelse, men til det typografiske udstyr i det hele (skudt eller kompres sats, spærret o. s. v.); jfr. Odelstingstid. p. 669, 1ste sp.

¹⁰ Denne betaling maa udgiveren kunne kræve erlagt forud for offentliggjørelsen. Derimod kan udgiveren ikke uden videre offentliggøre de første 50 linjer og lade resten udgaa. — Jfr. forøvrigt Odelstingstid. p. 669; Hartmann l. c. p. 259—60.

§ 431¹ (Uagtsom indtagelse af strafbare artikler).

Udgiver² af et blad eller tidsskrift, der befordrer i trykken noget, som, om han bevislig havde kjendt sammes indhold, vilde have paadraget ham strafansvar efter nogen anden af denne lovs forskrifter, straffes med boder.

Indholdt det trykte en forbrydelse, der, om udgiveren bevislig havde kjendt indholdet, findes at burde have paa draget ham fængsel over 6 maaneder eller anden lige saa høi straf, kan hefte indtil 4 maaneder idømmes.

Udgiveren er fri for straf, naar han beviser,³ at der ingen uagtsomhed kan lægges ham tillast.

Med hensyn til paatalen gjælder det samme som med hensyn til paatalen af den strafbare handling, som det trykte skrift indeholder.

Se § 322 og de alm. bemærkninger ved kap. 32. Medens ansvaret efter § 322 alene betingelsesvis kommer til anvendelse paa udgiveren og denne gaar fri, naar forfatteren straffes, medmindre han efter de almindelige regler

er strafbar som medvirkende til dennes forbrydelse eller forseelse, er § 431 anvendelig paa udgiveren af blad eller tidsskrift i ethvert tilfælde af uagtsom (jfr. 3dje led) indtagelse i et saadant af artikler af strafbart indhold. § 431 opstiller saaledes et skjærpet ansvar for udgivere af blade og tidsskrifter. Om lovgrunden se S. K. M. p. 302.

² Se anm. 1 til § 430.

³ Sigtede har saaledes her bevisbyrden, afvigende fra de almindelige straffeprocessuelle regler; jfr. Hagerup Straffeprocess (2den udg.) I § 66.

§ 432.¹ (Forvrængt gjengivelse af offentlige myndigheders forhandlinger).

Med bøder straffes den, som i trykt skrift² gjengiver retters eller andres offentlige myndigheders forhandlinger saaledes, at gjengivelsen paa grund af udeladelser eller tilføielser eller paa anden maade fremtræder som forsettlig forvrængt,³ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 435. — Jfr. § 130.

² Jfr. § 10.

³ Selve forvrængningen behøver ikke at være subjektivt tilsigtet, men den skyldige maa være sig bevidst, at gjengivelsen objektivt har den her angivne karakter. Jfr. Indst. O. I p. 52.

§ 433.¹ (Forseelser m. h. t. beslaglagt skrift).

Den, som optrykker, falholder, frembyder til udleie eller søger almindelig udbredt et trykt skrift,² der er erklæret beslaglagt³ eller inddraget,⁴ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.⁵

¹ Jfr. § 435.

² Jfr. § 10.

³ Jfr. str.pl. § 212; mil. str.pl. § 105. Frdn. 27 septbr. 1799 er i sin helhed ophævet ved ikr.l. § 2.

⁴ §§ 34, 323, 390, 3dje led og 435.

⁵ «Selvfolgelig udelukkes ikke herved den strengere straf, som offentliggjørelsen allerede i sig selv maatte medføre» (S. K. M. p. 302).

§ 434.¹ (Undladelse af at afgive et exemplar af blade etc. til politiet).

Den, som undlader, saasomt uddelingen eller forsendelsen af et af ham udgivet offentligt blad, tidsskrift eller flyveblad er begyndt, at tilstille stedets politi et eksemplar, straffes med bøder.

Denne forskrift finder ikke anvendelse paa skrifter, som udelukkende omhandler videnskab, kunst eller næringsdrift eller indholder meddelelser fra offentlige myndigheder.

¹ Jfr. l. 20 juni 1882 (ikr.l. § 4, l.). Jfr. l. 6 juli 1892 om forandringer i postloven 12 mai 1888 § 30.

§ 435. (Inddragning af skriftet. Forbrydelse af næringsret).

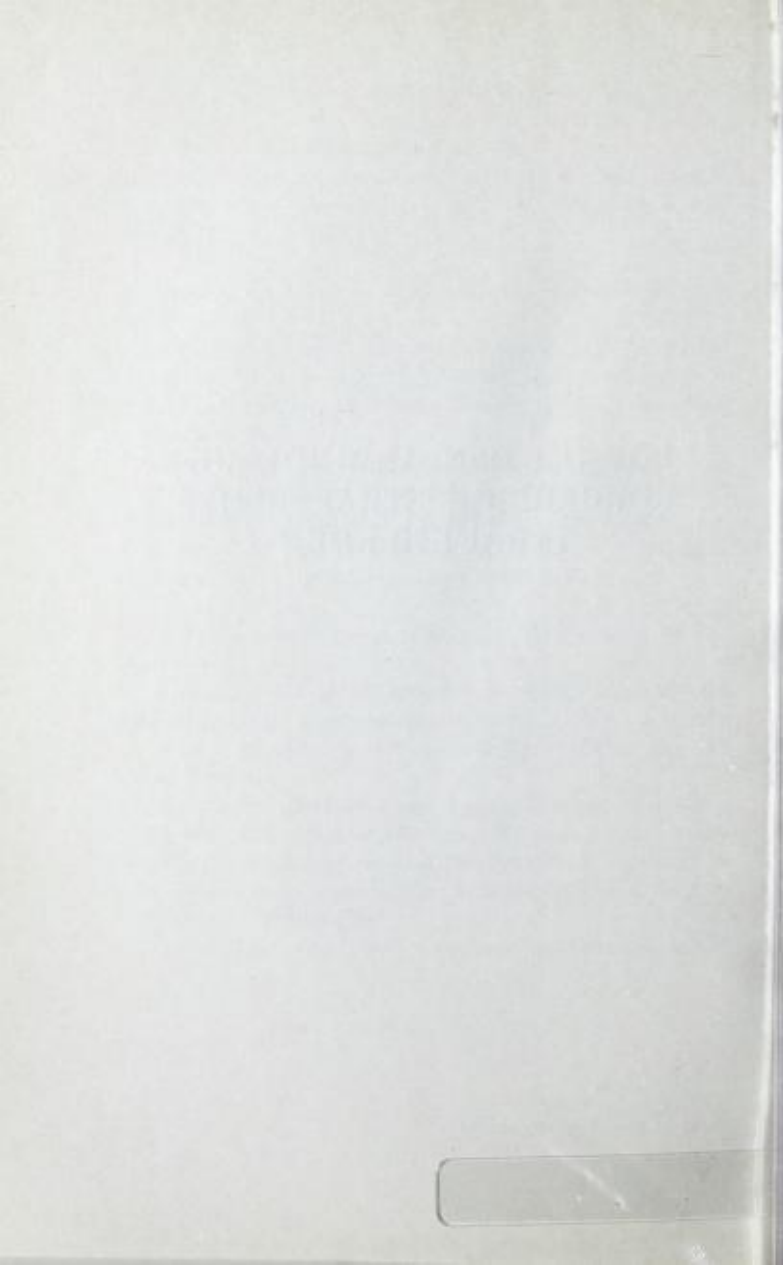
I de i §§ 432 og 433 omhandlede tilfælde bliver skriftet altid at inddrage overensstemmende med reglerne i § 323.

I de i §§ 428 og 429 omhandlede tilfælde kan det samme besluttes.

Den, som i løbet af 1 aar 3 gange dømmes¹ efter nogen af §§ 428, 429, 432 eller 433, kan i dommen for den sidste forseelse for en tid af indtil 5 aar frakjendes retten til at drive næring som trykker eller forlægger eller som udgiver af blade eller tidsskrifter.

¹ Bestemmelserne i § 61 er saaledes ikke anvendelige her.

LOV OM DEN ALMINDELIGE
BORGERLIGE STRAFFELOVS
IKRAFTTRÆDEN

1ste kapitel.

Straffelovens ikrafttræden og indflydelse paa den ældre straffelovgivning.

§ 1.¹ (Straffelovens ikrafttræden).

Den almindelige borgerlige straffelov træder i kraft 1ste januar 1905.

Samme dag træder nærværende lov i kraft.

¹ Ændret ved lov 28 novbr. 1903.

§ 2.¹ (Hvilke ældre love ophæves).

*Fra samme tid ophæves, forsaavidt de endnu er i kraft:
Lov om forbrydelser af 20de august 1842 med senere til-
læg og forandringer.*

Lov om sjøfarten af 20de juli 1893 kapitel 12.

*Christian den 5tes norske lovs 6te bog med undtagelse
af kapitel 10, artiklerne 2 og 5, samt kapitel 14, artikel 6.*

*Samme lovs 1ste bog kapitel 21, artikel 1, og 2den bog
kapitel 10, artikel 4.*

*Forordningerne og reskripterne angaaende politivæsenet
i forskellige kjøbstæder af 22de oktober 1701 jfr. 8de august*

1738, 24de januar 1740, 12te februar 1745, 9de december 1746, 23de september 1763 og 5te juni 1776.

Forordning, som nærmere bestemmer og forklarer trykkefrihedens grænser, af 27de september 1799.

Lov af 4de juli 1857 om politiforseelser udenfor kjøbstæderne.

Forordning om overløst og drab at hindre og afværge af 6te februar 1694.

Plakat af 19de april 1805 om, hvorledes med straffede udlændinge skal forholdes, og lov angaaende forandring i samme af 27de mai 1854.

Lov om æresopreisning af 6te august 1897.

¹ Jfr. §§ 3, 4, 12, 3 og 17, 2. — «§ 2 omhandler de ældre straffelove, som findes fuldt ud at burde ophæves ved den nye lovs indførelse» (S. K. I. M. p. 18). For speciallovgivningens vedkommende har loven benyttet den ordning særlig at angive, hvad der fremdeles skal gjælde (§ 4).

§ 3. (Strafferetslige bestemmelser i ældre love. — Militærlovgivning, disciplinærbestemmelser).

Fra samme tid ophæves ligeledes samtlige i ældre love indeholdte bestemmelser af strafferetsligt indhold,¹ forsaavidt de ikke i følgende paragraf er udtrykkelig erklærede vedblivende at staa ved magt.

De i den militære lovgivning indeholdte straffebestemmelser² samt de gjældende bestemmelser om disciplinærstraffe³ og teangsmulkt⁴ er ikke indbefattede herunder.

¹ Ikke derimod de straffeprocessuelle. Med hensyn til grænserne se S. K. I. M. p. 19: «Kommissionen er her gaaet ud fra, at de materier, som hos os behandles i straffeloven, maa ansees som strafferetslige, altsaa ogsaa reglerne om præsription og om privat og offentlig paatale. Derimod regner den reglerne angaaende, hvilken offentlig myndighed i tilfælde har at optræde, at forelægge boder eller forlange

paataale reist, til de straffeprocessuelle, der følgelig ikke berøres af denne lov.» — «Da § 3 alene angaar de strafferettslige bestemmelser, følger heraf, at den omstændighed, at et lovbud ikke nævnes i § 4, ingen indfyldelse forøvrigt har paa lovbudets fortsatte bestaaen. De deri indeholdte paabud og forbud bevarer da ogsaa sin gyldighed, om de end har tabt den strafferettslige sanktion, som de tidligere havde. — Dette gjælder ogsaa, hvor forbudet eller paabudet ikke særskilt er fremsat, men alene fremgaar af straffebudet» (S.K. I. M. p. 19). I regelen vil her straffen for forbudets eller paabudets overtrædelse være at søge i en af den nye lovs blanketstraffebud (jfr. f. ex. §§ 339, 352 i. f., 357, 361 og 365). — Ældre bestemmelser om bøder eller inddragning til fordel for private (se f. ex. odelsloven 26 juni 1821 § 28) er bortfaldt jfr. Hagerup Alm. del pp. 381—2 med note 4 og 384; F. S. i Retst. 1906 p. 701; Skeie Afhandlinger p. 30 ff. Om l. om sagførere 12 sept. 1848 § 16 og l. om høiesteretsadvokater 28 sept. 1857 § 6 se de indledende bem. til kap. 11.

² Se mil. str.l. 22 mai 1902.

³ Derunder foruden den almindelige hustugt (jfr. l. 20 juni 1891) de militære disciplinærstraffe jfr. mil. str.l. §§ 108 ff. (jfr. Hagerup og Paulsen anm. 3 til § 108) og de straffe, som kan anvendes i straf- og arbejdsanstalter (jfr. fængselsl. 12 decbr. 1903 §§ 30 jfr. 40, 45, 49 og 58), skolchjem (l. 6 juni 1896 § 37), skoler (jfr. l. om høiere almenskoler 27 juli 1896 §§ 28, 29 og 31 jfr. regl. 20 april 1897, 1ste afd. § 28; folkeskolelovene 26 juni 1889 (jfr. l. 13 aug. 1915), henholdsvis §§ 12, d og 47 samt 13 d og 65; l. om Norges landbrugshøiskole 22 mai 1897 § 29 jfr. regl. 12 novbr. 1902 § 20; l. om lærerskoler 18 januar 1902 § 7 og § 14 c). Se endvidere sjof.l. 20 juli 1893 § 102; formandskabslovene 14 jan. 1837, henholdsvis §§ 15 og 38 samt 18 og 37; lovene om sundhedskommissioner 5 aug. 1857 § 6 og 16 mai 1860 § 13; l. om fattigvæsenet af 19 mai 1900 § 27; universi-

tetsl. 9 oktbr. 1905 §§ 39—42; skattelove 18 august 1911 for landet § 120, for hyerne § 112 (Retst. 1914 p. 853); l. om Norges Brandkasse 21 juni 1912 § 38, 2det led; l. om arbejderbeskyttelse 18 septbr. 1915 § 40. Jfr. ogsaa N. L. 2—9—7; instr. for telegrafdirektøren 9 mai 1905 § 14. Jfr. S. K. I. M. p. 28, 2den sp. nederst.

⁴ Jfr. gl. str.l. 28—10. — Jfr. eksempelvis frd.ne 31 decbr. 1742 § 1 og 23 febr. 1748 §§ 1 og 2, reskripterne 9 decbr. 1773, 6 april og 7 septbr. 1775 og 11 april 1776, samtliges § 2, pl. 28 mai 1771, konc. prom. 13 oktbr. 1787 og 10 mai 1788, reskr. 6 marts 1789, cirk. 16 marts 1846 og dept. skr.r 31 januar 1831, 4 juni 1880; 22 marts 1893, 24 mai 1897 og 2 marts 1903, forl.l. 20 juli 1824 § 86; formandskabslove 14 januar 1837, henholdsvis § 27 og 31; bergværksl. 14 juli 1842 § 25, l. om bestyrelse af umyndiges midler 28 septbr. 1857 § 15; konkursl. § 32, 1ste led, l. om Norges Bank 23 april 1892 § 34, l. ang. smitsomme busdyrsygdomme 14 juli 1894 nr. 4 § 26. Jfr. tillægsl. til postloven 9 juni 1903 § 53, l. om drift af apotek 4 august 1909 § 7, 2det led, l. 18 septbr. 1909 nr. 4 § 17 og nr. 5 § 15 (tillægsl. 13 aug. 1915), l. om vasdragsreguleringer 4 august 1911 § 11 nr. 8, l. om Norges Brandkasse 21 juni 1912 §§ 43 og 62.

§ 4.¹ (Uophævede straffebestemmelser).

1. De i følgende love indholdte strafferetslige bestemmelser¹ vedbliver med de i §§ 7—9 omhandlede ændringer at staa ved magt,² forsaavidt de fremdeles gjælder:

Christian den 5tes norske loes 1—12—2 og 3, 1—13—7 og 2—5—6, jfr. forordning af 27de juli 1771.

Forordning af 23de december 1735 om lovens skjærpelse imod temere litigantes m. v.

Forordning af 3dje mars 1741 om vidners indstævning m. v.

Forordning om brandvæsenet af 18de august 1767, jfr. og

- saa brandanordning for Bergen af 16de mai 1707 og for Kristiania af 24de februar 1714, forsaavidt angaar straffebestemmelserne for de ved brandvæsenet ansatte.³
- Forordning af 3dje juni 1796 om rettens vedbørlige og hurtige pleie.
- Lov angaaende høiesteret af 12te september 1848 med tillægslov af 15de juli 1839.⁴
- Lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 §§ 10 og 11.
- Lov om straffebestemmelser for statsraadets medlemmer m. v. af 7de juli 1828.
- Lov om bergverksdriften af 14de juli 1842 §§ 4, 6 og 49.
- Lov om toldvæsenet af 20de september 1845, uniltagen § 164, med tillæg og forandringer.
- Lov om sindssygevæsenet af 17de august 1848.
- Lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 §§ 19 og 20.
- Lov om veivæsenet af 15de september 1851 med tillæg og forandringer.⁵
- Lov om husmandsvæsenet af 24de september 1851.
- Lov om vaarsildfiskeriet af 24de september 1851 med tillægslov af 28de august 1854 og 27de mars 1869.⁶
- Lov om lagrettesmand af 28de august 1854.
- Lov af 7de september 1854 angaaende jernvej til almindelig afbenyttelse §§ 10, 2det og 3dje punktum, 11 og 13, jfr. 3.^{7a}
- Lov af 7de september 1854 om reubete i Finmarken m. v. § 5.
- Lov om tilvirkning af malt af 12te oktober 1857 med tillæg og forandringer.⁷
- Lov af 14de april 1860 om Finmarkens brandvinsafgiftskasse.
- Lov om jords fredning af 16de mai 1860.
- Lov indeholdende forandringer i lovgivningen om maal og vegt af 11te april 1863.

- Love om fattigvæsenet af 6te juni 1863 6te kapitel.⁸*
- Lov af 22de juni 1863 om egteskabs stiftelse af personer, der ikke hører til et kristeligt religionssamfund.*
- Lov om skogvæsenet af 22de juni 1863.*
- Lov om vernepligt og udskrivning af 12te mai 1866 med tillæg og forandringer, jfr. ogsaa lov om udskrivning til sjøværningen af 6te juli 1892 (med tillægslov af 11te april 1900) og lov angaaende vernepligtens udvidelse til rigets nordlige landsdele af 28de juni 1897.⁹*
- Lov om tilvirkning og stempling af spillekort af 6te mars 1869.*
- Lov af 24de april 1869 om ordning af jordforholdene i Finmarkens amt.*
- Lov af 22de mai 1869 om kontrol med befordring af udvandrere til fremmede verdensdele med tillægslov af 5te juni 1897.*
- Lov angaaende ret til heal af 22de mai 1869 § 6.*
- Lov om isvækning m. v. af 12te juni 1869.*
- Lov om bygningsvæsenet i Trondhjem af 12te juni 1869.¹⁰*
- Lov om forandring i kvaksalverløggevningen af 29de april 1871 med tillægslov af 6te juni 1889.*
- Lov om metrisk maal og vegt af 22de mai 1875 med tillæg og forandringer.¹¹*
- Lov om fredning af sæl i Nordishavet af 18de mai 1876.*
- Lov af 3dje juni 1876 indeholdende forandring i og tillæg til de om vernepligt og udskrivning gjældende love.⁹*
- Lov om beskyttelse af fotografiske billeder af 12te mai 1877.¹²*
- Lov angaaende vaartorskefiskeriet ved Søndmørs kyster af 6te juni 1878 samt lov af 28de mai 1881 om vaartorskefiskeriet i Fosens, Nordmørs og Romsdals fogderier.¹³*
- Lov om fiskerier i Namdalens fogderi af 22de mars 1879, jfr. lov af 18de mai 1860, med tillægslov af 21de juni 1886.¹⁴*

- Lov angaaende forandringer i haandverkslovginingen af 15de juni 1881.¹⁵*
- Lov om udskiftning m. v. af 13de mars 1882.*
- Lov om forlagsregistre og om afgivelse af tryksager til universitetet af 20de juni 1882.*
- Lov om beskyttelse for varemerker af 26de mai 1884.¹⁶*
- Lov om beskyttelse af undersjøiske telegrafkabler udenfor de territoriale farvande af 14de juni 1884.*
- Lov om udsalg og udskjænkning af øl m. m. paa landet og i kjøbstæderne og ladestederne af 18de juni 1884 med tillæg og forandringer.¹⁷*
- Lov om patenter af 16de juni 1885.¹⁸*
- Lov om udførselsafgift af vaarsild af 10de juni 1887.*
- Lov om brændevins tilvirkning og omdestillation af 28de juni 1887 med tillæg og forandringer.¹⁹*
- Lov af 1ste juli 1887 om vasdragenes benyttelse samt lov om forandring i samme af 14de juli 1893.*
- Lov om rettergangsmaaden i straffesager af 1ste juli 1887 med tillægslov.*
- Lov om sparebanker af 6te juli 1887 med tillægslov af 5te mars 1900.*
- Lov om postærsenet af 12te mai 1888 med tillægslov af 6te juli 1892.²⁰*
- Lov af 23de juni 1888 om retten til fiskeri i Tanavastraget i Finnmarkens amt.*
- Lov af 26de juni 1889 om folkeskolen paa landet og i kjøbstæderne, jfr. tillægslov af 11te juni 1898.²¹*
- Lov indeholdende forbud mod at tilvirke øl af surrogater for malt af 28de juni 1890.²²*
- Lov om armæens udrederkvarterer af 6te juni 1891.²³*
- Lov om salg af denatureret brændevin af 13de juni 1891.²⁴*
- Lov angaaende straf for ulovlig indførsel af skydevaaben til visse dele af Afrika m. v. af 19de juni 1891.*

- Lov om fredning af laks og sjøørret af 20de juni 1891 med senere tillæg og forandringer.²²*
- Lov angaaende kristne dissenterer og andre, der ikke er medlemmer af statskirken, af 27de juni 1891, jfr. tillægslov af 27de juli 1896.*
- Lov om Norges bank af 23de april 1892.*
- Lov om forkyndelser, varsler i civile sager m. m. af 4de juni 1892.*
- Lov om tilsyn med arbejde i fabriker af 27de juni 1892, undtagen § 45, med tillæg og forandringer.²³*
- Lov af 27de juni 1892, indeholdende forbud mod udførsel af trævirke fra Nordlands, Tromsø og Finnmarkens amter.²⁴*
- Lov om sildefiskerierne af 26de juni 1893.*
- Lov om torskefiskerierne i Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus amter af 26de juni 1893.²⁵*
- Lov om forfatterret og kunstnerret af 4de juli 1893.²⁶*
- Lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893.*
- Lov om stranding og vrag af 20de juli 1893.²⁷*
- Lov om fredning af ferskvandsfisk af 30te mai 1894.*
- Lov om ansvar for skade paa bofæ ved hund m. v. af 9de juni 1894.²⁸*
- Lov af 29de juni 1894 om fredning af hummer.*
- Lov om havne- og ringevæsenet af 10de juli 1894.²⁹*
- Lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 med tillægslov af 26de mai 1899.*
- Lov om ulykkesforsikring for arbejdere i fabriker af 23de juli 1894, undtagen den i § 29 indeholdte henvisning til § 45 i lov af 27de juni 1892, med tillægslov af 23de december 1899.³⁰*
- Lov om brændevins salg og udskjønkning af 24de juli 1894 med tillægslov af 6te august 1897.³¹*
- Lov af 27de juli 1895, indeholdende tillæg til lov angaaende lotterier og andre lykkespil af 14de juni 1851.*

- Lov af 2den mai 1896, indeholdende forandringer i lov om abnorme børns undervisning af 8de juni 1881 med tillægslov af 4de juni 1892.³⁵*
- Lov om indskrænkning i adgang til at slippe hingste m. m. paa beite af 9de mai 1896.³⁶*
- Lov om healfangst af 6te juni 1896.³⁷*
- Lov om forhyrings-, fæste- og engagementskontorer af 12te juni 1896.*
- Lov om bygningsvæsenet for landets byer udenfor Kristiania, Bergen og Trondhjem af 27de juli 1896 med tillægslov af 2den april 1901.*
- Lov til forebyggelse af smughandel med spirituose drikke i Tromsø stifts landdistrikter af 27de juli 1896 § 8.³⁸*
- Lov om udskrivning af heste og kjøretøier til fellbrug af 27de juli 1896 med tillægslov af 29de mai 1901.*
- Lov om udenfor riget værende stemmeberettigedes deltagelse i valgmandsvalgene af 5te juni 1897.³⁹*
- Lov om vareforselen landwärts mellem Norge og Sverige af 10de juli 1897 med tillægslov af 14de mai 1898.*
- Lov af 3dje august 1897 om særlige straffebestemmelser m. v. for personer, som i henhold til grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for stortinget.*
- Lov angaaende fiskerier i Nordlands og Tromsø amter af 3dje august 1897.⁴⁰*
- Lov angaaende saltvandsfisket i Finnmarken af 3dje august 1897.⁴¹*
- Lov angaaende skreifiskerierne i Lofoten af 6te august 1897.⁴²*
- Lov om indskrænkning af arbejdstiden i bagerier m. v. af 6te august 1897 med tillægslov af 20de mai 1899.⁴³*
- Lov om jordmødre af 19de december 1898.*
- Lov om tilvirkning af ætylater af 19de december 1898.*
- Lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899.*
- Lov om eneret for staten til befordring af meddelelser ved*

hjælp af telegraflinjer og lignende anlæg af 29de april 1899.⁴⁴

Lov angaaende jagt og fangst af 20de mai 1899, undtagen § 32, 1ste, 2det og 3dje led.⁴⁵

Lov om bygningsræsenet i Kristiania af 26de mai 1899.⁴⁶

Lov om mandtal og stortingsvalg af 24de februar 1900.⁴⁷

Lov om rettergangsmaaden i militære straffesager af 29de mars 1900.

Lov om fattigræsenet af 19de mai 1900.

Lov om sildetønder af 26de mai 1900.⁴⁸

Lov om løsgjængeri, betleri og drukkenskab af 31te mai 1900.⁴⁹

Lov angaaende renskydsen af 31te mai 1900.

Lov om anmeldelse af reisende og fremmede af 4de mai 1901 § 13, 2det punktum.⁵⁰

Lov om skibsregistre af 4de mai 1901 § 40.

Lov om vrugning af sild af 4de mai 1901 § 6.

Lov om kontrol med tilvirkning af og handel med margarin og margarinost m. v. af 8de mars 1902.⁵¹

II. De straffebestemmelser, som indeholdes i følgende love:

Lov af 24de juli 1827 angaaende straf for overtrædelse af den 8de artikel i grænsekonventionen med Rusland af 14/2 mai 1826,

lov om fiskerierne i Finmarken eller Vest- og Øst-Finmarkens fogderier af 13de september 1830 § 40.⁵²

lov af 7de september 1854 om reubete i Finmarken m. v. (med undtagelse af § 5) med tillægslove af 9de september 1857 og 17de juni 1869,⁵³

lov af 2den juni 1883, jfr. lov af 14 mai 1901, angaaende lapperne i de forenede kongeriger Norge og Sverige,⁵⁴

lov af 23de juni 1888 om forskjellige forhold vedkommende fjeldfinerne i Finmarkens amt samt

lov af 25de juli 1897 indeholdende tillægsbestemmelser an-

gaaende lapperne og rensdyrdriften i de søndenfor Finmarkens amt liggende landsdele,

vedbliver, forsaavidt de fremdeles gjælder, at staa ved magt med de i §§ 7—9 omhandlede ændringer, dog saaledes

1. *at det, forsaavidt bødernes maximum angaar, skal have sit forblivende med, hvad der i saa henseende er bestemt i lov af 24de juli 1827 [og lov af 13de september 1830 § 40]²² samt, forsaavidt svenske lapper angaar, i lov af 2den juni 1883;*
2. *at det med hensyn til, hvem bøderne skal tilfalde, ligeledes skal have sit forblivende med, hvad der i saa henseende er bestemt i lov af 24de juli 1827, og*
3. *at bøder, ilagte i medhold af lov af 24de juli 1827, forsaavidt rensdyrdrift angaar, lov af 7de september 1854 (undtagen § 5) med tillægslove, lov af 2den juni 1883, lov af 23de juni 1888 samt lov af 25de juli 1897 er gjenstand for afsoning, selv om egen skyld ikke findes bevist.²³*

¹ Jfr. § 3 med anm. 1.

² Dette maa antages at gjælde, selv hvor vedkommende specialbud i henseende til det forhold, der trues med straf, nøiagtig falder sammen med et af den almindelige straffeløvs bud og alene afviger i henseende til straffesatsen; jfr. f. ex. margarinloven 8 marts 1902 § 11,2, sammenholdt med str.l. § 359,1. Jfr. S. K. I. M. p. 32, 2den spalte: «Af de straffebestemmelser, som opretholdes, er der vistnok adskillige, som i virkeligheden er overflødige ved siden af bestemmelserne i den almindelige straffelov. Man har imidlertid i det hele befulgt den regel, naar i en lov enkelte straffebestemmelser eller bestemmelser af strafferetslig art maatte opretholdes, da helst at lade alle i loven indeholdte straffebestemmelser vedblive at bestaa. I virkeligheden er det jo i de fleste tilfælde paa grund af de i denne lovs § 8

indeholdte regler omtrent ligegyldigt, enten straffen er at søge i den specielle eller den almindelige lov.²

³ Samtlige disse bestemmelser er afløst af lov 15 august 1908 nr. 4.

⁴ Jfr. tillægslove 4 febr. 1905 og 14 mai 1915.

⁵ Afløst af lov 21 juni 1912 nr. 1.

⁶ Jfr. l. 9 juni 1903 nr. 9.

^{7a} Jfr. Retst. 1915 p. 1038.

⁷ Afløst af lov 28 juni 1912 nr. 4.

⁸ Ophævet ved løsgjængerl. 31 mai 1900 § 30 jfr. res. 1 juli 1907.

⁹ Samtlige disse love er afløst af l. 19 juli 1910 nr. 2 jfr. tillægsl. 20 august 1915.

¹⁰ Afløst af l. 11 juni 1906 nr. 3.

¹¹ Jfr. tillægslove 24 decbr. 1904, 17 juni 1907 og 27 mai 1910.

¹² Afløst af l. 11 mai 1909.

¹³ Afløst af l. 1 juli 1907 og 3 juli 1909.

¹⁴ Afløst af l. 3 juli 1909.

¹⁵ Afløst af l. 25 juli 1913 nr. 11.

¹⁶ Afløst af l. 2 juli 1910 nr. 5.

¹⁷ Afløst af l. 17 mai 1904 nr. 8 og løsgjængerl. 31 mai 1900 jfr. res. 1 juli 1907.

¹⁸ Afløst af l. 2 juli 1910 nr. 4.

¹⁹ Afløst af l. 15 august 1908 nr. 8 jfr. tillægsl. 12 juli 1910.

²⁰ Jfr. tillægsl. 9 juni 1903 nr. 11.

²¹ Jfr. tillægsl. 15 august 1908 nr. 2 og 3.

²² Afløst af l. 28 juni 1912 nr. 4.

²³ Jfr. tillægsl. 18 august 1911 nr. 10.

²⁴ Afløst af l. 15 august 1908 nr. 8.

²⁵ Afløst af l. 8 april 1905 nr. 1.

²⁶ Afløst af l. [10 septbr. 1909 nr. 3 og] 18 septbr. 1915.

²⁷ Afløst af l. 20 august 1915 nr. 5.

- ²⁸ Afløst af l. 28 juni 1913 nr. 2.
- ²⁹ Jfr. tillægsl. 25 juli 1910 nr. 5.
- ³⁰ Jfr. tillægsl. 21 juni 1913 nr. 5.
- ³¹ Afløst af l. [11 juni 1903 nr. 1 og] 20 august 1915 nr. 9.
- ³² Jfr. l. 18 august 1914 nr. 3 § 9.
- ³³ Afløst af l. 13 august 1915 nr. 4.
- ³⁴ Afløst af l. 17 mai 1904 nr. 8 og løsgjængerl. 31 mai 1900 jfr. res. 1 juli 1907.
- ³⁵ Afløst af l. 4 juni 1915 nr. 1.
- ³⁶ Jfr. tillægsl. 15 august 1911 nr. 6.
- ³⁷ Jfr. tillægsl. 7 januar 1904 og 28 juni 1913 nr. 1.
- ³⁸ Afløst af l. 20 [februar 1904 nr. 2 og] 31 juli 1912 nr. 2.
- ³⁹ Afløst af l. 2 juni 1906 nr. 1 med tillægslove 1 mai 1909 nr. 2 og 27 februar 1912 nr. 2.
- ⁴⁰ Jfr. tillægslove 4 juli 1912 nr. 1, 3 juli 1914 nr. 1 og 1 mai 1915 nr. 1 samt l. 21 juli 1911 § 5.
- ⁴¹ Jfr. tillægslove 9 juni 1905 nr. 2, 18 septbr. 1909 nr. 8 og 17 marts 1911 samt l. 21 juli 1911 § 5.
- ⁴² Jfr. tillægslove 21 februar 1905 nr. 2, 19 juli 1912 nr. 2 og 1 mai 1915 nr. 2 samt l. 21 juli 1911 § 5.
- ⁴³ Afløst af l. 24 april 1906.
- ⁴⁴ Jfr. tillægslove 24 juli 1914 og 18 august 1914 nr. 5.
- ⁴⁵ Jfr. tillægslove 14 mai 1902 nr. 2, 15 august 1908 nr. 10 og 27 august 1909.
- ⁴⁶ Jfr. tillægsl. 16 mai 1913 nr. 1.
- ⁴⁷ Afløst af l. 29 marts 1906 nr. 1 med tillægslove 1 mai 1909 nr. 1 og 27 februar 1912 nr. 1.
- ⁴⁸ Afløst af l. 23 mai 1913 nr. 2.
- ⁴⁹ Jfr. l. 10 april 1915 nr. 6 § 11.
- ⁵⁰ Jfr. tillægsl. 24 juni 1915 nr. 1.
- ⁵¹ Jfr. tillægsl. 10 september 1909 nr. 2.
- ⁵² Ophævet ved l. 17 marts 1911.

²⁸ Jfr. tillægsl. 9 juni 1903 nr. 8.

²⁹ Jfr. tillægslove⁸ 24 april 1908, 18 august 1911 nr. 6 og 15 mai 1913.

³⁰ Jfr. § 8.

§ 5.¹ (Anvendeligheden af str.l.s alm. del. — Forbrydelser, forseelser).

Straffelovens første del finder, forsaavidt intet modsat er bestemt,² anvendelse paa alle strafbare handlinger.²

De strafbare handlinger, som omhandles i ældre love, er forbrydelser, forsaavidt de kan medføre fængsel over 3 maaneder (jfr. § 7) eller fradømmelse af offentlig tjeneste som hovedstraf. Alle andre i ældre love omhandlede strafbare handlinger er forseelser.⁴

¹ Jfr. str.l. §§ 1 og 2, mil. str.l. § 1.

² Jfr. ikr.l. § 4 II, anm. 1 til str.l. § 1 og anm. 2 til str.l. § 40. — Om de særskilte præskriptionsregler i speciallovgivningen se anm. 2 i. f. til str.l. § 66. — Se ogsaa toldl. 20 sept. 1845 § 138, l. om sælfredning 18 mai 1876 § 2 og de to i anm. 5 til str.l. § 49 nævnte lovbestemmelser.

³ Dette gjælder saaledes ogsaa de i ansvarl.l. 7 juli 1828 omhandlede strafbare handlinger (jfr. derimod gl. str.l. 28—1, sammenholdt med 7—15).

⁴ Jfr. str.l. § 2.

§ 6. (Henvisninger til ældre love).

Naar henvisninger finder sted til strafferetslige bestemmelser,¹ som ophæves ved den nye straffelovs ikrafttræden,² gjælder henvisningerne de tilsvarende bestemmelser i denne, forsaavidt saadanne findes. I modsat fald er henvisningerne at betragte som bortfaldne.

¹ Se anm. 1 til § 3.

² Jfr. f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 § 165. L. om sagførere 12 aug. 1848 § 16 (jfr. anm. I i. f. til § 3)

§ 7.¹ (Frihedsstraf og bødestraf i ældre løvbud).

Forsaauidt noget fremdeles gjældende ældre^{1a} løvbud fastsætter strafarbejde som eneste straf, kommer det i den nye straffelov foreskrevne fængsel² inden de i løvbudet bestemte tider til anvendelse.

Forsaauidt noget saadant løvbud ved siden af strafarbejde fastsætter straf af fængsel, kommer det i straffeloven anordnede fængsel² til anvendelse, saaledes at dette kan idømmes fra den der hjemlede korteste tid³ og indtil den i vedkommende løvbud for strafarbejdet bestemte længste tid.

Forsaauidt noget saadant løvbud ellers indeholder straffesatsen fængsel, træder istedet derfor fængsel² efter straffeloven fra den der fastsatte korteste tid³ og indtil 3 maaneder.

Forsaauidt fremdeles gjældende løvbud indeholder straffesatsen bøder, kommer saavel med hensyn til disses størrelse som forøvrigt de regler til anvendelse, som i straffeloven er givne angaaende bøder.⁴

¹ Jfr. § 9.

^{1a} D. e. løvbud, som er traadt i kraft før str.l. 1902, selv om de bærer en senere udgivelsesdatum.

² Om hette se str.l. § 24 jfr. nærv. lovs § 9.

³ Str.l. § 17 jfr. §§ 19 og 25. — Retst. 1905 p. 848; 1906 p. 463.

⁴ Jfr. str.l. §§ 27 og 28. — Ved denne bestemmelse er det gjort til undtagelsesfri regel, at bøder tilfalder statskassen; og de tidligere gjældende undtagelser herfra bortfalder, jfr. dog § 4, II, 2. — Jfr. S. K. I. M. p. 33—7.

§ 8. (Pengestraffe, der kan paadrages uden egen skyld. Gjenstandes heften for bøder. Underordnedes ansvar).

Pengestraffe,¹ som ilægges nogen i henhold til lovbestemmelse, hvorefter dette kan ske, uden at egen skyld kræ-

ves,² er ikke gjenstand for afsoning,^{2a} medmindre egen skyld findes bevist.³

Bestemmelser i ældre love, hvorefter gjenstande, der tilhører nogen anden end den dømte, hefter for bøder,⁴ ophæves, og istedet herfor bestemmes, at vedkommende gjenstande eller deres værdi ved dom helt eller delvis kan inddrages.⁵

Straffelovens § 41 finder anvendelse ogsaa paa de i andre love omhandlede strafbare handlinger, og det saaledes, at det ansvar, der paahviler den underordnede, ogsaa indtræder, hvor den overordnede alene kan ilægges det i nærværende paragrafs 1ste led omhandlede begrænsede ansvar.⁶

¹ Herunder saavel saadan inddragning, der har karakteren af straf, som bøder.

² Jfr. toldl. 20 septbr. 1845 §§ 138, 147 og 155, 1ste p., l. om jords fredning 16 mai 1860 §§ 21, 22, 23 og 38, havnel. 10 juli 1894 § 62, l. om indskrenkn. i adgangen til at slippe hingste o. s. v. paa beite 9 mai 1896 §§ 2 jfr. 5, l. om vareførselen landværts mellem Norge og Sverige 10 juli 1897 § 7, 2det led, jagtl. 20 mai 1899 § 41, l. om ansvar for skade paa bufæ ved hund 20 august 1915 § 1 (Retst. 1907 p. 298); l. om rensdyrdrift 25 juli 1897 § 2 (Retst. 1912 p. 40), jfr. ogsaa de i nærv. lovs § 4, II, 3 anførte love. — I enkelte politivedtægter findes bestemmelser, der paalægger straf uden egen skyld (jfr. f. ex. vedtægter for Christiania 10 januar 1874 §§ 39 og 85); se imidlertid om disse bestemmelser anm. I til § 15.

^{2a} Str.l. § 28.

³ Jfr. dog § 4, II, 3. — Skyldspørgsmaalet maa saaledes i enhver saadan sag bringes paa det rene, i lagmandsretssager ved spørgsmaal til lagretten.

⁴ Se f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 § 163, havnel. 10 juli 1894 § 62, l. om fredning af sæl i Nordishavet 18 mai 1876

§ 3, hvalloven af 6 juni 1896 § 13, sidste led, fiskerilovene 24 septbr. 1851 § 32, 28 august 1854 § 4, 26 juni 1893 § 29, 3 aug. 1897 § 31. De bestemmelser om skibets heften for bøder, der findes i l. om maskinister paa dampfartøier 26 juni 1889 § 11, er derimod bortfaldne, da selve straffebestemmelserne ikke er opretholdte ved ikr.l. § 4 (se str.l. § 424).

⁵ Jfr. str.l. § 37; str.pl. §§ 2, 2 jfr. 377, sidste led. Da der her ikke er tale om straf, er adgangen til forelæg og vedtagelse ikke afhængig af betingelserne i § 287, idet vedtagelsen her har en væsentlig civilretslig karakter. — Man opnaar ved den forandrede bestemmelse, at den, hvem boden er ilagt, aldrig gaar fri paa andres bekostning, og at den enes eiendom aldrig vil kunne angribes i anledning af en andens forseelse, uden at der erhverves dom mod eller vedtagelse af eieren selv (S. K. I. M. p. 39).

⁶ Jfr. anm. 3 til str.l. § 41. — Se f. ex. løsgjængerlov 31 mai 1900 § 24, straffebestemmelserne i skydsloven 14 juli 1893, kap. 5, forsaavidt de kun er rettede mod stationsholderen. Jfr. ogsaa l. om fredning af sæl 18 mai 1876 § 2, hvorefter af skibets besætning ingen anden end foreren straffes, naar overtrædelsen er skeet enten efter hans befaling eller med hans vidende, uden at han har gjort, hvad der stod i hans magt for at forhindre den, og hvall. 6 juni 1896 § 13, 3dje led, der har samme regel. — Forøvrigt maa det med hensyn til den ældre speciallovgivning bemærkes, at den ikke gennemfører den samme sprogbrug som straffeloven m. h. t. udtrykkelig at lade straffetruselen omfatte medvirkning (se anm. 1 til § 58), og at man derfor ikke uden videre alene af den omstændighed, at lovstedets redaktion kun omfatter den overordnede, tør slutte, at det har været hensigten at udelukke den underordnede fra straf. Jfr. Hagerup Alm. del § 28. De herved opstaaende fortolkningsvanskeligheder faar imidlertid, som i anm. 3 til str.l. § 41 paavist, mindre

betydning efter den i nærværende paragraf givne regel. Kan nemlig den overordnede ikke straffes, bliver der efter denne altid adgang til at straffe den underordnede. Straffes den overordnede, vil der efter regelen i str.l. § 58, sidste p. ved alle forseelser være adgang til at lade den underordnede delagtige gaa fri.

§ 9. (Tillægsstraffe).

Naar fængsel, hefte eller boder idømmes efter § 7, gjælder med hensyn til tillægsstraffe (straffelovens § 16), hvad i straffeloven er bestemt.¹ Ligesaa finder straffelovens § 24 anvendelse.

¹ Se str.l. §§ 29—34.

2det kapitel.

Om forandringer i den øvrige lovgivning.

§ 10.¹ (Adgang til at fjerne embeds- og bestillingsmænd).

I alle tilfælde, hvor en embeds- eller bestillingsmand² vedvarende viser sig ude af stand til forsvarlig at røgte sin tjeneste,³ eller hvor ellers nogen af de for tjenestens indehævelse nødvendige⁴ eller gyldige foreskrevne⁵ betingelser ikke findes at være tilstede, kan afskedigelse ved dom finde sted.⁶

Herved er ingen forandring gjort i de bestemmelser, som den øvrige lovgivning eller vedtagne ansættelsesvilkår indeholder om afskedigelse paa grund af saadanne forhold som nævnt.

Paastand om afskedigelse i henhold til denne paragraf og om tjenestens tab som straf kan afgjøres under én sag.⁷

¹ Denne bestemmelse er hentet fra straffelovkommissionens «Udkast til lov om civile og geistlige embeds- og

bestillingsmænds disciplinærforsøelser og afskedigelse» § 11: se motiverne til dette udk. p. 18—20; Indst. O. I p. 54. — Jfr folkeskolelovene af 26 juni 1889 med tillægslove 15 aug. 1908 og 13 aug. 1915 § 34, 2det led; l. om høiere almen-skoler 27 juli 1896 med tillægsl. 25 juli 1913 §§ 35 og 71; l. om lærerskoler 18 januar 1902 § 15; apotekl. 4 aug. 1909 § 25; l. om udførelse af off. lægef. 26 juli 1912 § 10; l. om ansættelse og afskedigelse af hærens fastlønnede underofficerer 6 juni 1885 § 2 (ændret ved mil. str.l.s slutningsbestemmelse); l. om jordmodre 19 decbr. 1898 § 12; resol. 12 august 1837; instruks for telegrafdirektøren 9 mai 1905 § 14. — Ved ot. prp. nr. 38 for 1915 blev der forelagt Stortinget et forslag til lov om offentlige tjenestemænd, som i § 22 indeholdt en almindelig bestemmelse om adgang for ansættelsesmyndigheden til at afskedige en bestillingsmand, bl. a. under de i nærværende paragrafs første led nævnte omstændigheder. Propositionen blev ikke taget under behandling, men vil formodentlig blive forelagt paany for Stortinget i 1916.

² Jfr. anm. 2 til § 325. — Regelen omfatter saavel militære som civile og geistlige embeds- og bestillingsmænd.

³ Jfr. de i anm. 1 anførte motiver p. 19: «Med hensyn til betingelserne for anvendelsen af denne paragraf vil det falde i øinene, at de efter sin affattelse maa siges at være noget snevrere end de i folkeskolelovene opstillede. Disse forlanger nemlig efter sine ord alene, at læreren skal have vist «*u*duelighed» eller vist sig «*u*skikket til at røgte sin gjerning forsvarlig.» Imidlertid falder vistnok denne bestemmelse i sin virkelige tanke sammen med udkastets § 11, da det visse lig maatte ansees som et misbrug, om man vilde skride til afskedigelse af faste lærere paa grund af sygdom eller andre forhold, der ikke «*vedvarende*» gjorde dem ubrugbare, eller paa grund af en udu-

lighed, der dog ikke kan betegnes som en uskikkethed til overhovedet forsvarlig at rygte gjerningen.»

⁴ Herved sigtes til de betingelser, «som ikke behøves udtrykkelig at siges, da de siger sig selv» (de i anm. 1 citerede mot. p. 19).

⁵ «Herunder gaar saavel betingelser, som har manglet fra begyndelsen af, men paa hvis mangel man har været uopmærksom ved udnævnelsen, f. ex. hvor en insolvent person eller en person uden den krævede juridiske examens-karakter maatte være udnævnt til dommer, som betingelser, der først senere hen har svigtet, saasom hvor en dommer er bleven uvederheftig (lovbogens 1—5—1). — — Om hvilke betingelser der enten ved lov eller paa anden maade er at betragte som gyldig foreskrevne, er det ikke her fornødent nærmere at udtale sig. Blot skal bemærkes, at man slutter sig til den opfatning, at lovbogens 1—5—1 ikke er saaledes at forstaa, at en dommer kan fjernes som «berygget» paa grund af et slet rygte, for hvis begrundethed intet bevis kan gives. Den rette fremgangsmaade vil her i tilfælde, hvor forholdene gjør en indskriden uomgængelig nødvendig, maatte være at fjerne vedkommende fra embedets bestyrelse, uden at han afskediges eller berøves sin gage, noget, hvortil der tiltrods for modsatte paastande viselig maa antages at være adgang. Og denne fremgangsmaade maatte da ogsaa blive at vælge, hvor der handles om andre embedsmænd, hvis uberygtethed vistnok ikke i lovgivningen positivt er forlangt, men for hvilke et nan grebet rygte dog er af væsentlig betydning» (se de i anm. 1 citerede mot. p. 19). Jfr. forøvrigt str.l. § 325, 2det led.

⁶ Da denne bestemmelse kun indeholder en positiv fastslaaen af, hvad der maa siges at ligge i selve den offentlige tjenestes væsen, maa adgangen til afskedigelse i

henhold til nærværende paragraf ogsaa staa aaben ligeoverfor de før lovens ikrafttræden ansatte tjenestemænd.

¹ Jfr. str.pl. § 3 i. f. og mil. str.pl. § 8. Fremkommer paastanden om afskedigelse under en straffesag, vil den efter disse lovsteder altid kunne afgjøres af vedkommende straffedomstol. Ellers vil den før civile og geistlige embeds- og bestillingsmænds vedkommende blive at paakjende ved civil rettergang for de almindelige domstole. Bevisførselen maa derfor ogsaa ske i den civile rettergangs former; og der vil f. ex. ikke være adgang til at anordne tvangsindlæggelse af vedkommende i sindssygeasyll (str.pl. § 210). For militæres vedkommende bliver den efter den cit. bestemmelse i den mil. str.pl. at behandle ved krigsret. Jfr. Indst. O. I p. 54. — Sag kan i alle tilfælde kun anlægges af det offentlige, ikke af private.

§ 11. (Forbrydelser o. lign. som skilsmissegrund. Ophævelse af frdn. 5 marts 1734).

1.

2. *Forordningen af 5te mars 1734 om besvangrelse og det deraf paastaaende egteskab ophæves.*

¹ Paragrafens nr. 1 er ophævet ved l. om adgang til opløsning af egteskab 20 august 1909 § 18 jfr. samme lovs §§ 4 og 5.

§ 12. (Spil og veddemaal. — Krav af utugtlig oprindelse. — Ophævelse af N. L. 5—13—53 og frdn. 6 oktober 1753).

1. *Af spil og veddemaal¹ opstaar ingen forpligtelse,² og en anerkjendelse af derved stiftet gjæld² er uforbindende.²*

Det samme gjælder laan eller forskud, som nogen vidende om øienmedet har ydet til brug ved spil eller veddemaal.

Hvad om spil og veddemaal er bestemt, gjælder og

saa med hensyn til terminspil (differenshandel), som har et spils eller veddemaalets karakter.⁴

En frivillig ydet betaling⁵ kan ikke fordres tilbage,⁶ medmindre betalingen er ydet i uvidenhed om fordringens ugyldighed⁷ eller med formuesgjenstande istedetfor penge.⁸

2. *Etheert krav, hvis erhvervelse staar i forbindelse med sedvansmæssig fremme af utugt, er ugyldigt,² og beklædningsgjenstande, som under saadanne omstændigheder er overladt nogen til brug, kan ikke fordres tilbage.³*
3. *Christian den 5tes norske lov 5—13—53 og forordningen af 6te oktober 1753 ophæves.*

¹ Jfr. str.l. § 299 med anmærkninger. — Da loven bruger det omfattende udtryk «spil», ikke som i den anførte bestemmelse af straffeloven «lykkespil», og hin bestemmelse viser, at disse udtryk ikke af loven er tænkt som ensbetydende, maa regelen i nærværende paragraf forstaaes efter bogstaven som omfattende ogsaa kunstspil, ved hvilket intet særligt vindesygt oiemed er fremtrædende.

² Det kan ikke antages, at pant eller akcessoriske sikkerhedsrettigheder eller forlofte for den heromhandlede gjæld bevarer sin gyldighed (jfr. § 17,1, sidste led). — Gjælden er at anse som reproberet; og retten har paa embeds vegne at negte sin medvirkning til et deraf udledet kravs haandhævelse; jfr. H a g e r u p Civilproces I (2den udg.) p. 346—7. Noget holdepunkt for i denne henseende at skjelne mellem de forskjellige arter spil, byder loven ikke. — Det foran forklarede gjælder ogsaa om de under 2 omhandlede krav; men ved disse sidste maa enhver tilbagesøgning (*condictio indebiti*) ansees udelukket.

³ Altsaa ogsaa et for saadan gjæld udstedt gjælds-brev. Ligeoverfor godtroende tredjemand maa imidlertid efter

principet i frdn. 9 febr. 1798 indsigelsen ansees udelukket (om frdn. 6 oktbr. 1753 § 9 se nærværende paragrafs nr. 3). Jfr. Hallager-Aubert Obligationsrettens alm. del (1887) p. 195; J. Lassen Obligationsrettens alm. del (2den udg. 1908) p. 509; Retst. 1895 p. 540; S. K. I. M. p. 46.

⁴ Jfr. anm. 4 til str.l. § 299.

⁵ Derimod altsaa ikke f. ex. en betaling, erlagt i henhold til dom i en sag, hvorunder skyldgrundens beskaaffenhed ikke er kommen for dagen.

⁶ «Selvfølgelig forudsat, at der ingen anden ugyldighedsgrund er tilstede f. ex. svig» (S. K. I. M. p. 46, 1ste spalte nederst).

⁷ Om denne uvidenhed er af faktisk art (f. ex. hvor arvingerne betaler et af deres arvelader for spillegjæld udstedt gjældsbrief) eller angaar tilværelsen af det retsbud, der erklærer spillegjæld o. s. v. ugyldig, er ligegyldigt.

⁸ Lige med pengebetaling maa vistnok behandles betaling med en pengefordring (checks, veksler, gjældsbreve).

⁹ Om den legislative grund til denne bestemmelse se S. K. I. M. p. 47: «Det er erfaringsmæssig en af de aller hyppigste maader, hvorpaa ruffere og horeværter søger at bringe prostituerede under sit herredømme og tvinge dem til at fortsætte i næringsveien, at de overlader dem klædningsstykker med en saadan liberalitet, at modtagerne bringes til selv ganske at forsømme sit toilette og derfor tilsidst intetsteds kan komme uden at medtage de laante klæder.»

§ 13.¹

¹ Ophævet ved universitetslov 9 oktbr. 1905 § 55 jfr. samme lovs § 40, 1ste led.

§ 14. (Forandring i arvelovens §§ 69 og 70).

Lov om arv af 31te juli 1854 § 69 og § 70, 1ste punktum, skal lyde:

§ 69. *Har nogen forsællig dræbt¹ den, han skulde arve, eller har han paa strafbar maade undladt at komme arveladeren til hjælp i livsfare, og denne som følge deraf omkommer,² maa han ikke tage arv efter ham. Det samme gjælder den, som forsællig har hensat arveladeren i en tilstand, der gjorde det umuligt for denne inden sin død retsgyldig at beslutte om sine efterladenskaber,³ eller som paa anden maade har hindret ham heri.*

§ 70. *Iste punktum. Livsarvinger, der have fyldt femten aar, kunne gjøres arveløse af [deres fader, moder eller anden slegtning i opstigende linje, hvem de forsællig have fornærmet paa ære, frihed, legeme eller helbred, saaledes at straf af fængsel paa 2 aar eller derover kan komme til anvendelse, eller som de, uagtet det var dem muligt, have undladt at komme til hjælp i overhængende fare for liv eller helbred⁴ eller at yde den nødvendige understøttelse i tilfælde af trang.⁵*

¹ Jfr. str.l. §§ 233 og 235.

² Jfr. str.l. § 387,1 og sidste led. Jfr. arvel. § 70, 1ste p.

³ Jfr. str.l. §§ 223, 2det led, 229 (jfr. 235), 231 jfr. 9 og 364.

⁴ Jfr. str.l. § 387,1.

⁵ Jfr. fattigl. 19 mai 1900 § 2.

§ 15. (Politivedtægter. — Alm. regler for transport m. v. af dyr).

De i henhold til lov af 26de mai 1866 § 1 med tillægslov af 17de juni 1869, 28de mai 1881 og 6te juni 1891 givne politivedtægter¹ skal herefter alene kunne omfatte de anliggender, som angaar ordenen og renligheden² paa de for almindelig færdsel bestemte eller almindelig befærdede steder.³

De i gjældende politivedtægter indeholdte bestemmelser, som er i strid med foranstaaende, er for fremtiden uden

gyldighed, undtagen bestemmelserne om beruselse, for hvis vedkommende det skal have sit forblivende med, hvad der i lov om løsgjængeri, betleri og drukkenskab af 31te mai 1900 § 30 er bestemt.⁴

Kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan give almindelige regler for transport og slagtning af dyr samt for disses benyttelse som befordringsmiddel.⁵

¹ Jfr. str.l. § 339,2 og l. 12 juni 1914 nr. 3. Vedtægterne selv kan ikke fastsætte strafansvar eller give særlige, fra de almindelige regler for anvendelsen af lovens straf afvigende forskrifter f. ex. med hensyn til betingelserne for strafansvar. Regler som f. ex. de i vedtægterne for Kristiania af 10 januar 1874 §§ 39 og 85, hvorefter der anordnes et ansvar for andre uden egen skyld, er saaledes ugyldige (jfr. nærværende lovs §§ 5 og 8, S. K. I. M. p. 38, note 1). — «Selvfølgelig er vedtægterne ligesaa uberettigede til at give straffeprocessuelle regler, f. ex. at tilstede varetægtsarrest i videre udstrækning end efter straffeprocessloven hjemlet» (S. K. I. M. p. 52). «Til at bestemme følger af reglernes overtrædelse af ikke strafferetslig art maa vedtægterne ogsaa i mangel af nogen lovhjemmel ansees uberettigede. Dette maa dog ikke forstaaes saaledes, at deri skulde ligge en hindring for at paabyde, hvad der umiddelbart gaar ud paa eller paakræves til en gjenoprettelse af selve den forstyrrede orden (jfr. Kristiania politivedtægter § 86). Fra dette synspunkt er det da, man maa se bestemmelserne i politivedtægterne om, at hunde, som løber om om natten, kan optages og, efter at være fremlyste, sælges eller dræbes» (S. K. I. M. l. c.). Motiverne fremhæver ogsaa, at det fra dette synspunkt vil kunne være berettiget at træffe anordninger, sigtende til, at berusede personer fjernes fra offentlige gader o. lign., men at politivedtægternes videregaaende regler om fængslig forvaring af saadanne personer, indtil de bliver ædru, er ulovhjemlede. — Para-

grafen berører ikke andre kommunale vedtægter end politi-vedtægter.

² Der vil saaledes ikke for fremtiden kunne gives vedtægter til ordning af «sædeligheden» (l. 26 mai 1866 § 1). Jfr. S. K. I. M. p. 48—9; se dog dept. cirk. 27 okt. 1904 (Retst. 1904 p. 705 ff.), hvis opfatning imidlertid er forkastet af høiesteret i den i Retst. 1905 p. 570 meddelte afgørelse. Under ordensforskrifter indgaar ikke regler om helligdagshvile og andre i religiøse hensyn begrundede forskrifter; jfr. S. K. I. M. p. 51; Retst. 1905 p. 570. «Ikke heller en hvilken som helst bestemmelse med hensyn til optræden paa og benyttelse af offentlige steder kan imidlertid henføres under ordenspolitiet. Det ligger i selve dette begreb, at der her alene er tale om en nærmest ordnende, regulerende og kontrollerende virksomhed og ikke om en saa indgribende, at private rettigheder, erhvervsfriheden eller andre almindelige friheder derved ophæves eller lider væsentligt afbræk» (S. K. I. M. p. 51). Jfr. iøvrigt Sølneordal Retst. 1907 p. 1 ff. og til belysning av praxis Retst. 1905 p. 639; 1907 p. 394; 1911 p. 150 og 168; 1914 p. 572. Bestemmelser om renlighed vil ogsaa kunne være gjenstand for anordning ved sundhedsforskrifter i henhold til l. om sundhedskommissioner 16 mai 1860 §§ 4 og 11. — Det siger sig selv, at de ved vedtægterne om «orden og renlighed» givne regler ikke maa stride mod den almindelige lovgivning; jfr. S. K. I. M. p. 49: «Naar den ældre politilovgivning ophæves (jfr. § 2), vil det under lovens taushed være aldeles selvforstaaeligt, at kommunale vedtægter ikke kan ophæve eller stride mod statens love. Et andet spørgsmaal er det, hvad der skal ansees som strid mellem vedtægter og lov. En strid er upaatvivlelig tilstede, saafremt vedtægten erklærer tilladt, hvad loven har forbudt. Maa man imidlertid ikke ogsaa sige det samme, om vedtægten erklærer det forbudt, som loven har erklæret til-

ladt, og kan man saa ikke videre sige, at det samme maa gjælde med hensyn til det, som loven ved sin taushed har tilkjendegivet at skulle være tilladt? Er imidlertid ikke alt, som ikke er erklæret forbudt, derigjennem taust erklæret for tilladt, idet lovgiveren ved at udtale, at noget under de og de betingelser skal være forbudt, ogsaa stiltiende har tilkjendegivet, at udenfor disse tilfælde handlefriheden ikke skal være underkastet begrænsning? For at besvare dette spørgsmaal maa man gjøre sig rede for, hvad den af loven givne adgang til at istandbringe politivedtægter maa betyde. Skal det ikke være en meningsløshed, maa heri ligge en bemyndigelse til at opstille nye paabud og forbud, hvis overtrædelse kan belægges med straf. Om strid bliver der da ikke her tale, da den af loven givne adgang til at give vedtægter i virkeligheden fører en reservation til dens erklæring om nogets tilladthed, idet der forbeholdes kommunerne ret til at bestemme det modsatte (S. K. I. M. p. 49). I overensstemmelse hermed opstiller motiverne den lære, at »politivedtægterne inden sit felt kan skjærpe lovgivningens forbud og paabud og opstille nye ved siden af dennes uden anden begrænsning end, at de ikke kan forbyde, hvad denne ved udtrykkelig at tillade har unddraget fra deres magtsfære.»

³ Herved vil det altsaa fremtidig være udelukket i politivedtægter at belægge med straf handlinger, der er foretagne paa fuldkommen privat grund og intet har at skaffe med den offentlige eller almindelige fred og orden (jfr. S. K. I. M. p. 51). Forskrifter af denne art, som forekommer i flere af de nu gjældende politivedtægter, vil heller ikke være paakrævede ved siden af bestemmelserne i str.l. 35te kapitel. — Under udtrykket »almindelig befærdede steder» vil forøvrigt indgaa ogsaa saadanne private steder som restaurationer o. lign., aabne portrum, paa havnen liggende baade o. lign. (S. K. I. M. p. 50), ligeledes private rum eller pladse, hvortil almenheden gives adgang,

om end kun leilighedsvis f. ex. til afholdelse af dans, se Retst. 1907 p. 842.

⁴ Denne bestemmelse har medført, at politivedtægternes forskrifter om beruselse er blevet gjældende, indtil løsgjængerloven 31 mai 1900 blev sat i kraft. Se nu res. 1 juli 1907.

² Jfr. str.l. §§ 382, 339,2 og pl. 1 febr. 1908. — Derimod kan saadanne bestemmelser ikke opstilles ved politivedtægt; se Retst. 1907 p. 394.

§ 16. (Forandring i nabolovens § 17, 2det led).

Lov indeholdende bestemmelser om eiendomsrettens begrænsning i naboforhold af 27de mai 1887 § 17, 2det led, gives følgende tillæg:

Fortsættelse af driften, inden betaling er erlagt, straffes efter straffelovens § 398,2.

§ 17. (Ugyldighed af aagerretshandler. — Ophævelse af frdn. 14 mai 1754).

1. *Lov om rentefodens frigivelse m. m. af 29de juni 1888 § 5 skal lyde:*

Retshandel, som er strafbar efter nogen af straffelovens §§ 295—297, er uforbindende.¹

Fraguaes retshandelen, er saavel den fornærmede som den anden part² forpligtet til³ at tilbagegive det af ham modtagne eller dets værdi tilligemed — hvor retshandelen angaar pengelaan — lovlig rente fra modtagelsestiden.

Pant eller anden sikkerhed, som af nogen af parterne er stillet, vedbliver at hefte for ovennhandlede forpligtelser.⁴

2. *Forordning af 14de mai 1754 angaaende straf for dem, som enten giver umyndige eller mindreaarige ulovlig kredit eller oppebærer ubillig aager og rente, ophæves.⁵*

¹ Denne regel forstaaes rettest saaledes, at det beror

paa vedkommende part, om han vil gjøre retshandelens uforbindende karakter gjældende; se 3dje led af nr. 1 («fragaas retshandelen» —) jfr. S. K. I. M. p. 53. — Bestemmelsen kan ikke udvides til andre retshandler, som ikke indeholder en strafbar forfordeling af den ene af parterne; se Hagerup Udv. jur. Afhandlinger, 2den samling p. 101 (Tidsskr. f. Retsv. 1912 p. 197—8); se derimod F. Stang Norsk Formueret I p. 520 ff.

² Derimod ikke tredjemand, til hvem tingen er overdraget, eller som har faaet udlæg i den.

³ I modtagerens konkursbo vil tilbagegivelseskraevet være at betragte som et obligatorisk krav; se dog F. Stang l. c. p. 519, note 22.

⁴ D. e. de i foregaaende led omhandlede forpligtelser. — Jfr. F. Stang l. c. p. 520.

⁵ Denne frdn. indeholder bl. a. i § 4 i. f. ogsaa forbud mod udstedelse af ihændeaverpapirer. At frdn.s ophævelse imidlertid ikke i denne henseende medfører nogen forandret retstilstand, fremgaar af str.l. § 367 jfr. § 178 og de i anm. 2 til sidstnævnte paragraf citerede love, der indeholder særlig hjemmel for enkelte indretninger eller i enkelte anvendelser at udstede ihændeaverpapirer. Jfr. forøvrigt S. K. I. M. p. 53, 2den spalte, hvor adgangen til udstedelse af ihændeaverpapirer forudsættes ordnet ved en særlig lov.

§ 18.¹ (Ophævelse af folkeskolelovenes §§ 63 og 56, 2det og 3dje led).

Lovene af 26de juni 1889 om folkeskolen paa landet og i kjøbstæderne, henholdsvis §§ 63 og 56, 2det og 3dje led, ophæves.

¹ Jfr. str.l. §§ 29,4, 30,4, 31 og 32.

3dje kapitel.

Enkelte bestemmelser angaaende skadeserstatning.

§ 19.¹ (Erstatning og opreisning).

Har nogen skadet en anden paa legeme eller helbred eller krænket ham paa friheten,² og er han efter de ellers gjældende regler erstatningspliktig, skal han yde den fornærmede, foruten erstatning for den lidte skade,³ tillike saadan erstatning for tap i fremtidig erhverv,^{4a} som retten⁴ under hensyn til den utviste skyld^{5a} og omstændighetene forøvrigt^{5b} finder billig.⁵

Er handlingen forøvet forsætlig^{6a} eller af grov uagtsomhed,⁶ kan retten⁴ derhos paalægge den skyldige at yde den fornærmede en efter billighed⁷ afpasset pengesum som opreisning⁸ for den ved handlingen voldte tort og smerte eller for anden skade af ikke økonomisk art.⁹

Hevd ovenfor er bestemt, finder ligeledes anvendelse paa den, der har forøvet nogen i straffelovens §§ 168, 169, 191—196, 201, 210, 217—221 eller 248 omhandlet forbrydelse.

¹ Paragrafens 1ste led er ændret ved l. 26 juli 1912 nr. 4. — Jfr. gl. str.l. 26—1, 4 og 8, der ingen særlig regel havde om erstatning for tab af fremtidigt erhverv, og som ikke hjemlede erstatning for ikke økonomisk skade — jfr. V. Voss i Retst. 1908 p. 193 ff.; Hagerup Alm. del p. 488 ff.; Skeie Erekrænkelser p. 405 ff.

² Handlingen behøver (efter den ved l. 1912 indførte forandring i § 19) ikke at være strafbar.

³ Om denne erstatning gjælder intet andet, hvor retsbrudet er strafbart, end, hvor det kun medfører civile retsvirkninger. — Jfr. l. om hvalfangst 6 juni 1896 § 7, sidste led; løsgjængerl. 31 mai 1900 § 24; l. om bruk av motor-

vogne 21 juni 1912 §§ 33 og 34, jfr. 35; ulykkesforsikringslove 18 aug. 1911 §§ 32, 35, 36 og 13 august 1915 §§ 32, 35, 36. Jfr. ogsaa l. om arbejdstvister 6 aug. 1915 § 5.

^{2a} Denne bestemmelse om erstatning for tab af fremtidigt erhverv har væsentlig forandret karakter ved den forandring, som § 19 er undergaaet ved lov 26 juli 1912. Det maa erindres, at erstatningsansvar efter vor ret omfatter saavel tabt vinding (*lucrum cessans*) som direkte skade (*damnum emergens*), og at saaledes ethvert retsbrud forpligter til erstatning af det derved forvoldte tab af fremtidigt erhverv for den, som rammes af retsbrudet. Hvor dette tillige er strafbart, opstillede § 19 efter l. 1902 følgende særegne regler: 1) Der kræves ikke noget bevis fra den skadelidendes side for virkelig lidt tab; dette bevis erstattes ved retens skøn. 2) Erstatningens omfang afpasses efter den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt, hensyn, som i almindelighed ikke tages ved skadeserstatningens bestemmelse. 3) Erstatningen bliver ogsaa i civile sager at fastsætte af retten, ikke ved skøn af uvillige mænd. Jfr. Hagerup Alm. del p. 513—4. — Efter den nuværende lydelse af § 19 vil erstatning for fremtidigt erhverv i alle tilfælde være underkastet disse regler; og de vil ogsaa være at anvende, hvor erstatningsansvar efter reglerne i N. L. 3—21—2 og sjøf.l. 20 juli 1893 § 8 gjøres gjældende mod en tredjemand, som selv er uden skyld i retsbrudet.

⁴ D. e. efter omstændighederne den civile ret eller straffedomstolen (jfr. for lagmandsretterne str.pl. § 8). Erstatning for fremtidigt erhverv vil ikke med endelig virkning kunne fastsættes ved skøn af uvillige mænd; men der er i civile sager intet til hinder for, at der til rettens vejledning optages et saadant skøn. I straffesager kan retten efter str.pl. § 443 lade den direkte skade fastsætte ved skøn af uvillige mænd, men maa selv fastsætte erstatningen for tabet af det fremtidige erhverv. Den

bør i almindelighed ikke benytte den førstnævnte adgang, men fastsætte begge erstatningsposter selv. Jfr. O. prop. nr. 24 p. 54—5; Voss l. c. p. 194 og 196; Hagerup Alm. del p. 514, note 62.

^{4a} Hvor ansvaret gjøres gjældende mod en tredjemand, som er uden al skyld (se anm. 3a i. f.), er det selvfølgelig gjærningsmandens skyld, som kommer i betragtning.

^{4b} Herunder vel ogsaa den erstatningspligtiges formuesomstændigheder.

⁵ Herved vil bl. a. maatte komme i betragtning, hvor sikkert erhvervet kan ansees at være paaregnetligt, ligesom vistnok ogsaa hensyn maa tages til, at erstatningen for det tabte erhverv ikke maa staa i altfor fremtrædende misforhold til den skyldiges formuesomstændigheder.

^{5a} Se anm. 1 til § 40.

⁶ Jfr. anm. 5 til § 40. — «Efter udtryksmaaden i paragrafens andet led gaar man ud fra, at det i lagmandsrets-sager er retten (ikke lagretten), der vil have at afgjøre, om den naagtsomhed, hvorom der i tilfældet er tale, kan betegnes som grov, hvorimod retten ikke vil kunne antage tilstedeværelse af forsæt, hvis dette er benægtet af lagretten» (Indst. O. I p. 54).

⁷ Ogsaa her maa der tages hensyn til graden af den skyldiges brøde saavel som til hans og den fornærmedes formuesomstændigheder (anm. 5).

⁸ Jfr. §§ 25, sidste led og 27.

⁹ Om forskjellen mellem økonomisk og ikke-økonomisk skade se H. Scheel i Tidsskr. f. retsv. 1893 p. 446 ff. Grænsen vil ikke i alle tilfælde være ganske skarp. Utvivlsomt maa udgifter til kur og pleie i anledning af en legemsbeskadigelse blive at bedømme som økonomisk skade; men gjælder det samme udgifter til kunstige lemmer eller et kunstigt øie eller til rullestol og ledsager for en mand, der er berøvet evnen til at gaa, eller til vikar for en tjeneste-

mand, som ved en retsstridig frihedsberøvelse har tabt adgangen til at benytte sin ordinære ferie (jfr. Scheel l. c.)? Bedømmelsen maa væsentlig bero paa, om udgiften kan ansees nødvendig for at opretholde vedkommendes økonomiske erhvervsevne eller ialfald hans evne til ved egen hjælp at udføre livets daglige gjøremaal, medens erstatningen har karakteren af opreisning, hvor den enten tilsigter at aabne ham adgang til at skaffe sig vederlag for en tabt fornøielse, nydelse eller behagelighed eller gennem de for penge opnaelige goder at skabe en modvægt mod en lidt tort eller smerte. Maalestokken for opreisningen vil i første tilfælde i almindelighed være det beløb, som under almindelige omstændigheder ndkræves for at forskaffe sig en nydelse eller behagelighed af den omhandlede art, medens de særlige og individuelle forhold, der forhoiede betydningen af tabet for den enkelte, kun bør komme i betragtning, saafremt den skyldige havde anledning til at tage disse forhold i betragtning. Hvor det gjælder at opveie tort eller smerte, lader ingen maalestok sig opstille, men skjønnets maa bero paa det enkelte tilfældes beskaffenhed. Ogsaa her maa dog forsaavidt en vis objektiv gennemsnitsregel befølges, som retten ikke ved fastsættelsen af opreisningsbeløb kan tage ensidigt hensyn til, hvilken rolle penge spiller for den ved forbrydelsen rammede efter hans subjektive opfatning af penges værd. Derimod kan der ikke sees bort fra, at forskjel i formuesomstændigheder betinger en væsentlig forskjel i henseende til det opreisningsbeløb, der kan komme i betragtning som modvægt mod tort og smerte. Den fornødne begrænsning fremkommer her ved kravet til, at beløbet skal afpasses efter billighed (jfr. anm. 5). — Selvfølgelig maa der ved spørgsmaalet, saavel om overhovedet en skade af ikke økonomisk art er lidt, som om dennes omfang, ikke blot sees hen til, hvad der regelmæssig er følgen af vedkommende forbrydelse; men den fornærmedes indivi-

duelle modtagelighed maa i nogen grad komme i betragtning. En voldtægtsforbrydelse frembringer ikke samme tort og smerte hos en prostitueret kvinde som hos en uberørt mø, og en ulovlig fængsling har ikke samme følger for en gammel forbryder som for en person med forhen upletlett vandel. Imidlertid maa dog ogsaa her forsaavidt tages et vist hensyn til det gennemsnitlige og regelmæssige, som opreisningskrav ikke kan bygges paa tort eller psykisk smerte, fremkaldt ved en usedvanlig individuel modtagelighed for eller manglende modstandskraft ligeoverfor ubehagelige indtryk (jfr. Forhandlingerne ved niende nordiske juristmøde p. 143 ff.). — En begrænsning af omraadet for opreisning fremkommer derved, at en saadan ikke vil kunne tilkjendes i tilfælde, hvor dette vilde ansees uforeneligt med moral og gode sæder; saaledes vil der ikke kunne tilkjendes erstatning for den tort eller smerte, der maatte være lidt ved, at den fornærmede ved forbrydelsen er berøvet adgangen til at deltage i en religiøs handling eller opfylde et moralsk eller religiøst behov; jfr. Sch e e l l e. p. 454.

§ 20.¹ (Erstatning af begravelsesomkostninger).

I tilfælde af, at nogens død er voldt,² paaligger det den erstatningspligtige³ at udrede til den, som har at besørge begravelsen, de dermed forbundne omkostninger.

¹ Naar en særlig regel om begravelsesomkostninger er fundet nødvendig, er grunden den, at det vilde kunne gøres gjældende, at det blot er et tidsspørgsmaal, naar disse omkostninger bliver at udrede, og at arvingerne ofte ikke er skadelidende ved dødsfaldet, selv om de maa bestride arveladerens begravelse, jfr. S. K. I. M. p. 58. — Bestemmelsen havde intet sidestykke i gl. str.l. — Jfr. str.pl. § 443, mil. str.pl. § 222. — Hagerup Alm. del p. 501.

² Det er nok, at der i forhold til denne følge foreligger en saadan uagtsomhed som i str.l. § 43 omhandlet.

³ Ligeegyldigt, om dette er gjerningsmanden selv eller en tredjemand (N. L. 3—21—2; sjof.l. 20 juli 1893 § 8); jfr. Retst. 1913 p. 619.

§ 21.¹ (Erstatning for liv).

Er ved den forvoldte død nogen berøvet sin forsørger, bliver der for det tab, som han derved antages at lide, hos den erstatningspligtige at tilkjende ham saadan erstatning, som retten under hensyn til den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt finder billig.²

Er døden voldt med forsæt eller af grov uagtsomhed, kan retten derhos tilkjende den dræbtes egnefælle, børn eller forældre saadan opreisning som i § 19, 2det punktum, omhandlet.³

¹ Gl. str.l. 26—5; str.pl. § 443; mil. str.pl. § 222. — Jfr. F. Stang Om erstatning for liv (1897); Hagerup Alm. del p. 501 ff.

² «Heri ligger, at der saavel bliver at tage hensyn til skyldens grad, til, om drabet har været forsætligt, eller i tilfælde af uagtsomt drab uagtsomheden har været mere eller mindre grov, som til de erstatningspligtiges og berettigedes kaar og stilling» (S. K. I. M. p. 59). — Jfr. anm. 5 og 6 til § 19. — For erstatningsansvar i henhold til nærv. paragrafs første led svarer ogsaa tredjemand efter reglerne i N. L. 3—21—2 og sjof.l. 20 juli 1893 § 8; jfr. Hagerup l. c. p. 503 note 31; jfr. dog om gl. str.l. 26—5 Retst. 1909 p. 321).

³ Jfr. §§ 25, sidste led og 27. — Det her omhandlede opreisningsansvar kan ikke paalægges tredjemand efter de i anm. 2 tilsigtede regler; se Retst. 1913 p. 619.

§ 22.¹ (Børns erstatningspligt.)

Har barn under 14 aar voldt skade, er barnet ikke ansvarligt for skaden.

Har barnet midler, kan dog retten, hvor den efter omstændighederne finder det billigt,¹ bestemme, at skaden helt eller delvis skal erstattes af disse midler.²

¹ Jfr. gl. str.l. 26—7, der ikke havde nogen regel, svarende til nærværende paragrafs andet led. — Jfr. § 28. — Str.pl. § 443; mil. str.pl. § 222; str.l. § 46. — Hagerup Alm. del p. 497—8; Skeie Afhandlinger p. 20 ff.

² Herved vil der blive at tage hensyn saavel til omfanget af barnets midler som til den skadelidendes økonomiske kaar.

³ Denne erstatningspligt, der ikke omfatter opreisning efter § 19, 2det led eller § 21, sidste led, er ikke betinget af, at erstatning ikke kan opnaaes hos barnets foresatte, men bortfalder selvfølgelig, hvor den skadelidende har faaet saadan erstatning. I hviike tilfælde forsømt tilsynspligt fra forældres eller foresattes side betinger erstatningspligt, afgjør loven ikke; og derom gjælder overhovedet almindelige retsgrundsetninger for skadeserstatningspligten; jfr. S. K. L. M. p. 60—1. — Noget personligt ansvar for barnet medfører den her omhandlede erstatning ikke. Fyldestgjørelse kan alene søges i de midler, barnet har paa den tid, dom afsiges.

§ 23.¹ (Erstatning for skade, voldt af utilregnelige.)

Er skade forvoldt af nogen, der paa grund af nogen i straffelovens § 44 nævnt omstændighed ikke ved handlingens foretagelse var tilregnelig, er han ikke ansvarlig for skaden, medmindre han ved egen skyld var bragt i en forbigaaende tilstand af saadan art.

Har han midler, kan dog retten, hvor den efter omstændighederne finder det billigt, bestemme, at skaden helt eller delvis skal erstattes af disse midler.²

¹ Regelen i første led antoges allerede under den ældre ret at flyde af almindelige retsgrundsetninger (jfr. ogsaa den

antitetiske slutning fra gl. str.l. 26—6). Derimod er regelen i andet led ny. Jfr. S. K. I. M. p. 59—60; Hagerup Alm. del p. 499. — Se § 28. — Str.pl. § 443; mil. str.pl. § 222.

² Det i anm. 2 og 3 til § 22 bemærkede finder tilsvarende anvendelse her.

§ 24.¹ (Erstatning for skade, voldt under nødtilstand eller nødverge.)

Skade, der retmæssig er voldt til afværgelse af en truende fare,² bliver at erstatte af den skadegjørende. Dog undtages skade, der er voldt paa person eller gjenstand,³ fra hvilken faren truede, medmindre den skadegjørende selv er skyld i faren.⁴

¹ Gl. str.l. 26—6. — Jfr. § 28. — Hagerup Alm. del p. 493 ff.; Gjølsvik Om skadeserstatning for retmæssige handlinger efter norsk ret (1897).

² Jfr. §§ 47 og 48. M. h. t. nødverge vil det imidlertid flyde af reglerne i § 25, at skade, som angriber den har lidt, ikke kan kræves erstattet, naar hans forhold kan tilregnes ham som forsætligt eller uagtsomt. Derimod maa skade, som under nødverge er voldt tredjemand, i henhold til nærværende paragraf erstattes (jfr. O. prop. nr. 24 p. 56).

³ F. ex. et faldefærdigt byggeri, et farligt dyr.

⁴ F. ex. hvor han unødigt har hidset en fremmed hund.

§ 25.¹ (Følgerne af den skadelidendes egen medvirkning ved skaden, *compensatio culpæ*).

Skadeserstatning kan ikke kræves, naar den skadelidende selv forsætlig^{2a} har medvirket til² skaden.

Har han ved uagtsomhed² medvirket til² skaden eller ved eget misligt forhold⁴ foranlediget den skadegjørende handling, bliver spørgsmaalet, om^{3a} og i tilfælde i hvilket omfang^{3b}

erstatning skal ydes, at afgjøre af retten under hensyn til beskaffenheden af de fra hver side begaaede fejl og disses indflydelse paa skaden. Som uagtsomhed regnes det ogsaa, naar den skadelidende har undladt efter evne at afvende eller begrænse skaden,⁵ eller naar han har undladt at fjerne eller formindske⁶ en usædvanlig fare for skade,⁷ naar dette uden vanskelighed kunde ske.

Gjøres erstatningskrav gjældende af nogen anden end den, mod hvem den skadegjørende handling umiddelbart har været rettet,⁸ finder ovenstaaende regler anvendelse, hvor enten denne sidste eller den erstatningsøgende har gjort sig skyldig i saadant forhold som oven nævnt.⁹

Den i §§ 19 og 21 omhandlede opreisning blir ikke at tilkjende, hvor den fornærmede ved egen grov uagtsomhet¹⁰ har medvirket til skaden eller ved eget mislig forhold har foranlediget den skadegjørende handling.

¹ Paragrafens sidste led er ændret ved l. 26 juli 1912 nr. 4. — Jfr. med paragrafen sjof.l. §§ 220, 223,a, 225 i. f. og 227, saaledes som de lyder efter l. 21 juni 1913; jfr. ogsaa l. om Norges Brandkasse 21 juni 1912 § 75 og l. om arbeidstvister 6 aug. 1915 § 5.

^{1a} Jfr. anm. 1 til str.l. § 40. — Hagerup Alm. del p. 305 og det der i note 34 anførte.

² Herved sigtes saavel til en samtidig virksomhed som til en efterfølgende, hvorved bevirkes, at skaden faar et større omfang, end den ellers vilde have havt. Kan i sidste tilfælde den skade, der udelukkende skyldes den fremmede handling, bestemt sondres fra den, der skyldes den skadelidendes eget forhold, maa dog den første kunne kræves erstattet. Men iøvrigt aabnes der ikke her som, hvor den skadelidendes medvirkning maa bedømmes som uagtsomhed, nogen plads for et skjøn over de fra hver side begaaede feils indflydelse paa skaden.

³ Jfr. anm. 5 til str.l. § 40.

⁴ F. ex. ved ulæskende adfærd fremkaldt en legemsformærmelse.

^{5a} Retten kan saaledes ogsaa negte al erstatning eller tilkjende fuld saadan; jfr. Retst. 1914 p. 553.

^{5b} Ofte vil lige deling være den naturligste løsning; jfr. Retst. 1915 p. 769; 1916 p. 1.

⁵ Hvor dette forhold er udvist med fuld bevidsthed om, at derved skaden vilde indtræde eller forøges, gaar tilfældet ind under paragrafens første led.

⁶ F. ex. ved at gjøre opmærksom paa faren eller ved at anbringe beskyttelsesindretninger, hvor kostbare gjenstande (f. ex. store speilglasruder) er anbragt saaledes, at de uden disse indretninger let kan beskadiges af tredjemand.

⁷ Udtrykket »tilsigter at omfatte saavel det tilfælde, at det er den mulige skade, der er usedvanlig stor, som det, at det alene er faren, der er usedvanlig« (O. prop. nr. 24 p. 57).

⁸ Jfr. § 21, 1ste led.

⁹ I tilfælde, hvor en tredjemand har ansvar for andres retsbrud (N. L. 3—21—2; sjøf.l. 20 juli 1893 § 8), vil regelen i nærv. paragraf medføre: 1) Den erstatningssogende maa finde sig i fradrag i erstatningskravet, foranlediget ved retsbrud af personer, for hvilke han har ansvar. 2) Den tredjemand, mod hvem i henhold til de nævnte regler ansvar gjøres gjældende, kan kræve fradrag paa grund af, at den erstatningssogende selv har medvirket til skaden. Jfr. Retst. 1901 p. 760.

¹⁰ Har han udvist en uagtsomhed, der ikke kan betegnes som grov, kommer ogsaa her regelen i paragrafens andet led til anvendelse.

§ 26.¹ (Ansvar for flere erstatningspligtige. Regres.)
Flere for en skade erstatningspligtige hefter alle for én

og én for alle. Findes en enkelt at burde ilægges et større erstatningsansvar end de andre, hefter alene han for beløb, hvormed hans ansvar overstiger de øvriges.²

Den, der ikke forsætlig har medvirket til skaden, kan altid hos enhver medansvarlig tilbagefordre dennes forholdsmæssige andpart.² Hvorvidt og i hvilken udstrækning ved forsætlig skadetilføielse den, der har udredet mere end sin forholdsmæssige andpart, kan gjøre noget krav gjældende mod de medansvarlige, afgjøres af retten under hensyn til den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt.

Blicher i samme dom erstatningsansvar paalagt flere i fællesskab, har retten samtidig at træffe afgjørelse angaaende de i henhold til bestemmelserne i foregaaende led reiste krav.⁴

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 26—2. — § 28. — Hagerup Alm. del p. 504 ff.

² Dette vil bl. a. finde anvendelse, hvor der ved erstatningens ansættelse skal tages hensyn til den skyldiges vilkaar og leilighed eller iøvrigt til billighed (jfr. anm. 5 og 6 til § 19 og anm. 2 til § 21), jfr. S. K. I. M. p. 61.

³ At den, der uden egen skyld hefter for andens fejl, har regres mod den skyldige, er selvfølgeligt (jfr. S. K. I. M. p. 62).

⁴ Denne forskrift er motiveret ved, at det, naar fordelingen skal ske under hensyn til skylden, vil være hensigtsmæssigst, at den indtages i selve den dom, hvorved ansvaret paalægges. Er imidlertid dette forsømt, eller er regreskravet ikke under sagen reist, kan det ikke derved ansees tabt, men maa inden præskriptionstiden særskilt kunne gjøres gjældende.

§ 27. (Arv og overdragelse af krav paa opreisning.)

Krav paa opreisning efter §§ 19 eller 21 kan, saalange det ikke er anerkjendt eller gjort gjældende ved søgmaal,¹ ikke overdrages eller overføres ved arv.²

¹ Det afgjørende tidspunkt vil, hvor sagen forfølges ved privat søgmaal, være forligsklagens udfærdigelse (forl.l. 20 juli 1824 §§ 48 og 49). Forfølges kravet i forbindelse med straffesagen (str.pl. § 3), maa det afgjørende være fremsættelse af paastand overensstemmende med str.pl. § 438.

² Jfr. § 28.

§ 28.¹ (Forældelse af erstatningskrav.)

— *Adgangen til at indtale skadeserstatningskrav² forældes i 3 aar, men, ifald kravet² er udsprunget af en strafbar handling, i 10 aar fra den dag, den skadelidende er bleven vidende om skaden og om den for samme ansvarlige.³*

Er skadeserstatningskravet² udsprunget af en strafbar handling,^{3a} kan det i ethvert tilfælde indtales under en straffesag, hvorunder den tiltalte straffirldes. Bliwer den under straffesagen nedlagte erstatningspaastand² ikke taget under paakjendelse, kommer loven af 27de juli 1896 om forældelse af fordringer § 12, 2det led, til anvendelse.

— *Adgangen til inddragning efter straffelovens § 36 er ikke gjenstand for forældelse.⁴*

¹ Denne paragraf afløser l. om forældelse af fordringer 27 juli 1896 § 18 og delvis § 7 (se anm. 3). Jfr. S. K. I. M. p. 62—4. — Hagerup Alm. del p. 516—7.

² Ved skadeserstatningskrav maa her forstaaes ethvert saadant krav, som omhandles i § 19 (jfr. kapitlets overskrift); jfr. dog E. Ingstad i Retst. 1910 p. 433.

³ Jfr. forældelsesl. 27 juli 1896 § 7, der saaledes for erstatningskrav afløses af regelen i nærværende paragraf.

^{3a} Strafbarheden behøver ikke at være fastsat ved en straffedom (se dog Skeie Ærekrænkelser p. 408 ff.)

⁴ Jfr. str.l. § 68. Naar dette inddragningskrav helt er undtaget fra præsription, er grunden, som S. K. I. M. p. 64 fremhæver, at det, da staten her er den berettigede, vil omtrent sige sig selv, at man ikke vil opsætte længe

med at gjøre det gjældende, efterat rette vedkommende er bleven vidende derom, medens det her paa den anden side vanskelig lader sig gjøre at lade nogen frist løbe fra kundskaben.»

4de kapitel.

Overgangsbestemmelser.

§ 29.¹ (Gjentagelsesstraf.)

Ved anvendelse af den nye straffelovs bestemmelser om skjærpet straf i gjentagelsestilfælde² iagttages følgende regler med hensyn til domme, afsagte efter tidligere straffelov:

1. Domme, der begrundede skjærpet straf for gjentagelse efter den ældre lovs kapitel 14 § 1, skal begrunde saadan efter § 233.
2. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 14 § 4, skal begrunde saadan efter § 234.
3. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 19 § 7,² skal begrunde saadan efter §§ 263 og 318.
4. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 20 § 7, skal begrunde saadan efter § 268.
5. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 21 § 37, skal begrunde saadan efter § 278.

I andre tilfælde begrunder domme efter den ældre ret ikke den for gjentagelsestilfælde bestemte skjærpede straf.

En efter den ældre ret afsagt dom, lydende paa skjærpet straf i gjentagelsestilfælde, bliver i ethvert tilfælde ogsaa efter den nye lov at betragte som en dom i gjentagelsestilfælde.

¹ Denne paragraf befølger i det væsentlige samme princip som l. om forandring i straffeloven 29 juni 1889, 2det afsnit (jfr. om denne Kjerschow p. 653 ff.) og tilsigter at udelukke enhver fornyet prøvelse af de under den ældre ret afsagte domme.

² Jfr. str.l. § 61 med anm. Regelen i denne paragraf maa anvendes ogsaa ligeoverfor domme, afsagte for den nye straffelovs ikrafttræden, saaledes, at gjentagelsesstraf efter den nye lov er betinget af, at straffen i henhold til den ældre dom helt eller delvis er fuldbyrdet.

³ Domme, der efter gl. str.l. er afsagte for underslag og naskeri, hvilke forbrydelser ikke nævnes i gl. str.l. 19—7, vil saaledes ikke begrunde gjentagelsesstraf for nye underslag og naskerier (jfr. S. K. I. M. p. 65).

§ 30. (Fuldbyrdelse af straf, ilagt ved ældre dom.)

Straf af fængsel eller bøder, idømt efter den ældre straffelovgivning, bliver at fuldbyrde i overensstemmelse med de efter den gjældende regler.¹

Strafarbejde bliver efter den nye straffelovs ikrafttræden at fuldbyrde i overensstemmelse med reglerne om fængselsstraf,² dog saaledes, at personer, som allerede har paabegyndt straffens udstaaelse i fællesskab, ikke behøver at overflyttes til enrum, og at personer, som udstaar straffen i enrum, tilstaaes samme afkortning, som efter de ældre regler³ vilde være blevet dem til del.

¹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 kap. IV og str.pl. § 479, 2det led jfr. gl. str.l. 2—26 til 30 og l. om indskriekning i adgangen til at søge udlæg for gjæld 29 marts 1890 § 9 jfr. l. ang. omkostn. i straffesager 16 juni 1883 § 6. — Retst. 1905 p. 286; 1906 p. 270—1.

² Jfr. str.l. § 26, fængselsl. 12 decbr. 1903.

³ Jfr. l. om fuldbyrdelse af strafarbejde 26 juni 1893 §§ 3 jfr. 4, fængselsl. 31 mai 1900 § 65, res. 6 oktbr. 1900, II.

§ 31. (Æresopreisning.)

Enhver indskriekning i den dømtes æresret i henhold til dom, afsagt efter den ældre straffelovgivning,¹ bortfalder

efter et tidsrum af 10 aar, regnet paa den i straffelovens § 31 for tidsbestemte rettighedstab fastsatte maade.

Inden udløbet af de 10 aar kan gjenerhvervelse af den fulde øværet finde sted i overensstemmelse med de i straffelovens §§ 75 og 76 om gjenindsættelse i de statsborgerlige rettigheder givne regler.

¹ Jfr. gr.l. § 53 a, saaledes som den lod for grundlovsforandringen af 22 mai 1902; jfr. den indtil straffelovens ikrafttræden gjældende l. om tab af stemmeret ved domfældelse for strafbare handlinger 22 mai 1902.

§ 32. (Nye straffelovs anvendelse paa ældre handlinger i lagmandsretssager.)

Er nogen i lagmandsretssag tiltalt for en strafbar handling, foreværet før den nye straffelovs ikrafttræden, stilles spørgsmaalene til lagretten i overensstemmelse med den efter rettens¹ opfatning for tiltalte gunstigste lov. Leder lagrettens svar til en forandret opfatning,² eller fremsættes forlangende derom fra tiltaltes side,² bliver spørgsmaalene at forelægge ogsaa efter den anden lov.

¹ Jfr. str.pl. § 8. — Det er altsaa retten, ikke lagretten, der afgjør, hvilken lov er den mildeste. «Retten vil da altid hypotetisk ved siden af den lov, som anvendes, maatte tænke sig den anden lov anvendt og stiltiende besvare spørgsmaalet, hvilket udfald da sagen kunde have faaet» (S. K. I. M. p. 65). Om de hensyn, hvorefter dette bliver at besvare, se anm. 3 til str.l. § 3.

² I en sag angaaende tyveri af brændsel er der f. ex. reist spørgsmaal om, hvorvidt tyven har taget gjenstandene i hensigt selv at beholde dem eller vederlagsfrit at overlade dem til andre i saadant øiemed (den nye str.l. § 262). Retten, som efter bevisforelsen antager, at dette har været tilfældet, stiller spørgsmaal efter den nye lov. Lagretten besvarer imidlertid et efter str.pl. § 345 stillet

tillægsspørgsmaal om det nævnte moments tilstedeværelse benegtende. Da bemægtigelse af brændsel efter gl. str.l. 22—14 er naskeri, selv om den er skeet i hensigt at sælge, naar værdien ikke overstiger 1 krone, vil denne lov under den nævnte forudsætning lede til et mildere resultat og spørgsmaal maa stilles efter den (hvis værdien er tvivlsom, et hovedspørgsmaal efter gl. str.l. 19—1 og et tillægsspørgsmaal efter 22—14). Finder lagretten, at brændselens værdi har været over 1 krone, vil retten have at anvende 19—1, som har strafalternativet bøder, hvilket ikke findes i den tilsvarende § 257 i den nye str.l.

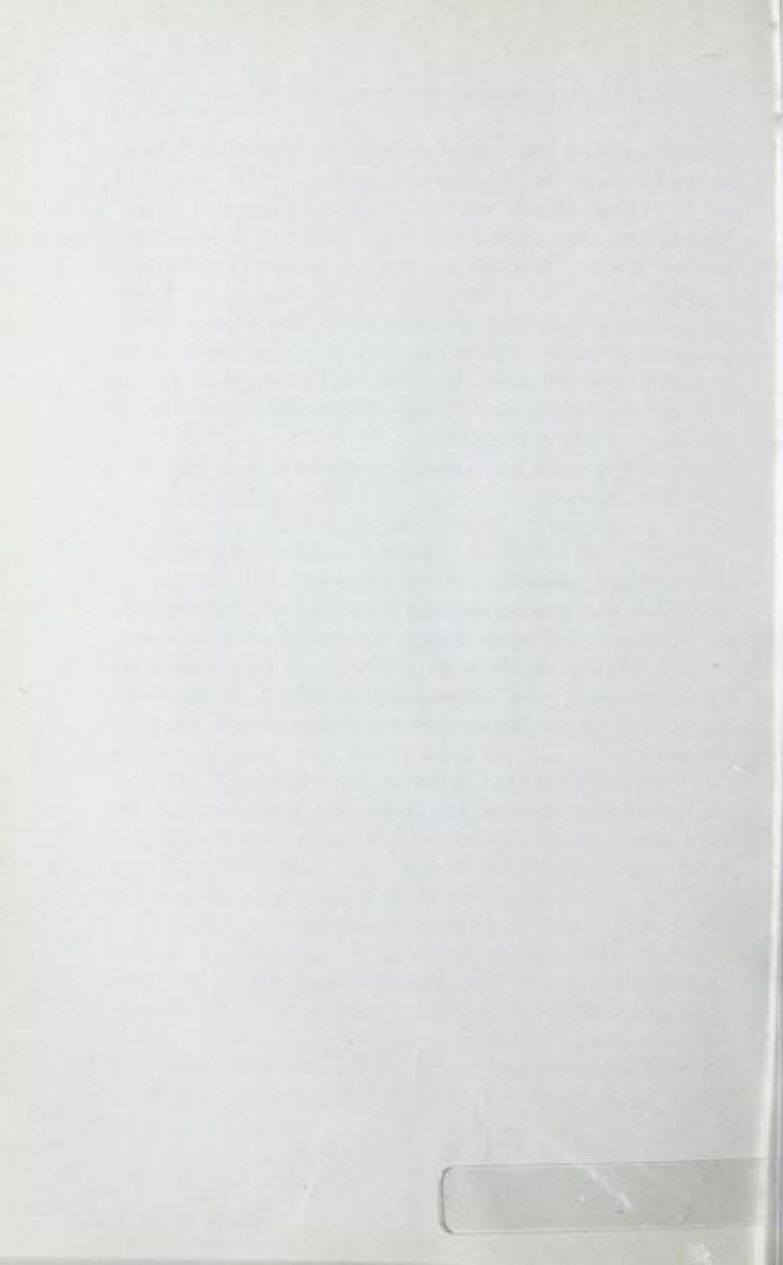
² Begjæring fra paa talemyndigheden binder saaledes ikke retten.

§ 33.¹ (Hvorvidt str.l. § 328,4 er anvendelig paa lovlig registreret varemerke.)

Straf efter den almindelige borgerlige straffelovs § 328, nr. 4 kommer ikke til anvendelse paa benyttelse av et lovlig registrert varemerke,² som helt eller delvis bestaar av tegn eller betegnelser, som indgaar under nævnte straffebestemmelse; men registrering av et saadant varemerke kan ikke fornyes.

¹ Indkommet i ikr.l. ved l. 5 juni 1909 nr. 2.

² Se den ved l. 2 juli 1910 nr. 5 ophævede l. 26 mai 1884.

Sammenstilling

af den gamle straffelovs enkelte paragrafer
med de tilsvarende bestemmelser i den nye.

Gl. str.l. ¹	Str.l. 1902. ²	Gl. str.l.	Str.l. 1902.
Kap. 1 § 1	— § 12.	Kap. 2 § 1	— § 15.
— » § 2	— §§ 12 og 13.	— » § 2	— afløst af str.pl. § 476.
— » § 3	— § 12.	— » § 3	— afløst af str.pl. §474, 1ste led.
— » § 4	— §§ 13, sidste led og §2.	— » § 4	— afløst af str.pl. §473, sidste p.
— » § 5	— § 12, l.	— » § 5	— § 17.
— » § 6			
— » § 7	— § 14.		
— » § 8	— (§ 13, 2det led.)		

¹ Her anføres dennes paragrafer, saaledes som deres numerfølge er efter lovene af 29 juni 1889 og 28 juni 1890.

² At et paragraftal er sat i parentes, betegner, at bestemmelsen ikke helt kan ansees at svare til den anførte paragraf i den gamle straffelov, men dog frembyder det nærmestliggende sidestykke.

Gl. str.l.				Str.l 1902.	Gl. str.l.				Str.l. 1902.
Kap	2	§	6	ophævede	Kap.	2	§	30	(§ 28, 3dje led.)
—	»	§	7	ved fæng-	—	»	§	31	— § 25 jfr. 11.
—	»	§	8	selsl. 31	—	»	§	32	— § 19, sidste led.
—	»	§	9	mai 1900	—	»	§	33	— § 15, sidste led, 16,1 og 29,1 og 2.
—	»	§	10	— § 65 jfr.	—	»	§	34	— (§ 29,1 og 2).
—	»	§	11	res. 6 okt.	—	»	§	35	— (§ 29,1).
—	»	§	12	s. a. post	—	»	§	36	—
—	»	§	13	II jfr.str.l.	—	»	§	37	—
—	»	§	14	§ 26.	—	»	§	38	— ophævede
—	»	§	14	— § 16, 29	—	»	§	39	— ved l. 6
—	»	§	15	og 30.	—	»	§	40	— § 34 til 37.
—	»	§	15	— § 17, 18,	—	»	§	1	— § 49 og 51.
—	»	§	16	19, 22 og 23.	—	»	§	2	—
—	»	§	16	— § 26.	—	»	§	3	— § 49, 2det led.
—	»	§	17	— § 17, 22	—	»	§	4	— § 49.
—	»	§	17	og 26.	—	»	§	5	— § 50.
—	»	§	18	— § 17 og 22.	—	»	§	1	—
—	»	§	19	— § 19.	—	»	§	2	—
—	»	§	20	— § 26.	—	»	§	3	— § 40.
—	»	§	21	— § 26.	—	»	§	1	— § 58.
—	»	§	22	—	—	»	§	2	— § 58.
—	»	§	23	— § 19, sidste led.	—	»	§	3	— § 58.
—	»	§	24	— § 26.	—	»	§	4	— § 58.
—	»	§	25	— § 27.	—	»	§	5	— § 58.
—	»	§	26	— § 28, 3dje led.	—	»	§	6	— § 139, sidste led og 347.
—	»	§	27	— (§ 28, 3dje led.)					
—	»	§	28	— (§ 28, 3dje led.)					
—	»	§	29	— § 64, sidste led.					

Gl. str.l.		Str.l. 1902.		Gl. str.l.		Str.l. 1902.	
Kap. 5	§ 9	—	§§ 132 og 320 jfr. §§ 317 til 319.	Kap. 6	§ 21	—	§ 61.
—	§ 10	—	§§ 132, sidste led og 319.	—	§ 22	—	
—	§ 1	—	§§ 56—59.	—	§ 23	—	§§ 126 jfr. 30,1.
—	§ 2	—	§ 60.	—	§ 24	—	
—	§ 3	—	§ 27, 2det p.	—	7 § 1	—	§ 46.
—	§ 4	—		—	§ 2	—	§ 44.
—	§ 5	—	(§ 24).	—	§ 3	—	§§ 44 jfr. 45.
—	§ 6	—	(§ 24).	—	§ 4	—	§ 44.
—	§ 7	—		—	§ 5	—	§ 47.
—	§ 8	—	ophævet v. l. 6 juni 1896 jfr. str.l. § 46.	—	§ 6	—	§ 48.
—	§ 9	—	§ 55.	—	§ 7	—	§ 48.
—	§ 10	—	§ 56.	—	§ 8	—	§ 48, 3dje led.
—	§ 11	—	§§ 62 og 63.	—	§ 9	—	§§ 48, sidste led jfr. 56.
—	§ 12	—	§§ 62 og 63.	—	§ 10	—	§§ 66 ff.
—	§ 13	—		—	§ 11	—	§§ 66 ff.
—	§ 14	—	§§ 62 jfr. 17,1.	—	§ 12	—	§§ 70 jfr. 68.
—	§ 15	—	§§ 63, sidste led jfr. 62.	—	§ 13	—	§ 80.
—	§ 16	—		—	§ 14	—	§§ 72 ff.
—	§ 17	—	§ 64.	—	§ 15	—	§ 1, ikr.l. § 5.
—	§ 18	—	§ 20.	—	8 § 1	—	§ 142.
—	§ 19	—		—	§ 2	—	§ 142.
—	§ 20	—	§ 20, sidste led.	—	§ 3	—	§§ 211, 212, 376 og 377.
				—	§ 4	—	§ 143.
				—	9 § 1	—	§§ 83, 94, 98, 100 og 102 jfr. § 104.

Gl. str.l.		Str.l. 1902.		Gl. str.l.		Str.l. 1902.	
Kap.	9 §	2 —	§ 84.	Kap.	9 §	28 —	§ 96.
—	» §	3 —	§ 86.	—	» §	29 —	§§ 95 og 96.
—	» §	4 —	§§ 86 og 87,3.	—	» §	30 —	§§ 94,1 og 104.
—	» §	5 —	§ 86.	—	» §	31 —	§ 139.
—	» §	6 —	§ 86.	—	» §	32 —	[§§ 97 og 104, sidste led.]
—	» §	7 —	§§ 94,3 og 104.	—	10 §	1 —	§ 127.
—	» §	8 —	§ 89.	—	» §	2 —	§§ 127, 128 jfr. 222.
—	» §	9 —	§ 90, sidste led.	—	» §	3 —	§ 326,1.
—	» §	10 —	§§ 90 og 91.	—	» §	4 —	§ 326,2.
—	» §	11 —	§ 93.	—	» §	5 —	§ 327.
—	» §	12 —	§ 188.	—	» §	6 —	§ 138.
—	» §	13 —	§§ 99 og 101.	—	» §	7 —	
—	» §	14 —	§ 102.	—	» §	8 —	§ 138 jfr. § 350, 2det led.
—	» §	15 —	§ 102.	—	» §	9 —	§ 136, 1ste led.
—	» §	16 —	§ 102.	—	» §	10 —	§§ 136, 1ste led og 137.
—	» §	17 —	§ 102.	—	» §	11 —	§ 136, 2det led.
—	» §	18 —	§ 102.	—	» §	12 —	§ 140.
—	» §	19 —	§ 102.	—	» §	13 —	§ 140.
—	» §	20 —	§ 102.	—	» §	14 —	§ 131.
—	» §	21 —	§ 102.	—	» §	15 —	§ 131.
—	» §	22 —	§ 102.	—	» §	16 —	§ 132, 2det led.
—	» §	23 —		—	» §	17 —	§ 346, 2det led.
—	» §	24 —	§§ 99 jfr. 104.				
—	» §	25 —	§§ 99 jfr. 104.				
—	» §	26 —	§ 130.				
—	» §	27 —	§§ 87,3 jfr. 134, 2det led.				

	Gl. str.l.		Str.l. 1902.
Kap. 10	§ 18	—	§ 132, sidste led.
—	»	§ 19	— § 343.
—	»	§ 20	— § 343.
—	»	§ 21	— § 344.
—	»	§ 22	— (§ 392).
—	»	§ 23	— (§ 392).
—	»	§ 24	— § 345.
—	»	§ 25	— §§ 105—107.
—	»	§ 26	—
—	11	§ 1	— § 185.
—	»	§ 2	— § 185.
—	»	§ 3	— §§ 182 og 183, sidste led.
—	»	§ 4	— § 186.
—	»	§ 5	— §§ 180 i. f. jfr. 182 og 183, sidste led.
—	»	§ 6	— § 368.
—	»	§ 7	— §§ 182, 183, sidste led og 368.
—	»	§ 8	— §§ 174 jfr. 367.
—	»	§ 9	— § 175.
—	»	§ 10	— §§ 174 jfr. 178 og 367.
—	»	§ 11	— §§ 175 jfr. 178.
—	»	§ 12	— §§ 176 jfr. 178.

	Gl. str.l.		Str.l. 1902.
Kap. 11	§ 13	—	§ 176, 2det og 3dje led.
—	»	§ 14	— § 177.
—	»	§ 15	— §§ 367 og 368.
—	12	§ 1	— §§ 163 og 165.
—	»	§ 2	— (§§ 168 og 169 jfr. 163).
—	»	§ 4	— § 59.
—	»	§ 5	—
—	»	§ 6	— § 164, sidste led.
—	»	§ 7	— § 167.
—	13	§ 1	— § 154.
—	»	§ 2	— §§ 152, 2det led og 153.
—	»	§ 3	— §§ 152 og 153, begge sidste led.
—	»	§ 4	— §§ 139 og 387, 2.
—	14	§ 1	— § 233.
—	»	§ 2	— § 233, 2det led.
—	»	§ 3	— (§ 20, 2det led).
—	»	§ 4	— § 234.
—	»	§ 5	— § 245.
—	»	§ 6	—
—	»	§ 7	— § 239.
—	»	§ 8	— §§ 387, 1 og 139.

Gl. str.l.	Str.l. 1902.	Gl. str.l.	Str.l. 1902.
Kap. 14 § 9	— § 341.	Kap. 16 § 8	— § 225.
— » § 10	— § 240.	— » § 9	— § 225, 2det led.
— » § 11	— § 241.	— » § 10	— §§ 34 og 36.
— » § 12	— §§ 388 og 389.	— » § 11	— § 227.
— 15 § 1	— §§ 228 og 229 jfr. 386.	— » § 12	— §§ 222, 266 og 267 jfr. § 191.
— » § 2	— § 229.	— 17 § 1	— § 168.
— » § 3	— § 231.	— » § 2	— § 168.
— » § 4	— §§ 228, 2det led og 229, 1ste led i. f.	— » § 3	— § 169.
— » § 5	— § 232.	— » § 4	— § 170.
— » § 6	— § 56.	— » § 5	— §§ 247 og 248.
— » § 7	— (§ 20, 2det led).	— » § 6	— § 249.
— » § 8	— §§ 242—244.	— » § 7	— § 246.
— » § 9	— § 219.	— » § 8	— § 390.
— » § 10	— §§ 237 og 338.	— » § 9	— § 250.
— » § 11	— § 9.	— » § 10	— § 254.
— » § 1	— §§ 224 jfr. 217, 3dje led.	— » § 11	— §§ 252 og 78, sidste led jfr. 80.
— » § 2	— §§ 217, 3dje led jfr. 224.	— 18 § 1	— §§ 191 og 192.
— » § 3	— §§ 217 jfr. 224.	— » § 2	— § 193.
— » § 4	— § 216.	— » § 3	— § 193.
— » § 5	— § 217.	— » § 4	— § 223 jfr. 192.
— » § 6	— § 223.	— » § 5	—
— » § 7	— § 226.	— » § 6	— § 214.
		— » § 7	— § 209.
		— » § 8	— § 209.
		— » § 9	—

Gl. str.l.	Str.l. 1902.	Gl. str.l.	Str.l. 1902.
Kap. 18 § 10	— § 220.	Kap. 19 § 1	— § 257.
— » § 11	— §§ 207 jfr. 199,3.	— » § 2	— § 147.
— » § 12	— § 207.	— » § 3	— §§ 258 og 267.
— » § 13	— §§ 208 jfr 199,3.	— » § 6	— §§ 317— 319.
— » § 14	—	— » § 7	— § 263.
— » § 15	— § 220.	— » § 8	— § 356.
— » § 16	— § 338.	— 20 § 1	— § 267.
— » § 17	— § 199,3 jfr. 1.	— » § 2	— § 268.
— » § 18	— § 199,2.	— » § 4	— § 268, sid- ste led.
— » § 19	— § 195 og 196.	— » § 5	—
— » § 20	— § 193.	— » § 7	— § 268,1.
— » § 21	— § 213.	— » § 8	— (§ 269).
— » § 22	— § 379.	— 21 § 1	— §§ 270 jfr. 401—3.
— » § 23	— § 379.	— » § 2	— § 271.
— » § 24	— §§ 210 jfr. 198 (under- fundig ad- førd).	— » § 3	— §§ 271,4 og 277 (jfr. § 88).
— » § 25	—	— » § 4	— § 272.
— » § 26	— (§ 378).	— » § 5	— § 274.
— » § 27	— §§ 200— 202, 204 og 206.	— » § 6	— (§ 409, 2det led.)
— » § 28	— §§ 204, 2det p. og 205.	— » § 7	— §§ 276 og 300 (jfr. § 166).
— » § 29	— §§ 204, 2det p. og 205.	— » § 8	— § 275.
— » § 30	— § 155.	— » § 9	— §§ 255 og 256.
		— » § 10	— § 394.

Gl. str.l.		Str.l. 1902.		Gl. str.l.		Str.l. 1902.	
Kap. 21	§ 11	—	§ 280.	Kap. 21	§ 27	—	§ 372, 2det led.
—	»	§ 12	—	§§ 281, 282 og 283 jfr. 289, 1ste led.	—	»	§ 28 — §§ 166—167.
—	»	§ 13	—	§§ 281, 2det led og 288.	—	»	§ 29 — §§ 166—167 og 189—190.
—	»	§ 14	—	§§ 287 jfr. 289, 2det led.	—	»	§ 30 — § 215.
—	»	§ 15	—	§§ 284 og 285 jfr. 289, 2det led.	—	»	§ 31 — §§ 220 og 221.
—	»	§ 16	—	§§ 286 jfr. 289, 2det led jfr. § 374).	—	»	§ 32 — § 221.
—	»	§ 17	—	§§ 288 jfr. 289, sidste led.	—	»	§ 33 — §§ 220 og 221 («medvirker»).
—	»	§ 18	—	§ 289.	—	»	§ 34 — §§ 129 og 328, 2.
—	»	§ 19	—	§§ 373 og 290.	—	»	§ 35 — §§ 129 og 328, 2.
—	»	§ 20	—	§§ 182—184 jfr. 179.	—	»	§ 36 — §§ 145 jfr. 122.
—	»	§ 21	—	§ 185.	—	»	§ 37 — §§ 263 og 278.
—	»	§ 22	—	§ 371.	—	22	§ 1 — §§ 395 jfr. 344.
—	»	§ 23	—	§§ 180 og 181.	—	»	§ 2 — § 355.
—	»	§ 24	—	§ 187.	—	»	§ 3 — § 355.
—	»	§ 25	—	§ 188.	—	»	§ 4 — § 397.
—	»	§ 26	—	§§ 372 jfr. 189 («liegeattest»).	—	»	§ 5 — § 397.
					—	»	§ 6 — § 396.
					—	»	§ 7 — § 396, sidste led.
					—	»	§ 8 — § 36.
					—	»	§ 9 —

Gl. str.l.		Str.l. 1902.		Gl. str.l.		Str.l. 1902.	
Kap. 22	§ 10	—	§ 396.	Kap. 23	§ 16	—	§ 153, sidste led.
—	»	§ 11	—	§ 407.	—	»	§ 17 — §§ 291 og 391.
—	»	§ 12	—	§ 407.	—	»	§ 18 — §§ 291 og 292.
—	»	§ 13	—	§ 399,1.	—	»	§ 19 — § 382.
—	»	§ 14	—	§ 262.	—	»	§ 20 — §§ 293 og 391, 2det led.
—	»	§ 15	—	§ 399.	—	»	§ 21 — §§ 292 og 391, 2det led.
—	»	§ 16	—	§§ 400 jfr. 399.	—	»	§ 22 — § 139.
—	»	§ 17	—	§ 393.	—	»	§ 23 — § 294,1.
—	»	§ 18	—	§ 392.	—	24	§ 1 — § 168.
—	»	§ 19	—	—	—	»	§ 2 — § 324.
—	23	§ 1	—	§ 148.	—	»	§ 3 — § 324.
—	»	§ 2	—	§ 148.	—	»	§ 4 — § 324.
—	»	§ 3	—	§§ 291 og 272, 2det led.	—	»	§ 5 — § 324.
—	»	§ 4	—	—	—	»	§ 6 — §§ 119 og 346, 2det led.
—	»	§ 5	—	—	—	»	§ 7 — § 119.
—	»	§ 6	—	§ 148.	—	»	§ 8 — § 110.
—	»	§ 7	—	§§ 148, 291, 292 og 272, 2det led.	—	»	§ 9 — §§ 324 og 325,1.
—	»	§ 8	—	§ 150.	—	»	§ 10 — § 117.
—	»	§ 9	—	§ 148.	—	»	§ 11 — § 119.
—	»	§ 10	—	§ 148, 1ste led i. f.	—	»	§ 12 — § 120.
—	»	§ 11	—	§ 292.	—	»	§ 13 — § 120.
—	»	§ 12	—	§ 154.	—	»	§ 14 — § 120.
—	»	§ 13	—	§ 153.	—	»	§ 15 — § 187.
—	»	§ 14	—	§ 153, 3dje led.	—	»	—
—	»	§ 15	—	(§ 20, 2det led).	—	»	—

Gl. str.l.		Str.l. 1902.		Gl. str.l.		Str.l. 1902.	
Kap. 24	§§ 16	—	§§ 113 og 114 jfr. 36.	Kap. 27	§ 3	—	§§ 145, 146, 155, 3, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212, 2, 216, 221, 226, 237, 238, 251, 2, 265, 266 i. f., 279, 280, 281, 282, 283, 301, 302, 1, 303, 1, 305, 306, 1, 309, 343, 344, 350, 2, 355, 408, 1, 413, 425, 426 og 430 jfr. §§ 144, 209, 222, 227—229, 242, 264, 265, 266, 2, 279, 2, 291, 293, 307, 308, 355, 371 og 408, 2.
—	»	§§ 17	—	§ 111.	*		
—	»	§§ 18	—	§§ 111 og 324.			
—	»	§§ 19	—	§ 110.			
—	»	§§ 20	—	§ 255.			
—	»	§§ 21	—				
—	»	§§ 22	—	§§ 120, 185 og 187.			
—	»	§§ 23	—	§ 404.			
—	»	§§ 24	—	§ 121.			
—	»	§§ 25	—	§ 121.			
—	»	§§ 26	—	§ 122.			
—	»	§§ 27	—	§ 123.			
—	»	§§ 28	—	§§ 324 og 325.			
—	»	§§ 29	—	§ 324.			
—	»	§§ 30	—	§ 324.			
—	»	§§ 31	—				
—	»	§§ 32	—				
—	25	—	§§ 322 jfr. 10.				
—	26	—	ikr.l. kap. 3				
—	27	§ 1	—	§ 77.			
—	»	§ 2	—	§§ 251, 252 og 390 jfr. 294 og 408.			

	Gl. str.l.	Str.l. 1902.
Kap. 27	§ 4, 1ste led	— § 251, 3dje led.
— »	§ 5	—
— »	§ 6	— §§ 209 jfr. 81.
— »	§ 7	—
— »	§ 8	—
— »	§ 9	— §§ 96 og 103.
— 28	§ 1	— ikr.l. §§ 4—9.
— »	§ 2	— ikr.l. § 3, 2det led.
— »	§ 3	— § 406.
— »	§ 4	— § 405.
— »	§ 5	— § 111.
— »	§ 6	— ikr.l. §§ 7—9.
— »	§ 7	— ikr.l. § 29.
— »	§ 8	— § 12 i beg.
— »	§ 9	— ikr.l. § 4, II.
— »	§ 10	— ikr.l. § 3, 2det led.
— »	§ 11	— ikr.l. §§ 7 og 30.
— »	§§ 12 og 13	— ikr.l. §§ 2 og 3 jfr. 4.
— »	§ 14	— ikr.l. § 3.
— »	§ 15	— ikr.l. § 1.

Ordregister.¹

- Aabenbarelse af hemmelighed §§ 90, 121 med anm. 1—6,
144 (jfr. anm. 10 til § 139), 294,2 med anm. 10.
- Aager §§ 295—297 med anm.
- Aagerretshandel, ugyldighed af — ikr.l. § 17,1.
- Aberratio ictus* anm. 4 til § 51.
- Absorptionsprincip ved sammenstød af forbr. eller for-
seelser anm. 1 til § 62 (p. 84—5).
- Abnorme personer, strafbarhed § 44.
— ærekrænkelser mod — anm. 2 b til § 246.
- Adgangstegn, forfalsket — § 184.
- Adkomst til gaard etc., forstyrrelse af færdselen paa —
§ 351, sidste led.
- Advarsel i forbindelse med betinget straffedom § 54 med
anm. 1.
- Afbildning af fæstningsverker p. 356.
— , usømmelig — § 376.
- Afdragsvis betaling af bøder § 28; anm. 2 a til § 73.
Se ogsaa Fradrag.
- Afdøde, ærekrænkelser mod — § 252.

¹ Naar intet andet er sagt, angaar paragrafhenvi-
sningerne straffeloven.

- Afgift, ulovlig opkræven af — § 111.
 — besvigelse m. h. t. — § 406.
- Afmagt, fremkaldelse af — §§ 229, 364 med anm.
- Afregningsbog, skibsførers el. reders forseelse mod forskrifterne om — § 414.
- Afskedigelse af embeds- og bestillingsmænd ikr.l. § 10 med anm.
 — af lærere anm. 3 til ikr.l. § 10.
- Afsoning af pengestrafte § 26, 3dje og 4de led, 64, 3dje led, ikr.l. § 8.
- Afstemning i aktieselskaber, boer etc. § 373.
- Afsætningsforretning §§ 281 i. f. og 343 med anm. 1.
- Afvergelse af forbrydelser § 139.
 — af en strafbar handlings følger § 134 med anm. 4, § 59.
 Se ogsaa Forebyggelse.
- Afvisning, betydning for straffelovens virkning m. h. t. ældre handlinger anm. 5 til § 3.
 — paa grund af manglende paatalebegjæring anm. 1 til § 321.
- Agning, uvorren — § 351,1 med anm. 1.
- Agtelse, skibsmandskabs tilsidesættelse af a. ligeoverfor foresatte § 426,8.
- Akkordforhandling § 289.
- Akrobatiske øvelser § 365.
- Aktieforetagender, bedrageri ved — anm. 6 til §§ 270 og 273,1.
 — forseelser m. h. t. — § 373.
- Almenfarlige forbrydelser kap. 14.
 — forseelser alm. bem. til kap. 14 (p. 163); kap. 36, § 387,2.
- Anarkister anm. 5 til § 140 og anm. 1 til § 161.
- Anarkistiske foreninger § 330.
- Anger § 59 med anm.
- Angivelse, urigtig a. af varers sammensætning § 370 med anm. 2. Se ogsaa Anmeldelse.

- Anke, betydning for straffelovens virksomhed i tid § 3,
2det led med anm. 4.
— m. h. t. betinget straffedom anm. 2 til § 54.
— af ubestemte straffedomme anm. 6 til § 65.
- Anklage, falsk — kap. 16.
- Anmeldelse af forbrydelser § 139 med anm. 5.
— af fund § 394 med anm. 2.
— falsk — kap. 16.
- Anmeldelse, undladelse af at afgive lovbefalet — § 339,1
med anm. 1.
— — — af fund af bortkommet barn § 340 med anm.
— — — af forvoldt skade § 351, 7.
— — — af sindssygs rømning § 354,1 med anm. 2.
— — — af at farlige dyr er brudt løs § 354,4.
— — — for vedk. myndighed for at afverge ulykke
§ 387,2.
- Anskaffelse af falske dokumenter § 185, 2det led med anm. 5.
— af redskaber til dokumentfalsk § 186 med anm.
— af falske penge § 174 med anm. 6.
— af redskaber til pengefalsk § 177.
- Anstifter anm. 1 til § 81.
- Anstødelig anm. 3 til § 211.
- Ansvarlighedsloven anm. 2 til § 1, anm. 1 og 4 til
§ 15, anm. 10 til § 12, anm. 1 til § 58 (p. 79), anm. 2
til § 66, anm. 3 til ikr.l. § 5.
- Antikritik anm. 5 til § 430.
- Apoteker, fortabelse af ret til at være — § 29,4 med
anm. 8.
— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
- Arbejdere, vold og trusler mod — anm. 6 til § 137.
- Arbejdsgiver, vold og trusler mod — anm. 6 til § 137.
- Arbejdshus, indsættelse i — § 39 med anm. 2.
—, utugt med nogen, der er optaget i — § 199,2.
—, fremme af utugt med — — § 205.

- Arbejdsudygtighed, forvoldelse af — §§ 229 og 237.
 Arrestforretning § 281 i. f., anm. 4 til § 326 og § 343
 med anm. 3.
 Arv af opreisningskrav ikr.l. § 27.
 — forbrydelse af — ikr.l. § 14.
 Arveløsgjørelse ikr.l. § 14.
 Arvingers paataaleret §§ 78, sidste led med anm. 4 og 252,
 3dje led.
 Attester, tjenstlige — anm. 4 til § 120.
 Auktion, forstyrrelse af — § 138.
 — ulovligt forhold m. h. t. — § 401 med anm.
 Assurance, se Forsikring.
 Avis anm. 8 til § 430 og § 434, 1ste led.

- B**
 Baad, sammenstød med — § 315.
 Bagtalelse §§ 247—249 og 251.
 Bar, bemægtigelse af — § 399,1.
 Bark, bemægtigelse af — § 399,1.
 Barn, strafbarhed § 46.
 — usand opgave af h.s. forældre anm. 6 til § 166 og anm. 3
 til § 215.
 — utugt med — §§ 195—197.
 — fremme af utugt med — §§ 201—204 og 206, 2det led.
 — utugtig adfærd med eller i overvær af — § 212 med
 anm. 4.
 — anerkjendelse af uegte — § 215, sidste led og anm. 3.
 — undragen af b. fra rette vedkommendes omsorg el.
 myndighed §§ 216 og 217 med anm.
 — anvendelse af b. paa skadelig maade § 218 med anm.
 — vanrøgt o. lign. af — § 219 med anm. 6.
 — drab af uegte — § 234.
 — udsættelse af — — § 244.
 — ærekrænkelser mod — anm. 2 b til § 246.

- Barn, undladelse af at anmelde fund af bortkommet — § 340 med anm.
- undladelse af at opgive b.s. opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.
 - borttagelse fra sted, hvor det er anbragt af vergeraad anm. 7 til § 216, anm. 4 til § 346.
 - anbringelse af b., som lider af syfilitisk sygdom § 358.1.
 - — — hos nogen syfilitisk syg § 358, sidste led.
 - benyttelse af b. ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed § 381 med anm.
 - farlige eller unaturlige legemsøvelser med — § 381.5.
 - erstatningspligt ikr.l. § 22 med anm.
- Se ogsaa Børn.
- Barnepiger anm. 5 til § 242.
- Beboet rum, forøvelse af ran i — § 268, 4 med anm. 7.
- Bedrageri §§ 270, 271, 277—279 med anm.
- ved falskt dokument anm. 1 i. f. til § 182.
- Bedrageri ikke indbefattet under naskeri anm. 2 til § 262.
- forhold til udpresning anm. 5 i. f. til § 266.
 - hæleri ved — anm. 13 til § 317.
 - forholdet til den i § 359 omh. forseelse anm. 1 til § 359.
 - forhold til den i § 362 omh. forseelse anm. 1 til § 362.
 - forhold til den i § 373 omh. forseelse anm. 5 til § 373.
- Bedrift se Virksomhed.
- Bedsteforældre, paataleret § 78 og anm. 3 til § 80.
- Befaling, foresats — anm. 2 til § 57.
- Befordringsmiddel, forsøg paa at benytte b. uden billet § 403.
- regler for benyttelse af dyr som — ikr.l. § 15 i. f.
- Begravelse, overtrædelse af de for b. givne regler § 341 med anm. 2.
- Begravelsesomkostninger, erstatning af — ikr.l. § 20 med anm.

- Begunstigelse af fordringshaver §§ 283 og 285, 288 og 289 med anm.
- Bekjendtgjørelse af dommen §§ 16, 130, 173 og 254.
- Beklædningsgjenstande, falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,2 med anm. 1 og 4—5.
— overladt til brug til fremme af utugt ikr.l. § 12,2 med anm. 8.
- Bemyndigelse til paatalebegjæring for andre anm. 3 a til § 78.
- Benaadning § 31, 3dje p., anm. 4 i. f. og anm. til § 52, anm. 1 til § 54, anm. 1 i. f. til § 66.
- Benyttelse af falskt dokument §§ 182 og 183.
— af befordringsmiddel uden billet § 403.
- Berigtigelse, ret til — § 430 med anm.
- Beruselse, indfyldelse paa strafbarhed anm. 3 til § 44, §§ 45 med anm. 3 og 56, sidste p. med anm. 5.
— politivedtægter om — ikr.l. § 15, 2det led med anm. 4.
— skibsmandskabs — §§ 422,2 og 426,4.
- Berusende drikke, handel med — anm. 3 til § 332.
— anvendelse af børn paa steder, hvor der udskjenkes — — § 381,1—3 med anm. 1—9.
- Besiddelse, betydning for tyveribegrebet anm. 4 til § 257.
- Besiddelsestagelse af løsøre § 392 med anm.
— af fast eiendom § 395.º
- Beskadigelse af fremmed eiendom §§ 291—294 og 391 med anm.
— ved indbrud § 147 med anm. 7.
- Beslag § 343 med anm. 4.
- Beskyldninger, se Bagtalelse.
- Beslagsforretning § 281 i. f.
- Beslagiæggelse af breve eller telegrammer § 116 med anm. 2.
— udsættelsen af skib for — § 425 med anm.

- Beslaglagt skrift, forseelser m. h. t. — § 433 med anm.
 Beslegtede se Slegtninge.
- Bespottelse af troesbekjendelse § 142 med anm.
- Bestikkelse af tjenestemænd §§ 112, 113, 114 med anm.,
 128 med anm. 3 og 4.
- Bestilling, tab af — anm. 4 til § 15.
- Bestillingsmænd, hvad derved forståes, alm. bem. ved
 kap. 11 (p. 126) og anm. 2 til § 325.
 — adgangen til at fjerne — ikr.l. § 10 med anm.
 Se ogsaa Off. tjenestemænd.
- Bestyrer af undervisningsanstalt, opdragelsesanstalt, barne-
 hjem § 29,4.
 — af boer se Bobestyrere.
- Besudlen af gjenstande § 391 med anm. 3.
- Besvangrelse udenfor egteskab, indledende bem. til kap.
 19 (p. 203—4), § 210 med anm. 8, ikr.l. § 11,2.
- Besvangret kvinde, unkladelse af at yde b. k. bistand
 §§ 240 og 388.
 — — — — at forhindre forbrydelse af b. k. mod fosteret
 §§ 241 og 389.
- Besvogrede, blodskam med — § 208 med anm.
- Betaling af uforfalden gjæld § 283 jfr. §§ 288 og 289.
 — af forfalden — § 285 med anm. 3.
 — med formuesgjenstande istedetfor penge ikr.l. § 12,1,
 4de led.
 — tilbagefordring af erlagt — ikr.l. § 12,1, 4de led med
 anm. 6 og 7 og anm. 2 i. f. til samme paragraf, ikr.l.
 § 17,1, 3dje led med anm.
- Betingelser for strafbarhed kap. 3.
- Betinget straffedom §§ 52—54 med anm. og anm. 2 til
 § 61. Se ogsaa Udsættelse af straffuldbyrdelsen.
- Betreden af fremmed eiendom anm. 5 til § 355 og anm.
 4 til § 396.
- Betydelig skade § 9.

- Bevidnelse, usand — §§ 189 og 190 med anm., 372, 1ste led med anm. 1—4.
 — retsstridig brug af — § 372, 2det led med anm. 5—7.
- Bevidstløs, utugt med — § 193.
- Bevidstløshed, indflydelse paa strafbarhed anm. 3 til § 44 og § 45.
 — fremkalden af — §§ 229 og 364 med anm.
- Bevis, forklaringer og erklæringer, bestemte til at afgive — §§ 166 med anm. 6 og 189 samt anm. 3 til § 372.
 — bortryddelse eller forvanskning af — § 168 med anm. 4 og 5.
 — dokument, tjenende til — § 179 med anm. 5.
- Bevisbyrde i straffeprocess anm. 3 til § 431.
- Bevogtningspligt, forsømmelse af — § 354, 1 og 3 med anm. 2.
- Bigami § 220.
 — ved hjælp af falskt dokument anm. 1 a i. f. til § 182.
- Billede, utugtigt — § 211.
- Bistand, negtelse af at yde off. tjenestemand — § 327 jfr. § 127, 3dje led.
 — efterfølgende b. til strafbare handlinger §§ 320 og 321 med anm. Se ogsaa Delagtighed.
- Bjørn i vinterleie anm. 1 til § 399.
- Blanket, uretmæssig udfylden af — § 180 med anm. 2.
- Blanketstraffebud anm. 1 a til § 57.
- Blad se Avis.
- Blødskam §§ 207 og 208 med anm.
- Blomster, bemægtigelse af — § 399, 1 jfr. § 400.
- Blottelser, usømmelige — anm. 6 i. f. til § 376.
- Po, forseelse m. h. t. — § 373 med anm. 2.
- Bøbestyrere, uredelighed af — § 290.
- Bofæ paa fremmed grund anm. 1 til § 396.
- Bogførsel, strafbart forhold m. h. t. — §§ 286—9 og 374.

- Bogtrykker, strafansvar for — alm. bem. til kap. 32, anm. 13 til § 322.
- Bopæl, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af — § 333 med anm.
- Bortførelse anm. 4 til § 216.
- Bortvisning fra tjeneste § 411 med anm.
- Bosted anm. 7 til § 12.
- Brandvæsen, udrykning af — § 349.
- Brev, misbrug ved — § 371 med anm. 2 og 3.
- Brevbrud §§ 122 og 145 med anm.
- Bro, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.
- Brug af andres ting § 393 med anm.
- Brugsberettigets overskridelse af raadighed § 397 med anm. 2.
- Brønd, forsømmelse af at dække eller indgærde — § 351,4 med anm. 2.
- Budstikke § 345 med anm. 2.
- Buske, bemægtigelse af — § 399,1.
- Butiksalg anm. 4 til § 274.
- Bygning, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.
— paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
- Bær, plukken af — § 400 med anm.
- Bøder §§ 15, 27 og 28 med anmærkninger.
— i speciallovgivningen ikr.l. §§ 4, II, 1 og 7, sidste led med anm.
— gjenstandens heften for — ikr.l. § 8, 2det led med anm. 4 og 5.
- Bødestraf, forholdet mellem ældre og nyere straffebestemmelser om — anm. 3 til § 3.
— ved sammenstød af forbr. el. forseelser § 63.
- Børns krav paa erstatning for liv ikr.l. § 21.
— paataleret § 78.
— berettigelse til at paatale ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.

Chanker anm. 2 til § 155 og anm. 3 til § 358.

Compensatio culpa ikr.l. § 25 med anm.

Condictio indebiti anm. 4 til § 111, se ogsaa *Betaling*.

Croix rouge anm. 6 til § 328.

Dag § 11.

Dagbog se *Skibsdagbog*.

Dampkjedler, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352 med anm. 2.

Datio in solutum anm. 4 til § 288. Se ogsaa *Betaling*.

Delagtighed anm. 1 til § 58, alm. bem. ved kap. 11 i. f. (p. 126).

— i tjenesteforbrydelser anm. 1 til § 117 og § 125 med anm. 3.

— i forbrydelser ved trykt skrift alm. bem. til kap. 32.

— i forseelser efter speciallovgivningen anm. 6 til ikr.l. § 8

— efterfølgende — alm. bem. til kap. 31, §§ 320 og 321.

Differenshandel anm. 2 til § 284, § 299, 2det led med anm. 4 og ikr.l. § 12.1, 3dje led.

Diktat til protokol anm. 2 a til § 120.

Dirik §§ 147, 258, 3, 261, 263 og 356.

Disciplinærbestemmelser for offentlige tjenestemænd alm. bem. til kap. 33.

Disciplinærstraffe anm. 1 til § 15; ikr.l. § 3, sidste led med anm. 3.

— ombord paa skib § 427.

Se ogsaa *Revselsesret*.

Dispensation fra bet. for ægteskabs indgaaelse anm. 4 til § 220; anm. 2 til § 338.

Dissenterer anm. 1 og 4 til § 142.

Dissenterforstandere alm. bem. ved kap. 11 (p. 126—7); anm. 2 til § 144.

Dissenterprester se foregaaende ord.

Dobbeltforhyring se Hyrekontrakt.

Dobbeltsalg anm. 4 til § 276.

Dokument, begreb § 179 med anm.

— forfalskning kap. 18.

— eftergjørelse eller uberettiget forfærdigelse af — § 367 med anm.

— udspredelse af — § 369.

— anvendelse af d. til at skaffe nogen uberettiget adgang til hus o. lign. § 147, sidste led.

Dolus eventualis anm. 5 til § 40 og anm. 5 til § 42;

anm. 4 til § 49; anm. 4 til § 195; anm. 6 til § 317.

Døm, hvorved en ret frakjendes nogen § 344 med anm. 2.

Dømmer §§ 110 og 114.

— mangel paa betingelserne for at være — anm. 5 til ikr.l. § 10.

— uforstand af — anm. 3 til § 325.

Drab § 233 med anm.

— af konge eller regent § 100.

— af fremmed statsoverhoved anm. 1 til § 96.

— uagtsomt § 239.

— under overskridelse af revselsesret anm. 2 til § 386.

— erstatning for liv i anl. af — ikr.l. § 21.

Driftshemmelighed, misbrug af — § 294,2.

Drikkevand, forurensning og forgiftelse af — § 152.

Drivfjær, betydn. af handlingens — §§ 24, 33, 56 og 65.

Duel anm. 1 til § 235.

Dyr, afvergelse af angreb fra — anm. 4 til § 48; anm. 3 til ikr.l. § 24.

— beskadigelse af — anm. 3 i. f. til § 291.

— næringsmidler for — §§ 259,1 med anm. 3, 362,1 og 363 med anm.

— retsstridige handlinger m. h. t. — §§ 382 med anm. og 354 med anm. 4.

- Dyr, regler for transport og slagtning m. v. af — ikr.l. § 15, sidste led med anm. 5.
- Dyreforsøg § 382, sidste led og anm. 5 samt anm. 7—8.
- Dyrlæge § 29,4 med anm. 7.
- Dyrplageri § 382 med anm.
- Dyrtid § 158.
- Død, den skyldiges — §§ 66 og 71.
— erstatning i anledning af — ikr.l. §§ 20 og 21.
- Dødfødt foster § 341, sidste led med anm. 10.
- Dødsbo, forseelser m. h. t. — § 373 med anm. 2.
- Dødsstraf anm. 1 til § 15, anm. 2 til § 66, anm. 2 til § 72, §§ 110 med anm. 3, 117, 2det led med anm. 10, 169.
- Døvstumhed anm. 6 til § 44.
- Ed ved aager § 296,3. Se ogsaa Mened.
- Efterfølgende delagtighed alm. bem. til kap. 31, anm. 1 til § 58 (p. 78), §§ 320 og 321.
- Eftergjørelse af penge eller dokumenter §§ 174, 185 og 367 med anm.
- Efterskudsdomme § 64.
- Egtefælle, paataleret § 78, 2det og 3dje led.
— — m. h. t. ærekrenkelser mod afdøde § 252, 3dje led.
—, den ene's krenkelse af pligter ligeoverfor den anden — § 219.
—, bemægtigelse af sameiegenstande anm. 6 til § 255.
—, krav paa erstatning for liv — ikr.l. § 21.
- Egteskabs indgaaelse som straffrihedsgrund § 214 med anm.
—, indgaaelse af ugyldigt — § 220 med anm.
—, — — omstødeligt — § 221 med anm.
—, indgaaelse af e. med tilsidesættelse af lovbestemte betingelser § 338 med anm.
— opløsning af — se Skilsmisse.
Se ogsaa Besvangrelse, Bigami.

- Egteskabsbrud § 209 med anm.
- Egteskabsløfte, brud paa — anm. 2 til § 198, § 210 med anm.
- Eiendomsbeskadigelser kap. 28 og § 391 med anm.
- Elektricitet, tilegnelse af — anm. 1 til § 6
— forspilden af — anm. 3 til § 291.
- Elektrisk ledning, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352 med anm. 3.
- Elev, utugt med — § 199, 1 og 3.
— foreforelse til utugt §§ 204 og 205.
- Embede, fradømmelse af — anm. 4 til § 15.
- Embedsmænd, hvad derved forståes alm. bem. ved kap. 11 (p. 126) og anm. 2 til § 325.
— adgangen til at fjerne — ikr.l. § 10 med anm.
Se ogsaa Off. tjenestemand.
- Emigrantagenter anm. 3 til § 332.
- Enrum, indsettelse i — § 20, 2det led.
- Enrums straf i henhold til ældre domme ikr.l. § 30.
- Erhverv, erstatning for tabt — ikr.l. § 19 med anm. 1 og 5.
- Erhvervsmæssig utugt §§ 202—204, 206. Se ogsaa Prostitution.
- Erklæring, usand tjenstlig — § 120 med anm. 4.
— misbrug af privat — § 371 med anm.
Se ogsaa Bevidnelse.
- Erstatning ikr.l. kap. 3.
— i stedet for inddragning § 37, 2det led.
— som betingelse for udsættelse af straffuldbyrdelse § 52, sidste p. med anm. 8 og § 53, 2det led med anm. 7.
- Eksekutionsforretning § 281; anm. 4 til § 326.
- Exterritorialitet anm. 1 til § 14.
- Faar, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.
- Fabrikarbeidere alm. bem. til kap. 41.

- Fabrikker, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.
- Faktisk vildfarelse § 42 med anm.
- Faltheidelse, hvad dermed forståes anm. 1 a til § 359.
- af utjenlige lægemidler §§ 157, 1 og 360.
 - af sundhedsskadelige lægemidler § 360 med anm.
 - af utugtige skrifter o. lign. § 211 med anm. 4.
 - af nanstændige gjenstande § 377, 2det led.
 - af forgiftede og sundhedsskadelige gjenstande § 153, 2det og 4de led med anm. 1.
 - af beslaglagt eller inddraget skrift § 433 med anm.
- Falsk anklage kap. 16.
- dokument kap. 18.
 - forklaring kap. 15, § 168 med anm. 3.
 - foregivende til skade for kreditorer § 282 jfr. §§ 288 og 289.
 - foregivende ved exekutionsforretning o. lign. § 281 med anm. 2.
 - udgiven sig for at have bemyndigelse til udøvelse af en virksomhed § 332, 2det led.
 - nøgel §§ 147, 258, 3 og 356.
- Falskmyntneri se Penge.
- Familieforhold, forbrydelser m. h. t. — kap. 20.
- Familienavn se Navn.
- Familiestand, forrykkelse af — § 215 med anm.
- Fanger, ulovligt samkvem med — § 346.
- Fangst, ulovlig — § 407 med anm.
- Fare for skib eller menneskeliv ved rømning §§ 302, 2det led og 303.
- for menneskeliv ved usjodygtigt skib § 304.
 - skibsførers forluden af skibet under — § 314.
 - for den alm. fred og orden ved falskt rygte § 349, 2det led.
 - for færdselen paa off. vei m. v. § 351 med anm. 4.

- Fare, undladelse af at afverge *f.* for menneskeliv § 387,2 med anm. 5.
 Se ogsaa Almenfarlig.
- Farlig forbyrder § 39 med anm. 1 a og § 65.
- Farligt redskab under slagsmaal § 385.
- Fartoi § 12,2 med anm. 4 a, § 315. Se forøvrigt Skib.
- Fast eiendom, retsstridig besiddelsestagelse af — § 395 med anm.
 — — raaden over § 396 med anm.
 —, overskridelse af raadighed over — § 397.
 — hvorvidt *f. e.* er vare anm. 4 til § 273.
 — dobbeltforføininger over — anm. 4 til § 276.
 — sikkerhed i — anm. 3 til § 280.
- Fattighus, utugt med nogen, der er optagen i — § 199,2.
 — fremme af utugt med — — § 205.
- Feil, forvoldelse af legems — §§ 229 og 237.
- Fingeret persons navn paa dokument § 181.
- Firma, undladelse af at angive *f.* paa trykt skrift § 428.
- Fiskeopsynsmænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 127).
- Fiskeri, ulovligt — § 407 med anm.
- Flag, forhaanelse af fremmed stats — § 95.
 — uberettiget foren af det norske — § 423,1.
- Flere, betydningen af udtrykket *f.* i str.l. anm. 1 a til § 65.
 — samvirken ved legemsfor nærmelse anm. 4 til § 228.
 Se ogsaa Delagtighed.
- Flyveblade anm. 3 til § 428 og § 434, 1ste led.
- Flodning § 398,1.
- Fodangler § 351,3.
- Folkeretslige begrænsninger af den norske strafferets område § 14 med anm.
- Forberedende handlinger anm. 4 til § 49, anm. 6 til § 50.
- Forbud af opholdssted § 39 med anm. 3.
 —, overtrædelse af — § 343 med anm. 5.

- Forbrydelse, begreb, § 2 med anm.; ikr.l. § 5, 2det led.
— forsøg paa — § 49.
- Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser § 159.
— om at forøve tyverier m. v. §§ 259,1, 261, 263, 268,3 og 269,1.
- Fordringshaver se Kreditor.
- Forebyggelse af ildebrand o. lign. ulykke §§ 149 og 387,2.
— af smitsom sygdom § 156.
Se ogsaa Afværgelse.
- Foredrag, utugtige — § 211.
- Forelæg af straf anm. 2 til § 52, § 53, 3dje p.; anm. 5 til ikr.l. § 8.
- Forening med vekslede kapital anm. 5 til § 273.
—, hvor der drives lykkespil § 383, sidste led.
—, ulovlig — § 330 med anm.
—, forseelser m. h. t. § 373 med anm. 3.
- Foresats befaling, indflydelse paa underordnetes straffeskyld anm. 2 til § 57.
— utilbørlig optræden mod f. § 325,4 med anm. 9.
- Foresvilling, utugtig — § 211.
—, børns anvendelse ved — § 381,4 og 5 med anm. 12 og 13.
—, off. f. uden øvrighedens tilladelse § 332, 3dje led og anm. 3 og 6.
— indsnigelse til — § 403 med anm.
- Forevisninger, usømmelige — 376 med anm. 5.
— anstødelige — § 377.
- Forfalskning anm. 2 til § 185. Se forøvrigt Falsk.
- Forfalskede varer, afbøndelse af — § 271,4.
- Forfatter, strafansvar for — alm. bem. til. kap. 32 og § 322.
- Forførelse til utugt anm. 5 til § 197, §§ 198, 200, 202, 204 og 205.

- Förgiftning § 153.
- Forhaanelse af høihestegn § 95.
— af statsforfatningen § 135.
- Forhandlere, ansvar for f. af tryksager alm. bem. til kap. 32, anm. 11 til § 322.
- Forherligelse af strafbare handlinger § 140 med anm. 5.
- Forhørsret afgjør spørgsm. om tab af rettigheder i anl. af udenlandsk straffedom § 32.
— behandler begjæring om æresopreisning § 76.
- Forklaring, ulovlig opnaelse af f. i straffesag § 115.
— falsk — kap. 15 og § 168.
- Forklædning som middel til at skaffe sig adgang til beboet hus m. v. § 147, sidste led.
— ved forøvelse af tyveri §§ 259, 3, 261 og 263.
—, bedrageri ved — § 271, 1.
- Forkyndelse af betinget straffedom § 54.
- Forledelse til strafbare handlinger anm. 1 til § 58 (p. 78).
— til tjenesteforbrydelse § 125, anm. 3 og 4.
— til skadegjørende handlinger § 294, 1 med anm. 6.
- Forløvelse anm. 7 til § 210.
- Forløvere ved vielse anm. 5 til § 220.
- Forlægger, strafansvar for — § 322, sidste led jfr. alm. bem. til kap. 32.
— — i anledning af manglende eller urigtig angivelse af udgiver §§ 429 og 435, sidste led.
- Former for ægteskab anm. 6 til § 220.
- Formindsket tilregnelighed §§ 39 og 56.
- Formuesværdi, hvorvidt gjenstanden for underslag maa have — anm. 5 til § 255.
— — — for udpresning anm. 7 til § 266.
- Formuesforbrydelser, paataleregler anm. 1 til § 77 (p. 100).
- Formuesrettigheder, forseelser mod — kap. 40.

- Formularer § 428.
 Fornyet behandling anm. 4 til § 3.
 Fornærmedes begjæring om paatale §§ 78 ff.
 — krav paa erstatning og opreisning ikr.l. §§ 19, 22, 23 og 25 med anm.
 Fornærmelig opførsel, hvorved den alm. fred og orden forstyrres § 350. Se ogsaa Legemsfornærmelse.
 Æresfornærmelse.
 Forpligtelser, brud paa — § 158.
 Forretningsførsel, uordentlig — § 284 jfr. § 289.
 Forretningshemmelighed, misbrug af — § 294, 2.
 Forsamling, indsnigelse i — § 403.
 Forseelse, begreb § 2 med anm.; ikr.l. § 5.
 —, inddragning ved — anm. 3 til § 34.
 —, forsøg paa — § 49, sidste led.
 — i trykt skrift, inddragning ved — anm. 3 til § 322.
 Forsikring, hvorvidt ligestillet med ed § 164, 2det led med anm. 3.
 —, svig ved — § 272 med anm.
 Forsikringsforening anm. 5 til § 273.
 Forskud, tjenestefravagelse efter at have modtaget — § 409, 2det led.
 — til spil ikr.l. § 12, 1, 2det led.
 Forspilden af fremmed eiendom §§ 291—293 og 391 med anm.
 Forstikkelse til skade for kreditorer § 282 jfr. §§ 288 og 289.
 — ved eksekutionsforretning o. lign. § 281.
 Forsvareres aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
 Forsæt § 40 med anm. 1 og 5 jfr. § 42 med anm. 1—6, anm. 3 til § 43, § 45, 1ste led, anm. 5 til § 47, anm. 12 til § 48, anm. 4 til § 49, § 53, 1ste led.
 Forsættlig forbrydelse § 34.

- Forsøg kap. 4, anm. 4 til § 42, anm. 1 til § 58 (p. 77), § 139, 2det led.
- paa anstiftelse anm. 1 til § 58 (p. 77).
 - , forældelse anm. 3 til § 69.
 - ligestillet med fuldbragt forbrydelse § 100, sidste led med anm. 4.
 - ved tyveri anm. 4 i. f. til § 257.
 - paa bedrageri anm. 10 til § 270.
- Forsømmelighed i off. tjeneste § 324 med anm. 5.
- af skibsmandskab § 426,3.
- Forsørgelsesanstalter anm. 3 til § 332.
- Forsørgelsespligt, uddragelse af — § 219 med anm. 5.
- Fortabelse af rettigheder § 16 og §§ 29—32 med anm.
- Fortegnelse over reisende § 334 med anm.
- over tjenestesøgende og udvandrere § 335 med anm.
 - over gjenstande, pantsatte til pantelaanere § 336 med anm. 1.
- Fortielse til skade for kreditorer § 282, jfr. §§ 288 og 289.
- ved executionsforretning o. lign. § 281 med anm. 3.
- Fortsat forbrydelse anm. 1 til § 62 (p. 84).
- Forulempelse af off. tjenestemand under tjenesten § 326,2 med anm. 5.
- Forurensning af vandløb m. v. § 152.
- Forvisning fra bestemte steder §§ 16 og 33 med anm.
- , ulovlig — § 117 med anm. 7.
- Forviste, ulovlig tilbagevenden af — § 342, 2det led.
- Forvrængt gjengivelse af off. myndigheders forhandlinger § 432.
- Forværrelse af formuesstilling §§ 284 og 285 med anm. jfr. §§ 288 og 289.
- Forældelse af straf § 31, §§ 66 med anm. 2 og 67—74.
- , nye regler om — § 3 med anm. 3.

- Forældelse af paataleret § 80 med anm.
 —, hvorvidt reglerne om f. er af strafferetslig eller straffeprocessuel natur anm. 1 til ikr.l. § 3.
 —, regler om f. i speciallovgivningen anm. 2 til ikr.l. § 5.
 — af erstatningskrav ikr.l. § 28 med anm.
 — af inddragning efter str.l. § 36 ikr.l. § 28, sidste led.
- Forældres paataleret § 78 og anm. 3 til § 80.
 — — ved ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.
 — undladelse af at yde svanger kvinde bistand § 388.
 — — — at afholde svanger kvinde fra at forøve forbrydelse § 389.
 — forladen af sine børn § 242 med anm. 5.
 —, krav paa erstatning for liv ikr.l. § 21.
- Fosterbarn, utugt med — § 199,3 med anm. 9
 — fremme af utugt med — § 205.
- Fosterfordrivelse § 245 med anm.
- Fotografier, ulovlige — p. 356—7.
- Fradrag for straf i udlandet § 13, 3dje led.
 — for varetægtsfængsel § 60.
- Frafaldelse af paataleret anm. 4 til § 82.
- Fragtfart, uberettiget — § 423,2.
- Fred, forbrydelse mod den offentlige — kap. 13.
 —, forseelser mod den alm. — kap. 35.
- Fredningslovgivningen anm. 2 til § 407.
- Fremmed stat, afgiftsbesvigelse ligeoverfor — § 406 sidste led.
- Frihed, forbrydelser mod — kap. 21.
- Frihedsberøvelse §§ 117 og 223—226 med anm.
- Frihedstab, betydning for forældelse § 69, 3dje led.
- Frihedsstraf, reglerne for fuldbyrdelse af — § 26 med anm.
 — ved sammenstød af forbr. eller forseelser §§ 62 og 63, sidste led.
 —, ulovlig fuldbyrdelse af — § 117 med anm. 3. Se ogsaa Fængsel, Hefte.

Frimerke se Postfrimerke.

Frist for paatale § 3, sidste led, § 80 med anm. 2 a. Se
forøvrigt Forældelse.

Frukt, bemægtigelse af — § 399,1.

Fuldbyrdelse af straf, nye straffeloves anvendelse paa

— § 3, 3dje led med anm. 5, ikr.l. § 30.

— af straf, indflydelse af domfældtes død § 71.

— afbryder forældelse § 73, 2det led.

— af straf, ilagt ved ældre dom ikr.l. § 30 med anm.

Fuldbyrdet forbrydelse § 49 med anm. 2, anm. 6 til § 50.

Fuldendt forsøg § 50 med anm. 4 og 5.

Fund, undladelse af at anmelde — § 394 med anm.

Fyldestgjørelse anm. 4 til § 288. Se forøvrigt Be-
taling.

Fængsel § 15 med anm. 2, §§ 17—21, 26.

—, virkningen af dom paa — § 30,1—4.

— i ældre love ikr.l. § 7.

—, utugt med nogen i f. optagen person § 199,2.

— fremme af utugt med — — § 205.

—, ulovlig betræden af — § 353 med anm. 1.

Fængelsstraf i henhold til ældre domme ikr.l. § 30.

Fængsling, forvaring af berusede personer anm. 1 i f.
til ikr.l. § 15.

—, ulovlig — § 117.

Fæstkontorer anm. 3 til § 332 og anm. 1 til § 335.

Fæstninger, ulovlig betræden af — § 353 med anm. 1.

— ulovlig afbildning af — p. 356.

Fæstningsarrest anm. 1 til § 15.

Føl, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Følge af den strafb. handl. anm. 13 a til § 12, § 43 med
anm. og anm. 3 til § 69.

Gaardsrum, forstyrrelse af færdselen i — § 351, sidste
led.

- Gaardsrum, indbrud i — § 147 med anm. 6.
 —, tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.
- Gangsti over grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
- Gave til skade for kreditorer § 282 med anm. 5 og 7 jfr. §§ 288 og 289.
- Genferkorset, ulovlig bæren af — § 328 nr. 4 med anm. 6.
- Gift anm. 4 til § 153.
 — veiledning til brug af — § 160 med anm. 3.
 —, legemsfornærmelse ved — § 232 med anm. 4.
 —, overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361.
- Gift kvinde, negte barn af — § 215.
- Gildre § 351,3.
- Gjed, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
- Gjemmer, aabning af tillaasede — § 145.
 —, tyveri fra — §§ 258,3, 261 og 263.
- Gjengivelse, forvrængt g. af offentlige myndighedsforhandlinger § 432.
- Gjenoprettelse af skade, voldt ved strafbar handling § 59, anm. 5 til § 132.
- Gjenoptagelse § 3, 2det led med anm. 4.
- Gjenstande, henstillen af g. paa off. vei o. lign. § 351,2 med anm. 1.
 Se ogsaa Løsoregjenstand, Fast eiendom.
- Gjentagelsesstraf § 61 med anm., ikr.l. § 29 med anm.
- Gjæld, stiftelse af ny — §§ 285 og 289, 2det led. Se ogsaa Forpligtelse.
- Gjældsbrev, overdragelse af betalt — anm. 9 til § 270 og § 276.
 — udstedt for aagerretshandel § 296,3.
 — — for ugyldigt krav § 300 i. f.
 — — for spillegjæld anm. 3 til ikr.l. § 12.
- Gjældsforhold, forbrydelser i — kap. 27.

- Gjæstgiverier, upladelse af at betale paa — § 402
med anm. Se ogsaa Hoteller.
- Gjødelse, bemægtigelse af — § 399,1.
- Gonorrhé anm. 2 til § 155, anm. 3 til § 358.
- Grav, borttagelse af gjenstande fra — § 143.
- Gravminde § 143, 2det led.
- Gravning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med
anm. 2.
- Grene, bemægtigelse af — § 399,1.
- Grov uagtsomhed anm. 5 til § 40, §§ 130, 2det led, 325,1,
422,1, ikr.l. § 19, 2det led.
- Grovt tyveri §§ 258—261 og 263 med anm.
- Gruber, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365
med anm.
- Grænsemerke, borttagelse og udslettelse af — §§ 188
med anm. og 396, sidste led med anm. 5.
- Grøde, bemægtigelse af — § 399,1.
- Gudstjeneste, forstyrrelse af — anm. 3 til § 123;
§ 138.
- Guld, falsk eller urigtig stempling af — § 375 med anm.
- H**aandværk anm. 3 til § 332.
- Haandværkssvende og -dreng alm. bem. til kap. 41.
- Handel anm. 3 til § 332.
- Handelsbetjente alm. bem. til kap. 41.
- Handelsvirksomhed, brug af falsk maal og vægt i —
§ 271,2.
- Handling § 4.
- Harne som strafnedsettelsesgrund § 56.
- Havne, karter af — p. 357.
- Havsnød § 314.
- Havstrand anm. 3 til § 399.
- Hefte § 15 med anm. 3, §§ 21—24, 26.
—, tillægsstraf til — § 30,1—3.

- Heftelse § 343 med anm. 2.
 Helligbrøde § 348 med anm.
 Hemmeligheder se Kaldshemmeligheder.
 Hensigt ikke lig forsæt anm. 1 til § 40, anm. 4 i. f. til § 49.
 — videsyg — anm. 2 til § 255.
 Se ogsaa Drivfjær.
 Herreløse ting, bemægtigelse af — anm. 6 til § 255.
 Hest, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
 Hittegods, underslag af — § 256, sidste led, anm. 4 til § 257 og § 264, 2det led.
 —, hæleri ved underslag af — § 318.
 Se ogsaa Fund.
 Hjelpeløs tilstand, forladen i — §§ 242, 243 og 244.
 — person § 341 med anm. 8.
 Hoppe, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
 Hor se Egteskabsbrud.
 Horehushold anm. 2 og 5 til § 206.
 Hoteller, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.
 —, unge personer som betjening ved — anm. 3, 5 og 9 ved § 381.
 Hugst, ulovlig — anm. 3 til § 255 og anm. 3 til § 397.
 Hungersnød § 158.
 Hus, indbrud i — § 147 med anm. 3.
 —, tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.
 —, indsnigen etc. i — § 355.
 Husbonds utugt med tyende anm. 5 til § 197.
 —, retsstridigt forhold ligeoverfor tjener §§ 410—412 med anm.
 Husbondsfolks undladelse af at yde svanger kvinde bistand § 388.
 — — af at afholde svanger kvinde fra at forevæ forbrydelse § 389.

- Husdyr, forurensning af drikkevand til — § 152, 1ste led.
 —, forgiftning af næringsmidler til — § 153 med anm. 3.
 —, udbredelse af smitsom sygdom blandt — § 154 med anm. 4.
 —, bedrageri ved afhændelse af — § 271,3 med anm. 3.
 —, reglerne om dyrplageri ikke begrænset til — anm. 1 til § 382.
 —, driven af h. over fremmed grund § 396.
- Husgeraad, sundhedsskadeligt — § 359,2.
- Husstand, unddragelse af forsorgelsespligt o. lign. ligeoverfor — § 219 med anm.
 —, tyveri mod person af samme — § 265, 2det led.
- Hvervning af mandskab til fremmed krigstjeneste § 133.
- Hypnotisk suggestion anm. 3 til § 44.
 — tilstand, hensættelse i — anm. 3 til § 229 og § 364 med anm.
- Hyrekontrakt, brud paa — § 301 med anm. 4.
 —, overtrædelse af reglerne om — § 414.
- Hæleri, alm. bem. til kap. 31; §§ 317—319 og 321 med anm.
 —, forbud om at forøve — §§ 259,1, 261, 263 og 268,3.
 —, paatale af — § 265, sidste p.
- Høiesteret § 99.
- Høiesteretsadvokater alm. bem. ved kap. 11 (p. 127) og til kap. 33; anm. 3 til § 332.
- Ideel konkurrents anm. 2 til § 43 og anm. 1 til § 62.
- Idioti anm. 6 til § 44.
- Ihændehavelse forskj. fra besiddelse anm. 4 til § 257.
- Ihændehaverpapirer, i hvilke tilf. ligestillede med penge § 178 med anm. 2.
 —, uberettiget forfærdigelse af — § 367.
 —, — udspredelse af — § 369.
 — adgangen til at udstede — anm. 2 til § 178 og anm. 5 til ikr.l. § 17.
- Ikrafttræden, straffelovens — ikr.l. § 1.

- Ildbrand se Ildsvaade.
- Ildsfarlige stoffe, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352, 2det led.
- Ildsvaade, forvoldelse af — §§ 148—151.
- , forvoldelse af fare for — § 352, 2det led.
- , undladelse af at afverge — § 387,2.
- Illegitimt svogerskab anm. 3 til § 208.
- Imødegaaelse, ret til — § 430 med anm.
- Indbrud §§ 147 og 355.
- Indbrudstyveri § 258 med anm. 1, §§ 261 og 263.
- Indbydelseskort, misbrug med — anm. 3 i. f. til § 371.
- Inddraget skrift, forseelser m. h. t. — § 433 med anm.
- Inddragning §§ 34—37 med anm., anm. 1 til ikr.l. § 8.
- uafhængig af straffens forældelse § 68 med anm. 1.
- , forældelse af adgang til — anm. 2 til § 72, ikr.l. § 28, sidste led med anm. 4.
- af trykt skrift §§ 323, 390 og 435, 1ste led.
- af gjenstande, der hefter for bøder ikr.l. § 8, 2det led med anm. 5.
- Inddrivelse af bøder § 28, 2det led, ikr.l. § 30, 1ste led med anm. 1.
- af ugyldigt krav § 300.
- Indfødsret § 38 i. f.
- Indsnigen §§ 147, sidste led og 355.
- til forestillinger o. lign. § 403.
- , tyveri ved — § 258 med anm. 1 og §§ 261 og 263.
- Indstigning, tyveri ved — anm. 1 til § 258.
- Industriel retsbeskyttelse, urigtig angivelse angaaende — § 370 med anm. 1 a.
- Injurier, se Ærekrænkelser.
- Interimsregjeringen § 99.
- International privatrets regler for egteskabs gyldighed anm. 3 til § 220.
- International retshjælp anm. 2 til § 12.

- Jagt**, ulovlig — § 407 med anm.
- Jernbane**, almenfarlige forbrydelser m. h. t. — §§ 148 med anm. 4, 149, 150.
- forsøg paa at reise med j. uden billet § 403 med anm. 2.
- Jernbanerne**, tjenestemænd ved — § 127, 3dje led med anm. 8.
- sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.
- Jernbaneanlæg**, privat — anm. 4 til § 293.
- Jernbaneulykke**, alm. bem. til kap. 14, §§ 148—151.
- Jernbanevogn**, indbrud i — §§ 147 og 355.
- tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.
- Jord**, bemægtigelse af — § 399,1.
- Jordmøder**, tab af stilling som — § 29,4 med anm. 9.
- aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
- Juridiske personer**, ansvar for — anm. 3 til § 36.
- ærekrenkelser mod anm. 2 b til § 246.
- Kaféer**, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.
- Kaldshemmeligheder**, aabenbarelse af — § 144 jfr. anm. 10 til § 139.
- Kalendermaaned** § 11.
- Kalv**, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
- Kannibalisme** anm. 10 til § 44 og anm. 8 til § 47.
- Kapitulationer** anm. 2 til § 12.
- Karter**, ulovlige — p. 356—7.
- Kassemangel** alm. bem. ved kap. 11 (p. 124).
- Kjøremaal** §§ 3, 2det led med anm. 4 og 76, 2det led, anm. 1 b til § 39.
- Kjørsel**, uvorren — § 351,1 med anm. 1.
- Kniv**, legemsfornærmelse ved — § 232.
- under slagsmaal § 385.
- Kø**, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

- Komiteer, stortingets — anm. 2 a til § 99, § 130, sidste led.
- Kommanditaktieselskaber anm. 5 til § 273 og anm. 3 til § 373.
- Kommunens tjenestemand anm. 2 til § 325.
- Konditorier, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.
- Konfiskation se Inddragning.
- Kongen, forbrydelser mod — §§ 99—104.
- , befaling eller samtykke som betingelse for paatale anm. 1 til § 77 (p. 100), §§ 13, 96, 101 og 102, 130.
- , beskyldninger mod — § 130 i. f.
- bestemmer anvendelse af § 127 paa forbr. mod andet lands myndighed § 127, sidste led.
- — — af § 406 paa afgiftsbesvigelser overfor fremmede stater § 406, sidste led.
- forskrifter om indseiling i krigshavn § 418, 2det led.
- Konkubinats § 379 med anm.
- Konkurs, sikkerhedsret, stiftet ved — anm. 5 til § 280.
- , betingelse for paatale § 280.
- Konkursbehandling anm. 4 til § 265.
- Konkursbo, forseelser m. h. t. — § 373 med anm. 2.
- Konsuls jurisdiktion anm. 2 i. f. til § 12.
- , usand bevidnelse af — anm. 1 til § 189.
- , skibsførers negtelse af adgang for medfarende til henvendelse til k. § 308,2.
- afgjørelse af tvistigheder i sjofartsforhold § 417,3 med anm. 3.
- Konstituerede tjenestemand p. 126.
- Kontokurranser anm. 5 til § 179.
- Kontrakter ang. krigsmagtens forsyning § 88.
- Konventionalbod anm. 6 til § 295.
- Kreditaager anm. 1 til § 295.
- Kreditbedrageri anm. 8 til § 270, § 274 med anm.

- Kreditor, unddragelse af gods fra at tjene til dækkelse for — §§ 281 og 282 med anm. jfr. §§ 288 og 289.
- , begunstigelse af — §§ 283, 285, 288 og 289 med anm.
- , tab, voldt k. ved debtors letsindige adfærd § 284 jfr. §§ 288 og 289.
- , krav eller modtagelse af fyldestgørelse § 288, 2det led.
- Kreditgiven til umyndige anm. 1 til § 300.
- Kreditsvækkende udtalelser anm. 5 til § 247.
- Kretinisme anm. 6 til § 44.
- Krigshavne, ulovlige karter af — p. 357.
- indseiling i — § 418, 2det led.
- Krigsmagt, tab af ret til tjenestgjøring i — § 29,3 med anm. 4, § 30,3.
- Krigstid § 8 med anm.; anm. 2 til § 134.
- Krigstjeneste, uværdighed til — § 75, sidste led.
- , fremmed — § 133.
- , unddragelse fra — § 134.
- , ulovlig bringen af nogen i fremmed — § 224.
- Krøkieer, ulovlige — p. 356.
- Kumulationsprincip ved sammenstød af forbr. el. forseelser anm. 1 til § 62 (p. 84).
- Kundgjørelse af straffedom § 254 jfr. § 16,3. Se ogsaa Bekjendtgjørelse.
- , odelæggelse etc. af — § 345.
- Kunstpil anm. 1 til ikr.l. § 12.
- Kunstverker, uanstændige — anm. 6 til § 376.
- Kupong se Udbyttebevis.
- Kuranstalt anm. 1 til § 15; § 39 med anm. 2.
- Kurbehandling se Sygebehandling.
- Kvaksalvere anm. 3 til § 157 og anm. 5 til § 332.
- Kvinder, diegivende — § 19.
- benyttelse af k. som tjenestetyende paa udskjenkningssted § 381 med anm. 3, 7 og 8.
- Se ogsaa Gift kvinde.

Kviste, bemægtigelse af — § 399,1.

Kystfart, ulovlig — § 423,2.

Laan, svig ved overtagelsen af — § 273,1. Se ogsaa Kreditbedrageri.

— til spilleøiemed ikr.l. § 12,1, 2det led.

— tilbagegivelse af renter ved aagerl. ikr.l. § 17,1, 3dje led.

Lagretten besvarer spørgsmaal om utilregneliges etc. farlighed for retssikkerheden anm. 7 til § 39.

— afgjør ikke sp. om betinget straffedom anm. 2 til § 54.

—, spørgsm. til l. om forbryderens farlighed § 65 med anm. 4 og 5.

—, indflydelse paa afgjørelse af erstatningskrav anm. 3 og 6 til ikr.l. § 19.

— — — af spørgsmaal om ny eller gammel straffelovs anvendelse ikr.l. § 32 med anm.

Lagrettemænd §§ 110 med anm. 1a og 114.

Landlov, negtelse af — anm. 3 i. f. til § 309.

Landsforræderi anm. 1 til § 83.

Lavalder § 46.

Legemsbeskadigelse §§ 229—232 med anm., 235 og 238.

Se ogsaa Legemsskade.

Legemsfornærmelse alm. bem. til kap. 22, §§ 228 med anm., 230, 232 og 235; anm. 3 til § 56 og anm. 6 til § 325.

—, paataleregler anm. 1 til § 77.

— mod konge eller regent § 101.

— under overskridelse af revselsesret anm. 2 til § 386.

Legemsskade, betydelig §§ 9, 231, 235 og 238. Se ogsaa Legemsbeskadigelse.

Legemsøvelser, farlige eller unaturlige l. af børn § 381,5.

- Legetøi, sundhedsskadeligt — § 359,2.
 Lemlæstelse for at undgaa værnepligt § 134.
 Ler, bemægtigelse af — § 399,1.
 Letsindig adfærd, hvorved en debitor voldrer sine kreditorer tab § 284 med anm. jfr. §§ 288 og 289.
Lex commissoria anm. 6 til § 295.
 Lig, mishandling af — § 143.
 —, retsstridig behandling af — § 341.
 Liv, erstatning for — ikr.l. § 21.
 Livsfare, undladelse af at hjælpe under — § 387,1 med 1—4.
 Livsstraf se Dødsstraf.
 Livstidsfanger, straf for — § 20.
 Lods, uberettiget optræden som beskikket — anm. 5 til § 424.
 Lodsning, forseelser m. b. t. forskrifterne om — § 418 med anm.
 «Louis» anm. 5 til § 206.
 Lukket skrift § 145.
 Lyde §§ 229 med anm. 7 og 237.
 Lydighed, pligt til l. i sjøforhold anm. 3 § 309. Se ogsaa Ulydighed.
 Lykkespil §§ 298—9 med anm. og 383; anm. 1 til ikr.l. § 12.
 Lyng, bemægtigelse af — § 399,1.
 Lysen op af fund § 394 med anm. 2.
 Lysning til ægteskab § 338 med anm. 1.
 Læge, tab af stilling som — § 29,4 med anm. 6.
 — medvirkning ved bedømmelsen af tilregnelighed anm. 5 til § 44.
 — aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
 —, misbrug af stilling som l. til førøvelse og fremme af utugt §§ 199,1, 204, 1ste led i. f. og 205.
 — fosterfordrivelse anm. 2 til § 245.

- Lægeattest § 189, anm. 3 til § 181 og anm. 2 og 4 til § 372.
- Lægemedler, falske — § 157,1 med anm. 2.
 —, sundhedsskadelige og virkningsløse — § 360.
 —, overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361 med anm.
- Lægevirksomhed, begreb anm. 3 til § 157.
- Lærere, tab af stilling som — § 29,4.
 —, misbrug af stilling som l. til forøvelse af utagt § 199,1 og 3 med anm. 6; §§ 204, 1ste led i. f. og 205.
- Løsladelse paa prøve §§ 17, sidste led med anm. 5, 31 og 73, sidste led.
- Løsøregjenstand, begreb § 6 med anm. 1.
 —, dobbeltforføininger over — anm. 4 til § 276.
 —, retsstridig besiddelsestagelse af — § 392 med anm.
 —, sikkerhed i — anm. 2—5 til § 280.
 —, retsstridig brug af — § 393.
- Løv, bemægtigelse af — § 399,1.

M a a n e d § 11.

- Magistraten anm. 3 til § 137.
- Magt som middel til frihedsberøvelse § 224.
- Magttyveri anm. 1 til § 258.
- Mala fides superveniens* anm. 6 i. f. til § 317.
- Mandskab se Skibsmandskab.
- Margarin anm. 1 og 3 til § 363.
- Maskiner, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352.
- Maskinists misligheder m. h. t. forelse af dagbog § 316.
 — undladelse af at fore dagbog m. v. § 421.
 — uagtsomhed i tjenesten § 422,1.
 — beruselse i tjenesten § 422,2.
 —, uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 4.
- Medeiers uretmæssige tilegnelse af sameieting anm. 6 til § 255, anm. 4 til § 257.

- Medfarende paa skib §§ 306 og 307 med anm., 308,2 og 3, 312, 313 og 425, 2det led med anm. 3.
- Medicin, tilegnelse af — anm. 3 i. f. til § 262. Se ogsaa Lægemediel.
- Medlidenhed, drab af — § 235, 2det led.
- Medskyldig, hvorvidt m. kan udelukkes fra paatale § 81, 2det led.
- Medvirkning se Delagtighed.
- Mened §§ 163—165 med anm.
- Menighedsforstander § 29,4 med anm. 10. Se ogsaa Dissenterforstander.
- Menneskerov § 224.
- Merkning, urigtig m. af tjenestemand § 120.
— af skib § 419 med anm. 2.
- Metalarbejder, falsk eller urigtig stempning af — § 375.
- Militære forbrydelser og forseelser, medvirkning ved — anm. 1 til § 58 (p. 78), §§ 87,3 og 134, 2det led.
— straffelov anm. 1 til § 1; ikr.l. § 3, 2det led.
— ret anm. 2 og 4 til § 53.
— tjenestemænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 126).
— æresopreisning anm. 1 til § 75.
- Mindesmerke, beskadigelse af — § 292.
- Mindreaarig, misbrug af m.s. letsind og uerfarenhed § 300.
—, kredit til — ikr.l. 17,2.
- Mineralier, bemægtigelse af — § 399,1.
- Misbrug af stilling til forovelse eller fremme af utugt anm. 5 til § 197, §§ 198, 199, 204, 1ste led i. f. og 205.
— af tillidsforhold ved tyveri §§ 260,2, 261 og 263.
- Mishandling § 219 med anm. 7.
— af lig § 143.
— af dyr § 382 med anm. 5.
- Moders drab af uegte barn § 234.

- Moders udsættelse af uegte barn § 244.
 — fordrivelse af foster § 245.
- Mord anm. 3 til § 233.
- Mordbrand alm. bem. til kap. 14, §§ 148—150.
- Mørtifikation §§ 68 og 253.
- Møse, bemægtigelse af — § 399,1.
- Motiv, se Drivfjær, Hensigt.
- Multer, bemægtigelse af — § 400, 2det led.
- Myndighed, falsk forklaring for offentlig — § 166 med anm. 5.
- , falsk anklage o. s. v. for offentlig — §§ 168—173.
- , misbrug af — § 380 med anm.
- , utugt med og fremme af utugt med person, der staar under den skyldiges — §§ 197—199 og 204, 1ste led i. f.
- , misbrug af m. i utugtigt øiemed ligeoverfor person under 18 aar § 218,2 med anm. 9.
- , negtelse af at opgive navn etc. for off. — § 333 med anm.
- overtrædelse af forskrift, given af off. — § 339,2 med anm. 2.
- , forvrængt gjengivelse af off. m.s forhandlinger § 432 med anm.
- Myndling, utugt med — § 199,3.
- fremme af utugt med — § 205.
- Mytteri § 139.
- paa skib §§ 312 og 313.
- Mønstring, overtrædelse af reglerne om — § 414 med anm. 2.
- Naboeiendomsforhold, strafbar adfærd i — § 398,2 med anm. 4; ikr.l. § 16.
- Naskeri §§ 262—264 med anm.
- , hæleri ved — § 317.

- Naskeri, gjentagelsesstraf for n. i henhold til ældre domme anm. 3 til ikr.l. § 29.
- Nationalitetsbevis, ulovlig brug af — § 423, sidste led med anm. 3.
- Natteleie, haardt — §§ 19 og 20.
- Nattero, forstyrrelse af — § 350, 2det led og anm. 3.
- Nattetid, tyveri ved — § 258,2 med anm. 8, §§ 261 og 263.
- , ran ved — § 268,4.
- Naturkræfter anm. 1 til § 6.
- Navn, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af — § 333 med anm.
- , ulovlig forandring af — § 337 med anm.
- , undladelse af at angive n. paa trykt skrift § 428.
- Negotiorum gestio* anm. 6 til § 266.
- Notarius, falsk forklaring for — § 166 med anm. 4.
- Nydelsesmidler, underslag og tyveri af — § 262 med anm. 3.
- falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,1 og sidste led med anm. 1—3.
- — — eftergjorte eller værdiforringede — § 362 med anm.
- , falholdelse som naturlige af kunstige — § 363 med anm. 1.
- Nytte, gjenstande, bestemte til alm. — § 292.
- Næringsmidler, forgiftning af — § 153.
- , underslag og tyveri af — § 262 med anm. 3.
- , falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,1 og sidste led med anm. 1—3.
- — — eftergjorte eller værdiforringede — § 362 med anm.
- , falholdelse som naturlige af kunstige — § 363 med anm. 1.
- Næringsvei, tab af ret til — §§ 29,5, 30,5 med anm. 6.

- Næringsvei, utugt som — § 202 med anm. 2.
 Nærmeste, betydningen af — § 5.
 Næver, bemægtigelse af — § 399,1.
 Nødder, plukken af — § 400.
 Nødsignal, misbrug af — § 349 med anm. 1.
 —, forseelser m. h. t. forskrifterne om — § 418 med anm.
 Nødtilstand §§ 42, anm. 2 og 47 med anm.
 —, erstatningspligt i anledning af — ikr.l. § 24.
 Nødverge anm. 2 til § 42, anm. 2 til § 47, § 48 med anm.
 —, overskridelse af — § 56.
 —, erstatning ianl. af — ikr.l. § 24.
 Nøgel, falsk — §§ 147 med anm. 8, 356.
 — —, tyveri ved — §§ 258,3, 261 og 263.
 Neutralitetsstridige handlinger § 85 og anm. 2 til § 425.
- O**ffentlige dokumenter § 182 med anm. 4.
 — myndighed, forbrydelser mod — kap. 12.
 — —, forseelser mod — kap. 34.
 — —, forhaanelse af og ophidselse til had mod — § 135 med anm. 2. Se ogsaa Myndighed.
 — protokol § 185 med anm. 3.
 — sted § 7.
 — forevet handling § 7,2.
 — egenskab eller ordre misbrugt til at skaffe sig adgang til beboet hus § 147, sidste led.
 — — — til forevelse af tyveri og ran §§ 259,3, 261, 263 og 268,4.
 — — — til forevelse af bedrageri § 271,1.
 — stilling, misbrug af o. s. til forevelse eller fremme af utugt §§ 199, 204, 1ste led i, f. og 205.
 Offentlig tjeneste, tab af — §§ 15 med anm. 4, 29,1 med anm. 2, 30,1 og 68.

- Offentlig tjeneste, forbrydelser i — kap. 11.
 — —, forseelser i — kap. 33.
 — —, ulovlig given sig ud for at indehave — § 328,2.
 — tjenestemand alm. bem. ved kap. 11 og anm. 10 til § 294.
 — —, der medvirker ved ugyldigt ægteskabs indgaaelse anm. 5 til § 220.
 — —, arekrænkelser mod — §§ 247, sidste led og 251, sidste led.
 — —, ulovlig optræden mod — § 326 med anm.
 — —, undladelse af at bistaa — § 327 med anm.
 Offentliggjørelse af urigtige opgaver vedk. aktieselskaber o. lign. § 273,2. Se ogsaa Kundgjørelse.
 Okse, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
 Ombud, tab af — anm. 4 til § 15.
 Ombudsmænd, begreb alm. bem. ved kap. 11 (p. 126) og anm. 2 til § 325. Se ogsaa Offentlig tjenestemand.
 Omgjængelse, utugtig — indledende bem. til kap. 19.
 —, unaturlig — § 213 med anm.
 —, legemlig — § 155 med anm. 3.
 Omstødeligt ægteskab § 221 med anm.
 Omsætning af fængsel til skjærpet fængsel § 18.
 — af hefte til fængsel § 23.
 — af boder til fængsel § 28 med anm. 3.
 — af varetægtsarrest ved afkortning af frihedsstraf anm. 3 til § 60.
 Onani anm. 2 til § 213.
 Orden, forbrydelser mod den alm. — kap. 13.
 —, forseelser mod den alm. — kap. 35.
 Ordenspoliti anm. 2 til ikr.l. § 15.
 Opbringelse, udsættin af skib for — § 425 med anm.
 Opdagede forbrydelser § 171 med anm. 1.

- Opdragelsesanstalt, utugt med nogen, der er optagen i — § 199,2.
 —, fremme af utugt med person i — § 205.
 —, ulovligt samkvem med person i — § 346.
- Opfordring til strafbare handlinger § 140 med anm. 2 og 6.
 — til at forøve forbrydelser med gift eller sprængstoffer § 160.
- Opgave, urigtig — § 166 med anm. 6.
- Opgivelse af skib i havsnød el. lign. § 314.
- Ophavsmand anm. 1 til § 58 (p. 78).
 —, paatalens begrænsning til — § 81.
- Ophidselse til uvilje mod mil. tjeneste el. had mod mil. overordnede § 134, sidste led.
- Ophold, uberettiget tagen o. paa fremmed sted § 355, 2det led.
- Ophør af strafbarhed kap. 6.
- Opløb §§ 136, 137 og 329 med anm.
- Opmuntring til strafbare handlinger § 330.
- Opreisning anm. 8 til § 52, ikr.l. §§ 19, 2det og 3dje led med anm. 7—9, 21, 2det led, 25, sidste led og 27.
 Se ogsaa Æresopreisning.
- Opslag, nedrivelse etc. af — § 345.
 — ombord paa skib ang. tilladt passagerantal el. lign. § 419.
- Optjening af bøder § 28.
- Opvarter, anvendelse af barn som — § 381,1 og 3 med anm. 1—5 og 9.
- Overdragelse af indfriet gjælds brev anm. 9 til § 270 og § 276 i. f.
 —, dobbelt — § 276 med anm. 4.
 — af opreisningskrav ikr.l. § 27.
- Overenskomst, hvorved nogen forbudt fordel betinges § 405, 2det led med anm. 4.

- Overhørighed se Ulydighed.
- Overilelse ved overskridelse af revselsesret § 386.
- Overlæg, drab med — § 233, 2det led med anm. 3.
— ved legemsbeskadigelse § 231 med anm. 5.
- Overordnedes ansvar for underordnede §§ 41 med
anm., 125 med anm., 139, sidste led med anm. 11 og
12, 347, ikr.l. § 8 i. f. med anm. 6.
- Overskridelse af nødverge § 48, sidste led med anm.
12, § 56.
— af raadighedsret over fast eiendom § 397.
— af revselsesret § 386.
- Oversvømmelse alm. bem. til kap. 14, §§ 148—151.
—, undladelse af at afverge — § 387.2.
- Oversætter, strafansvar for — anm. 6 til § 322.
- Overøvrigheden, ret til at paatale paa umyndiges og
sindssyges vegne § 79.
- Paagribelse, nødvergeret under — § 48, 3dje led med
anm. 10.
— ulovlig — § 117.
— med tilsidesættelse af lovbestemt fremgangsmaade § 226
med anm. 2.
- Paatale kap. 7.
—, nye regler om — § 3 med anm. 3.
— betinget af en vis følge af forbrydelsen anm. 1 i. f.
til § 43.
— i tilfælde af fleres samvirken anm. 1 i. f. til § 58.
—, hvorvidt reglerne om p. er af strafferetslig eller straffe-
processuel natur anm. 1 til ikr.l. § 3.
- Paatalemyndighed § 32; anm. 6 til § 53; § 76 med
anm. 1 a; anm. 3 til ikr.l. § 32.
—, usande forklaringer for — anm. 6 til § 166.
—, falsk anklage for — §§ 168—173.
- Pant, retsstridige forføininger m. h. t. — § 280 med anm. 4.

- Pant, for spillegæld anm. 2 til ikr.l. § 12.
 — for aagerforpligtelse ikr.l. § 17,1, sidste led med anm. 4.
 Se ogsaa PANTSÆTTELSE.
- Pantelaanere, forseelser af — § 336 med anm.
- Pantsættelse af fremmed ting anm. 4 til § 255.
 — af aflændet gods anm. 4 til § 276. Se forøvrigt Pant.
- Part, falsk forklaring af — anm. 2 til § 163, § 166 med anm. 1 og 3.
- Passagerer, forbrydelser af udenlandske p. paa norsk skib anm. 5 til § 12.
 —, efterladet i land af — § 306 med anm. 2.
- Penge, forfalskning af — kap. 17.
 —, underslag af — anm. 7 til § 255.
 —, eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af — § 367 med anm.
 —, udspredelse af gjenstande, der let kan forvexles med — § 369.
 —, retsstridig behandling af betroede — § 404.
- Pengesedler se Penge.
- Pengestrafte, der kan ilægges uden egen skyld ikr.l. § 8.
- Pension, tab af — anm. 1 til § 15.
- Pensionat, unge personer som betjening ved — anm. 3 og 9 til § 381.
- Person, forseelser mod — kap. 39.
- Plantning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
- Pleieanstalt, indlæggelse i — § 39 med anm. 2.
- Pleiebarn, utugt med — § 199,3 med anm. 9.
 —, fremme af utugt med — § 205.
- Politiet, hvorvidt indbefattet under «øvrigheden» anm. 3 til § 137.
 — udfærdiger paalæg til afværgelse af opløb anm. 2 til § 329.
 —, overtrædelse af forskrift, given af — anm. 2 til § 339.

Politiet, eftersporing efter stjaalne eller forsvegne gjenstande anm. 1 til § 336.

—, anmeldelse af fund af bortkommet barn for — § 340 med anm. 3.

—, udrykning af — § 349.

—, advarsel om fortsættelse af konkubinats anm. 2 til § 379.

—, afgivelse af tryksager til — § 434. Se ogsaa de følgende ord.

Politiforseelser, ophævelse af ældre lovgivning om — ikr.l. § 2.

—, retsvildfarelse ved — anm. 2 til § 57.

—, medvirkning ved — anm. 1 til § 58 (p. 79).

Polititjenestemand, negtelse af at opgive navn etc. for — § 333 med anm.

Politivedtægter se Vedtægter.

Post, offentlig — § 292.

Postfrimerke, forfalskning af — § 184.

—, uberettiget forfærdigelse af — § 368.

—, udspredelse af gjenstande, der let kan forveksles med — § 369.

Posttjenestemand alm. bem. ved kap. 11 (p. 125) og anm. 1 til § 122.

Presseforbrydelser se Trykt skrift.

Pressemeddelelser, berigtigelse af — § 430 med anm.

Pressereferater anm. 5 til § 246, anm. 3 til § 247 og § 432 med anm.

Prest, tab af stilling som — § 29,4.

—, aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.

Prisangivelser § 428.

Privatlivets fred, krænkelse af — § 390 med anm.

Procedyre, loagnagtig — anm. 9 til § 270.

Processuelle forseelser anm 2 til § 66.

Proformarethandler anm. 2 og 6 til § 281, § 296, 2.
anm. 4 til § 299.

Prokurist, utroskab af — anm. 3 til § 275.

Prostitutionen, bekjæmpelse af — indledende bem.
til kap. 19 (p. 203), anm. 1 til § 378, anm. 8 til ikr.l.
§ 12. Se ogsaa Erhvervsmæssig utugt.

Protokol, forfalskning af — § 185 med anm. 3.

Protokoltilførsel, løgnagtig — § 120.

Protokoludskrift § 120.

Proviant, skibsmandskabs utilbørlig omgang med —
§ 426, 5.

Pryd, gjenst. bestemt til — § 292.

Præskription se Forældelse.

Prøve se Løsladelse.

Rabatmerker anm. 2 til § 184.

Ran §§ 267—269 med anm.

—, forhold til udpresning anm. 5 til § 266.

—, forhold til tyveri anm. 4 til § 257.

—, forbund om at foreve — §§ 259, 1, 261, 268, 3 og
269, 1.

Ransagning § 116.

Redaktør, strafansvar for — § 322 jfr. alm. bem. til
kap. 32. Se ogsaa Udgiver.

Reders ansvar for usjødtygtigt skib § 304, sidste led med
anm. 6.

— undladelse af at sørge for skibets sjødtygtighed og de
ombordværendes tarv § 416.

— af registrering, merkning, opslag § 419.

—, forskellige undladelser af — § 414.

— benyttelse af nogen uberettiget som skibsfører, maski-
nist eller styrmand § 424, sidste led.

Redning, undladelse af r. under livsfare § 387, 1 med
anm. 1—4.

- Redskaber til forøvelse af forbrydelse §§ 34 og 161.
 — til eftergjørelse eller forfalskning af penge § 177.
 — til forfærdigelse af penge o. lign. § 367 med anm. 4.
 Reel konkurrents anm. 1 til § 62.
 Referat se Gjengivelse, Pressereferat.
 Regenten, forbrydelser mod — §§ 99—101.
 Registrering, undladelse af — § 419 med anm. 1.
 Regjeringsdepartement, begjæring om paatale anm.
 1 til § 77, § 130.
 — ophæver anbringelse i sindssygeasyl m. v. § 39, 2det p.
 — bestemmer om paatale af beskyldninger mod off. myn-
 dighed § 130 i f.
 Regnskabsbøger anm. 5 i f. til § 179. Se ogsaa Bog-
 førsel.
 Regnskabsførsel se Bogførsel.
 Regres, hvor der er flere erstatningspligtige ikr.l. § 26
 med anm. 3 og 4.
 Reisebillet § 184.
 Reisende, undladelse af at føre fortegnelse over — § 334.
 Ren, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.
 Rente, utilladt — anm. 1 til § 295.
 — af aagerlaan ikr.l. § 17.
 Restaurationer, vedtægter om orden paa — anm. 3
 til ikr.l. § 15. Se ogsaa Udskjænkningsted.
 Ret (domstol), falsk forklaring for — § 166 med anm. 1 og 3.
 —, falsk anklage etc. for — §§ 168—173.
 — afgjør (i lagmandsretssager), om uagtsomhed er grov
 anm. 6 til ikr.l. § 19.
 — — — spørgsmaal om ny eller gammel straffelovs an-
 vendelse ikr.l. § 32 med anm. 1.
 Rettighed, fortabelse af — §§ 16 og 29—32.
 —, udøvelse af r., frakjendt ved dom § 344 med anm. 2.
 Retmæssige handlinger straffrie anm. 4 til § 49.
 Retorsion §§ 228, 3dje led med anm. 6 og 250.

- Retsforhold, bevidnelser af betydning for — § 372 med anm. 2 og 3.
- Retsfuldmægtige, falsk forklaring af — § 166 med anm. 1.
- Retshandel, bevidnelser, der er af betydning for — § 372 med anm. 2 og 3.
- Retspant anm. 5 til § 280.
- Retsstridighed, bedømmes efter gjerningsstedets lov — anm. 8 til § 12.
- , bedømmelse af angrebets r. ved nødverge § 48 med anm. 4.
- , uvidenhed om — §§ 42 med anm. og 57 med anm.
- Retsvildfarelse §§ 42 med anm. 1 i. f. og 57 med anm.
- Rettergangspolitiet anm. 1 til § 138.
- Rettigheder, tab af — §§ 16, 29—32.
- Revselse som straf anm. 1 til § 15.
- Revselsesret anm. 7 til § 219 og anm. 2 til § 228, — anm. 2 til § 246.
- , overskridelse af — § 386 med anm.
- Ridning, uvorren — § 351.1 med anm. 1.
- Rigsvaaben, forhaanelse af fremmed — § 95.
- Rigsretten § 99.
- Ro, forstyrrelse af — §§ 349 og 350 med anm.
- Rum, indbrud i — § 147 med anm. 5.
- , straffelovens virkekreds i — kap. 1.
- Rygte, udbredelse af falsk — § 349, 2det led.
- Rækverk, forsømmelse af at vedligeholde — § 351.5.
- Rødder, optagen af — § 400.
- Røde kors, se Geuferkorsset.
- Rømning fra krigstjeneste § 134 med anm. 4.
- , forbund om — § 139.
- af sjofolk § 302 med anm.
- , medvirkning til — § 303, anm. 4 i. f. til § 301.

- Rømning, sindssygs — § 354,1.
- Røveri anm. 2 til § 267. Se forøvrigt R a n.
- Saa ning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
- Sagfører § 29,4 med anm. 2 og 5, alm. bem. ved kap. 11 (p. 127), anm. 3 til § 332.
- , straffebest. for — alm. bem. til kap. 33.
- aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
- Sagkyndige, straffebestemmelser for — anm. 2 til § 110 og § 114 med anm. 4.
- Salg af forgiftede og sundhedsskadelige gjenstande § 153, 2det og 4de led.
- af sundhedsskadelige lægemidler § 360.
- til underpris til skade for kreditorer § 282 med anm. 8 og § 285 jfr. §§ 288 og 289, 2det led. Se ogsaa Falholdelse.
- Samleie indledende bemærkninger til kap. 19 (p. 202).
- , fuldbyrdet — anm. 7 til § 192.
- med utilregnelige § 193, 1ste led i. f.
- , tilsneget — § 194.
- , blodskam ved — §§ 207 og 208 med anm.
- , egteskabsbrud ved — § 209 med anm.
- i ugyldigt egteskab anm. 2 til § 220.
- Samling, offentlig — § 392.
- Sammenblanding af penge § 404.
- Sammenkomst, forstyrrelse af — § 138.
- Sammenstimling §§ 329, 2det led, 349.
- Sammenstyrtning §§ 148—51.
- Sammenstød af forbrydelser eller forseelser §§ 62 og 63 med anm.
- af skibe §§ 315, 415, 418 med anm.
- Samtykke, betydningen af fornærmedes s. i alm. anm. 3 til § 42.

- Samtykke, til frihedsberøvelse anm. 2 til § 223.
 — til egteskabsbrud anm. 7 til § 209.
 — til utugtig adfærd § 212, nr. 2.
 — til legemsfornærmelse eller drab § 235.
 — til fosterfordrivelse § 245, sidste p.
 — til ærekrænkelse anm. 1 til § 247 og anm. 3a til § 249.
 — ved formuesindgreb anm. 3 til § 255 og anm. 3 til § 257.
- Samvirken, fleres — § 58 med anm.
- Sand, bemægtigelse af — § 399,1.
- Sandhed, bevis for en ærekrænkende ytrings — anm. 5 til § 101, anm. 2 til § 246, § 249,1 med anm. 3, § 253 med anm. 4.
- Sedelighed, forbrydelser mod — kap. 19.
 — — paataleregter anm. 1 til § 77.
 —, forseelser mod — kap. 38.
 —, vedtægter til ordning af — anm. 2 til ikr.l. § 15.²²
- Sedvansmæssig strafbar virksomhed §§ 36, 2det led, 204, 297, 303, 2det led og 318, 2det led.
- Segl, falsk — § 186.
 —, brud af off. — § 343 med anm. 6.
 —, uberettiget forfærdigelse af — § 368.
- Seiling, uvorren — § 351,1 med anm. 1.
- Selvangivelse §§ 59 og 171,2.
- Selvbefrielse, fængslet persons — anm. 2 til § 131.
- Selvbeskadigelse, medvirkning til — § 236.
- Selvbesmittelse anm. 2 til § 213.
- Selvforskyldt beruselse § 56 i. f. med anm. 4.
- Selvmord, medvirkning til — § 236 med anm. 3.
- Selvtægt anm. 6 til § 392.
- Sendebud, fremmede — § 96, sidste led.
- Signaler se Nødsignal.
- Sikkerhedsforanstaltninger, unkladelse af s. m. h. t. færdselen paa off. vei § 351,6.

- Sikkerhedsforanstaltninger, undladelse af s. til betryggelse mod ildsvaade og sprængning § 352 i. f.
- Sikkerhedsret, forbrydelse mod — anm. 2 til § 262 og § 280 med anm. 5.
- Sikkerhedsstillelse for uforfalden gjæld § 283 jfr. §§ 288 og 289.
- for forfalden — § 285 med anm. 3 jfr. §§ 288 og 289.
- Smile, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.
- Sindssyg, utilregnelig § 44 med anm. 2, 4, 5, 6 og 7.
- , indlæggelse i sindssygeasyl § 39 med anm. 4, 5, 6 og 7 og anm. 5 til § 117.
- paataleret § 78 og anm. 3 og 4 til § 80.
- , utugt med — § 193.
- ærekrænkelse mod — anm. 2b til § 246.
- , forsømmelse af bevogtningspligt m. v. ligeoverfor — § 354, 1 med anm. 2.
- erstatningspligt ikr.l. § 23.
- Sindssygdøm se foreg. ord.
- Sindssygeasyl, indlæggelse i — § 39 med anm. 2.
- , ulovligt samkvem med person i — § 346.
- Sjælelig smerte, fremkaldelse af — anm. 2 til § 228.
- Sjælesorger, misbrug af stilling som s. til forøvelse af utugt §§ 199, 1 med anm. 5, 204, 1ste led i. f. og 205.
- Sjodygtighed, undladelse af at sørge for — § 416 med anm. 2.
- Sjofartsforhold, forbrydelser i — kap. 30.
- , forseelser i — kap. 42.
- Sjoforklaring § 414, 2det led.
- Sjøterritoriet anm. 3 og 4 b til § 12, p. 357.
- Sjoulukke §§ 148—151, alm. bem. til kap. 14, § 304, 2det led.
- Skade paa eiendom og formue kap. 28. Se ogsaa Erstatning.

- Skadelidende, inddragning til fordel for — § 37, 2det led.
- Skadeserstatning se Erstatning.
- Skadetilføielse se Beskadigelse.
- Skat, opgaver, der danner grundlag for — § 167, sidste led med anm. 6. Se ogsaa Afgift.
- Skib, straffbare handl. begaaede ombord paa — § 12,1 og 2 med anm. 4 og 5, § 69, sidste led, alm. bem. til kap. 30.
- , indbrud i — §§ 147 med anm. 4, 355.
 - , tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.
 - , hvorvidt s. er vare anm. 4 til § 273.
 - , sikkerhed i — anm. 2 til § 280.
 - , opgivelse af — § 314.
 - , sundheds og sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.
 - , forsøg paa at reise med s. uden billet § 463.
 - , sjødygtighed § 416 med anm. 2.
 - , sammenstød §§ 315, 415 og 418.
 - , heften for bøder anm. 4 til ikr.l. § 8.
- Skibsdagbog, usand anførsel i — § 316.
- , undladelse af at føre — § 421.
- Skibsfører, tab af stilling som — § 29,4 med note 11.
- , mytteri mod — § 312 med anm. og § 313.
 - , unddragelse af at tiltræde tjeneste anm. 3 til § 301.
 - , forhold ved dobbeltforhyring anm. 4 i. f. til § 301.
 - , paataleberettiget paa rederiets vegne anm. 5 til § 301.
 - , gaaen tilsjøs med usjødygtigt skib § 304 med anm.
 - , retsstridig el. utilbørlig behandling af medfarende §§ 307, 308,2 og 3.
 - , retsstridigt forhold mod underordnede § 308.
 - , usand anførsel i dagbog § 316.
 - , undladelse af hjælp ved sammenstød § 315.

- Skibsførers undladelse af at opgive skibets navn m. v. i tilfælde af sammenstød § 415.
- — af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv § 416 med anm.
- — af at foretage det paabudte i anl. af begaaede forbr. § 417,1.
- — af at medtage personer, som hjemsendes § 417,2.
- — af at efterkomme konsuls afgjørelse § 417,3.
- , undladelse af registrering, merkning opslag § 419, 1ste led.
- — af at have skibspapirer og sjøfartsloven ombord § 419, 2det led.
- — af at føre dagbog m. v. § 421.
- , forskellige undladelser af — § 414.
- , misbrug af straffemyndighed § 420.
- , uagtsomhed i tjenesten § 422,1.
- , beruselse i tjenesten § 422,2.
- , uberettiget foren norsk flag § 423,1.
- , uberettiget fragtfart § 423,2.
- , uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 2 og 5.
- , benyttelse af nogen uberettiget til tjenestgjøring § 424, sidste led.
- , udsætten af skibet for fare ved smugling o. lign. § 425 med anm.
- Skibsmandskabs undladelse af at vise lydighed §§ 309 — 311 jfr. 426,7.
- , forseelser af — § 426.
- Skibsmaskinist se Maskinist.
- Skibspapirer § 419, 2det led.
- Skibstjeneste, unddragelse af — § 301.
- Skilsmisse i anledning af egteskabsbrud § 209 i. f. med anm. 7.
- paa grund af forbrydelse anm. 1 til § 65, ikr.1. § 11,1 med anm.

- Skjæl, bemægtigelse af — § 399, 2.
- Skjærpet fængsel §§ 18—20.
- Skjødeshed i off. tjeneste § 324 med anm. 5.
- Sjøn ved erstatningskrav anm. 3 og 4 til ikr.l. § 19.
- Skjønsmænd, straffebestemmelser for — §§ 110 med anm. 2 og 114 med anm. 3.
- Skolehjem, ulovlig betreden af — § 353 med anm. 1.
- Skrift, utugtigt — § 211. Se ogsaa Trykt skrift.
- Skriftlig bevidnelse se Bevidnelse.
- Skriftlig meddelelse, bevirken, at s. m. ikke kommer frem til vedk.s kundskab § 146.
- udtalelse, falsk udgivelse af s. u. for at hidrøre fra bestemt person § 371 med anm.
- Skrig, fredsforstyrrelse ved — § 350.
- Skræk, forvolden af — §§ 349 og 350, 2det led.
- Skydevaaben, uforsigtig adferd m. h. t. — § 352.
- Skyld, pengestrafte, ilagte uden — ikr.l. § 8, 1ste led med anm. 1 og 2.
- , indflydelse paa erstatningspligt ikr.l. § 19, 1ste led og anm. 7, § 21, anm. 3 til § 26.
- Se ogsaa Strafskyld.
- Slagsmaal §§ 350 og 384 med anm.
- Slagtning, regler for — ikr.l. § 15, sidste led med anm. 5.
- Slavehandel § 225, 2det led med anm. 3.
- , hvid — anm. 4 til § 202, anm. 1 til § 335.
- Slegtninge, paataleret § 78, sidste led og anm. 3 og 4 til § 80.
- , utugt med — § 199, 3 med anm. 8.
- , fremme af utugt med — § 205.
- , blodskam med — § 207 med anm.
- Slegtsskab, indgaaelse af egteskab, der er ugyldigt p. grund af — § 220 med anm. 4.
- Smerte, forvoldelse af — § 232.
- , erstatning for — ikr.l. § 19, 2det led med anm. 9.

- S*mitsom sygdom, udbredelse af — § 154.
 — overtrædelse af forskrifter til modarbejdelse af s. s. § 357.
 — — hos husdyr § 271,3 med anm. 3.
 — kjønssygdom § 155.
- S* mugling § 425 med anm. 2.
- S*olidarisk erstatningsansvar ikr.l. § 26.
- S*omnambulisme anm. 3 til § 44.
- S*op, plukket af — § 400.
- S*overum, ordning af tyendes — anm. 3 til § 380.
- S*parebank anm. 5 til § 273.
- S*parebankbog, benyttelse af fremmed — anm. 4 til § 255.
- S*paremerker anm. 2 til § 184.
- S*pecialprævention p. 65.
- S*pil § 284 med anm. 2, anm. 1—3 til § 299.
 —, krav, der har sin oprindelse af — ikr.l. § 12,1 med anm. 1—7.
 Se ogsaa Lykkespil.
- S*pioneri § 139.
- S*pisebevarning, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.
- S*portulering, ulovlig — anm. 1 til § 111.
- S*prængning, forvoldelse af almenfare ved — § 148 med anm. 2 og §§ 149—151.
 —, overtrædelse af bestemmelser om — 352 i. f.
 —, undladelse af at afverge — § 387,2.
 — paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
 Se ogsaa Udsprængning.
- S*prængstof, veiledning i brug af — § 160.
 —, tilvirkning af — § 161.
 —, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352.
- S*pøg, hvorvidt strafbar som ærekrenkelse anm. 2 i. f. til § 246.

- Statsborger, strafbare handl. af norsk s. i udlandet § 12,3.
 — norsk s. udleveres ikke anm. 2 til § 12.
 — — kan ikke udvises § 38.
- Statsborgerlige rettigheder §§ 29,2 og 75.
- Statsforfatning, angreb paa — § 98.
 —, forhaandelse af eller ophidselse til had mod — § 135.
- Statshemmeligheder, aabenbarelse af — § 90.
- Statskassen, bøder tilfalder — § 27, sidste led med anm. 6, ikr.l. § 7, sidste led.
 —, inddragning til fordel for — § 37.
- Statsmagterne, beskyldninger mod — § 130.
- Statsoverhoved, fremmed — § 96.
 —, Norges — kap. 9, overskriften.
- Statsraadet § 99.
- Sted, strafbar handling — § 12, 2det led.
- Stedbarn, utugt med — § 199,3 med anm. 8 og 9,
 —, fremme af utugt med — § 205.
- Stemmegivning, misligheder ved s. i offentlige anliggender §§ 105—109 med anm.
 — — — i boer eller aktieselskaber o. lign. § 373 med anm.
- Stemmeret, tab af — § 29,2 med anm. 3, §§ 30,2 og 109 med anm.
- Stemmesedler, trykning af — § 428.
- Stempel, falsk § 186.
 —, uberettiget forfærdigelse af — § 368.
- Stempelmerke, falsk — § 184.
 —, uberettiget forfærdigelse af — § 368.
 —, udspreddelse af gjenstande, der let kan forvexles med — § 369.
- Stempelpapir, uberettiget forfærdigelse af — § 368.
- Stempling, usand tjenstlig — § 120.
 — af guld og sølvarbejder § 271,2 med anm. 2.

- Stempling*, falsk eller urigtig s. af metalarbejder § 375.
Sten, bemægtigelse af — § 399,1.
Stenkast § 351,2.
Stevnevidne, negtelse af at opgive navn etc. for —
 § 333 med anm.
Stilling, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af —
 § 333 med anm.
Stortinget, forbrydelser mod — § 99.
 — begjæring om paatale anm. 1 til § 77, § 130.
 —, usandfærdige beskyldninger mod — § 130 med anm 7.
Stortingskomitéer se *Komitéer*.
Straaemand som ansvarshavende redaktor anm. 3 til
 § 429.
Strafarbejde ikr.l. § 7.
Strafbarhedsbetingelse i snevrere betydning anm.
 5 i. f. til § 289; i videre betydning kap. 3.
Straffuldbyrdelse, ulovlig undladelse af — § 119.
 Se ogsaa *Frihedsstraf*, *Fuldbyrdelse*.
Straffange, paagribelse af — § 48, 3dje led med anm.
 11. Se ogsaa *Fanger*.
Straffemyndighed, misbrug af skibsførers — § 308,1
 med anm. 3.
 —, tilsidesættelse af foreskrevne former ved skibsførers
 — § 420 med anm.
Strafforfølgning, ulovlig undladelse af — § 118.
Straffeprocessuelle bestemmelser, grænserne mel-
 lem s. og strafferetslige b. anm. 1 til ikr.l. § 3.
Strafferetslige bestemmelser i ældre love ikr.l. § 3,
 1ste led med anm. 1 og § 6 med anm. Se ogsaa fore-
 gaaende ord.
Strafskyld, uvidenhed om omstændigheder, der forhoier
 eller formindsker — § 42 med anm. 1—3.
Strafudmaaling, alm. principer for — Indledende bem.
 til kap. 5.

- Strafudmåling*, naar disciplinærstraf er anvendt af skibsfører § 427.
- Strike* anm. 6 til § 137.
- Styrmand*, misligheder m. h. t. førelse af dagbog § 316.
- , unkladelse af at føre dagbog m. v. § 421.
- , uagtsomhed i tjenesten § 422,1.
- , beruselse i tjenesten § 422,2.
- , uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 3.
- Støi*, fredsforstyrrelse ved — § 350.
- Substitutionsystem* ved forbr. i trykt skrift, alm. bem. til kap. 32.
- Sultefødning* anm. 5 til § 382.
- Sundhed*, forseelser m. h. t. — kap. 36.
- Sundhedsfarlige stoffe*, udbredelse af — § 153, 2det led.
- , legemsfornærmelse ved hjælp af — § 232 med anm. 4.
- , overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361 med anm.
- Se ogsaa *Sundhedsskadelig*.
- Sundhedsforskrifter*, overtrædelse af — § 357.
- , — af s. for fabriker o. lign. § 365 med anm.
- Sundhedsskadelige gjenstande*, inddragning af — § 366.
- næringsmidler m. v., falholdelse af — — § 359.
- stoffe, tilsætning til vandløb etc. § 152.
- Svanger kvinde* se *Besvangret kvinde*.
- Svig mod forsikringsgiver* § 272 med anm. Se forøvrigt *Bedrageri*.
- Svin*, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
- Svogerskab*, indgaaelse af egteskab, der er ugyldigt p. gr. af — § 220 med anm. 3 og 4.
- Syfilitisk sygdom* anm. 2 til § 155.
- uagtsomhed m. h. t. — § 358 med anm. 1—3. Se ogsaa *Venerisk sygdom*.

- Sygdom som følge af legemsfornærmelse §§ 229 med anm. 5 og 237.
- Sygebehandling, uvirksom — § 157.
— ved hypnose o. lign. § 364, sidste led.
- Sygehús, utngt med nogen, der er optaget i — §§ 199,2 og 205.
- Sygepleiere anm. 5 til § 242.
- Sætter, strafansvar for — alm. bem. til kap. 32, anm. 13 til § 322.
- Sølv, falsk eller urigtig stempning af — § 375 med anm.
- Søskende berettiget til at paatale ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.
—, blodskam med — § 207.
- Søvn anm. 3 til § 44.
- Tab af rettigheder §§ 16 og 29—32.
- Tang, bemægtigelse af — § 399,2.
- Tapeter, sundhedsskadelige — § 359,2.
- Taushedspligt, se Aabenbarelse af hemmelighed.
- Taxter, overtrædelse af — § 405 med anm. 1—3.
- Teater, unge personer som betjening ved — anm. 3 og 9 til § 381.
—, sikkerhedsforskrifter for — § 355 med anm.
- Teaterforestillinger, usømmelige — anm. 5 til § 376.
—, unge personers medvirkning ved — § 381,4 og 5 med anm. 12 og 13.
- Telefonanlæg, uberettiget benyttelse af — anm. 1 til § 6 og anm. 4 i. f. til § 393.
—, beskadigelse af — § 292 med anm. 4.
- Telefonmeddelelse, usand udfærdigelse af — § 120.
- Telefonvæsenets tjenestemænd, alm. bem. ved kap. 11 (p. 125).
- Telegrafanlæg, beskadigelse af — § 292 med anm. 4.

- Telegrafvæsenets tjenestemænd, alm. bem. ved kap. II (p. 125).
- Telegram, usand udfærdigelse af — § 120.
- Terminhandel anm. 2 til § 284.
- Terminspil § 299, 2det led med anm. 4, ikr.l. § 12,1, 3dje led.
- Tidsskrift § 430 med anm. 8 og § 434.
- Tiggeri anm. 6 til § 270.
- Tilbagebetaling af udbytte ved lykkespil §§ 298, sidste led og 383, 5te led. Se ogsaa Betaling.
- Tilbagetræden fra forsøg § 50 med anm.
- Tilbagevirkende kraft af straffelove, § 3 med anm., ikr.l. §§ 29—32 med anm.
- Tilbud om at udføre strafbare handlinger § 140.
- Tillid, forseelser mod den alm. — kap. 37.
- Tillidsforhold, misbrug af t. ved tyveri §§ 260,2, 261 og 263.
- Tillægsstraffe § 16, anm. 3 til § 52, § 62, sidste led med anm. 3.
— ved strafbare handlinger efter speciallovgivningen ikr.l. § 9.
- Tilregnelighed anm. 4 og 5 til § 44.
—, betydning for erstatningspligt ikr.l. § 23.
—, formindsket §§ 39 med anm. og 56 med anm.
- Tilsidebringelse af lig § 341 med anm. 6.
- Tilskyndelse til strafbare handlinger anm. 1 til § 58 (p. 78), § 140.
— til tjenesteforbrydelser § 125.
- Tilsmudsens af gjenstande § 391 med anm. 3.
- Tilstaaelse i straffesag § 115.
- Tilsynspligt, foresattes forsømmelse af t. ligeoverfor børn anm. 3 til ikr.l. § 22. Se ogsaa Bevogtningspligt.
- Tiltale, betinget udsættelse af — anm 1 til § 52.

- Tiltalebeslutning, falsk — anm. 2 til § 168.
- Tinglysning anm. 4 til § 276.
- Titel, ulovlig tilegnelse af — § 328.
- Tjeneste, tab af offentlig — §§ 29,1, 30,1 og 126.
- , tillægsstraf til tab af off. — § 30,3 og 4.
- , tab af adgangen til at opnaa off. — §§ 29,2, 30,2, 75 og 76.
- i rigets krigsmagt §§ 29,3 og 30,3.
- , forbrydelser i offentlig — kap. 11.
- , forseelser i offentlig — kap. 33.
- , — i privat — kap. 41.
- , skibsmandskabs undladelse af at tiltræde — §§ 301 og 426,1.
- , syfilittisk syge personers indtræden i privat — § 358,2 med anm. 4 og 5.
- Tjenestedragt, ulovlig bæren af — § 328,1.
- Tjenestehandling anm. 3 til § 112.
- Tjenestehemmeligheder, aabenbarelse af — § 121.
- Tjenestemand se Offentlig tjenestemand.
- Tjenestepligt, undladelse og overtrædelse af offentlig — § 324 med anm.
- Tjenestesøgende, undladelse af at føre fortegnelse over — § 335.
- Tjenestetvende, kvindeligt t. paa udskjenkningssted § 381,2 med anm. 8.
- soverum anm. 3 til § 380.
- Tobak, tilegnelse af — anm. 3 til § 262.
- Toldoplagsret, forbrydelse af — anm. 1 til § 15.
- Tort, erstatning for — ikr.l. § 19, 2det led med anm. 9.
- Torv, bemægtigelse af — 399,1.
- Traite blanche* se Slavehandel (hvid).
- Traktater om udlevering anm. 2 til § 12 og anm. 1 til § 302.
- Transitdelikter anm. 13 a til § 12.

Transport af dyr ikr.l. § 15.

Trusel, strafbar — § 227.

— mod tjenestemænd § 128.

— med gift eller sprængstofte § 160.

—, hvorved nogen søger at tilvende sig underskrift paa dokument anm. 3 til § 180.

—, hvorved legemlig omgjængelse fremtvinges § 191 med anm. 2 og 5.

— ved forførelse til og fremme af utugt § 204.

— med retsstridig adfærd § 222 med anm. 2—4.

— med anklage eller anmeldelse eller ærekrænkende beskyldning § 222, 2det led.

— som middel til frihedsberøvelse § 224.

Trykker, frakjendelse af ret til at drive næring som — § 435, sidste led.

—, strafansvar § 322 i. f. og alm. bem. til kap. 32.

Trykkested, undladelse af at angive — § 428.

Trykning af beslaglagt eller inddraget skrift § 433 med anm.

Trykt skrift, definition af — §§ 7,2 og 10.

—, strafbare handlinger i — anm. 14 til § 12, anm. 1 til § 58 (p. 78).

—, forbrydelser i — kap. 32.

—, forseelser, forøvede ved — kap. 43.

—, ringeagt mod de konstitutionelle magter i — anm. 1 til § 130.

—, ærekrænkelser i — § 247, 2det led.

—, uanstændighed i — anm. 4 til § 376.

— udtalelse, falsk udgivelse af t. u. for at hidrøre fra bestemt person § 371 med anm.

— værdipapir § 178.

Træaffald, bemægtigelse af — § 399,1 med anm. 2.

Trældom, hensættelse i — § 225.

Trær, bemægtigelse af — § 399,1.

- Tvang, strafbar — § 222 med anm.
 — mod off. tjenestemand § 127 med anm.
 — ved forførelse til eller fremme af utugt § 204.
 — ved egteskabs indgåelse § 221 med anm. 3.
- Tvangsarbejde anm. 1 til § 15.
- Tvangsarbejdsanstalt, ulovligt samkvem med person i — § 346. Se ogsaa Arbejdshus.
- Tvangsmulkt ikr.l. § 3, 2det led med anm. 4.
- Tvekamp se Duel.
- Tyende se Tjenestetyende.
- Tyendecattester anm. 2 i. l. til § 372 og § 412, 2det led.
- Tyveri alm. bem. til kap. 24, §§ 257—261, 263 og 265 med anm.
 —, forbund om at forøve — §§ 259,1, 261 og 268,3.
 —, hæleri ved — se Hæleri.
- Tøier, sundhedsskadelige — § 359,2.
- Uagtsomhed §§ 40 med anm. 5, 42, 2det led med anm. 5, 43 med anm. 2, anm. 4 til § 45, anm. 5 til § 47, anm. 1 til § 58 (p. 77) og anm. 12 til § 48.
- Uanstændig, begreb anm. 3 til § 211.
- Uanstændighed, offentlig — § 376 med anm.
- Ubestemte straffedomme § 65 med anm.
- Ubrugbargjørelse af fremmed eiendom §§ 291—293 og 391 med anm.
- Udbytte af en strafbar handling § 36.
 — af lykkespil §§ 298, sidste led og 383, 5te led.
- Udbyttebeviser § 178.
- Udeblivelse fra tjeneste §§ 409 og 412.
- Udenlandsk straffedom anm. 2 til § 13, anm. 4 til § 32.
 — — i gjentagelsestilfælde § 61, sidste led med anm. 4.
 — penge §§ 174 og 175.

- Udenlandske værdipapirer anm. 2 til § 178.
 — skibsfører anm. 5 til § 424.
 — tjenestemænd, usande bevidnelser af — anm. 1 til § 189.
 Se ogsaa U d l a n d e t, U d l æ n d i n g.
- U d g i v e l s e, betydning § 10, 2det led.
- U d g i v e r, strafansvar § 322; jfr. alm. bem. til kap. 32.
 —, undladelse af at angive sig som — § 429, 1ste led.
 —, urigtig angivelse af — § 429, 2det led med anm. 3.
 —, vægning af at optage berigtigelse § 430 med anm.
 —, uagtsom indtagelse af strafbare artikler § 431 med anm.
- U d g r a v n i n g § 351,4 med anm. 2.
- U d l a a n s v i r k s o m h e d, aager ved — § 297.
- U d l a g t g o d s, forrykkelse af — § 343 og anm. 5 til § 280.
- U d l a n d e t, strafbare handlinger, begaaet i — indledende bem. til kap. 1, § 12 med anm. 6—13, § 13 med anm.
 —, egteskab, indgaaet i — anm. 3 til § 220.
- U d l e i e af værelser til prostituerede kvinder anm. 2 og 7 til § 206.
- U d l e v e r i n g af forbrydere anm. 1, 2 og 13 til § 12.
 — af rømte sjømænd anm. 1 til § 302.
- U d l æ g s f o r r e t n i n g § 281 i. f.
- U d l æ n d i n g, strafbare handlinger af — indled. bem. til kap. 1, § 12,4 med anm. 12 og 13.
 —, strafbarhed efter kap. 8 se indl. bem. til kap. 8.
 — som norske tjenestemænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 126).
 —, ulovlig jagt eller fiske § 407, anm. 2.
 —, overtrædelse af norske mønstringsregler anm. 2 til § 414.
- U d p r æ s n i n g § 266 og anm. 13 til § 317.
 —, forbund om at foreve — §§ 259,1, 261 og 268,3.
- U d s k j æ n k n i n g s s t e d, unge personer som betjening ved — § 381,1—3 med anm. 1—9.

- Udsprængning, forsømmelse af at indgærde — § 351,4 med anm. 2.
- Udstilling, utugtig — § 211.
—, anstødelig — § 377 med anm.
—, indsnigelse i — § 403.
- Udsættelse af hjælpeløse personer §§ 242, 243 og 244.
— fra fast eiendom eller skib § 344.
- Udsættelse af straffuldbrydelse § 31. Se ogsaa Betinget straffedom.
— af tiltale anm. 1 til § 52, anm. 4 til § 72.
— af heftestrafts fuldbyrdelse af hensyn til fængselstraf § 21.
- Udvandrere, undladelse af at føre fortegnelse over — § 335.
- Udvandring, forledelse til — § 141 med anm. 1.
- Udvisning af riget § 38.
—, ulovlig — § 117 med anm. 6.
- Udviste, ulovlig tilbagevenden af — § 342.
- Uegte barn, urigtige opgaver om paterniteten til — anm. 6 til § 166 og anm. 3 til § 215.
— — anerkjendelse af — § 215, sidste led.
— —, drab af — § 234.
— —, udsættelse af u. b.s. liv for fare § 241; anm. 2a til § 240.
— —, udsættelse etc. af — § 244.
- Uforstand i off. tjeneste § 325,1 med anm. 1—3.
— ved overskridelse af revselsesret § 386 med anm. 2.
- Uforsætlig følge §§ 43 med anm. og 51, 2det led med anm. 4.
- Ugyldighed af ægteskab anm. 3 til § 220.
- Ugyldige krav, inddrivelse af — § 300 med anm.
- Ulydighed af skibsmandskab §§ 309—311 jfr. 426,7.
— af off. tjenestemand anm. 4 til § 324.
- Umyndig, undtagen af u. fra rette vedk.s omsorg §§ 216 og 217 med anm.

- Umyndig, aager mod — § 296,1.
—, misbrug af u.s. letsind og uerfarenhed § 300 med anm.
—, hyrekontrakt indgaaet af — anm. 4 til § 301.
—, kredit til — ikr.l. § 17,2.
- Umyndighed bedømmes efter hjemstedets lov anm. 3 til § 216.
- Umyndiggjort, boder, ilagt — anm. 1 b til § 28.
- Umyndiggjørelse anm. 3 til § 123.
- Unaturlig utugt § 213.
- Unddragelse af at yde besvangret kvinde bistand § 240.
— af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld §§ 281 og 282 jfr. §§ 288 og 289.
— af at tiltræde tjeneste paa skib §§ 301 og 302.
— af forsørgelsespligt § 219 med anm. 5.
- Underfundig adfærd, utugt ved hjælp af — §§ 198 og 204.
— — som middel til frihedsberøvelse § 224 med anm. 3.
- Underhandlers troløshed § 89.
- Underholdningspligt, betydning for hæleris strafbarhed § 319 med anm. Se ogsaa Forsørgelsespligt.
- Underordnede, ansvar § 41 med anm., ikr.l. § 8, sidste led.
— — for forsømmelig bogførsel anm. 5 til § 288.
—, overordnedes ansvar for — §§ 139, sidste led og 347.
—, skibsførers retsstridige forhold mod — § 308.
—, undladelse af at vise lydighed i skibstjenesten §§ 309 — 311 jfr. 426,7.
—, udsætten af u. for forhold, der medfører fare for sedelighed § 380 med anm.
—, anvendelse af u. paa fordærvelig maade § 218,2.
- Underpant anm. 4 til § 280.
- Underslag alm. bem. til kap. 24, § 255 med anm.
—, straffen for — §§ 256 og 263 med anm.

- Underslag, paatalen af — §§ 264 og 265.
 —, hæleri med — se Hæleri.
 —, gjentagelsesstraf for u. i henhold til ældre domme
 anm. 3 til ikr.l. § 29.
- Undersøgelse i off. straffesag, modarbeidelse af —
 § 132.
- Undervisning, forstyrrelse af — § 138.
- Undladelse, strafbarhed § 4, anm. 14 til § 12, § 40,
 sidste led med anm. 7—9, anm. 2 til § 57, anm. 1 b til
 § 69.
 — af at efterkomme en dom anm. 2 til § 344.
- Undvigelse, sigtet eller straffeldt persons — § 119.
 —, fængslet persons — § 131.
 —, fremme af u. fra anstalt eller andet sted, hvor nogen
 af off. myndighed er anbragt § 346 med anm. 3 og 4.
- Uniform se Tjenestedragt.
- Urigtig indførelse i fortegnelse over reisende § 334 sid-
 ste led.
 — — i pantelaaners fortegnelse § 336, 2det led.
 — meddelelse om pantsat gjenstand § 336, 2det led.
- Urter, optagen af vilde — § 400.
- Usand skriftlig bevidnelse § 372.
- Usjødgygtigt skib, gaaen tilsjøs med — § 304.
 — —, klager over — § 305.
- Usedelige lærdomme anm. 3 til § 211.
- Usømmelig adfærd § 376 med anm.
- Utilbørlig adfærd §§ 127, 2det led og 350 med anm. 3.
 — — af offentlig tjenestemand § 325, 3—5 med anm.
 5—10.
- Utilregnelige, utugtig omgjængelse med — § 193 med
 anm. 3. Se forøvrigt Tilregnelighed.
- Utroskab § 275 med anm.
- Utugt, hvad derunder indgaar anm. 3 til § 155, alm. bem.
 til kap. 19.

Utugt, unaturlig — § 213.

—, opfordring og indbydelse til — § 378.

— krav, der har sin oprindelse fra — ikr.l. § 12,2 med anm. 2.

Utugtig, begreb, anm. 3 til § 211.

— adfærd § 212.

— handling alm. bem. til kap. 19.

— omgængelse alm. bem. til kap. 19.

— samliv se Konkubinats.

Uvidenhed § 42.

Vaaben, benyttelse ved tyveri §§ 259,2, 261 og 263.

Vagt, militær — § 127 med anm. 9.

Valg, misligheder ved — §§ 105—9 med anm.

Valgmøder, forstyrrelse af — anm. 2 til § 138.

Vand, retsstridige handlinger m. h. t. rindende — § 398,1 med anm. 1—3. Se ogsaa Vandløb, Drikkevand.

Vandkraft, tilegnelse af — anm. 1 til § 6.

Vandløb, forurensning af — § 152.

Vand og brød, fængsel paa — §§ 19 og 20.

Vanrøgt § 219 med anm. 6.

— af dyr § 382 med anm. 2 og 6.

Varer, forbrydelse af — anm. 1 til § 15.

—, forfalskede — § 271,4.

—, priser, strafbar paavirkning af — § 273 med anm. 4.

—, urigtig angivelse af v.s sammensætn. m. v. § 370.

Varemerker ikr.l. § 33.

Varetægtsarrest § 60 med anm.

Varetægtsfange § 48, 3dje led med anm. 11.

Varietéer, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.

Veddemaal § 299, 2det led med anm. 3.

—, krav der har sin oprindelse af — ikr.l. § 12,1 med anm. 1—7.

- V e d e r l a g, betingelse af uforholdsmæssigt — se A n g e r.
- V e d t æ g t e r, overtrædelse af — anm. 2 til § 339.
- , hvorved visse bedrifter gøres afhængig af politiets bevilling anm. 3 i. f. til § 332.
- om helligdagsfred anm. 1 i. f. til § 348.
- om rolighedsforstyrrelser anm. 1 til § 350.
- om færdselen paa offentlig vei m. v. anm. 1 til § 351.
- om offentlig uanstændighed anm. 1 til § 376.
- , hvorved paalægges straf uden egen skyld anm. 2 i. f. til ikr.l. § 8 og anm. 1 til ikr.l. § 15.
- , adgangen til at udfærdige politiv. § 15 med anm.
- V e i, rolighedsforstyrrelse paa off. — anm. 1 til § 350.
- , forvoldelse af fare for færdselen paa off. — § 351 med anm.
- over grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
- V e i l e g e m e, forsømmelse af at vedligeholde — § 351.5.
- V e k s t e r, udbredelse af smitsom sygdom blandt — § 154 med anm. 5.
- V e l a n s t æ n d i g h e d, krænkelse af — § 376 med anm. 6.
- V e l f æ r d s t a b ved tyveri §§ 260,1, 261 og 263.
- V e l l u g t e n d e s t o f f e, tilegnelse af — — anm. 3 til § 262.
- V e n e r i s k s y g d o m § 155 med anm. 2. Se ogsaa C h a n k e r, G o n o r r h o e, S y f i l i t i s k s y g d o m.
- V e r g e, paataleret § 78 og anm. 1 til § 79, anm. 3 og 4 til § 80.
- , utroskab af — anm. 3 til § 275.
- V e r g e r a a d anm. 4 til § 346.
- V e r t s h u s e, undladelse af at betale paa — § 402. Se ogsaa G j æ s t g i v e r i, H o t e l.
- V i e l s e anm. 2 til § 220.
- V i l d f a r e l s e § 42.

- Vildfarelse om værdi § 42, sidste led med anm. 6.
 — om retsstridigheden § 57 med anm.
 —, underskrift paa dokument, forskaffet ved hjælp af — § 180.
 — om alderen ved utugt med barn anm. 4 til § 195, § 197, sidste p. med anm. 6, § 198, sidste p.
 — ved egteskabs indgaaelse § 221 med anm. 2.
 —, hvorved skade tilføies § 294, I.
- Vin, forfalskning af — anm. 4 til § 362.
- Vindesyge hensigt anm. 2 til § 255, § 303, 2det led.
 — fremme af utugt §§ 204 og 206 med anm. 2.
- Virkning af en strafbar handling §§ 12, sidste led med anm. 14 og 69, 2det led.
- Virksomhed, ulovlig udøvelse af v., hvortil kræves off. tilladelse § 332 med anm. 1—3.
 Se ogsaa Næringsvei.
- Vivisektion § 382, 2det led med anm.
- Vold mod tjenestemænd § 127.
 — ved uberettiget indtrængen i hus o. lign. § 147, sidste led.
 — ved ran § 267.
- Voldgiftsmænd, straffebest. for — § 114, sidste led med anm. 7.
- Voldtægt § 192 jfr. § 191.
- Væbnet magt, udrykning af — § 349.
- Vægring ved at tilstede off. tjenestemand adgang § 326, I med anm. 4.
 — af at opgive børns og hjælpeløse personers opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.
 — af at efterkomme udkastelsesbeslutning § 344 med anm. 1.
 — af at optage berigtigelse i blad eller tidsskrift § 430 med anm.
- Værdi, vildfarelse om — § 42, sidste led med anm. 6.

Værdipapirer, retsstridig behandling af betroede —
§ 404. Se ogsaa Ihænderhaverpapirer.

Værelse anm. 5 til § 147.

Zuhälter anm. 5 til § 206.

Ægtefælle og Ægteskab se Ægtefælle, Ægteskab.

Erbarhed, krænkelse af — §§ 212, 377 med anm. 3.

Erkrænkelser kap. 23; anm. 6 til § 325.

— mod kongen § 101, sidste led.

— som middel til udpresning § 266, 2det led.

Erkrænkende beskyldning, trusel med — § 222 med
anm. 6.

Eresoppreisning §§ 75 og 76, ikr.l. § 31.

Erestegn § 328 i. f.

Ødelæggelse af statsdokumenter § 93.

— af fremmed eiendom §§ 291—293 og 391 med anm.

— af forsikret gjenstand § 272, 2det led.

— af egne eiendele til skade for kreditorer § 282 med
anm. 6 jfr. anm. 6 til § 281 jfr. §§ 288 og 289.

— af ndlagt gods § 343.

— af off. opslag § 345.

Odsel levemaade § 284 jfr. § 289.

Økonomisk skade anm. 9 til ikr.l. § 19.

Ol, forfalskning af — anm. 4 til § 362.

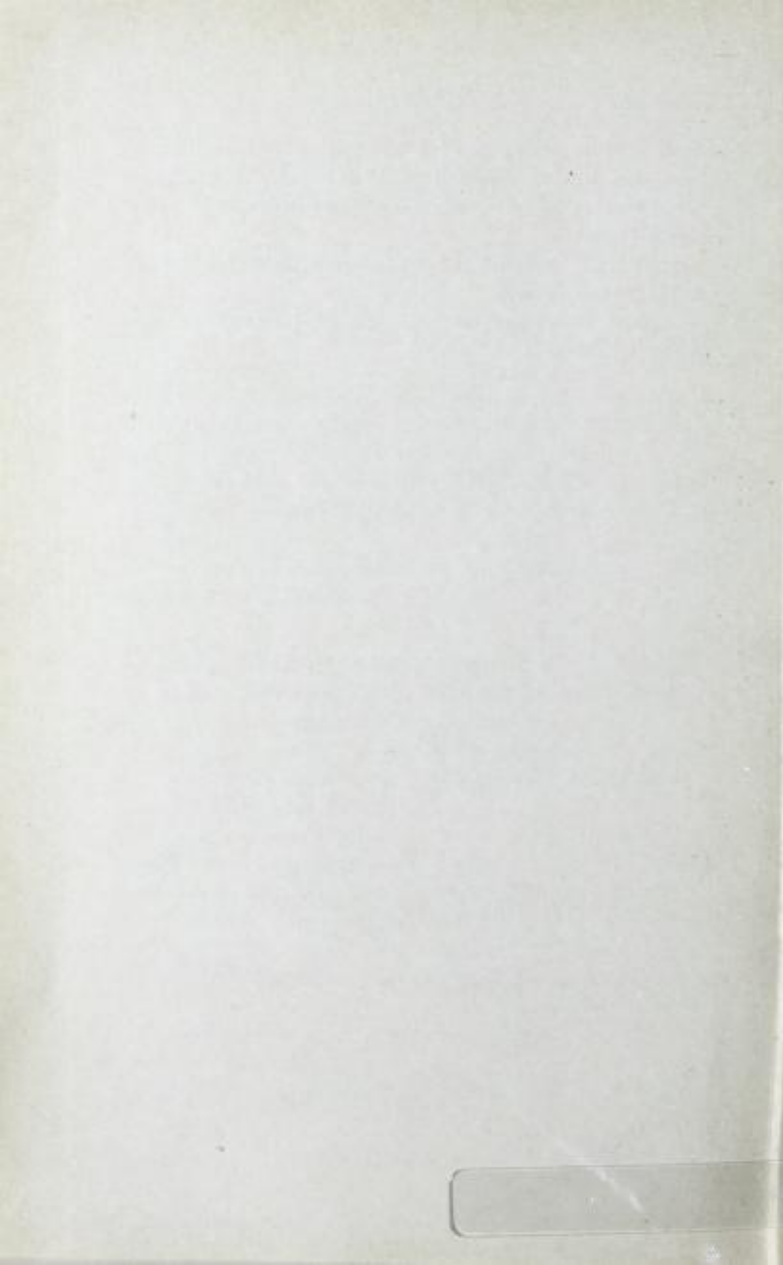
Østers, bemægtigelse af — § 399, 2.

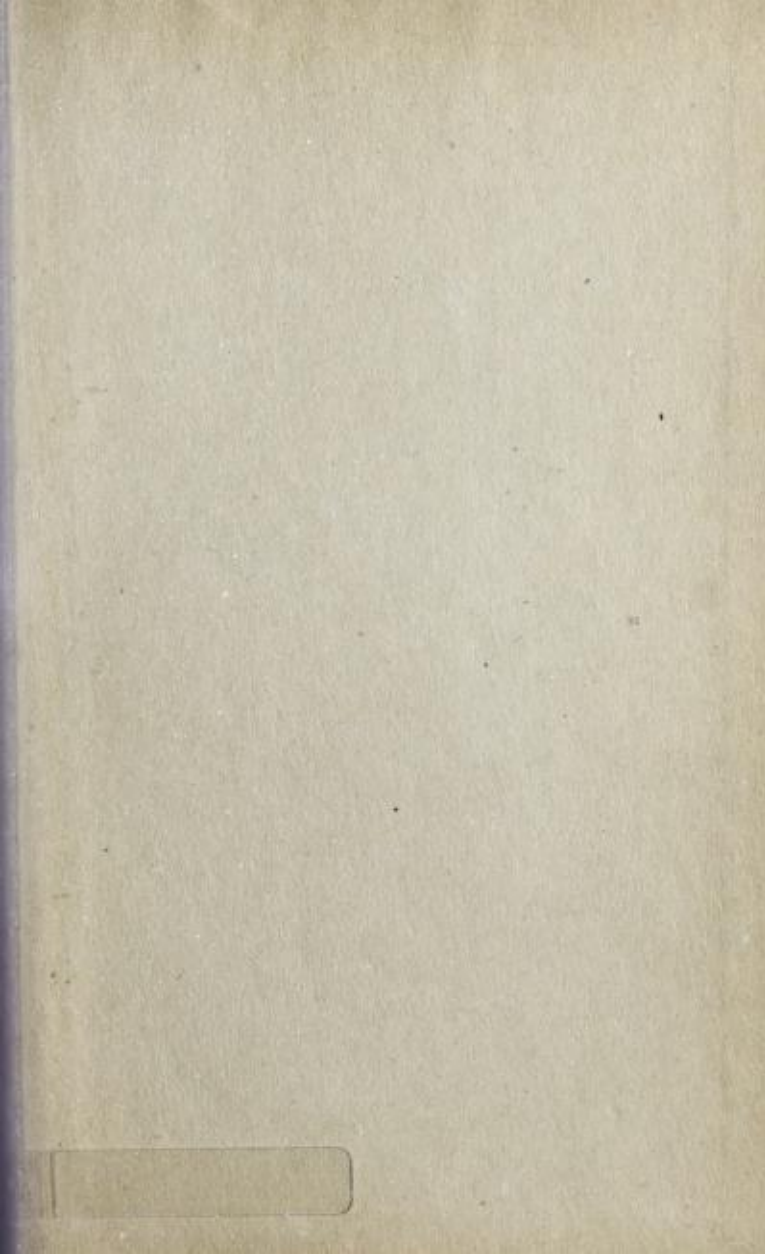
Øvrigheden, hvad derved forstaaes anm. 3 til § 137,
anm. 2 til § 329.

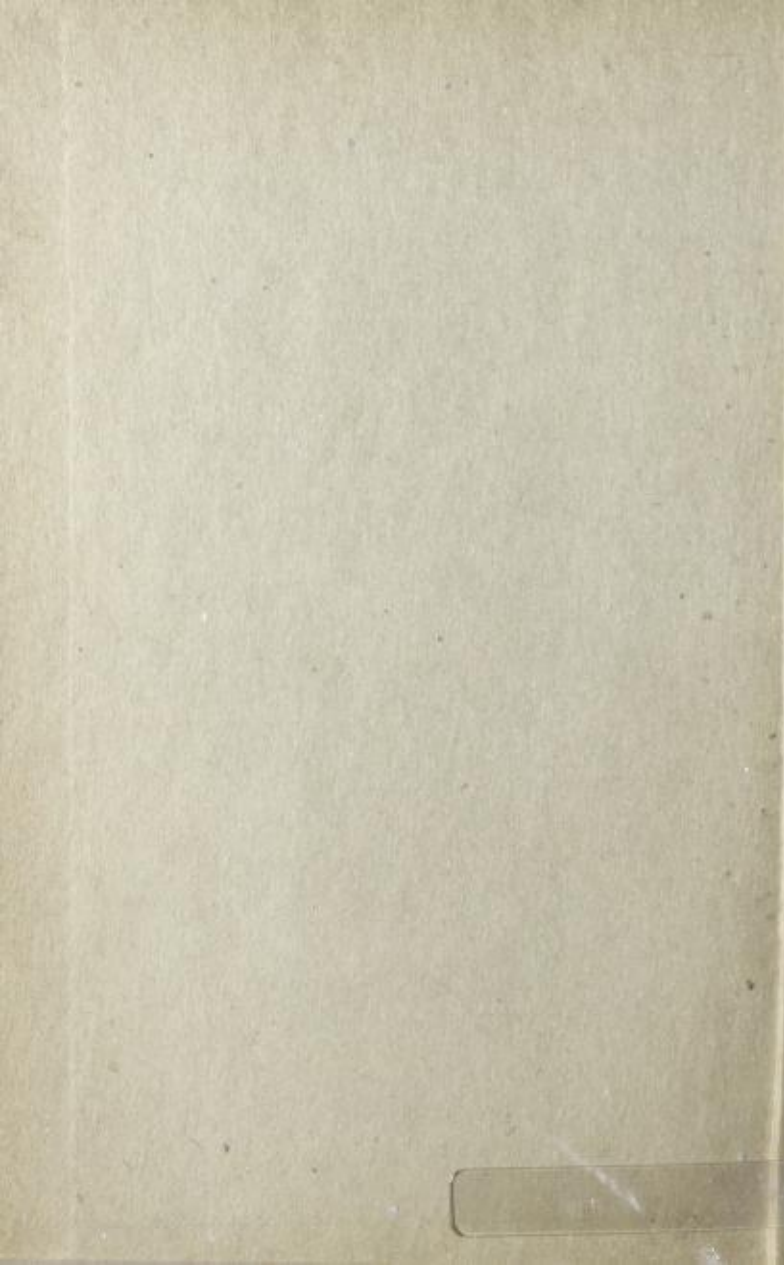
—, bestemmelse m. h. t. foranstaltninger med utilregnelige
§ 39 med anm. 2.

—, tilladelse til offentlig forestilling anm. 6 til § 332.

- Øvrigheden, vægring ved for ø. at opgive børns og hjælpeløse personers opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.
- , overtrædelse af ø.s forbud mod betrædelse af visse steder § 353.
 - , forbud mod kvindeligt tyende paa udskjækningssted § 381,2 med anm. 6.
 - , tilladelse til at benytte børn ved off. forestillinger etc. § 381,4 med anm. 6.
-

Depotbiblioteket

76g0 20 921

Straffeloven

ved

F. Hagerup

21835